

2023

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KOMARÓW-OSADA DO 2030 R.

Projekt dokumentu skierowany
do konsultacji w dniach
od 27.11.2023 r. do 28.12.2023 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
1.1 Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	6
1.2 Podstawa prawna i struktura Gminnego Programu Rewitalizacji	8
1.3 Logika prac nad GPR	10
1.4 Ocena dotychczasowego procesu rewitalizacji	11
2. Charakterystyka gminy Komarów-Osada	22
3. Metoda delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Komarów – Osada	26
4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	47
4.1 Sfera społeczna	48
4.1.1 Zmiana liczby mieszkańców i ruchy naturalne	48
4.1.2 Struktura wieku mieszkańców	55
4.1.3 Bezrobocie	60
4.1.4 Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia	70
4.1.5 Stan zdrowia mieszkańców i niepełnosprawność	90
4.1.6 Poziom edukacji	96
4.1.7 Poziom uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim	101
4.1.8 Poziom bezpieczeństwa publicznego	106
4.2 Sfera gospodarcza	109
4.3 Sfera środowiskowa	115
4.4 Sfera techniczna	123
4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	131
4.6 Analiza lokalnych potencjałów	140
5. Część planistyczna	145
5.1 Wizja i cele rewitalizacji	146
5.1.1 Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji	147
5.1.2 Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań	149
5.2 Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	160
5.2.1 Lista planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	165
5.2.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	237
5.3 Szacunkowe ramy finansowe	260
5.3.1 Indykatywne ramy finansowe GPR	260
5.3.2 Potencjalne źródła finansowania GPR	269
5.4 Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	275
5.4.1 Komplementarność przestrzenna	275
5.4.2 Komplementarność problemowa	277

5.4.3	Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	281
5.4.4	Komplementarność w zakresie ustawy z 19 lipca 2019 roku o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.....	282
5.4.5	Komplementarność międzyokresowa	283
5.4.6	Komplementarność źródeł finansowania.....	285
5.4.7	Kompleksowość.....	286
5.4.8	Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji	290
5.4.9	Mechanizmy integrowania działań.....	290
6.	Część zarządcza	293
6.1	Opis struktury zarządzania GRP.....	294
6.2	System monitoringu i ewaluacji GRP.....	298
6.2.1	Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR.....	300
6.2.2	Monitorowanie postępów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	311
6.2.3	System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	311
6.2.4	Harmonogram realizacji GPR.....	312
6.2.5	Koszty zarządzania GPR	313
7.	Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	314
8.	Opis procesu partycypacji społecznej w ramach tworzenia i wdrażania GPR.....	322
9.	Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz dokumentów	335
9.1	Specjalna Strefa Rewitalizacji	335
9.2	Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	335
9.2.1	Niezbędne zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego 335	
9.2.2	Niezbędne zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.....	336
9.3	Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 172,975,1561,2456)	337
10.	Podsumowanie	337
10.1	Opiniowanie GPR przez właściwe organ	337
10.2	Ocena oddziaływania na środowisko	337
10.3	Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	337
	Załącznik nr 1 Mapa zawierająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji gminy Komarów-Osada	339

1. Wprowadzenie

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej wdrażanie w zakresie właściwości gminy jest zadaniem własnym, które ma wprawdzie charakter dobrowolny, ale jest dowodem na odpowiedzialne planowanie, rozwijanie i zarządzanie gminą.

Celem rewitalizacji jest pełne przywrócenie do życia konkretnego obszaru, ale przede wszystkim dążenie do poprawy jakości życia jego mieszkańców oraz pomoc w zakresie odzyskania przez słabsze grupy społeczne zdolności do reintegracji na rynku pracy i uczestnictwa w sferze usług publicznych i konsumpcji. Aby w pełni zrozumieć pojęcie rewitalizacji należy przede wszystkim zauważyć integralny związek procesów społecznych z procesami i działaniami gospodarczymi, technicznymi, środowiskowymi czy przestrzenno-funkcjonalnymi, które wpływają na wszystkie sfery rozwoju danej jednostki. Prowadzona w sposób przemyślany i zsynchronizowany rewitalizacja to najtrafniejsza odpowiedź na wieloaspektowy kryzys związany z problemami społecznymi, gospodarczymi, środowiskowymi czy też przestrzennymi, których natężenie i kumulacja na danym obszarze są najwyższe w skali gminy. Zintegrowanie wielu działań na konkretnym, wyodrębnionym na podstawie obiektywnych kryteriów terytorium, umożliwia bardziej efektywną interwencję w różnych sferach funkcjonowania danej jednostki samorządu terytorialnego.

Pierwszym dokumentem odnoszącym się do kwestii niezbędności prowadzenia procesu rewitalizacji na terenie gminy Komarów-Osada był przyjęty na podstawie Uchwały Nr XXIX/206/17 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 6 października 2017 r. *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023*. Dokument został opracowany na podstawie *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 zatwierdzonych w dniu 2 sierpnia 2016 r. przez Ministra Rozwoju*. Program rewitalizacji został wpisany do *Wykazu gminnych programów rewitalizacji województwa lubelskiego* Uchwałą Nr CCXXVI/4451/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 7 listopada 2017 r. W ww. wykazie znajdują się programy rewitalizacji, które zostały uchwalone w gminach/miastach województwa lubelskiego, przedłożone do oceny w Departamencie Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL, a następnie pozytywnie zweryfikowane przez członków Zespołu do spraw rewitalizacji. Umieszczenie projektu w wykazie stanowiło warunek ubiegania się o środki na projekty rewitalizacyjne w ramach RPO WL 2014-2020. Program rewitalizacji stanowił podstawę do podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze gminy Komarów-Osada wymagających szczególnego wsparcia. Ponadto umożliwił efektywne pozyskiwanie dofinansowania do projektów ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014–2020. Przedmiotowy dokument nie stanowi Gminnego Programu Rewitalizacji w rozumieniu ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2021 poz. 485),

zawiera jednak informacje w zakresie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz wykaz działań i przedsięwzięć kwalifikujących się do objęcia wsparciem rewitalizacji w ramach RPO WL na lata 2014-2020.

Zgodnie z art. 52 ww. ustawy o rewitalizacji włącznie do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanej uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. Ustawa uznaje przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy za zadanie własne gminy. Jednakże jest ona zadaniem fakultatywnym, co oznacza, że nie każda gmina ma obowiązek jego wykonywania, lecz decyzja o jego podjęciu zależy od występowania na obszarze gminy specyficznych problemów zdefiniowanych w ustawie.

Mając na uwadze fakt zbliżającego się zakończenia obowiązywania ww. dokumentu oraz przeprowadzoną analizę stopnia wdrożenia założeń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023* podjęto decyzję o kontynuacji działań rewitalizacyjnych na terenie gminy. W tym celu w okresie: kwiecień – czerwiec 2023 przeprowadzono diagnozę obszaru gminy i delimitację obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W okresie tym zbierano niezbędne informacje i dane oraz podano je wnikliwej analizie. Delimitacja przeprowadzona została na podstawie szczegółowych badań mających wpływ na rozwój poszczególnych części gminy oraz wyników badań prowadzonych wśród mieszkańców. Dla skutecznego przeprowadzenia procesu wykorzystano podział gminy na wyodrębnione jednostki analityczne. Następnie dokonano analizy porównawczej w obrębie wyłonionych jednostek, co umożliwiło wskazanie obszaru znajdującego się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na odnotowywane negatywne zjawiska społeczne, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Przyjęte założenia metodologiczne pozwoliły na delimitację obszaru kryzysowego. Jego powierzchnia i kształt wynikają z jednej strony z przeprowadzonej diagnozy, z drugiej są efektem ograniczeń określonych w ustawie o rewitalizacji, precyzujących maksymalną liczbę ludności (30%) i powierzchni gminy (20%), którymi może zostać objęty obszar rewitalizacji. W dniach od 8 maja 2023 r. do 9 czerwca 2023 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie granic, sposobu wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Komarów-Osada.

Ostateczny kształt obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został wyznaczony *Uchwałą Nr L/413/2023 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Komarów-Osada (Dz. Urzędowy Woj. Lubelskiego z dn. 21.07.2023 r. poz. 4681)*. Zgodnie z wymogami ustawowymi kolejnym krokiem było podjęcie stosownej uchwały ws. przystąpienia do opracowania GPR. Prace nad opracowaniem niniejszego dokumentu zostały podjęte na podstawie *Uchwały Nr LI/416/2023 Rady Gminy Komarów-Osada*

z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada do 2030 r.

Niniejszy dokument prezentuje *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada do 2030 roku* zwany dalej GPR. Dokument został sporządzony na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 poz. 485). Dokument stanowi wieloletni program działań gminy w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do jego zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. GPR jest dokumentem, zawierającym kompleksową identyfikację i określenia skali problemów społecznych i rozwojowych gminy Komarów-Osada, ich analizę i diagnozę oraz rozwiązania opracowane by problemy te zniwelować lub rozwiązać. Procesy i działania opisane w nim będą służyć przeciwdziałaniu fragmentaryzacji przestrzeni gminy, wyprowadzać wyznaczone obszary z sytuacji kryzysowej, prowadzić do spadku intensywności zjawisk o charakterze dysfunkcyjnym, jak również ograniczania obszarów kryzysowych na terenie gminy Komarów-Osada. GPR wskazuje ponadto najbardziej efektywne narzędzia mające na celu przywrócenie spójności społecznej i zrównoważenie procesów rozwojowych.

Program został przygotowany z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej. W trakcie jego opracowywania zapewniono szeroki udział partnerów społecznych, gospodarczych oraz podmiotów pozarządowych. W prace nad GPR zaangażowani byli przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy:

- mieszkańcy gminy, w tym obszaru rewitalizacji;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej.

Szczególną uwagę poświęcono zapewnieniu kompleksowego i zintegrowanego podejścia do realizacji projektów, przy optymalizacji i koncentracji zasobów finansowych, materialnych i organizacyjnych, a także komplementarności tych projektów, służących wzmocnieniu ich efektów.

W trakcie opracowywania GPR stosowano następujące zasady, których podstawowym zadaniem było zapewnienie skuteczności realizacji programu:

- ✓ kompleksowość przeprowadzanych działań rewitalizacyjnych,
- ✓ zapewnienie udziału społeczeństwa w pracach na etapie powstawania GPR i tworzenia projektów,

- ✓ przejrzystość i rzetelność przy tworzeniu procedur kwalifikacji wniosków i wyboru projektów dotyczących rewitalizacji,
- ✓ ocena spójności i racjonalności planowanych działań rewitalizacyjnych wpisanych do GPR w odniesieniu do innych strategii, programów oraz planów obowiązujących i dotyczących rozwoju gminy,
- ✓ ocena efektywności działań rewitalizacyjnych realizowanych na zdegradowanym obszarze w zakresie zapewnienia trwałych efektów rozwojowych tego obszaru.

Szczególłą uwagę poświęcono zapewnieniu kompleksowego i zintegrowanego podejścia do realizacji projektów, przy optymalizacji i koncentracji zasobów finansowych, materialnych i organizacyjnych, a także komplementarności tych projektów, służących wzmocnieniu ich efektów.

1.1 Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Niżej zaprezentowana terminologia związana z rewitalizacją, pochodzi z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2021 poz. 485 z późn. zm.).

- ❖ **Rewitalizacja** – stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.
- ❖ **Stan kryzysowy** – Stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z następujących sfer:
 - gospodarczej – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
 - środowiskowej – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
 - przestrzenno-funkcjonalnej – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze

szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

- technicznej – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
- ❖ **Obszar zdegradowany** – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.
- ❖ **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. Niezamieszkałe tereny poprzemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.
- ❖ **Interesariusze rewitalizacji** - są nimi w szczególności:
 - mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
 - mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
 - podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
 - podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
 - jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
 - organy władzy publicznej;

- podmioty, inne niż organy władzy publicznej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.
- ❖ **Partycypacja społeczna** - przygotowanie, prowadzenie i ocena procesu rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji, polegające w szczególności na:
 - poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
 - prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
 - inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
 - zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
 - wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
 - zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

1.2 Podstawa prawna i struktura Gminnego Programu Rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2021 poz. 485), zwana dalej „ustawą” w art. 15 ust. 1 wskazuje wymagany zakres zawartości Gminnego Programu Rewitalizacji. Program taki zawiera w szczególności:

- 1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;
- 2) opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych;
- 3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;

- 4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1;
- 5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
 - a. listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania,
 - b. charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, o których mowa w pkt 4;
- 6) mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- 7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;
- 8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;
- 9) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
- 10) określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611 oraz z 2021 r. poz. 11);
- 11) określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3;
- 12) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;
- 13) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:
 - a. wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
 - b. wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany,
 - c. w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany

łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;

- 14) załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

1.3 Logika prac nad GPR

Proces wdrożenia poprzedniego dokumentu dot. rewitalizacji, tj. *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023* przyniósł wymierne efekty w postaci części zrealizowanych przedsięwzięć i osiągniętych rezultatów. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w granicach gminy istnieją jeszcze spore obszary wymagające rewitalizacji, niezbędne jest skuteczne prowadzenie działań rewitalizacyjnych. Kończący się okres obowiązywania dotychczasowego dokumentu stanowiącego podstawę prowadzenia procesu rewitalizacji na terenie gminy Komarów-Osada stanowił kolejną przesłankę decydującą o konieczności podjęcia prac weryfikujących poziom wdrożenia pierwotnych założeń oraz dokonania aktualizacji podstawy prowadzonych działań.

Wobec powyższego pierwszym krokiem prowadzącym do rozpoczęcia procesu opracowywania zaktualizowanego dokumentu, na podstawie którego prowadzony będzie proces rewitalizacji, było podjęcie decyzji o sporządzeniu diagnozy całej gminy i aktualizacji, na tej podstawie, granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Delimitacja nowych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji została przeprowadzona na podstawie szczegółowej diagnozy obszaru całego gminy w oparciu o weryfikowalne oraz obiektywne wskaźniki, które pozwoliły na uwzględnienie uwarunkowań gminy przy jednoczesnym ujawnieniu negatywnych zjawisk oraz deficytów występujących na jego terenie. Przedmiotowa aktualizacja granic nastąpiła na mocy *Uchwały Nr L/413/2023 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Komarów-Osada (Dz. Urzędowy Woj. Lubelskiego z dn. 21.07.2023 r. poz. 4681)*.

Decyzja o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada została sformalizowana na podstawie *Uchwały Nr LI/416/2023 z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada do 2030 r.*

Gminny Program Rewitalizacji określa ramy procesu rewitalizacji na nowo zdefiniowanym obszarze rewitalizacji, łącząc elementy różnych polityk jednostki samorządu terytorialnego, a także doświadczenia z realizowanego dotychczas *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023*. Przyjęto zasadę, że istotą procesu rewitalizacji są zarówno działania inwestycyjne, jak i działania społeczne czy działania o charakterze organizacyjnym, których celem jest osiągnięcie jak najlepszych wzajemnie skorelowanych efektów. Złożono również, że kontynuacji działań i zamierzeń LPR o ile będzie ona prowadzić do efektywności interwencji w obszarach istotnych z punktu widzenia realizacji wyznaczonych w nim celów procesu rewitalizacji.

1.4 Ocena dotychczasowego procesu rewitalizacji

Gmina Komarów-Osada posiada doświadczenie w realizacji procesu rewitalizacji. Do końca 2023 r. będzie trwała realizacja założeń *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023*, który w roku 2016 zidentyfikował kluczowe problemy społeczne i infrastrukturalne gminy i wskazał sposoby ich rozwiązania w ramach zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w gminie Komarów-Osada, doprowadziły do wyodrębnienia na terenie gminy obszaru rewitalizacji, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów, jak również znacznym potencjałem rozwojowym. Obok kryterium wysokiego stopnia degradacji przy wyborze obszaru rewitalizacji istotnym czynnikiem była identyfikacja możliwie szerokiego spektrum możliwości realizacji potencjalnych działań naprawczych, zarówno działań tak zwanych „miękkich”, jak i „twardych”, mogących także oddziaływać w jak najszerszym zasięgu, stwarzając realną możliwość kreowania pozytywnych zmian.

Obszar rewitalizacji wyznaczony został w granicach obszaru zdegradowanego, jest to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy. Obszar rewitalizacji wpisuje się w strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, z uwzględnieniem społecznych więzi sąsiedzkich i kulturowych. Działania przeprowadzone na terenie rewitalizowanym jednocześnie będą służyć poprawie sytuacji społeczności przyległego obszaru zdegradowanego.

Obszar rewitalizacji składał się z następujących sołectw: Kraczew, Wolica Śniatycka, Komarów-Osada oraz Antoniówka. W wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej oraz badań ilościowych i jakościowych, wyżej wymienione sołectwa znalazły się w sytuacji kryzysowej pod względem społecznym jak również osiągnęły stan kryzysowy w jednej z pozostałych sfer poddanych diagnozie osiągając tym samym najwyższy wskaźnik syntetyczny dla wszystkich problemów ujętych w diagnozie. Ponadto spełniają kolejny warunek powierzchniowy (nieprzekraczający 20% powierzchni Gminy Komarów-Osada) oraz ilościowy (nie przekraczający

30% liczby ludności Gminy). Dodatkowo sołectwa te na podstawie informacji wynikających z przeprowadzonej ankiety znajdują się również w najgorszej sytuacji wg. respondentów – największa liczba osób wybierała odpowiedzi „wysokie zagrożenie problemem”. Powierzchnia obszaru rewitalizacji wyniosła: 24,09 km², co stanowi 19,63% powierzchni całej gminy Komarów-Osada. Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji wyniosła: 1531 osób, co stanowiło 29,08% wszystkich mieszkańców gminy Komarów-Osada. Wyznaczony w ramach niniejszego GRP obszar rewitalizacji pokrywa się jedynie częściowo (w zakresie sołectwa Komarów-Osada) z pierwotnie ustalonymi w LPR 2017-2023 granicami.

Mapa 1 Obszar rewitalizacji na terenie gminy Komarów-Osada wyznaczony w ramach LPR

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023

Zgodnie z zapisami LPR 2017-2023 grupy społeczne, zamieszkujące obszar rewitalizacji w gminie Komarów-Osada, wymagające największego wsparcia to przede wszystkim:

- a) seniorzy – w zakresie dziennej opieki, aktywizacji i integracji ze społeczeństwem,
- b) młodzież – zajęcia pozalekcyjne rozwijające pasje, stworzenie warunków do nowoczesnej nauki w kierunkach ważnych dla lokalnej gospodarki,
- c) dzieci – stworzenie przyjaznej przestrzeni do rozwoju psychofizycznego,
- d) osoby bezrobotne – w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej, poszerzenia kwalifikacji i stworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości m.in. w branży turystycznej,
- e) osoby uzależnione od pomocy społecznej, ulegające patologiom – integracja społeczna, angażowanie w sprawy lokalnej społeczności.

Działania rewitalizacyjne we wszystkich sferach równocześnie przyczynią się do wyprowadzenia z kryzysu społeczności zamieszkującej wyznaczony obszar rewitalizacji, pomogą odzyskać istniejące

dawniej funkcje tego obszaru i wykreować powstanie nowych, zgodnych z aktualnymi potrzebami mieszkańców.

Nadrzędnym celem, zgodnie z zapisami LPR 2017-2023, było: *nadanie obszarowi objętemu procesem rewitalizacji nowych funkcji, realizacja zintegrowanych działań poprawiających zagospodarowanie przestrzenne, stan środowiska przyrodniczego a przede wszystkim realizacja działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ożywienie gospodarcze.* W ramach procesu rewitalizacji zostaną podjęte działania zarówno „miękkie” jak i infrastrukturalne, które przyczynią się do osiągnięcia celów zawartych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Komarów-Osada na lata 2016-2025*, ponieważ odnoszą się do działań długookresowych i długofalowych. W ramach LPR wyznaczono trzy cele operacyjne i szereg kierunków działań służących realizacji tychże celów. W poniższej tabeli zawarto informacje w zakresie wyznaczonych celów oraz kierunków działań.

Tabela 1 Cele operacyjne i kierunki działań LPR 2017-2023

Cele operacyjne	Kierunki działań służące realizacji celów
1. Zwiększenie partycypacji mieszkańców w życiu publicznym	- działania na rzecz współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, samorządem, organizacjami wspierania biznesu, - wspieranie dywersyfikacji gospodarki, - szkolenia dotyczące zakładania działalności gospodarczej, - promowanie i wspieranie inwestycji w turystykę. - przebudowa infrastruktury użyteczności publicznej w celu nadania im nowych funkcji społecznych, -dostosowanie infrastruktury technicznej do potrzeb mieszkańców, w tym osób starszych i niepełnosprawnych,
2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej	-doposażenie budynków w odpowiedni sprzęt oraz zagospodarowanie terenu wokół niego. -modernizacja i organizacja otwartych miejsc publicznych (parków, placów, skwerów), - remonty i modernizacje placówek kulturalnych, edukacyjnych, społecznych, - tworzenie placów zabaw dla dzieci oraz innych obiektów zapewniających możliwość aktywnego spędzenia czasu wolnego -podejmowanie działań na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, -wspieranie walki z bezrobociem,
3. Tworzenie warunków do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.	- wzmocnienie lokalnej i kulturowej tożsamości mieszkańców, podniesienie poziomu integracji społecznej poprzez utworzenie szerokiej i aktywnej oferty spędzania wolnego czasu, - aktywizacja najmłodszych mieszkańców gminy, - przeciwdziałanie wykluczeniom, realizacja działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i seniorów

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółową informację w zakresie stanu realizacji zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 2 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne LPR gminy Komarów–Osada na lat 2017-2023 wraz ze stopniem ich wdrażania

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość i źródło finansowania	Stan realizacji/opis zrealizowanego zakresu
Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych				
1.	Rewitalizacja Centrum miejscowości Komarów-Osada	2020-2022	Całkowita wartość projektu: 4 028 288,34 zł Dofinansowanie z UE: 1 407 758,29 zł Dofinansowanie z budżetu państwa: 0 zł Wkład własny: 2 620 530,05 zł	Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ramach projektu pn. "Rewitalizacja centrum miejscowości Komarów-Osada" współfinansowanego ze środków EFRR i budżetu państwa w ramach RPO WL na lata 2014-2020. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano następujące prace: modernizacja parku w miejscowości Komarów-Osada, nasadzenia zieleni oraz pielęgnacja zieleni już istniejącej, wykonanie alejek parkowych - chodników i schodów, zamontowanie elementów małej architektury (posadowienie ławek i koszy na śmieci oraz urządzenia do ćwiczeń – narciarz oraz huśtawka wagowa), przebudowa ulicy Rynek (wymiana nawierzchni dróg i chodników) odnowienie pomnika i terenu przyległego, a także wykonanie fontanny. Wyznaczenie miejsc do realizacji wydarzeń kulturalnych i projektów społecznych. Zagospodarowanie terenu przy ośrodku zdrowia (parking, adaptacja garaży na pomieszczenia magazynowe, ławki, nasadzenie drzew i krzewów). Modernizacja przystanku autobusowego - przeznaczenie lokali pod działalność NGO. Instalacja systemu monitoringu wizyjnego w miejscowości Komarów-Osada. Modernizacja pawilonu handlowego – termomodernizacja(ocieplenie), przebudowa schodów i podjazdu. Osiągnięte rezultaty: ✓ Poprawa jakości przestrzeni publicznych w zakresie estetyki, bezpieczeństwa oraz wyposażenia -1 (100%) ✓ Liczba przyjaznych dla użytkowników miejsc centralnych, integrujących lokalną społeczność (park, rynek, miejsce spotkań) – 3szt. (100%) ✓ Liczba zmodernizowanych obiektów (pawilon, park, rynek, garaże, przystanek, miejsce spotkań)- 6 szt. (100%) ✓ Powierzchnia zmodernizowanego terenu 1,52 ha.
2.	Centrum edukacyjno-kulturalne miejscowości Antoniówka	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych.
3.	Zagospodarowanie pola bitwy w miejscowości Wolica Śniatycka	2020	Całkowita wartość: 205 372,44 zł Dofinansowanie z budżetu Województwa Lubelskiego: 205 372, 44 zł	Zadanie częściowo wykonane. W ramach przedsięwzięcia wykonanie zostanie ogrodzenia (dokończenie) oraz odrestaurowanie istniejącej mapy przedstawiającej opis oraz ruchy wojsk w czasie Bitwy pod Komarowem 1920. Osiągnięte rezultaty: ✓ Poprawa jakości przestrzeni publicznych w zakresie estetyki, bezpieczeństwa oraz wyposażenia (mała architektura). ✓ Liczba przyjaznych dla użytkowników miejsc centralnych, integrujących lokalną społeczność = 1 szt. (100%) ✓ Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego, tworzenie nowych

				standardów, kompetencji kulturowych dla mieszkańców ✓ Liczba zmodernizowanych obiektów – 1 szt. (100%) ✓ Powierzchnia zmodernizowanego terenu 0,34 ha
4.	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kraczew	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych.
5.	Wytyczenie i oznakowanie tras turystycznych	2018	Środki Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności: 2 000,00 zł	Zadanie zrealizowane częściowo. W jego ramach nastąpiło wytyczenie i oznakowanie tras rowerowych na terenie Gminy Komarów-Osada. Projekt realizowany był głównie jako wolontariat, dzieci z projektu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności -Równać szanse- oznaczyły, lokalni działacze zrobili mapę. Osiągnięte rezultaty: Długość utworzonych szlaków turystycznych – 50 km.
6.	Utworzenie Centrum Kultury miejscowości Komarów-Osada	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych. Przedsięwzięcie zostało przeniesione do realizacji w ramach GPR. Rozszerzono pierwotnie planowany zakres funkcji kulturalnych budynku o nowe funkcje społeczne.
7.	Przebudowa i rozbudowa budynku z przeznaczeniem na mieszkania komunalne oraz działalność usługową.	2020-2022	Całkowita wartość projektu: 1 479 366,77 zł Dofinansowanie z UE: 995 142,10 zł Dofinansowanie z budżetu państwa: 0 zł Wkład własny: 484 224,67 zł	Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ramach projektu pn. "Rewitalizacja centrum miejscowości Komarów-Osada-Przebudowa i rozbudowa budynku mieszkalno-usługowego" współfinansowanego ze środków EFRR i budżetu państwa w ramach RPO WL na lata 2014-2020. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano następujące prace: przebudowa i rozbudowa budynku z przeznaczeniem na mieszkania komunalne. Parter został przeznaczony na bibliotekę publiczną. W ramach projektu dokonano zmiany funkcji dolnej części budynku z funkcji usługowej na funkcję kulturalną. Osiągnięte rezultaty: ✓ Poprawa jakości przestrzeni publicznych w zakresie estetyki, bezpieczeństwa. ✓ Stworzenie przyjaznych dla użytkowników miejsc centralnych. integrujących lokalną społeczność = 1 szt. (100%). ✓ Liczba zmodernizowanych obiektów = 1 szt. (100%) ✓ Powierzchnia zmodernizowanego terenu = 0,06 ha (100%)
8.	Przebudowa i rozbudowa budynku dawnej izby porodowej z przeznaczeniem na mieszkania komunalne	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych. Przedsięwzięcie zostało przeniesione do realizacji w ramach GPR.
9.	Utworzenie Centrum Sportu	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych.

10.	Przebudowa i rozbudowa budynku po zlewni mleka w miejscowości Komarów-Osada	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych. Przedsięwzięcie zostało przeniesione do realizacji w ramach GPR. W ramach GPR dla przedmiotowej lokalizacji wyznaczony nowy zakres rzeczowy projektu i zmianę funkcji z gospodarczej na sportowo-rekreacyjną.
Projekty nieinwestycyjne – „miękkie”				
1.	Kulturalna Gmina	2017-2023	1. Całkowita wartość projektu wynosiła: 80.440,00 zł, w tym: dotacja Instytucji Zarządzającej wynosi 66.290,00 zł, wkład własny finansowy 2.000,00 zł, wkład osobowy 12.150,00 zł. 2. Całkowita wartość projektu wynosiła 7.462,00,00 zł, w tym: dotacja wynosi 4995,00 zł, wkład własny osobowy 2467,00 zł. 3. Całkowita wartość projektu wynosiła: 3690,00 zł, w tym: dotacja wynosi 2500,00 zł, wkład własny finansowy – 400,00 zł, wkład własny osobowy 790,00 zł. 4. Wartość zadania to 16.051,40 zł, z czego dofinansowanie wyniosło 15.201,40 zł,	Przedsięwzięcie realizowane jest na bieżąco przez Stowarzyszenie Aktywni w Kulturze. W latach 2017-2022 zrealizowano następujące przedsięwzięcia: 1. „Strefa 60+” projekt realizowany z programu Aktywność Społeczna Osób Starszych finansowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Celem projektu było podnoszenie dobrostanu osób starszych w wieku 60+ poprzez utrzymanie i wspieranie niezależności funkcjonalnej i aktywności społecznej realizowane w formie zajęć usprawniających i spotkań integracyjnych - 2. „Zaczytaj się z Nami” realizowany w ramach projektu „Lubelskie Lokalnie – Mikrodotacje FIO”. Głównym celem projektu było promocja czytelnictwa i książki wśród mieszkańców gminy Komarów-Osada prowadzona do 30 września 2017 roku 3. „To i owo na ludowo” współfinansowany przez Powiat Zamojski. Głównym celem była popularyzacja kultury lokalnej i wspieranie twórczości ludowej. Głównym działaniem projektu jest organizacja kiermaszu ludowego „To i owo na ludowo” w czasie, którego został przeprowadzony konkurs „Najsmaczniejsze stoisko regionalne 2017”. 4. Projekt „Podróże kulinarne” dofinansowany ze środków PROW 2014-2020 w ramach wraźnia LSR przez Stowarzyszenie LGD „Ziemia Zamojska”. Celem głównym projektu było rozwijanie pasji kulinarnych, poznanie nowych smaków, przedstawienie technik przygotowywania potraw wśród 28 mieszkańców Gminy Komarów-Osada w zakresie racjonalnego żywienia i zdrowego stylu życia w oparciu o wybrane kuchnie świata do marca 2018 roku. 5. Projekt „Senior z wigorem” współfinansowany z budżetu Gminy Komarów-Osada, którego celem było podnoszenie dobrostanu osób starszych w wieku emerytalnym poprzez utrzymanie i wspieranie niezależności funkcjonalnej i aktywności osobistej. Działania: 1. „Zumba”- zajęcia ruchowe z elementami fizjoterapii. 2. „Święto pieczonego ziemniaka” – międzypokoleniowe spotkanie integracyjne. 6. Projekt „To i owo na ludowo”. Głównym celem zadania była popularyzacja wśród ok. 150 mieszkańców Powiatu Zamojskiego (gminy Łabunie, Sitno, Grabowiec, Miączyn i Komarów-Osada) kultury lokalnej i wspieranie różnych form działalności, które kontynuują tradycje regionu współfinansowany przez Starostwo Powiatowe w Zamościu. W ramach zadania został

			wkład własny finansowy to 850,00 zł. 5. Wartość zadania to 25.652,50zł, z czego dofinansowanie wyniosło 10.652,50 zł, wkład własny niefinansowy to 15.000,00 zł. 6. Łączna wartość zadania to 1785,44 zł, dotacja wyniosła 1500,00 zł. 7. Projekt dofinansowany był ze środków programu FIO 2018, realizowany w latach 2018-2019. Łączna wartość to 139.855,60, nieodpłatna praca wyniosła 47.962,00 zł. 8. Wartość zadania to 14.128,00 zł, z czego dofinansowanie wyniosło 7128,00 zł, wkład własny niefinansowy to 7000,00 9. Wartość projektu 207.095,00 zł, w tym wkład własny osobowy (wolontariat) wyniósł 65450,00 zł. 10. Wartość zadania to 10264,20 zł, z czego dofinansowanie	zorganizowany kiermaszu „To i owo na ludowo” podczas, którego odbył się przegląd twórczości amatorskiego ruchu artystycznego. 7. Projekt „W poszukiwaniu siebie”, którego celem było podniesienie poziomu wiedzy na temat historii lokalnego środowiska poprzez edukację historyczną prowadzoną wśród uczniów szkół podstawowych, popularyzacja wydarzeń oraz zwiększenie integracji i aktywności w realizowaniu i inicjowaniu wspólnych przedsięwzięć w tym zakresie. Wnioskodawcą była OSP Komarów-Osada. 8. Projekt „Senior z wigorem” ma za cel podnoszenie dobrostanu osób starszych w wieku emerytalnym poprzez utrzymanie i wspieranie niezależności funkcjonalnej i aktywności osobistej organizowane w formie zajęć usprawniających. Projekt współfinansowany z budżetu Gminy Komarów-Osada. Zaplanowane działanie to zajęcia z ZUMBY dla seniorów, ogólnousprawniających z elementami tańca. W ramach projektu realizowano zajęcia usprawniające dla 12 mieszkańców 60+ „Zumba seniora”. 9. Projekt „Bitwa pod Komarowem 1920 – tożsamość i dziedzictwo” realizowany w ramach programu NOWEFIO edycja 2021. Celem głównym projektu było aktywizowanie mieszkańców i organizacji (publicznych, społecznych) z gminy Komarów-Osada wokół budowania marki lokalnej „Bitwa pod Komarowem 1920”. Osią przewodnią projektu jest Bitwy pod Komarowem 1920, jako forma popularyzacji dziedzictwa, która będzie sprzyjała rozwojowi poczucia tożsamości historycznej i kulturowej oraz integracji środowiska do działania na rzecz wspólnego dobra. 10. Projekt „Senior z wigorem” współfinansowany z budżetu Gminy Komarów-Osada, którego celem była aktywizacja ruchowa seniorów. W ramach projektu realizowano zajęcia usprawniające dla mieszkańców 60+ „Zumba seniora”. 11. Projekt „Komarowska Przestrzeń Seniora” dofinansowany ze środków rządowego programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025” realizowany od maja do grudnia 2022 roku. Głównym celem jest zwiększenie aktywności osób 60+ w różnych formach życia społecznego poprzez utrzymanie i wspieranie niezależności funkcjonalnej i aktywności osobistej oraz poszerzenie oferty kierowanej do 123 osób 60+, realizowanych w czasie trwania projektu. 12. Projekt „Tropem przeszłości Gminy Komarów-Osada” realizowany w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 (wnioskodawca Ochotnicza Straż Pożarna w Antoniówce). Celem głównym projektu było aktywizowanie mieszkańców i organizacji (publicznych, społecznych) z gminy Komarów-Osada na rzecz edukacji historyczno-kulturowej prowadzonej do listopada 2022 roku. 13. Projekt Letnia Akademia Rozmaitości obejmował ofertę wakacyjną kierowaną do dzieci i młodzieży szkolnej realizowaną na terenie gminy. W ramach projektu zorganizowane zostały: gra terenowa, 1. „Święto Roweru”,

			wyniosło 6281,20 zł, wkład własny niefinansowy to 3983,00. 11. Wartość zadania to 154.517.60 zł, dotacja w ramach niniejszej oferty 125.292.60 zł, wkład własny osobowy 29.225.00 zł 12. Wartość zadania to 154.769,00 zł., w tym dotacja w ramach niniejszej oferty 109.104,00 zł, wkład własny osobowy 45.665,00 zł 13. Wartość zadania to 6933,22, w tym: dotacja 5.000 zł, środki własne 1933,22, (1900,00 dotacja z Gminy) 14. Całkowita wartość zadania to 114.450,00 zł, dotacja wynosi 85.000,00 zł, wkład własny niefinansowy (osobowy) wynosi 29450,00 zł. Projekt realizowany jest od maja do listopada 2023 roku.	2. rajd rowerowy, 3. piknik „Gry podwórkowe”, 4. cykl warsztatów „Zrób to sam” (warsztaty zdobienia kapeluszy; kreatywne zajęcia plastyczne organizowane raz w tygodniu w bibliotece przez całe wakacje), 5. zajęcia z tańca nowoczesnego – hip hop. 14. Projekt „Ekozorientowani” jest współfinansowany ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030. Celem projektu jest kształtowanie i rozwijanie odpowiedzialności za otaczające nas środowisko naturalne oraz wyrabianie nawyków proekologicznych poprzez aktywizowanie mieszkańców w sferze edukacji i działalności ekologicznej prowadzonej do listopada 2023 roku. Projekt obejmuje działania proekologiczne, ze szczególnym uwzględnieniem związku między kulturą dbałości o środowisko a stylem życia.
2.	Parada Orkiestr Dętych	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych. Przedsięwzięcie zostało przeniesione do realizacji w ramach GPR.

3.	Podnosimy kwalifikacje	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych.
4.	Promil bezpieczeństwa	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych.
5.	Silna rodzina	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych.
6.	Bezpiecznie z rowerem	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych.
Dodatkowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne				
1.	Remont kapliczki wraz z najbliższym otoczeniem w miejscowości Kraczew	2018, 2021	1. Kwota dofinansowania wyniosła 31 000 zł. Dofinansowanie Gmina Komarów-Osada pozyskała w ramach Poddziałania 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność 2. Wartość projektu to 49.904,23 zł, dotacja w formie refundacji wyniosła 39.923,00 zł, wkład własny sfinansowany z dotacji uzyskanej z Gminy Komarów-Osada to 9.981,23 zł.	Przedsięwzięcie zostało zrealizowane. 1. Gmina Komarów-Osada zrealizowała projekt pod nazwą „Budowa i przebudowa niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w miejscowości Kraczew”. Operacja obejmowała budowę drewnianej altany wraz ze stołem i ławkami. Teren pod altaną utwardzono kostką brukową. Dopuszczono w stojaki na rowery i kosze na śmieci. 2. Projekt „Prace remontowo-konserwatorskie obelisku Kolos” realizowany wspólnie przez Stowarzyszenie Aktywni w Kulturze oraz Gminę Komarów-Osada. Był to projekt inwestycyjny. Wartość projektu to 49.904,23 zł, dotacja w formie refundacji wyniosła 39.923,00 zł, wkład własny sfinansowany z dotacji uzyskanej z Gminy Komarów-Osada to 9.981,23 zł. W ramach prowadzonych prac został odremontowany w Kraczewie obelisk Kolos” upamiętniający powstanie miejscowości
2.	Przebudowa i rozbudowa zdewastowanego budynku po Magazynie GS z przeznaczeniem na	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych.

	działalność rehabilitacyjną			
3.	Przebudowa i rozbudowa zdewastowanego budynku na działalność usługowo-handlową w miejscowości Komarów-Osada	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Realizacja przedsięwzięcia nie doszła do skutku ze względu na brak środków finansowych.

Źródło: Urząd Gminy Komarów-Osada

Dokonując analizy nakreślonych w ramach LPR na lata 2017-2023 celów operacyjnych należy stwierdzić, że wiele spośród postulatów znalazło swoje urzeczywistnienie w realizowanych projektach:

- ✓ w ramach poprawy stanu zagospodarowania i jakości estetyki przestrzeni publicznych – 1. *Rewitalizacja Centrum miejscowości Komarów-Osada*;
- ✓ w ramach rozwoju usług publicznych (społecznych) świadczonych na rzecz społeczności lokalnej i wpływających na znaczne podniesienie jakości życia mieszkańców – 7. *Przebudowa i rozbudowa budynku z przeznaczeniem na mieszkania komunalne oraz działalność usługową*,
- ✓ w ramach podniesienia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej gminy, czego efektem jest poprawa sytuacji społeczno-gospodarczej – 3. *Zagospodarowanie pola bitwy w miejscowości Wolica Śniatycka*, 5. *Wytyczenie i oznakowanie tras turystycznych*, 1. *Remont kapliczki wraz z najbliższym otoczeniem w miejscowości Kraczew* (przedsięwzięcie dodatkowe)
- ✓ w zakresie rozwoju usług kulturalnych – 1. *Rewitalizacja Centrum miejscowości Komarów-Osada* oraz 7. *Przebudowa i rozbudowa budynku z przeznaczeniem na mieszkania komunalne oraz działalność usługową* (w ramach projektu nastąpiła adaptacja części budynku, w celu utworzenia biblioteki), 1. *Kulturalna Gmina* (przedsięwzięcie nieinwestycyjne – „miękkie”) – realizowane prędnie przez Samorządowy Ośrodek Kultury i Stowarzyszenie Aktywni w Kulturze.
- ✓ w ramach ochrony zabytków stanowiących dziedzictwo historyczno-kulturowe oraz potencjał obszaru rewitalizacji - 1. *Remont kapliczki wraz z najbliższym otoczeniem w miejscowości Kraczew*- w ramach projektu wykonano prace remontowo-konserwatorskie obelisku Kolos.

Stan realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w ramach LPR na lata 2017-2023 należy ocenić pozytywnie. Pomimo niekorzystnych uwarunkowań związanych z zakończeniem perspektywy finansowej na lata 2014-2020 i związanej z tym ograniczonej ilości dostępnych źródeł finansowania zaplanowanych przedsięwzięć, a także panujących obostrzeń i sytuacji epidemiologicznej związanej z pandemią COVID-19 (decydującą o braku możliwości realizacji przez długi czas przedsięwzięć skupiających dużą liczbę uczestników) udało się zrealizować 4 projekty rewitalizacyjne z listy podstawowej (40%), 1 projekt z listy projektów nie inwestycyjnych - „miękkich” (17%) - oraz 1 projekt z listy uzupełniającej (33%). Dodatkowo, na konieczność przeorganizowania zakresu realizowanych przez władze działań, wpłynął wybuch wojny w Ukrainie w lutym 2022 r. i powstały z tym kryzys migracyjny w Polsce. W związku z tym, w pierwszej kolejności znaczna część środków oraz kadr została zaangażowana w tym zakresie. W zaistniałej niekorzystnej sytuacji, stan wdrożenia zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, należy uznać za swego rodzaju sukces. Jak wynika z przedstawionego powyżej zestawienia, stosunkowo duża część celów oraz postulatów rewitalizacyjnych znalazło swoje urzeczywistnienie w zrealizowanych projektach. Zmiany wskaźników w sferze społecznej w obszarze rewitalizacji podążają we właściwym kierunku. Jednocześnie częściowa tożsamość przestrzenna obszaru rewitalizacji w perspektywie obu okresów wdrażania procesu rewitalizacji (miejscowość

Komarów-Osada) świadczy o tym, iż zaplanowane efekty nie zostały osiągnięte w pełnym wymiarze. Co jest bez wątplenia również efektem ww. czynników zewnętrznych, które wcześniej nie były do przewidzenia. Wobec czego, obszar ten nadal posiada gorszą pozycję względem pozostałych terenów gminy i wymaga podjęcia dalszych działań.

Liczbę oraz zakres zrealizowanych projektów w ramach procesu rewitalizacji należy ocenić dobrze. Większość wskaźników produktu i rezultatu zrealizowanych przedsięwzięć zostanie osiągnięte na bardzo wysokim (głównie 100%) szacowanej wartości docelowej. We wskaźnikach oddziaływania dotyczących sfery społecznej dostrzec można pozytywne zmiany. Jednakże pomimo tego, że dużo w gminie Komarów-Osada się zmieniło, nadal istnieje potrzeba kontynuowania procesu rewitalizacji. Uwzględniając upływ czasu i zmianę kontekstów, w tym szczególnie uwarunkowań ekonomicznych, niezbędną była rewizja granic obszarów zdegradowanych, w taki sposób, aby odpowiadały one na aktualnie zidentyfikowane problemy i potrzeby. Przeprowadzona delimitacja wykazała, iż częściowo zbieżne, względem LPR, obszary kryzysowe wymagające interwencji. Nowo wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje miejscowości: Komarów-Osada, Komarów-Wieś i Komarów Dolny. Szczegółowe informacje dotyczące aktualnych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawarto w rozdziale 3. *Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*. Rewizja granic ww. obszarów i cała lista zdiagnozowanych problemów wskazują na ewidentną potrzebę kontynuacji procesu rewitalizacji w gminie Komarów-Osada. Kontynuacja procesu rewitalizacji rozpoczętego w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023* nie tylko umocni osiągnięte już cele procesu, ale przy uwzględnieniu zasady komplementarności międzyokresowej pozwoli na dalszą poprawę przestrzeni publicznej i wyprowadzenie ze stanu kryzys kolejnych obszarów gminy Komarów-Osada.

2. Charakterystyka gminy Komarów-Osada

Najstarsza wzmianka źródłowa o Komarowie pochodzi z 1435 roku, kiedy wieś Komarów została włączona do erygowanej wówczas parafii w Łabuniach. Wieś jednak powstała wcześniej i była lokowana na prawie magdeburskim. W 1748 roku Komarów uzyskał prawa miejskie. W 1868 roku jednak prawa te utracił. W 1872 roku nastąpiła parcelacja dóbr komarowskich a ziemię dworską wykupili przeważnie koloniści z Galicji.

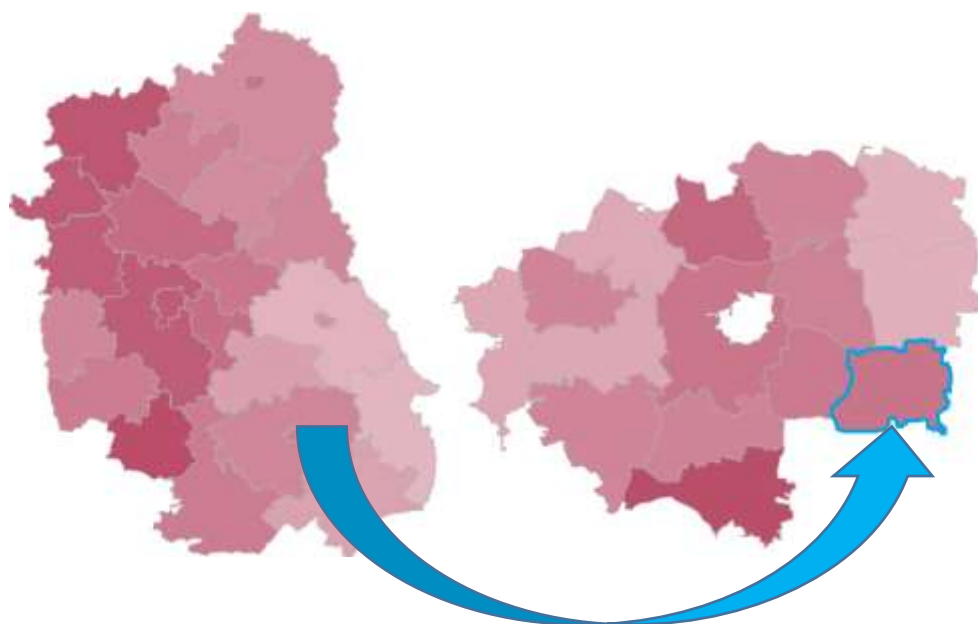
Na terenie gminy Komarów w 1914 roku miała miejsce bitwa wojska rosyjskiego z armią austriacką, zakończonych porażką i wycofaniem wojsk rosyjskich w głąb Królestwa Polskiego. W 1920 roku na polach Wolicy Śniatyckiej rozegrała się ostatnia, a jednocześnie największa w XX wieku bitwa kawalerii polskiej z wojskiem rosyjskim. Zakończyła się ona sukcesem strony polskiej i przeszła do

historii jako bitwa pod Komarowem. Także II wojna światowa nie oszczędziła tutejszej ludności. Komarowskie wsie dotknęły liczne wysiedlenia, dużą grupę ludności spotkał los nieznanym, wiele dzieci podzieliło los Dzieci Zamojszczyzny. W 1942 r. Osada została spacyfikowana i zasiedlona kolonistami niemieckimi. W tym też roku Niemcy przeprowadzili na terenie Komarowa akcję skierowaną przeciwko ludności narodowości żydowskiej.

W latach 1918-1975 Ziemia Komarowska należała do powiatu tomaszowskiego. Po reformie w 1975 roku znalazła się w granicach nowo utworzonego województwa zamojskiego, zaś od stycznia 1999 roku wchodzi w skład powiatu zamojskiego w województwie lubelskim.

Gmina Komarów-Osada położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego i południowo-wschodniej części powiatu zamojskiego. Graniczy z gminami: Krynice, Łabunie, Miączyn, Rachanie, Sitno i Tyszowce. Powierzchnia Gminy Komarów-Osada wynosi 122,72 km², co stanowi niecałe 7% powierzchni powiatu zamojskiego oraz 0,5% powierzchni województwa lubelskiego. Powierzchnia Gminy Komarów-Osada jest zbliżona do przeciętnej powierzchni gminy wiejskiej w województwie lubelskim, która wynosi 127 km². Gmina Komarów-Osada jest jedną z 12 gmin wiejskich (Adamów, Grabowiec, Łabunie, Miączyn, Nielisz, Radecznicza, Sitno, Skierbieszów, Sułów, Stary Zamość i Zamość), które łącznie z trzema gminami miejskimi (Krasnobród, Szczepieszyn i Zwierzyniec), wchodzi w skład powiatu zamojskiego.

Mapa 2 Położenie gminy Komarów-Osada na obszarze województwa lubelskiego i powiatu zamojskiego

Źródło: Opracowanie własne

W skład gminy Komarów-Osada wchodzi 26 miejscowości: Antoniówka, Dub, Huta Komarowska, Janówka Wschodnia, Janówka Zachodnia, Kadłubiska, Komarów Dolny, Komarów Górny, Komarów-Osada, Komarów-Wieś, Kraczew, Krzywystok, Krzywystok-Kolonia, Księżostany, Księżostany-Kolonia, Ruszczyzna, Sosnowa-Dębowa, Swaryczów, Śniatycze, Tomaszówka, Tuczapy, Wolica Brzozowa, Wolica Brzozowa-Kolonia, Wolica Śniatycza, Zubowice i Zubowice-Kolonia.

Siedzibą gminy jest miejscowość Komarów-Osada, będąca jednocześnie ośrodkiem usługowym dla ludności gminy, położona przy głównym ciągu komunikacyjnym (droga powiatowa Nr 3268L). Gmina cechuje się dość dobrym położeniem komunikacyjnym. Mimo, iż przez teren gminy nie przebiega żadna droga wojewódzka i krajowa, to wzdłuż zachodniej granicy gminy biegnie droga krajowa nr 17 tworząc kanał komunikacyjny ze stolicą powiatu w kierunku północno-zachodnim oraz stanowiąca dojazd do drogi ekspresowej Lublin-Warszawa nr S17, a w kierunku południowo-wschodnim do przejścia granicznego w Hrebennem. Wzdłuż północnej granicy gminy przebiega droga krajowa nr 74 Zamość-Hrubieszów-Zosin (przejście graniczne). Komarów-Osada jest oddalony o 22 km od Zamościa - siedziby powiatu, 109 km od stolicy województwa lubelskiego, 29 km od Tomaszowa Lubelskiego, 160 km od Rzeszowa oraz 273 km od Warszawy. Najbliżej zlokalizowanymi portami lotniczymi są: port Lublin-Świdnik - 100 km oraz port Rzeszów-Jasionka - 150 km. Komarów-Osada znajduje się w niedalekiej odległości od polsko - ukraińskich drogowych przejść granicznych (42 km od przejścia w Dołhobyczowie, 57 km od przejścia w Hrebennem, 62 km od przejścia w Zosinie) oraz 46 km od polsko-ukraińskiego kolejowego przejścia granicznego w Hrubieszowie.

Zarówno Komarów-Osada, jak i gmina Komarów-Osada leżą na pograniczu trzech krain geograficznych: Grzędy Sokalskiej, Kotliny Hrubieszowskiej i Padołu Zamojskiego. Sama miejscowość jest też niejako granicą między pierwszą z nich - pagórkowatą i pozostałymi - płaskimi. Obszar Gminy Komarów-Osada leży w dorzeczu rzeki Bug, jedynie południowo - zachodni skrawek należy do zlewni rz. Wisły. Przez środek gminy, z zachodu na wschód, przepływa rzeka Sieniocha - dopływ Huczwy, do której uchodzi wiele drobnych cieków wodnych. Piękne walory przyrodnicze, krajobrazowe, ciekawa i niebanalna zabudowa oraz bogata historia ziem komarowskich czynią je miejscem atrakcyjnym pod względem turystycznym. Na obszarze Gminy Komarów-Osada istnieją predyspozycje do organizowania i rozwoju różnych form turystyki i agroturystyki.

Atrakcją dla turystów są wąwozy lessowe w Księżostanach. Porasta je naturalna buczyna karpacka ze starodrzewem bukowym. We wsi Księżostany występują także źródła wód, których walory cenią sobie lokalni mieszkańcy. Warto również odwiedzić zespół stawów wodnych we wsi Dub, położony nieopodal niewielkiego kompleksu leśnego. Nieskażone środowisko, walory krajobrazowe oraz różnorodność fauny i flory zdecydowały o objęciu części terenu gminy ochroną w ramach sieci obszarów Natura 2000. Dolina Sieniochy to jeden z najpiękniejszych w Polsce kompleksów bogatych florystycznie łąk. Z kolei Ostoja Tyszowiecka to miejsce bytowania rzadkich gatunków ptaków jak:

derkacz, dubelt i dzierzba gąsiorok. Atrakcyjna lokalizacja na stokach wierzchołków miejscowości Kraczew, Sosnowa-Dębowa, Księżostany i Księżostany-Kolonia to idealne miejsce do organizowania różnych form wypoczynku i rekreacji: wycieczek rowerowych lub pieszych, nordic walkingu.

Na atrakcyjność turystyczną obszaru, oprócz niewątpliwych walorów przyrodniczych, składa się również dziedzictwo kulturowe. Właściwie utrzymane, estetycznie zagospodarowane i eksponowane walory kulturowe są z jednej strony wyrazem dumy, ale i szacunku, troski mieszkańców tych terenów o własne dziedzictwo. Oprócz zabytkowych zespołów kościelnych w Komarowie Osadzie, Dubie, Zubowicach i Śniatyczach, ciekawym atutem dla turystów mogą być charakterystyczne zabudowy wiejskie z nieodłącznymi przydrożnymi kapliczkami - świadectwem chrześcijańskiego rodowodu oraz pamiątkami o wydzwignięciu historycznym i patriotycznym. Na terenie Gminy Komarów-Osada znajduje się wiele zabytków, najcenniejsze wpisane są do Rejestru zabytków prowadzonego przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to tym samym najcenniejsze elementy krajobrazu kulturowego na terenie gminy podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej, wynikającej z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Osadnictwo Gminy Komarów-Osada rozwijało się zasadniczo wzdłuż ciągów komunikacyjnych o przewadze kierunku z zachodu na wschód. Zabudowa mieszkaniowa gminy ukształtowana została w oparciu o podstawową i tradycyjną funkcję gminy, jaką jest rolnictwo. Dobre warunki glebowo-rolne sprzyjały wytwarzaniu się skupionych usługowo-produkcyjnych osad o niewielkim zaludnieniu. Znaczenie dla lokalizacji i formy zabudowy miały również obiekty kulturowe i sakralne. Obecnie miejscowości są jednostkami osadniczymi o różnej formie przestrzennej. Dominują zwarte i luźne rzędówki oraz wsie o zabudowie rozproszonej. Sieć osadnicza Gminy Komarów-Osada jest charakterystyczna dla gmin wiejskich na wschodzie kraju.

Gmina Komarów-Osada jest gminą rolniczą. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego zakłada, że rolnictwo nadal będzie jednym z głównych kierunków rozwoju województwa, gdzie dominującą formą organizacji produkcji rolnej powinny być efektywne gospodarstwa rodzinne. W strukturze użytkowania gruntów grunty rolne stanowią ok. 91% powierzchni gminy, lasy i grunty leśne ok. 7%, pozostałe grunty i nieużytki ok. 2%. Na terenie gminy przeważają gleby dobre, stwarzające warunki do uzyskania wysokich efektów w produkcji rolniczej. Dominują wartościowe gleby brunatne wytworzone z lessu oraz rędziny. Występujące kompleksy glebowo-rolnicze to: pszenno-żytniowy, pszenno-żytniowy z minimalnym udziałem kompleksu pszenno-żytniowego. W strukturze gruntów gminy Komarów-Osada powierzchnia lasów wynosi 840,8 ha, lesistość osiąga poziom 6,8% i jest znacznie niższa od średniej dla województwa lubelskiego (22,5%) i dla Polski 29,6%. Gmina Komarów-Osada należy do obszarów, w których sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców jest zdeterminowana gospodarką rolną. Sektor ten stanowi główne źródło utrzymania mieszkańców oraz pełni główną funkcję rozwojową.

3. Metoda delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Komarów – Osada

Koncentracja terytorialna stanowi jedną z kluczowych zasad działań podejmowanych w ramach procesu rewitalizacji. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn.zm.) jasno wskazuje na konieczność realizacji projektów na ściśle wskazanym obszarze. Realizacja pojedynczych projektów, rozproszonych na dużym obszarze, pozostaje nierzadko bez wystarczającego wpływu na rzeczywistą i trwałą zmianę wyznaczonych obszarów zdegradowanych. Stąd potrzeba ograniczenia terytorialnego zakresu rewitalizacji do obszarów, na których zdiagnozowano szczególnie niekorzystną sytuację. Zadaniem jednostki samorządu terytorialnego jest hierarchizacja potrzeb, tj. podejście do rewitalizacji jako przemyślanej i kompleksowej interwencji na obszarze najbardziej tego potrzebującym. Wobec tego, o wyborze obszaru rewitalizacji decydować ma silna koncentracja negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie tego obszaru dla rozwoju lokalnego.

W celu wyznaczenia na terenie gminy Komarów-Osada obszaru zdegradowanego i zaproponowania obszaru do rewitalizacji przeprowadzono dla obszaru całej gminy szczegółową diagnozę zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych technicznych i przestrzenno-funkcjonalnych. Przedmiotowa diagnoza została przeprowadzona w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2021 poz. 485 z późn. zm.). Celem diagnozy było ustalenie, które obszary gminy powinny zostać zakwalifikowane jako zdegradowane, jak również wytypowanie obszaru rewitalizacji. Szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego zawiera *Diagnoza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszar rewitalizacji na terenie gminy Komarów-Osada*, stanowiącą załącznik do wniosku Wójta Gminy Komarów-Osada do Rady Gminy o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz załącznik do uzasadnienia do Uchwały Nr L/413/2023 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Komarów-Osada (Dz. Urzędowy Woj. Lubelskiego z dn. 21.07.2023 r. poz. 4681). W ramach przedmiotowej części zawarto jedynie syntetyczną informację w zakresie procesu wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy.

Zgodnie z art. 10 ustawy, za obszar rewitalizacji uznano część obszaru zdegradowanego, cechującą się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, w której – z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – gmina Komarów-Osada zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może

obejmować łącznie tereny o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Pierwszy etap prac w ramach procesu diagnostycznego obejmował wyznaczenie podstawowych jednostek analitycznych -referencyjnych, tj. przestrzennych jednostek, do których odnoszone były wszystkie zbierane dane. W obrębie wyznaczonych pól przeprowadzono następnie szczegółową analizę wskaźnikową w zakresie poszczególnych sfer mającą na celu wskazanie obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych. Przeprowadzona diagnoza objęła swoim zasięgiem teren gminy Komarów-Osada, przy uwzględnieniu podziału na wyznaczone jednostki referencyjne. Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze, które odpowiednio dostosowano do lokalnych uwarunkowań. Analiza wskaźnikowa uzupełniona została o analizę jakościową.

Zgodnie z rekomendacjami¹ analizie poddano dwa rodzaje pól podstawowych – jednostki modularne (sztuczne) oraz jednostki pseudonaturalne (istniejące oraz wyznaczone na potrzeby rewitalizacji). Ze względu na liczne problemy związane z pozyskaniem danych (m.in. niezgodność z działkami ewidencyjnymi, konieczność przyporządkowania danych z jednej ulicy do kilku pól, kwestie ochrony danych osobowych), które odzwierciedliłyby aktualny stan, zrezygnowano z analizy prowadzonej na poziomie jednostek modularnych. Analizie poddano jednostki pseudonaturalne.

Jednostki analityczne stanowią obszary spójne, dające się wyodrębnić jako pewne całości pod względem społecznym, morfologicznym, funkcjonalnym i przestrzennym. Ponadto, podział gminy na jednostki analityczne powinien uwzględniać strukturę funkcjonalno-przestrzenną i sytuację demograficzną gminy. Dodatkowo wymogi ustawowe nakazują, iż granice jednostek powinny być poprowadzone zgodnie z granicami ewidencyjnymi działek, za wyjątkiem sytuacji, w których granice jednostek dzielą działki, przez które np. przepływają rzeki. Ustawa umożliwia zastosowanie specjalnych narzędzi wspierających proces rewitalizacji, np. Specjalną Strefę Rewitalizacji, które muszą być przypisane ściśle do określonych działek ewidencyjnych. Finalny podział gminy na jednostki analityczne został skonsultowany i zatwierdzony przez władze gminy Komarów-Osada.

Przyjęto założenie o zachowaniu ciągłości procesów rewitalizacyjnych. Punktem wyjścia stał się podział na miejscowości oraz jednostki pomocnicze- sołectwa. Analiza danych dotyczących liczby mieszkańców miejscowości wykazała, iż wyodrębnienie jednostek obejmujących miejscowości o bardzo małej liczbie mieszkańców (chodzi tutaj o kolonie miejscowości) nie jest zasadne. Z jednej strony są to miejscowości o dużej liczbie mieszkańców takie jak np. Komarów-Osada, którą w 2021 r.

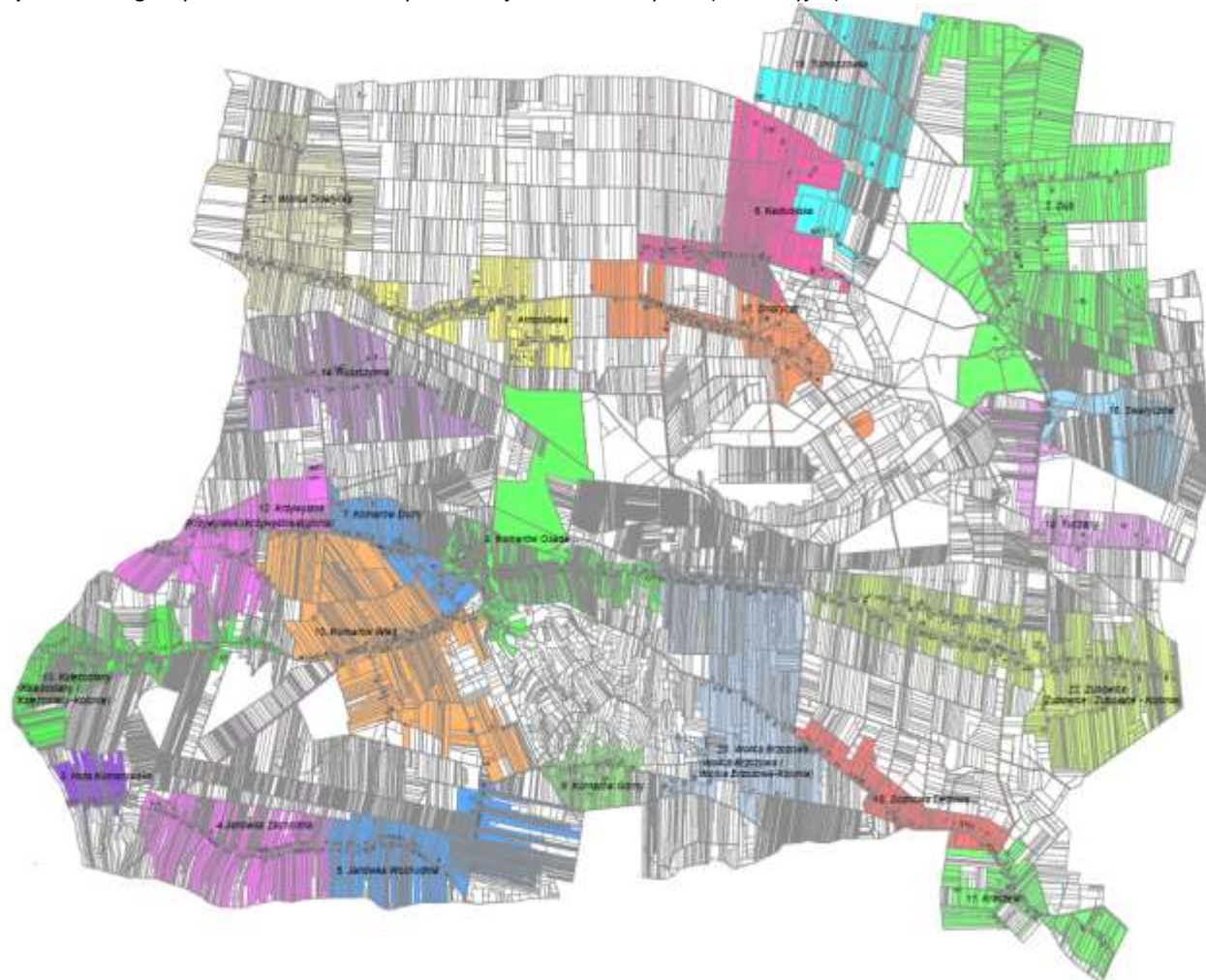
¹ „Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji”

zamieszkiwało 842 mieszkańców. Na przeciwstawnym biegunie znajdują się natomiast miejscowości, które zamieszkiwane są przez bardzo małą liczbę osób, takie jak: Krzywystok-Kolonia: 38 mieszkańców, Księżostany – 43 mieszkańców czy Wolica Brzozowa-Kolonia - 71. Wobec tego, analiza i porównywanie części różnorodnych, a jednocześnie stanowiących całość funkcjonalną, jednostek nie znajduje uzasadnienia. Niezbędna była również analiza położenia poszczególnych jednostek względem siebie. Ostatecznie podjęto decyzje o połączeniu w ramach jednego obszaru analitycznego konkretnych miejscowości oraz ich kolonii. W związku z tym, jednostki pogrupowano w następujący sposób: Krzywystok i Krzywystok-Kolonia, Księżostany i Księżostany-Kolonia, Wolica Brzozowa i Wolica Brzozowa-Kolonia. Pozostałe jednostki analityczne zawierają się w granicach miejscowości. Przyjęty podział na jednostki analityczne w sposób najbardziej adekwatny odzwierciedla podział terytorialny gminy wynikający z uwarunkowań historycznych, przestrzennych i społecznych. Finalny podział gminy na jednostki analityczne został skonsultowany i zatwierdzony przez władze gminy Komarów-Osada.

Wyodrębniono następujące jednostki referencyjne: 1) Antoniówka; 2) Dub; 3) Huta Komarowska; 4) Janówka Zachodnia; 5) Janówka Wschodnia; 6) Kadłubiska; 7) Komarów Dolny; 8) Komarów Górny; 9) Komarów-Osada; 10) Komarów Wieś; 11) Kraczew; 12) Krzywystok; 13) Księżostany; 14) Ruszczyzna; 15) Sosnowa-Dębowa; 16) Swaryczów; 17) Śniatycze; 18) Tomaszówka; 19) Tuczapy; 20) Wolica Brzozowa; 21) Wolica Śniatycka; 22) Zubowice.

Z zakresu opracowania, tj. wyznaczony jednostek referencyjnych, wyłączono fragmenty gminy, które zgodnie z metodologią przyjętą przez ustawę o rewitalizacji nie powinny być brane pod uwagę na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego. Wyłączenia te wynikają z charakterystyki tychże terenów – są to tereny (niezurbanizowane), rolne, przeznaczone dla potrzeb prowadzenia działalności rolniczej oraz leśne. Granice wyznaczonych jednostek referencyjnych prowadzone były zgodnie z działkami ewidencyjnym.

Mapa 3 Podział gminy Komarów-Osada na wyznaczone jednostki analityczne (referencyjne)

Legenda obszary

1. Antoniówka
2. Dub
3. Huła Komarowska
4. Janówka Zachodnia
5. Janówka Wschodnia
6. Kadłubińska
7. Komarów Dolny
8. Komarów Górny
9. Komarów-Osada
10. Komarów Wieś
11. Kraczew
12. Krzywystok (Krzywystok i Krzywystok-Kolonia)
13. Księżostany (Księżostany i Księżostany -Kolonia)
14. Ruszczyzna
15. Sosnowa Dębowa
16. Swaryczów
17. Śniatycze
18. Tomaszówka
19. Tuczapy
20. Wolica Brzozowa (Wolica Brzozowa i Wolica Brzozowa-Kolonia)
21. Wolica Śniatycza
22. Zubowice (Zubowice i Zubowice - Kolonia)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada (mapa zasadnicza gminy)

W ramach prowadzonej diagnozy analizie poddano 22 wyznaczone jednostki analityczne (referencyjne). Ich szczegółową charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3 Wyznaczone obszary referencyjne (analityczne) na terenie Gminy Komarów-Osada

Lp.	Nazwa obszaru analitycznego	Miejscowości/ Ulice	Powierzchnia jednostki analitycznej [ha]	Liczba ludności w 2021 r. [osoby]
1.	Antoniówka	Antoniówka	181,087539	267
2.	Dub	Dub	837,835968	304
3.	Huta Komarowska	Huta Komarowska	47,848204	66
4.	Janówka Wschodnia	Janówka Wschodnia	251,036811	158
5.	Janówka Zachodnia	Janówka Zachodnia	223,092070	238
6.	Kadłubiska	Kadłubiska	265,277594	236
7.	Komarów Dolny	Komarów Dolny	113,068672	170
8.	Komarów Górny	Komarów Górny	74,886144	40
9.	Komarów-Osada	ul. 3 Maja ul. Armii Krajowej ul. Borowinka ul. Kościuszki ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego ul. Podgórze ul. Polna ul. Rynek	337,728116	842
10.	Komarów Wieś	Komarów Wieś	446,396724	324
11.	Kraczew	Kraczew	131,918767	61
12.	Krzywystok	Krzywystok Krzywystok-Kolonia	214,509453	233
13.	Księżostany	Księżostany Księżostany-Kolonia	214,509453	159
14.	Ruszczyzna	Ruszczyzna	225,012574	142
15.	Sosnowa-Dębowa	Sosnowa-Dębowa	103,369449	88
16.	Swaryczów	Swaryczów	120,902227	43
17.	Śniatycze	Śniatycze	190,723371	252
18.	Tomaszówka	Tomaszówka	258,663268	103

Lp.	Nazwa obszaru analitycznego	Miejscowości/ Ulice	Powierzchnia jednostki analitycznej [ha]	Liczba ludności w 2021 r. [osoby]
19.	Tuczapy	Tuczapy	122,054265	83
20.	Wolica Brzozowa	Wolica Brzozowa Wolica Brzozowa-Kolonia	387,590960	256
21.	Wolica Śniatycka	Wolica Śniatycka	299,941651	284
22.	Zubowice	Zubowice Zubowice-Kolonia	450,533249	574
Suma:			5 380,854624	4 923

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Komarów-Osada

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie gminy Komarów-Osada zostało przeprowadzone przy pomocy analizy wskaźnikowej wspartej analizą jakościową. Kluczową metodą prowadzącą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego była analiza wskaźnikowa (wielokryterialna), obejmująca obszar gminy i prowadzona w podziale na wyznaczone jednostki referencyjne.

Analiza jakościowa obejmowała interpretację wyników otrzymanych w poszczególnych obszarach analizy wielokryterialnej i formułowania na tej bazie wniosków w analizowanych sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, a także w formie wniosków z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Komarów-Osada.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji kryzys w sferze społecznej związany jest z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, szczególnie zaś bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz niskiej aktywności w życiu publicznym i kulturalnym (art. 9 ust. 1). Analizę w sferze społecznej przeprowadzono w oparciu o budowanie wskaźnika syntetycznego. W tym celu przanalizowano 23 wskaźniki obrazujące w najpełniejszy sposób natężenie problemów w sferze społecznej z zakresu bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, edukacji lub kapitału społecznego, a także aktywności społecznej i obywatelskiej. Wykorzystanie większej liczby wskaźników pozwoliło na zdiagnozowanie w sposób bardziej precyzyjny. Wskaźniki budowano na podstawie zgromadzonych danych ilościowych. Dane liczbowe gromadzono przy założeniu, że udostępniane przez współpracujące instytucje i komórki organizacyjne Urzędu Gminy Komarów-Osada dane, powinny odzwierciedlać najaktualniejszy stan danego zjawiska i przedstawiać jego wartość liczbową na dzień udostępnienia danych (o ile rejestr, w którym te dane są gromadzone to umożliwił).

Tabela 4 Lista wskaźników delimitacyjnych w sferze społecznej

Nr wskaźnika	Badane zjawisko	Nazwa wskaźnika
1.	Trendy demograficzne	Zmiana liczby mieszkańców w latach 2017-2021
2.		Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
3.		Zmiana liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w latach 2017-2021 (%)
4.		Liczba urodzeń przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
5.	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.
6.		Liczba osób długotrwale bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.
7.		Liczba osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.
8.	Ubóstwo, wykluczenie społeczne, uzależnienia	Liczba osób pobierających świadczenia GOPS przypadająca na 100 mieszkańców 2021 r.
9.		Liczba osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
10.		Liczba osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
11.		Liczba osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu niepełnosprawności przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
12.		Liczba osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
13.		Liczba osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
14.		Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z dożywiania przypadająca na 100 dzieci w wieku do 17 roku życia w 2021 r.
15.	Liczba osób, które miały założoną Niebieską Kartę przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.	
16.	Stan zdrowia mieszkańców	Liczba osób z niepełnosprawnościami przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
17.		Liczba osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
18.		Liczba osób chorujących na choroby układu ruchu przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
19.	Poziom edukacji	Udział dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2019/2020
20.		Udział dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2020/2021
21.	Kapitał społeczny i aktywność obywatelska	Liczba organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
22.		Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2020 r.
23.	Poziom bezpieczeństwa	Liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
24.		Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne

W ramach przeprowadzonej diagnozy pozwalającej na wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określono wartość wskaźnika syntetycznego, będącego sumą wszystkich ww. wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Dla każdego z wyznaczonych obszarów referencyjnych przeanalizowano zakres wskaźników wymienionych w powyższej tabeli. Poniżej zaprezentowano otrzymane wartości badanych wskaźników dla poszczególnych sołectw w gminie Komarów-Osada.

Tabela 5 Wartości wskaźników delimitacyjnych oraz ich charakter

Badane zjawisko	Trendy demograficzne				Bezrobocie			Wykluczanie społeczne i ubóstwo							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Numer wskaźnika	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Charakter wskaźnika	Symulanta	Desymulanta	Desymulanta	Symulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta
Antoniówka	0,75	23,60	22,60	0,37	10,90	5,13	3,85	1,87	0,00	0,37	0,00	0,00	0,37	2,08	0,75
Dub	-7,32	20,72	-6,89	1,32	9,55	5,62	1,69	8,88	0,00	0,33	1,32	0,00	0,66	6,35	0,66
Huta Komarowska	22,22	15,15	-31,82	3,03	7,50	5,00	0,00	19,70	1,52	3,03	1,52	1,52	0,00	12,50	0,00
Janówka Wschodnia	-12,22	34,18	0,85	0,00	3,37	1,12	3,37	2,53	0,00	0,00	0,63	0,00	0,63	6,67	0,00
Janówka Zachodnia	-1,65	28,15	-1,27	0,00	7,46	5,22	2,99	4,62	0,00	0,42	0,42	0,00	0,42	8,11	1,68
Kadłubiska	-5,22	20,76	10,00	0,85	9,29	2,14	5,00	0,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Komarów Dolny	-6,08	24,71	20,86	0,59	4,35	0,00	1,09	4,71	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	5,56	0,59
Komarów Górny	-11,11	27,50	-4,81	2,50	5,26	0,00	5,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Komarów-Osada	-4,43	26,13	10,14	0,59	10,25	6,76	1,84	2,61	0,24	0,59	0,48	0,00	0,59	1,49	1,19
Komarów Wieś	-3,57	24,38	13,79	0,62	9,34	5,49	4,95	5,86	0,00	0,93	0,93	0,31	0,62	6,35	0,31
Kraczew	-8,96	34,43	0,29	0,00	6,06	0,00	3,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Krzywystok	-4,12	23,61	17,06	1,29	6,06	3,03	1,52	4,72	0,00	0,86	0,43	0,00	0,00	4,35	0,00
Księżostany	-4,79	31,45	11,74	0,00	11,63	4,65	5,81	5,66	0,00	1,26	1,26	0,00	0,63	4,35	0,00
Ruszczyna	-2,07	22,54	5,41	1,41	8,64	6,17	3,70	2,11	0,00	0,70	0,70	0,00	0,70	0,00	0,00
Sosnowa-Dębowa	-11,11	29,55	4,46	0,00	6,38	2,13	0,00	1,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Swaryczów	-10,42	37,21	-6,00	2,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Śniatycze	-5,26	22,22	9,47	1,19	6,76	1,35	2,03	6,75	0,00	0,40	0,40	0,00	0,40	0,00	0,00
Tomaszówka	-6,36	25,24	-4,25	1,94	1,69	1,69	0,00	2,91	0,00	0,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tuczapy	-4,60	27,71	-7,28	1,20	11,11	6,67	2,22	7,23	0,00	1,20	0,00	0,00	0,00	6,67	1,20
Wolica Brzozowa	-5,54	29,30	8,76	0,39	7,95	1,99	1,32	1,17	0,00	0,39	0,00	0,00	0,00	3,33	0,00
Wolica Śniatyczna	-3,73	19,37	9,87	0,70	9,82	3,68	3,07	8,80	0,00	0,70	0,70	0,00	0,35	12,12	0,70
Zubowice	-5,75	27,35	7,47	0,52	3,82	2,35	1,76	0,35	0,17	0,00	0,17	0,00	0,17	1,30	0,00
Średnia dla gminy:	-4,74	25,39	6,68	0,73	7,86	3,93	2,51	3,86	0,10	0,51	0,47	0,06	0,37	3,90	0,53

Badane zjawisko	Stan zdrowia mieszkańców			Poziom edukacji		Kapitał społeczny i aktywność obywatelska		Poziom bezpieczeństwa	
	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Charakter wskaźnika	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Desymulanta	Symulanta	Symulanta	Desymulanta	Desymulanta
Antoniówka	0,37	13,11	5,62	0,00	0,00	0,75	64,11	1,12	4,87
Dub	2,30	11,51	5,59	7,69	10,00	0,66	55,66	0,66	18,09
Huta Komarowska	1,52	9,09	3,03	0,00	0,00	0,00	67,66	0,00	7,58
Janówka Wschodnia	1,90	19,62	11,39	10,00	0,00	1,27	64,71	0,63	2,53
Janówka Zachodnia	0,42	13,45	10,50	0,00	0,00	0,42	64,71	0,84	4,20
Kadłubiska	0,00	11,02	5,93	12,50	10,00	0,85	61,85	0,85	4,66
Komarów Dolny	1,18	21,18	9,41	37,50	37,50	0,00	66,86	0,00	5,29
Komarów Górny	0,00	22,50	12,50	0,00	0,00	0,00	67,66	0,00	0,00
Komarów-Osada	0,48	19,36	8,67	19,64	16,07	0,95	62,64	0,83	18,29
Komarów Wieś	0,62	22,22	9,26	13,79	12,50	0,62	67,66	1,54	0,00
Kraczew	0,00	9,84	6,56	0,00	50,00	0,00	66,86	0,00	0,00
Krzywystok	0,43	14,59	7,73	4,76	13,64	0,86	66,86	1,29	2,58
Księżostany	1,26	18,87	3,77	0,00	8,33	0,63	67,66	0,00	3,14
Ruszczyna	0,70	24,65	7,04	10,00	8,33	2,11	62,64	0,00	2,11
Sosnowa-Dębowa	0,00	14,77	6,82	0,00	0,00	0,00	66,86	0,00	2,27
Swaryczów	0,00	25,58	6,98	0,00	0,00	0,00	55,66	0,00	4,65
Śniatycze	0,40	12,70	7,54	12,50	0,00	0,79	61,85	0,79	7,94
Tomaszówka	0,00	14,56	7,77	20,00	16,67	0,97	55,66	0,00	1,94
Tuczapy	0,00	14,46	6,02	0,00	0,00	0,00	55,66	1,20	3,61
Wolica Brzozowa	0,00	18,75	7,42	8,33	18,18	0,78	66,86	0,39	3,91
Wolica Śniatyccka	1,06	9,86	4,58	10,00	8,33	0,35	64,11	0,35	4,58
Zubowice	0,00	17,25	6,97	18,18	5,56	0,35	67,90	0,52	13,07
Średnia dla gminy:	0,59	16,41	7,43	12,24	11,07	0,67	64,03	0,67	8,15

Źródło: Opracowanie własne

Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w wyznaczonych jednostkach referencyjnych (analitycznych) konieczne było opracowanie porównywalnego wskaźnika syntetycznego dla wszystkich jednostek. Wyznaczenia wskaźnika syntetycznego dokonano zgodnie z metodą Perkala.

Zgodnie z rekomendacjami w ramach budowania wskaźnika syntetycznego zrezygnowano z nadawania różnych wag poszczególnym zjawiskom społecznym. Przyjęta w ramach opracowania metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji zakłada, że każde badane zjawisko społeczne ma taką samą wagę w obliczaniu wskaźnika syntetycznego.

Z uwagi na różne jednostki miary poszczególnych wskaźników oraz szerokie spektrum obszarów problemowych przeprowadzono standaryzację zmiennych, w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali, tzw. skali niemianowanej, czyli niezwiązanej z jednostką miary. Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej arytmetycznej wartości dla wszystkich obszarów i podzieleniu przez odchylenie standardowe. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń. W wyniku tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki mają rozkład charakteryzujący się jednakową średnią i odchyleniem standardowym, co umożliwia ich logiczną interpretację. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla gminy i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Przejście odchylenia od średniej do wartości dodatniej wskazuje, które obszary odznaczają się wskaźnikiem kryzysowym wyższym od średniej dla gminy. Z kolei wartości ujemne odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji, w których negatywne zjawiska w porównaniu ze średnią dla gminy odznaczają się mniejszym natężeniem.

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - x_j}{s_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Kolejnym krokiem standaryzacji zmiennych było oznaczenie dla każdego ze wskaźników odpowiednio destymulanta i stymulanta. Jako destymulanty, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość występowała w obszarach

kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast stymulantami są wskaźniki, których wysokie wartości świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego. W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantem, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez zmian. Jeśli wśród wskaźników znajdzie się stymulanta, uzyskane wartości należy przekształcić z odpowiednim wzorem.

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, którym będzie suma wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych.

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n – liczba wskaźników (cech)

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki wskaźników delimitacyjnych otrzymane w procesie normalizacji.

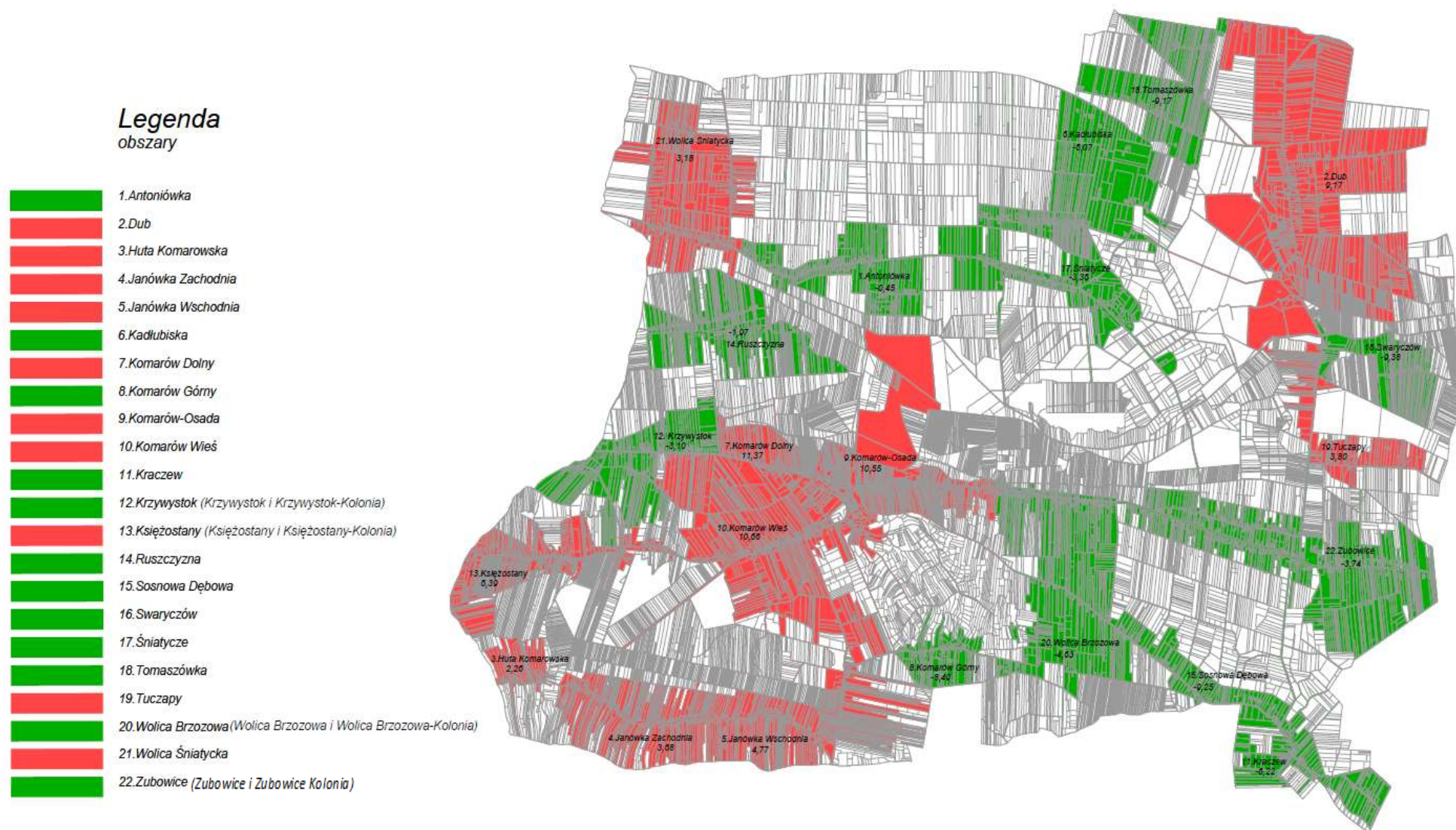
Tabela 6 Wartości wskaźników delimitacyjnych po normalizacji

Numer wskaźnika	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Antoniówka	-0,79	-0,48	1,56	0,66	1,20	0,83	0,77	-0,52	-0,34	-0,30	-0,90	-0,32	0,33	-0,41	0,85
Dub	0,40	-1,03	-0,93	-0,42	0,77	1,04	-0,44	1,05	-0,34	-0,37	1,84	-0,32	1,32	0,67	0,67
Huta Komarowska	-3,93	-2,08	-3,03	-2,39	0,11	0,78	-1,39	3,46	4,11	3,59	2,25	4,10	-0,98	2,23	-0,64
Janówka Wschodnia	1,12	1,52	-0,27	1,09	-1,21	-0,89	0,50	-0,37	-0,34	-0,85	0,41	-0,32	1,24	0,75	-0,64
Janówka Zachodnia	-0,43	0,38	-0,45	1,09	0,10	0,87	0,28	0,10	-0,34	-0,23	-0,03	-0,32	0,49	1,12	2,69
Kadłubiska	0,09	-1,02	0,50	0,11	0,68	-0,45	1,41	-0,84	-0,34	-0,85	-0,90	-0,32	-0,98	-0,94	-0,64
Komarów Dolny	0,22	-0,27	1,41	0,41	-0,89	-1,37	-0,78	0,12	1,39	0,01	0,32	1,39	1,08	0,47	0,53
Komarów Górny	0,95	0,26	-0,75	-1,78	-0,60	-1,37	1,56	-0,93	-0,34	-0,85	-0,90	-0,32	-0,98	-0,94	-0,64
Komarów-Osada	-0,03	0,00	0,51	0,41	0,99	1,54	-0,35	-0,35	0,36	0,02	0,09	-0,32	1,10	-0,56	1,72
Komarów Wieś	-0,15	-0,33	0,82	0,38	0,70	0,99	1,38	0,37	-0,34	0,51	1,03	0,58	1,18	0,67	-0,03
Kraczew	0,64	1,57	-0,32	1,09	-0,35	-1,37	0,31	-0,93	-0,34	-0,85	-0,90	-0,32	-0,98	-0,94	-0,64
Krzywystok	-0,07	-0,48	1,09	-0,39	-0,35	-0,07	-0,54	0,12	-0,34	0,41	-0,01	-0,32	-0,98	0,17	-0,64
Księżostany	0,03	1,00	0,64	1,09	1,43	0,63	1,87	0,33	-0,34	0,99	1,72	-0,32	1,22	0,17	-0,64
Ruszczyszna	-0,37	-0,68	0,11	-0,53	0,48	1,28	0,69	-0,46	-0,34	0,18	0,56	-0,32	1,49	-0,94	-0,64
Sosnowa-Dębowa	0,95	0,64	0,03	1,09	-0,24	-0,46	-1,39	-0,68	-0,34	-0,85	-0,90	-0,32	-0,98	-0,94	-0,64
Swarczów	0,85	2,09	-0,85	-1,58	-2,28	-1,37	-1,39	-0,93	-0,34	-0,85	-0,90	-0,32	-0,98	-0,94	-0,64
Śniatycze	0,10	-0,74	0,45	-0,28	-0,12	-0,79	-0,25	0,57	-0,34	-0,27	-0,08	-0,32	0,41	-0,94	-0,64
Tomaszówka	0,26	-0,17	-0,70	-1,14	-1,74	-0,64	-1,39	-0,28	-0,34	0,57	-0,90	-0,32	-0,98	-0,94	-0,64
Tuczapy	0,00	0,30	-0,96	-0,30	1,27	1,49	-0,14	0,68	-0,34	0,92	-0,90	-0,32	-0,98	0,75	1,75
Wolica Brzozowa	0,14	0,60	0,39	0,64	0,26	-0,52	-0,65	-0,67	-0,34	-0,28	-0,90	-0,32	-0,98	-0,09	-0,64
Wolica Śniatycza	-0,13	-1,28	0,48	0,28	0,85	0,21	0,33	1,03	-0,34	0,18	0,56	-0,32	0,26	2,14	0,76
Zubowice	0,17	0,23	0,28	0,49	-1,06	-0,36	-0,40	-0,86	0,18	-0,85	-0,54	-0,32	-0,37	-0,61	-0,64

Numer wskaźnika	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Sumaryczny wskaźniki kryzysu
Antoniówka	-0,29	-0,65	-0,73	-0,88	-0,76	-0,35	-0,09	1,23	-0,07	-0,45
Dub	2,53	-0,97	-0,75	-0,07	0,02	-0,18	1,85	0,31	2,52	9,17
Huta Komarowska	1,38	-1,46	-1,85	-0,88	-0,76	1,06	-0,90	-0,99	0,46	2,26
Janówka Wschodnia	1,94	0,67	1,75	0,17	-0,76	-1,33	-0,22	0,26	-0,53	3,68
Janówka Zachodnia	-0,22	-0,58	1,37	-0,88	-0,76	0,27	-0,22	0,67	-0,20	4,77
Kadłubiska	-0,84	-1,07	-0,60	0,43	0,02	-0,54	0,43	0,69	-0,11	-6,07
Komarów Dolny	0,88	0,98	0,90	3,04	2,16	1,06	-0,72	-0,99	0,01	11,37
Komarów Górny	-0,84	1,25	2,23	-0,88	-0,76	1,06	-0,90	-0,99	-1,03	-8,49
Komarów-Osada	-0,14	0,61	0,58	1,17	0,49	-0,74	0,25	0,65	2,56	10,55
Komarów Wieś	0,06	1,19	0,83	0,56	0,21	-0,11	-0,90	2,06	-1,03	10,66
Kraczew	-0,84	-1,31	-0,33	-0,88	3,14	1,06	-0,72	-0,99	-1,03	-6,22
Krzywystok	-0,21	-0,35	0,17	-0,38	0,30	-0,56	-0,72	1,56	-0,52	-3,10
Księżostany	1,00	0,52	-1,53	-0,88	-0,11	-0,13	-0,90	-0,99	-0,41	6,39
Ruszczyzna	0,19	1,68	-0,12	0,17	-0,11	-2,94	0,25	-0,99	-0,61	-1,97
Sosnowa-Dębowa	-0,84	-0,31	-0,22	-0,88	-0,76	1,06	-0,72	-0,99	-0,58	-9,25
Swaryczów	-0,84	1,87	-0,15	-0,88	-0,76	1,06	1,85	-0,99	-0,12	-9,38
Śniatycze	-0,26	-0,73	0,09	0,43	-0,76	-0,44	0,43	0,58	0,53	-3,36
Tomaszówka	-0,84	-0,35	0,19	1,21	0,54	-0,77	1,85	-0,99	-0,65	-9,17
Tuczapy	-0,84	-0,37	-0,56	-0,88	-0,76	1,06	1,85	1,39	-0,32	3,80
Wolica Brzozowa	-0,84	0,49	0,04	-0,01	0,66	-0,42	-0,72	-0,22	-0,26	-4,63
Wolica Śniatycza	0,71	-1,30	-1,18	0,17	-0,11	0,40	-0,09	-0,30	-0,13	3,18
Zubowice	-0,84	0,19	-0,15	1,02	-0,33	0,40	-0,95	0,04	1,53	-3,74

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 4 Wartości sumarycznego wskaźnika kryzysu społecznego dla poszczególnych jednostek referencyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym krokiem w procedurze delimitacji była analiza negatywnych zjawisk w pozostałych sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (art. 9 ust. 1 pkt 1-4). Obszar zdegradowany klasyfikowany jest jako teren cechujący się występowaniem negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk określających pozostałe sfery. Analizę wskaźnikową dla tych czterech sfer przeprowadzono dla wszystkich wyznaczonych obszarów referencyjnych. Analiza zjawisk kryzysowych w pozostałych 4 sferach przeprowadzona była zarówno na metodach ilościowych, jak i jakościowych, mierzalnych oraz opisowych.

Tabela 7 Lista wskaźników delimitacyjnych w pozostałych sferach

Nr wskaźnika	Sfera	Nazwa wskaźnika
1.	Gospodarcza	Liczba osób fizycznych, które rozpoczęły działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
2.		Liczba osób fizycznych, które zakończyły działalność przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
3.		Powierzchnia budynków/obiektów (m ²) przeznaczonych pod działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.
4.	Środowiskowa	Udział budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.
5.	Techniczna	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.
6.		Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.
7.		Udział budynków użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych w 2021 r. w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej
8.		Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w 2021 r. w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej
9.	Przestrzenno-funkcjonalna	Udział długości dróg gminnych wymagających podjęcia interwencji w ogólnej długości dróg
10.		Udział punktów świetlnych wymagających modernizacji i wymiany na energooszczędne
11.		Udział terenów publicznych wymagających podjęcia interwencji

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z przyjętą metodologią w każdej ze sfer dokonano analizy wyselekcjonowanych wskaźników w podziale na wyznaczone jednostki referencyjne. W zależności od ich specyfiki (wskaźnik przyjmował wartość poniżej lub powyżej średniej dla całej gminy) dokonano identyfikacji występowania (na zasadzie 0-1) negatywnych zjawisk we wszystkich czterech sferach wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4. W poniższych tabelach zaprezentowano rzeczywiste wartości osiągnięte przez wszystkie wskaźniki oraz ich kwalifikacje w zakresie występowania zjawisk kryzysowych.

Tabela 8 Wartości wskaźników delimitacyjnych pozostałych analizowanych sfer

Sfera	Gospodarcza			Środowiskowa	Techniczna				Przestrzenno-funkcjonalna		
	Liczba osób, które rozpoczęły działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców	Liczba osób, które zakończyły działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców	Powierzchnia budynków/obiektów (m ²) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przypadająca na 100 mieszkańców		Udział budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu	Udział budynków wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Udział dróg gminnych wymagających podjęcia interwencji	Udział punktów oświetleniowych wymagających wymiany na energooszczędne
Antoniówka	0,37	0,00	182,40	54,67	0,00	73,33	50,00	75,00	91,30	78,95	100,00
Dub	0,00	0,00	54,81	47,47	0,00	61,62	50,00	50,00	86,36	100,00	100,00
Huta Komarowska	0,00	0,00	172,73	36,00	88,00	72,00	0,00	0,00	88,89	0,00	0,00
Janówka Wschodnia	0,00	0,00	37,97	43,66	100,00	56,34	0,00	100,00	90,91	100,00	100,00
Janówka Zachodnia	0,42	0,00	10,92	46,91	95,06	86,42	0,00	0,00	92,31	100,00	100,00
Kadłubiska	0,42	0,00	0,00	54,55	0,00	90,91	0,00	0,00	85,71	100,00	100,00
Komarów Dolny	0,59	0,00	2046,38	41,51	90,57	67,92	0,00	0,00	88,89	100,00	0,00
Komarów Górny	0,00	0,00	0,00	27,27	72,73	50,00	0,00	0,00	90,91	0,00	0,00
Komarów-Osada	0,12	0,12	555,85	18,39	96,32	72,58	44,44	55,56	41,67	27,78	100,00
Komarów Wieś	0,31	0,00	14,75	35,29	91,60	62,18	66,67	100,00	76,47	93,85	100,00
Kraczew	0,00	0,00	0,00	52,78	0,00	61,11	100,00	100,00	81,82	0,00	100,00
Krzywystok	0,00	0,00	45,92	35,00	85,00	58,75	0,00	0,00	84,00	100,00	100,00
Księżostany	0,63	0,63	0,00	86,15	86,15	73,85	100,00	0,00	85,71	100,00	100,00
Ruszczyna	0,00	0,00	41,55	54,76	0,00	50,00	0,00	0,00	76,47	0,00	100,00
Sosnowa-Dębowa	0,00	0,00	0,00	56,76	13,51	43,24	0,00	0,00	83,33	0,00	0,00
Swaryczów	0,00	0,00	0,00	86,36	0,00	90,91	100,00	100,00	85,71	0,00	0,00
Śniatycze	0,40	0,00	41,27	45,45	0,00	72,73	66,67	66,67	85,71	100,00	100,00
Tomaszówka	0,00	0,00	90,58	83,33	0,00	50,00	100,00	100,00	71,43	82,61	100,00
Tuczapy	0,00	0,00	0,00	25,93	0,00	74,07	100,00	100,00	80,00	57,14	100,00
Wolica Brzozowa	0,00	0,39	0,00	46,74	96,74	60,87	0,00	0,00	81,82	53,66	100,00
Wolica Śniatyczna	0,00	0,00	0,00	35,87	0,00	56,52	100,00	0,00	80,00	83,33	100,00
Zubowice	0,35	0,00	358,31	34,04	87,77	52,13	50,00	100,00	81,25	0,00	100,00
Średnia wartość wskaźnika dla gminy	0,20	0,06	233,20	41,22	59,72	65,55	50,00	58,33	82,72	63,54	100,00

Tabela 9 Ocena wskaźników delimitacyjnych pozostałych analizowanych sfer

Sfera	Gospodarcza			Środowiskowa	Techniczna				Przestrzenno-funkcjonalna		
	Liczba osób, które rozpoczęły działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców	Liczba osób, które zakończyły działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców	Powierzchnia budynków/obiektów (m ²) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przypadająca na 100 mieszkańców		Udział budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu	Udział budynków wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Udział dróg gminnych wymagających podjęcia interwencji	Udział punktów oświetleniowych wymagających wymiany na energooszczędne
Wartość wskaźnika względem średniej brana przy ocenie	↓	↑	↓	↑	↓	↑	↑	↑	↑	↑	↑
Antoniówka	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1
Dub	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1
Huta Komarowska	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
Janówka Wschodnia	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1
Janówka Zachodnia	0	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1
Kadłubiska	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1
Komarów Dolny	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0
Komarów Górny	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Komarów-Osada	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1
Komarów Wieś	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1
Kraczew	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1
Krzywystok	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1
Księżostany	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1
Ruszczyna	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1
Sosnowa-Dębowa	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0
Swaryczów	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0
Śniatycze	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tomaszówka	0	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1
Tuczapy	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1
Wolica Brzozowa	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Wolica Śniatycka	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1
Zubowice	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1

Źródło: Opracowanie własne

W granice obszaru zdegradowanego włączone zostały wszystkie te jednostki referencyjne, w których wskaźnik syntetyczny natężenia zjawisk kryzysowych w sferze społecznej osiągnął wartość wyższą niż 0 oraz dla których zidentyfikowano (na zasadzie 0-1) przynajmniej jedno negatywne zjawisko w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4. O występowaniu negatywnego zjawiska decyduje fakt uzyskania sumy punktów na poziomie wyższym od 0 w ramach badanych wskaźników.

Tabela 10 Wyniki przeprowadzonej analizy delimitacyjnej

Obszar referencyjny	Wartość syntetycznego wskaźnika kryzysu zjawisk społecznych	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Antoniówka	-0,45	1	1	3	3
Dub	9,17	1	1	1	3
Huta Komarowska	2,26	1	0	1	1
Janówka Wschodnia	3,68	1	1	1	3
Janówka Zachodnia	4,77	1	1	1	3
Kadłubiska	-6,07	0	1	2	3
Komarów Dolny	11,37	0	1	1	2
Komarów Górny	-8,49	0	0	0	1
Komarów-Osada	10,55	2	0	2	1
Komarów Wieś	10,66	1	0	2	2
Kraczew	-6,22	0	1	3	1
Krzywystok	-3,10	1	0	0	3
Księżostany	6,39	1	1	2	3
Ruszczyzna	-1,97	1	1	1	1
Sosnowa-Dębowa	-9,25	0	1	1	1
Swaryczów	-9,38	0	1	4	1
Śniatycze	-3,36	1	1	4	3
Tomaszówka	-9,17	1	1	3	2
Tuczapy	3,80	0	0	4	1
Wolica Brzozowa	-4,63	1	1	0	1
Wolica Śniatycka	3,18	0	0	2	2
	-3,74	0	0	1	1

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z powyższym zestawieniem jako obszar zdegradowany wyznaczono teren składający się następujących jednostek referencyjnych:

- 1) Dub – powierzchnia: 837,835968 ha; liczba ludności: 304 osób,
- 2) Huta Komarowska – powierzchnia: 47,848204 ha; liczba ludności: 66 osób,
- 3) Janówka Wschodnia – powierzchnia: 251,036811 ha; liczba ludności: 158 osób,
- 4) Janówka Zachodnia – powierzchnia: 223,092070 ha; liczba ludności: 238 osób,
- 5) Komarów Dolny – powierzchnia: 113,068672 ha; liczba ludności: 170 osób,
- 6) Komarów-Osada – powierzchnia: 337,728116 ha; liczba ludności: 842 osób,
- 7) Komarów Wieś – powierzchnia: 446,396724 ha; liczba ludności: 324 osób,
- 8) Księżostany – powierzchnia: 214,509453 ha; liczba ludności: 159 osób,
- 9) Tuczapy – powierzchnia: 122,054265 ha; liczba ludności: 83 osób,
- 10) Wolica Śniatycka – powierzchnia: 299,941651 ha; liczba ludności: 284 osób.

Łączna powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi: 2 893,511934 ha, co stanowi: 23,56% całkowitej powierzchni gminy Komarów-Osada (12 280 ha). Natomiast łączna liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego na koniec 2021 r. wynosiła: 2 628 osób, co stanowi: 53,38% wszystkich mieszkańców gminy (4 923 osoby).

Zgodnie z wymogami ustawy obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, który charakteryzuje się szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych. Dodatkowo ustawodawca wprowadził obostrzenia co do maksymalnej powierzchni obszaru rewitalizacji względem całej gminy oraz maksymalnej liczby mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji względem populacji jednostki samorządu terytorialnego. W świetle ustawy powierzchnia obszaru rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może on być zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Uwzględniając kryteria ustawowe, niemożliwym jest wskazanie całego obszaru zdegradowanego, jako obszaru rewitalizacji, ze względu na ograniczenia powierzchniowe i ludnościowe. W związku z tym dokonano selekcji obszarów i wybrano w pierwszej kolejności te, które charakteryzują się największą (zgodnie z kryterium sumarycznego wskaźnika niekorzystnych zjawisk społecznych) koncentracją problemów w sferze społecznej i współwystępującymi problemami pozostałych 4 sfer.

W wyniku przeprowadzonych analiz wyznaczono obszar rewitalizacji składający się z następujących jednostek referencyjnych:

- 1) Komarów Dolny – powierzchnia: 113,068672 ha; liczba ludności: 170 osób,
- 2) Komarów-Osada – powierzchnia: 337,728116 ha; liczba ludności: 842 osób,
- 3) Komarów Wieś – powierzchnia: 446,396724 ha; liczba ludności: 324 osób,

Wyznaczano obszar rewitalizacji o łącznej powierzchni: 897,193512 ha (8,97193512km²), co stanowi 7,31% całkowitej powierzchni gminy, co mieści się w dopuszczalnym wskaźniku 20% powierzchni jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo, obszar ten zamieszkały jest przez 1 336 mieszkańców, co stanowi 27,14% całej populacji gminy Komarów-Osada (2021 r.: 4 923 osoby). Na koniec 2022r. dane ludnościowe dotyczące wyznaczonego obszaru rewitalizacji kształtowały się w następujący sposób: 1 314 mieszkańców obszaru rewitalizacji, co stanowi 27,29% wszystkich mieszkańców gminy (liczba mieszkańców gminy w 2022 r.: 4 815 osób).

Należy pamiętać, że wyznaczając obszar rewitalizacji, kierowano się nie tylko kryterium szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk (choć uznano to za priorytet), ale również kryterium istotnego znaczenia dla rozwoju lokalnego, które ma poniekąd charakter uznaniowy i jest mniej „mieralne”. Uznano, iż obszar rewitalizacji to teren szczególnie istotny i perspektywiczny w zakresie rozwoju lokalnego. W jego granicach znajduje się miejscowość gminna, dzięki czemu zasięg oddziaływania zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie znacznie szerszy i obejmie praktycznie teren całej gminy Komarów-Osada.

Mapa 5 Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji na terenie gminy Komarów-Osada

Legenda obszary

1. Dub
2. Huta Komarowska
3. Janówka Zachodnia
4. Janówka Wschodnia
5. Komarów Dolny
6. Komarów-Osada
7. Komarów Wieś
8. Księżostany (Księżostany i Księżostany Kolonia)
9. Tuczapy
10. Wolica Śniatycka

Obszar zdegradowany składający się z jednostek Dub, Huta Komarowska, Janówka Wschodnia, Janówka Zachodnia, Komarów Dolny, Komarów-Osada, Komarów Wieś, Księżostany-(Księżostany i Księżostany Kolonia) Tuczapy, Wolica Śniatycka.

Obszar rewitalizacji składający się z jednostek Komarów Dolny, Komarów -Osada, Komarów-Wieś.

Źródło: Opracowanie własne

4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt.) ustawy o rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji zawiera szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą analizę negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru. Wobec takiego wskazania ustawy niniejsza diagnoza – jakkolwiek w części opiera się o ustalenia uprzednio sporządzonej diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – różni się od niej zasadniczo trzema parametrami:

- 1) **jest diagnozą wyznaczonego już obszaru rewitalizacji**, a nie całej gminy (do obszaru całej gminy odwołuje się jedynie kontekstowo, gdyż bez tego diagnoza samego obszaru rewitalizacji nie byłaby czytelna);
- 2) **jest diagnozą szczegółową**, przez co rozumiemy, że musi ona wnikać w poszczególne fragmenty diagnozowanej materii na tyle głęboko i rozważać je na tyle dokładnie, aby dało się zakończyć każdy z merytorycznych fragmentów diagnozy precyzyjną konkluzją, która następnie posłuży do sformułowania jasnego celu rewitalizacji; dodatkowo, większe części diagnozy mogą być podsumowywane konkluzjami ogólniejszymi, z których da się wyprowadzić bardziej generalne cele strategiczne rewitalizacji (którym z kolei byłyby podporządkowane grupy bardziej szczegółowych celów operacyjnych, przyjętych poprzednio w odpowiedzi na szczegółowe konkluzje diagnozy);
- 3) **jest na tym etapie już nie tylko diagnozą problemów, ale i potencjałów**.

Celem niniejszej diagnozy jest szczegółowe przeanalizowanie występujących na obszarze rewitalizacji problemów oraz potencjałów, i na podstawie tej analizy, sformułowanie wniosków (konkluzji) umożliwiających wyznaczenie następnie celów rewitalizacji. Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji przyczynią się do właściwego doboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Szczególnie istotne w tym kontekście jest rozpoznanie problemów społecznych, gdyż to właśnie ich rozwiązanie stanowi istotę rewitalizacji.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż oprócz trudności, które udało się zdiagnozować na podstawie pozyskanych danych, na wyznaczonym obszarze rewitalizacji występuje również szereg problemów, których zmierzenie dostępnymi danymi nie jest możliwe lub jest bardzo utrudnione. Są to problemy, które zostały bezpośrednio zgłoszone przez interesariuszy na etapie opracowywania niniejszego dokumentu. Przedmiotowe problemy zostały usystematyzowane w wyszczególnionych tabelach na końcu każdego z podrozdziałów niniejszej części diagnostycznej, dot. analizowanych sfer.

4.1 Sfera społeczna

W polityce rewitalizacyjnej szczególnie akcentowane jest ukierunkowanie na zjawiska i problemy w obszarze życia społecznego mieszkańców. Proces rewitalizacji ma bowiem na celu odnowienie społecznego potencjału wyznaczonych obszarów i sąsiedztwa, dzięki czemu miejscowe społeczności mają szansę na integrację z szerszym środowiskiem. Wobec tak postawionej tezy, przedmiotem rewitalizacji nie jest określona przestrzeń fizyczna, lecz społeczności lokalne oraz różne grupy interesariuszy, mieszkające lub użytkujące dany obszar. Aspekt społeczny stanowi fundament wyznaczania obszarów mających charakter zdegradowany oraz późniejszego projektowania działań rewitalizacyjnych. Problemy, z jakimi borykają się mieszkańcy oraz potrzeby, jakie wykazują w obszarze jakości życia, mają kluczowe znaczenie dla przyszłych decyzji rewitalizacyjnych. Z jednej strony dobra znajomość negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, z drugiej natomiast potencjałów tkwiących w społeczności lokalnej, stanowi podstawę zaprojektowania niezbędnych działań naprawczych odpowiednio dopasowanych do specyfiki obszaru.

Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych obejmuje w szczególności kwestie bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Analizy zjawisk zachodzących w sferze społecznej dokonano w następujących płaszczyznach:

- a. trendy demograficzne
- b. poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego
- c. poziom bezpieczeństwa publicznego
- d. jakość edukacji
- e. aktywność społeczeństwa.

4.1.1 Zmiana liczby mieszkańców i ruchy naturalne

Potencjał demograficzny jest istotnym czynnikiem determinującym rozwój poszczególnych jednostek administracyjnych. Najczęściej jest on definiowany jako „siła napędowa” tkwiąca w zasobach ludzkich, a więc przede wszystkim w liczbie ludności i jej strukturze wiekowej. W znacznym stopniu zmiany w jej obszarze zależą od długookresowych, cywilizacyjnych trendów demograficznych, jak również od prowadzonej polityki ludnościowej kraju. Podkreślenia wymaga fakt, iż zmiany liczby ludności wpływają na zmianę liczby podatników, determinują popyt na usługi komunalne i komercyjne, a także wpływają na zjawiska przestrzenne. Zmiany populacji wywierają również duży wpływ na rynek pracy, szkolnictwo, ochronę zdrowia oraz kondycję finansową jednostki samorządu terytorialnego. W związku z tym, rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych jednostek jest uzależniony nie tylko od liczby ludności, ale również

od innych czynników, na które składają się struktura wiekowa ludności oraz zachodzące w niej procesy demograficzne.

Na koniec 2021 roku teren gminy Komarów-Osada zamieszkiwały łącznie 4 923 osoby (4,72% ludności powiatu zamojskiego), w tym 51% stanowiły kobiety, a 49% mężczyźni (wskaźnik procentowego udziału kobiet dla województwa lubelskiego wynosi 51,6%, dla Polski 51,7%).

Gęstość zaludnienia w 2021 roku w gminie Komarów-Osada wynosiła 91,49 os./km². Średnia wartość tego wskaźnika dla gmin wiejskich z terenu województwa lubelskiego wynosi 47 os./km², a dla powiatu zamojskiego 55 os./km². Gęstość zaludnienia gminy Komarów-Osada na tle powiatu oraz województwa prezentuje dosyć wysoką wartość. Teren gminy charakteryzuje się zróżnicowanymi wartościami gęstości zaludnienia.

Przeprowadzona diagnoza wykazała szereg niekorzystnych procesów demograficznych zachodzących na obszarze gminy Komarów-Osada. Jednym z nich jest zjawisko systematycznego wyludniania się obszaru. W analizowanym okresie (lata 2017-2021) z terenu gminy Komarów-Osada ubyło łącznie 245 mieszkańców. Ogólna liczba mieszkańców w analizowanym okresie spadła więc o 4,74% (średnia dla całej gminy). Uwzględniając populację poszczególnych jednostek referencyjnych możemy zaobserwować wzrost liczby mieszkańców jedynie w dwóch jednostkach: Huta Komarowska (wzrost o 22,22%) oraz Antoniówka (wzrost o 0,75%). Pozostałe jednostki odnotowały spadek liczby ludności na swoim obszarze w latach 2017-2021. Najwyższy liczbowo spadek odnotowano w: Komarów-Osada (o 39 mieszkańców) oraz Zubowice (o 35 mieszkańców).

Tabela 11 Liczba ludności gminy Komarów-Osada w latach 2017-2021 wg podziału na jednostki referencyjne

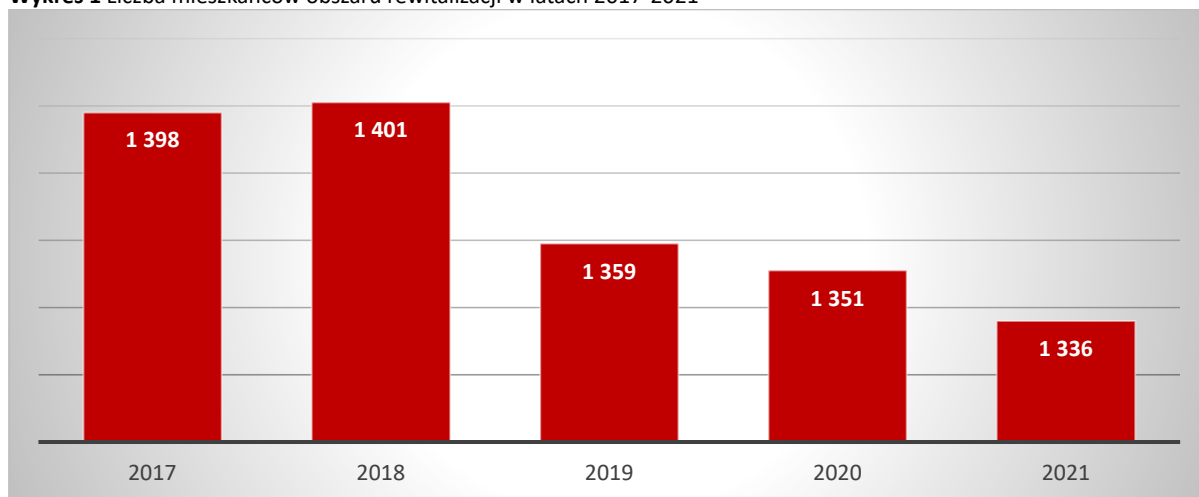
Jednostka referencyjna	Liczba ludności				
	2017	2018	2019	2020	2021
Antoniówka	265	267	266	267	267
Dub	328	313	314	312	304
Huta Komarowska	54	53	53	53	66
Janówka Wschodnia	180	178	174	164	158
Janówka Zachodnia	242	241	237	234	238
Kadłubiska	249	251	249	244	236
Komarów Dolny	181	179	177	175	170
Komarów Górny	45	45	44	43	40
Komarów-Osada	881	894	858	849	842
Komarów Wieś	336	328	324	327	324
Kraczew	67	66	67	66	61
Krzywystok	243	241	236	233	233
Księżostany	167	165	162	158	159

Jednostka referencyjna	Liczba ludności				
	2017	2018	2019	2020	2021
Ruszczyzna	145	143	142	142	142
Sosnowa-Dębowa	99	99	96	92	88
Swaryczów	48	47	46	44	43
Śniatycze	266	262	258	253	252
Tomaszówka	110	109	104	99	103
Tuczapy	87	87	86	86	83
Wolica Brzozowa	271	266	265	260	256
Wolica Śniatycza	295	287	282	284	284
Zubowice	609	610	589	578	574
Suma:	5 168	5 131	5 029	4 963	4 923

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Analogiczne zjawisko występuje w obszarze rewitalizacji. W latach 2017 – 2021 systematycznie ubywało tu mieszkańców. W 2017 r. obszar ten zamieszkiwało 1 398 osób, natomiast w 2021 r. liczba mieszkańców spadła do 1 336. Zanotowano więc sadek na poziomie 4,43%.

Wykres 1 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji w latach 2017-2021

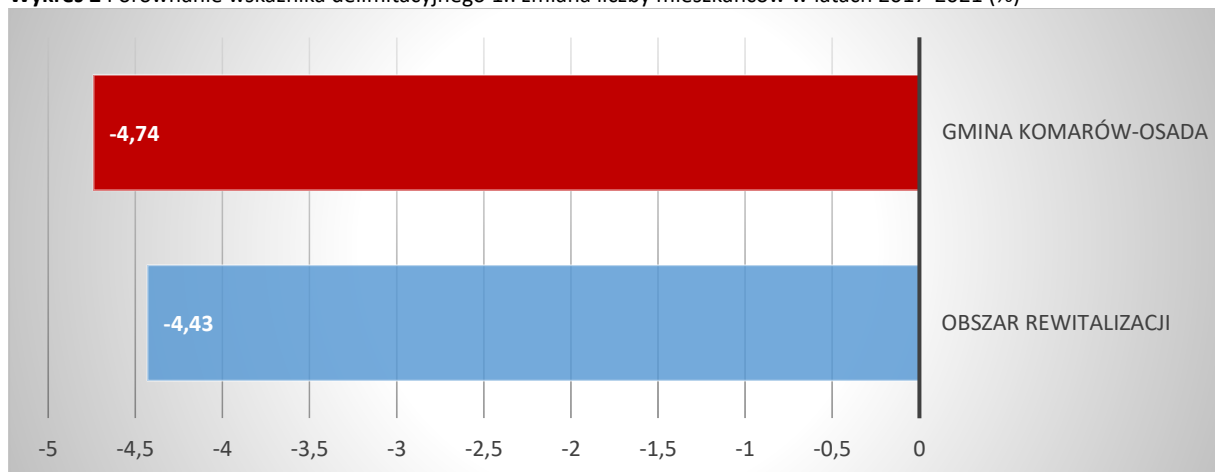

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

W celu przeprowadzenia analizy niekorzystnych zjawisk występujących w sferze społecznej zbadano wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w latach 2017-2021. Przedmiotowy wskaźnik obrazuje w sposób najbardziej trafny niekorzystne trendy demograficzne zauważalne w większości jednostek analitycznych wchodzących w skład gminy. Na przestrzeni badanego okresu zauważalny jest systematyczny ubytek liczby mieszkańców. Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Komarów – Osada oszacowano, iż średnia wartość wskaźnika (dot. całej gminy) kształtuje się na poziomie -4,74. Dla terenu

rewitalizacji zaś wartość ta jest nieznacznie niższa i wynosi - 4,43. Różnica w wartości analizowanego wskaźnika w dwóch zakresach jest na tyle niewielka, że nie można odczytywać jej jako sytuacji korzystniejszej w zakresie obszaru rewitalizacji.

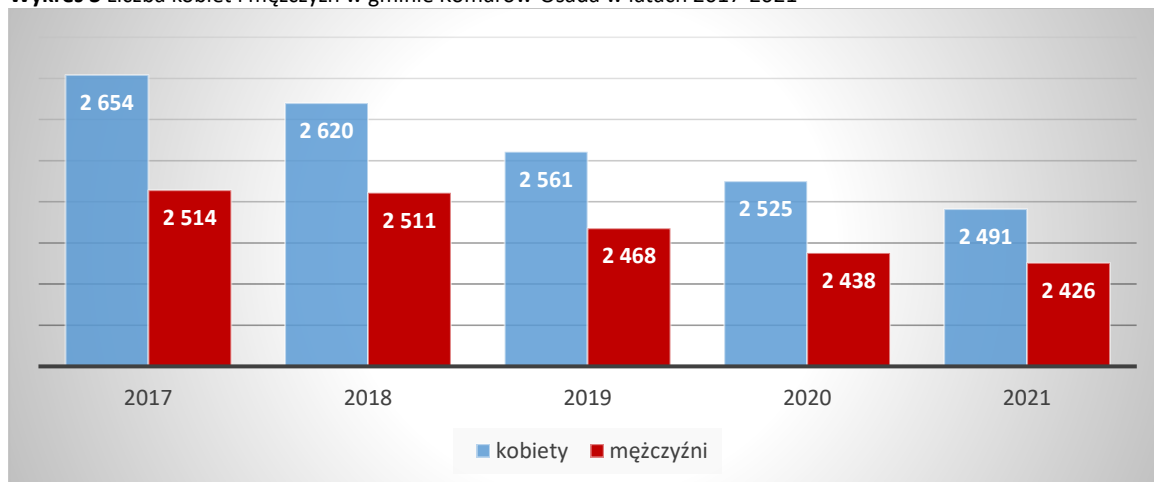
Wykres 2 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 1.: zmiana liczby mieszkańców w latach 2017-2021 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Współczynnik feminizacji na terenie gminy w ciągu ostatnich pięciu lat utrzymywał się na analogicznym poziomie i wyniósł 51%.

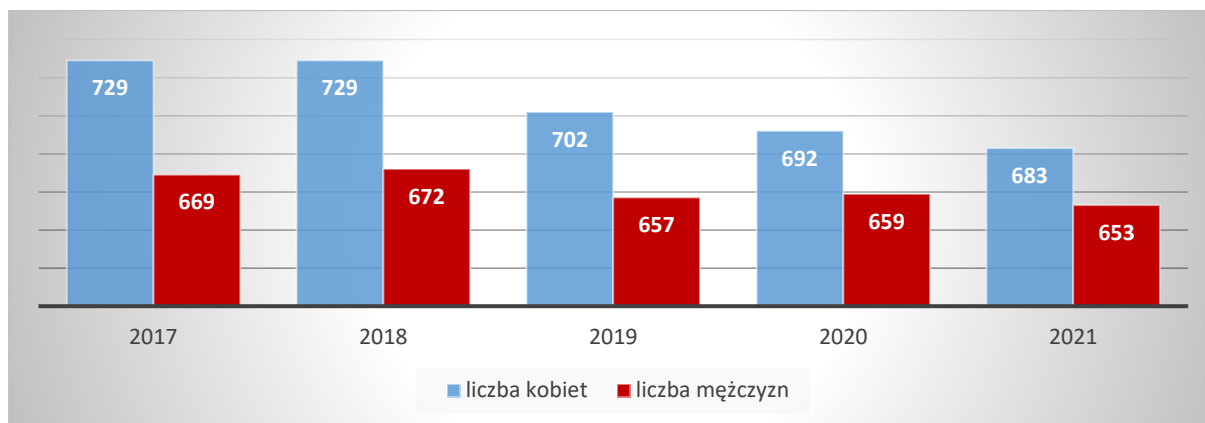
Wykres 3 Liczba kobiet i mężczyzn w gminie Komarów-Osada w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Udział kobiet w ogólnej populacji mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji jest bardzo zbliżony do danych z terenu całej gminy. Na przestrzeni analizowanego okresu kształtował się on następująco: w 2017 r. kobiety stanowiły 52,15% ogółu mieszkańców, w 2018 r. – 52,03%, w 2019 r. – 51,66%, w 2020 r. – 51,22%, natomiast w 2021 r. – 51,12% ogólnej liczby mieszkańców.

Wykres 4 Liczba kobiet i mężczyzn z obszaru rewitalizacji w latach 2017 – 2021

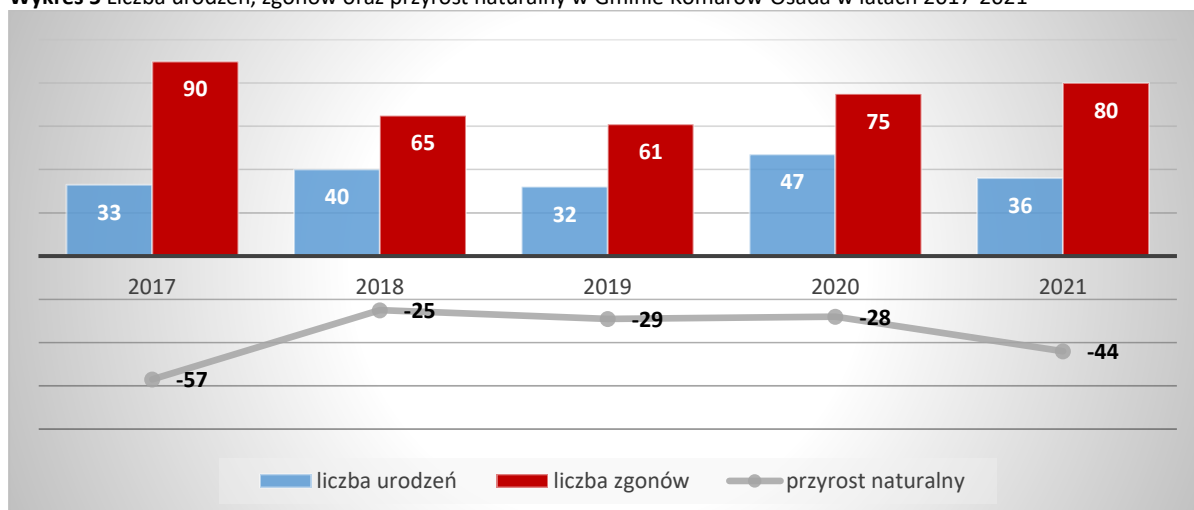

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Dokonując wyboru zagadnień służących do określenia poziomu potencjału demograficznego należy wziąć pod uwagę współczynniki przyrostu naturalnego i salda migracji. Są one nie tylko dobrymi miernikami procesów demograficznych, lecz także świadczą o wzmocnieniu lub osłabieniu potencjału demograficznego. Przyrost naturalny wyrażony jest przez nadwyżkę urodzeń żywych nad liczbą zgonów, natomiast saldo migracji jest różnicą pomiędzy napływem a odpływem ludności. Stąd też wymienione wskaźniki wpływają nie tylko na wielkość populacji na danym obszarze, lecz także kształtują jej strukturę wiekową. Należy w tym miejscu również podkreślić znaczenie struktury wiekowej ludności, która warunkuje tempo zmian demograficznych oraz kształtowanie się przyszłych trendów płodności i umieralności. Ze społeczno-ekonomicznego punktu widzenia zagadnienia te wpływają m.in. na sytuację na rynku pracy, ochronę zdrowia czy też rynek ubezpieczeń społecznych.

Najważniejszym czynnikiem wpływającym na zmiany liczby ludności jest przyrost naturalny. Gmina Komarów-Osada w 2021 r. zanotowała ujemny przyrost naturalny wynoszący -44. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu równemu -8,94 na 1000 mieszkańców gminy Komarów-Osada. Dla porównania przyrost naturalny w 2017 roku wynosił -57, co odpowiada wskaźnikowi przyrostu -11,03 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2017-2021 obserwujemy zatem utrzymanie się ujemnego przyrostu naturalnego. Najniższy wskaźnik przyrostu naturalnego w 2021 r. zanotowały jednostki referencyjne Antoniówka i Komarów-Osada, gdzie przyrost wyniósł po -6.

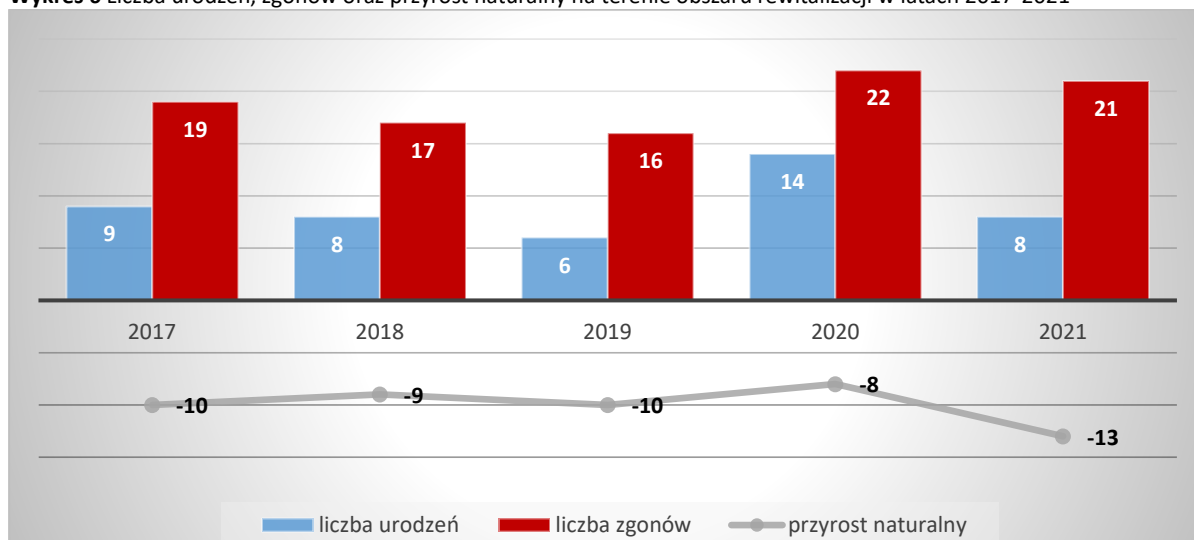
Wykres 5 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w Gminie Komarów-Osada w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Sytuacja w zakresie przyrostu naturalnego w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji jest zbieżna z trendami odnotowanymi na terenie całej gminy Komarów-Osada. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy dla obszaru rewitalizacji we wszystkich latach analizy przyrost naturalny kształtował się także na ujemnym poziomie: w 2017 r. -10, w 2018r. -9, w 2019r. -10, w 2020r. -8 oraz w 2021r. -13.

Wykres 6 Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie obszaru rewitalizacji w latach 2017-2021

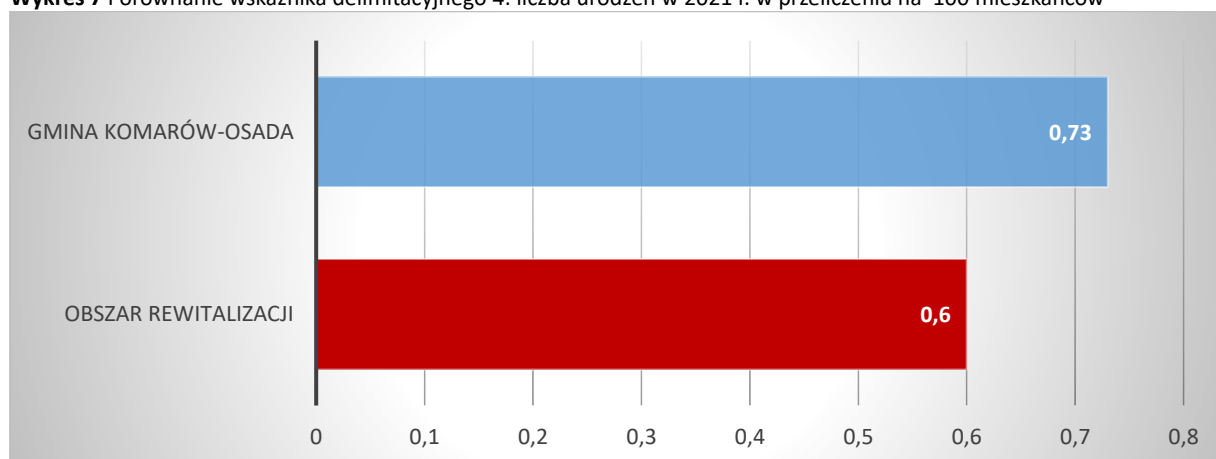

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Wskaźnikiem, który został poddany analizie w ramach zagadnień dotyczących zmian demograficznych zachodzących w gminie Komarów-Osada, jest również liczba urodzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2021 r. Wartość przedmiotowego wskaźnika dla terenu całej gminy wyniosła 0,73. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji wskaźnik ten przyjmuje wartość na nieco niższym poziomie,

równym 0,6. Świadczy to gorszym położeniu obszaru rewitalizacji. Dodatkowo, sytuacja taka może wpływać na brak zastępowalności pokoleń.

Wykres 7 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 4: liczba urodzeń w 2021 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji zauważalny jest niekorzystny trend depopulacji obszaru w tempie zbliżonym do obszaru całej gminy Komarów-Osada. Wskaźnik zmiany liczby mieszkańców w latach 2017-2021 prezentuje się na poziomie zbliżonym do wartości wskaźnika dla całej gminy (średnia gminy -4,74; obszar rewitalizacji -4,43). Z dużym prawdopodobieństwem teren ten będzie wyludniał się nadal. Świadczą o tym prognozy GUS, które wskazują, iż tereny wielkie powiatu zamojskiego do 2050 r. będą wyludniały się w szybkim tempie.
- ✓ Sytuacja w zakresie przyrostu naturalnego w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji jest zbieżna z trendami odnotowanymi na terenie całej gminy. W zakresie obu obszarów wskaźnik przyrostu naturalnego we wszystkich latach analizy kształtuje się na ujemnym poziomie, a w obszarze rewitalizacji wartości są coraz niższe. Niekorzystne trendy w zakresie zmiany liczby mieszkańców potwierdza również analiza wskaźnika obrazującego liczbę urodzeń w 2021 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźnika dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji przybiera wartość niższą (0,6) niż dla obszaru gminy (0,73).

→ **REKOMENDACJE:**

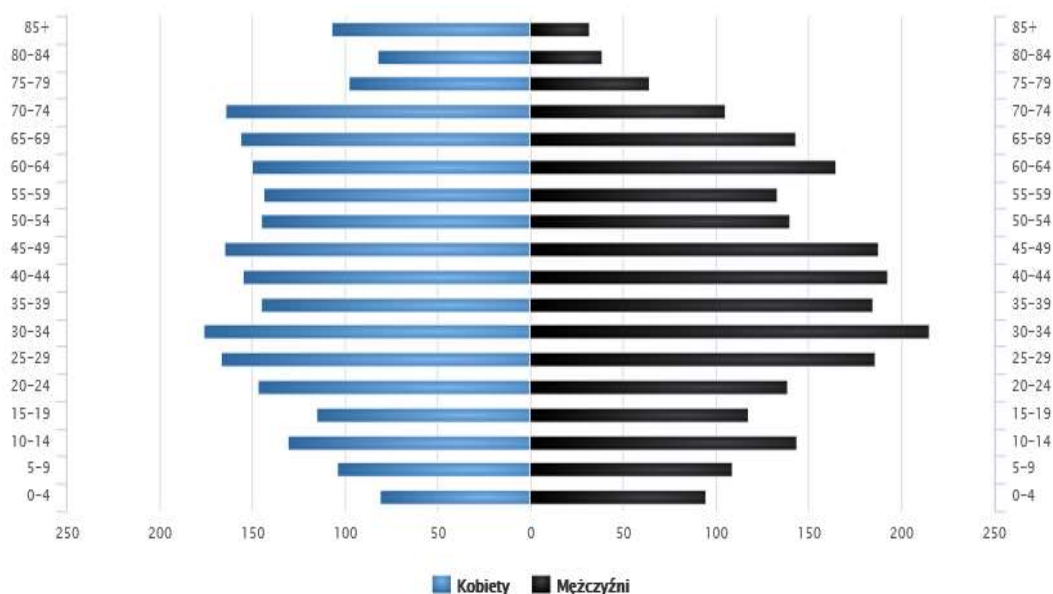
- ✓ Jako remedium na prognozy wskazujące na to, że obszar rewitalizacji będzie się sukcesywnie wyludniał, należy wskazać podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności całej gminy Komarów-Osada, w tym i obszaru rewitalizacji, jako miejsca przyjaznego do życia (np. poprzez podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie liczby miejsc pracy, podniesienie jakości infrastruktury społecznej i dostępności do usług, rozwój podstawowej infrastruktury technicznej).

4.1.2 Struktura wieku mieszkańców

W celu określenia sytuacji w zakresie potencjału demograficznego obszaru rewitalizacji wykorzystano informacje charakteryzujące strukturę ludności. To właśnie struktura wieku mieszkańców stanowi istotny element decydujący zarówno o możliwościach rozwojowych danej jednostki, jak również wpływający na kształtowanie systemu polityki społecznej. Zmieniająca się sytuacja demograficzna stawia przed jednostkami samorządu terytorialnego poważne wyzwania. Wyludniające się gminy wiejskie tracą młode pokolenia wskutek migracji edukacyjnej oraz zarobkowej, które często są migracjami definitywnymi. Migracja młodych mieszkańców powoduje utratę potencjału demograficznego oraz kapitału społecznego i ludzkiego. Migracje „za pracą” powodują utratę dochodów gminy. Wskutek depopulacji, postępującej na większości terenów wiejskich, na terenie gmin dotkniętych depopulacją powstają nowe problemy i nowe potrzeby.

Analiza danych dotyczących wieku mieszkańców gminy Komarów-Osada wskazuje także na występowanie negatywnych zjawisk, charakterystycznych dla całej Polski. Zauważalny jest trend stopniowego starzenia się populacji ludności gminy. Wskazuje na to poniższa piramida wieku i płci (dane GUS 2021 r.; portal: Polska w liczbach), której kształt ma charakter regresywny (zbliżony do kształtu piramidy dla mieszkańców całego kraju w 2020 r.).

Wykres 8 Piramida wieku i płci mieszkańców gminy Komarów-Osada w 2021r.

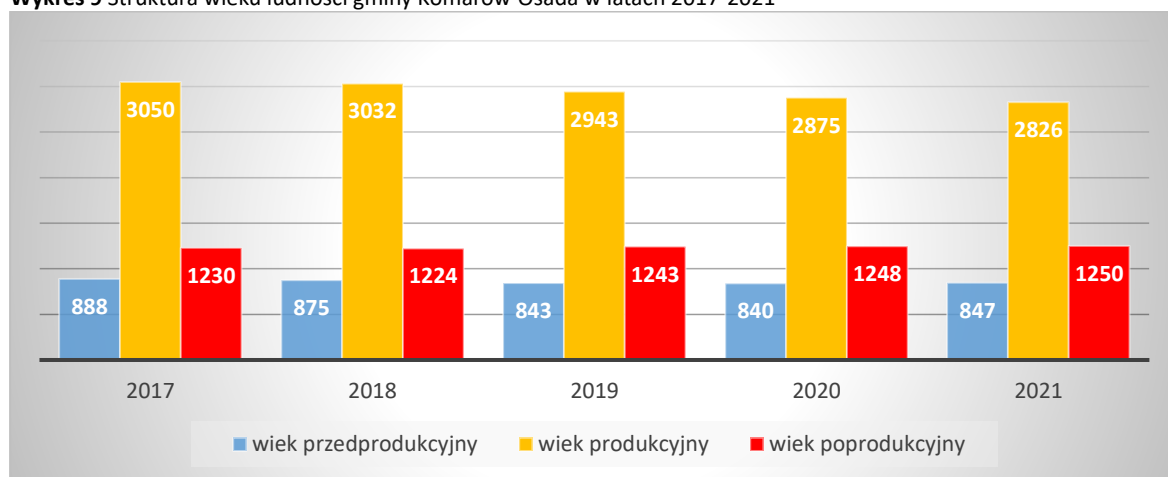

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Komarow_Osada

Zgodnie z danymi GUS średni wiek mieszkańców gminy Komarów-Osada w 2021 r. wynosił: 42,6 lat (dla kobiet 44,7, a dla mężczyzn 40,4). Jest to wartość analogiczna do średniej wojewódzkiej, która kształtowała się na poziomie 42,6 lata i nieznacznie wyższa od średniej krajowej – 42,2 lata.

Zjawisko starzenia się społeczności gminy Komarów-Osada jest jeszcze mocniej zauważalne, gdy dokonamy analizy danych dotyczących udziału ludności z poszczególnych ekonomicznych grup wiekowych oraz zmiany ich udziału w badanym okresie. Na koniec 2021 r. udział osób wg. poszczególnych ekonomicznych grup na terenie gminy kształtował się w następujący sposób: 17,20% stanowiła ludność w wieku przedprodukcyjnym, 57,40% ludność w wieku produkcyjnym oraz 25,39% ludność w wieku poprodukcyjnym. Dane te są zbliżone do średnich wielkości dla powiatu zamojskiego, które wynosiły w 2021 r. odpowiednio: 16,40%, 61,10% i 22,40%. Dostępne dane pozwalają zaobserwować, iż w gminie Komarów-Osada na przestrzeni lat 2017-2021 zmalał odsetek ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, z 59,02% w 2017 r. do 57,4% w 2021r. Szczątkowo wzrósł odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, z 17,18% w 2017 r. do 17,20% w 2021r. Istotnie wzrósł natomiast procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym, z 23,80% w 2017 r. do 25,39% w 2021 r.

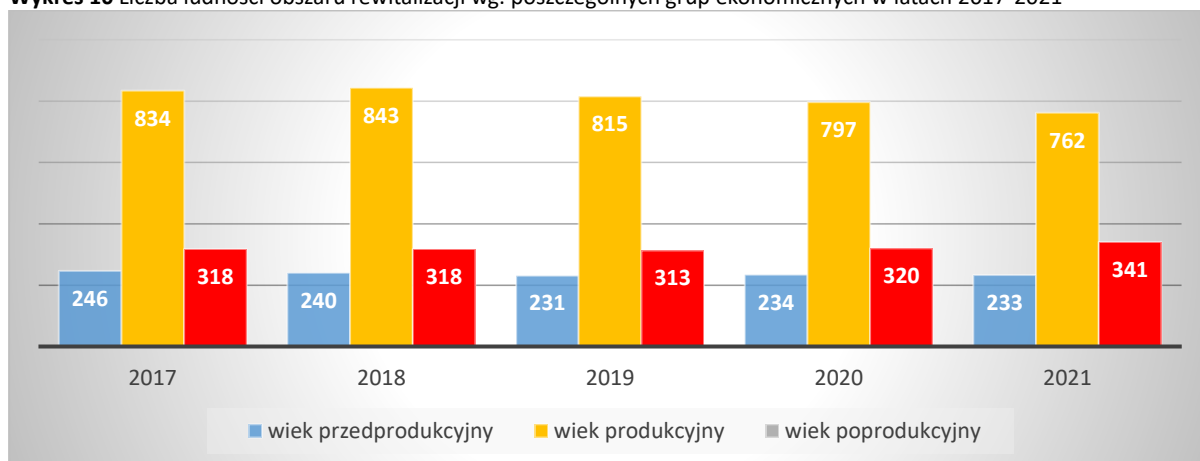
Wykres 9 Struktura wieku ludności gminy Komarów-Osada w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Analizując zagadnienie grup ekonomicznych na obszarze rewitalizacji zauważyć można trendy analogiczne do tych odnotowanych na terenie całej gminy. Nastąpił nieznaczny spadek procentowego udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W 2017 r. wynosił on 17,6%, natomiast w 2021 r. 17,44%. W okresie tym odnotowano spadek na poziomie 0,16 punktu procentowego. Znacznie spadła liczba ludności w wieku produkcyjnym: w 2017 r. odsetek wyniósł 59,66%, w 2021 r. – 57,04% (spadek o 2,62 p. p., gmina – 1,62 p. p.). Wzrósł natomiast odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. W 2017 r. liczba osób tej kategorii stanowiła 22,75% ogółu, w roku 2021 zaś 25,52%. Jest to wzrost o 2,77 p. p., na terenie całej gminy zanotowano wzrost na niższym poziomie – 1,59.

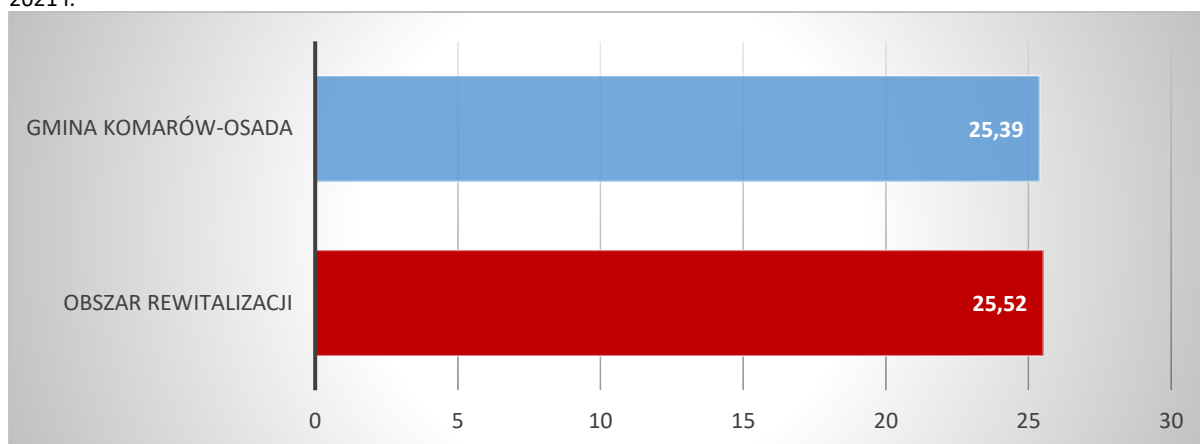
Wykres 10 Liczba ludności obszaru rewitalizacji wg. poszczególnych grup ekonomicznych w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

W zakresie kwestii dotyczących struktury wiekowej mieszkańców analizie poddano zagadnienie liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 mieszkańców gminy Komarów-Osada w 2021r. oraz zagadnienie zmiany liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 mieszkańców gminy Komarów-Osada w latach 2017-2021. Pierwszy z analizowanych wskaźników przyjął wartość 25,39. Natomiast w wyznaczonym obszarze rewitalizacji osiągnął wartość nieznacznie wyższą i równą 25,52.

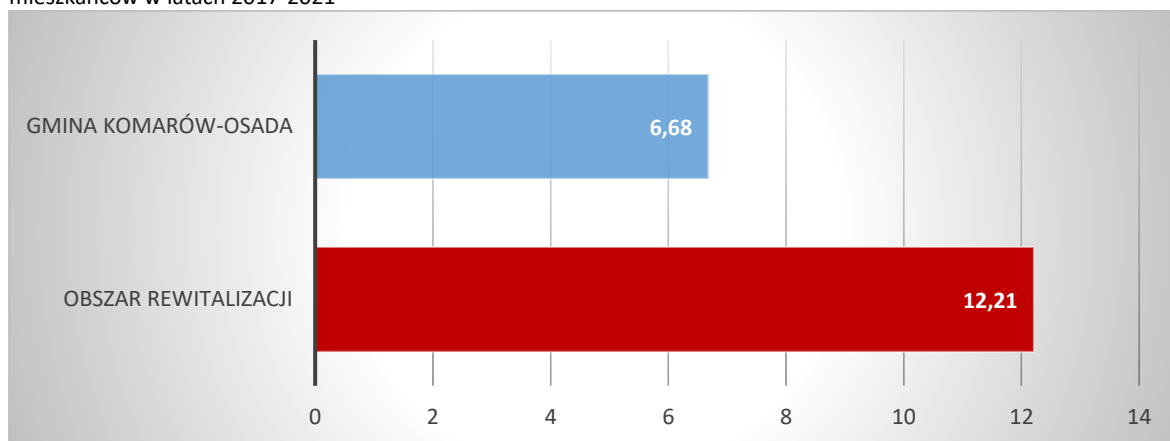
Wykres 11 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 2: liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

W zakresie drugiego omawianego wskaźnika – zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w latach 2021-2027 średnia wartość dla gminy wyniosła 6,68. Wskaźnik dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji przybrał wartość niemal dwukrotni wyższą i wynoszącą 12,21. Powyższe dane wskazują, iż w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji postęp starzenia się społeczeństwa jest szybszy niż w przypadku całej gminy.

Wykres 12 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 3: zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2017-2021

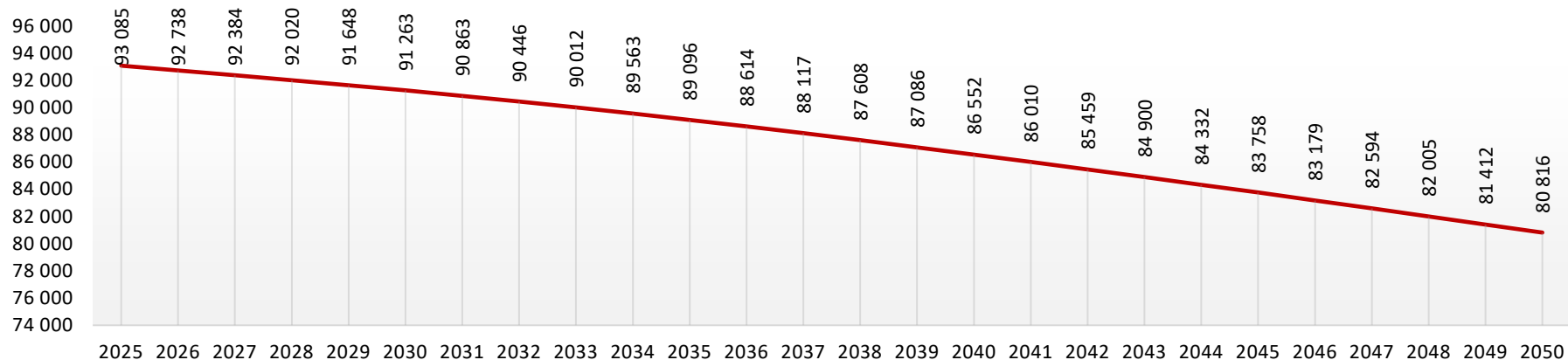

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

W zakresie wyludniania oraz starzejącego się społeczeństwa szczególnie niekorzystnie wyglądają prognozy GUS, w świetle których w Polsce procesy te będą się systematycznie nasilały. Z sytuacją taką będziemy również mieli do czynienia na terenach wiejskich powiatu zamojskiego. Zgodnie z danymi GUS liczba mieszkańców gmin wiejskich zmniejszy się na przestrzeni kolejnych 25 lat o 13,18% (z 93 085 w 2025 r. do 80 816 w 2050 r.). Dodatkowo kształty, zaprezentowanych poniżej, piramid wieku ludności, obrazują występowanie wyżów i niżów demograficznych w strukturze wieku kobiet i mężczyzn. Wraz z upływem lat podstawa piramidy (dzieci i młodzież) będzie się coraz bardziej zwężać, z kolei jej górna część (seniorzy) – będzie się rozszerzała. Na początku lat 50-tych XX wieku przeciętne trwanie życia wynosiło 47 lat, w 2011 roku – 65 lat, natomiast w 2050 roku średnia długość życia ulegnie wydłużeniu do 75 lat². Wraz z procesem starzenia się społeczeństwa będzie postępował proces wyludniania. W efekcie będzie to skutkowało zmniejszającą się liczbą dzieci w wieku szkolnym, co wpłynie na konieczność ograniczenia sieci szkół i tym samym przyczyni się do pogłębienia degradacji społecznej i kulturalnej.

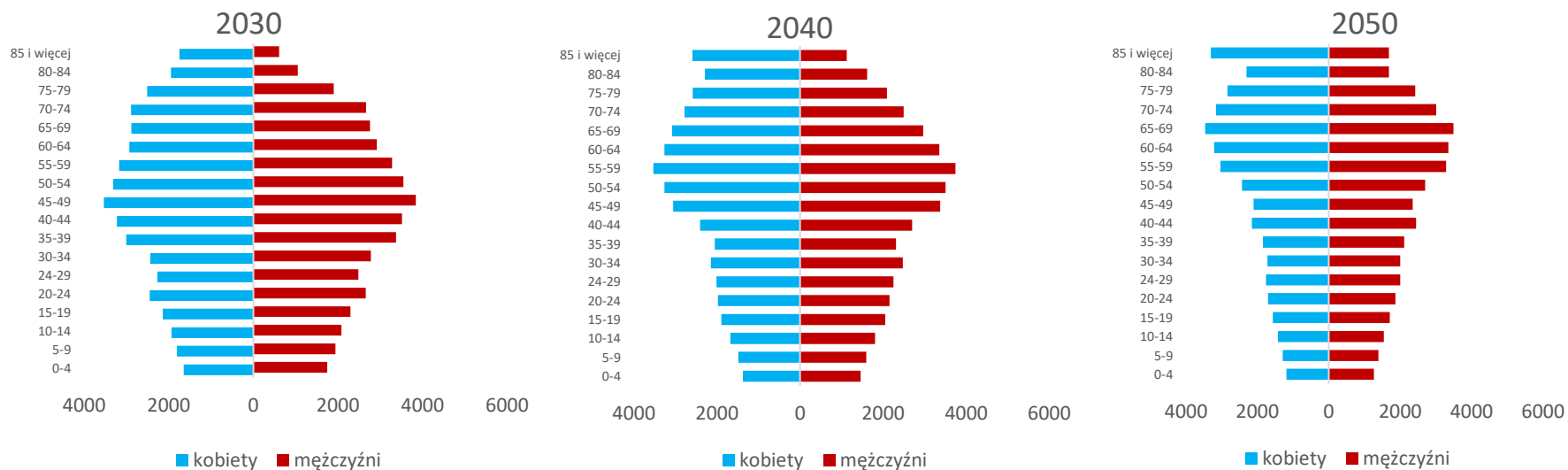
² A. Dragan, *Starzenie się społeczeństwa polskiego i jego skutki*, Opracowania Tematyczne, OT-601, Biuro Analiz i Dokumentacji, Zespół Analiz i Opracowań Tematycznych, Kancelaria Senatu, Warszawa 2011, s. 3.

Wykres 13 Prognozowana liczba ludności na obszarach wiejskich powiatu zamojskiego w latach 2025-2050

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050; GUS

Wykres 14 Prognozowana struktura ludności według płci i grup wiekowych na obszarach wiejskich powiatu zamojskiego w roku 2030,2040,205

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050; GUS

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ Problemem obszaru rewitalizacji jest wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym – wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w zakresie obszaru rewitalizacji wynosi 25,52 kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia gminna (25,39).
- ✓ O koncentracji problemu niekorzystnej struktury wiekowej oraz pogłębiającym się procesie starzenia się społeczeństwa świadczą dane dotyczące wskaźnika zmiany liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021 r. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie znacznie wyższym (12,21) niż średnia gminy (6,68).
- ✓ Negatywne trendy obserwowalne są także podczas analizy kształtu piramidy wieku, której wierzchołek w kolejnych latach rozszerza się, podstawa zaś zmniejsza, co oznacza coraz większy udział mieszkańców w podeszłym wieku w ogólnej liczbie mieszkańców, innymi słowy obrazuje systematyczny proces starzenie się społeczeństwa.
- ✓ Niekorzystne trendy odnotowuje się w zakresie prognoz GUS, które wskazują, iż starzenie się populacji zarówno obszaru rewitalizacji, a także obszaru całej gminy będzie postępować nadal. Taki stan rzeczy będzie generował szereg problemów niekorzystnie wpływających na sytuację, np. na zmniejszanie się zasobu siły roboczej, a przez to pogarszanie struktury rynku pracy, wzrost kosztów opieki zdrowotnej i świadczenia opieki nad osobami starszymi.

→ **REKOMENDACJE:**

- ✓ Działania rewitalizacyjne powinny objąć przedsięwzięcia promujące zdrowy styl życia oraz rozwój usług społecznych i zdrowotnych świadczonych na rzecz seniorów. Tego rodzaju inicjatywy pozwolą na zachowanie dłużej najstarszych członków lokalnej społeczności w jak najlepszej kondycji zdrowotnej i psychicznej.
- ✓ Konieczne jest również podejmowanie działań mających na celu podniesienie jakości życia seniorów, np. niwelowanie barier infrastrukturalnych, zwiększenie dostępności do przedsięwzięć wspierających integrację seniorów z pozostałymi grupami mieszkańców, zapewnienie wsparcia opiekuńczego, szczególnie w sytuacji ograniczonej dostępności członków rodziny.

4.1.3 Bezrobocie

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, silnie związanym z innymi negatywnymi procesami, jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną

(pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu, przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

Obszar województwa lubelskiego pod względem gospodarczym i ekonomicznym należy do regionów biednych i słabo rozwiniętych. Gmina Komarów-Osada, jako część tego obszaru, boryka się z wieloma problemami społecznymi, z których na pierwszy plan wysuwa się zjawisko bezrobocia. Jest ono uważane za podstawową przyczynę pozostawania ludzi w sferze ubóstwa, narastania konfliktów wewnątrz rodziny, a także odpowiada za jej dezorganizację i powstawanie patologii społecznych takich, jak alkoholizm czy przestępczość nieletnich.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Zamościu na przestrzeni lat 2017-2021 zauważalny jest spadek liczby osób bezrobotnych z terenu gminy Komarów-Osada. W kolejnych latach liczba ta wynosiła: 2017 r. - 251, 2018 r. – 232, 2019 r. – 196, 2020 r. – 236, 2021 r. – 222 (spadek o 11,55%). Sytuacja ta nie świadczy niestety o znacznej poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy. Biorąc pod uwagę wysokość wypłacanych świadczeń część z osób rezygnuje z rejestracji w PUP.

Tabela 12 Charakterystyka osób bezrobotnych z terenu gminy Komarów-Osada w 2021 r. wg poszczególnych kategorii

Kategoria bezrobotnych	Razem	Kobiety
zamieszkali na wsi	222	113
w tym: posiadający gospodarstwo rolne	6	3
osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	13	8
cudzoziemcy	1	1
bez kwalifikacji zawodowych	61	31
bez doświadczenia zawodowego	84	46
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	X	47
osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	192	106
do 30 roku życia	71	44
w tym: do 25 roku życia	34	21
długotrwale bezrobotne	130	73
powyżej 50 roku życia	38	13
korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	0	0

Kategoria bezrobotnych	Razem	Kobiety
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	45	39
posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0	0
Niepełnosprawni	5	1

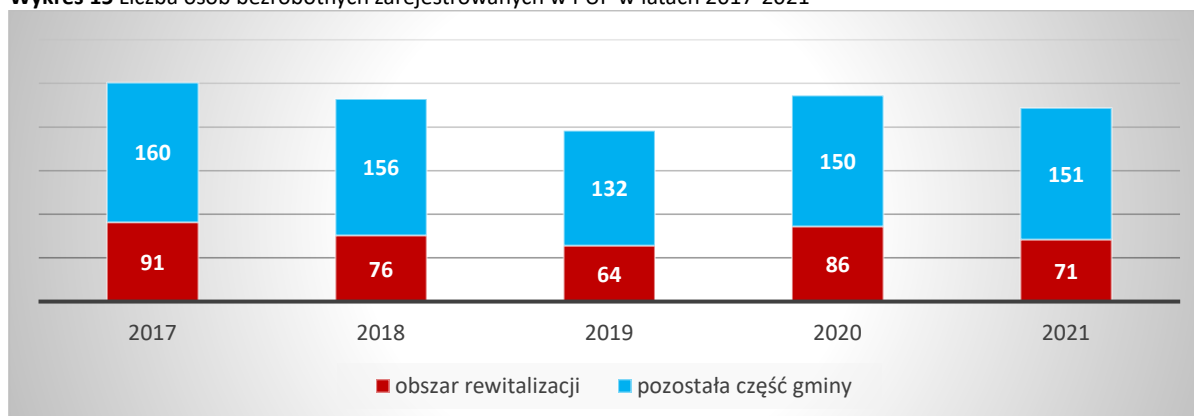
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

Dane dotyczące zmniejszającej się liczby osób zarejestrowanych w PUP należy interpretować jednak ostrożnie. Po pierwsze, dokonując analizy danych dotyczących liczby zarejestrowanych bezrobotnych w gminie, w dłuższej perspektywie czasowej zauważyć można, że w chwili obecnej ich liczba nie jest znacznie niższa niż kilka lat temu. Poza tym, z informacji uzyskanych podczas diagnozowania obszaru rewitalizacji wynika, że zmniejszenie się liczby bezrobotnych nie jest wynikiem wzrostu liczby miejsc pracy, a przede wszystkim migracjami w celach zarobkowych. Spadek liczby bezrobotnych nie wynika z pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy, tj. nie jest skorelowany z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarze gminy, ale z dużym prawdopodobieństwem, jest następstwem zjawiska odpływu mieszkańców. Część z mieszkańców zdecydowało się na wyjazd i podjęcie pracy za granicami kraju, jednocześnie nie wymeldowując się z terenu gminy. Ponadto statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia ukrytego oraz powszechności „pracy na czarno”. Poza tym, liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne spada w okresie letnim oraz wiosenno-jesiennym. Ma to związek z popytem na pracowników w okresie tzw. prac sezonowych (prace w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i budownictwie).

W analizowanym okresie największą liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP stanowili mieszkańcy jednostki Komarów-Osada, gdzie w latach 2017-2021 ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców całej gminy kształtował się odpowiednio na poziomie: 27,89%, 24,14%, 23,98%, 27,12% i 22,52%. Obserwujemy więc spadek udziału bezrobotnych mieszkańców tego obszaru w ogólnej liczbie bezrobotnych z terenu gminy.

Dane dotyczące bezrobotnych wskazują, iż udział bezrobotnych zamieszkałych w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji wśród ogólnej liczby bezrobotnych z terenu gminy Komarów-Osada kształtował się na stosunkowo wysokim poziomie. W 2017 r. bezrobotni z terenu rewitalizacji stanowili 36,25% ogólnej liczby bezrobotnych z terenu gminy, w 2018 r. – 32,76%, w 2019 r. – 32,65%, w 2020 r. – 36,44%, w 2021 r. – 31,98%. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w latach 2017-2021 odnotowano także spadek liczby osób zarejestrowanych w PUP, jest on wyższy niż w przypadku obszaru całej gminy (gmina: 11,55%; obszar rewitalizacji: 21,98%).

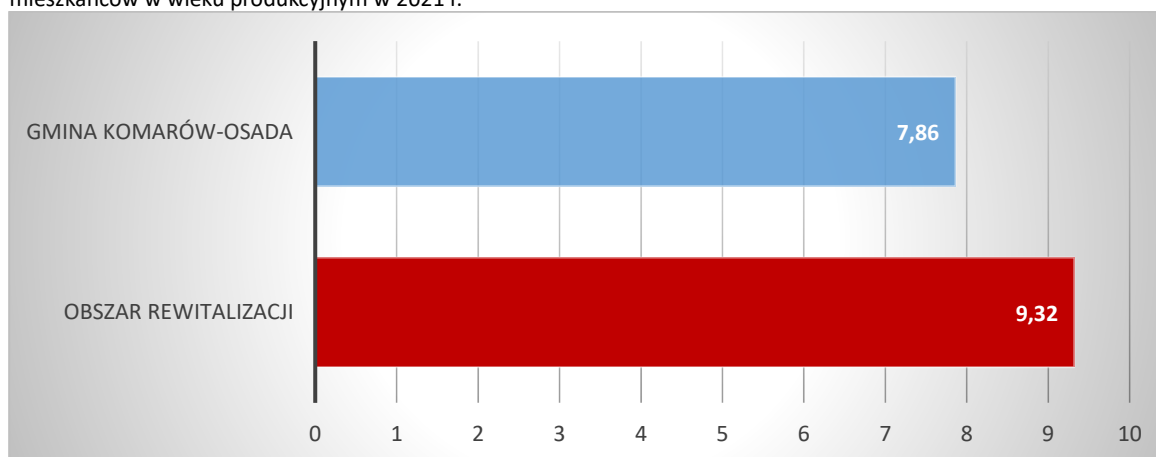
Wykres 15 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

W celu dokonania szczegółowej analizy niezbędna jest weryfikacja problemu bezrobocia w odniesieniu do potencjału ludnościowego danego obszaru. Ze względu na specyfikę analizowanego zagadnienia dokonano porównania w stosunku do grupy mieszkańców zaliczanych do osób w wieku produkcyjnym (tj. kobiety w wieku 18-54 oraz mężczyźni w wieku 18-64). Zgodnie z danymi PUP w 2021r. łączna liczba osób bezrobotnych na terenie całej gminy Komarów-Osada wyniosła 222, w tym 31,98% wszystkich bezrobotnych zamieszkiwało wyznaczony obszar rewitalizacji. W ramach prowadzonych analiz badaniu poddano wskaźnik dotyczący liczby osób bezrobotnych przypadającej na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. Średnia wartość przedmiotowego wskaźnika dla obszaru całej gminy kształtowała się na poziomie 7,86. W obrębie wyznaczonego podobszaru wskaźnik przybiera wartość znacznie wyższą niż ww. średnia, tj. 9,32.

Wykres 16 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 5.: liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.

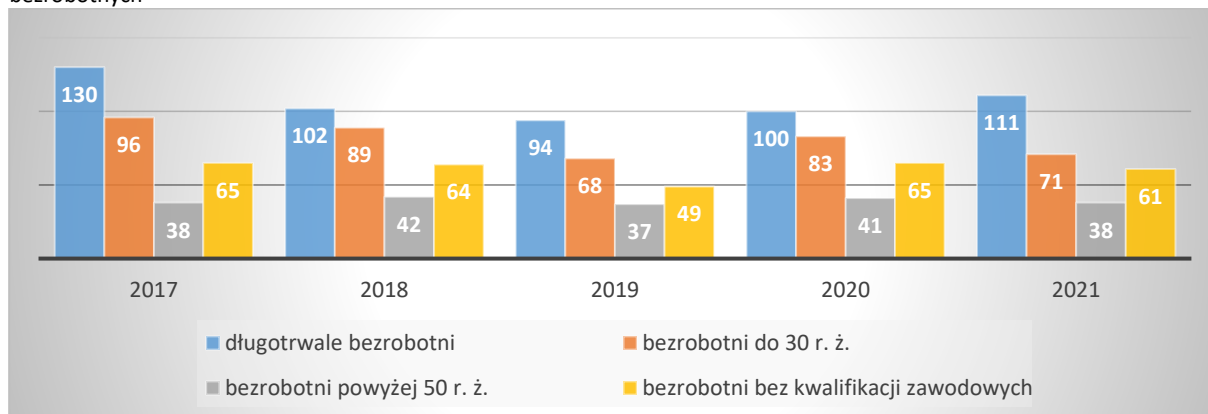

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

Analiza danych jedynie w zakresie samej liczby osób zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne jest niewystarczająca. W związku z tym weryfikacji poddano poszczególne kategorie bezrobotnych. W okresie odniesienia liczba osób długotrwale bezrobotnych, czyli takich, które pozostają bez

zatrudnienia powyżej 12 miesięcy, uległa zmniejszeniu. W 2017r. osób danej kategorii było 130, w 2021r. – 111 (spadek o 14,62%). Spadła także liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia (z 96 w 2017 r. do 71 w 2021 r. – 26,04%) oraz bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (z 65 osób w 2017 r. do 61 w 2021 r., a więc o 6,15%). Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia pozostała bez zmiany (38 osób). Na przestrzeni analizowanego okresu (lata 2017-2021) największą grupę mieszkańców zarejestrowanych w PUP stanowiły osoby bezrobotne długotrwale, odpowiednio: 51,79%, 43,97%, 47,96%, 42,37% oraz 50%.

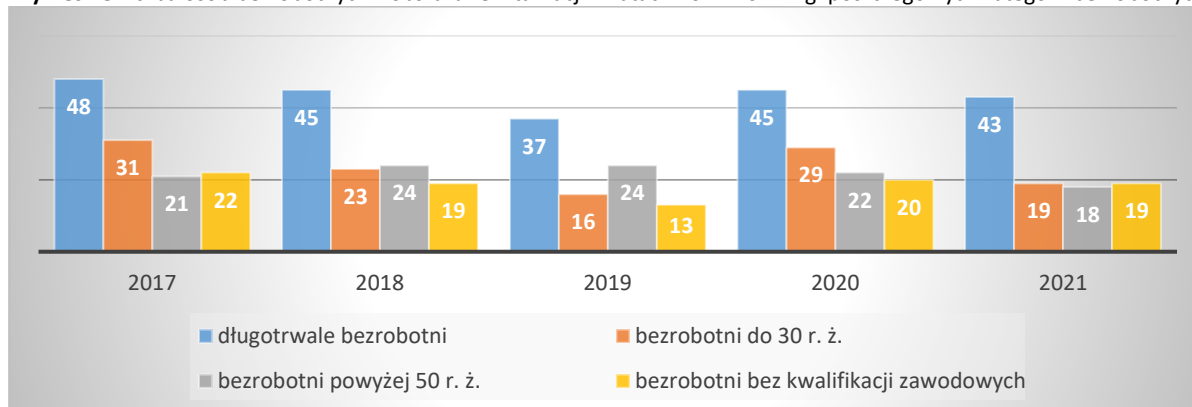
Wykres 17 Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Komarów-Osada w latach 2017-2021 wg. poszczególnych kategorii bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

W obszarze rewitalizacji dane dotyczące liczby bezrobotnych świadczą o występowaniu trendów analogicznych do tych z terenu całej gminy. W analizowanym okresie spadła liczba osób długotrwale bezrobotnych (10,42%). Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych spada o 13,64%. Podobnie liczba bezrobotnych do 30 r. ż. W tej kategorii zanotowano spadek na poziomie 38,71%. Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 r. z. spadła natomiast o 14,29%. Na poniższym wykresie zaprezentowano w sposób szczegółowy informacje na temat liczby poszczególnych kategorii bezrobotnych w latach 2017-2021 zamieszkujących obszar rewitalizacji.

Wykres 18 Liczba osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji w latach 2017-2021 wg. poszczególnych kategorii bezrobotnych

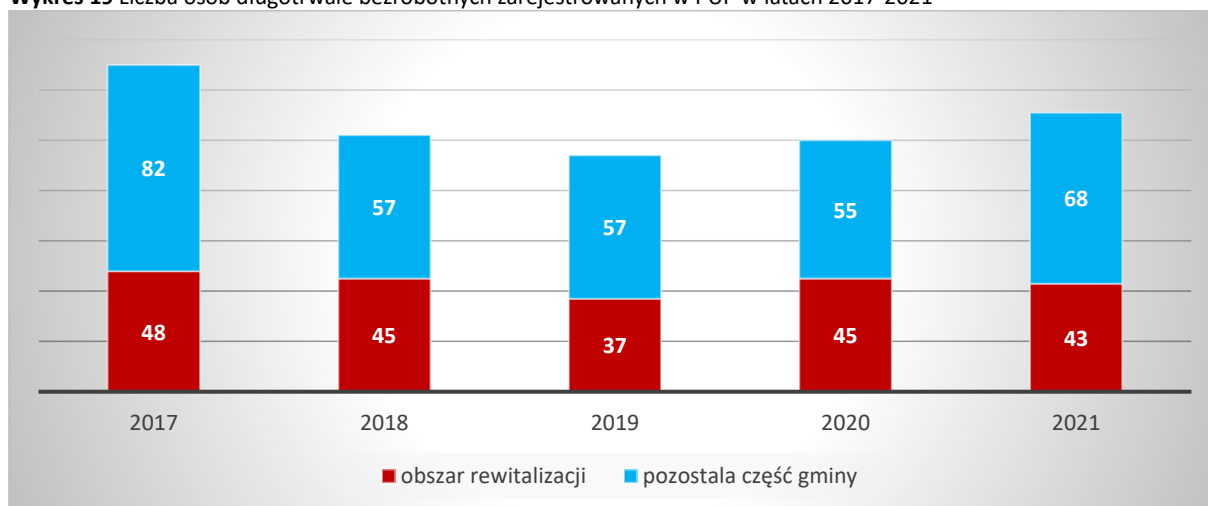

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

Szczególnie niepokoi fakt, iż w całym okresie odniesienia notowany jest bardzo duży udział długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 m-cy) w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych. Pozostawanie bez pracy to szczególnie trudny czas, nie tylko z uwagi na aspekt finansowy, ale także psychologiczny i społeczny. Im dłuższy jest ten okres, tym cięższy jest powrót i adaptacja do wymagań rynku pracy. Przedłużenie okresu pozostawania bez stałych środków finansowych ogranicza w sposób znaczny możliwości włączenia się w życie społeczne. Brak dochodów, inna organizacja czasu wolnego, czy też większa dyspozycyjność wpływa na zwiększenie polaryzacji dwóch grup - bezrobotnych oraz pracujących. Osoby pozostające bez zatrudnienia nie mogą aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym. Odczuwają też niechęć i silną presję ze strony osób, które podejmują aktywnie pracę zawodową. Poza tym w ich otoczeniu zaczynają dominować inni bezrobotni, co dodatkowo zmniejsza szansę znalezienia pracy i powoduje izolację społeczną. Po pewnym okresie nieudanych prób znalezienia zatrudnienia następuje adaptacja do zaistniałej sytuacji. Uznaje się, że po 12 m-cach bezskutecznych poszukiwań pracy następuje już tylko pogłębienie i stabilizacja negatywnych konsekwencji. Współistnieje postępujący proces dezaktywacji, obniżenia aktywności życiowej, pogarszających się problemów psychicznych (depresja, rezygnacja, apatia) i fizycznych. Konsekwencje przedłużającego się bezrobocia prowadzą do kolejnych problemów i niepowodzeń w poszukiwaniu pracy, następuje osłabienie motywacji, zmniejszenie intensywności poszukiwań, a zarazem zwiększa się poczucie bezcelowości. W konsekwencji niepowodzenia osłabiają poczucie sprawstwa, co przyczynia się do zjawiska wyuczonej bezradności, które osłabia szukanie, lub gotowość podjęcia zatrudnienia, aż w końcu prowadzi do akceptacji stanu bezrobocia.

Porównując lata 2017 oraz 2021 liczba osób długotrwale bezrobotnych nie zmieniła się znacząco. Na terenie gminy zanotowano spadek o 14,62%, w obszarze rewitalizacji zaś o 10,42%. Na sytuację kryzysową wskazuje fakt, iż w latach 2017-2021 notowany jest bardzo duży udział długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 m-cy) w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. Dla gminy kształtuje się on na poziomie: 2017 r. – 51,79%, 2018 r. – 43,97%, 2019 r. – 47,96%, 2020 r. – 42,37%, 2021r. – 50,00%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji natomiast odpowiednio: 52,75%, 59,21%, 57,81%, 52,33% oraz 60,56%. O znacznej koncentracji negatywnego zjawiska w obszarze rewitalizacji świadczy najlepiej fakt, że udział danej kategorii bezrobotnych zamieszkałych w obszarze rewitalizacji o ogólnej liczebności grupy jest wysoki. W kolejnych latach kształtuje się następująco: 2017 r. – 36,92%, 2018 r. – 44,12%, 2019 r. – 39,36%, 2020 r. – 45% oraz 38,74%. Liczba osób długotrwale bezrobotnych odzwierciedla trendy dotyczące ogólnej liczby osób bezrobotnych na terenie gminy Komarów-Osada.

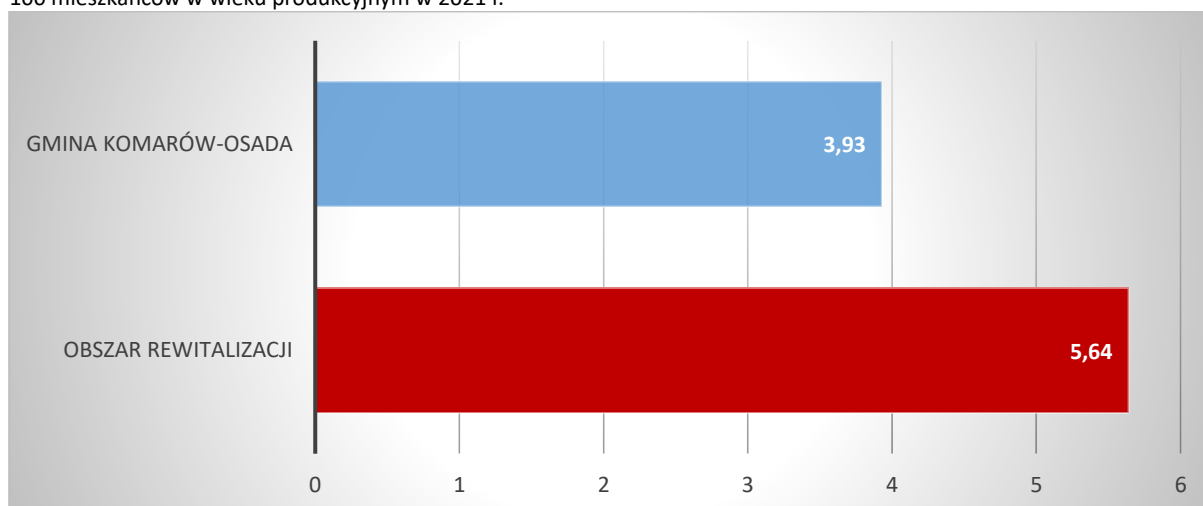
Wykres 19 Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

Analiza wskaźnika obrazującego liczbę osób długotrwale bezrobotnych przypadających na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r. wskazuje zdecydowanie wyższy poziom koncentracji problemu w wyznaczonym obszarze rewitalizacji w porównaniu do obszaru gminy. Wartość wskaźnika dla całej gminy Komarów-Osada wyniosła 3,93, natomiast dla obszaru rewitalizacji kształtuje się na poziomie 5,64.

Wykres 20 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 6: liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 m-cy) przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.

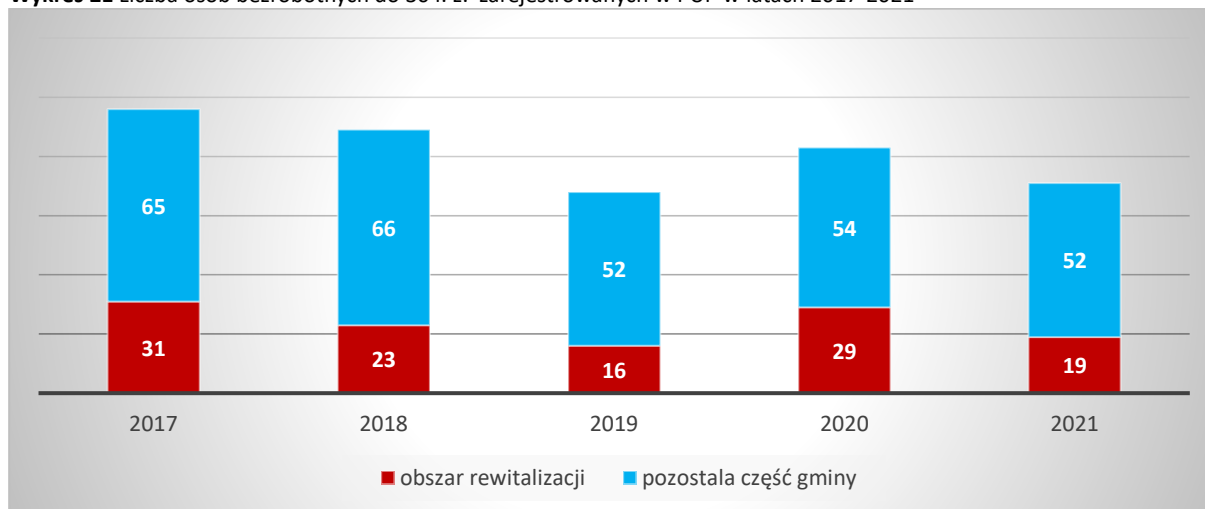
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

Problem bezrobocia jest odczuwalny dla każdej z grup wiekowych w inny sposób. Dla osób w młodym wieku brak dochodów z pracy w długim okresie i stabilnej sytuacji finansowej uniemożliwia im osiągnięcie planów i celów rozwojowych, związanych z założeniem rodziny, czy też rozwiązaniem problemów towarzyszących dojrzałości. Ze względu na brak doświadczenia zawodowego, często mają też większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia, szczególnie takiego, które ma zarówno wartości

ekonomiczne, psychologiczne jak i społeczne. Natomiast w średnim wieku utrata pracy jest równoznaczna z niemożnością realizacji zawodowej produktywności, jak również stwarza zagrożenie dla utrzymania rodziny. Oznacza utratę dotychczasowej pozycji społecznej, prestiżu, uniemożliwia inwestowanie w wychowanie i kształcenie dzieci. Dodatkowym obciążeniem są wszelkiego rodzaju zobowiązania finansowe (kredyt mieszkaniowy czy konsumpcyjny).

Wobec powyższego, wśród szczególnych kategorii bezrobotnych znajdują się osoby w określonym przedziale wiekowym, tj. osoby do 30 roku życia oraz osoby powyżej 50 roku życia. Niepokojący jest fakt, iż w pięciu analizowanych latach notowany jest stosunkowo duży udział osób młodych, tj. do 30 r. ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych zarówno z terenu całej gminy jak i obszaru rewitalizacji. Na przestrzeni lat 2017-2021 na obszarze całej gminy oraz na terenie rewitalizacji odnotowano spadek osób bezrobotnych do 30 r. ż. zarejestrowanych w PUP, jednak ich liczba pozostaje wysoka. W całej gminie Komarów-Osada liczba tej kategorii osób bezrobotnych spadła z 96 osób w 2017 r. do 71 osób w 2021 r. Zanotowano również spadek udziału tej grupy bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych (z 38,25% do 31,98%). W obszarze rewitalizacji zanotowano spadek o 38,71%. W latach 2017 – 2021 w wyznaczonym obszarze rewitalizacji dana kategoria bezrobotnych stanowi znaczny odsetek wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Udział tej grupy kształtuje się odpowiednio na poziomie: 34,07%, 30,26%, 25%, 33,72% oraz 26,76%. Około 1/3 wszystkich bezrobotnych do 30 r. ż. zamieszkuje obszar rewitalizacji. W 2017 r. było to 32,29%, w 2018 r. – 25,84%, w 2019 r. – 23,53%, w 2020 r. – 35,94% oraz w 2021 r. – 26,76%.

Wykres 21 Liczba osób bezrobotnych do 30 r. ż. zarejestrowanych w PUP w latach 2017-2021

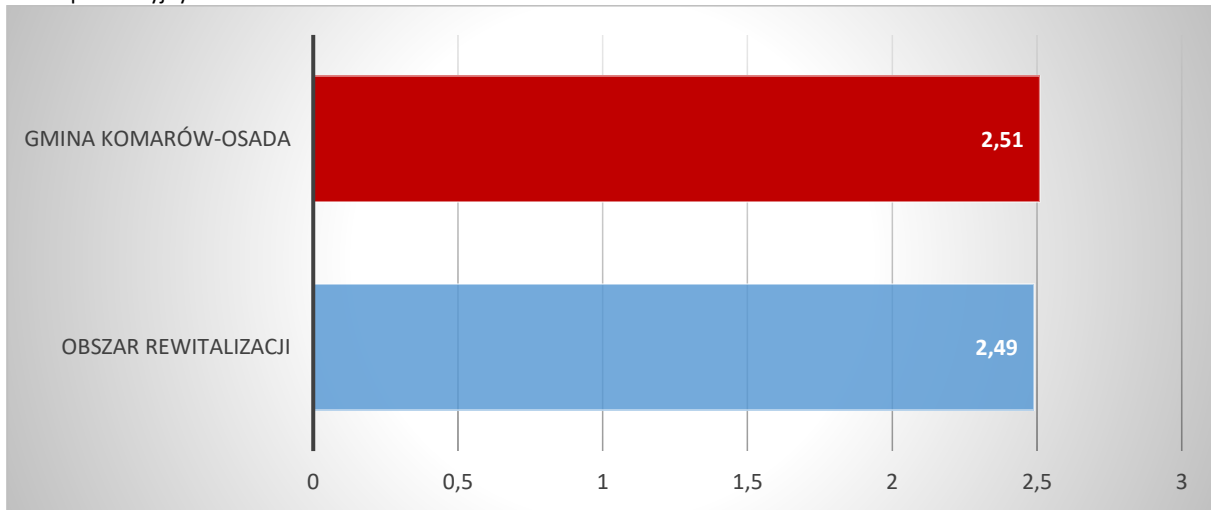

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

Kolejny ze wskaźników w kwestii bezrobocia obejmował zagadnienie liczby osób bezrobotnych do 30 r. ż. przypadających na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W 2021 r. średnia tego wskaźnika

dla gminy Komarów-Osada wynosi 2,51. W tym przypadku w wyznaczonym obszarze rewitalizacji analizowany wskaźnik przyjął wartość nieco niższą niż średnia gminy, 2,49.

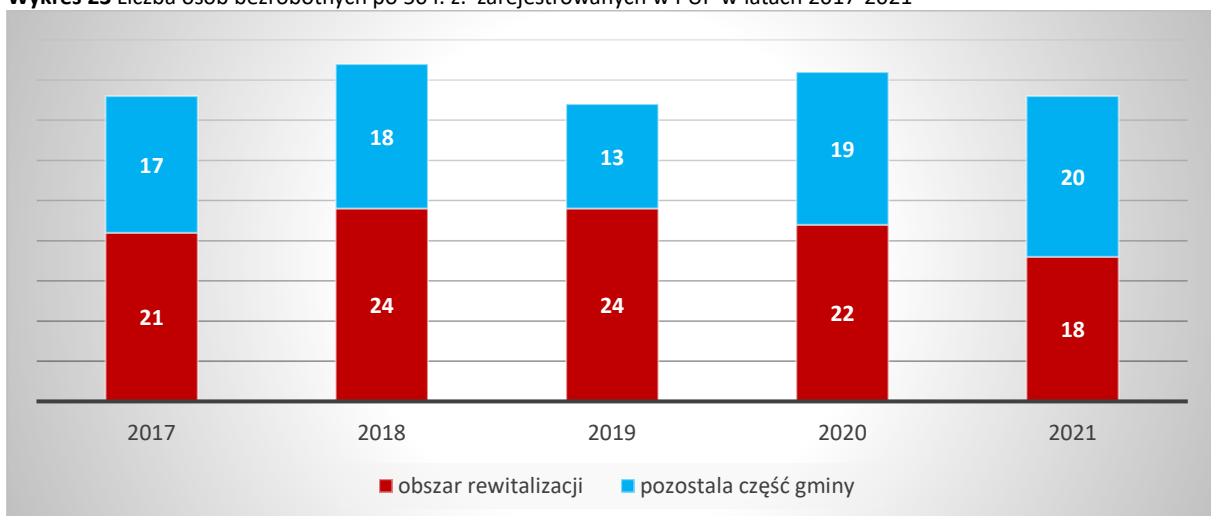
Wykres 22 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 7.: liczba osób bezrobotnych do 30 r. ż. przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

Kolejną grupę stanowią osoby bezrobotne po 50 roku życia. Na terenie całej gminy obserwujemy wzrost udziału tej grupy w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (z 15,14% do 17,12%), aczkolwiek ich liczba w 2021 r. była analogiczna do tej z 2017 r. (38 osób). W obszarze rewitalizacji liczebność tej kategorii uległa zmniejszeniu o 14,29%. Odsetek ww. grupy z obszaru rewitalizacji w stosunku do terenu całej gminy nieznacznie zmalał w analizowanym okresie, kształtował się następująco: w 2017 r. było to 55,26%, w 2018 r. – 57,14%, w 2019 r. – 64,86%, w 2020 r. – 53,66%, natomiast w 2021 r. – 47,37%. Nie świadczy to jednak o korzystnej sytuacji w zakresie analizowanego zagadnienia, udział ten pozostaje bowiem stale na niezwykle wysokim poziomie.

Wykres 23 Liczba osób bezrobotnych po 50 r. ż. zarejestrowanych w PUP w latach 2017-2021

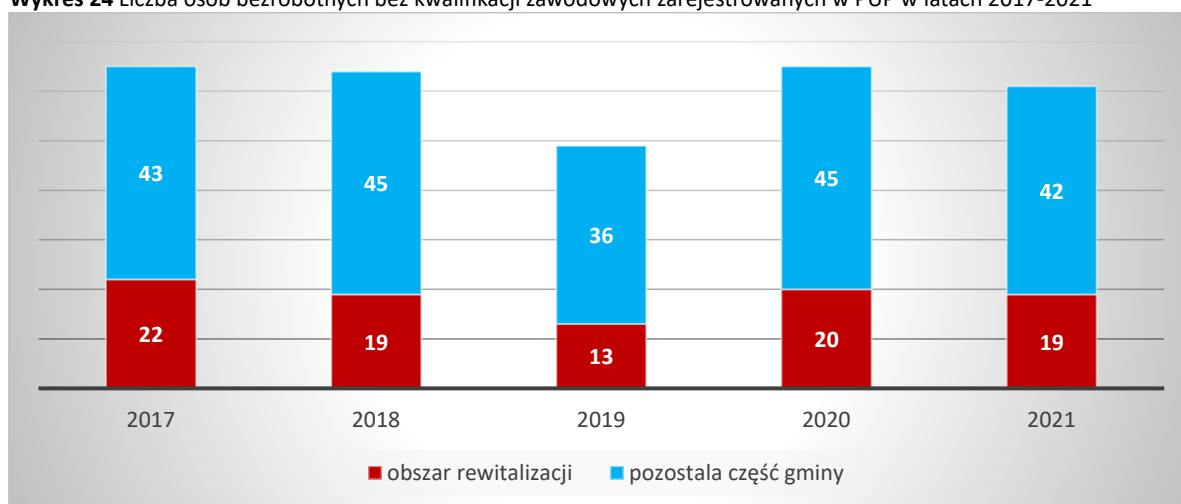

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

Ostatnim z badanych zagadnień jest silna korelacja pomiędzy bezrobociem a brakiem odpowiednich kwalifikacji i wykształcenia. Na ogół im wyższe wykształcenie, tym więcej uniwersalnych umiejętności, większy wybór ról zawodowych, możliwości przystosowania się do nowych warunków. Poza tym obserwowana jest duża gotowość do podjęcia zatrudnienia i szerszy repertuar metod poszukiwań. Dobre wykształcenie to również większy wachlarz ofert pracy, proporcjonalnie lepsze możliwości finansowe, krótszy czas poszukiwań i mniejsze koszty starania się o zatrudnienie.

Podobnie jak w przypadku ww. kategorii, również w tym zakresie, na terenie całej gminy i obszaru rewitalizacji odnotowano spadek liczebności tej grupy. Spadł udział analizowanej grupy bezrobotnych zamieszkujących obszar rewitalizacji w stosunku do całej gminy (2017r. – 33,85%, 2018 r. - 29,69%, 2019 r. – 26,53%, 2020 r. – 30,77%, 2021 r. – 31,15%).

Wykres 24 Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w PUP w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zamościu

Badając zjawisko bezrobocia w obrębie obszaru rewitalizacji, warto wziąć pod uwagę, że mieszkańcy terenów wiejskich oraz małych miasteczek są w bardziej niekorzystnej sytuacji na rynku pracy niż osoby zamieszkujące duże aglomeracje. Charakterystyczne dla osób pracujących są tutaj dojazdy do pracy poza miejsce zamieszkania, stanowiące często jedyny sposób na podjęcie zatrudnienia, a w wielu przypadkach przeszkodę w podjęciu pracy. Bezrobocie na takich terenach ma też inny charakter. Jest bardziej trwałe, a rynek pracy mniej elastyczny. W świetle przeprowadzonej diagnozy kwestia zatrudnienia, a raczej jego braku jest najczęstszą i najważniejszą przyczyną większości problemów społecznych występujących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Z problemem braku pracy na lokalnym rynku ściśle powiązany jest kolejny problemem o bardzo wysokim natężeniu - migracje – wyjazdy mieszkańców poza obszar gminy i za granicę. Dotyczy to szczególnie młodych i utalentowanych ludzi. Poza tym bezrobocie wpływa na pojawienie się wielu problemów społecznych, przede wszystkim ubóstwa.

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ Wśród licznych problemów obszaru rewitalizacji znajduje się również problem bezrobocia, który jest w tym obszarze dość mocno zakorzeniony. Przy populacji obszaru wynoszącej 29,81% wszystkich mieszkańców gminy, 31% wszystkich bezrobotnych zamieszkuje ww. obszar. Wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób bezrobotnych przypadających na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest nieco wyższa w granicach obszaru (4,29) w porównaniu do średniej gminy (4,24).
- ✓ O koncentracji negatywnego zjawiska dodatkowo świadczy fakt, iż zjawisko długotrwałego bezrobocia, ma na obszarze rewitalizacji charakter utrwalony i wskazuje tendencje wzrostową (na przestrzeni lat 2017-2021 udział osób długotrwale bezrobotnych zamieszkujących obszar rewitalizacji w ogólnej liczbie długotrwale bezrobotnych z terenu gminy wzrósł z 26,53% do 28,57%).

→ **REKOMEDACJE:**

- ✓ W ramach prowadzonego procesu rewitalizacji niezwykle istotne będzie dążenie do rozwoju lokalnego rynku pracy dla mieszkańców (m. in. wspieranie inicjatyw wpływających na zwiększenie liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji), a jednocześnie podnoszenie ich kwalifikacji i umiejętności w celu wykorzystania okazji do podjęcia przez nich pracy poza gminą.
- ✓ Rekomenduje się również podjęcie działań w celu promocji postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, wsparcie osób podejmujących samozatrudnienie w formie jednoosobowej działalności gospodarczej lub spółdzielni socjalnej oraz wykorzystanie potencjału gminy do stworzenia warunków umożliwiających powstawanie nowych miejsc pracy.

4.1.4 Ubóstwo, wykluczenie społeczne i uzależnienia

Następne z obszarów zainteresowań dotyczyły kwestii: ubóstwa, wykluczenia społecznego oraz różnego rodzaju uzależnień. Uznano, że najbardziej praktyczną i właściwą metodą, za pomocą której można zbadać ww. zjawiska, jest analiza zapotrzebowania mieszkańców gminy oraz obszaru rewitalizacji na różne formy pomocy społecznej. Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz stanu uzależnień mieszkańców dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz powodów przyznania pomocy społecznej, udostępnionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie-Osadzie. Ich zakres umożliwił opis stanu najbardziej aktualnego (status quo), odpowiadającego stanowi na koniec 2021 roku. Prowadzone rozważania rozszerzono również o wskazanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian w latach 2017-2021.

Dane źródłowe, które zostały przekazane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie-Osadzie pokazują, że ogólna liczba mieszkańców wymagających wsparcia organizowanego w ramach

pomocy społecznej znacznie zmalała na przestrzeni lat 2017-2021. Liczba mieszkańców korzystających z różnych form pomocy społecznej w gminie spadła pomiędzy rokiem 2017 a 2021 o 81 (z 271 do 190 osób), co oznacza spadek na poziomie 29,89%. Przedmiotowy spadek nie wiąże się z poprawą warunków ekonomicznych i socjalnych, a raczej z ostrymi kryteriami ekonomicznymi, jakie musi spełniać osoba starająca się o przyznanie określonej pomocy.

Tendencja dla gminy Komarów-Osada jest analogiczna (aczkolwiek spadek jest mniejszy) do tej zauważalnej dla terenu powiatu zamojskiego (spadek z 8 763 osób w 2017 r. do 4 922 osób w 2021 r.), regionu (spadek z 140 211 osób w 2017 r. do 84 755 osób do 2021 r.) oraz całego kraju (spadek z 2 180 599 osób w 2017 r. do 1 415 615 osób w 2021 r.). Zgodnie z informacjami Najwyższej Izby Kontroli w ostatnich latach w Polsce systematycznie ubywało osób korzystających z pomocy społecznej - w 2015 r. państwo wspierało ok. 3,2 mln osób, w 2018 r. - ok. 2,4 mln, to spadek o 25%. W jeszcze większym stopniu zmniejszała się liczba tych, którzy otrzymywali wsparcie z powodu ubóstwa (spełniających kryteria dochodowe) - z niemal 1,8 mln osób w 2015 r. do ponad 1 mln w 2018 r. - to mniej o prawie 39%. Na spadek liczby osób będących pod opieką państwa niewątpliwie miały wpływ korzystne w tym okresie zmiany warunków ekonomiczno-społecznych - między 2015 a 2018 rokiem o 50% spadło w Polsce bezrobocie, przeciętne oraz minimalne wynagrodzenie wzrosło o ponad 15%, a dzięki obniżeniu wieku emerytalnego część osób korzystających wcześniej ze wsparcia uzyskała świadczenia emerytalne. Na poprawę sytuacji rodzin miało także wpływ uruchomienie programu Rodzina 500 plus.³ Niezależni eksperci rynkowi wskazują, iż mniejsza liczba beneficjentów pomocy społecznej wynika z tego, że Polakom żyje się w Polsce po prostu lepiej. Z roku na rok maleje odsetek ubóstwa w Polsce. Coraz więcej osób rozpoczyna pracę zarobkową, o czym świadczy widoczny spadek bezrobocia. Ponadto przedsiębiorcy coraz chętniej inwestują w rozwój własnej firmy, otwierając kolejne działy, co bezpośrednio wpływa na wzrost liczby miejsc pracy. No i na koniec: w Polsce widoczny jest wzrost średnich wynagrodzeń, co również polepsza sytuację obywateli.

Tabela 13 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
powiat zamojski	8 763	7 726	6 725	5 630	4 922
województwo lubelskie	140 211	125 567	113 282	97 894	84 755
Polska	2 180 599	1 970 385	1 775 761	1 589 337	1 415 615

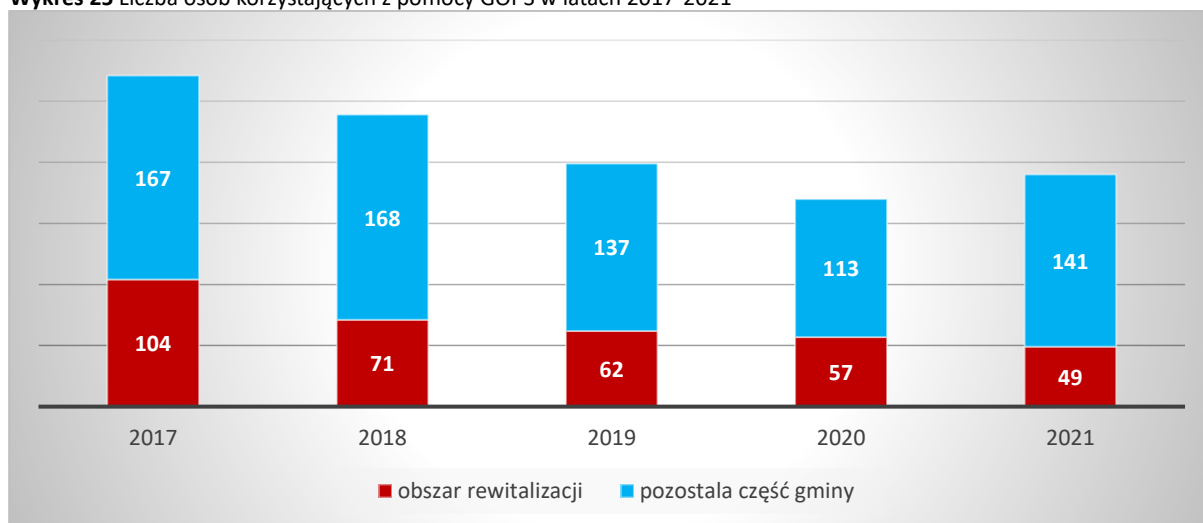
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Analogiczny trend odnotowano także w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Na przestrzeni badanego okresu liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Komarowie-Osadzie spadła o 55, czyli o 52,88%. W kolejnych latach odsetek tych osób w stosunku do ogólnej liczebności beneficjentów GOPS z obszaru całej gminy kształtował się następująco: 2017 r. – 38,38%, w 2018 r. – 29,71%, w 2019 r. – 31,16%, w 2020 r. – 33,53%, w 2021 r. – 25,79%. W badanym obszarze zanotowano więc znaczny

³<https://www.nik.gov.pl/>

procentowy spadek, jednak powyższe dane wskazują, że na obszarze rewitalizacji zamieszkuje około 1/4 wszystkich beneficjentów pomocy społecznej z terenu gminy.

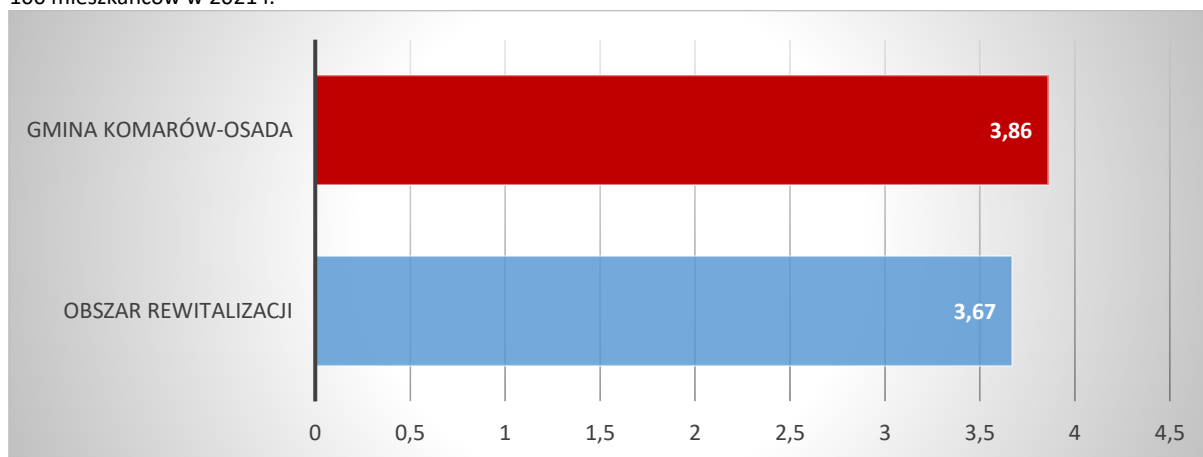
Wykres 25 Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Badając kwestie mieszkańców borykających się z różnego rodzaju problemami zmuszającymi ich do korzystania z pomocy społecznej uzyskane dane należy zweryfikować przez pryzmat potencjału ludnościowego. W obrębie całej gminy Komarów-Osada wskaźnik obrazujący liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS na 100 mieszkańców w 2021 r. wyniósł 3,86. W zakresie obszaru rewitalizacji ww. wskaźnik przybiera wartość na poziomie nieznacznie niższym niż średnia gminna, tj. 3,67.

Wykres 26 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 8: liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy GOPS przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

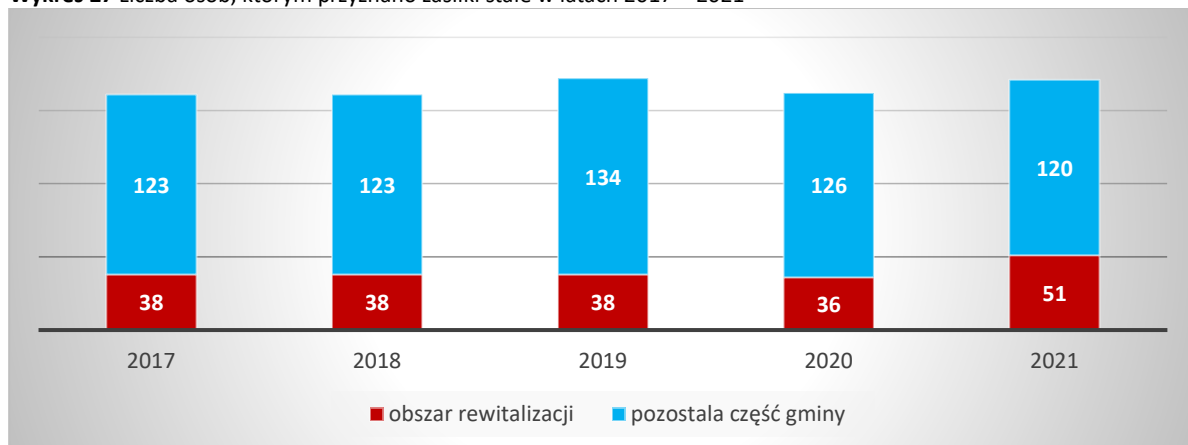

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

O skali zjawisk, będących przedmiotem zainteresowania niniejszej części opracowania, świadczy również liczba udzielonych zasiłków. Na przestrzeni lat 2017-2021 wzrosła liczba zasiłków stałych udzielonych mieszkańcom gminy Komarów-Osada ze 161 (2017) do 171 (2021), czyli o 6,21%. Porównując lata 2017 i 2021 w obszarze rewitalizacji liczba ta wzrosła znacznie - o 34,21%. Wzrastał

również odsetek zasiłków udzielonych mieszkańcom obszaru rewitalizacji w ogólnej liczbie udzielonych zasiłków na terenie gminy Komarów-Osada. W 2017 r. udział ten wynosił 23,6%, w 2018 r. – 23,6%, w 2019 r. – 22,09%, w 2020 r. – 22,22%, w 2021 r. – 29,82%.

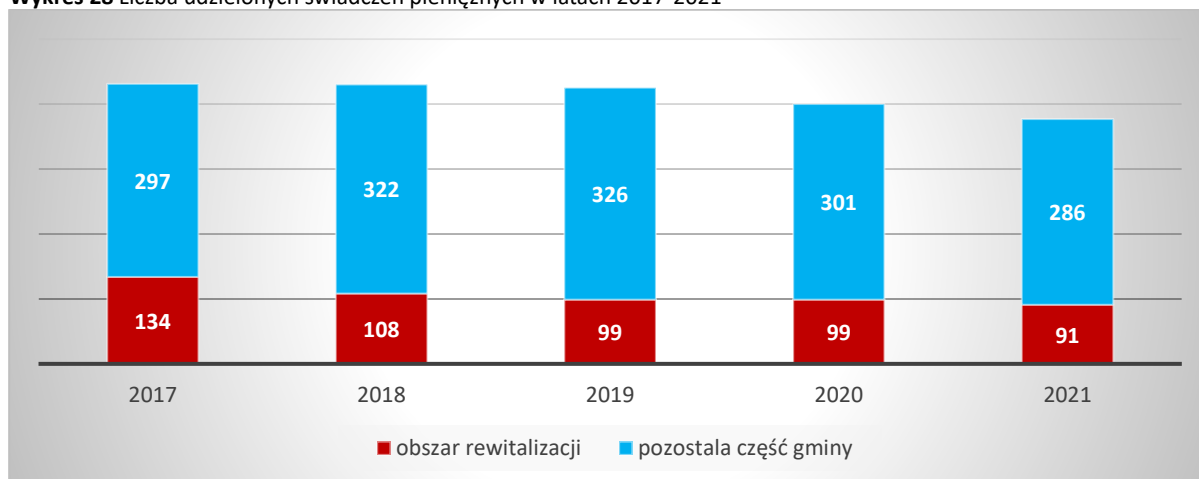
Wykres 27 Liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe w latach 2017 – 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadzie

W latach 2017-2021 spadła liczba udzielonych w gminie świadczeń pieniężnych, z 431 w 2017 r. do 377 w 2021 r. (o 12,53%). W wyznaczonym obszarze rewitalizacji zanotowano większy spadek. Liczba udzielonych świadczeń pieniężnych zmieniła się tu z 134 w 2017 r. na 91 w 2021 r., a więc o 32,09%.

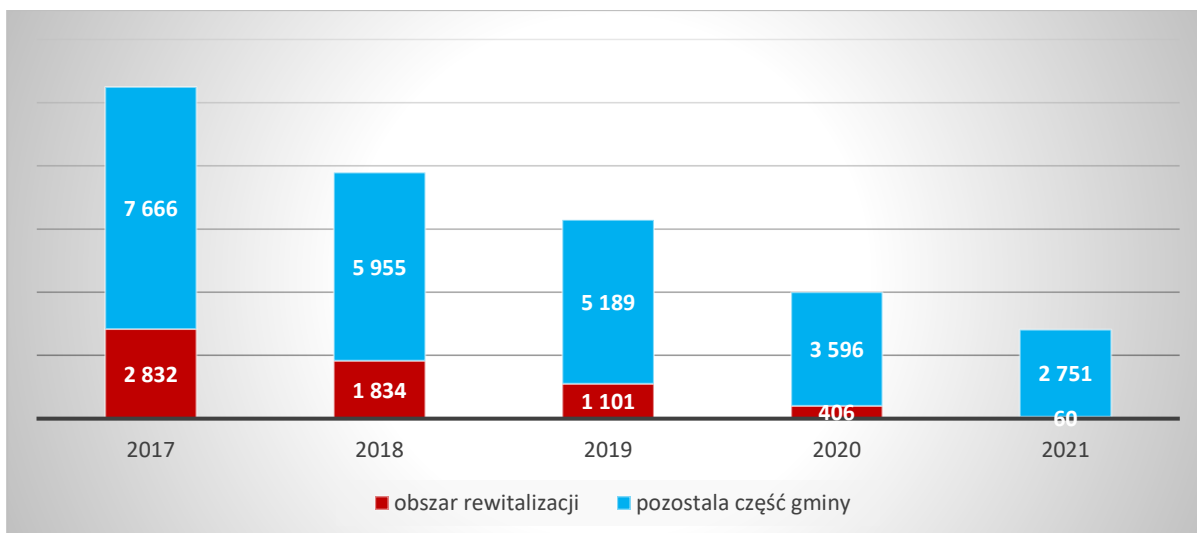
Wykres 28 Liczba udzielonych świadczeń pieniężnych w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadzie

W zakresie udzielanych w latach 2017 – 2021 świadczeń niepieniężnych zanotowano jeszcze większy spadek. Liczba udzielonych świadczeń w całej gminie Komarów-Osada zmniejszyła się z 10 498 w 2017 r. do 2 811 w 2021 r. Jest to spadek na poziomie 73,22%. W wyznaczony obszarze rewitalizacji liczba ta spadła natomiast o 97,88% (z 2 932 do 60).

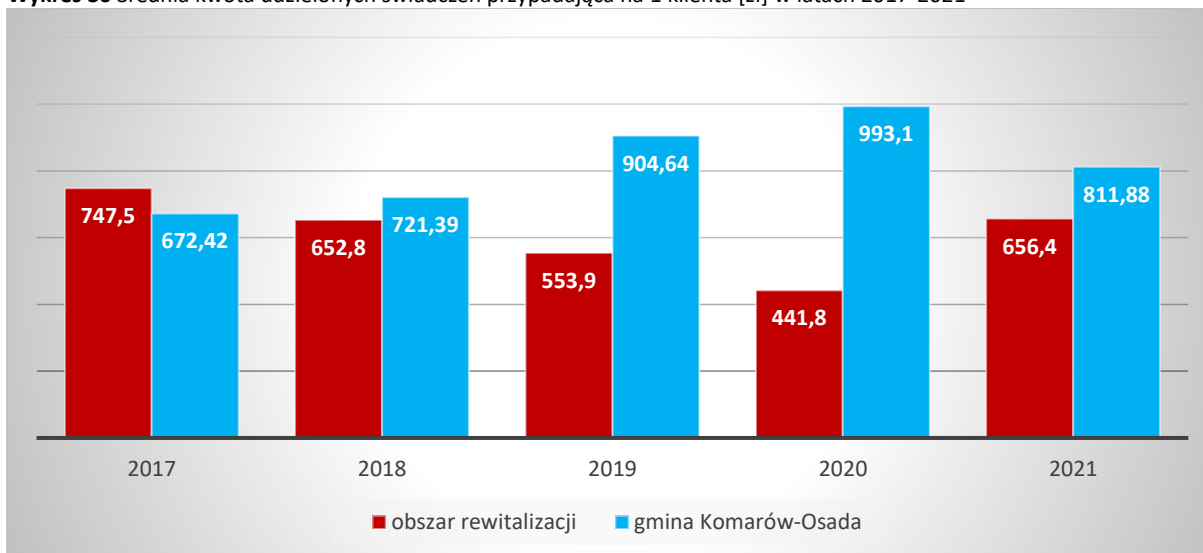
Wykres 29 Liczba udzielonych świadczeń niepieniężnych w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarówie-Osadzie

Wraz ze wzrostem liczby mieszkańców pobierających zasiłki stałe, na przestrzeni lat 2017-2021, wzrosła również średnia kwota świadczeń udzielonych na 1 beneficjenta pomocy społecznej w gminie. W 2017 r. wynosiła ona 672,43 zł, natomiast w 2021 r. wzrosła do 811,88 zł (zanotowano wzrost o ok 20,74%). Odwrotną tendencję odnotowano w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Pomimo wzrostu liczby osób, którym przyznano zasiłki stałe, kwota zasiłków uległa zmniejszeniu. W 2017 r. wynosiła ona 747,5 zł, w 2021 r. już zaledwie 656,4 zł. Jest to zmniejszenie kwoty o 91,1 zł, czyli o 12,19%.

Wykres 30 Średnia kwota udzielonych świadczeń przypadająca na 1 klienta [zł] w latach 2017-2021

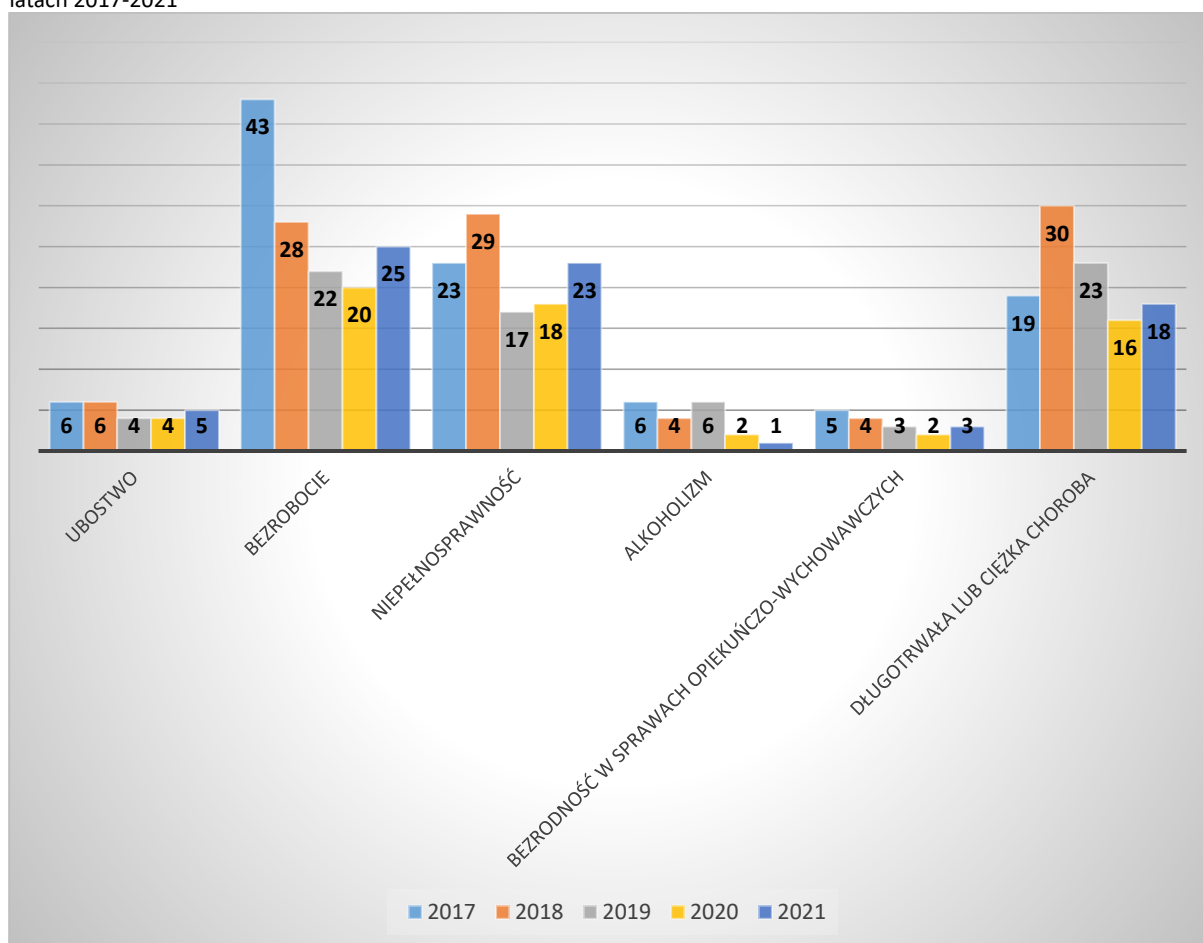

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarówie-Osadzie

Analiza przyczyn przyznawania pomocy społecznej osobom zamieszkałym na terenie całej gminy Komarów-Osada wskazuje, że na przestrzeni lat 2017-2021 głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców gminy korzystających ze świadczeń GOPS było bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Badając powody korzystania mieszkańców gminy ze świadczeń pomocy społecznej należy mieć na uwadze, że wśród osób objętych pomocą nie występuje tylko jeden rodzaj

dysfunkcji. Najczęściej jest ich kilka i są ze sobą skorelowane, np. istnieje wyraźna zależność pomiędzy bezrobociem a zagrożeniem ubóstwem. Ubóstwo i wykluczenie społeczne bardzo często współwystępują z innymi problemami społecznymi, takimi jak: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, brak wspierania wysiłków edukacyjnych dzieci przez rodziców, wypadanie dzieci i młodzieży z systemu kształcenia oraz uzależnienia. W związku z powyższym przeważająca większość beneficjentów pomocy społecznej występuje o kilka rodzajów świadczeń, podając różne przyczyny uprawniające do przyznania konkretnego świadczenia.

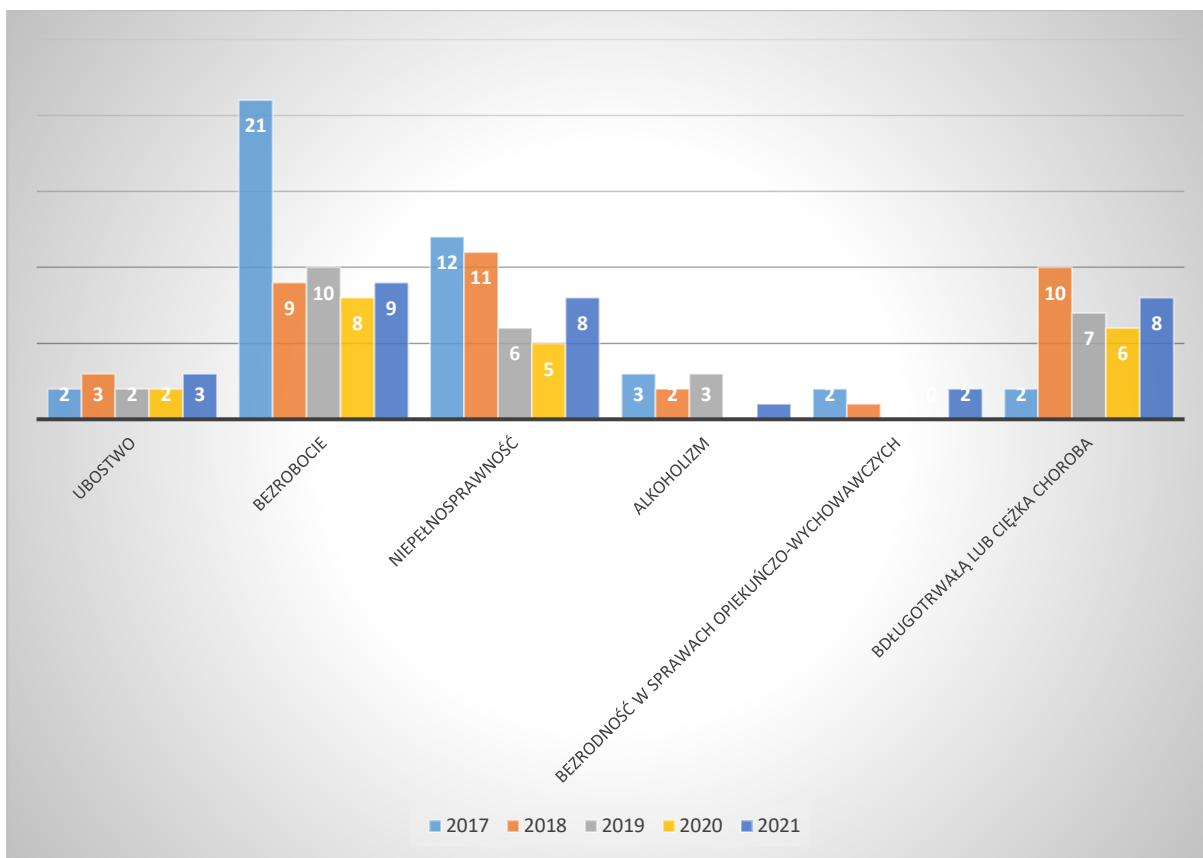
Wykres 31 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów przyznawania świadczeń w gminie Komarów-Osada w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Analogicznie jak w przypadku całej gminy, również w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, wśród podstawowych powodów przyznawania świadczeń znajduje się bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Wykres 32 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg powodów przyznawania świadczeń na wyznaczonym obszarze rewitalizacji latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarów-Osadzie

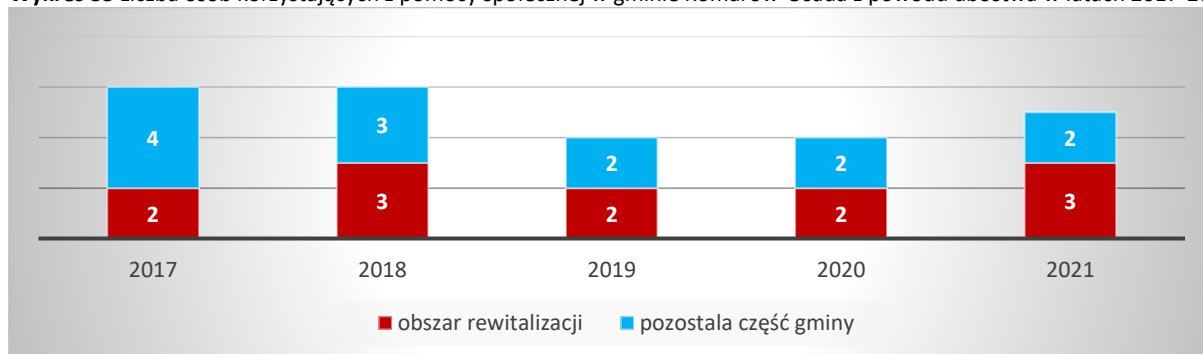
W ramach niniejszego rozdziału analizie poddano kolejne obszary problemowe będące przyczyną trudnej sytuacji mieszkańców gminy oraz wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Jako pierwszy weryfikacji poddano problem ubóstwa. Co prawda, z pomocy GOPS z tego tytułu korzysta mniejsza liczba mieszkańców niż z powodów, które zostały omówienia poniżej, jednakże problem ten jest bardzo istotny. Mając na względzie panującą sytuację w zakresie wzrastającej systematycznie inflacji może on przybierać w kolejnych latach na sile. Zgodnie z dostępnymi publikacjami w 2021 roku 1,6 mln osób żyło w Polsce poniżej minimum egzystencji, czyli w skrajnym ubóstwie, w tym 333 tys. dzieci i 246 tys. seniorów. Pojęcie ubóstwa wielowymiarowego dotyczy wpływu ubóstwa na życie ludzi. Zjawisko to ma wiele twarzy, przejawia się nie tylko jako niewystarczająca ilość pieniędzy, czy innych dóbr materialnych, ale i niedostatek doświadczeń życiowych, brak perspektyw, czy ograniczony dostęp do usług, niezbędnych do zaspokojenia podstawowych ludzkich potrzeb. Ubóstwo wiąże się między innymi z bezrobociem lub złymi warunkami pracy, brakiem zasobów finansowych, brakiem dostępu do wysokiej jakości edukacji i opieki zdrowotnej, wykluczeniem społecznym, utrudnionym funkcjonowaniem rodzin, brakiem miejsca zamieszkania, czy niepewnym statusem. Osoby dotknięte ubóstwem mogą również doświadczać stygmatyzacji, poniżania, wstydu, dyskryminacji, izolacji społecznej i wykluczenia z życia

społecznego. Ubóstwo to również niezwykle ograniczone wybory życiowe, problemy ze zdrowiem psychicznym i fizycznym oraz krótsza oczekiwana długość życia.⁴

Bez wątplenia jedną z grup w największym stopniu zagrożoną ubóstwem są mieszkańcy wsi. Niemal co dwunasty żyje poniżej progu ubóstwa skrajnego. Jest to o tyle niepokojące, że wieś zamieszkuje 15,3 mln mieszkańców Polski. Samo ubóstwo wiejskie jest zróżnicowane, a mieszkańcy wsi borykają się z innymi problemami w zależności od województwa (na wschodzie Polski główną bolączką jest starzenie się społeczeństwa oraz ucieczka młodych osób do miast, na północy – wciąż trudna sytuacja po likwidacji PGR-ów) czy też stopnia oddalenia od dużych aglomeracji. Ubóstwo na terenach wiejski ma inny charakter niż na obszarach miejskich – wiąże się zwykle z ograniczonym zaspokojeniem potrzeb kulturalnych i oświatowych, czy z ograniczonymi możliwościami komunikacyjnymi. Starsi mieszkańcy wsi, ze względu na wykluczenie transportowe, mają utrudnioną możliwość korzystania ze służby zdrowia, młodszy utrudniony dostęp do wyższej jakości usług edukacyjnych, a to ogranicza ich szanse rozwoju. Likwidacja połączeń komunikacji autobusowej zredukowała również dostęp do rynków pracy. Wpływ biedy na zdrowie może mieć charakter bezpośredni, związany niejednokrotnie z gorszym stanem zdrowia w wyniku wadliwego odżywiania, braku aktywności fizycznej, złych warunków mieszkaniowych, braku dbałości, złego stanu higieny itp., ale też pośredni, przejawiający się barierą dostępności do opieki medycznej, wykupu leków, dostępności pewnych procedur leczniczych.⁵

Na przestrzeni analizowanego okresu odnotowano spadek liczby mieszkańców korzystających ze świadczeń z tytułu ubóstwa. W 2017 r. 6 mieszkańców korzystało z pomocy w związku z analizowaną przyczyną. Natomiast w 2021 r. liczba ta wynosiła 5 osób, co oznacza spadek na poziomie 16,67%. O 50% natomiast wzrosła liczba ww. osób zamieszkujących teren rewitalizacji (2017 r. – 2 osoby, 2021 r. – 3 osoby). Tym samym wzrósł udział mieszkańców obszaru w ogólnej liczbie danej kategorii. W latach 2017 – 2021 wynosił odpowiednio: 33,33%, 50%, 50%, 5z% oraz 60%.

Wykres 33 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Komarów-Osada z powodu ubóstwa w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadzie

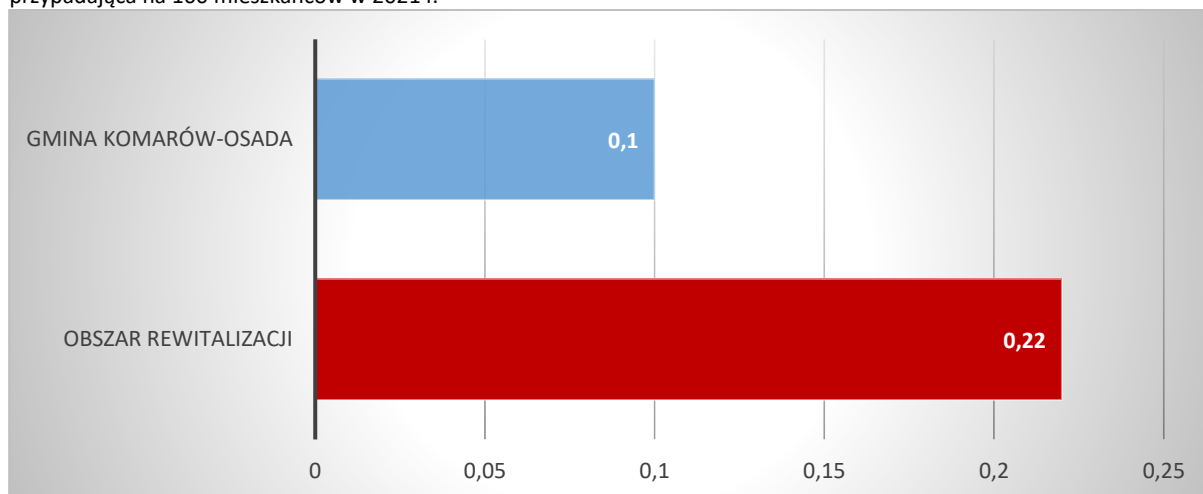
W celu szczegółowej analizy kwestii koncentracji ubóstwa badaniu poddano wskaźnik obrazujący liczbę osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców

⁴ <https://www.eapn.org.pl/eapn/uploads/2020/05/eapn-informator-ubostwo-pl.pdf>

⁵ „Raport o Biedzie 2022”; szlachetnapaczka.pl

w 2021 r. W zakresie całej gminy Komarów-Osada wyniósł on 0,1. O niekorzystnej sytuacji świadczy wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji kształtująca się na poziomie ponad dwukrotnie wyższym, równym 0,22.

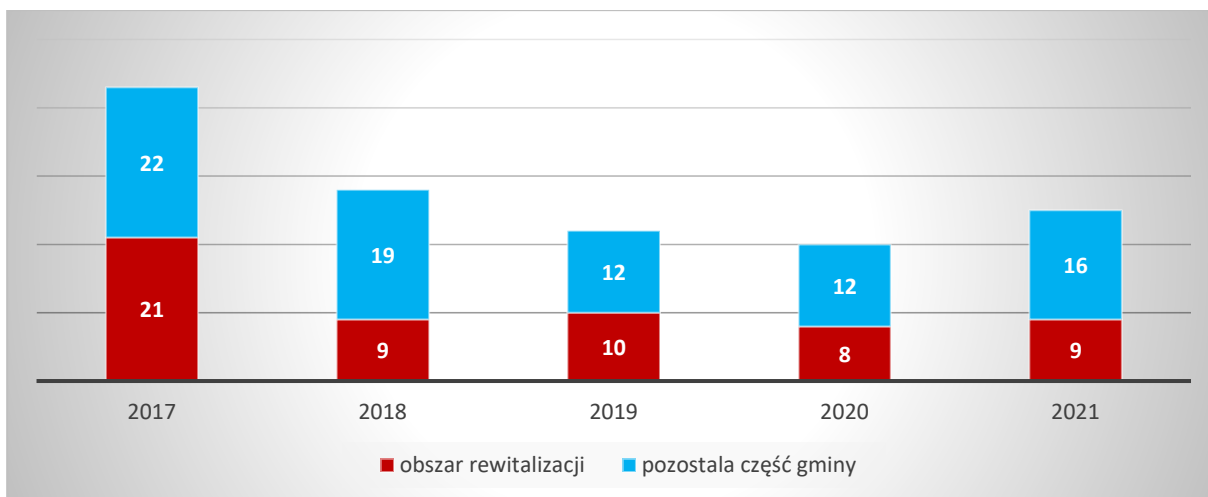
Wykres 34 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 9: liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Wśród głównych powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej w gminie Komarów-Osada znajduje się bezrobocie. Jest to podstawowa przyczyna przyznawania pomocy GOPS. Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba osób korzystających z pomocy z tego tytułu spadła z 43 w 2017 r do 25 w 2021 r., czyli o 41,86%. Zanotowany spadek w mniejszym stopniu jest wynikiem polepszenia sytuacji życiowej beneficjentów GOPS i pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy. Przyczyn można upatrywać w zmianach zachodzących w obrębie zmiany liczby ludności gminy: zmiana miejsca zamieszkania związana z poszukiwaniem pracy w ośrodkach miejskich, wyjazdy do pracy za granicę. Jednocześnie udział osób pobierających świadczenia z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców będących beneficjentami pomocy GOPS kształtował się na stosunkowo dużym poziomie: 2017 r. – 15,87% 2018 r. – 11,72%, 2019 r. – 11,06%, 2020 r. – 11,76%, 2021 r. – 13,16%. W wyznaczony obszarze rewitalizacji również zanotowano znaczny spadek. W 2017 r. było 21 osób ww. kategorii, w 2021 r. już tylko 9, jest to zatem spadek na poziomie 57,14%. Udział beneficjentów GOPS z tytułu bezrobocia zamieszkujących obszar rewitalizacji w ogólnej liczbie tej kategorii utrzymuje się na wysokim poziomie: w 2017 r. było to 48,84%, w 2018 r. – 32,14%, w 2019 r. – 45,45%, w 2020 r. – 40% oraz w 2021 r. – 36%.

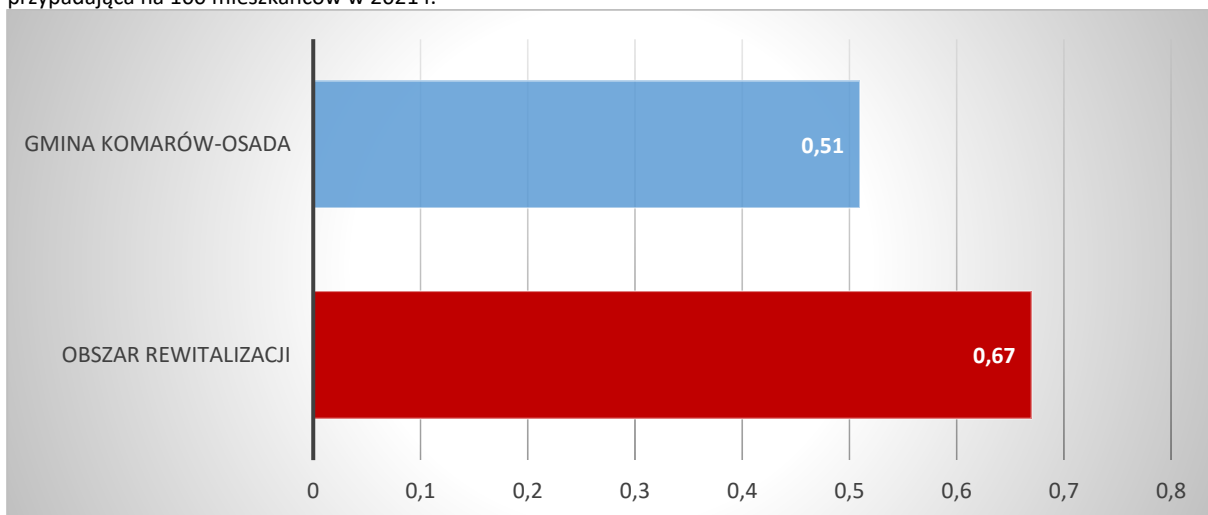
Wykres 35 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2017 -2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarówie-Osadzie

Kwestia bezrobocia została przeanalizowana przez pryzmat potencjału ludnościowego obszaru. W tym celu analizie poddano wskaźnik obrazujący liczbę osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu bezrobocia przypadającej na 100 mieszkańców w 2021 r. W badanym okresie średnia wartość wskaźnika dla całej gminy wyniosła 0,51. Na terenie rewitalizacji wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie znacznie wyższym niż ww. średnia i wynoszącym 0,67. Wynik ten potwierdza tezę o wysokiej koncentracji zjawiska bezrobocia na ww. obszarze (postawioną na podstawie danych PUP).

Wykres 36 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 10: liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

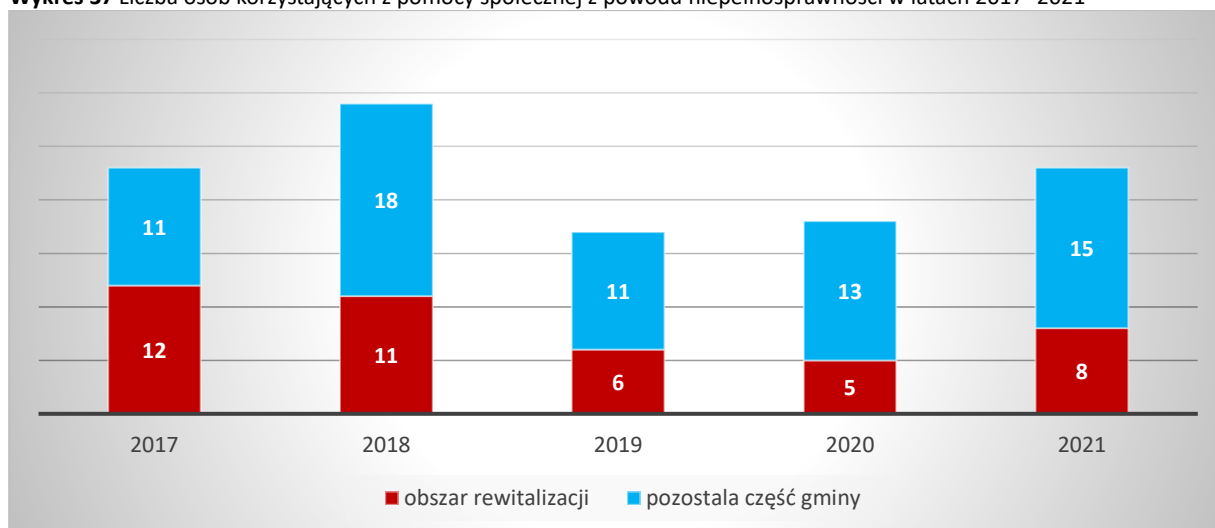

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarówie-Osadzie

Kolejnym z licznych powodów przyznawania świadczeń społecznych w gminie Komarów-Osada to niepełnosprawność. Rzeczywista liczba mieszkańców pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w 2021 r. była analogiczna do tej z 2017 r. i wyniosła 23 osoby. Udział osób pobierających świadczenia z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców będących beneficjentami pomocy GOPS kształtował się na poziomie: 2017 r. – 8,49% 2018 r. – 12,13%, 2019 r. – 8,54%, 2020 r. –

10,59%, 2021 r. – 12,11%. Obszar rewitalizacji cechuje natomiast spadek liczby osób pobierających świadczenia GOPS z tego tytułu. W 2017 r. pomoc taką otrzymywało 12 osób, w 201 r. – 8, jest to spadek na poziomie 33,33%. Spadł zatem procentowy udział mieszkańców obszaru rewitalizacji w tej kategorii podopiecznych GOPS (2017 r. – 52,17%, 2018 r. – 37,93%, 2019 r. – 35,29%, 2020 r. – 27,78%, 2021 r. – 34,78%).

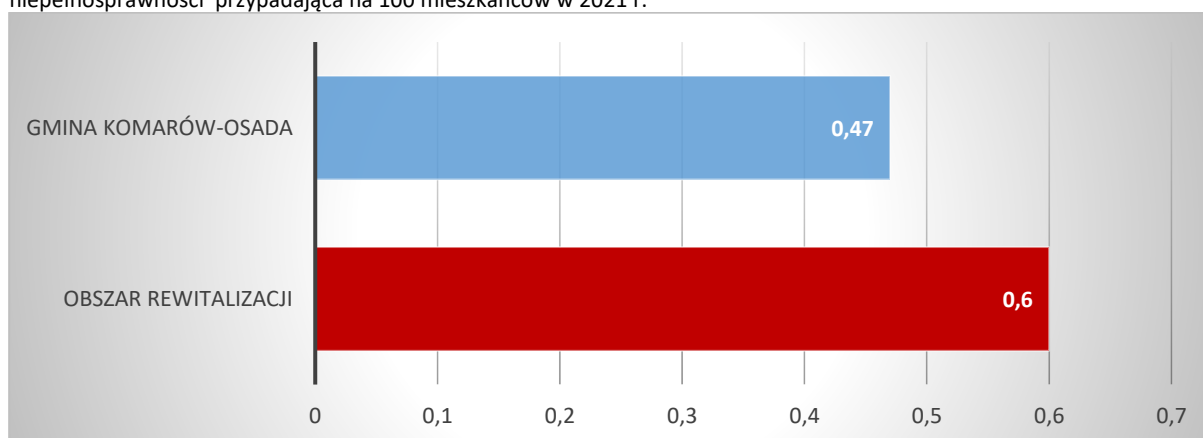
Wykres 37 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017 -2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Wskaźnik obrazujący liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców w 2021 r. dla obszaru całej gminy kształtował się na poziomie 0,47. W zakresie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wskaźnik ten kształtował się natomiast na wyższym poziomie 0,6. Przedstawione dane pozwalają na stwierdzenie wysokiej koncentracji omawianego zjawiska na wyznaczonym terenie rewitalizacji.

Wykres 38 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 11: liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

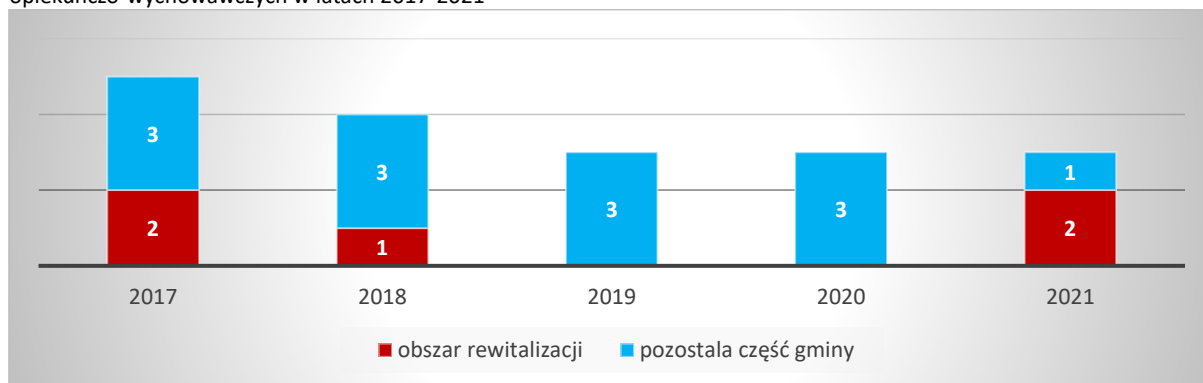

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Wśród pozostałych powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej w gminie Komarów-Osada znajduje się również bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. W pojęciu tym zawierają się zarówno problemy związane ze sprawowaniem opieki rodzicielskiej jak i kwestie prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodziców oznacza sytuację, w której rodzice (lub opiekunowie) nie sprawują odpowiedniej opieki nad dziećmi; kiedy nie mogą, nie umieją lub nie chcą wypełniać swoich funkcji opiekuńczych i wychowawczych wobec dzieci w sposób społecznie akceptowany. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób. Bezradność jako nieumiejętność radzenia sobie z codziennymi problemami może być konsekwencją takich problemów jak: niepełnosprawność, uzależnienia, bezrobocie, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Należy jednak zauważyć, że bezradność może stanowić również przyczynę wymienionych powyżej dysfunkcji. Niejednokrotnie problemy te przenikają się, współistnieją, dlatego też niezwykle trudno jest wskazać problem pierwotny.

W roku 2017 beneficjenci pomocy GOPS z tej kategorii to 5 osób, w 2021 – 3 osoby. W omawianym okresie nastąpił więc spadek o 40%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji w kolejnych latach liczba ta kształtowała się na odpowiednio: 2, 1, 0, 0 oraz 2. W 2017 r. udział osób z terenu rewitalizacji korzystających z pomocy GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych lub prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie beneficjentów korzystających ze świadczeń z tego tytułu kształtował się na poziomie 40%, w 2018 r. – 25%, w 2019 r. oraz w 2020 r. mieszkańców obszaru rewitalizacji danej kategorii nie było, w 2021 r. – 66,67%.

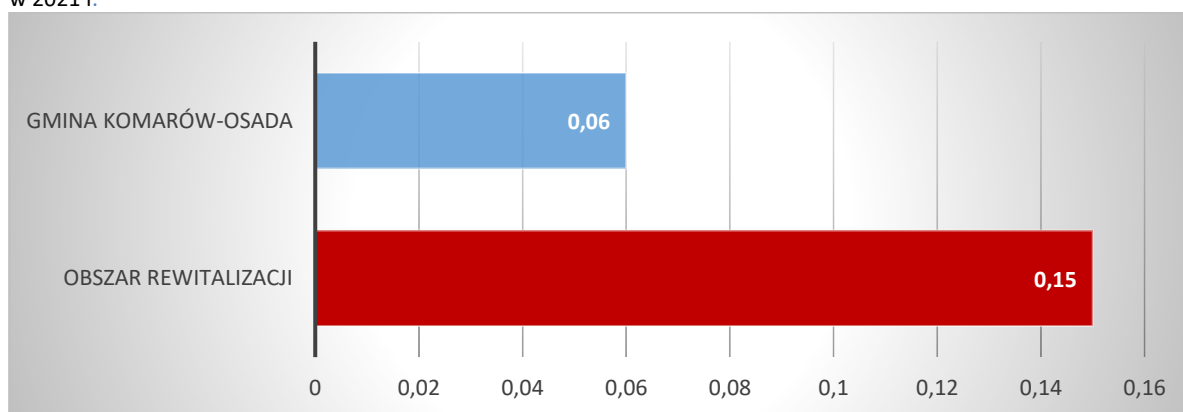
Wykres 39 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Komarów-Osada z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadzie

W celu zweryfikowania natężenia problemu badaniu poddano wskaźnik obrazujący liczbę osób pobierających świadczenia z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców w 2021 r. W zakresie całej gminy wskaźnik kształtowa się na poziomie 0,06. Natomiast dla obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie znacznie wyższym wynoszącym 0,15. Świadczy to o dużej koncentracji negatywnego zjawiska na ww. obszarze.

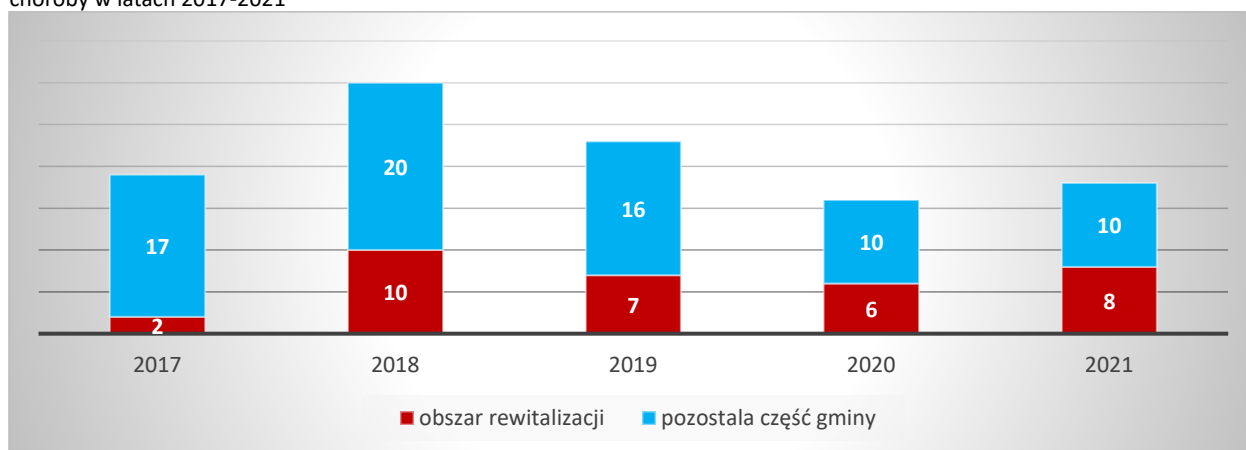
Wykres 40 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 12.: liczba osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo -wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Ostatni z podanych analizie powodów przyznawania pomocy przez GOPS w Komarowie-Osadle to długotrwała lub ciężka choroba mieszkańców. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Komarów-Osada z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na przestrzeni lat 2017-2021 zmalała z 19 do 18, czyli o 5,26%. Niepokoi fakt, że w wyznaczonym obszarze rewitalizacji zanotowano bardzo duży wzrost w danej kategorii podopiecznych GOPS. W 2017 r. były 2 osoby, w 2021 – 8 (wzrost o 300%). Wzrósł zatem odsetek osób ww. kategorii zamieszkujących obszar rewitalizacji. W kolejnych latach wynosił on: 10,53%, 33,33%, 30,43%, 37,5% oraz 44,44%.

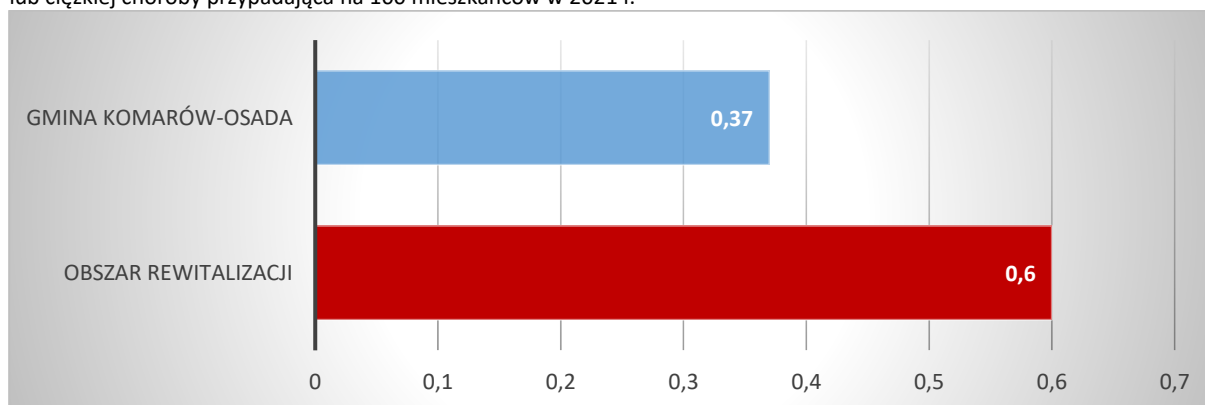
Wykres 41 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Komarów-Osada z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Analogicznie jak w przypadku pozostałych analizowanych zagadnień, liczbę osób korzystających z pomocy GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby odniesiono do potencjału ludnościowego obszaru. Wartość wskaźnika dla obszaru całej gminy kształtowała się na poziomie 0,37. Również i w tym zakresie obszar rewitalizacji jawi się jako teren o mniej korzystnej sytuacji. Wartość analizowanego wskaźnika jest wyższa od ww. średniej i wynosi 0,6.

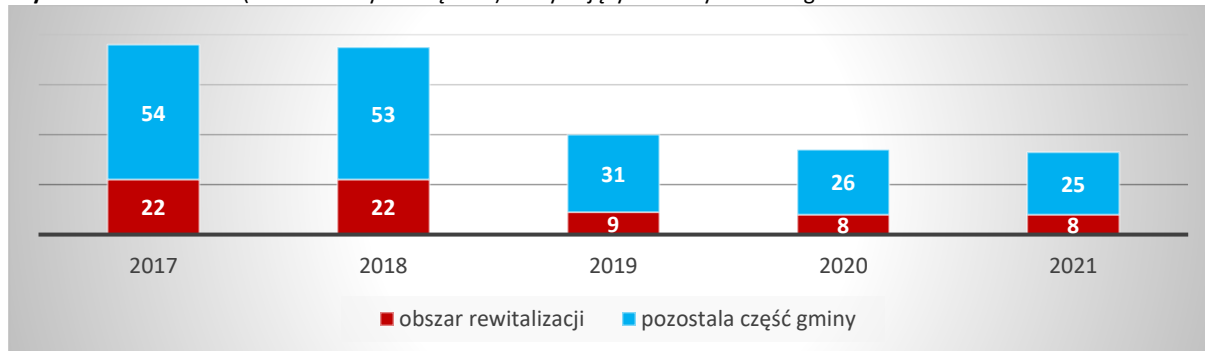
Wykres 42 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 13: liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadzie

Analizę problemów społecznych występujących na terenie gminy Komarów-Osada i obszaru rewitalizacji uzupełniono o dane z programu dożywiania dzieci i młodzieży (osoby do 17 r. ż. włącznie). W latach 2017-2021 liczba tych osób z terenu całej gminy kształtowała się na następującym poziomie 76, 75, 40, 34 oraz 33. W omawianym okresie zanotowano więc spadek o 56,58%. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji liczba mieszkańców do 17 r. ż. korzystających z dożywiania także ulegał zmniejszeniu. W kolejnych latach liczba ta wynosiła 22, 22, 9, 8 oraz 8 (spadek o 63,64%). W całym badanym okresie odniesienia udział dzieci korzystających z dożywiania i zamieszkujących obszar rewitalizacji w ogólnej liczbie dzieci korzystających z dożywiania nieznacznie zmalał i kształtował się na następującym poziomie: 2017 r. – 28,95%, 2018 r. – 29,33%, 2019 r. – 22,5%, 2020 r. – 23,53%, 2021 r. – 24,24%.

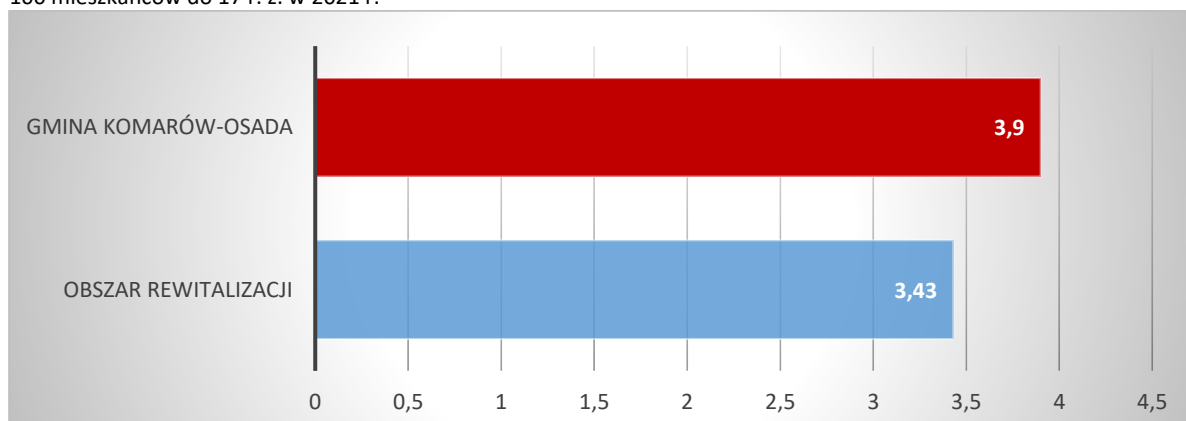
Wykres 43 Liczba dzieci (do 17 roku życia włącznie) korzystających z dożywiania w gminie Komarów-Osada w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadzie

W ramach prowadzonej analizy zweryfikowano wskaźnik liczby dzieci i młodzieży do 17 r. ż. korzystających z dożywiania przypadająca na 100 osób w wieku do 17 r. ż. Wartość wskaźnika dla całej gminy kształtuje się na poziomie 3,9. Odwrotnie niż w przypadku pozostałych analizowanych w ramach niniejszej części zagadnień, również i w tym zakresie w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie niższym i wynosi 3,43.

Wykres 44 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 14: liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania przypadająca na 100 mieszkańców do 17 r. ż. w 2021 r.

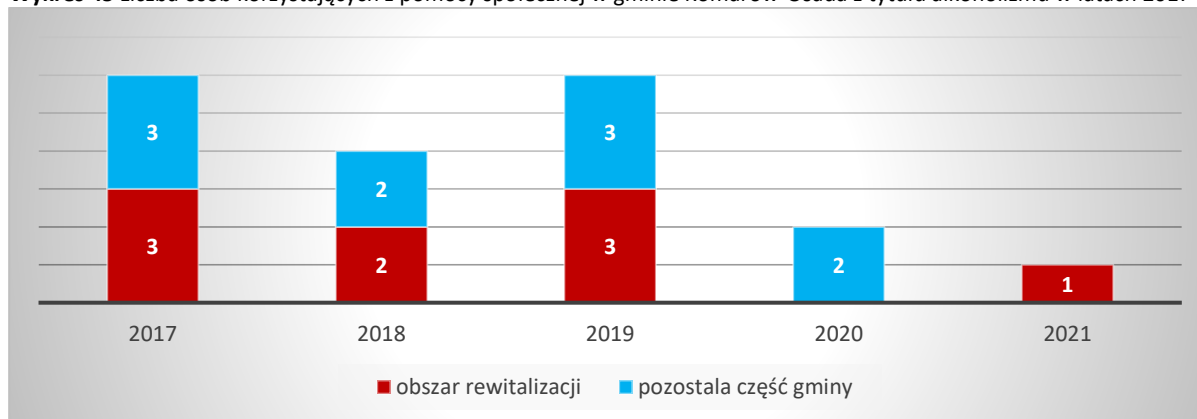
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Kolejnym obszarem zainteresowań niniejszego podrozdziału jest kwestia uzależnień mieszkańców. Analiza powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz informacje pozyskane z GOPS wskazują, iż główny problem stanowi nadmierne spożywanie alkoholu. Ze względu na tradycje i obyczaje odmowa wypicia skutkuje ostracyzmem. Oprócz tego, ważnym czynnikiem spowszednienia picia, decydującym o sięganiu po alkohol jest nuda. Brakuje również świadomości w zakresie skutków nadmiernego spożywania alkoholu. W efekcie dla sporej części spożywanie alkoholu jest zupełnie normalnym elementem ich codziennego życia. Problem choroby alkoholowej jest bagatelizowany. Dorośli nie widząc problemu w częstym jego spożywaniu, przekazują negatywne wzorce kolejnym pokoleniom. Szczególnie niepokoi fakt, że z roku na rok wzrasta liczba młodzieży sięgającej często po alkohol przed uzyskaniem pełnoletniości. Brak jest danych odnośnie występowania na terenie gminy Komarów-Osada zjawiska narkomanii. Nie można jednak uznać, iż problemy związane z różnego rodzaju uzależnieniami nie dotyczą mieszkańców gminy. Problem, tak jak w przypadku całego kraju, występuje w różnym nasileniu. Jest on jednak bardzo trudny do zmierzania za pomocą konkretnych danych. Pomimo tego, iż mieszkańcy obszarów wiejskich mają mniejszy dostęp do różnego rodzaju używek, nie oznacza to, że nie mają go wcale. Używki stają się, głównie wśród młodzieży, czymś coraz bardziej dostępnym i atrakcyjnym.

Z informacji przedstawionych przez GOPS wynika, iż na terenie analizowanej gminy problem uzależniania od alkoholu jest marginalny. Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba osób korzystających z zasiłków z tytułu alkoholizmu kształtowała się odpowiednio ona poziomie 6, 4, 6, 2, 0. Na terenie całej

gminy nastąpił więc spadek liczby beneficjentów danego typu. Podobną tendencję zanotowano w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, gdzie liczba ta spadła o 66,67% (w kolejnych latach wynosiła 3, 2, 3, 0, 1). O natężeniu niekorzystnego zjawiska świadczą dane prezentujące udział osób zamieszkujących obszar rewitalizacji wśród ogólnej liczby osób zgłoszonych do GKRA, który we wszystkich latach prowadzonej analizy wynosił odpowiednio: 2017 r.- 50%, 2018 r.- 50%, 2019 r. -50% oraz 2021 r. – 100%.

Wykres 45 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Komarów-Osada z tytułu alkoholizmu w latach 2017-20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadzie

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż problem uzależnień mieszkańców jest bardzo trudny do zmierzenia za pomocą dostępnych danych i nie rzadko nie odzwierciedlają one stanu faktycznego. Często osoby borykające się z uzależnieniami nie są kierowane na żadne leczenie stąd brak danych na ich temat. Ze względu na bariery mentalne (głównie członków rodzin przed stygmatyzacją) czy utarte schematy i zachowania, otaczające społeczeństwo daje ciche przyzwolenie na kontynuowanie uzależnień. Wśród problemów uzależnień, które można w jakiś sposób próbować zmierzyć za pomocą dostępnych danych liczbowych jest alkoholizm. Problem spożywania alkoholu wśród dorosłych mieszkańców jest spory. Ze względu na tradycje i obyczaje odmowa wypicia skutkuje ostracyzmem. Oprócz tego, ważnym czynnikiem spowszednienia picia, decydującym o sięganiu po alkohol jest nuda. Brakuje również świadomości w zakresie skutków nadmiernego spożywania alkoholu. W efekcie, dla sporej części mieszkańców spożywanie alkoholu jest zupełnie normalnym elementem ich codziennego życia. Problem choroby alkoholowej jest bagatelizowany. Obecnie coraz bardziej rozpowszechnionym zjawiskiem jest tzw. wysokofunkcjonujący alkoholizm. Alkoholicy wysokofunkcjonujący (HFA) zaprzeczają stereotypowemu obrazowi alkoholika – odnoszą sukcesy zawodowe, mają udane życia osobiste i towarzyskie, dbają o siebie. Na pierwszy rzut oka wydają się na ludzi spełnionych i szczęśliwych, ale po pracy zrzucają maskę pozorów i upijają się w tajemnicy przed bliskimi. Z pozoru prowadzą życie, o jakim większość osób mogłoby marzyć, są zaradni, lubiani, otaczani szacunkiem. W przeciwieństwie do „zwykłych” alkoholików, z powodzeniem funkcjonują na wszystkich polach społecznych: zawodowym, rodzinnym, towarzyskim. Wysokofunkcjonujący alkoholizm staje się prawdziwą zgorą współczesnego

społeczeństwa. Często zarówno osoby doświadczające tego zjawiska, jak również ich otoczenie nie zdaje sobie sprawy z istniejącego problemu. W związku z tym osoby takie przez długie lata funkcjonują w swoim schemacie i nie są poddawane żadnemu leczeniu.

Kolejny problem związany z tego rodzaju uzależnieniami to powielanie nieakceptowalnych zachowań. Nieprawidłowe zachowania dorosłych przyswajane są przez dzieci i powodują powielanie negatywnych wzorców przez kolejne pokolenia. Szczególnie niepokoi fakt, że z roku na rok wzrasta liczba niepełnoletniej młodzieży sięgającej często po alkohol. Dodatkowo „inicjacja alkoholowa” wśród młodych osób zaczyna się coraz wcześniej. Sięganie po alkohol jest silnie związane z procesem dojrzewania, kiedy nastolatki przechodzą intensywne przemiany fizyczne, psychiczne i społeczne, to okres w życiu młodego człowieka sprzyjający eksperymentowaniu i poszukiwaniu nowych doświadczeń. Młodzież ujawnia wtedy różne zachowania problemowe, tj. picie alkoholu, palenie papierosów, wczesne podejmowanie współżycia, wchodzenie w konflikty z prawem, niekiedy stosowanie narkotyków oraz wiele innych. Mimo, że u młodych ludzi bardzo rzadko można zdiagnozować chorobę alkoholową, to samo spożywanie alkoholu stwarza ryzyko uzależnienia od alkoholu w przyszłości. Poza tym wśród młodzieży zauważalny jest problem tzw. picia obyczajowego („dla towarzystwa”).

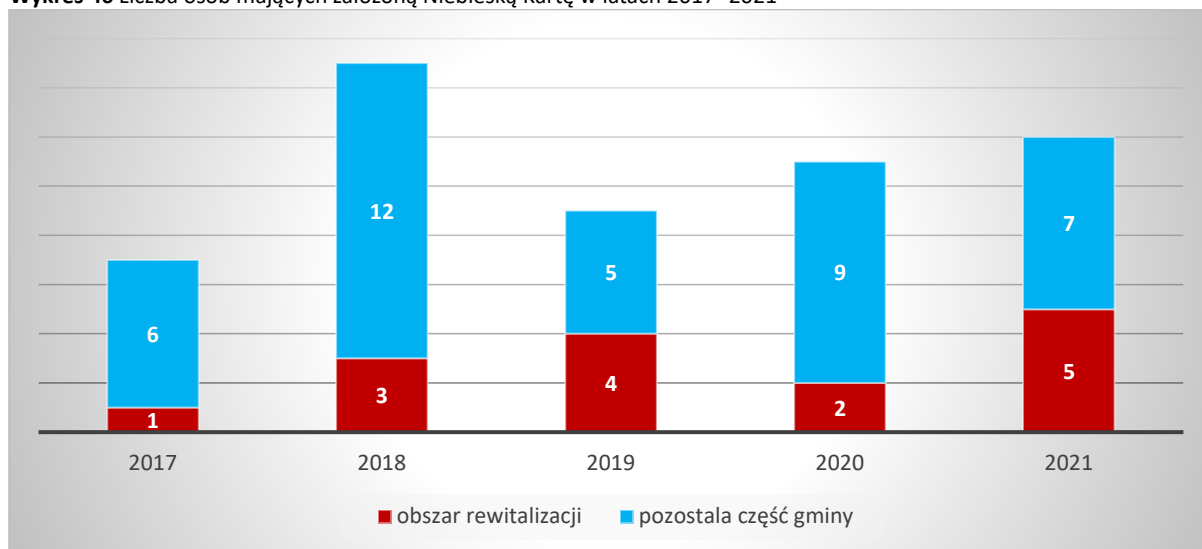
Ostatni z poddanych analizie elementów dotyczy kwestii przemocy w rodzinie⁶. Podobnie jak uzależnienia, przemoc w rodzinie stanowi temat tabu. Stąd bardzo trudno jest pozyskać dane umożliwiające natężenie tego zjawiska. Mając na względzie jego złożoność i wieloaspektowość bardzo trudno jest oszacować faktyczną skalę osób, których to zjawisko dotyka. Jest to związane z faktem, że bardzo często przemoc domowa jest ukrywana i spora część osób, które jej doświadczają, nie decyduje się na ujawnienie i zwrócenie się o pomoc do instytucji działających w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy. Zdecydowanie najpoważniejszą trudnością w diagnozowaniu wielkości zjawiska przemocy w rodzinie jest uzyskanie wiarygodnych i rzeczywistych danych, charakteryzujących rozmiar przemocy, bowiem z wielu przyczyn przemoc w rodzinie jest problemem ukrytym.

Zgodnie z danymi GOPS, ze świadceń z tytułu przemocy w rodzinie nie korzystał ani jeden mieszkaniec gminy w okresie 2017-2021. W związku z tym, aby ustalić skalę problemu pozyskano informacje w zakresie wydanych na terenie gminy Komarów-Osada Niebieskich Kart. Liczba tychże kart w latach 2017-2021 wynosiła odpowiednio: 7, 15, 9, 11 oraz 12. Zatem na przestrzeni omawianego okresu skala zjawiska wrosła o 71,43%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji sytuacja w zakresie omawianego zjawiska również uległa pogorszeniu. Nastąpił wzrost liczby wydanych Niebieskich Kart na

⁶ Przemoc w rodzinie polega na umyślnym działaniu i zaniechaniu naruszającym prawa lub dobra osobiste członków rodziny i osób wspólnie zamieszkujących. W szczególności chodzi tu o narażenie tych osób na utratę życia, zdrowia, naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej, a także wolności (w tym seksualnej). Przemoc charakteryzuje wyrządzenie szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym drugiej osoby, spowodowanie jej cierpienia i krzywdy moralnej.

bardzo wysokim poziomie - 400%. Również odsetek kart wydanych na obszarze rewitalizacji wzrósł. W 2017 r. było to 16,67%, w 2018 r. –20%, w 2019 r. – 44,44%, w 2020 r. – 18,18%, w 2021 r. – 41,67%.

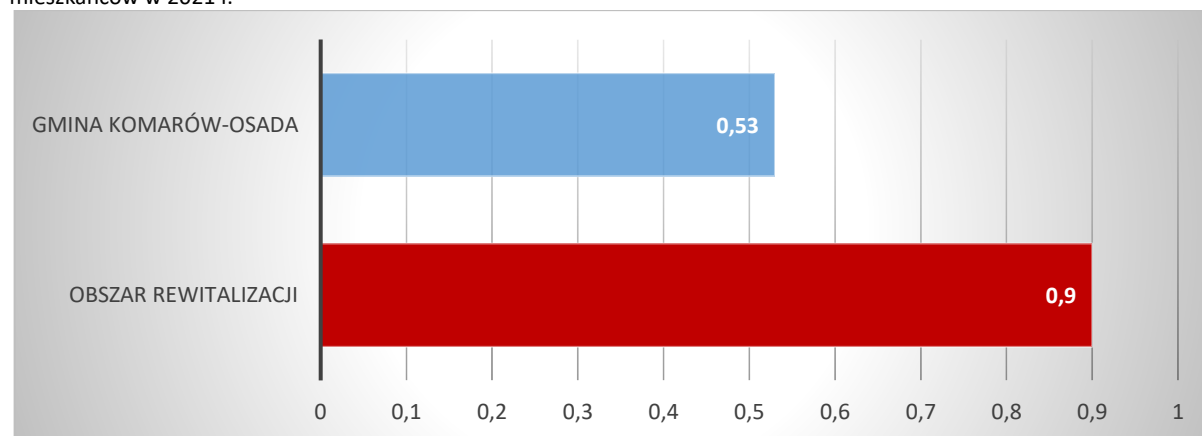
Wykres 46 Liczba osób mających założoną Niebieską Kartę w latach 2017 -2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Wskaźnik obrazujący liczbę osób mających założoną Niebieską Kartę na 100 mieszkańców w 2021 r. dla obszaru całej gminy kształtował się na poziomie 0,53. W zakresie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wskaźnik ten kształtował się natomiast na znacznie wyższym poziomie 0,9. Przedstawione dane pozwalają na stwierdzenie dużej skali omawianego zjawiska na wyznaczonym terenie rewitalizacji.

Wykres 47 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 15: liczba osób mających założoną Niebieską Kartę przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

→ PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:

- ✓ W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji zauważalna jest szczególna koncentracja osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń GOPS. Zanotowany w latach 2017-2021 trend spadku liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jest w przypadku obszaru rewitalizacji znacznie wyższy niż w przypadku całej gminy Komarów-Osada (gmina: 29,89%; obszar

rewitalizacji: 52,88%). Dane te należy jednak interpretować ostrożnie ponieważ związane jest to z liczbą osób poddanych analizie (spadek w mniejszej rzeczywistej liczbie daje wysoki %). Niepokoi fakt, iż w kolejnych latach odsetek osób zamieszkujących w granicach obszaru rewitalizacji, w stosunku do ogólnej liczebności beneficjentów GOPS z obszaru całej gminy, kształtował się na stosunkowo wysokim poziomie: 2017 r. – 38,38%, w 2018 r. – 29,71%, w 2019 r. – 31,16%, w 2020 r. – 33,53%, w 2021 r. – 25,79%. Powyższe dane wskazują, że na obszarze rewitalizacji zamieszkuje ponad 1/4 wszystkich beneficjentów pomocy społecznej z terenu gminy.

- ✓ O koncentracji problemu ubóstwa na wyznaczonym obszarze rewitalizacji świadczą dane dotyczące wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu ubóstwa przypadającą na 100 mieszkańców w 2021 r. . Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji wskaźnik ten kształtuje się na poziomie ponad dwukrotnie wyższym (0,22) niż średnia gminy (0,1). Z zagadnieniem ubóstwa korelują dane dotyczące udzielanych mieszkańcom gminy zasiłków stałych. W 2021 r. 29,82% wszystkich zasiłków przyznana była w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, a porównując lata 2017 i 2021 nastąpił tu wzrost liczby udzielanych zasiłków na poziomie 34,21%.
- ✓ Istotnym problemem zarówno na terenie całej gminy jak i w obszarze rewitalizacji jest bezrobocie. Wskaźnik obrazujący liczbę osób korzystających ze świadczeń GOSP z tytułu bezrobocia przypadającej na 100 mieszkańców w 2021 r. dla terenu całej gminy wyniósł: 0,51. W granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie znacznie wyższym niż ww. średnia i wynoszącym 0,67. Wynik ten potwierdza tezę o wysokiej koncentracji zjawiska bezrobocia na ww. obszarze (postawioną na podstawie danych PUP).
- ✓ Obszar rewitalizacji cechuje się również szczególną koncentracją osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności. Udział osób pobierających świadczenia z tego tytułu i zamieszkujący obszar rewitalizacji w ogólnej populacji jest znacznie wyższy (2021 r.: 0,6%) niż w przypadku obszaru całej gminy (2021 r.: 0,47%). Osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji stanowiły w latach 2017-2021 znaczną część wszystkich osób pobierających świadczenia z tego tytułu (34,72% w 2021r.).
- ✓ Wskaźnik obrazujący liczbę osób pobierających świadczenia z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców w 2021 r. w zakresie całej gminy kształtował się na poziomie 0,06. Natomiast dla obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie znacznie wyższym wynoszącym 0,15. Świadczy to o dużej koncentracji negatywnego zjawiska na ww. obszarze.
- ✓ Problemem mieszkańców zarówno obszaru rewitalizacji, jak również całej gminy Komarów-Osada są różnego rodzaju schorzenia. O nasileniu problemów tego rodzaju na wyznaczonym obszarze rewitalizacji świadczą poniższe dane. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji zauważalna jest szczególna koncentracja osób korzystających świadczenia GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. W 2021 r. osoby korzystające ze świadczeń z tego tytułu zamieszkujące obszar rewitalizacji

stanowiły aż 44,44% beneficjentów GOPS. Ponadto na przestrzeni omawianego okresu liczba beneficjentów GOPS danej kategorii na obszarze rewitalizacji wzrosła o 300%, podczas gdy na terenie całej gminy zmalała o 5,26%. Wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób pobierających świadczenia z ww. tytułu przypadającą na 100 mieszkańców w 2021 r. jest wyższa (0,6) niż w zakresie całości obszaru gminy (0,37).

- ✓ Na obszarze rewitalizacji zauważalne są również problemy związane z brakiem wystarczających środków pozwalających na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, w tym żywności. Stosunkowo wysoka liczba najmłodszych mieszkańców korzystających z tego rodzaju wsparcia zamieszkiwała w 2021 r. obszar rewitalizacji: 24,24%, czyli ¼ osób do 17 r. ż. z terenu gminy. Zaprezentowane dane świadczą, iż problem zubożenia rodzin jest spory, niewystarczające środki finansowe stanowią poważną również barierę edukacyjną. Uczniowie mający gorsze warunki do nauki (np. mieszkaniowe, rodzinne, materialne) osiągają niższe wyniki w nauczaniu (w tym na egzaminach kończących dany etap nauki). Potwierdzeniem roli miejsca zamieszkania w procesie edukacyjnym jest korelacja wyników dotyczących liczby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zamieszkujących dany obszar, z danymi dotyczącymi np. udziału rodzin korzystających z różnych form pomocy społecznej, w tym dożywiania. Problem obniżonych szans edukacyjnych uczniów, w szczególności w kontekście obszaru rewitalizacji, jest w świetle diagnozy połączony współzależnością z procesem dziedziczenia ubóstwa: problemy edukacyjne są przeszkodą dla wyższych zarobków w przyszłości, co generuje ubóstwo, zaś z kolei ubóstwo osłabia w rodzinie potencjał wsparcia edukacyjnego dzieci w kolejnym pokoleniu.
- ✓ Niekorzystnie prezentuje się sytuacja w zakresie założonych Niebieskich Kart – na terenie obydwu omawianych obszarów nastąpił bardzo duży wzrost zjawiska (gmina o 71,43%, obszar rewitalizacji – 400%). Wskaźnik obrazujący liczbę osób mających założoną Niebieską Kartę na 100 mieszkańców w 2021 r. dla obszaru całej gminy kształtował się na poziomie 0,53. W zakresie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wskaźnik ten kształtował się natomiast na znacznie wyższym poziomie 0,9. Przedstawione dane pozwalają na stwierdzenie dużej skali omawianego zjawiska na wyznaczonym terenie rewitalizacji.

→ **REKOMENDACJE:**

- ✓ W obrębie obszaru rewitalizacji należy podjąć działania mające na celu aktywizację i wsparcie mieszkańców w wychodzeniu z ubóstwa i bezrobocia. Ważne jest pobudzanie lokalnego rynku pracy do tworzenia nowych miejsc pracy, wsparcie strukturalne dla osób poszukujących pracy, aktywizowanie do poszukiwania pracy mieszkańców, którzy z różnych powodów „wypadli” z rynku pracy (np. kobiety po urodzeniu dziecka, osoby długotrwale pozostające bez pracy) lub posiadają niewystarczające kompetencje (np. młodzi mieszkańcy).

- ✓ Niezbędne jest wspieranie dzieci i młodzieży zamieszkującej obszar rewitalizacji w ich wszechstronnym rozwoju, aby zapobiec zjawisku „dziedziczenia ubóstwa”. Należy podjąć działania i różne formy pracy z dziećmi i młodzieżą wpływające pozytywnie na zdobywanie przez tę grupę mieszkańców wykształcenia i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, umiejętności podejmowania świadomych decyzji, kształtowanie wysokiego poczucia własnej wartości, rozwój skutecznych mechanizmów samokontroli, motywowanie do aktywności i samorozwoju).
- ✓ W grupie dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji rekomenduje się prowadzenie działań profilaktycznych ukierunkowanych na ograniczenie spożywania alkoholu, wspierania osób uzależnionych w wychodzeniu z nałogu i działań promujących zdrowy styl życia.
- ✓ Ważny element stanowią będą działania w zakresie wspierania rodzin w pełnieniu przynależnych im funkcji.

4.1.5 Stan zdrowia mieszkańców i niepełnosprawność

Wśród niekorzystnych zjawisk w sferze społecznej, które sygnalizowały zarówno władze gminy Komarów-Osada, jak również sami mieszkańcy gminy, znajdują się także problemy zdrowotne ludności oraz niepełnosprawność. Niewątpliwie o istotności tego problemu świadczy fakt, że kłopoty ze zdrowiem odciskają swoje piętno nie tylko na pojedynczych osobach dotkniętych chorobą, ale również na ich rodzinach, otoczeniu, a co za tym idzie, całej społeczności lokalnej.

Na terenie gminy Komarów-Osada działa jeden Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, znajdują się dwie apteki oraz działają trzy gabinety stomatologiczne. Specjalistyczne wsparcie z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy świadczone jest przez Przychodnię Salmed Anna i Lech Sikora Sp. J. Poradnia Lekarza POZ. Świadczy ona usługi w zakresie ambulatoryjnej podstawowej opieki zdrowotnej. Najbliższym usytuowanym względem gminy szpital znajduje się w Zamościu.

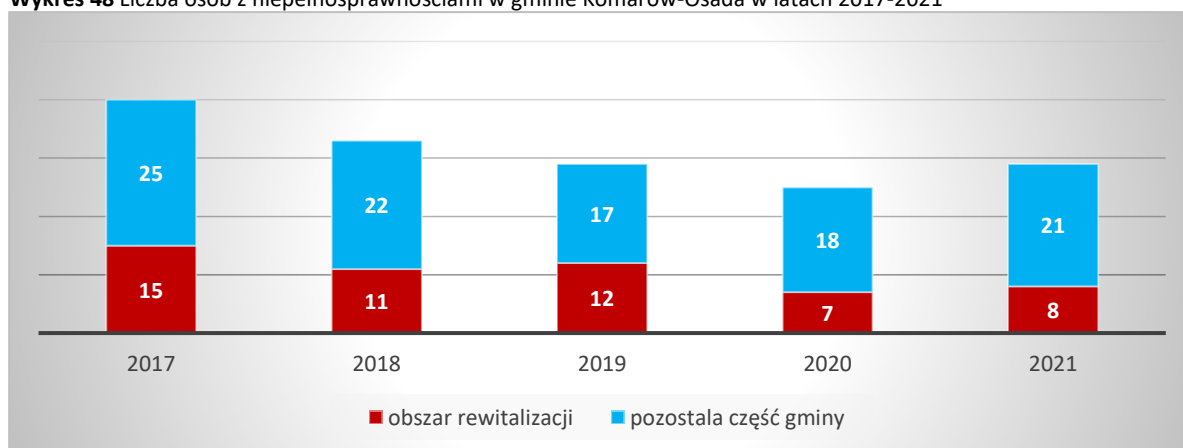
Z zagadnieniem stanu zdrowia mieszkańców związana jest nierozdzielnie kwestia niepełnosprawności, która to stanowi istotny czynnik negatywnie wpływający na stopień aktywności, położenie społeczno-ekonomiczne oraz wynikającą z tego sytuację życiową jednostek. Zgodnie z badaniami, udział osób niepełnosprawnych w ogólnej populacji ludności poszczególnych krajów, w zależności od zastosowanej definicji terminu „niepełnosprawność”, sięga od kilkunastu procent do jednej piątej ogółu ludności.⁷ Niepełnosprawność jest zagadnieniem, które nabiera coraz większego znaczenia dla funkcjonowania współczesnych społeczeństw. Dzieje się tak dlatego, że udział osób niepełnosprawnych w populacji globalnej ciągle ulega zwiększeniu. Ta wyraźna tendencja

⁷ Polscy niepełnosprawni – od kompleksowej diagnozy do nowego modelu polityki społecznej”, pod red. Barbary Gąciarz i Seweryna Runickiego; Wydawnictwa AGH; Kraków 2014

wzrostu liczby osób z niepełnosprawnościami jest pochodną tak zmian cywilizacyjnych (postępu wiedzy i technologii medycznych, wydłużenia się ludzkiego życia oraz ogólnego wzrostu dobrobytu), jak i zmian kulturowych odnoszących się do kwestii zdrowia, sprawności fizycznej i intelektualnej oraz wzorów pełnienia ról społecznych. Odzwierciedleniem tego jest zmiana w podejściu do niepełnosprawności jako zjawiska wieloaspektowego, mającego nie tylko wymiar medyczny, lecz także społeczny i kulturowy. Obrazuje ono bowiem pewne cechy strukturalne społeczeństwa, właściwości jego systemu ekonomicznego i politycznego, a także dominujące reguły organizacji społecznej oraz hierarchię wartości. Wszystko to wyznacza miejsce osób niepełnosprawnych w społeczeństwie, skutkując ich większym lub mniejszym uczestnictwem, udziałem w wytwarzaniu wartości ekonomicznych i społecznych lub pozostawianiem w roli jedynie odbiorców świadczeń socjalno-pomocowych. W konsekwencji położenie społeczne i ekonomiczne osób niepełnosprawnych, jakość ich egzystencji, poziom szans w różnych sferach życia codziennego stają się całkowicie zależne od dwóch przeciwstawnych procesów wykluczenia i inkluzji.⁸

Zgodnie z danymi GOPS, w roku 2021 (w porównaniu z rokiem 2017) zmniejszyła się liczba osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących teren gminy Komarów-Osada z 40 do 29 osób (spadek o 27,50%). Liczba mieszkańców z niepełnosprawnościami powyżej 18 roku życia wynosiła w latach 2017-2021 odpowiednio: 31, 29, 26, 23 i 27, natomiast poniżej 18 roku życia: 9, 4, 3, 2 i 2. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji liczba ta spadła z 15 osób w 2017 r. do 8 w 2021 r. (46,67%). W kolejnych latach analizowanego okresu liczba niepełnosprawnych poniżej 18 r. ż. wynosiła 4, 1, 1, 1 oraz 1, niepełnosprawnych powyżej 18 r. ż. – 11, 10, 11, 6 oraz 7.

Wykres 48 Liczba osób z niepełnosprawnościami w gminie Komarów-Osada w latach 2017-2021

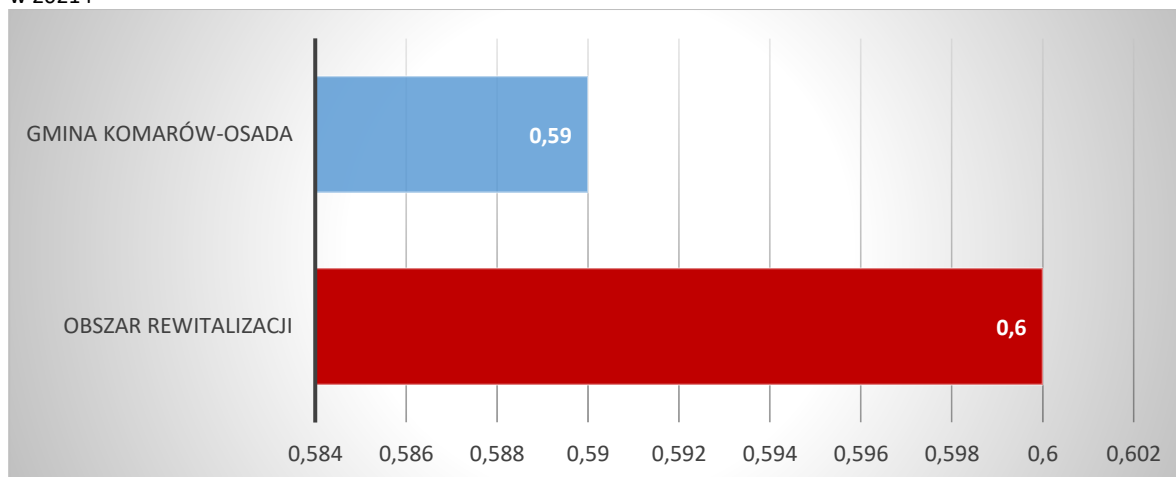

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadzie

⁸ „Społeczne konsekwencje niepełnosprawności – między wykluczeniem a partycypacją”, Sylwia Opozda-Suder, Franciszek Wojciechowski, Zeszyty Pracy socjalnej 2016, 21

Budując całościowy obraz zjawiska analizie poddano wartości wskaźników obrazujących liczbę osób z niepełnosprawnościami przypadającą na 100 mieszkańców w 2021 r. W zakresie tego wskaźnika jego wartość obliczona dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji wyniosła 0,6 i jest to wartość niemal identyczna jak ta dla terenu całej gminy (0,59).

Wykres 49 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 16: liczba osób z niepełnosprawnościami przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r

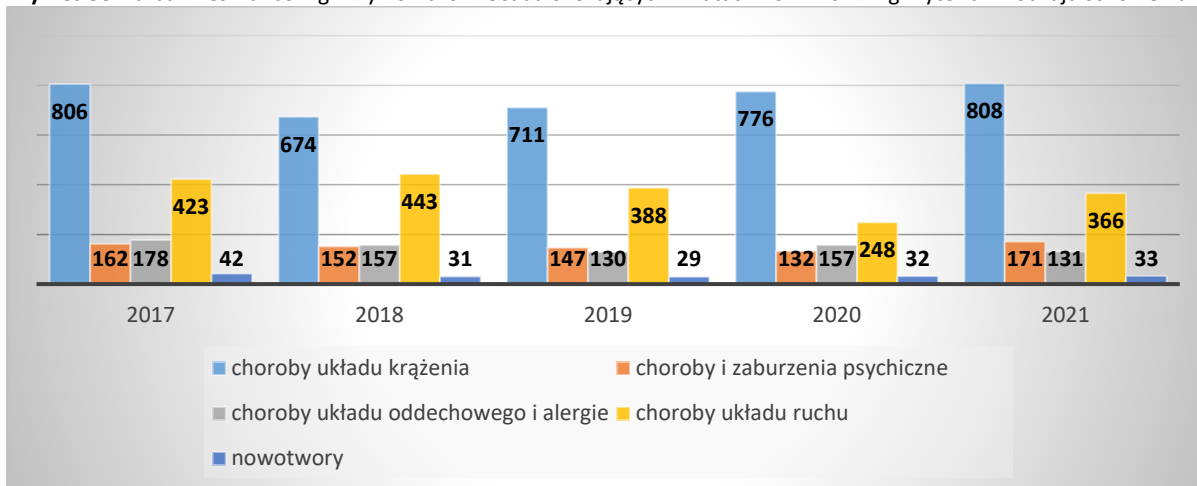

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Komarowie-Osadle

Kwestia zebrania danych dotyczących stanu zdrowia mieszkańców, ze względu na ochronę danych osobowych oraz rozproszenie informacji o stanie pacjentów (część mieszkańców korzysta z usług ochrony zdrowia w prywatnych gabinetach lekarskich ulokowanych głównie w Zamościu), jest bardzo trudna. W związku z tym, analizę w zakresie badanego obszaru tematycznego przeprowadzono w oparciu o dane, które były możliwe do uzyskania. Są to dane udostępnione przez ośrodek zdrowia umiejscowiony w Komarowie-Osadle, który jako placówka ochrony zdrowia pierwszego kontaktu dysponuje najbardziej wiarygodnymi danymi w zakresie stanu zdrowia mieszkańców gminy.

Zgodnie z pozyskanymi danymi, w latach 2017-2021 największa liczba mieszkańców gminy Komarów-Osada odczuwała dolegliwości związane z chorobami układu krążenia. Na przestrzeni pięciu lat liczba osób mających problemy związane z tego rodzajami schorzeń uległa nieznacznemu wzrostowi. Liczba ta wzrosła o 2, czyli o ok. 0,25%. Kolejną, licznie reprezentowaną grupę mieszkańców stanowią chorujący na choroby układu ruchu. Ich liczba utrzymuje się co prawda na wysokim poziomie, natomiast w badanym okresie odnotowano spadek mieszkańców chorujących na te schorzenia z 423 w 2017 r. do 366 w 2021 r., czyli o 57 osób (tj. o 13,48%). Na choroby układu oddechowego i alergię w 2017 r. chorowało 178 osób, w 2021 r. – 131 (spadek o 26,4%). Wzrost zanotowano w grupie osób cierpiących na zaburzenia i choroby psychiczne, z 162 osób w 2017 r. do 171 w 2021 r. (5,56%). Dane rzeczywiste wskazują, iż najmniej liczną grupę stanowią mieszkańcy chorujący na nowotwory. Spada liczba osób chorujących na tego rodzaju choroby, o 9 osób (21,43%).

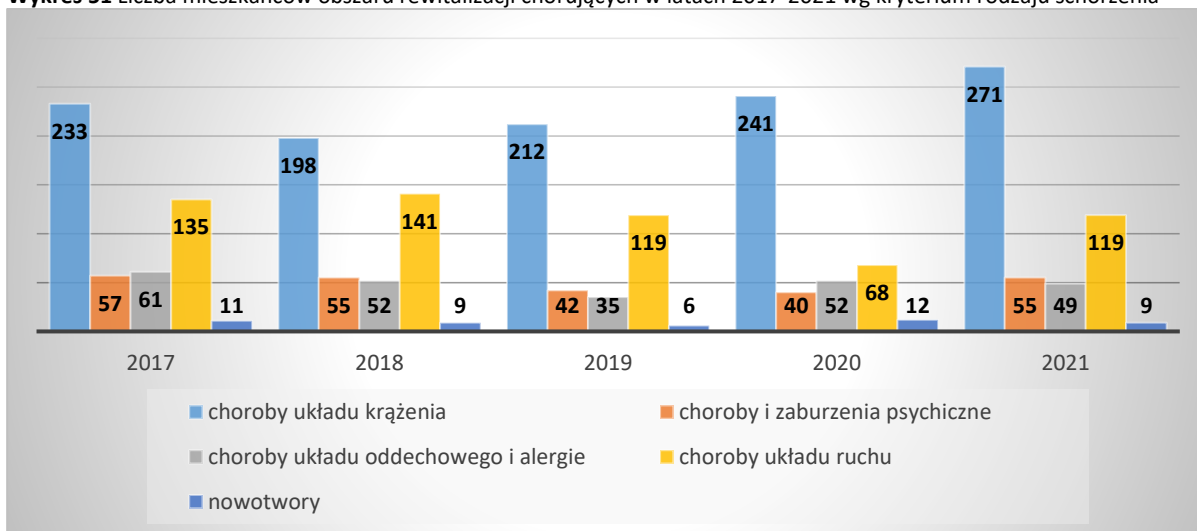
Wykres 50 Liczba mieszkańców gminy Komarów-Osada chorujących w latach 2017-2021 wg kryterium rodzaju schorzenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ w Komarowie-Osadzie

Podobne tendencje w zakresie wszystkich rodzajów chorób zaobserwowano w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Wzrosła tu liczb osób chorujących na choroby układu krążenia. W 2017 r. było ich 233, w 2021 r. zaś aż 271. Oznacza to wzrost o 16,31%. Kolejną liczną grupą osób z zaburzeniami w zakresie układu ruchu. W 2017 r. liczba chorych wyniosła 135, w 2021 r, zaś 119, jest to spadek na poziomie 11,85%. W zakresie chorób i zaburzeń psychicznych zanotowano nieznaczny spadek. Liczebność tej grupy zmieniła się o 3,51%, z 57 w 2017 r. do 55 w 2021 r. Kolejną grupę mieszkańców stanowią osoby chorujące na choroby układu oddechowego i alergię. Ich liczba spadła z 61 w 2017 r. do 49 w 2021 r., czyli o 12 osób (tj. o 19,67%). Osoby chorujące na nowotwory stanowią najmniej liczną grupę. W 2017 r. było 11 osób tej kategorii chorych, w 2021 r. – 9. Liczebność grupy spadła o 18,18%.

Wykres 51 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji chorujących w latach 2017-2021 wg kryterium rodzaju schorzenia

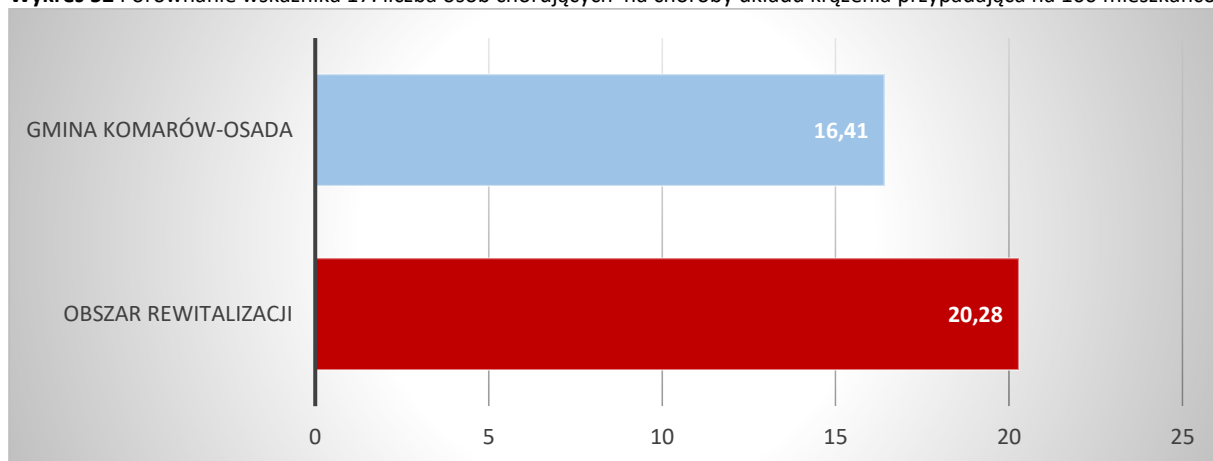

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ w Komarowie-Osadzie

Analizie poddano zagadnienia konkretnych schorzeń w kontekście natężenia zjawiska w wyznaczonym obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy Komarów-Osada. Wzięto pod uwagę najczęściej występujące wśród mieszkańców schorzenia – choroby układu krążenia i choroby

układ ruchu. Wartość pierwszego wskaźnika obrazującego liczbę osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r. potwierdza tezę o wysokiej koncentracji negatywnego zjawiska w granicach obszaru rewitalizacji (obszar rewitalizacji: 20,28; średnia gminna: 16,41).

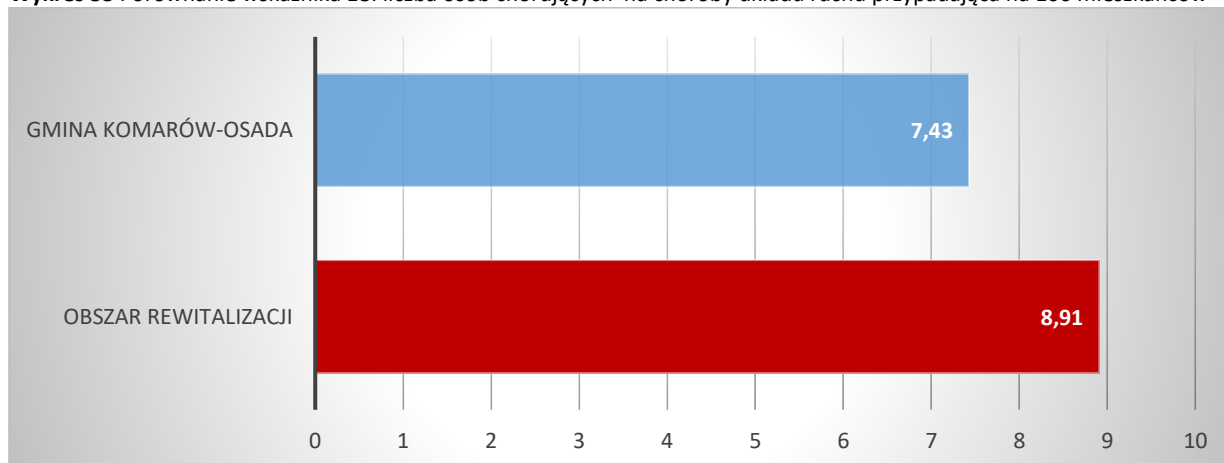
Wykres 52 Porównanie wskaźnika 17: liczba osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ w Komarowie-Osadle

Analogiczną sytuację zaobserwowano w zakresie drugiego wskaźnika, tj. liczby osób chorujących na choroby układu ruchu przypadającej na 100 mieszkańców w 2021 r. W granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji wskaźnik przyjął wartość wyższą (8,91) niż średnia gminna (7,43).

Wykres 53 Porównanie wskaźnika 18: liczba osób chorujących na choroby układu ruchu przypadająca na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ w Komarowie-Osadle

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ Zdiagnozowanym problemem stosunkowo sporej części mieszkańców obszaru rewitalizacji jest niepełnosprawność. Udział osób pobierających świadczenia z tego tytułu i zamieszkujący obszar rewitalizacji w ogólnej liczbie mieszkańców jest nieznacznie wyższy (2021 r. – 0,6%) niż w przypadku obszaru całej gminy (2021 r. – 0,59%). Osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji stanowiły w latach 2017-2021 około 1/4 wszystkich osób pobierających świadczenia z tego tytułu.
- ✓ W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji zauważalna jest szczególna koncentracja osób cierpiących na choroby układu krążenia oraz choroby układu ruchu. Świadczy o tym wysoka wartość wskaźnika obrazującego liczbę osób chorujących na dane schorzenie przypadająca na 100 mieszkańców. W zakresie wskaźnika liczba osób chorujących na choroby układu krążenia przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r., dla obszaru rewitalizacji wynosi on 20,28, dla terenu całej gminy – 16,41 w zakresie wskaźnika liczba osób chorujących na choroby układu ruchu przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r. dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji wyniósł on 8,91, dla gminy zaś 7,43.

→ **REKOMENDACJE:**

- ✓ Rekomenduje się realizację inicjatyw, których celem będzie poprawa stanu zdrowia fizycznego i psychicznego oraz rozwój sprawności fizycznej mieszkańców dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą i osób z niepełnosprawnością. Konieczne jest zorganizowane na obszarze rewitalizacji nie tylko miejsc aktywności dla osób z niepełnosprawnością, ale także zwiększenie oferty usług publicznych na rzecz tej grupy mieszkańców, aby wspierać ich integrację ze społecznością lokalną. Jednocześnie należy pamiętać, iż wszystkie inicjatywy prowadzone w celu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, na każdym ich etapie, winny być realizowane zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania oraz równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. W efekcie czego zostanie zagwarantowany ich równy dostęp dla wszystkich mieszkańców.
- ✓ Konieczne jest zapewnienie mieszkańcom dotkniętym długotrwałą lub ciężką chorobą, osobom z niepełnosprawnością i seniorom dostępu do potrzebnych usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych w środowisku zamieszkania.
- ✓ Ważne jest również to, aby w ramach działań rewitalizacyjnych zrealizować oddziaływania związane z promowaniem zdrowego stylu życia wśród mieszkańców. Powinny one być skierowane zarówno do dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obok tych działań należy również stworzyć miejsca umożliwiające mieszkańcom aktywność fizyczną i jednocześnie będą przestrzenią integracji międzypokoleniowej.

4.1.6 Poziom edukacji

Prawidłowe funkcjonowanie szkolnictwa oraz odpowiednio postępujący proces edukacji stanowi czynnik warunkujący kształtowanie zasobów intelektualnych, co w dłuższej perspektywie czasu przyczyni się do rozwoju gospodarczego jednostki terytorialnej. Jakość kształcenia bezpośrednio wiąże się z problemami w zakresie bezrobocia oraz niedostosowania kwalifikacji do potrzeb obowiązujących na rynku pracy. Niezwykle trudno jest obiektywnie zmierzyć poziom edukacji i negatywne zjawiska związane z tym zjawiskiem odnosząc się do poszczególnych części gminy. W związku z ograniczonym zakresem dostępnych danych oraz biorąc pod uwagę cel przeprowadzanego badania, do analizy użyto wskaźniki skonstruowane w oparciu o potencjał ludnościowy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym w szkołach podstawowych i posiadających specjalne potrzeby edukacyjne. Pod pojęciem ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trzeba rozumieć zarówno dzieci, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i te, które mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo-percepcyjnego (niższe niż przeciętne możliwości intelektualne, a także dysleksja, dysgrafia, dysortografia, dyskalkulia), zdrowotnego (dzieci przewlekle chore) oraz ograniczeń środowiskowych (dzieci emigrantów, dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo).⁹

Działalność edukacyjną na terenie gminy Komarów-Osada prowadziły w latach 2019-2021 Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Antoniówce i Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie. W zakresie edukacji przedszkolnej w gminie funkcjonuje Samorządowe Przedszkole w Komarowie-Osadzie oraz Samorządowe Przedszkole w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Zubowicach.

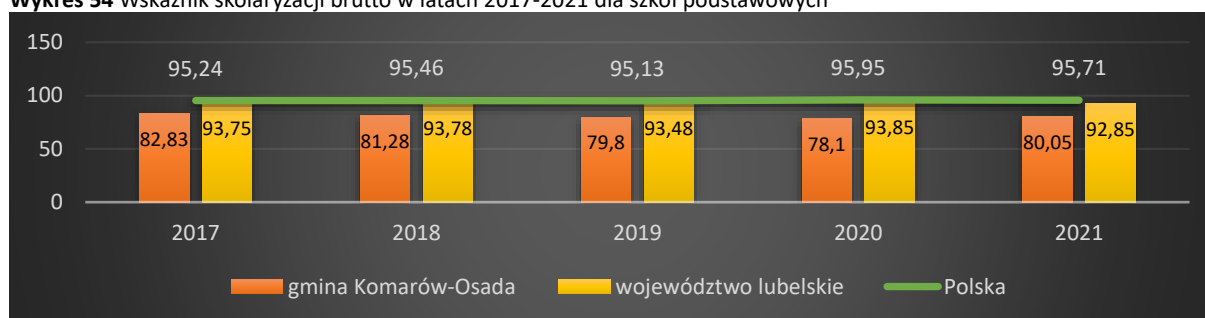
Wybrano dane dotyczące szkół podstawowych z uwagi na fakt, iż w zakresie edukacji na tymże poziomie, obowiązuje w pierwszej kolejności rejonizacja związana z miejscem zamieszkiwania dziecka. Znikomy udział stanowią dzieci uczęszczające do szkoły na terenie gminy i jednocześnie niebędące jej mieszkańcami. W ramach przedmiotowej analizy nie uwzględniono danych dotyczących dzieci zamieszkujących poza terenem gminy. Zarówno w zakresie edukacji na poziomie przedszkolnym, jak również ponadpodstawowym, tego rodzaju rejonizacja nie występuje. W związku z tym, przydatność wskaźników budowanych na bazie danych dotyczących dwóch ww. poziomów kształcenia, jest bardzo niska. Celem prowadzonej analizy nie jest badanie jakości nauczania w danej placówce, ale weryfikacja tezy, iż dzieci zamieszkujące określony obwód szkolny mogą posiadać gorsze warunki do nauki

⁹ <https://gliwice.znp.edu.pl/%E2%80%A2uczen-ze-specjalnymi-potrzebami-edukacyjnymi-w-polskim-systemie-oswiaty/>

(np. materialne, rodzinne, mieszkaniowe), które skutkują występowaniem zarówno różnego rodzaju problemów w nauce, jak również osiąganiem gorszych wyników na egzaminach kończących dany etap edukacji. Trudności zauważalne w trakcie prowadzonego procesu nauki mogą wskazywać na to, że istnieją pewne pozaszkolne czynniki, wpływające na efektywność kształcenia (np. czynniki środowiskowe – sytuacja finansowa rodziny, prawidłowość funkcjonowania rodziny, dysfunkcje w rodzinie, warunki do nauki w domu, współpraca rodziców ze szkołą). Potwierdzeniem roli miejsca zamieszkania w procesie edukacyjnym jest korelacja pomiędzy udziałem dzieci posiadających specjalne potrzeby edukacyjne zamieszkujących dany obszar a wskaźnikami dotyczącymi np. ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Zgodnie z danymi GUS wskaźnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminie nieznacznie spada z roku na rok. W 2017 r. jego wartość kształtował się na poziomie 82,83%, w 2021 zaś na poziomie niższym, 80,05%. W całym okresie odniesienia, wskaźnik skolaryzacji brutto kształtuje się na poziomie znacznie niższym niż wartość wskaźnika zarówno dla województwa lubelskiego, jak i całego kraju.

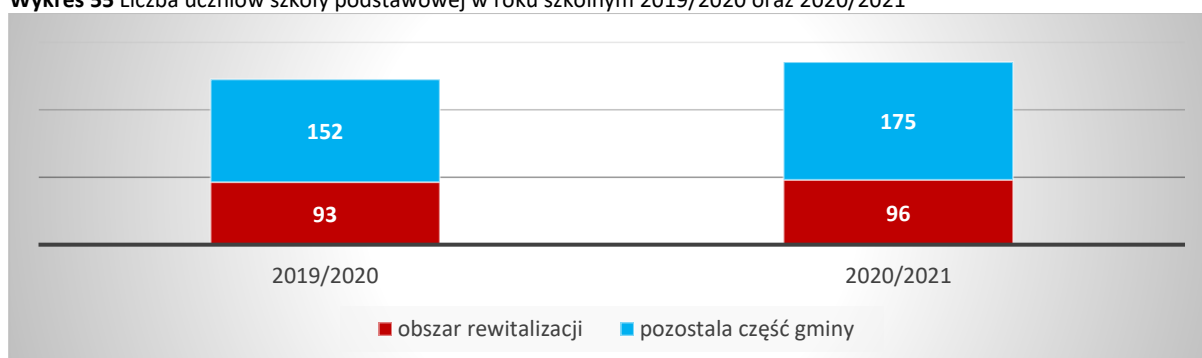
Wykres 54 Wskaźnik skolaryzacji brutto w latach 2017-2021 dla szkół podstawowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez placówkę oświatową wzrosła liczba uczniów ww. szkoły podstawowej. W roku szkolnym 2019/2020 liczba uczniów wyniosła 245. Natomiast, w roku szkolnym 2020/2021 wyniosła ona 271. Jest to zmiana na poziomie 10,61%. Wyznaczony obszar rewitalizacji w roku szkolnym 2019/2020 zamieszkiwało 37,96% (93) wszystkich uczniów w danym roku. W roku szkolnym 2020/2021 było to 35,42% ogółu uczniów. Liczba uczniów w wyznaczonym obszarze rewitalizacji wzrosła o 3,23% (6 uczniów).

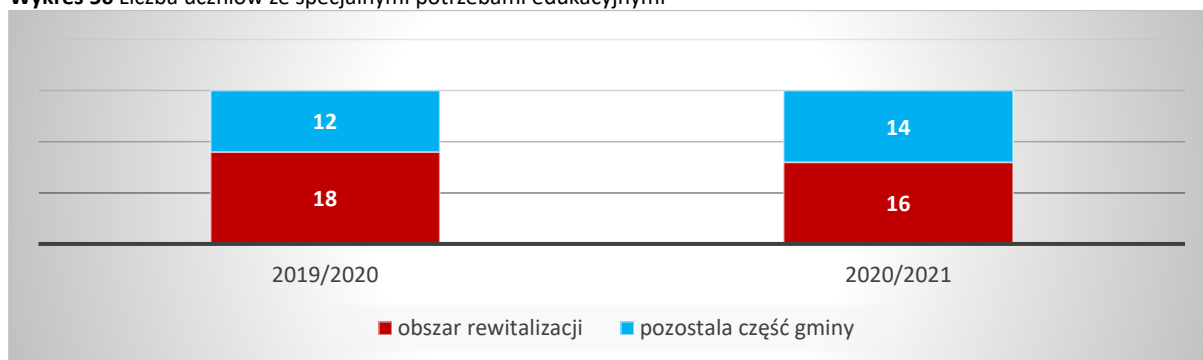
Wykres 55 Liczba uczniów szkoły podstawowej w roku szkolnym 2019/2020 oraz 2020/2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z gminy Komarów-Osada

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez szkołę podstawową łączna liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi kształtowała się następująco: w roku szkolnym 2019/2020 wyniosła 26 (12,26% wszystkich uczniów), w roku szkolnym 2020/2021 wyniosła 27 (12,68% wszystkich uczniów). Obserwujemy więc nieznaczny wzrost udziału uczniów, którzy potrzebują wsparcia w procesie edukacji. Dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z obszaru rewitalizacji stanowiły odpowiednio 57,69% oraz 48,15% wszystkich uczniów.

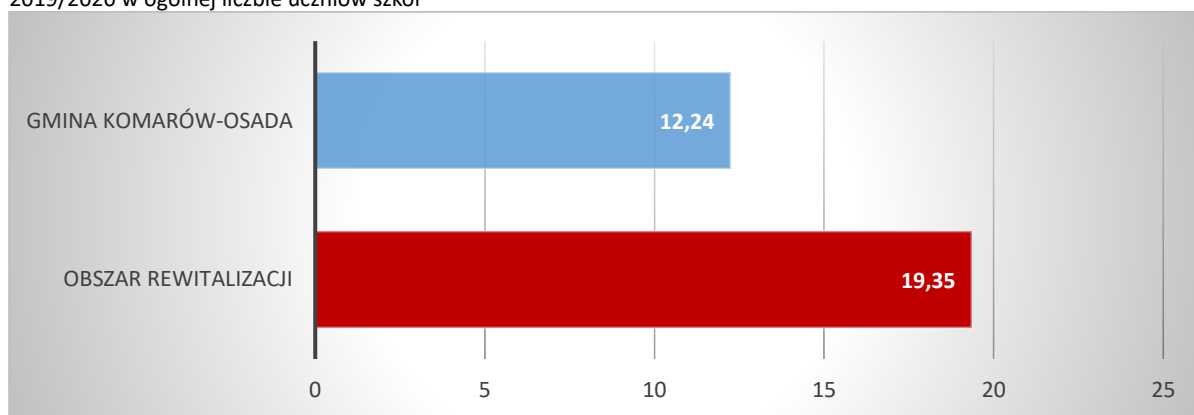
Wykres 56 Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z gminy Komarów-Osada

W celu oszacowania skali występowania zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji analizie poddano wskaźnik udziału uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w ogólnej liczbie uczniów w roku szkolnym 2019/2020 oraz 2020/2021. Biorąc pod uwagę rok szkolny 2019/2020 wskaźnik ten dla terenu gminy wyniósł 12,24%, na wyznaczonym obszarze rewitalizacji osiągnął natomiast znacznie wyższą wartość na poziomie 19,35%.

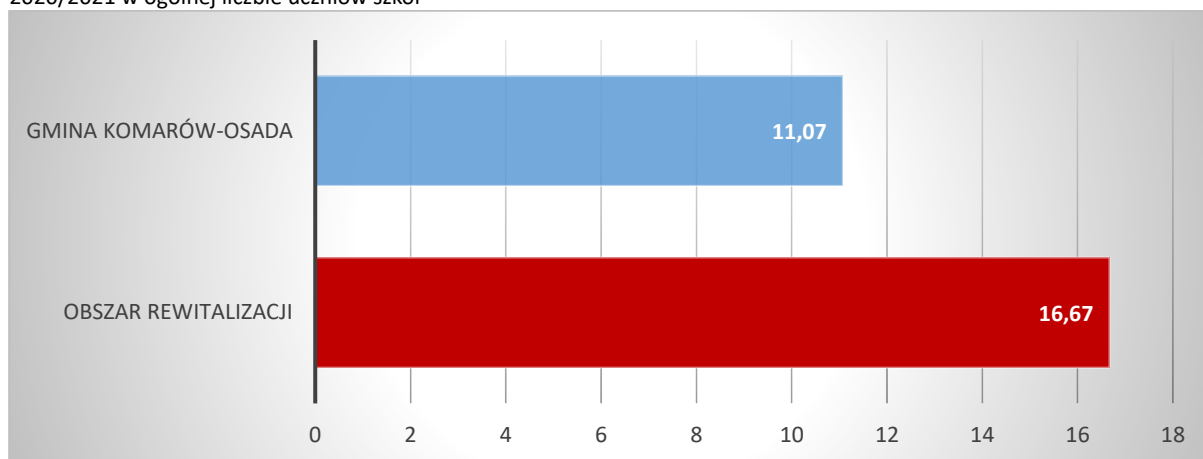
Wykres 57 Porównanie wskaźnika delimitacji 19: udział dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2019/2020 w ogólnej liczbie uczniów szkół

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z gminy Komarów-Osada

W roku szkolnym 2020/2021 odnotowano analogiczną sytuację. Wartość wskaźnika dotyczącego dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi dla obszaru gminy kształtuje się na poziomie 11,07%, natomiast w obszarze rewitalizacji 16,67%.

Wykres 58 Porównanie wskaźnika delimitacji 20: udział dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w roku szkolnym 2020/2021 w ogólnej liczbie uczniów szkół

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych placówek oświatowych z gminy Komarów-Osada

Pozostałe problemy zdiagnozowane wśród uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji to m. in. osiąganie niższych wyników w nauce, lepsze radzenie sobie z przedmiotami humanistycznymi niż ścisłymi oraz obniżone szanse edukacyjne, na co w dużym zakresie wpływają również pozaszkolne czynniki oddziałujące na dzieci i młodzież. Do tych czynników należy m. in. niższy statut materialny rodzin, niesprzyjające warunki do nauki (np. mieszkaniowe, rodzinne, materialne). Problem obniżonych szans edukacyjnych uczniów, w szczególności w kontekście obszaru rewitalizacji, jest w świetle diagnozy połączony współzależnością z procesem dziedziczenia ubóstwa: problemy edukacyjne są przeszkodą dla wyższych zarobków w przyszłości, co generuje ubóstwo, zaś z kolei ubóstwo osłabia w rodzinie potencjał wsparcia edukacyjnego dzieci w kolejnym pokoleniu.

W kontekście synergii między zjawiskiem ubóstwa i problemami edukacyjnymi pojawia się zagadnienie „edukacji przedsiębiorczej”, którą w obszarze rewitalizacji – należy ocenić jako niewystarczającą. Mowa tu o rozwijaniu postawy przedsiębiorczej wśród dzieci i młodzieży. „Przedsiębiorczość” w tym znaczeniu, to nie tylko prowadzenie przedsiębiorstwa, ale także postawa bycia przedsiębiorczym, samostrowność, gotowość do wyznaczania sobie samemu celów i podejmowania ryzyka. Współcześnie niezwykle istotne są umiejętności radzenia sobie w świecie biznesu, konsekwentnego dążenia do realizacji celów biznesowych, finansowych, a także budowania zespołu, współpracy, nawiązywania dobrych relacji międzyludzkich opartych na zasadach etyki i uczciwości zawodowej, umiejętność panowania nad swoimi emocjami, łagodzenia sytuacji konfliktowych, itp. Niekwestionowane znaczenie w tym zakresie ma edukacja pozaformalna i nieformalna, adresowana głównie do młodzieży. Wiele kompetencji istotnych dla późniejszego osobistego sukcesu nie mieści się w szkolnych programach nauczania i powinny istnieć formy zdobywania ich poza szkołą.

Wśród problemów pojawia się również niewystarczający poziom dostosowania procesu edukacyjnego do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami.

W obrębie obszaru rewitalizacji istnieje społeczne oczekiwanie w zakresie stworzenia oferty edukacyjnej również dla seniorów. W tym kontekście edukacja jest niezwykle ważna nie tylko dla samych seniorów, lecz również dla młodego pokolenia (tworząca wzorce dla młodzieży i propagowanie koncepcji Life Long Learning). Tymczasem na chwilę obecną w gminie Komarów-Osada brakuje oferty edukacyjnej skierowanej do seniorów, którzy z roku na rok, zgodnie z badaniami, tworzą coraz większy odsetek mieszkańców. Dynamika współczesnego życia zmusza do nieustannego poszerzania wiedzy. Seniorzy coraz częściej poszukują takich propozycji, które pomogą im podejmować twórcze, aktywne i rozwojowe działania, dzięki którym mogą świadomie wpływać na otaczającą ich rzeczywistość i integrować się ze społecznością lokalną

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ W latach 2017-2021 wskaźnik skolaryzacji brutto sukcesywnie spada (z 82,83 do 80,05), przez cały okres jego wartość kształtuje się na niewystarczającym poziomie.
- ✓ O bardziej niekorzystnej sytuacji w zakresie obszaru rewitalizacji świadczą wskaźniki obrazujące udział dzieci posiadających szczególne potrzeby edukacyjne. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w zakresie obu lat prowadzonej analizy (2019/2020 oraz 2020/2021), udziału uczniów szkół podstawowych posiadających szczególne potrzeby edukacyjne w ogólnej liczbie uczniów z tego obszaru, kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia gminna.
- ✓ Problemem obszaru rewitalizacji, jak również całej gminy Komarów-Osada jest niewystarczający poziom prezentowania przez mieszkańców postawy „bycia przedsiębiorczym”. Wśród źródeł tego problemu należy wymienić deficyt prowadzonej edukacji w tym zakresie.
- ✓ Zdiagnozowano problem niewystarczającego włączającego charakteru prowadzonego procesu edukacyjnego.
- ✓ Zdiagnozowanym problemem nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy Komarów-Osada, w zakresie usług publicznych, jest deficyt miejsc wychowania przedszkolnego niepozwalający na zaspokojenie aktualnego i przyszłego zapotrzebowania oraz brak miejsc opieki żłobkowej. Taki stan rzeczy wpływa nie tylko na sytuację dzieci, które będą miały utrudniony start w edukacji, lecz również rodziców, którzy ze względu na konieczność sprawowania opieki są zmuszeni do zaprzestania aktywności zawodowej. Wpływa to negatywnie zarówno na stan zamożności rodzin, jak również rozwój lokalnej gospodarki i rynku pracy.

→ **REKOMENDACJE:**

- ✓ Wśród rekomendowanych kierunków interwencji znajdują się działania prowadzące do maksymalizowania szans edukacyjnych uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji, zarówno

poprzez inwestowanie w rozwój nowoczesnej bazy oświatowej, jak również rozwój oferty edukacyjno-wychowawczej dla dzieci i młodzieży (w tym również przez szkoły poza godzinami nauki). Konieczne jest również dbanie o jakość kształcenia uczniów.

- ✓ Ważnym kierunkiem interwencji będą działania polegające na zapewnieniu maksymalizacji włączającego charakteru procesu edukacyjnego. Celem edukacji włączającej, inaczej inkluzyjnej, jest zwiększanie szans edukacyjnych wszystkich uczących się osób przez zapewnianie im warunków do rozwijania indywidualnego potencjału oraz uwzględnienie wszystkich oczekiwań osób posiadających specjalne potrzeby. Takie podejście ma gwarantować pełne włączenie w życie społeczne. Kluczowym przesłaniem edukacji włączającej jest stworzenie przestrzeni, która zapewni uczestnictwo każdego dziecka i ucznia w szeroko rozumianym procesie uczenia się. Chodzi zarówno o zdobywanie nowych informacji i umiejętności, jak również rozwijanie kompetencji kluczowych, w tym kompetencji emocjonalno-społecznych. Aby zapewnić warunki dla tak rozumianego uczestnictwa, szkoła powinna stać się bardziej dostępna. Chodzi zarówno o uczniów z niepełnosprawnościami, jak i tych, którzy nie mają zidentyfikowanych niepełnosprawności, ale mogą odczuwać trudności, np. z racji specyficznego sposobu uczenia się, określonych dyspozycji fizycznych lub psychicznych lub wynikających ze szczególnych zdolności. Ta dostępność dotyczy również nauczycieli i osób związanych ze szkołą, w tym rodziców.
- ✓ Ważne będzie realizowanie inicjatyw mających na celu promocję postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży zamieszkującej obszar rewitalizacji (m. in. poprzez adekwatne treningi, szkolenia, itp.);
- ✓ Rekomenduje się również wspieranie edukacji i rozwoju seniorów.

4.1.7 Poziom uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim

Kolejna z analizowanych kwestii dotyczy poziomu kapitału społecznego (mierzonego poprzez intensywność angażowania się mieszkańców w sprawy publiczne) i aktywności obywatelskiej (postrzeganej przez pryzmat aktywność w zakresie organizowania się mieszkańców w grupy działające w społeczności lokalne). Na potrzeby opracowania przyjęto, że kapitał społeczny to sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności. Wyszczególnić można dwie postaci kapitału społecznego: kapitał spajający (definiowany jako relacje wewnątrz danej społeczności) oraz kapitał pomostowy (rozumiany jako relacje społeczności ze światem zewnętrznym). Najbardziej adekwatnym miernikiem kapitału pomostowego jest analiza frekwencji w wyborach. Frekwencja wyborcza świadczy o intensywności zaangażowania obywatelskiego, mierzy stopień świadomości demokratycznej obywateli, ich uczestnictwo w rządzeniu oraz ocenę wpływu obywateli na procesy decyzyjne

w państwie, regionie czy w środowisku lokalnym. Analiza frekwencji wyborczej przez pryzmat poszczególnych komisji wyborczych pozwala zaobserwować w jakich obszarach może występować problem niskiego kapitału społecznego (pomostowego). Weryfikacji poziomu kapitału spajającego można natomiast dokonać w efekcie badania aktywności mieszkańców w zakresie zrzeszania się i prowadzenia działalności w ramach różnego rodzaju organizacji/stowarzyszeń. Analizując przedmiotową sferę, warto mieć na uwadze, że trudno jest ocenić zasięg oddziaływania tych organizacji, jak również efektywność ich działań w skali gminy oraz lokalnej społeczności. W związku z powyższym, wskazanie obszarów, w obrębie których występują deficyty w zakresie aktywności organizacji pozarządowych jest bardzo trudne. Dane odnoszące się do liczby organizacji można jednak przeanalizować przez pryzmat liczby funkcjonujących organizacji społecznych w odniesieniu do populacji danego obszaru.

Analizy sytuacji w zakresie jakości kapitału społecznego oraz poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim w gminie Komarów-Osada dokonano przy wykorzystaniu wskaźników dotyczących następujących zagadnień: liczba organizacji społecznych prowadzących aktywnie działalność na terenie gminy oraz frekwencja w wyborach na Prezydenta RP w 2020 r.

Liczba działających na terenie gminy organizacji pozarządowych¹⁰ jest istotnym wskaźnikiem informującym o jakości kapitału społecznego. Analizując przedmiotową sferę, warto mieć na uwadze, że trudno jest ocenić zasięg oddziaływania tych organizacji, jak również efektywność ich działań w skali gminy oraz lokalnej społeczności. W związku z powyższym, wskazanie obszarów, w obrębie których występują deficyty w zakresie aktywności organizacji pozarządowych jest bardzo trudne. Dane odnoszące się do liczby organizacji można jednak przeanalizować przez pryzmat aktywności mieszkańców w zakresie zrzeszania się i prowadzenia różnego rodzaju organizacji społecznych.

W związku z powyższym, na potrzeby niniejszego opracowania, w pierwszej kolejności przeanalizowano aktywność mieszkańców w zakresie organizowania się w grupy działające w społeczności lokalnej. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Komarowie-Osadle na terenie gminy funkcjonowały 33 organizacje pozarządowe w 2021 r.:

- Koła Gospodyń Wiejskich funkcjonujące w następujących jednostkach: Antoniówka, Dub, Janówka, Kadłubiska, Komarów Wieś, Krzywystok, Ruszczyzna, Śniatycze, Wolica Śniatycza, Zubowice;

¹⁰ Organizacja pozarządowa (ang. NGO non-governmental-organization) to organizacja obywatelska, założona przez obywateli lub ich organizacje, działająca z własnej inicjatywy w interesie określonego interesu publicznego. Definicja ustawowa organizacji pozarządowej zawarta jest w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 roku, Nr 96, poz. 873), zgodnie z którym: organizacjami pozarządowymi są, nie będące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i nie działające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia

- Ochotnicze Straże Pożarne funkcjonujące w następujących jednostkach: Antoniówka, Dub, Janówka, Kadłubiska, Komarów-Osada, Krzywystok, Księżostany, Ruszczyzna, Śniatycze, Tomaszówka, Tuczapy, Zubowice;
- Stowarzyszenie Społeczna Inicjatywa CIS w Janówce Zachodniej;
- Stowarzyszenie Aktywni w Kulturze w Komarowie-Osadle;
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju gminy Komarów-Osada Razem w Komarowie-Osadle;
- Stowarzyszenia: Legion Komarów, Bitwa pod Komarowem, Dla Ciebie, Wieczysta fundacja im. Prof. Romana Trzeźniowskiego oraz Wieczysta Fundacja Kapitana Mieczysława Kostrubca w Komarowie Osadle;
- Stowarzyszenie Zachować Pamięć im. dra Wiesława Lipko w Komarowie Wsi;
- Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Ruszczyźnie;
- Stowarzyszenie w Dobrej Wierze w Wolicy Brzozowej.

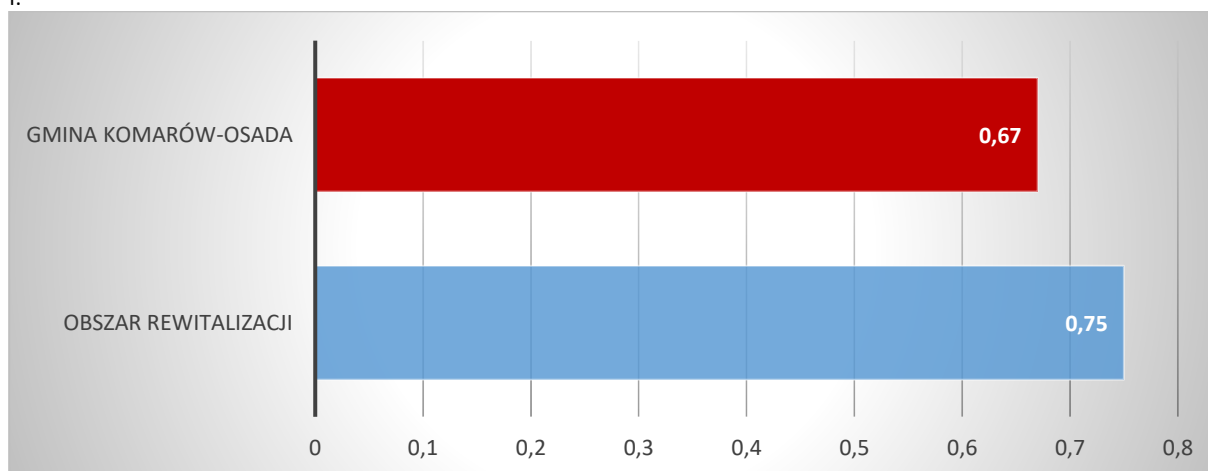
Liczba organizacji społecznych na przestrzeni lat 2017-2021 utrzymywała się na takim samym poziomie: po 33. W wyznaczony obszarze rewitalizacji liczba organizacji przez cały okres odniesienia również utrzymuje się na tym samym poziomie (10). Świadczy to o stosunkowo dużym poziomie aktywności mieszkańców w zakresie tworzenia podmiotów aktywnie organizujących lokalne życie społeczno-obywatelskie.

Współpraca z organizacjami odbywa się w ramach rocznych planów współpracy z organizacjami pozarządowymi uchwalanych przez Radę Gminy do 30 listopada każdego roku na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Program ten stanowi element polityki społeczno-finansowej, a jego celem jest budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi dla stworzenia warunków do rozwoju inicjatyw obywatelskich i struktur funkcjonujących dla rzecz społeczności lokalnych. Wysokość środków finansowanych kierowanych ze źródeł publicznych w znaczący sposób determinuje aktywność organizacji pozarządowych. Dotyczy to zwłaszcza podmiotów, które z uwagi na wąski obszar działalności nie sięgają po środki finansowane w ramach projektów wspieranych z Unii Europejskiej. W przypadku gminy Komarów-Osada środki na wsparcie organizacji pozarządowych uległy zmniejszeniu w głównej mierze ze względu na pandemię COVID-19. Na realizację zadań gminy o charakterze pożytku publicznego przeznaczono odpowiednio w 2017 r. - 120 079,66 zł, 2018 r. - 71 828,19 zł, 2019 r. - 101 314,12 zł, 2020 r. - 2 983,00 zł, 2021 r. - 19 149,40 zł.

Dane odnoszące się do liczby organizacji można przeanalizować przez pryzmat aktywności mieszkańców w zakresie zrzeszania się i prowadzenia różnego rodzaju organizacji społecznych. W tym celu zbadano liczbę organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy Komarów-Osada

przypadającą na 100 mieszkańców. W 2021 r. przedmiotowy wskaźnik dla gminy wyniósł 0,67. Analiza ww. wskaźnika wskazuje, iż sytuacja w obszarze rewitalizacji jest nieco korzystniejsza niż w zakresie całej gminy. Wartość ww. wskaźnika wynosi bowiem: 0,75.

Wykres 59 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 21: liczba organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

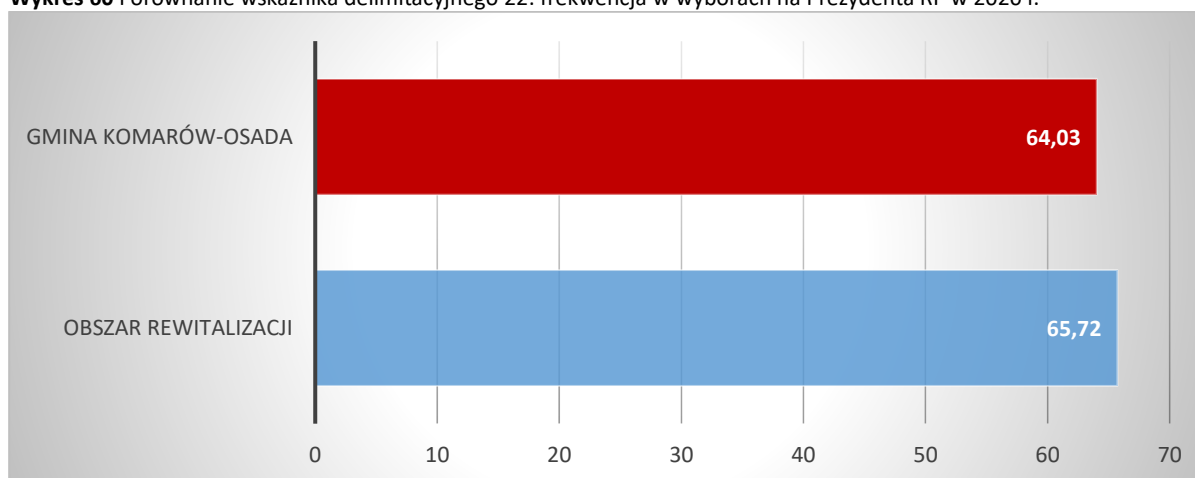

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Drugim wskaźnikiem, który poddano analizie badając jakość kapitału społecznego i poziomu uczestnictwa w życiu społeczno-obywatelskim mieszkańców gminy Komarów-Osada, była frekwencja w wyborach na Prezydenta RP, które odbyły się w 2020 r. (przeanalizowano frekwencje z dwóch tur wyborów prezydenckich).

Analizując frekwencję w pierwszej i drugiej turze wyborów prezydenckich uzyskano wartość średnią z tych dwóch tur, która wyniosła w gminie Komarów-Osada 64,03%. W granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji średnia frekwencja kształtował się na poziomie nieznacznie wyższym niż średnia gminy 65,72%.

Wykres 60 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 22: frekwencja w wyborach na Prezydenta RP w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ Analiza powyższych danych może prowadzić do wniosku, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się nieznacznie większą, w stosunku do pozostałych terenów gminy, aktywnością mieszkańców w zakresie życia społecznego i obywatelskiego. W zakresie dwóch analizowanych wskaźników w obrębie obszaru rewitalizacji odnotowano wartości wyższe niż średnia gminna. Na taki stan rzeczy wpływa fakt, iż w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji znajduje się również miejscowość Komarów-Osada, która jest miejscowością gminną i w jej obrębie dostęp do usług publicznych (w tym np. do lokali wyborczych) jest większy niż w zakresie innych miejscowości gminy. Jednocześnie z informacji uzyskanych podczas rozmów z przedstawicielami instytucji publicznych wynika, że mieszkańców nie tylko tego obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy Komarów-Osada, bardzo trudno zmobilizować do aktywności obywatelskiej. Sporadycznie uczestniczą oni w spotkaniach wspólnoty (czy to podczas sesji Rady Gminy czy zebrań sołectkich). Mieszkańcy, jako główny powód małej aktywności w sprawach życia publicznego, wykazywali na brak przeświadczenia o rzeczywistej możliwości współdecydowania o losach wspólnoty lokalnej. Poza tym grupa z nich jest przekonanych o tym, że „i tak nic się nie zmieni”. Zauważalny jest ogólnie panujący marazm w podejmowaniu aktywności obywatelskich. Wśród deklarowanych przyczyn nieangażowania się w jakąkolwiek aktywność społeczną znalazły się również: brak czasu, wiedzy czy pomysłów. Część z nich wyrażała przekonanie, że zaangażowanie w sprawy społeczne wymaga wybitnych predyspozycji, które zazwyczaj budzą szacunek i uznanie. Inni skłonni byli podejrzewać takie osoby o interesowność i jakieś ukryte korzyści. Mieszkańcy nie czują się wspólnotą, w związku z tym zatracili wrażliwość na dobro wspólne, widziane w perspektywie wieloletniej, dlatego nie angażują się w sprawy publiczne w sposób dostateczny. Brak im również przeświadczenia, że mają realną możliwość współdecydowania o losach wspólnoty samorządowej i kształtowania otaczającej ich rzeczywistości.

→ **REKOMENDACJE:**

- ✓ Wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji konieczne jest rozwijanie świadomości obywatelskiej i wiedzy o roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej oraz konkretnych formach tego rodzaju aktywności, które mogą podjąć mieszkańcy, aby realnie wpływać i zmieniać sytuację w obszarze rewitalizacji i w całej gminie. W tym celu należy podejmować nie tylko działania edukacyjne wobec mieszkańców, podnoszące ich świadomość i wiedzę, ale również realizować inicjatywy łączące sektor publiczny, lokalne ngo'sy i mieszkańców, tym samym wpływając na wzrost wzajemnego zaufania. Niezbędnym elementem będzie propagowanie i zachęcanie do innowacyjności, kreatywności oraz rozwoju oddolnych inicjatyw.

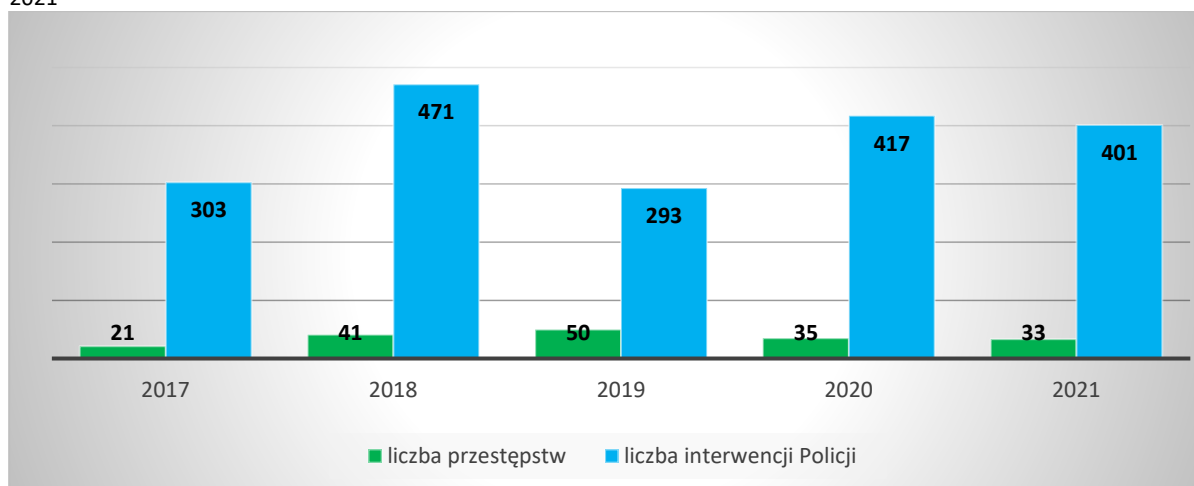
- ✓ Warto kontynuować i rozwijać dalej współpracę gminy z organizacjami społecznymi, służącą realizacji zadań publicznych przez III sektor.

4.1.8 Poziom bezpieczeństwa publicznego

Ostatnie z zagadnień przeanalizowanych w ramach sfery społecznej dotyczy poziomu bezpieczeństwa publicznego, które to jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców i rozwój lokalnej społeczności. Na obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego wpływają w największej mierze zdarzenia, które związane są z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm. Przestępczość jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Mimo, że problem ten stanowi margines życia społecznego, jednak częstotliwość i intensywność zdarzeń o tym charakterze może wpływać na postawy i zachowania mieszkańców gminy. Warto również mieć na uwadze, że dla wielu osób świadomość życia w bezpiecznej okolicy stanowi istotną wartość, często decydującą o wyborze miejsca do osiedlenia się.

W latach 2017-2021 odnotowano niepokojące trendy związane z poziomem bezpieczeństwa publicznego w gminie. Liczba odnotowanych przestępstw wzrosła z 21 w 2017 r. do 33 w 2021 r. (wzrost o 57,14%). W latach 2017-2021 nie odnotowano na terenie gminy ani jednego wykroczenia. W badanym okresie wzrosła za to liczba interwencji przeprowadzonych przez Policję. Wzrost ten wyniósł 98 interwencji, czyli ok 32,34% (z 303 w 2017 r. do 401 w 2021 r.). Na terenie gminy Komarów-Osada nie odnotowano ani jednego zdarzenia drogowego w okresie 2017-2021.

Wykres 61 Liczba odnotowanych przestępstw ORAZ interwencji Policji ogółem na terenie gminy Komarów-Osada w latach 2017-2021

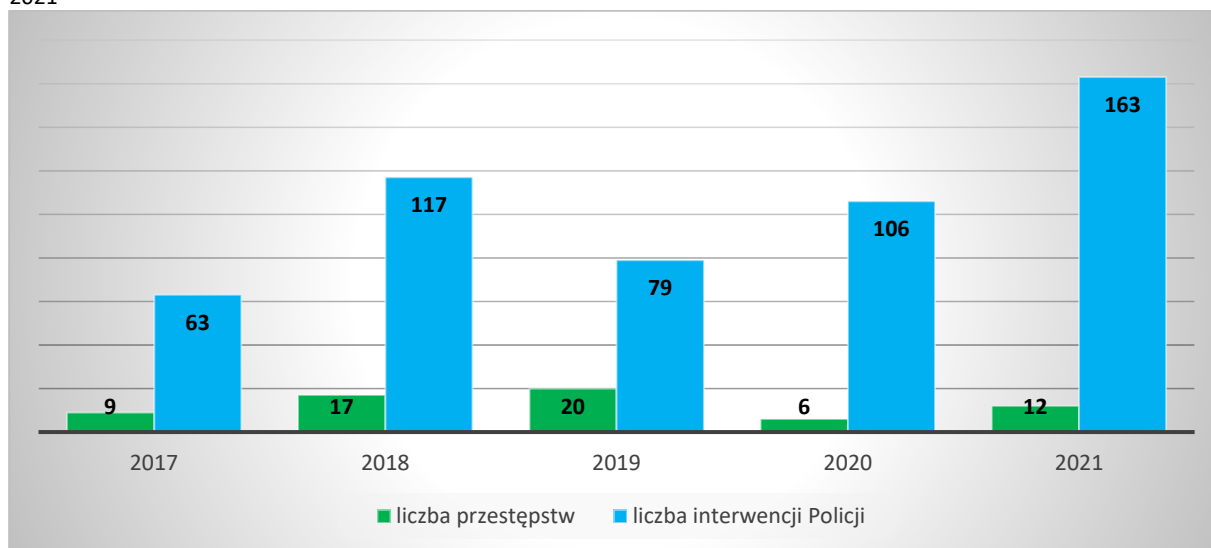

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

Analogicznie jak w przypadku całej gminy Komarów-Osada, w latach 2017 – 2021 w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji odnotowano wzrost ilości wyszczególnionych negatywnych zjawisk z

zakresu bezpieczeństwa publicznego. Liczba przestępstw wzrosła, z 9 w 2017 r. do 12 w 2021 r, czyli o 33,33%. Niepokojącym zjawiskiem jest znaczny wzrost interwencji Policji w obszarze rewitalizacji. W 2017 r. przeprowadzono 63 interwencje Policji, w 2021r. zaś 163. Oznacza to wzrost na poziomie 158,73%. W obszarze rewitalizacji w 2021 r. miało miejsce 42,56% wszystkich odnotowanych przestępstw oraz 40,65% wszystkich interwencji Policji.

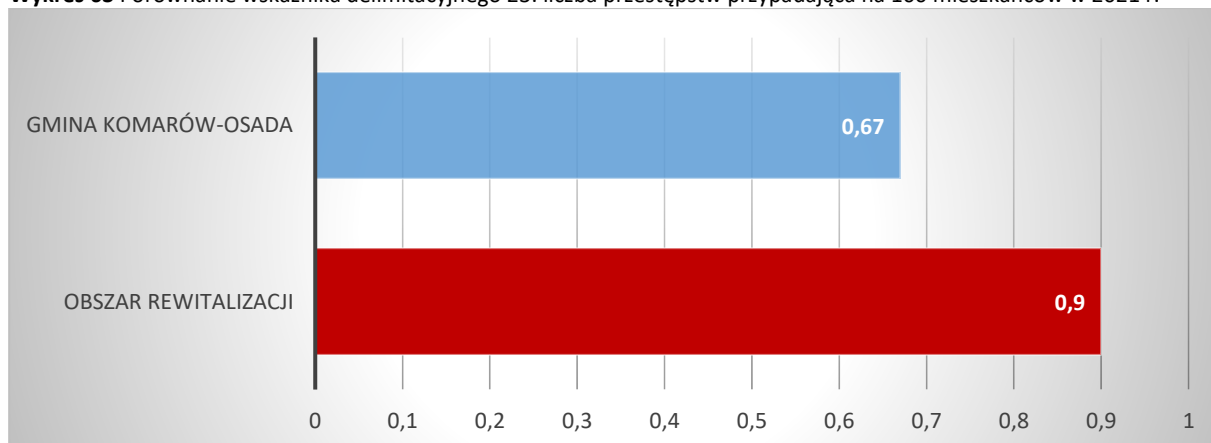
Wykres 62 Liczba odnotowanych przestępstw oraz interwencji Policji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

W celu określenia poziomu koncentracji negatywnych zjawisk obniżający poziom bezpieczeństwa publicznego porównano wartości wskaźnika obrazującego liczbę przestępstw przypadającą na 100 mieszkańców gminy Komarów-Osada w 2021 r. Na podstawie pozyskanych danych oszacowano, iż wartość wskaźnika dla obszaru całej gminy wyniosła 0,67. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji wartość wskaźnika była wyższa i wyniosła 0,90.

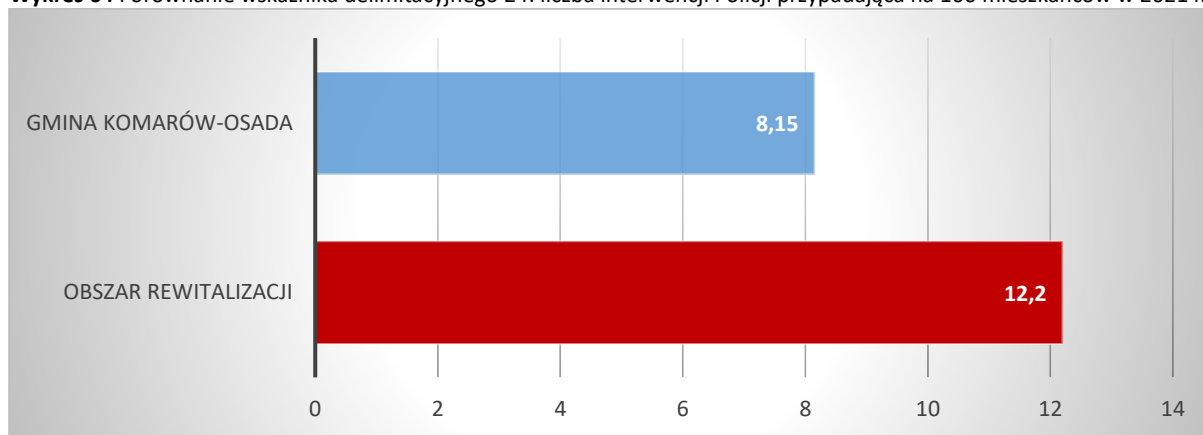
Wykres 63 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 23: liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

Ostatnia z analizowanych kwestii dotyczy liczby wszystkich interwencji Policji (bez względu na ich rodzaj) w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Jest to zjawisko znacznie bardziej powszechne niż powyżej analizowane, stąd średnia wartość dla gminy jest znacznie wyższa i w 2021 roku wyniosła 8,15. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji natomiast obliczono wartość wskaźnika na poziomie 12,20.

Wykres 64 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego 24: liczba interwencji Policji przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

✓ Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji można mówić o koncentracji nieakceptowalnych społecznie zachowań (związanych z łamaniem prawa lub powszechnie przyjętych norm) wpływających na obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego. W 2021 r. miało tu miejsce aż 45,65% przestępstw odnotowanych na terenie całej gminy oraz 33,93% wszystkich odnotowanych interwencji Policji na terenie całej gminy. Wartość obydwu analizowanych wskaźników (dot. zarówno popełnionych przestępstw, jak i przeprowadzonych przez Policję interwencji) dla obszaru rewitalizacji przybiera wartość przewyższającą średnią gminy.

✓ **REKOMENDACJE:**

- ✓ W obrębie obszaru rewitalizacji należy zapobiegać i zwalczać niekorzystne zjawiska opisane powyżej. Zakres interwencji powinien obejmować zarówno działania profilaktyczne i edukacyjne, wpływające na obniżenie liczb niekorzystnych i odbiegających od normy zachowań, jak również infrastrukturalne pozwalające na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego (choćby montaż monitoringu).
- ✓ Istotna będzie również likwidacja przestrzeni oraz miejsc sprzyjających nieakceptowanym zachowaniom, takim jak, np. spożywanie alkoholu przez osoby uzależnione.

4.2 Sfera gospodarcza

Analiza sfery gospodarczej koncentruje się na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej zależy głównie od potencjału kapitału ludzkiego w zakresie działalności indywidualnej, ale również jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz z sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego zakłada, że rolnictwo nadal będzie jednym z głównych kierunków rozwoju województwa, gdzie dominującą formą organizacji produkcji rolnej powinny być efektywne gospodarstwa rodzinne. Analizując sytuację ekonomiczną mieszkańców gminy Komarów-Osada można stwierdzić, że jest to gmina zdominowana przez rolnictwo. Świadczy o tym zarówno przewaga użytków rolnych nad innymi gruntami a także odsetek pracujących zawodowo w sektorze rolniczym mieszkańców gminy. Gmina Komarów-Osada należy do obszarów, w których sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców jest zdeterminowana gospodarką rolną, która stanowi główne źródło utrzymania ludności oraz pełni wiodącą funkcję rozwojową. Podstawowym źródłem dochodów osób zamieszkujących teren gminy, tak jak gmin sąsiednich oraz znacznej części gmin województwa lubelskiego, jest (ze względu na jej rolniczy charakter), praca w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Inne, pozarolnicze sektory gospodarki, w tym np. usługowo-produkcyjne, mają jedynie znaczenie uzupełniające.

W strukturze użytkowania gruntów, grunty rolne stanowią ok. 91% powierzchni gminy, lasy i grunty leśne ok. 7%, pozostałe grunty i nieużytki ok. 2%. Wśród użytków rolnych, grunty orne stanowią 79,3%, sady 1,1%, łąki i pastwiska stałe 19,6%.

Procentowy udział gleb w klasach bonitacyjnych wśród gruntów ornych:

- klasa I i II - 18,2%;
- klasa III - 61,7%;
- klasa IV - 16,3%;
- klasa V - 3%;
- klasa VI - 0,8%.

Na terenie gminy przeważają gleby dobre, stwarzające warunki do uzyskania wysokich efektów w produkcji rolniczej. Dominują wartościowe gleby brunatne wytworzone z lessu oraz rędziny. Występujące kompleksy glebowo-rolnicze to: pszenno bardzo dobry, pszenno dobry z minimalnym udziałem kompleksu pszenno-żytniego. Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Komarów wynosi 87,1 punktów wg skali IUNG, jest znacznie wyższy od wartości dla województwa lubelskiego (74,1 pkt.) i kraju (66,6 pkt.) Wskaźnik ten jest syntetyczną oceną jakości gruntów ornych, użytków zielonych, agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych w obrębie gminy. Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej był podstawą dotychczasowego wydzielenia obszarów

o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) realizowanego na podstawie wytycznych Unii Europejskiej zawartych w Rozporządzeniu Rady Europy WE 1257/99. Obszar gminy Komarów-Osada nie został zaliczony do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), nie został również zaliczony do obszarów problemowych dla rolnictwa na podstawie cech przyrodniczych i gospodarczych. Kategoria glebowa czyli kategoria podatności gleb na susze rolniczą w gminie została zaliczona jako średnia/ciężka, co oznacza że są to gleby o dużych możliwościach retencyjnych wody a zatem mało podatne na suszę. Kryteria wyznaczania obszarów OPR uwzględniają dodatkowo niekorzystne czynniki związane z procesami degradacji gleby jak: nasilenie erozji wodnej, bardzo niska zawartość próchnicy, zanieczyszczenie gleb pierwiastkami śladowymi, czy nadmierne rozdrobnienie struktury agrarnej¹¹. Na tej podstawie należy ocenić warunki prowadzenia działalności rolniczej w gminie jako bardzo dobre.

W strukturze gruntów gminy Komarów-Osada powierzchnia lasów wynosi 840,8 ha, lesistość osiąga poziom 6,8% i jest znacznie niższa od średniej dla województwa lubelskiego (22,5%) i dla Polski 29,6%, jest to bardzo niski poziom lesistości.

Produkcja roślinna jest wiodącym kierunkiem działalności rolniczej. W uprawach dominują zboża (ok. 89,3%) i rośliny okopowe - głównie buraki cukrowe (ok. 7,9%). Ze zbóż najczęściej uprawia się w gminie pszenicy i jęczmienia. Część powierzchni zajmuje także uprawa roślin pastewnych (okopowych i strączkowych), warzyw, drzew i krzewów owocowych. Niewielką część upraw zajmują rośliny przemysłowe (mak, tytoń, len, soja, chmiel, rzepak). W gminie głównie hoduje się trzodę chlewną, bydło i drób. Przeważa jednak hodowla trzody chlewnej. System hodowli fermowej pomimo istniejącej bazy znajduje się w zaniku¹².

Szczególną rolę w odniesieniu do gospodarki gminy pełni miejscowość Komarów-Osada. Stanowi ona bowiem czynnik oddziałujący na aktywność zawodową ludności, jest rynkiem pracy dla części mieszkańców gminy oraz ośrodkiem działalności firm handlowych i usługowych, a także instytucji publicznych (m.in. znajdują się tutaj szkoła i przedszkole, Urząd Gminy, Ośrodek Zdrowia, itd.). Do największych pracodawców z sektora budżetowego i prywatnego na terenie rewitalizacji zaliczają się:

- Małgorzata Szymków – Delikatesy Centrum, ul. Rynek 6, 22-435 Komarów-Osada,
- MIGRO- Pilip Marek, ul. 3 Maja 160, 22-435 Komarów-Osada,
- Urząd Gminy Komarów-Osada, ul. Rynek 15, ilość osób zatrudnionych – 26,
- Wiol-Med Jolanta Markiewicz, Wioletta Denis sp. jawna, ul. Rynek 12, 22-435 Komarów-Osada
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie-Osadle, ul. Rynek 15,
- Przychodnia Salmed Anna i Lech Sikora, ul. Rynek 12, 22-435 Komarów-Osada,

¹¹ Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

¹² *STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOMARÓW-OSADA - uchwała Nr II/8/2002 Rady Gminy Komarów –Osada z dnia 12 grudnia 2002 r. ze zmianami*

- Szkoła Podstawowa w Komarowie-Osadzie, ul. Kościuszki 2,
- Poczta Polska ul. 3 Maja 3, 22-435 Komarów-Osada,
- Powiatowy Bank Spółdzielczy Zamość, Oddział w Komarowie-Osadzie, ul. Piłsudskiego 2, 22-435 Komarów-Osada.

Zgodnie z danymi GUS¹³ w 2020 roku 70,4% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Komarów-Osada pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 12,1% w przemyśle i budownictwie, a 5,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,3% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Komarów-Osada najczęściej deklarowanymi rodzajami działalności były w 2021 r. handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (32,8%) oraz budownictwo (26,1%).

Celem zbadania problemów w sferze gospodarczej przeanalizowano następujące wskaźniki:

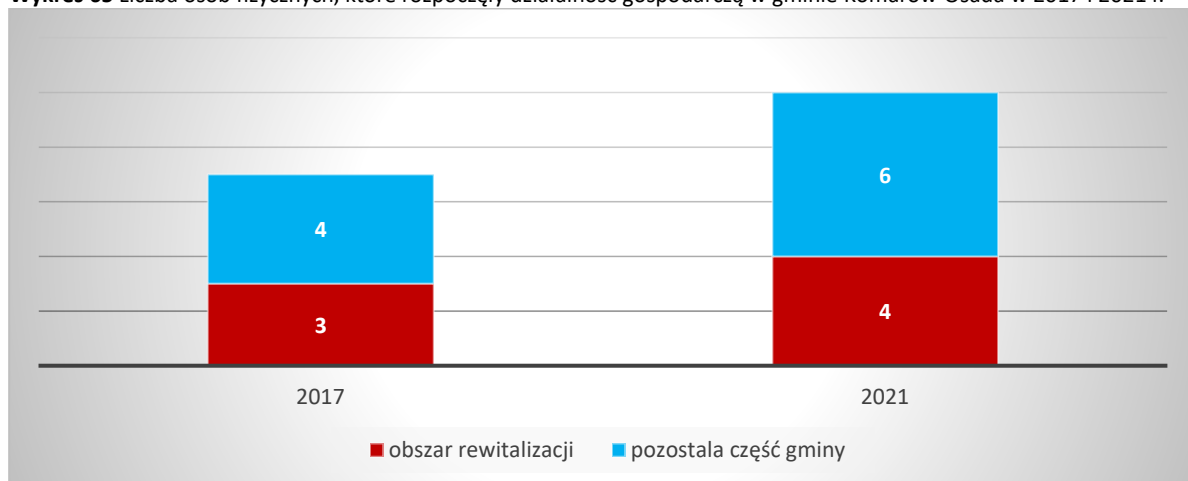
- liczba osób, które rozpoczęły działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- liczba osób, które zakończyły działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.;
- powierzchnia budynków/obiektów (m²) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Odmienne niż w przypadku znacznej części wskaźników dotyczących sfery społecznej, o natężeniu niekorzystnej sytuacji w sferze gospodarczej, w zakresie pierwszego i trzeciego wskaźnika decydują wartości, które są mniejsze niż średnia gminy. W zakresie wskaźnika obrazującego liczbę zamkniętych działalności gospodarczych o sytuacji kryzysowej świadczy wartość wskaźnika powyżej średniej dla gminy.

Na przestrzeni lat 2017-2021 zauważalny jest wzrost liczby osób podejmujących się prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy Komarów-Osada. W okresie odniesienia liczba ta kształtowała się w następujący sposób: 2017 r. – 7, 2018 r. - 11, 2019 r. – 9, 2020 r. – 13, 2021 r. - 10. Obserwowano wzrost o 42,86%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji liczba osób fizycznych, które rozpoczęły działalność gospodarczą wynosiła w kolejnych latach: 3,2,1,3,4. Zanotowano więc wzrost na poziomie 33,33%.

¹³ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Komarow_Osada

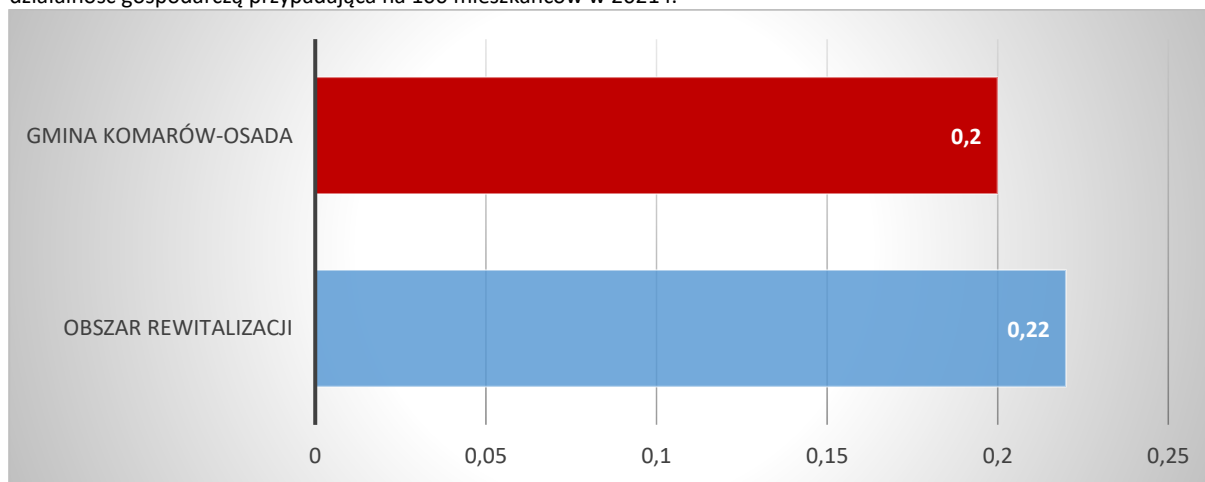
Wykres 65 Liczba osób fizycznych, które rozpoczęły działalność gospodarczą w gminie Komarów-Osada w 2017 i 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Pierwszy z analizowanych wskaźników obrazuje liczbę osób, które rozpoczęły działalność gospodarczą przypadającą na 100 mieszkańców w 2021 r. W przypadku sfery gospodarczej o niekorzystnej sytuacji w danym obszarze, odmiennie niż w przypadku większości wskaźników sfery społecznej, świadczyć będzie niska wartość wskaźnika. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami wartość wskaźnika dla obszaru całej gminy Komarów-Osada wynosi 0,2. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji sytuacja wygląda nieco korzystniej, ponieważ wskaźnik przyjmuje wartość wyższą niż ww. średnia 0,22.

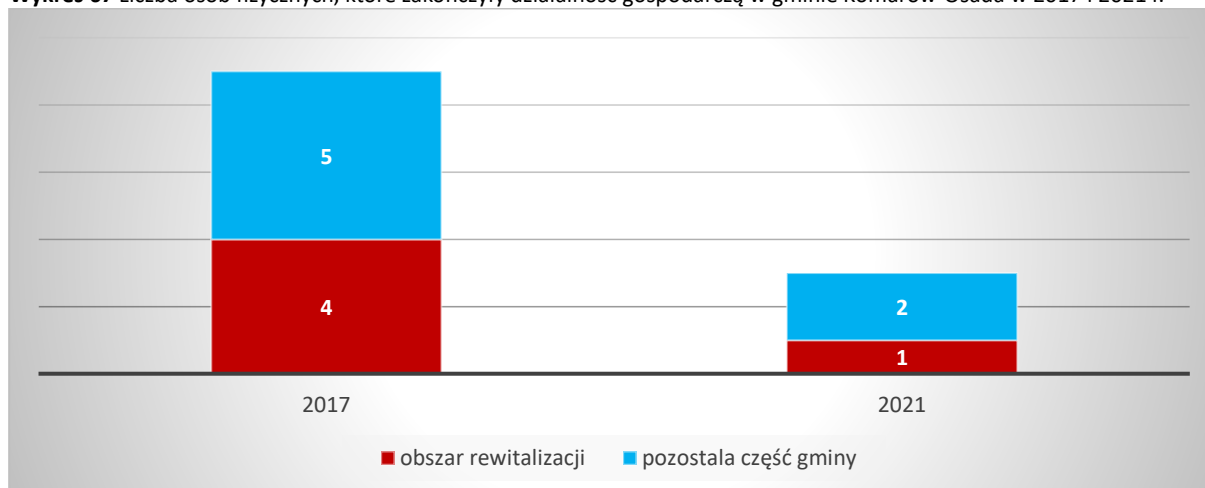
Wykres 66 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera gospodarcza – wskaźnik nr 1: liczba osób fizycznych, które rozpoczęły działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

W 2017 roku na terenie całej gminy zamknęło prowadzoną działalność gospodarczą 9 mieszkańców, w 2018 r. 5, w 2019 r. 2, w 2020 i 2021 r. po 3. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji było to odpowiednio: 4,2,2,1, oraz 1 osoba.

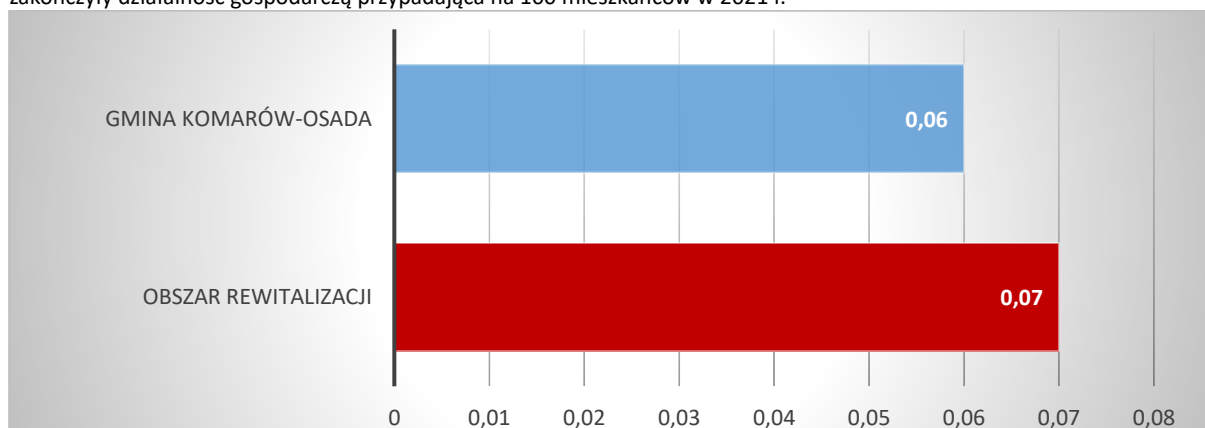
Wykres 67 Liczba osób fizycznych, które zakończyły działalność gospodarczą w gminie Komarów-Osada w 2017 i 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

W następnej kolejności analizie poddano więc wskaźniki obrazujący liczbę osób fizycznych, które zakończyły działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w 2021. W tym przypadku wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji jest ponownie wyższa niż wartość wskaźnika dla całej gminy. Dla gminy wynosi ona 0,06, dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji zaś 0,07. Jednakże świadczy to o gorszej sytuacji w granicach wyznaczonego obszaru względem terenu całej gminy.

Wykres 68 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera gospodarcza – wskaźnik nr 2: liczba osób fizycznych, które zakończyły działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

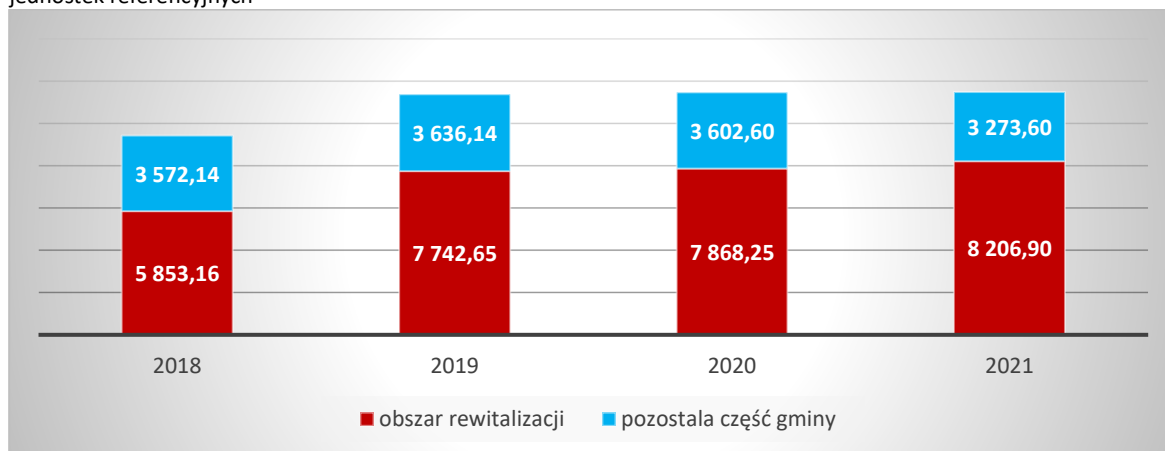

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Ostatnie analizowane zagadnienie odnosi się do powierzchni budynków/obiektów przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej (w m²) na terenie gminy Komarów-Osada. Łączna powierzchnia, która w 2021 r. została przeznaczona na terenie gminy na działalność gospodarczą wynosiła 11 480,50 m². Powierzchnia ta wzrosła w stosunku do 2018 r. (9 425,30 m²), z którego pochodzą najwcześniejsze dane, o 21,81%. Z tego 8 206,9 m² usytuowanych jest na wyznaczonym obszarze

rewitalizacji. Na przestrzeni analizowanego okresu wielkość ta wzrosła tu o 40,21% (5 853,16 m² w 2018r.).

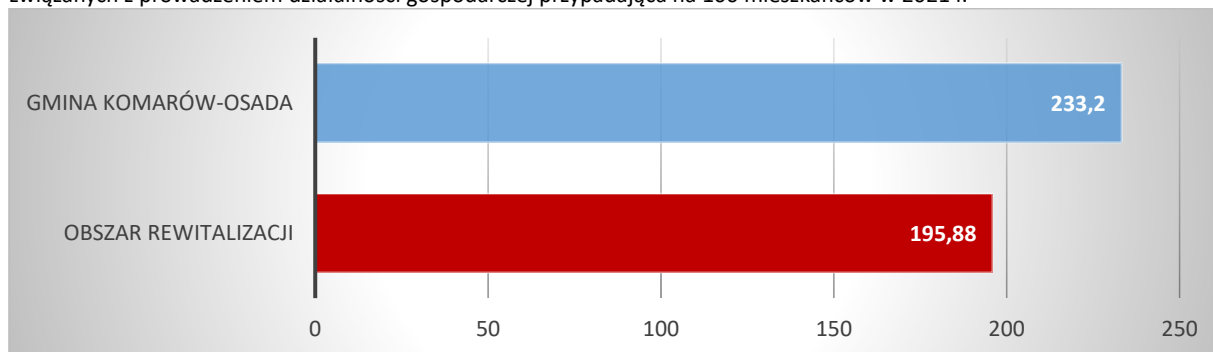
Wykres 69 Powierzchnia budynków/obiektów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (m²) wg poszczególnych jednostek referencyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Ostatnim z analizowanych wskaźników w sferze gospodarczej dotyczy powierzchni budynków/obiektów (m²) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przypadającej na 100 mieszkańców w 2021 r. Średnia dla gminy w zakresie tego wskaźnika wynosi 233,2 m². Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika jest znacznie niższa i wynosi 195,88 m².

Wykres 70 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego – sfera gospodarcza – wskaźnik nr 3: Powierzchnia budynków/obiektów (m²) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przypadająca na 100 mieszkańców w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

➔ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ Wprawdzie w obszarze rewitalizacji, zarówno liczba podmiotów gospodarczych, jak i powierzchnia budynków/obiektów (m²) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej są stosunkowo duże, jednakże ich dochodowość i charakter sugeruje (głównie małe, jednoosobowe działalności gospodarcze), że są to przede wszystkim małe podmioty o ograniczonych możliwościach rozwoju. Poza tym, zauważalny w latach 2017-2021 wzrost nie jest zbyt wysoki, a jego tempo jest nieznacznie większe niż w przypadku całej gminy. Wobec tego, przedmiotowe dane nie napawają optymizmem w dalszej perspektywie czasowej.

- ✓ Podmioty gospodarcze w większości prowadzą działalność w zakresie usług podstawowych zaspokajających najpilniejsze potrzeby ludności. Zakres prowadzonej działalności pozwala przypuszczać, że właściciele tych niewielkich przedsiębiorstw nie dysponują odpowiednimi zasobami finansowymi, które pozwoliłyby na rozwój ich działalności; dominujący jest tutaj udział mikro przedsiębiorstw, a co za tym idzie – ograniczone są też własne zasoby kapitałowe i zdolność kredytowa.
- ✓ Choć ogólną sytuację w zakresie sfery gospodarczej na obszarze rewitalizacji należy uznać za stosunkowo dobrą, wymaga ona jednak podjęcia działań skutkujących zarówno wzrostem możliwości rozwojowych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, jak również wpływających na wzrost liczby miejsc pracy na obszarze rewitalizacji.
- ✓ Brak wystarczającej liczby miejsc pracy powoduje konieczność poszukiwania jej w poza granicami gminy i zniechęcająca do osiedlania się na jej terenie. Stanowi to poważną barierę w rozwoju nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy. Ponadto konieczność emigracji w celach zarobkowych jest przyczyną szeregu innych problemów społecznych.

➔ **REKOMENDACJE:**

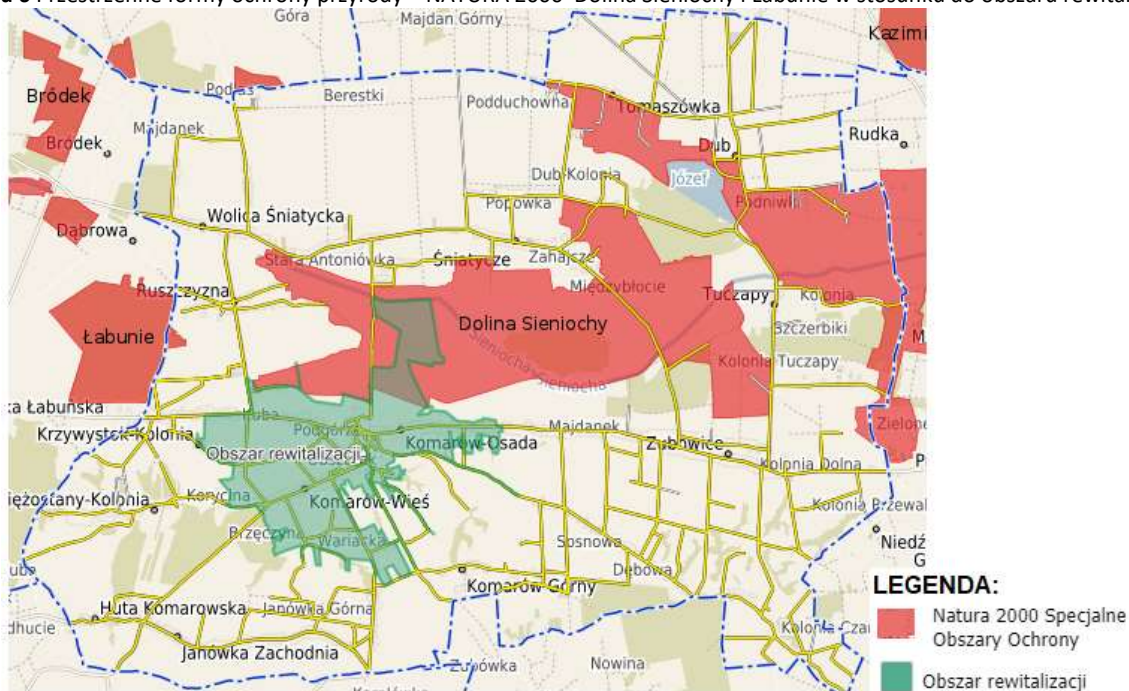
- ✓ Konieczne jest wdrożenie rozwiązań wspierających mieszkańców m. in. w zakresie: ich rozwoju zawodowego, aby byli bardziej konkurencyjnymi pracownikami na rynku pracy, podejmowania przez nich inicjatyw przedsiębiorczości. W kontekście tym szczególnie istotne wydaje się być kształcenie mieszkańców z uwzględnieniem potrzeb lokalnego rynku pracy oraz lokalnych potencjałów.
- ✓ W celu rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji rekomenduje się również wykorzystanie jego bezsprzecznego potencjału turystycznego i kulturowego.
- ✓ Ze względu na wielowiekowe tradycje rolnicze obszaru, przy jednoczesnej w większości przypadków niskiej opłacalności produkcji rolnej, rekomenduje się działania mające na celu rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych.

4.3 Sfera środowiskowa

Na terenie gminy Komarów-Osada znajdują się 3 obszary wchodzące w skład systemu Natura 2000 są to:

- 1) PLH060025 Dolina Sieniochy – Specjalny Obszar Ochrony, na obszarze którego zaleca się ochronę poprzez: ograniczenia w zmianie stosunków wodnych, niską intensyfikację stosowania nawozów sztucznych, zrównoważoną eksploatację torfowisk;
- 2) PLH060080 Łabunie – Specjalny Obszar Ochrony, na obszarze którego zaleca się ochronę poprzez właściwą gospodarkę pestycydową na sąsiednich terenach;

Mapa 6 Przestrzenne formy ochrony przyrody – NATURA 2000 Dolina Sieniochy i Łabunie w stosunku do obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://komarowosada.e-mapa.net/>

- 3) PLB060011 Ostoja Tyszowiecka – Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk, na obszarze którego zaleca się ochronę poprzez kontynuację zrównoważonej gospodarki łąkarskiej i pastwiskowej.

Mapa 7 Przestrzenne formy ochrony przyrody – NATURA 2000 Ostoja Tyszowiecka w stosunku do obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://komarowosada.e-mapa.net/>

Zgodnie ze *STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOMARÓW-OSADA* planuje się utworzenie Tyszowieckiego Parku Krajobrazowego lub Obszaru Chronionego Krajobrazu obejmującego dolinę Sieniochy ze stawami Dub (Tuczapy). W obrębie gminy obejmuje on obszar pomiędzy Zubowicami, Wolicą Brzozową, Komarowem-Osada, Ruszczyzną, Wolicą Śniatyczą, Śniatyczami i Stawami Dub.

W obrębie projektowanego Tyszowieckiego OCK do czasu ustanowienia ochrony prawnej ustala się następujące zasady zagospodarowania:

- ✓ szczególna dbałość o estetykę krajobrazu,
- ✓ szczególna dbałość o harmonię użytkowania gospodarczego z wartościami przyrodniczo-krajobrazowymi,
- ✓ wymóg zachowania przestrzennej zwartości oraz przestrzennych powiązań pomiędzy obszarami o wysokiej aktywności biologicznej, zakaz lokalizacji inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska z wyjątkiem gazociągów.

W obrębie gminy Komarów-Osada znajdują się również korytarze ekologiczne:

a) Doliny górnej Łabuńki - górnej Topornicy - łączącej projektowany Tyszowiecki OCK z projektowanym Zwierzynieckim Parkiem Krajobrazowym (w obrębie gminy korytarz pomiędzy Wolicą Śniatyczą a Ruszczyzną),

b) Lasów Rachodoszcze - Łabunie i lasu Plebańszczyzna, łączący projekt Tyszowiecki OCK z projektowanym Zwierzynieckim Parkiem Krajobrazowym, w obrębie gminy korytarz pomiędzy Krzywymstokiem a Ruszczyzną w kierunku lasu rezerwatem „Łabunie”.

W obrębie korytarzy ekologicznych wprowadzono się następujące zasady zagospodarowania:

- ✓ ZAKAZ: składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych, lokalizacji wylewisk gnojowicy i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt, tworzenia nasypów ziemnych usytuowanych poprzecznie do osi korytarzy, lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, eksploatacji surowców mineralnych,
- ✓ NAZAZ: likwidacji obiektów destrukcyjnych, poszerzenia (lub wykroczenia) przepustów w przecinające korytarze nasypach drogowych i kolejowych.
- ✓ ZALECENIA: kształtowanie pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień), restytucji użytków zielonych kosztem gruntów ornych.

Wymagane jest pilne przeciwdziałanie erozji wąwozowej oraz pilne lokalnie przeciwdziałanie erozji wodnej powierzchniowej.

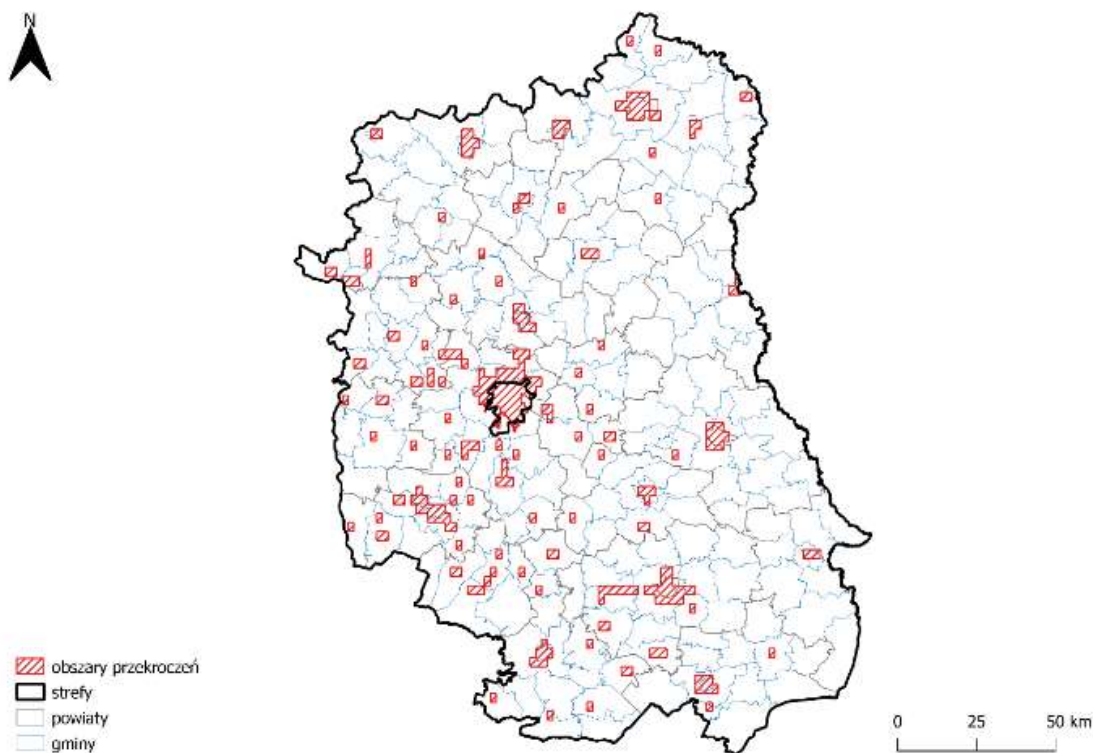
Na terenie gminy nie ma obecnie indywidualnych (obiektywnych) form ochrony przyrody chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody (np. stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe). Projektuje się do objęcia ochroną w formie użytku

ekologicznego torfowiska „Perespa”, położonego we wschodniej części gminy, o powierzchni 257,69 ha (na gruntach wsi Dub) udokumentowane w 1996r.

Kolejnym z obszarów wymagających, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, analizy jest jakość środowiska na terenie gminy Komarów-Osada. Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie lubelskim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno- bytowego (emisja powierzchniowa), z komunikacji (emisja liniowa) oraz z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Znaczący udział w stężeniach substancji na obszarze województwa ma również napływ zanieczyszczeń z pozostałego obszaru Polski oraz z Europy. Głównym lokalnym źródłem zanieczyszczeń jest emisja z domów ogrzewanych indywidualnie oraz na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu, komunikacja samochodowa. Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa lubelskiego, głównie energetyka zawodowa, ze względu na dużą wysokość emitorów, w znacznym stopniu eksportuje zanieczyszczenia poza granice województwa. Zakłady przemysłowe o istotnej emisji niezorganizowanej lub emitowanej poprzez niskie kominy mogą również bezpośrednio wpływać na jakość powietrza w ich sąsiedztwie.

W świetle *Rocznej oceny jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2021* w obrębie kilkudziesięciu lokalizacji na terenie województwa lubelskiego odnotowano w 2021 r. przekroczenia poziomu docelowego stężenia B(a)P określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Przekroczenia nie zaobserwowano na terenie gminy Komarów-Osada. Zgodnie z informacją uzyskaną z GIOŚ na obszarze gminy Komarów-Osada w latach 2017-2021 nie odnotowano żadnych przekroczeń jakości powietrza. Natomiast, najbliższymi zlokalizowanymi od gminy obszarami, w obrębie których odnotowano przekroczenia stężenia B(a)P były tereny gmin: Łabunie, Łaszczów, Zamość i Sitno.

Mapa 8 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego stężenia B(a)P określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi w województwie lubelskim w 2021

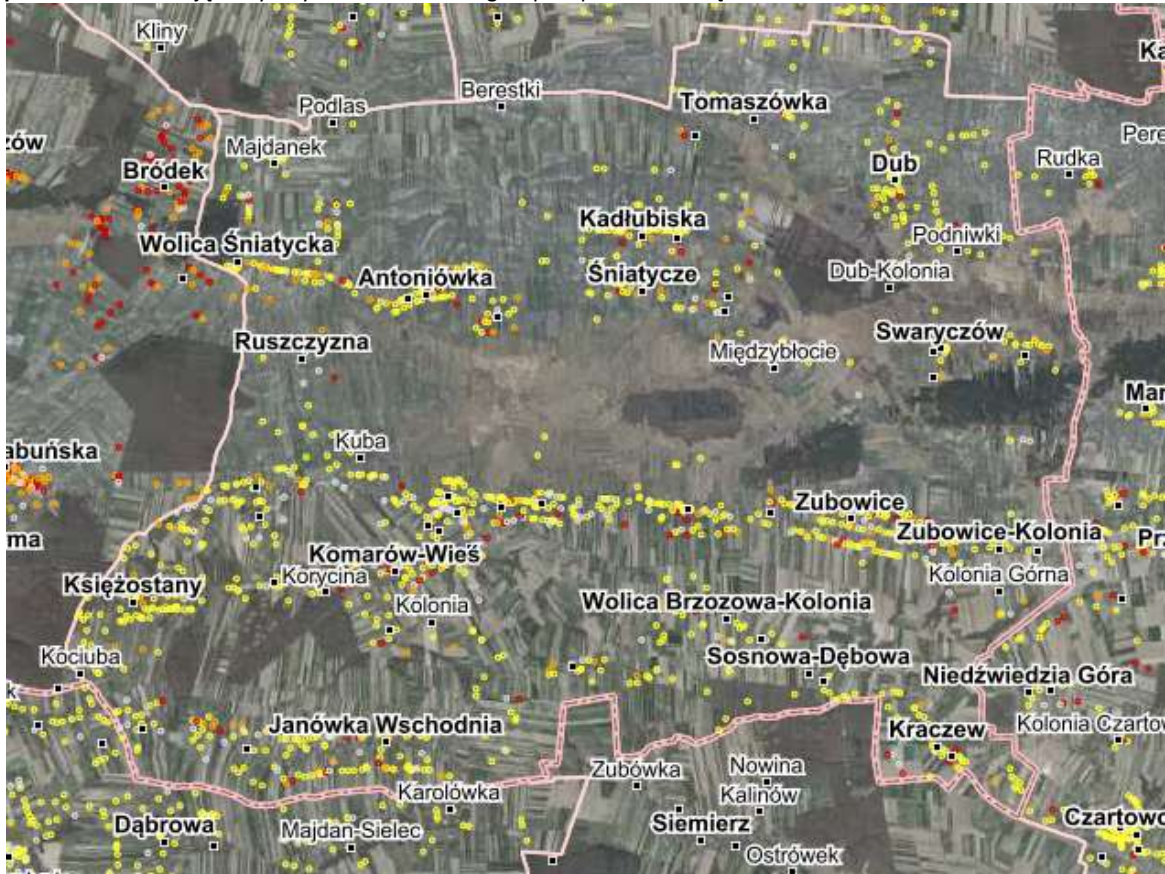

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2021

Uzyskanie wiarygodnych danych dotyczących jakości środowiska na terenie gminy Komarów-Osada nie jest łatwe. Na jej obszarze nie ma zainstalowanych urządzeń monitorujących na bieżąco jakość powietrza, stan gleb czy wód. W związku z tym, w celu określenia sytuacji problemowej w sferze środowiskowej przeanalizowano dane, które były możliwe do pozyskania i dotyczyły występowania substancji szkodliwych dla zdrowia i życia ludzkiego na terenie gminy Komarów-Osada. Mowa tutaj o azbestie. Azbest wykazuje działanie chorobotwórcze na skutek wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Źródłem narażenia, prócz zanieczyszczonego powietrza, może być woda, do której azbest trafia z gleb zanieczyszczonych azbestem. Skutki szkodliwego działania azbestu nie muszą być natychmiastowe; jego działanie u człowieka może ujawnić się nawet po kilkudziesięciu latach. W aktualnym stanie wiedzy naukowej azbest jest substancją o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla ludzi. Z chwilą zakazu produkcji azbestu i obrotu materiałami azbestowymi, podstawowym problemem stało się jego usunięcie ze środowiska. W tym celu został uchwalony krajowy *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*, który zakłada usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest do 2032 r.¹⁴

¹⁴ <https://www.gov.pl/web/gis/dlaczego-azbest-jest-niebezpieczny-dla-zdrowia>

Mapa 9 Działki zawierające wyroby azbestowe według stopnia pilności usunięcia

Źródło: Elektroniczny System Informacji Przestrzennej do monitorowania realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032; <http://esip.bazaazbestowa.gov.pl/>

W celu przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy, weryfikacji poddano udział budynków pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych. W świetle danych uzyskanych z Urzędu Gminy Komarów-Osada ogólna liczba budynków mieszkalnych znajdujących się na terenie gminy wyniosła w 2021 r. 1 698. 700 spośród tych budynków to budynki pokryte azbestem. Najwyższa liczba takich budynków była zlokalizowana w Zubowicach (65), a najniższa w Komarowie Górnym (6). W wyznaczonym obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest 471 budynków mieszkalnych, z czego 119 jest nadal pokrytych azbestem.

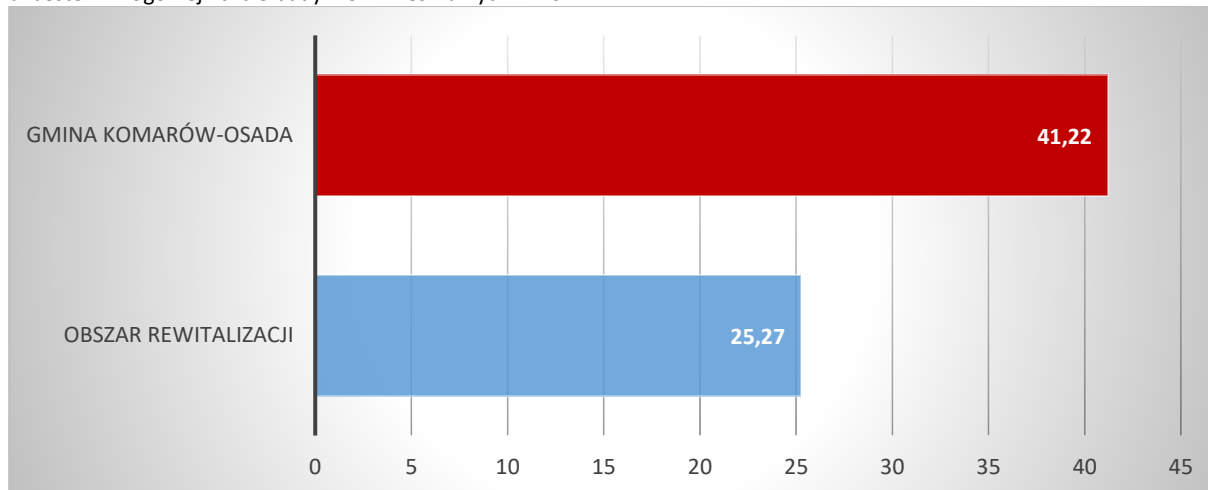
Wykres 71 Liczba budynków mieszkalnych i liczba budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

W celu określenia skali negatywnego zjawiska przeanalizowano kwestię udziału budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r. Odsetek ten dla gminy ukształtował się na poziomie 41,22%. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji rozmiar problemu jest zdecydowanie mniejszy, wartość wskaźnika obliczono na poziomie 25,27%.

Wykres 72 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego- sfera środowiskowa- wskaźnik 4: udział budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Na obszarze całej gminy ochronie podlegają wody podziemne (Obszar Wysokiej Ochrony – OWO) w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 na zasadach określonych w dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 Niecka Lubelska (Chełm -Zamość)¹⁵.

Aby ocenić zmiany ryzyka powodziowego, a także określić działania związane z ograniczeniem negatywnych konsekwencji powodzi dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej opracowywane są mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP), zgodnie z art. 171 ust. 8 ustawy – Prawo wodne oraz art. 14 Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywy Powodziowej), które podlegają przeglądowi i aktualizacjom w cyklach 6-letnich. W II cyklu planistycznym po przeprowadzonej aktualizacji wyznaczono nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego dla obszarów i typów powodzi wskazanych w wyniku przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) zakończonej w 2018 r. Ze względu na źródło wskazano w Polsce następujące typy powodzi:

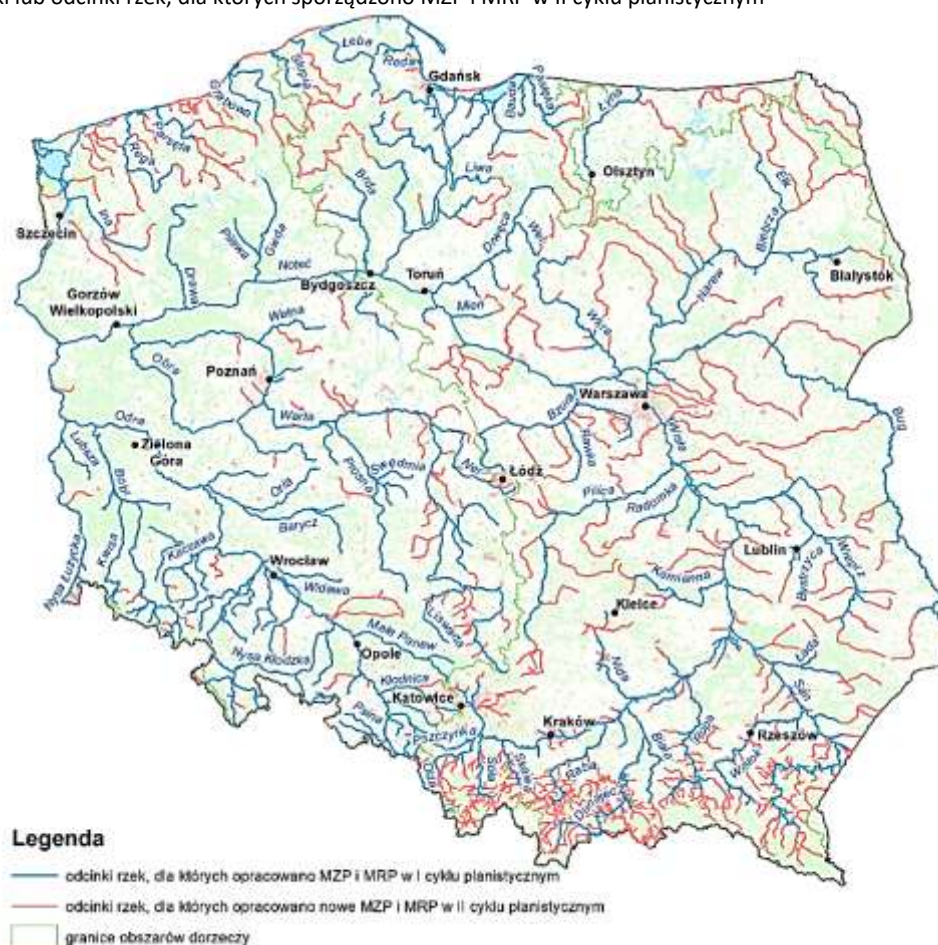
- powódź rzeczna:
- naturalne wezbranie,

¹⁵ *STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOMARÓW-OSADA* - uchwała Nr II/8/2002 Rady Gminy Komarów –Osada z dnia 12 grudnia 2002 r. ze zmianami.

- zniszczenie wałów przeciwpowodziowych;
- powódź od strony morza – w dwóch scenariuszach:
- naturalne wezbranie,
- zniszczenie wałów przeciwpowodziowych lub przeciwsztormowych;
- powódź od urządzeń hydrotechnicznych – związana z zalaniem terenu w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzących.

W I cyklu planistycznym opracowano MZP i MRP w przypadku powodzi rzecznych i od strony morza, natomiast II cykl planistyczny ukazał dodatkowo obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w wyniku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących.

Mapa 10 Rzeki lub odcinki rzek, dla których sporządzono MZP i MRP w II cyklu planistycznym

Źródło: <https://www.powodz.gov.pl/pl/mapy>

Zgodnie z danymi udostępnionym na stronie Informatycznego Systemu Ochrony Kraju (<https://isok.gov.pl/hydroportal.html>) na terenie gminy Komarów-Osada nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią przez które rozumie się obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (tj. raz na 100 lat) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat).

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ Wyznaczony obszar rewitalizacji oraz cała gmina Komarów-Osada wymaga interwencji z powodu pozostającej na jego terenie ilości azbestu do utylizacji. 17% wszystkich budynków pokrytych azbestem znajduje się w granicach obszaru rewitalizacji.
- ✓ Zdiagnozowanym problemem obszaru rewitalizacji jest również brak wystarczającej świadomości ekologicznej mieszkańców (mają małą wiedzę w zakresie zachowań proklimatycznych zmniejszonych presję człowieka na środowisko, prowadzących do zmniejszenia zużycia energii, itd.).
- ✓

→ **REKOMENDACJE:**

- ✓ Biorąc pod uwagę charakter gminy i obszaru rewitalizacji, potrzebę dbania o zdrowie mieszkańców gminy oraz informacje nt. budynków mieszkalnych nadal pokrytych szkodliwym azbestem, niezbędne jest podjęcie interwencji w zakresie usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest, minimalizacji negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terenie rewitalizacji i likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.
- ✓ Pomimo braku uzyskanych informacji w zakresie przekroczeń norm jakości powietrza, rekomenduje się podjęcie interwencji (zarówno inwestycyjnych i nieinwestycyjnych) prowadzących do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza w gminie, a także realizacja przedsięwzięć ukierunkowanych na ochronę cennych i unikatowych obszarów, stanowiących bogactwo nie tylko lokalne, lecz również całego regionu.
- ✓ Niezbędne jest również przeprowadzenie działań mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w szczególności dzieci i młodzieży oraz kształtowanie prawidłowych nawyków wobec środowiska naturalnego.

4.4 Sfera techniczna

Wśród katalogu zjawisk decydujących o sytuacji kryzowej danego obszaru znalazły się również zagadnienia techniczne. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji: zjawiska z zakresu sfery technicznej dotyczą w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Warunki mieszkaniowe to jeden z najważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności. Decydują one w dużym zakresie o sytuacji życiowej mieszkańców gminy. Ocena tego zagadnienia umożliwia określenie warunków socjalno-bytowych mieszkańców oraz wskazanie obszarów deficytowych i problemowych.

Szczególną rolę w zakresie zasobów mieszkalnych stanowią te, które są własnością gminy Komarów-Osada. Mieszkaniowy zasób gminy składa się z 20 mieszkań o łącznej powierzchni 1 016,77m². Lokale te nie są lokalami socjalnymi (są to lokale komunalne). Gmina nie posiada lokali socjalnych. Na obszarze rewitalizacji znajduje się znaczna część ww. lokali, tj. 17 spośród ww. 20 lokali. Trzy lokale znajdują się w miejscowości Śniatycze (Śniatycze 45). Mieszkania będące w zasobie gminy są wyposażone w instalacje: elektryczną, wodociągową i kanalizację oraz centralne ogrzewanie. W budynkach zlokalizowanych w miejscowościach: Komarów-Wieś 73, Komarów-Osada przy ulicy Borowinka 36, ciepło (c.o) dostarczane jest przez gminę Komarów-Osada, natomiast w mieszkaniach zlokalizowanych przy ul. Piłsudskiego 8 oraz ul. Polna 1, najemcy ogrzewają mieszkania we własnym zakresie. Wielkość i stan techniczny zasobu mieszkaniowego określa poniższa tabela.

Tabela 14 Komunalny zasób mieszkaniowy znajdujący się na wyznaczonym obszarze rewitalizacji

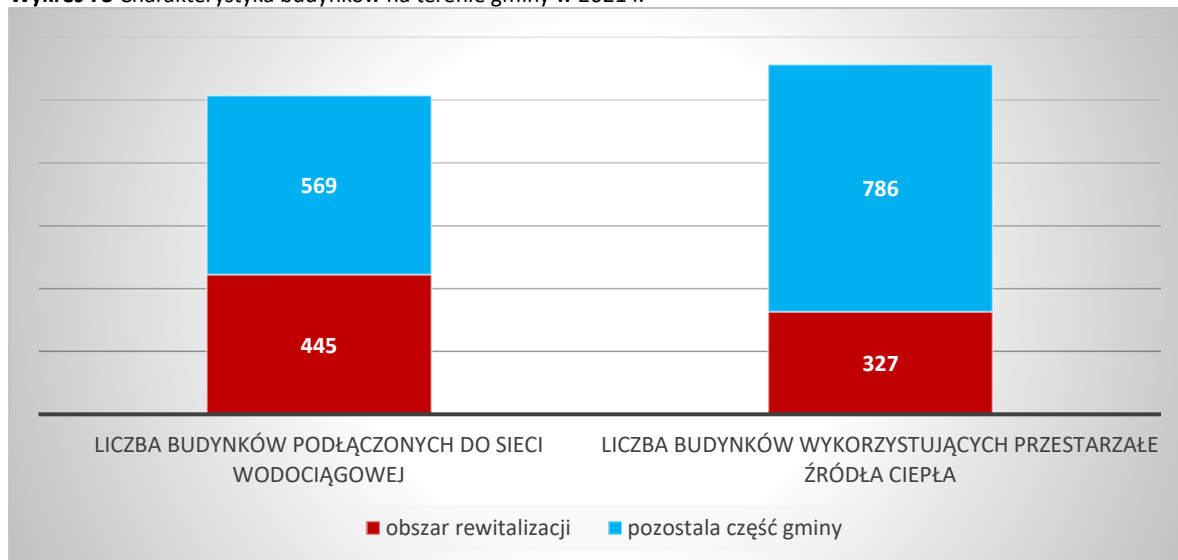
Lp.	Adres	Numer lokalu	Powierzchnia lokalu	Stan techniczny
1	Komarów-Osada ul. Borowinka 36	1	62,00	dobry
2	Komarów-Osada ul. Borowinka 36	2	58,00	dobry
3	Komarów-Osada ul. Piłsudskiego 8	1	54,90	średni
4	Komarów-Osada ul. Piłsudskiego 8	2	68,20	dobry
5	Komarów-Osada ul. Piłsudskiego 8	3	13,30	średni
6	Komarów-Osada ul. Polna 1	1	78,44	dobry
7	Komarów-Wieś 73	1	50,17	dobry
8	Komarów-Wieś 73	2	29,00	dobry
9	Komarów-Wieś 73	3	47,30	dobry
10	Komarów-Wieś 73	4	79,40	średni
11	Komarów-Wieś 73	5	51,72	średni
12	Komarów-Wieś 73	6	53,30	średni
13	Komarów-Wieś 73	7	52,90	średni
14	Komarów-Wieś 73	8	32,00	średni
15	Komarów-Wieś 73	9	47,20	średni
16	Komarów-Wieś 73	10	48,20	dobry
17	Komarów-Wieś 73	11	58,74	dobry

Źródło: Uchwała Nr XXI/149/2020 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 21 września 2020r. w sprawie uchwalenia *Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Komarów-Osada na lata 2020-2025*

W ramach *Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Komarów-Osada na lata 2020-2025* stan lokali mieszkalnych komunalnych został określony jako dobry lub średni. Na podkreślenie zasługuje jednak fakt, iż w trakcie prowadzonej szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji okazało się, że stan techniczny tychże obiektów pozostawia wiele do życzenia (co potwierdza dokumentacja zdjęciowa sporządzana w trakcie prowadzonego spaceru badawczego po wyznaczonym obszarze rewitalizacji).

obszarze rewitalizacji. Ponad połowa budynków mieszkalnych z terenu gminy korzysta z przestarzałych źródeł ciepła (1 113), z czego 327 (29,38%) usytuowanych jest w obszarze rewitalizacji.

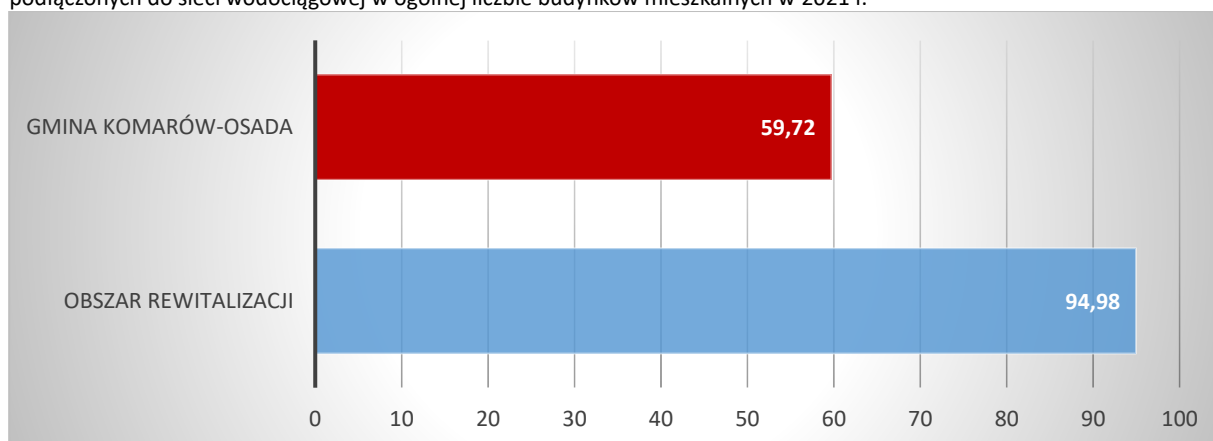
Wykres 73 Charakterystyka budynków na terenie gminy w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

W zakresie pierwszego analizowanego zagadnienia o pozytywnej sytuacji w obrębie obszaru rewitalizacji świadczy wysoka wartość wskaźnika obrazującego udział budynków wyposażonych w sieć wodociągową w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r. Wartość wskaźnika dla obszaru całej gminy Komarów-Osada w 2021 r. wyniosła 59,72%. Natomiast w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji niemal wszystkie budynki mieszkalne korzystają z infrastruktury wodociągowej – ich udział kształtuje się na poziomie 94,98%.

Wykres 74 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego- sfera techniczna- wskaźnik 5: udział budynków mieszkalnych (%) podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.

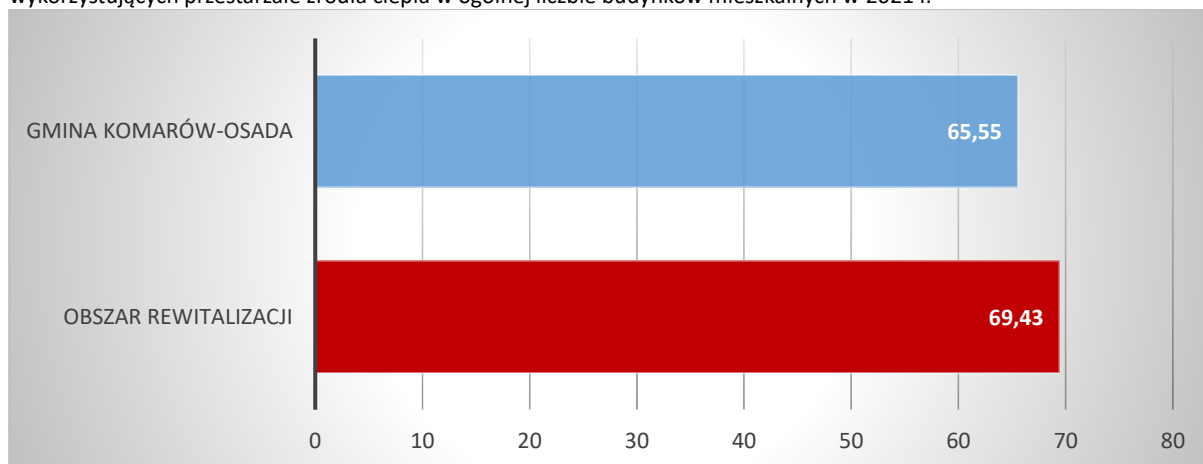

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Kolejna z analizowanych kwestii w ramach niniejszej części dotyczy budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła. Na całym terenie gminy oraz w obszarze rewitalizacji

wartości omawianych wskaźników są w dalszym ciągu bardzo wysokie. W 2021 r. na terenie gminy znajdowało się 1 113 budynków mieszkalnych, które są wyposażone w przestarzałe źródła ciepła, co stanowi 65,55% (średnia gminna) ogólnej liczby budynków mieszkalnych. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji wartość wskaźnika była jeszcze wyższa i wynosiła 69,43%.

Wykres 75 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego- sfera techniczna- wskaźnik 6: udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Przez gminę przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Lubaczów - Zamość. Gazociąg wchodzi na teren gminy w m. Komarów-Wieś, gdzie zlokalizowana jest stacja redukcyjna. Łączna długość sieci gazowej na terenie gminy Komarów-Osada wynosi ok. 68,7 km. Gaz ziemny doprowadzony jest do 833 budynków mieszkalnych i niemieskalnych. Dostęp do sieci gazowej posiadają miejscowości Antoniówka, Huta Komarowska, Janówka Wschodnia, Janówka Zachodnia, Kałubiska, Komarów Dolny, Komarów-Osada, Komarów-Wieś, Krzywystok, Krzywystok-Kolonia, Ruszczyzna, Śniatycze, Wolica Brzozowa, Wolica Śniatycza, Zubowice, Zubowice-Kolonia.

Kolejna grupa zagadnień dotyczy kwestii degradacji technicznej budynków użyteczności publicznej, w tym tych będących w zasobie gminy. Na potrzeby niniejszego opracowania ocenie poddano budynki użyteczności publicznej pod względem spełniania przez nie aktualnych standardów w zakresie efektywności energetycznej oraz stopnia dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Komarów-Osada na terenie gminy znajduje się łącznie 36 różnego rodzaju budynków/obiektów użyteczności publicznej. W Komarowie-Osadle zlokalizowana jest największa liczba tego rodzaju budynków. W czterech jednostkach (Huta Komarowska, Komarów Dolny, Komarów Górny i Sosnowa-Dębowa) nie znajduje się ani jeden budynek użyteczności publicznej. 12 spośród 36 budynków użyteczności publicznej (33,33%) znajduje się w obszarze rewitalizacji. Są to:

- 1) Urząd Gminy, SOK, GOPS, OSP w Komarowie-Osadle

- 2) Budynek po byłej porodówce – obecnie mieszkania komunalne przy ulicy Piłsudskiego 8
- 3) Budynek usługowo-mieszkalny po byłej lecznicy – ul. Borowinka 36
- 4) Ośrodek Zdrowia w Komarowie-Osadle
- 5) Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadle
- 6) Samorządowe Przedszkole w Komarowie-Osadle
- 7) Pawilon handlowy w Komarowie-Osadle
- 8) Budynek po byłej zlewni mleka w Komarowie-Osadle
- 9) Świetlica wiejska w Komarowie Wsi
- 10) Były dom nauczyciela – obecnie mieszkania komunalne w Komarowie Wsi
- 11) Budynki byłego kółka rolniczego w Komarowie Wsi
- 12) Hala sportowa przy Szkole Podstawowej w Komarowie-Osadle

Gmina posiada również wiele zabytków historycznych, ściśle powiązanych z przeszłością tych terenów. Na terenie gminy do współczesności zachowało się wiele zabytków, które stanowią potencjalne walory turystyczne. Wśród nich znajdują się te, które usytuowane są w granicach obszaru rewitalizacji. W miejscowości Komarów-Osada znajduje się Kościół pw. Świętej Trójcy, wraz z wyposażeniem wnętrza, nagrobkiem z 1853 r. i drzewostanem wpisane do Rejestru zabytków prowadzonego przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W poniższej tabeli przedstawiono pozostałe zabytki znajdujące się w granicach obszaru rewitalizacji, które wpisane są do Gminnej Ewidencji Zabytków¹⁶.

Tabela 15 Wykaz obiektów zabytkowych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Komarów-Osada oraz Ewidencji Zabytków WKZ znajdujących się w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji

L. p.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Forma Ochrony
1.	Komarów Dolny	Krzyż żelazny na postumencie	Początek XX wieku	GEZ
2.	Komarów Dolny	Kapliczka 3-kondyg. mur. zwieńcz. krzyżem	Początek XIX wieku	GEZ
3.	Komarów Dolny	Cmentarz żydowski (nieczynny)	XIX wiek	Ewid. zabytków WKZ
4.	Komarów-Wieś	Kapliczka murowana zwieńczona krzyżem murowana	Początek XX wieku	GEZ
5.	Komarów-Wieś	Kapliczka murowana 2-kondygnacyjna	Początek XX wieku	GEZ
6.	Komarów-Wieś	Krzyż żelazny na postumencie	Początek XX wieku	GEZ
7.	Komarów-Wieś	Figura kamienna na postumencie	Rok 1947	GEZ
8.	Komarów-Wieś	Cmentarz prawosławny (nieczynny)	XVIII wiek	Ewid. zabytków WKZ

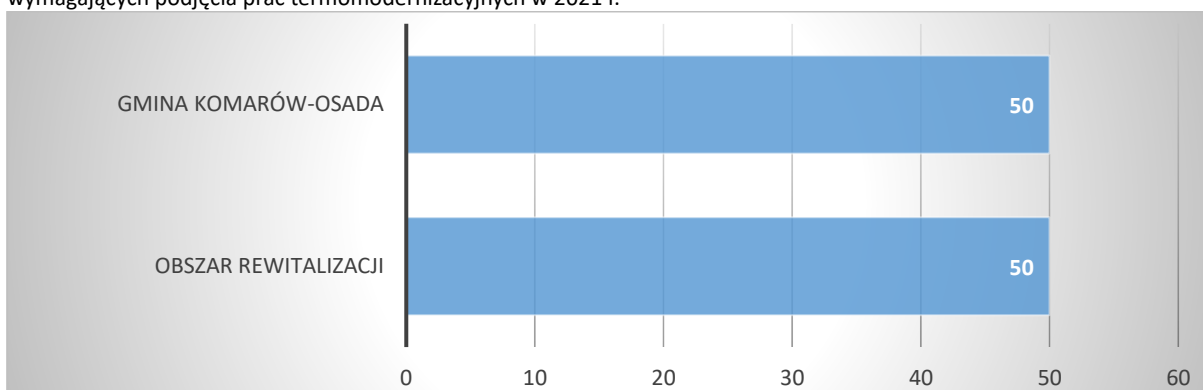
¹⁶ Zarządzenie Nr 36/18 Wójta Gminy Komarów-Osada z dnia 31.08.2018 w sprawie przyjęcia *Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Komarów-Osada*

L. p.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Forma Ochrony
9.	Komarów-Osada	Nagrobek z 1853r. przy kościele parafialnym	Rok 1853	Rejestr zabytków WKZ
10.	Komarów-Osada	Figura Św. J.Nepomucena	XVIII - XIX wiek	Ewid. zabytków WKZ
11.	Komarów-Osada	Figura MB na postumencie	XIX wiek	Ewid. zabytków WKZ
12.	Komarów-Osada	Kapliczka murowana z figurą	Początek XX wieku	GEZ
13.	Komarów-Osada	Kapliczka murowana 2-kondygnacyjna	XVIII wiek	Ewid. zabytków WKZ
15.	Komarów-Osada	Cmentarz grzebalny	XIX wiek	Rejestr zabytków WKZ

Źródło: Dane UG Komarów-Osada

W świetle przeprowadzonej diagnozy obszaru gminy Komarów-Osada służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, 18 spośród 36 wszystkich budynków publicznych wchodzących w zasób gminy wymaga przeprowadzenia pilnych prac termomodernizacyjnych. Oznacza to, iż odsetek takich budynków użyteczności publicznej wynosi 50%. W granicach obszaru rewitalizacji 6 spośród 12 budynków użyteczności publicznej wymaga prac termomodernizacyjnych. Wobec tego, wartość badanego wskaźnika wygląda identycznie jak w obszarze rewitalizacji i wynosi również 50%.

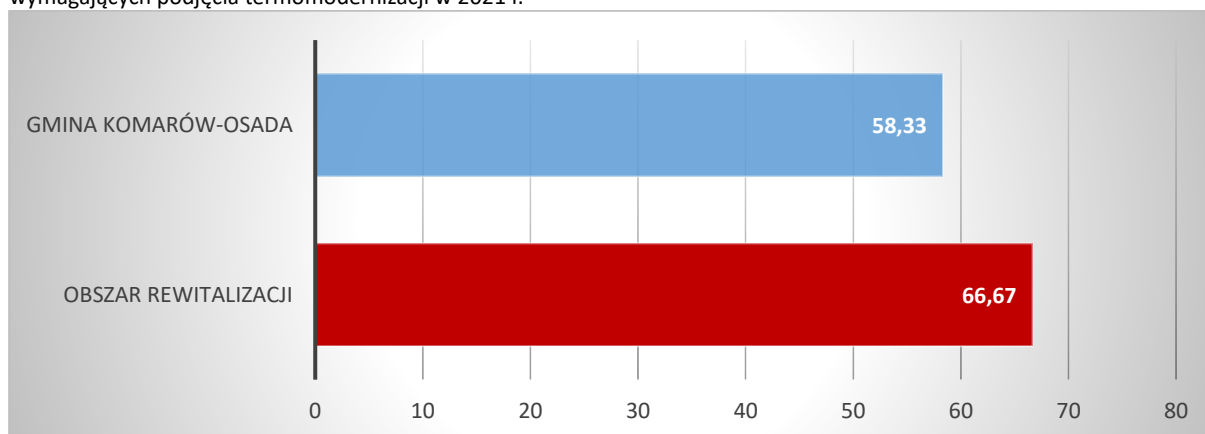
Wykres 76 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego- sfera techniczna- wskaźnik 7: udział budynków użyteczności publicznej wymagających podjęcia prac termomodernizacyjnych w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Nieco gorzej wygląda sytuacja w zakresie budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami. Wartość wskaźnika dla obszaru całej gminy wynosi 58,33%, natomiast dla obszaru rewitalizacji jest sporo wyższa i wynosi: 66,67%.

Wykres 77 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego- sfera techniczna- wskaźnik 8: udział budynków użyteczności publicznej wymagających podjęcia termomodernizacji w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ Dane dotyczące udziału budynków podłączanych do sieci wodociągowej prezentują się dobrze. Udział ten dla obszaru rewitalizacji jest zdecydowanie wyższy (94,98%) niż średnia gminy (59,72%). Nie wszystkie jednak budynki posiadają dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej. W związku z tym, należy podjąć działania zmierzające do dalszego rozwoju infrastruktury wodociągowej.
- ✓ Bardzo niekorzystnie wygląda sytuacja w zakresie korzystania przez budynki mieszkalne z przestarzałych, nieefektywnych i zagrażających środowisku źródeł ciepła. Udział tych budynków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych jest stosunkowo wysoki w obu przypadkach, dla obszaru rewitalizacji wynosi on 69,43%, dla terenu gminy 65,55%.
- ✓ Kolejnym problemem obszaru rewitalizacji jest nadal wysoki udział budynków użyteczności publicznej niespełniających aktualnych wymagań i standardów energetycznych stawianych tego typu obiektom (dla obydwu obszarów udział budynków wymagających modernizacji w ogólnej liczbie budynków wynosi po 50%) oraz niedostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami (w tym przypadku udział ten kształtuje się na poziomie 58,33% dla terenu gminy oraz 66,67% dla obszaru rewitalizacji).
- ✓ Poważnym problemem obszaru rewitalizacji jest duży stopień degradacji komunalnego zasobu mieszkaniowego oraz przestrzeni wokół budynków. Wymaga on podjęcia pilnej interwencji.

→ **REKOMENDACJE:**

- ✓ Należy kontynuować inicjatywy polegające na rozbudowie i ulepszaniu istniejącej infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji, aby podnosić jakość życia mieszkańców na tym terenie i zwiększać jego atrakcyjność dla potencjalnych mieszkańców.
- ✓ Niezbędna jest kontynuacja działań w zakresie zwiększających wyposażenie budynków mieszkalnych w nowoczesne rozwiązania odnawialnych źródeł energii oraz nowoczesne i niskoemisyjne źródła ciepła.

- ✓ Konieczne jest zmodernizowanie budynków użyteczności publicznej (np. dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością, prace termomodernizacyjne), aby były bardziej dostępne dla mieszkańców i bardziej energooszczędne.

4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Ostatnią grupą zagadnień, które mogą świadczyć o sytuacji kryzysowej zachodzącej na danym terenie są negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, czyli w szczególności: niewystarczający poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną lub jej zły stan techniczny, niska jakość podstawowych usług lub brak dostępu do nich, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru.

Osadnictwo gminy Komarów-Osada rozwijało się zasadniczo wzdłuż ciągów komunikacyjnych o przewadze kierunku z zachodu na wschód. Zabudowa mieszkaniowa gminy ukształtowana została w oparciu o podstawową i tradycyjną funkcję gminy, jaką jest rolnictwo. Dobre warunki glebowo-rolne sprzyjały wytwarzaniu się skupionych usługowo-produkcyjnych osad o niewielkim zaludnieniu. Znaczenie dla lokalizacji i formy zabudowy miały również obiekty kulturowe i sakralne. Obecnie miejscowości są jednostkami osadniczymi o różnej formie przestrzennej. Dominują zwarte i luźne rzędówki oraz wsie o zabudowie rozproszonej. Sieć osadnicza Gminy Komarów-Osada jest charakterystyczna dla gmin wiejskich na wschodzie kraju. Na obszarze gminy występują następujące podstawowe rodzaje zabudowy mieszkaniowej:

- zabudowa zagrodowa (wszystkie miejscowości)
- zabudowa jednorodzinna (Komarów-Osada).¹⁷

W poniższej tabeli zawarto szczegółowe informacje w zakresie układu funkcjonalno-przestrzennego jednostek wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Tabela 16 Charakterystyka przestrzenno-funkcjonalna jednostek wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Nazwa	Charakterystyka
Komarów-Osada	Ośrodek gminny o funkcjach: obsługi ludności i rolnictwa, administracji gminnej, mieszkalnictwa, rzemiosła produkcyjnego, produkcji żywności, itp. Znajdują się tereny przeznaczone pod usługi publiczne i gospodarcze; usługi komercyjne; tereny drobnego przemysłu, zakładów produkcyjnych, drobnej wytwórczości i składów; tereny gospodarki komunalnej; tereny otwarte tj. rolnicza przestrzeń produkcyjna, zieleń parkowa – urządzona, zieleń nieurządzona, wody otwarte.
Komarów – Dolny	Jednostka osadnicza z funkcjami: produkcji żywności, obsługi ludności i rolnictwa. Znajdują się tereny pod usługi kultury, obiekty zabytkowe oraz tereny otwarte tj. rolnicza przestrzeń produkcyjna.

¹⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Komarów-Osada – Uchwałą Nr II/8/2002 Rady Gminy Komarów –Osada z dnia 12 grudnia 2002 r. ze zmianami

Nazwa	Charakterystyka
Komarów Wieś	Jednostka osadnicza z funkcjami: produkcji żywności, obsługi ludności i rolnictwa. Znajdują się tereny przeznaczone jako tereny: usługowo-produkcyjne, urządzeń gazownictwa, składu buraków, sklepy, pawilony, magazyny art. Do produkcji rolnej, drobny przemysł, obiekty zabytkowe, usługi, tereny obiektów i urządzeń obsługi rolnictwa (baza kółka rolniczego, magazyny, wiaty, garaże; oraz tereny otwarte tj. rolnicza przestrzeń produkcyjna, tereny lasów – możliwość dolesienia i tereny do zalesienia.

Źródło: Urząd Gminy Komarów - Osada

W opisie tej sfery w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wykorzystano wskaźniki dotyczące jakości terenów publicznych oraz poziomu wyposażenia w infrastrukturę gwarantując realizację usług publicznych takich jak np. ustawowy obowiązek zapewnienia oświetlenia dróg publicznych czy wysokiej jakości tychże dróg. Ze względu na specyfikę gminy Komarów-Osada (gmina typowo wiejska) badanie braku dostępu do niektórych z usług publicznych np. edukacyjnych, opieki zdrowotnej czy opieki nad najmłodszymi członkami lokalnej społeczności, nie znajdują uzasadnienia.

Infrastruktura społeczna jest elementem posiadającym duże znaczenie dla jakości życia mieszkańców gminy. Zapewnienie dostępu do niej jest jednym z najważniejszych zadań jednostek samorządu terytorialnego. Na infrastrukturę społeczną składają się instytucje oraz urządzenia zapewniające zaspokojenie potrzeb mieszkańców miasta w zakresie oświaty, opieki zdrowotnej, życia kulturalnego i społecznego, opieki socjalnej oraz sportu. Dostępność do usług społecznych, edukacyjnych i kulturalnych wpływa na możliwość skorzystania z określonych dóbr i usług przez mieszkańców danego obszaru. Duża odległość od obiektów infrastruktury społecznej, edukacyjnej, czy terenów zieleni wpływa negatywnie na funkcjonowanie społeczności lokalnej – obniża komfort życia mieszkańców i może mieć wpływ na wybór miejsca zamieszkania.

Ze względu na położenie obszaru rewitalizacji, w strukturze gminy, charakteryzuje się on dobrą dostępnością infrastruktury i usług społecznych oraz publicznych, względem pozostałych części gminy.

Obszar rewitalizacji stanowi centrum życia kulturalnego całej gminy Komarów-Osada. Wynika to z faktu umiejscowienia w jego obrębie głównego animatora działalności kulturalnej w gminie, tj. Samorządowego Ośrodka Kultury (SOK) w Komarowie-Osadzie (ul. Rynek 15). W skład SOK wchodzi również Biblioteka Publiczna. Ośrodek prowadzi działalność w zakresie upowszechniania i tworzenia kultury i sportu oraz promocji gminy w oparciu o statut jednostki oraz ustawę o upowszechnianiu i prowadzeniu działalności kulturalnej i ustawę o bibliotekach. Zadania statutowe są realizowane m.in. poprzez włączanie społeczności lokalnej do organizacji działań podejmowanych przez instytucje kultury. Biblioteka Publiczna prowadzi elektroniczną ewidencję zbiorów i obsługę czytelników, posiada katalog online. Tworzona jest księga „Dokumentów Życia Społecznego”, w której katalogowane są dokumenty dotyczące wydarzeń społecznych gminy, np. foldery, ulotki. Biblioteka świadczy usługę „Książka na

telefon" adresowaną do osób starszych i niepełnosprawnych, można skorzystać bezpłatnego dostępu do Internetu. Przy SOK od października 2003 roku działa również Klub Seniora „Legenda”. Klub skupia 15 osób w wieku 65+ z terenu gminy. Prowadzone są w nim zajęcia muzyczne, plastyczne i rękodzielnicze dla osób starszych, z terenu całej gminy. Klub dąży do utrwalenia i odtwarzania zanikających zwyczajów i obrzędów, jako nierozdzielnej części dziedzictwa kulturowego gminy.

Działania w zakresie upowszechniania i rozwoju kultury fizycznej oraz sportu na terenie obszaru rewitalizacji prowadzą: Klub Sportowy Legion Komarów – założony w 1947 r. oraz Szkolno-Parafialny Klub Sportowy „Jutrzenka” – klub działa od 2000 r. przy Szkole Podstawowej w Komarowie–Osadzie.

Na obszarze rewitalizacji swoją siedzibę ma również największa placówka oświatowa w gminie, tj. Szkoła Podstawowa Im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie–Osadzie (ul. Kościuszki 2).

Obszar rewitalizacji to także centrum usług administracyjnych gminy Komarów–Osada. Zlokalizowane są tutaj: Urząd Gminy (ul. Rynek 15), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (ul. Rynek 15), Urząd Pocztowy (ul. 3 Maja 3), Powiatowy Bank Spółdzielczy w Zamościu. Oddział w Komarowie – Osadzie (ul. Piłsudskiego 2).

Wyznaczony obszar rewitalizacji to również centrum usług w zakresie ochrony zdrowia. Działalność prowadzą tutaj: Przychodnia Salmed Anna i Lech Sikora Sp. J. Poradnia Lekarza POZ (ul. Rynek 12), dwie apteki (ul. Rynek 9 oraz ul. Rynek 33), trzy gabinety stomatologiczne (ul. Rynek 12 i ul. 3 Maja 14, Komarów Dolny 61) oraz prywatny Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny z Rehabilitacją „Wiol-Med” spółka Jolanta Markiewicz i Wioletta Denis (ul. Rynek 12). Placówka służy osobom: chorym, niesamodzielnym oraz starszym. Zakład przygotowany jest do przyjęcia 20 pensjonariuszy.

Na szczególną uwagę w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej zasługuje fakt, iż w trakcie prowadzonych konsultacji społecznych jedną z najczęściej podejmowanych kwestii w zakresie usług publicznych jest kwestia niewystarczającej liczby oraz poziomu miejsc opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym (istniejące placówki nie są w stanie zapewnić opieki wszystkim dzieciom w wieku przedszkolnym) oraz brak miejsc opieki nad dziećmi w wieku żłobkowym. Na terenie gminy dotychczas nie było żłobka. Ze względu na ograniczenia finansowe (stan zubożenia mieszkańców) nie są oni w stanie umieszczać dzieci w placówkach prywatnych, gdzie koszty pobytu takiego dziecka są bardzo duże. Ze względu na brak odpowiedniej dostępnej liczby miejsc w placówkach przedszkolnych oraz nierzadko zbyt niskie zarobki (które nie pozwalają na opłacenie pobytu i dowożenia dziecka do placówek umiejscowionych poza terenem gminy), jedno z rodziców musi przejąć opiekę nad dzieckiem. Zazwyczaj są to kobiety, które rezygnują z pracy zawodowej, z możliwości rozwijania kariery zawodowej.

Infrastrukturę drogową na terenie gminy tworzą drogi gminne i powiatowe. Wewnętrzne powiązania komunikacyjne tworzą drogi o charakterze lokalnym. Ich podstawowa funkcja to zapewnienie komunikacji z innymi ośrodkami gminnymi. Przez gminę Komarów–Osada przebiega 14 dróg powiatowych oraz 312 dróg gminnych. Stan techniczny poszczególnych odcinków jest

zróżnicowany, niektóre z nich zostały już wyremontowane, ale też istotna część wymaga pilnych działań interwencyjnych. Istotnym mankamentem dróg lokalnych jest niedostateczna ilość chodników, oświetlenia ulicznego i ścieżek rowerowych. Wpływa to negatywnie na bezpieczeństwo mieszkańców gminy. Stan dróg w gminie jest różny, jednak w większości wymagają one remontów i konserwacji. Systematycznie co roku buduje się lub remontuje od kilku do kilkunastu kilometrów dróg. Ponadto na terenie gminy zauważalne są potrzeby w zakresie organizacji ruchu pieszego i rowerowego.

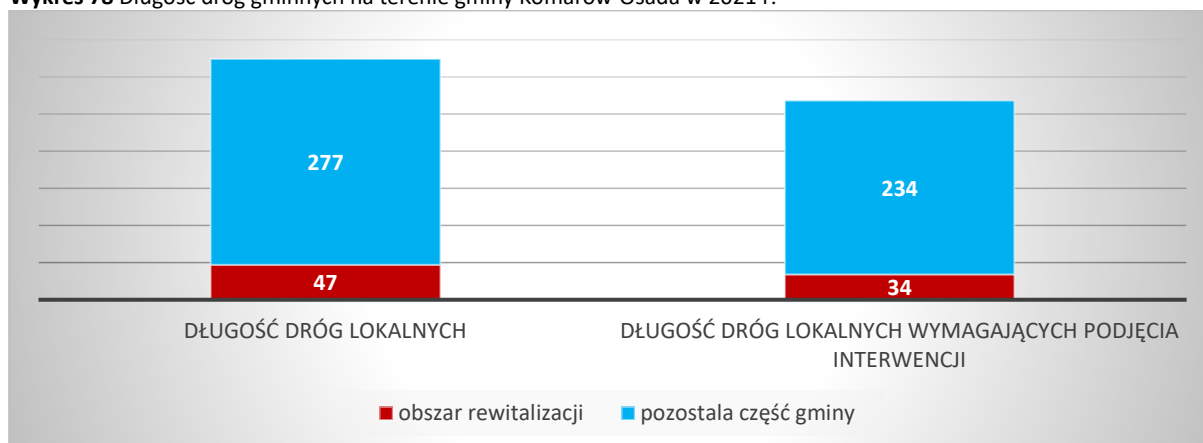
Mapa 11 Układ komunikacyjny w Gminie Komarów-Osada

Źródło: Powiat zamojski System Informacji Przestrzennej

W ramach prowadzonej analizy w pierwszej kolejności poddano zagadnienie jakości dróg gminnych. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy w Komarowie-Osadle łączna długość dróg gminnych na terenie gminy w 2021 r. wynosiła 324 km, z czego 17,28% to drogi utwardzone (56 km), a 82,72% to drogi nieutwardzone (268 km).

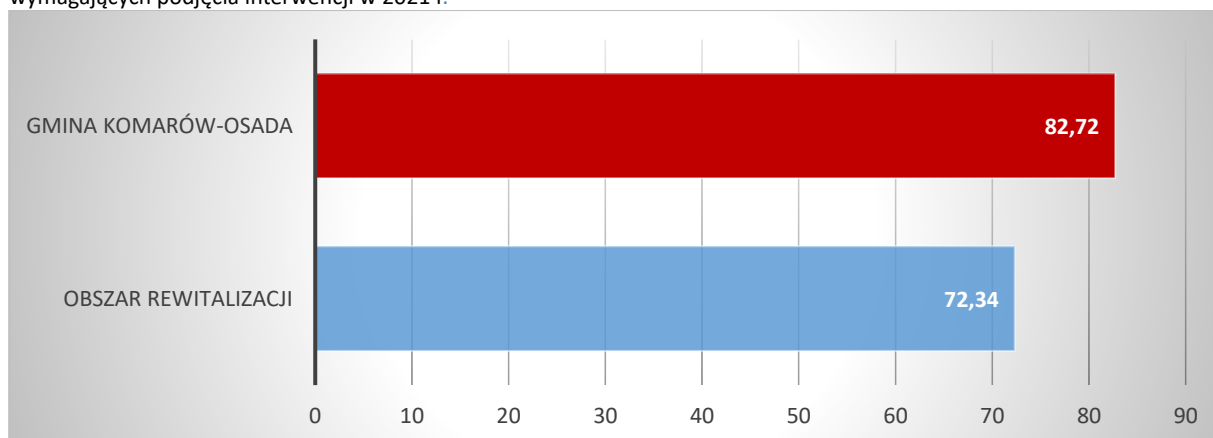
Wykres 78 Długość dróg gminnych na terenie gminy Komarów-Osada w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Wskaźnik obrazujący udział długości dróg lokalnych wymagających podjęcia interwencji w ogólnej długości dróg w danym obszarze w 2021 r. dla obszaru gminy wyniósł 82,72%. Natomiast dla obszaru rewitalizacji jest znacznie niższy i przyjął wartość 72,34%. W obydwu przypadkach jednak wartości wskaźników są bardzo wysokie i dobitnie świadczą o palącej konieczności podjęcia działań interwencyjnych.

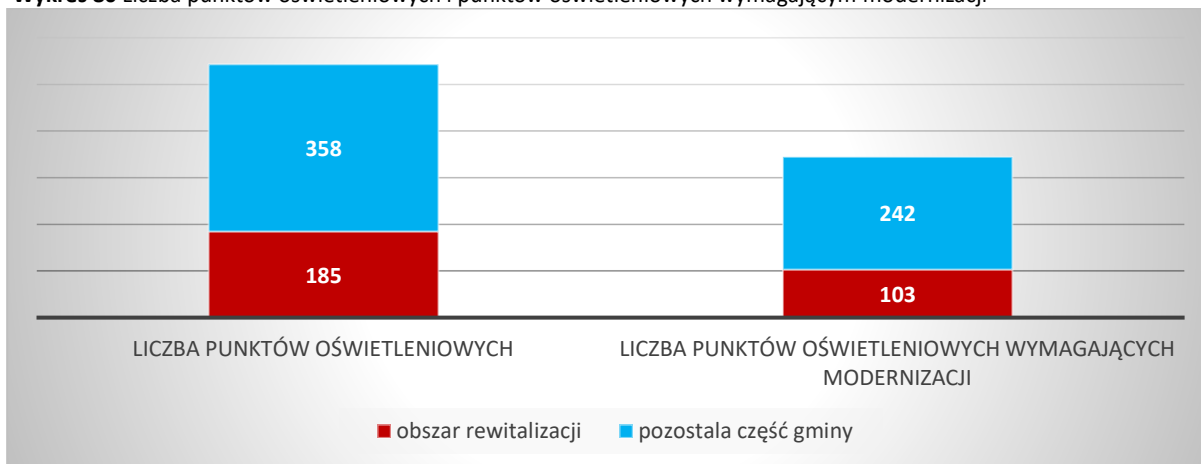
Wykres 79 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego- sfera przestrzenno-funkcjonalna- wskaźnik 9: udział dróg lokalnych wymagających podjęcia interwencji w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Wśród wielu elementów decydujących o jakości przestrzenno-funkcjonalnej zamieszkiwanego obszaru znajdują się również kwestie oświetlenia. Wpływają one nie tylko na komfort poruszania się po obszarze gminy, lecz przede wszystkim na bezpieczeństwo mieszkańców. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Komarów-Osada łączna liczba punktów świetlnych na terenie gminy wynosi 543 szt., z czego 345 szt. wymaga podjęcia prac modernizacyjnych i wymiany na nowe. W granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji znajduje się 185 punktów świetlnych, w tym 103 wymagają podjęcia interwencji.

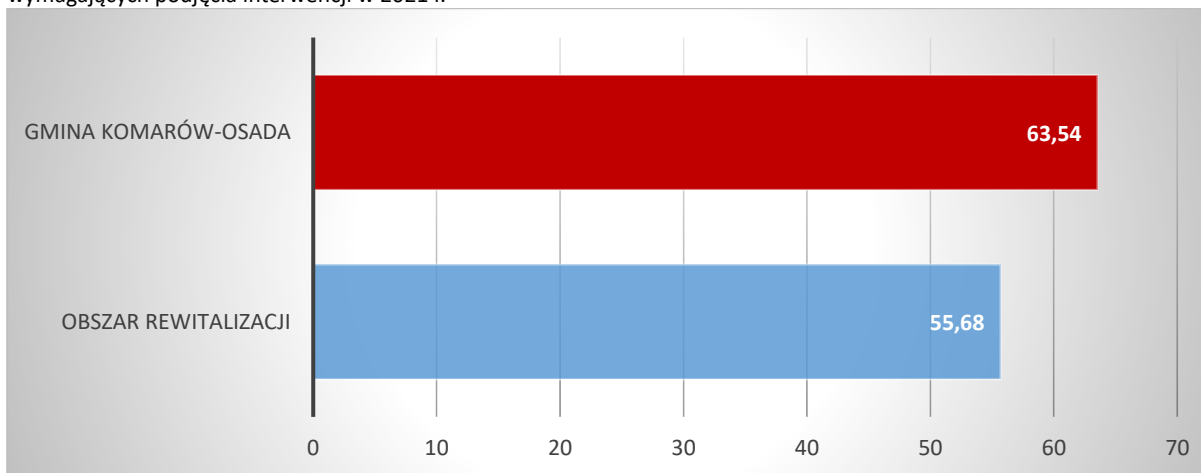
Wykres 80 Liczba punktów oświetleniowych i punktów oświetleniowych wymagającym modernizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Analizując udział punktów oświetleniowych wymagających interwencji i wymiany na energooszczędne obliczono wartości wskaźników dla terenu gminy oraz obszaru rewitalizacji. Na terenie gminy Komarów-Osada udział ten oszacowano na 63,54%, na wyznaczonym obszarze rewitalizacji natomiast jest on nieznacznie mniejszy i wynosi 55,68. Jednakże w obydwu przypadkach jest on wysoki.

Wykres 81 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego- sfera przestrzenno-funkcjonalna- wskaźnik 10: udział punktów świetlnych wymagających podjęcia interwencji w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

Ostatnim wskaźnikiem badanym w sferze przestrzenno-funkcjonalnej był udział powierzchni terenów publicznych o niskiej jakości i wymagających podjęcia interwencji w ogólnej powierzchni terenów. Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Urząd Gminy w Komarowie-Osadle w obrębie 17 jednostek referencyjnych znajdują się tereny publiczne wymagające podjęcia interwencji. W poniższej tabeli wykazano szczegółowo tereny publiczne wzięte pod uwagę wraz z wskazaniem tych, które wymagają szczególnej interwencji.

Tabela 17 Wykaz terenów publicznych wraz ze wskazaniem terenów wymagających podjęcia interwencji (ha)

Lp.	Nazwa obszaru referencyjnego - sołectwo	Rodzaj działki	Numer działki ewidencyjnej	Powierzchnia ogółem	Działka ewidencyjna terenu wymagającego interwencji	Powierzchnia terenu wymagającego podjęcia interwencji
1.	Antoniówka	budynek byłej SP oraz plac	564	0,2926	564	0,2926
		remizo-świetlica OSP i teren wokół	30/1	0,649	30/1	0,649
		budynek SP	2	1,04	2	1,04
		teren wokół SP	392	0,72	392	0,72
		teren wokół SP	1	0,5	1	0,5
		teren pod zbiornik retencyjny	737	55,65	737	55,65
2.	Dub	budynek byłej SP	60	0,8803	60	0,8803
		teren remizy OSP	62	0,16	62	0,16
		teren bloku PGR	487/2	0,47	487/2	0,47
		teren przy bloku PGR	487/3	0,24	487/3	0,24
		tereny publiczne przy bloku PGR (KOWR)	487/1	0,18	487/1	0,18
		tereny publiczne przy bloku PGR (KOWR)	487/4	0,05	487/4	0,05
3.	Huta Komarowska	brak	-	0	-	0
4.	Janówka Zachodnia	Centrum Integracji Społecznej	418/2	0,8275	418/2	0,8275
		hydrofornia	416/2	0,19	416/2	0,19
5.	Janówka Wschodnia	świetlica OSP i teren wokół	534/1	0,11	534/1	0,11
6.	Kadłubiska	remizo-świetlica OSP	337/1	0,1208	337/1	0,1208
		teren wokół remizo-świetlicy	337/2	1,5	337/2	1,5
7.	Komarów Dolny	brak	nie dotyczy	0	nie dotyczy	0
8.	Komarów Górny	brak	nie dotyczy	0	nie dotyczy	0
9.	Komarów-Osada	budynek SP i teren wokół	580	0,7305	580	0,7305
		hala sportowa przy SP	582	0,0771	582	0,0771
		boisko wielofunkcyjne	550	0,6	550	0,6
		boisko wielofunkcyjne + altana	551	0,6	551	0,6
		teren obok boiska i altany (4 działki)	548/6, 548/4, 547/4, 547/5	1,6274	548/6, 548/4, 547/4, 547/5	1,6274
		boisko Legion	80	22,5	80	22,5

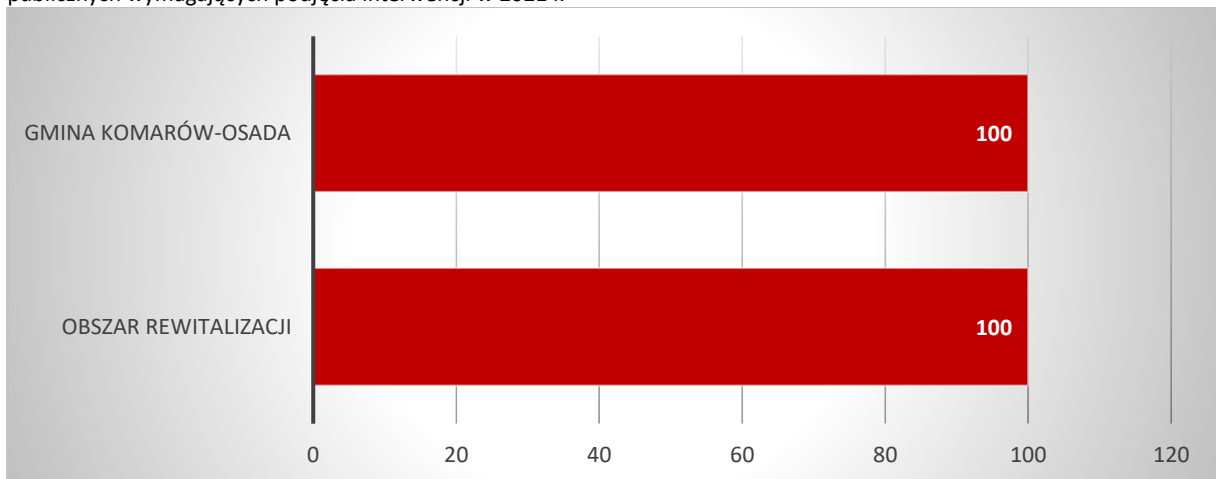
Lp.	Nazwa obszaru referencyjnego - sołectwo	Rodzaj działki	Numer działki ewidencyjnej	Powierzchnia ogółem	Działka ewidencyjna terenu wymagającego interwencji	Powierzchnia terenu wymagającego podjęcia interwencji
		teren wspólnoty Antoniówka	57	60,57	57	60,57
		Urząd Gminy + GOPS, SOK + OSP	712/5, 712/2	0,11	712/5, 712/2	0,11
		centrum - rynek	629/3	0,12	629/3	0,12
		pawilon	712/6	0,18	712/6	0,18
		teren przy pawilonie	737/1	0,01	737/1	0,01
		Jasiukówka (biblioteka publiczna + mieszkania)	597/1, 597/2	0,0667	597/1, 597/2	0,0667
		budynek po byłej lecznicy z mieszkaniami komunalnymi	603/1, 591/8	0,4857	603/1, 591/8	0,4857
		teren wokół byłej lecznicy	617, 612, 613, 614, 615, 161,606/1,603/2	0,7777	617, 612, 613, 614, 615, 161,606/1,603/2	0,7777
		ośrodek zdrowia	720	0,56	720	0,56
		teren wokół przedszkola	698/2, 698/3	0,1161	698/2, 698/3	0,1161
		mieszkania komunalne - była porodówka	577	0,04	577	0,04
		park + przystanek	629/4	0,19	629/4	0,19
		hydrofornia	957/4	0,27	957/4	0,27
10.	Komarów Wieś	budynki dawnego kółka rolniczego i teren wokół	123/4	0,57	123/4	0,57
		świetlica OSP + teren wokół	105/3	0,1	105/3	0,1
		teren wokół świetlicy OSP	105/2, 105/1,106/3,106/5	1,4596	105/2, 105/1,106/3,106/5	1,4596
		były dom nauczyciela - obecnie mieszkania komunalne z terenem wokół	93	0,67	93	0,67
11.	Kraczew	budynek kaplicy + teren wokół	74/1, 74/2	1,00	74/1, 74/2	1,00
		teren wokół byłej świetlicy	50/1	0,05	50/1	0,05
12.	Krzywystok	park	70/1	1,8053	70/1	1,8053
		świetlica	71	0,39	71	0,39
13.	Księżostany	świetlica	125/3, 377/1	0,1709	125/3, 377/1	0,1709
14.	Ruszczyzna	świetlica OSP	448	0,08	448	0,08
		teren wokół świetlicy	65/2	0,0484	65/2	0,0484
15.	Sosnowa-Dębowa	brak	nie dotyczy	0	nie dotyczy	0
16.	Swaryczów	brak	nie dotyczy	0	nie dotyczy	0

Lp.	Nazwa obszaru referencyjnego - sołectwo	Rodzaj działki	Numer działki ewidencyjnej	Powierzchnia ogółem	Działka ewidencyjna terenu wymagającego interwencji	Powierzchnia terenu wymagającego podjęcia interwencji
17.	Śniatycze	budynek byłej szkoły + mieszkania komunalne + teren wokół	1020	0,9331	1020	0,9331
		remizo-świetlica OSP	1017	0,54	1017	0,54
		teren przy remizo-świetlicy	1019	0,3	1019	0,3
18.	Tomaszówka	świetlica OSP	235	0,06	235	0,06
19.	Tuczapy	świetlica OSP	18/1	0,07	18/1	0,07
20.	Wolica Brzozowa	Warsztat Terapii Zajęciowej + teren	428, 429	0,27	428, 429	0,27
		altana	542	0,32	542	0,32
21.	Wolica Śniatycka	świetlica OSP	35/1	0,61	35/1	0,61
		teren przy świetlicy	35/2	0,03	35/2	0,03
		miejsce pamięci	328/1, 329/1	0,95	328/1, 329/1	0,95
22.	Zubowice	przedszkole + teren wokół	505/2	1,35	505/2	1,35
		remizo-świetlica OSP	505/1	0,6505	505/1	0,6505
SUMA:			-	165,6392	-	165,6392

Źródło: Dane Urzędu Gminy Komarów-Osada

Zgodnie z informacjami Urzędu Gminy łączna powierzchnia terenów publicznych (będących własnością lub w zarządzie Gminy Komarów-Osada) wynosi 165,63 ha, w tym aż 100% jest zdegradowanych i wymaga podjęcia interwencji. W wyznaczonym obszarze rewitalizacji zaś znajduje się 92,43 ha tychże terenów i tu również 100% wymaga podjęcia prac interwencyjnych.

Wykres 82 Porównanie wskaźnika delimitacyjnego- sfera przestrzenno-funkcjonalna- wskaźnik 11: udział powierzchni terenów publicznych wymagających podjęcia interwencji w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Komarów-Osada

→ **PODSUMOWANIE PROBLEMÓW:**

- ✓ Największym problemem zarówno całej gminy Komarów-Osada, jak też obszaru rewitalizacji jest zły stan techniczny oraz degradacja niemal całości terenów publicznych. Wskaźnik udziału powierzchni gruntów publicznych wymagających interwencji osiągnął wartość 100% dla obydwu analizowanych terenów. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż 55,47% wszystkich terenów publicznych w gminie Komarów-Osada znajduje się w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

→ **REKOMENDACJE:**

- ✓ Dane dotyczące stanu dróg publicznych, jak również kwestia oświetlenia publicznego, zarówno dla obszaru rewitalizacji, jak i teren całej gminy Komarów –Osada, decydują o tym, iż warunkiem koniecznym dla dalszego rozwoju jest podjęcie interwencji w zakresie infrastruktury drogowej oraz oświetlenia. Rozwój infrastruktury pozwoli na podniesienie jakości życia społeczności lokalnej, jak również zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru.
- ✓ Niezbędne jest podjęcie interwencji w zakresie zdegradowanych przestrzeni publicznych, w celu przywrócenia im pierwotnych oraz nadania nowych funkcji użytkowych, tworzenie przyjaznych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych obudzających społeczność lokalną do realizacji oddolnych inicjatyw, kreatywnego myślenia, itd.

4.6 Analiza lokalnych potencjałów

W ramach ostatniej części diagnozy, dotychczasową analizę negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizacji zestawiono z analizą lokalnych potencjałów - zasobów i możliwości, które mogą przyczynić się do rozwiązywania wskazanych problemów. Analiza dotyczy przede wszystkim potencjałów lokalnych (umiejscowionych w granicach obszaru), jednakże w niektórych przypadkach o potencjale obszaru decydują także instytucje czy zjawiska ogólnogminne.

Poniżej zaprezentowano w sposób syntetyczny wyniki przeprowadzonej, w zakresie potencjałów obszaru rewitalizacji, analizy:

→ **Instytucje i obiekty publiczne:**

Wśród najważniejszych instytucji publicznych na obszarze rewitalizacji należy wymienić:

- Szkołę Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadle - placówka edukacyjna skutecznie realizuje swoje cele i zadania statutowe zapewniając wysoki poziom przekazywanej wiedzy. Uczniowie korzystają z bogatej oferty zajęć edukacyjnych, podczas których rozwijają swoje zdolności i umiejętności. Dużą wagę przykładają do krzewienia postawy ekologicznej, czemu służą

liczne inicjatywy prowadzone przez szkołę. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie potrzeb i zdolności uczniów, szkoła dąży do zapewnienia warunków rozwoju każdego z nich. W szkole odbywają się zajęcia wyrównawcze dla dzieci z trudnościami edukacyjnymi, prowadzona jest terapia pedagogiczna, logopedyczna i psychologiczna. Szkoła uczestniczy w wielu programach profilaktycznych, prozdrowotnych i charytatywnych. Ponadto współpracuje z lokalnym społeczeństwem. Placówka udziela pomocy finansowej, która polega na zapewnieniu stypendiów socjalnych.

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie-Osadzie - jest samodzielną jednostką organizacyjną realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego. Realizuje zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych. Celem jego działania jest pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, wsparcie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiednich dla godności człowieka. GOPS realizuje różnorodne projekty skierowane do członków społeczności lokalnej. W ramach instytucji funkcjonuje również Klub Integracji Społecznej.
- Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie-Osadzie - podstawowym celem działalności SOK jest tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa dzieci, młodzieży i dorosłych w życiu społecznym i kulturalnym oraz współtworzenie jego wartości. Działalność Ośrodka służąca zaspokajaniu potrzeb kulturalno-społecznych realizowana jest na dwa główne sposoby. Z jednej strony poprzez udział mieszkańców w organizowanych wydarzeniach, z drugiej strony poprzez aktywne uczestnictwo mieszkańców we współtworzeniu życia kulturalno-społecznego. SOK współpracuje z amatorskim ruchem artystycznym, prowadzi działalność wydawniczą, są to głównie tomiki wierszy lokalnych twórców ludowych. Oprócz stałych form pracy organizowane są warsztaty plastyczne, kulinarne, wokalne, zajęcia ogólnorozwojowe dla młodzieży, Zumba dla Seniorów i inne. W okresie letnim organizowane są imprezy plenerowe, np. festyn Komarowski Uśmiech Lata, imprezy sportowo-rekreacyjne. W gestii Samorządowego Ośrodka Kultury jest również opieka nad twórczością ludową oraz tworzenie warunków dla rozwoju folkloru. Ośrodek otacza opieką merytoryczną działalność amatorskiego ruchu artystycznego, skupionego wokół funkcjonujących w Gminie Kół Gospodyń Wiejskich. Realizując swoje zadania współpracuje także z innymi stowarzyszeniami, instytucjami i grupami nieformalnymi działającymi na terenie gminy i poza jej granicami. Przy Samorządowym Ośrodku Kultury działa: Klub Seniora „Legenda”, Chór „Pasjonata” oraz Wielopokoleniowa Orkiestra Dęta. Przy Bibliotece Publicznej wspólnym wysiłkiem organizatorów i dzieci powstał piękny ogród społeczny. Warsztaty „Ekozapachy” zostały zrealizowane w ramach projektu Ekoorientowani współfinansowanego ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju

Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, realizowanego przez Stowarzyszenie Aktywni w Kulturze.

→ **Aktywność obywatelska:**

W ramach analizowania sytuacji w obszarze kapitału społecznego należy zwrócić uwagę na udział mieszkańców w kulturze. Wśród wyznaczników, pozwalających na zbadanie ww. udziału, jest czynne uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym gminy poprzez korzystanie z oferty Samorządowego Ośrodka Kultury w Komarowie-Osadzie. W związku z opisaną powyżej charakterystyką instytucji SOK ma ogromny potencjał w zakresie wdrażania zamierzeń GPR, zarówno w zakresie istniejącego zaplecza technicznego, które można wykorzystać do realizacji przedsięwzięć dotyczących włączenia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak również kadry instytucji kultury, która ma ogromne doświadczenie w zakresie animacji oraz działań służących społeczności lokalnej.

Aktywność społeczna mieszkańców gminy widoczna jest najwyraźniej przez pryzmat zrzeszania się ludności w różnego rodzaju organizacje. Na terenie rewitalizacji funkcjonują następujące organizacje: stowarzyszenie Aktywni w Kulturze, stowarzyszenie na rzecz rozwoju gminy Komarów-Osada Razem, stowarzyszenie Legion Komarów, stowarzyszenie Bitwa pod Komarowem, stowarzyszenie Dla Ciebie, Wieczysta fundacja im. Prof. Romana Trzeźniowskiego, „Wieczysta Fundacja Kapitana Mieczysława Kostrubca, Ochotnicza Straż Pożarna (wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego), KGW w Komarowie-Wsi, Stowarzyszenie Zachować Pamięć im. Dra. Wiesława Lipko. Tego typu organizacje są niezwykle istotne dla budowania tożsamości kulturowej, krzewienia kultury ludowej wśród młodych pokoleń, promocji lokalnych zasobów. Oddolne inicjatywy mieszkańców gminy pokazują ich zaangażowanie oraz gotowość do włączania się w działania na rzecz społeczności lokalnej.

→ **Zabytki, turystyka i rekreacja:**

Gmina posiada bogaty zasób materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz liczne atrakcje turystyczne:

- Na terenie gminy Komarów-Osada znajdują się liczne zabytki wpisane do rejestru zabytków. Są to:
 - murowany kościół parafialny pw. Świętej Trójcy z początków XX wieku,

- nagrobek kamienny z XIX wieku,
- cmentarz przykościelny wraz z drzewostanem, z początku XX wieku
- nadal czynny cmentarz grzebalny wraz z drzewostanem, z końca XVIII wieku,
- Zabytkowe kapliczki w Komarowie-Wsi oraz Komarowie-Osadzie,

- Liczne krzyże przydrożne i kapliczki,
- Ponadto gmina prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków, do której wpisane są:
 - na terenie Komarowa Dolnego: krzyż żelazny na postumencie, kapliczka,
 - na terenie Komarowa-Wsi: kapliczka murowana zwieńczona krzyżem, kapliczka murowana 2-kondygnacyjna, krzyż żelazny na postumencie, figura kamienna na postumencie,
 - na terenie Komarowa-Osady: kapliczka z figurą
- Krajobrazowy Szlak Rowerowy - który rozpoczyna się i kończy na Rynku w Komarowie-Osadzie. Ma charakter pętli biegnącej wokół gminy, o łącznej długości ok. 50 km. Może być dzielony na

krótsze trasy. Większa część szlaku to drogi utwardzone. Część południowa biegnie po malowniczej, górzystej części gminy.

Zdjęcie 4 Malownicze krajobrazy obszaru rewitalizacji gminy Komarów-Osada

Źródło: <http://www.komarow.pl/galeria-kom>

- Mieszkańcy oraz goście mogą skorzystać z infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej: siłowni zewnętrznej, altany wypoczynkowej oraz palcu zabaw w Komarowie-Osadle oraz placu zabaw w Komarowie-Wsi.

→ **Potencjał przestrzeni publicznych i obiektów publicznych:**

W miejscowości Komarów-Osada znajduje się przeważająca część terenów publicznych oraz ponad 1/3 wszystkich budynków użyteczności publicznej całej gminy. Odpowiednio wykorzystane, zrewitalizowane i udostępnione będą służyły całej społeczności lokalnej. Istniejąca baza obiektów publicznych oraz tych, którym w efekcie realizowanych przedsięwzięć można nadać nowe funkcje użytkowe, stanowi ogromny potencjał (zaplecze techniczne) do realizacji różnego rodzaju przedsięwzięć (w tym oddolnych) realizowanych w celu ożywienia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji.

→ **Potencjał kadr instytucji publicznych:**

Bez wątplenia niezwykle istotnym potencjałem jest doświadczona kadra Urzędu Gminy w Komarowie-Osadle oraz gminnych jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, SOK, placówek oświatowych). Pracownicy posiadają wieloletnie doświadczenie zarówno w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych (krajowych i zagranicznych), jak i realizacji szerokiego wachlarza przedsięwzięć (projektów i programów) służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu mieszkańców. Ogromnym potencjałem w tym zakresie jest doświadczenie we wdrażaniu przez instytucje publiczne założeń i projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Komarów-Osada*, którego obowiązywanie kończy się z upływem 2023r.

Profesjonalny system realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń GPR będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

→ **Potencjał społeczno - ekonomiczny**

Wiele podmiotów sektora budżetowego i prywatnego, będących największymi pracodawcami w gminie, ma swoje siedziby w obszarze rewitalizacji. Prężnie działające, duże zakłady pracy są dowodem na sprzyjające inwestycjom i rozwojowi przedsiębiorczości warunki zakładania działalności gospodarczych. Rozwój już istniejących czy pojawianie się nowych podmiotów ożywia znacząco gospodarkę oraz przyczynia się do zmniejszania bezrobocia w gminie. W obszarze rewitalizacji znajduje się również zdecydowana większość powierzchni związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, co jest doskonałym zapleczem do rozwoju nowych przedsięwzięć.

5. Część planistyczna

Przedmiotowy rozdział Gminnego Programu Rewitalizacji stanowi odpowiedź na wyniki przeprowadzonej diagnozy. W szeregu z aspektów GPR nie ogranicza się jedynie do tego, co wynika automatycznie z diagnozy problemów, lecz (opierając się o zdiagnozowanych potencjałach) wychodzi naprzeciw wyzwaniom i wyprzedza powstawanie problemów możliwych do przewidzenia w przyszłości. W związku z tym, GPR oprócz tego, że ma swe źródło w diagnozie, to opiera się na wizji, która stanowi projekcję przyszłości.

Nadrzędnym celem podejmowanych w perspektywie do roku 2030 przedsięwzięć będzie powstrzymanie degradacji terenów znajdujących się w gorszym położeniu, poprawa jakości życia zamieszkującej tam ludności oraz przywrócenie wyznaczonemu obszarowi rewitalizacji - wskazanemu przez mieszkańców jako wymagającego interwencji - jego pierwotnych, ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju, funkcji. Urzeczywistnienie przedmiotowych celów będzie odbywało się poprzez szereg mniejszych i większych projektów (zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”), realizowanych w równej mierze przez samorząd oraz instytucje publiczne, jak i przez organizacje społeczne oraz

przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującą aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację. Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanego terenu we wszystkich pięciu aspektach:

- ❖ **społecznym** – poprzez zapobieganie patologiom społecznym, takim jak alkoholizm czy przemoc w rodzinie, marginalizacji i wykluczeniu mieszkańców pozostających w „gorszej” sytuacji życiowej, kreowaniu zdrowych nawyków przeciwdziałających chorobom cywilizacyjnym dzieci i osób dorosłych (otyłość, nadwaga, wady postawy, choroby narządów ruchu i układu krążenia), odbudowywaniu więzi społecznych i rodzinnych, aktywizacji osób starszych, zwiększeniu szans rozwojowych dzieci i dorosłych z mniejszych i peryferyjnych ośrodków; niezwykle istotne jest również rozwijanie i wzmocnienie trzeciego sektora, a poprzez to budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- ❖ **gospodarczym** – poprzez stwarzanie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, lokowanie na obszarze rewitalizacji nowych przedsiębiorstw;
- ❖ **przestrzenno-funkcyjnym** – w tym zachowanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego stanowiącego potencjał lokalny;
- ❖ **technicznym** – poprzez dbałość o podstawową infrastrukturę techniczną (m.in. stopień skanalizowania, stan techniczny budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej) – jako elementu zwiększającego atrakcyjność zamieszkania i w pewnym stopniu ograniczającego odpływ ludności;
- ❖ **środowiskowym** – przede wszystkim poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego i wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju, która ma zapewnić zaspokojenie potrzeb społeczności, z uwzględnieniem przyszłych pokoleń i priorytetowym znaczeniem zachowania, odtworzenia i rozwijania środowiska przyrodniczego.

5.1 Wizja i cele rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 3) Gminny Program Rewitalizacji zawiera opis wizji stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji, a także cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych poprzednio negatywnych zjawisk społecznych i powiązanych z nimi problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych i technicznych. Wizja oraz uporządkowany system celów rewitalizacji stanowią spójną całość. Każdy z celów rewitalizacji w sposób

czytelny i nie budzący wątpliwości przyczynia się do realizacji określonego fragmentu wizji, jak również wizji jako całości.

5.1.1 Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji

Niniejszy rozdział zawiera prezentację wizji stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji w perspektywie roku 2030. Została ona wypracowana w oparciu o odbyte konsultacje społeczne i deklarowane aspiracje lokalnej wspólnoty. Wypracowana przy współudziale społeczności lokalnej wizja obszaru rewitalizacji jest spójna z wizją rozwoju całej gminy Komarów-Osada definiowanej na poziomie obowiązujących lokalnie dokumentów strategicznych. Decyduje to o spójności wizji rozwoju oczekiwanej przez społeczność lokalną, jak i definiowanej przez władze gminy na poziomie dokumentów strategicznych.

Wizja została sformułowana jako zbiór procesów, których przebieg warunkuje nie tylko osiągnięcie doraźnych zmian, lecz tworzy także podstawę dla długofalowego ożywienia wyznaczonego podobszaru rewitalizacji. W wizji uwzględniono wszystkie wymiary rewitalizacji, a także sformułowano specyficzne procesy, które powinny się toczyć w obszarach rewitalizacji.

Wizja obszaru rewitalizacji to opis oczekiwanego w przyszłości stanu tego obszaru. Wizja ma na celu: zobrazowanie stanu docelowego, informowanie o aspiracjach osób/podmiotów formułujących wizję oraz jednoczenie wokół idei. Na poniższym rysunku zaprezentowano elementy, które zwiera wizja

Rysunek 1 Elementy wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji gminy Komarów-Osada stanowi teren atrakcyjny pod względem osadniczym. W jego obrębie panuje ogólne poczucie ożywienia zarówno społecznego, jak i gospodarczego.

Zamieszkują go ludzie otwarci na zmiany, przedsiębiorczy i odważnie realizujący swoje pomysły na życie. Zrealizowane działania rewitalizacyjne wpłynęły na ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych oraz zwiększenie poziomu integracji społecznej. W efekcie aktywizacji społecznej i zawodowej oraz wdrożeniu usług wspierających i zapobiegających marginalizacji, osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym, otrzymały szansę na wyjście z niekorzystnej sytuacji życiowej. Pomimo tego, iż negatywne zjawiska nie zniknęły całkowicie, to są systematycznie ograniczane. Podjęte działania wpłynęły korzystnie na jakość życia mieszkańców.

Obszar rewitalizacji stanowi przestrzeń sprzyjającą rozwojowi mieszkańców na każdym etapie życia. Zaangażowanie organizacji pozarządowych zaowocowało integracją społeczną, zwiększeniem aktywności obywatelskiej i zmniejszeniem występujących problemów. W efekcie odbudowywania i utrwalania więzi sąsiedzkich i mnogości oddolnych małych inicjatyw wzmocniono spójność społeczną.

W obszarze zrewitalizowanych przestrzeni oraz obiektów publicznych odbywa się wiele wydarzeń kulturalnych i społecznych, które integrują mieszkańców całego obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy Komarów-Osada. Estetyczne i atrakcyjne przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji tętnią życiem w wyniku zaangażowania i aktywności mieszkańców. Są przyjaznymi i bezpiecznymi miejscami spędzania wolnego czasu, rekreacji oraz prowadzenia działalności społecznej.

W celu podniesienia warunków życia nadal systematycznie modernizowana i rozwijana jest niezbędna infrastruktura techniczna i społeczna. Działania rewitalizacyjne w sferach pozaspołecznych pozwoliły na uzyskanie poprawy komfortu życia zarówno mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy. Zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego zachęca do osiedlania się na obszarze rewitalizacji. Wzmocniła się zaradność gospodarcza i społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Przyrodnicze oraz historyczno-kulturowe dziedzictwo obszaru stało się motorem napędowym przemian społeczno-gospodarczych. Obszar rewitalizacji skutecznie wykorzystuje potencjał dziedzictwa wielokulturowego oraz bogactwa historycznego i naturalnego, wokół którego buduje się wspólnotę wartości społeczności lokalnej.

Wyżej zaprezentowana wizja współgra z wizją obszaru rewitalizacji wyznaczonego w ramach LPR 2017-2023 w zakresie konieczności stworzenia miejsca bezpiecznego, przyjaznego, dostępnego bez wyjątku dla wszystkich grup mieszkańców, miejsca atrakcyjnego spędzania czasu wolnego, gdzie można rozwijać swoje pasje i zainteresowania. W przypadku obu dokumentów, obszar rewitalizacji jawi się jako miejsce atrakcyjne pod względem osiedleńczym, o rozwiniętym systemie świadczenia usług publicznych, w tym przede wszystkim społecznych; gdzie całość problemów społecznych co prawda, nie zniknęła, ale jest skutecznie ograniczana.

Powodzenie całego Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym urzeczywistnienie wyżej zaprezentowanej wizji obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji, zależy w głównej mierze od mobilizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie realizacji dużej liczby działań w „rodzimej” skali, zgodnych z celami Programu lub komplementarnych wobec nich, a dotyczących jakości prywatnego życia.

5.1.2 Cele rewitalizacji i odpowiadające im kierunki działań

W świetle ustawowych założeń cele rewitalizacji winny być wytypowane w taki sposób, aby implikowały następnie kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk ujawnionych w diagnozie. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom powinno z kolei polegać na wykorzystaniu zidentyfikowanych potencjałów.

W ramach niniejszego dokumentu wskazano dwustopniową strukturę celów. Zdefiniowano cel główny oraz przyporządkowane mu cztery cele strategiczne. Cele rewitalizacji określają kierunek, w jakim należy zmierzać, aby osiągnąć zamierzoną wizję rewitalizacji. Mają one układ hierarchiczny od celu głównego, przez cele strategiczne, aż po kierunki działań. Strukturę niżej zaprezentowanych celów niniejszego dokumentu należy, w całym okresie jego obowiązywania, traktować jako stałą. Aktualizacji (przy uwzględnieniu bieżącej sytuacji) mogą podlegać kierunki działań zmierzające do realizacji wyznaczonych celów. Mając na względzie zbieżność zdiagnozowanych problemów występujących w obrębie jednostek wchodzących w skład obszaru rewitalizacji (tj. Komarów Dolny, Komarów Osada i Komarów-Wieś) wyznaczono wspólne cele dla całego obszaru rewitalizacji.

Zaprezentowany w ramach niniejszego rozdziału cel główny określa zakres niezmiennego kierunku działań w perspektywie długoletniej. Przedmiotowy cel stanowi odpowiedź na zdefiniowane problemy w długoterminowej perspektywie rozwoju, wskazując na korzyści oczekiwanych przemian płynące dla wszystkich mieszkańców.

CEL GŁÓWNY

Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

Przyjęty główny cel rewitalizacji zakłada odnowę obszaru rewitalizacji poprzez ożywienie i rozbudzenie potencjału tkwiącego w nim oraz zamieszkującej tam ludności, czego efektem będzie wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysu oraz poprawa jakości i poziomu zamieszkiwania. Choć, niekorzystne zjawiska, które spowodowały degradację obszaru, nie zostaną zupełnie zniwelowane, to

ich skala zostanie znacznie ograniczona. Działania podejmowane w ramach rewitalizacji będą przede wszystkim skupiały się na przeciwdziałaniu problemom społecznym. Pozostałe przedsięwzięcia o charakterze gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym czy środowiskowym mają za zadanie wspomagać przeciwdziałanie problemom społecznym.

Cele rewitalizacji oraz kierunki rozwoju obszarów rewitalizacji zostały wyznaczone na podstawie zidentyfikowanych problemów oraz potrzeb skumulowanych na obszarze zdegradowanym. Bezpośrednią inspiracją do ich powstania były wyniki prac mieszkańców podczas prowadzonych konsultacji społecznych. W dniu 15.09.2023 r. zorganizowane zostało spotkanie informacyjno-konsultacyjne, w ramach którego wypracowane zostały zarówno cele, jak i odpowiadające im kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji. Struktura przyjętych w niniejszym Gminnym Programie Rewitalizacji celów strategicznych przedstawia się następująco:

Rysunek 2 Cele strategiczne GPR

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

W poniższej tabeli przedstawiono matrycę struktury celów i kierunków interwencji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów, potencjałów i planowanych efektów procesu rewitalizacji.

Tabela 18 Matryca celów i kierunków działań, problemów, potencjałów i spodziewanych efektów Gminnego Programu Rewitalizacji

Sfera	Zdiagnozowane problemy	Cel strategiczny	Wiodące kierunki działań	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
Spoleczna	– depopulacja obszaru rewitalizacji (na przestrzeni lat 2017-2021 na poziomie - 4,43%) w tempie zbliżonym do -obszaru całej gminy Komarów-Osada (-4,74%) - w latach 2017-2021 w obszarze rewitalizacji odnotowano ujemny przyrost naturalny - niekorzystne trendy w zakresie zmiany liczby mieszkańców potwierdza również analiza wskaźnika obrazującego liczbę urodzeń w 2021 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźnika dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji przybiera wartość niższą (0,6) niż dla obszaru gminy (0,73) - wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym (wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021 r. w zakresie obszaru rewitalizacji wynosi 25,52 i kształtuje się na poziomie zbliżonym do średniej gminnej 25,39) - występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych związanych z ubytkiem młodych mieszkańców i stopniowym starzeniem się społeczeństwa (w latach 2017-2021 wskaźnik obrazujący zmiany liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w obszarze rewitalizacji wynosi 12,21, a dla całej gminy: 6,68) -niekorzystne trendy odnotowuje się w zakresie prognoz GUS, które wskazują, iż starzenie się populacji zarówno obszaru rewitalizacji, a także obszaru całej gminy będzie postępować nadal – wysoka liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych (przy populacji obszaru wynoszącej 29,81% wszystkich mieszkańców gminy, 31% wszystkich bezrobotnych zamieszkuje ww. obszar)	1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	- zmniejszenie skali narażenia na ubóstwo i wykluczenie społeczne - budowanie włączenia społecznego poprzez uczestnictwo w kulturze i aktywnościom sportowym - odnowienie poczucie lokalnej dumy i czerpać na co dzień z wielokulturowości obszaru - wspieranie rodzin w pełnieniu przynależnych im funkcji - zwiększenie liczby i podniesienie jakości usług publicznych, w tym społecznych świadczonych w interesie ogólnym - rozszerzenie i poprawa jakości oferty kulturalno-edukacyjnej dedykowanej dzieciom i młodzieży - włączanie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i obywatelskie gminy - organizowanie opieki wytchnieniowej - popularyzacja idei i pomoc w organizacji gospodarstw społecznych - stworzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży - rozwój poradnictwa społecznego - integracja i aktywizacja społeczna osób o zróżnicowanym wieku i statusie materialnym - stworzenie miejsc aktywnej integracji społecznej - wspieranie i zachęcanie do realizacji różnego rodzaju oddolnych inicjatyw	– dostępność obiektów publicznych, które można wykorzystać dla potrzeb realizacji różnego rodzaju działań społecznych – bogate dziedzictwo kulturowe i naturalne obszaru – relatywnie wysoka liczba organizacji pozarządowych, w tym organizacji działających prężnie na rzecz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej - doświadczona kadra instytucji publicznych wdrażających różnego rodzaju przedsięwzięcia w zakresie włączenia społecznego	– poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji – integracja międzypokoleniowa w społeczności lokalnej – poszerzona oferta atrakcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży – zwiększone uczestnictwo seniorów, osób z niepełnosprawnością w życiu społeczno-kulturalnym gminy - wzrost kreatywności i innowacyjności mieszkańców - wzrost realizacji oddolnych inicjatyw - poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców - poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców

	- zjawisko długotrwałego bezrobocia, ma na obszarze rewitalizacji charakter utrwalony i wskazuje tendencje wzrostową (przeźreni lat 2017-2021 udział osób długotrwanie bezrobotnych zamieszkujących obszar rewitalizacji w ogólnej liczbie długotrwanie bezrobotnych z terenu gminy wzrósł z 26,53% do 28,57%) – szczególna koncentracja osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń GOPS (na obszarze rewitalizacji zamieszkuje około 1/4 wszystkich beneficjentów pomocy społecznej z terenu gminy) - koncentracja problemu ubóstwa na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (wskaźnik obrazujący liczbę osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu ubóstwa przypadającą na 100 mieszkańców w 2021 r. dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji kształtuje się na poziomie ponad dwukrotnie wyższym (0,22) niż średnia gminy (0,1) - wskaźnik obrazujący liczbę osób korzystających ze świadczeń GOSP z tytułu bezrobocia przypadającej na 100 mieszkańców w 2021 r. dla terenu całej gminy wyniósł: 0,51, natomiast dla obszaru rewitalizacji kształtuje się na poziomie znacznie wyższym niż ww. średnia i wynoszącym 0,67) -obszar rewitalizacji cechuje się również szczególną koncentracją osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności, udział osób pobierających świadczenia z tego tytułu i zamieszkujący obszar rewitalizacji w ogólnej populacji jest znacznie wyższy (2021 r.: 0,6%) niż w przypadku obszaru całej gminy (2021 r.: 0,47%), osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji stanowiły w latach 2017-2021 znaczną część wszystkich osób pobierających świadczenia z tego tytułu (34,72% w 2021r.) - problemem obszaru rewitalizacji jest także bezradność w sprawach opiekuńczo-		- aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami - rozwój nieformalnych form nauki, w tym dla osób starszych- utworzenie Uniwersytetu Ludowego - rozwój więzi międzysąsiedzkich -realizacja zadań wzmacniających patriotyzm - budowanie zaangażowania obywatelskiego - promowanie walorów turystycznych, kulturowych i naturalnych obszaru rewitalizacji - tworzenie przestrzeni dla prowadzenia działalności gospodarczej - rozwijanie postawy przedsiębiorczości wśród mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży - zwiększanie potencjału lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy - budowa marki opartej na dziedzictwie kulturowym i naturalnym gminy Komarów-Osada - działania wspierające poprawę bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji (np. budowa oświetlenie w miejscach braków i deficytów)		

	wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - w 2021 r. osoby korzystające ze świadczeń z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby zamieszkujące obszar rewitalizacji stanowiły aż 44,44% beneficjentów GOPS - stan zamożności mieszkańców wpływający na konieczność korzystania z dożywiania (w 2021 r. 24,24% wszystkich dzieci korzystających z dożywiania pochodziło z obszaru rewitalizacji) - duża koncentracja problemu przemocy w rodzinie - koncentracja dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi (w latach 2019/2020 oraz 2020/2021 udziału uczniów posiadających szczególne potrzeby edukacyjne kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia gminna) - niski poziom bezpieczeństwa publicznego (wysoki udział nieakceptowanych społecznie zachowań (45,65% wszystkich przestępstw odnotowanych na terenie gminy, 33,93% wszystkich interwencji Policji) - zauważalna jest bierność dużej części mieszkańców w sprawy społeczne i obywatelskie - przeważa niechęć w aktywne angażowanie się w sprawy publiczne, życie kulturalne, społeczne				

Gospodarcza	- niska dochodowość i innowacyjność funkcjonujących podmiotów gospodarczych - brak wystarczającej liczby miejsc pracy wpływający na procesy migracyjne ludności i wyludnianie się obszaru - typowo rolniczy charakter gminy oraz wielowiekowe tradycje rolnicze obszaru, przy jednoczesnej w większości przypadków niskiej opłacalności produkcji rolnej oraz deficycie przedsięwzięć wpływających na rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych - niewystarczające wykorzystanie potencjału obszaru (walorów naturalnych oraz turystycznych) do rozwoju sfery gospodarczej - problematyczna jest niechęć mieszkańców do podejmowania ryzyka, niska innowacyjność i kreatywność oraz rzadka w populacji cecha bycia przedsiębiorczym	2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	- rozwijanie postawy przedsiębiorczości wśród mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży - tworzenie przestrzeni do rozwoju działalności gospodarczej - zwiększanie potencjału lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy - rozwój usług turystycznych opartych na lokalnych potencjałach przyczyniający się do ożywienia obszaru - ze względu na typowo rolniczy charakter obszaru i dużą liczbę mieszkańców utrzymujących się z rolnictwa proponowanym kierunkiem jest rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych pozwalający na dywersyfikację źródeł dochodów ludności - promocja rozwoju przedsiębiorczości i postawy „bycia przedsiębiorczym”	- obszar rewitalizacji to teren o dogodnych walorach przyrodniczych, krajobrazowych i naturalnych stanowiących potencjał o rozwoju turystyki - ulokowanie obiektów zdegradowanych, którym można nadać nowe funkcje, w tym turystyczne i gospodarcze - potencjał istniejących podmiotów gospodarczych	- ożywienie gospodarcze wpływające na wzrost miejsc pracy, - spadek bezrobocia oraz wzrost poziomu życia mieszkańców - zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej obszaru - poprawa poziomu i zaможności mieszkańców - zwiększenie możliwości zarobkowania przez mieszkańców
Środowiskowa Techniczna Przestrzenno-funkcjonalna	-wyznaczony obszar rewitalizacji wymaga interwencji z powodu pozostającej na jego terenie dużej ilości azbestu do utylizacji - niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców - bardzo niekorzystnie wygląda sytuacja w zakresie korzystania przez budynki mieszkalne z przestarzałych, nieefektywnych i zagrażających środowisku źródeł ciepła, udział tych budynków w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych jest stosunkowo wysoki w obu przypadkach, dla obszaru rewitalizacji wynosi on 69,43%, dla terenu gminy 65,55% - występowanie budynków i obiektów użyteczności publicznej niespełniających	3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	-- realizacja przedsięwzięć wdrażających zasady gospodarki niskoemisyjnej (m.in. termomodernizacja budynków, montaż oze), wpływających na poprawę środowiska naturalnego (m.in. usuwanie azbest) oraz zachowanie bioróżnorodności terenu kontynuacja działań w zakresie zwiększenia wykorzystania oze w sektorze publicznym oraz prywatnym - kontynuacja działań w zakresie utylizacji wyrobów azbestowych	- doświadczenie kadr Urzędu Gminy w zakresie przedsięwzięć wpływających na poprawę i ochronę jakości środowiska naturalnego - potencjał dla podjęcia działań podnoszących efektywność energetyczną - rodząca się świadomość mieszkańców w	- poprawa jakości środowiska naturalnego wpływająca na podniesienie zamieszkiwania oraz wzrost atrakcyjności turystycznej - tętniące życiem atrakcyjnie zagospodarowane przestrzenie publiczne - poprawa estetyki otoczenia

	standardów energetycznych i wymagających termomodernizacji (50%) - wysoka liczba budynków niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (66,67%) - brak dostosowania placówek oświatowych do prowadzenia włączającego procesu edukacyjnego - niewystarczająca jakość dróg publicznych (udziału długość dróg lokalnych wymagających interwencji dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji 72,34%) - wysoki udział punktów świetlnych wymagający interwencji (55,68%) - największym problemem zarówno całej gminy Komarów-Osada jak też obszaru rewitalizacji jest zły stan techniczny oraz degradacja niemal całości terenów publicznych, wskaźnik udziału powierzchni gruntów publicznych wymagających interwencji dla gminy i obszaru rewitalizacji wynosi 100% - deficyt miejsc opieki przedszkolnej oraz brak miejsc opieki żłobkowej		- zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców - działania zmierzające do rozwoju sieci wodociągowej i modernizacji istniejącej - stworzenie infrastruktury oczyszczania ścieków - modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne - zwiększenie potencjału placówek oświatowych - zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych - zagospodarowanie przestrzeni publicznych bazujące na zasobach przyrodniczych i historycznych obszarów rewitalizacji - dostosowanie budynków/obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - poprawa dostępności do infrastruktury technicznej i społecznej - poprawa stanu infrastruktury drogowej i poprawa bezpieczeństwa poruszania się po drogach (m.in. modernizacja nawierzchni oraz montaż energooszczędnego oświetlenia) - podniesienie jakości terenów i przestrzeni publicznych	zakresie niezbędności prowadzenia proekologicznych działań - występowanie obiektów publicznych, którym można przywrócić pierwotne lub nadać nowe funkcje użytkowe, - położenie na terenie o dużych walorach krajoznawczych sprzyjających rozwojowi turystyki i spędzania czasu wolnego - potencjał do rozwoju różnych form turystyki i związanych z nią usług (np. szlak zabytków techniki) - doświadczona kadra instytucji publicznych wdrażających różnego rodzaju przedsięwzięcia w zakresie poprawy infrastruktury technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej - obecność ciekawych obiektów historycznych	- wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji - powstanie przestrzeni przyjaznych mieszkańcom - poprawa jakości dostępności obiektów publicznej i terenów rekreacyjnych - zaspokojenie potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnością, dzieci i młodzieży w zakresie spędzania czasu wolnego, wypoczynku i rekreacji - poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznej - wzrost poziomu bezpieczeństwa poruszania się po drogach publicznych

Źródło: Opracowanie własne

Wyżej zaprezentowane cele umożliwią ograniczenie rozpoznanych na obszarach rewitalizacji problemów społecznych oraz problemów pozostałych 4 sfer poddanych analizie. Poniżej zawarto opis poszczególnych celów strategiczny. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż przedmiotowe cele są komplementarne i uzupełniają się wzajemnie. Tak naprawdę każdy z nich jest przekrojowy i oddziałuje zarówno na sferę wiodącą, jak i inne sfery.

❖ **Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji**

Jednym z kluczowych zagadnień analizowanych w trakcie dogłębnej diagnostyki obszarów jest szeroko pojęta sfera społeczna. Jakość funkcjonowania tej sfery określa między innymi poziom posiadanego przez daną społeczność kapitału społecznego. Kapitał społeczny, czyli potencjał składający się z wynikających z relacji międzyludzkich norm, wartości i zasad, zaufania oraz sieci wsparcia społecznego. Na obszarze rewitalizacji, w związku ze zdiagnozowanym szeregiem negatywnych zjawisk w sferze społecznej, w oczywisty sposób jakość kapitału społecznego będzie bardzo niska. Taki stan rzeczy wymaga gruntownej, dogłębnej interwencji nastawionej na osiągnięcie trwałej zmiany przede wszystkim w mentalności członków społeczności. Osiągnięcie takiej zmiany uruchomi szereg procesów, gdzie społeczność lokalna będzie świadomym i czynnym uczestnikiem, a wiele działań inicjowanych będzie oddolnie. Pierwszym krokiem w realizacji przedmiotowych działań będzie zatem osiągnięcie wysokiego poziomu spójności społecznej. W myśl definicji stosowanej przez Radę Europy spójność społeczna to zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom, zminimalizowania różnic i uniknięcia społecznej polaryzacji. Istotą spójności społecznej jest budowanie takich relacji społecznych, aby naturalna różnorodność nie przeradzała się w bolesne podziały prowadzące do zanikania więzi społecznych i patologizacji życia. Esencją istnienia spójności społecznej są pozytywne relacje międzyludzkie oraz budowana w oparciu o nie sieć wsparcia. W takich realiach ludzie efektywnie komunikują się wypracowując w ten sposób wspólne cele i podejmując decyzje w oparciu o zasady demokracji.

Działania nastawione na osiągnięcie danego stanu funkcjonowania społeczeństwa będą zatem nastawione między innymi na usuwanie i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom życia społecznego, takim jak ubóstwo (często dziedziczne), bezrobocie, dysfunkcje życia rodzinnego i niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, dysproporcje szans edukacyjnych, uzależnienia czy społeczne skutki chorób i niepełnosprawności. Działania w tym celu będą między innymi zorientowane na wspieraniu rodzin w wypełnianiu przynależnych im funkcji, jak również wyrównywaniu szans (w tym edukacyjnych), budowaniu atmosfery sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi dzieci, młodzieży oraz dorosłych. W związku ze zmianami zachodzącymi w społeczeństwie (zmiana struktury wieku mieszkańców i widoczny trend starzenia się społeczeństw), istotne będą różnego rodzaju działania skierowane do najstarszych członków lokalnej społeczności. Ważne będzie inicjowanie działań w

zakresie rozwoju usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych na rzecz seniorów. Kolejnym istotnym zadaniem będzie włączenie społeczne i zawodowe osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ora w trudnej sytuacji życiowej. Należy również w sposób szczególny pochylić się nad problematyką zbudowania społeczeństwa autentycznie włączającego, dającego osobom niepełnosprawnym warunki, możliwości i okazje do najszerszego uczestnictwa w życiu społeczeństwa, do pełnego zaspokojenia wszelkich potrzeb, do samorealizacji i rozwoju. Niezwykle istotnym elementem jest podnoszenie poziomu zamieszkiwania na terenie obszaru rewitalizacji. Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych, w tym w szczególności w zakresie zagwarantowania możliwości godnego i bezpiecznego zamieszkiwania, stanowi warunek konieczny do wdrożenia innych elementów zmiany w mentalności i zachowaniu społeczności lokalnej oraz do rozbudzenia potrzeb wyższego rzędu. Kolejnym obszarem działań powinno być budowanie emocjonalnych związków i tzw. „lokalnego patriotyzmu”. Funkcjonowanie w miejscu przyjaznym, ocenianym przez konkretne jednostki jako atrakcyjne, właściwe i dobre dla nich, a więc wartościowanym pozytywnie, nie jest kategorią bez znaczenia dla odczuwanego zadowolenia z życia. Wobec czego, ważnym kierunkiem działań jest odnowa poczucia lokalnej dumy z faktu zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji.

Konkretne przedsięwzięcia opisane w GPR, polegające między innymi na rewitalizacji terenów oraz budynków użyteczności publicznej, szeroko zakrojone działania rozwojowe placówek edukacyjnych, organizowanie przedsięwzięć skierowanych do różnorodnych grup społecznych, zmierzają do realizacji celu nadrzędnego jakim jest wzmocnienia kapitału społecznego w obszarze rewitalizacji. W efekcie pojedynczych, konkretnych działań nastąpi między innymi znaczne podwyższenie jakości oferowanych usług edukacyjnych na obszarze rewitalizacji, a dzieci uzyskają dostęp do atrakcyjnych miejsc, pozwalających na rozwój pasji i zainteresowań, podniesiony zostanie poziom kształcenia, który będzie dostosowany do potrzeb zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego. W wielu miejscach postanie również infrastruktura, w której będą mogły być prowadzone usługi społeczne, rekreacyjne, sportowe, zdrowotne i kulturalne. Zwiększy się bezpieczeństwo na rewitalizowanym poprzez montaż monitoringu i nowego oświetlenia. Kolejne działania wpłyną na znaczną poprawę komfortu i warunków zamieszkiwania osób będących w szczególnej sytuacji (tj. mieszkańców korzystających z gminnych mieszkań komunalnych). Zaplanowane przedsięwzięcia przyczynią się również do ochrony i wzmocnienia dziedzictwa niematerialnego społeczności lokalnej oraz przyczynią się do rozszerzenia oferty społecznej i kulturalnej, co będzie miało bezpośrednie przełożenie na wzrost kapitału społecznego - zwiększenie innowacyjności i kreatywności mieszkańców. Szczególne miejsce zajmuje inicjatywa związana z modernizacją istniejącego już CIS. W efekcie na obszarze rewitalizacji powstanie placówka realizująca specjalistyczne programy pracy z osobami wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi wykluczeniem. CIS będzie prowadził działalność w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych

wykluczeniem społecznym oraz działania długofalowe mające wpływ na postawę człowieka i jego sposób funkcjonowania w środowisku.

❖ **Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji**

Jakość życia mieszkańców nierozzerwalnie łączy się z szeregiem zagadnień ze sfery gospodarczej. Jednym z palących problemów obszaru rewitalizacji jest pogłębiające się ubóstwo znacznej liczby mieszkańców. Stan ubóstwa i stała deprivacja szeregu potrzeb prowadzi do powstawania warunków, w których mogą rozwinąć się różnego rodzaju patologie życia rodzinnego i społecznego. Szczególny nacisk zatem położyc należy na szeroko rozumiane rozwijanie w obszarze rewitalizacji postaw przedsiębiorczych. Przedsiębiorczość to jeden z najważniejszych czynników w realny sposób wpływających na społeczność – jest generatorem wzrostu gospodarczego, elementem wzmacniającym spójność społeczną i zapobiegającym zjawisku wykluczenia społecznego. Jest ona rozumiana jest nie tylko poprzez pryzmat prowadzonej działalności gospodarczej, ale także życiowej postawy „bycia przedsiębiorczym” – samostrowność, aktywność i gotowość do podejmowania skalkulowanego ryzyka. Rozwianie przedsiębiorczości rozumianej jako „bycie przedsiębiorcą” jest równie istotne jak wyposażanie mieszkańców w postawę „bycia przedsiębiorczym”; niezwykle ważną także poza obszarem biznesu. Rozwój lokalnej gospodarki jest jednym z priorytetów rozwoju obszaru rewitalizacji. Oczekiwana zmiana wpłynie przede wszystkim na wzrost liczby miejsc pracy oraz dochodów mieszkańców, unowocześnienie warunków pracy, polepszenie jakości życia społeczności lokalnej.

Realizacja celu będzie obejmował zatem szeroko zakrojone działania edukacyjne, prowadzone od najmłodszych lat, poprzez poszczególne etapy edukacyjne, skończywszy na kursach dla dorosłych oraz poradnictwie. Szereg zaplanowanych inwestycji obejmuje różnego rodzaju działania w placówkach edukacyjnych. Preorientacja zawodowa oraz podstawy przedsiębiorczości i związane z tym rozwijanie kompetencji kluczowych wprowadzane są już na etapie edukacji przedszkolnej. Realizacja poszczególnych celów projektu przyczyni się do rozwoju kompetencji komputerowych i informatycznych, czyli kluczowych umiejętności, niezbędnych do pełnego funkcjonowania we współczesnym świecie. Prowadzone w placówkach edukacyjnych zajęcia wpłyną ponadto na zwiększenie wiedzy w zakresie ekonomii i przedsiębiorczości, rozwijając przy tym tzw. kompetencje miękkie, m.in. umiejętność pracy w grupie, radzenia sobie ze stresem, wiarę we własne możliwości, kreatywność, zdolność do planowania i konsekwentnej realizacji przedsięwzięć. Znaczący wpływ na sferę gospodarczą będzie miała także działalność zreorganizowanego CIS. Prowadzone tam różnorodne inicjatywy, nastawione między innymi na wzmacnianie kompetencje klientów, przyuczenie zawodowe, wpłyną na zwiększenie szans osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem na samodzielne poruszanie się po rynku pracy, prowadząc w efekcie do zatrudnienia w różnych formach. W oczywisty sposób przyczyni się to do zmniejszenia skali bezrobocia w obszarze rewitalizacji. Długofalowym

efektem będzie zaś podniesienie jakości życia społecznego dzięki minimalizacji zjawiska wykluczenia społecznego.

Kolejnym kluczowym obszarem dla zaistnienia ożywienia gospodarczego będzie tworzenie przestrzeni dla prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej. Wykorzystać w pełni należy potencjał osób już aktywnych gospodarczo, przedsiębiorców, którzy dają pracę mieszkańcom. Należy więc podjąć kroki w kierunku zwiększania aktywności gospodarczej, rozwoju przedsiębiorczości w celu tworzenia nowych, miejsc pracy. Należy motywować mieszkańców oraz wspierać ich w otwieraniu i prowadzeniu własnej działalności. Intensyfikacja działań mających na celu kompleksowe wzmocnienie kondycji lokalnych przedsiębiorstw, a tym samym lokalnych zasobów pracy, będzie sprzyjać odwróceniu niekorzystnych trendów, związanych z emigracją zarobkową mieszkańców obszaru, zwłaszcza ludzi młodych z wyższym wykształceniem, która negatywnie wpływa na perspektywy rozwojowe obszaru. Wzmocnienie lokalnych przedsiębiorstw i promowanie otwierania nowych działalności gospodarczych przyczyni się do stabilizacji i zwiększenia liczby miejsc pracy oraz zaopatrzenia obszaru w ważne dobra i usługi, a także do utrzymania i wykreowania konkurencyjnej struktury przedsiębiorstw. Dużą rolę odgrywać będzie tu również zaplanowane w GPR nadawanie nowych funkcji gospodarczych, społecznych i kulturalnych obiektom zdegradowanym, które ze względu na obecny stan technicznych nie nadają się do użytku. W efekcie powstawania nowych placówek na obszarze rewitalizacji powstaną nowe miejsca pracy, co przyniesie pozytywne efekty w postaci zmniejszenia skali bezrobocia. Dzięki realizowanym projektom obszar stanie się atrakcyjniejszy przede wszystkim pod względem gospodarczym. Wpłynie to na wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy.

Wśród licznych problemów nie tylko obszaru rewitalizacji, ale również całej gminy Komarów-Osada jest nadal niewystarczający stopień funkcjonowania podmiotów umożliwiających zatrudnienie osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, do których klasyczne instrumenty aktywizacji zawodowej (np. szkolenia, zatrudnienie subsydiowane) są niewystarczające. Tego rodzaju inicjatywy z jednej strony wpływają na integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, z drugiej zaś wzmacniają potencjał sektora obywatelskiego. Wobec powyższego ważnym elementem przedmiotowego celu będzie rozwój ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji. Celem rewitalizacji jest budowa spójnych społeczności, której wyróżnikiem jest zdolność do nawiązywania i rozwijania trwałych, pozytywnych relacji między jednostkami, grupami i instytucjami oraz do skutecznego rozwiązywania wspólnych problemów. Rewitalizacja może być skuteczniejsza dzięki ekonomii społecznej. Jednocześnie ekonomia społeczna może się wzmocnić, dzięki włączeniu w proces rewitalizacji. Ekonomia społeczna jest aktywnością oddolną, dopasowaną do potrzeb i możliwości środowisk lokalnych. Warunkiem skutecznej rewitalizacji jest społeczna mobilizacja, która może prowadzić do powstania właściwych ruchów społecznych. Przedsiębiorczość społeczna ze

względu na swoją specyfikę, hybrydowy charakter (powstaje na styku sektorów) i łączenie celów biznesowych ze społecznymi, ma w sobie wymagany potencjał mobilizacyjny. Udział podmiotów ekonomii społecznej w rewitalizacji wzmacnia jej partycypacyjny charakter i może odbywać się m.in. poprzez realizację zleceń w zakresie zadań dotyczących działań rewitalizacyjnych – tych w obszarze „miękkim”, jak różnorodne działania animacyjne integrujące mieszkańców, oraz w obszarze „twardym” – prace budowlane, adaptacyjne prowadzone zgodnie z profilem branżowym. Ekonomia społeczna generuje miejsca pracy o wysokiej jakości i ulepsza poziom życia, oferuje ramy dla nowych form przedsiębiorczości i pracy, odgrywa bardzo ważną rolę w rozwoju lokalnym i spójności społecznej, bierze udział w tworzeniu stabilności i pluralizmu ekonomii rynkowej.

Ostatnim obszarem zainteresowania jest potencjał drzemiący w sferze turystycznej obszaru. Dlatego też działania interwencyjne obejmować będą tworzenie przyjaznych, atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów przestrzeni, pozwalających na wzmożenie ruchu turystycznego i rozwój związanych z tym miejsc pracy oraz usług. Przedsięwzięcia obejmujące wzrost atrakcyjności obszaru rewitalizacji wpłyną na kreowanie potencjału turystycznego, który będzie przyciągać turystów nie tylko z najbliższej okolicy, ale również całego kraju.

❖ Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji

Poprawa jakości życia wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji wiąże się również w szeroki sposób z jakością przestrzeni publicznych. Zgodnie z nazwą tereny publiczne są przestrzeniami dostępną powszechnie wszystkim mieszkańcom obszaru. Kluczowe jest tu jednak zagadnienie funkcjonalności, dostępności oraz oferty owych przestrzeni. Przestrzenie publiczne zaniedbane, zdewastowane oraz niefunkcjonalne znacznie obniżają atrakcyjność obszaru. Obniżają również morale mieszkańców. W oczywisty sposób miejsca takie sprawiają, że otoczenie postrzegane jest jako przygnębiające i buduje negatywny stosunek mieszkańców do miejsca zamieszkania, ponadto zły stan przestrzeni publicznych jest wyrazem braku dbałości o jakość funkcjonowania społeczności lokalnej. Tereny publiczne atrakcyjne, z szeroką ofertą skierowaną do wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek czy ograniczenia natury psychofizycznej, są elementem, który wieloaspektowo wpływa pozytywnie na życie mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zrewitalizowane przestrzenie publiczne oddziaływać będą na poczucie estetyki, będą przestrzenią budowania więzi społecznych, miejscem, gdzie realizować można swoje pasje, talenty i potrzeby, będą motorem rozwoju gospodarczego oraz powodem do dumy z zamieszkiwania w atrakcyjnym, przyjaznym miejscu.

Jednym z najważniejszych aspektów rewitalizacji przestrzeni publicznych jest zapewnienie pełnej dostępności osobom z różnego rodzaju ograniczeniami, seniorom, osobom niepełnosprawnym. Dostępność ta jest jednym z kluczowych warunków funkcjonowania społeczeństwa włączającego,

otwartego na wszystkich swoich członków. Zakłada ona dostosowanie infrastruktury oraz oferty. Przestrzeń, gdzie przy różnorodnych okazjach spotykać się mogą wszyscy członkowie społeczności lokalnej jest płaszczyzną budowania społeczności spójnej, zintegrowanej. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z oferty obiektów użyteczności publicznej będzie zapobiegało izolacji społecznej tych osób, a jednocześnie przełamowało funkcjonujące krzywdzące stereotypy i niechęć środowiska (bariery społeczne). W takich warunkach w sposób naturalny i autentyczny następuje wymiana doświadczeń, pomysłów, poglądów oraz wiedzy.

Przywracanie terenom i przestrzeniom publicznym pierwotnych funkcji oraz ulokowanie wokół nich usług turystycznych ma ogromne znaczenie dla poprawy sytuacji zarówno w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, ale również w sferze gospodarczej. W efekcie podjętych działań zdegradowane i nieużytkowane dotychczas przestrzenie staną się miejscami sprzyjającymi spędzaniu wolnego czasu w obszarze rewitalizacji. Inwestycje, w efekcie których dotychczas zaniedbane obszary uzyskują nową jakość, pobudzają lokalną społeczność do aktywnego korzystania z otaczającego terenu. Jest to doskonała alternatywa spędzania wolnego czasu, przestrzeń i możliwość realizowania pasji i zainteresowań, sposobność do aktywizacji społecznej, kulturalnej, także fizycznej, tym samym narzędzie eliminowania niekorzystnych zjawisk w sferze społecznej. Atrakcyjna i ciekawie zaprojektowana przestrzeń jest dla mieszkańców alternatywą dla otaczającej ich na co dzień szarości, stanowi sposób na przywrócenie przebywającej w niej ludziom poczucia bezpieczeństwa i swego rodzaju kontroli nad otoczeniem. Wokół tego typu miejsc powstać może cała zorganizowana infrastruktura usługowa, zapewniająca obsługę podczas imprez i wydarzeń, będąca impulsem ożywienia gospodarczego.

Atrakcyjne przestrzenie publiczne będą korzystnie wpływały na stosunek emocjonalny członków społeczności do miejsca zamieszkania. Identyfikacja z nim rozbudzi w mieszkańcach poczucie przynależności i wspólnoty oraz odpowiedzialności za wspólne dobro. Estetyczna przestrzeń publiczna wpływa również zasadniczo na stopień utożsamiania się mieszkańców z miejscem, w którym żyją, na poczucie subiektywnego zadowolenia z życia.

5.2 Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obligatoryjnym elementem Gminnego Programu Rewitalizacji jest opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zgodnie z zapisami ustawy¹⁸, lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych powinna mieć formę opisów zawierających w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia:

- nazwę i wskazanie podmiotów realizujących,
- zakres realizowanych zadań,
- lokalizację,
- szacowaną wartość,
- prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji,
- opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, ile dane te są możliwe do wskazania.

Prowadzone w sposób partycypacyjny prace nad GPR pozwoliły na identyfikację szeregu projektów, które odpowiadają na zdiagnozowane problemy i obszary deficytowe. Część z projektów wykorzystuje istniejące potencjały obszaru (np. wykorzystanie przestrzeni instytucji kultury do prowadzenia działań włączających) lub dzięki podjętym działaniom poprawi ich funkcjonalność i przydatność dla mieszkańców obszaru rewitalizacji (np. tereny zielone i obszary rekreacji).

Projekty rewitalizacyjne zostały zidentyfikowane w otwartym procesie, do którego zaproszeni zostali wszyscy mieszkańcy, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji, partnerzy społeczni i gospodarczy. Projekty można było zgłaszać w ramach otwartego naboru przedsięwzięć prowadzonego w dniach od 02.10.2023 r. do 16.10.2023 r. Projekty można było przedkładać drogą elektroniczną, drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Komarów-Osada. O prowadzonym naborze przedsięwzięć informowano podczas różnego rodzaju spotkań organizowanych przez Urząd Gminy. Niżej zamieszczona lista zawiera informacje istotne dla zapewnienia realizacji celów programu przy uwzględnieniu zróżnicowanego poziomu gotowości realizacyjnej poszczególnych przedsięwzięć

Większość umieszczonych w ramach niniejszego GPR przedsięwzięć będzie realizowane przez podmioty publiczne. Jednocześnie należy zaznaczyć, że podstawowym ich założeniem jest doprowadzenie do wygenerowanie, zgodnych z celami Programu, aktywności mieszkańców, nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej gminy. Osiągnięcie tego efektu wiąże się z gotowością gminy do aktualizacji niniejszego Programu zgodnie z ujawnionymi z czasem priorytetami mieszkańców.

Zidentyfikowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały pogrupowane w ramach dwóch rodzajów: podstawowych i dodatkowych. Projekty umieszczone na liście podstawowej to te, które w bezpośredni sposób przyczyniają się do ograniczenia stwierdzonych zjawisk kryzysowych, w szczególności tych wskazanych w sferze społecznej. Realizacja tych przedsięwzięć jest więc niezbędna dla uzyskania

¹⁸ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2021 r., poz. 485)

satysfakcjonujących efektów rewitalizacji. Natomiast projekty dodatkowe to takie, które również przyczyniają się do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji, ale mają mniejsze oddziaływanie z punktu widzenia rozwiązania stwierdzonych problemów ale nie pozostają dla nich bez znaczenia. Mając na uwadze techniczne uwarunkowania realizacji inwestycji, których pełne rozpoznanie nastąpi dopiero w okresie realizacji programu rewitalizacji, należy dopuścić konieczność interwencji poza granicami obszaru rewitalizacji. Wynika to ze specyfiki planowanych działań, które pomimo lokalizacji poza terenem rewitalizacji oddziaływać będą poprzez swoją działalność przede wszystkim na mieszkańców z obszaru rewitalizacji. Szczególnie istotnym aspektem realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zasada spójności działań w zakresie planowanej infrastruktury oraz jej dalszej eksploatacji tj. określenia zasady przyszłej organizacji, funkcjonowania i wykorzystania dla potrzeb osiągnięcia prognozowanych rezultatów. W ramach niniejszego GPR przyjęto założenie, że infrastrukturę powstałą w ramach projektów rewitalizacyjnych należy traktować jako środek do osiągnięcia zakładanych celów. Wobec tego całkowita ocena skuteczności działań będzie odnosić się zarówno do procesu wykonawczego obiektów, jak i sposobu ich przyszłego funkcjonowania. W ten sposób zapewniona zostanie także integracja projektów infrastrukturalnych i miękkich. Dodatkowo projekty są zintegrowane na poziomie celów – ich wspólna realizacja pozwoli na osiągnięcie zdefiniowanego celu, co przyczyni się do faktycznej zmiany na obszarze rewitalizacji.

W rozdziale 5.2.1 zaprezentowano zidentyfikowanych listę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz w rozdziale 5.2.2 listę dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia te mogą stanowić odrębny projekt lub mogą również łączyć się z innymi przedsięwzięciami w większe, wielokomponentowe projekty m.in. w przypadku inwestycji infrastrukturalnych lub organizacyjnych. Mogą być również realizowane etapami (m.in. w związku z finansowaniem przedsięwzięcia z różnych źródeł). Projekty infrastrukturalne z zakresu poprawy efektywności energetycznej i infrastruktury drogowej czy gospodarki wodno-ściekowej służyć będą osiągnięciu celów programu rewitalizacji tylko wówczas, gdy będą bezpośrednio powiązane lub wspólnie realizowane z innymi projektami głównie ze sfery społecznej. Przedstawione w poniższych rozdziałach kwoty przedsięwzięć mają charakter szacunkowy i mogą ulec zmianie na etapie aplikowania o środki. Przedstawione źródła finansowania są potencjalne i mogą ulec zmianie.

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne (lista podstawowa oraz lista dodatkowa) będą zgodne z przepisami prawa oraz wszelkimi wymogami w zakresie ochrony przeciwpożarowej, m. in. poprzez: zapewnienie drogi pożarowej do obiektów zgodnie z przepisami odrębnymi oraz zapewnienie zaopatrzenia w wodę dla zewnętrznego gaszenia pożarów zgodnie z przepisami odrębnymi.

Istotnym elementem rewitalizacji, zwłaszcza w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej jest realizacja tego zadania w sposób zrównoważony, który przy zastosowaniu rozwiązań ułatwiających

dostępność miejsc dla większej liczby grup społecznych zachowa również przyrodnicze walory terenu, które również pozytywnie wpływają na funkcjonowanie lokalnych społeczności. Dlatego też projekty rewitalizacyjne mają na celu zachowanie terenów zielonych i ochronę siedlisk gatunków chronionych. Niewskazane jest nadmierne usuwanie drzew i krzewów oraz przekształcanie terenów zielonych w wybetonowane place. Mając na względzie postępujące zmiany klimatu, w tym okresy o wysokich temperaturach, nie przewiduje się usuwania większości drzew z osłoniętych placów, co utrudniłoby lub uniemożliwiło wielu osobom korzystanie z przestrzeni publicznej.

Wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą prowadzone w sposób zapewniający troskę o zachowanie terenów zieleni na terenach rewitalizacji, zwłaszcza w zakresie ochrony bioróżnorodności przyrodniczej, w tym siedlisk gatunków chronionych. Realizowane projekty nie spowodują zniszczenia istniejących i potencjalnych siedlisk gatunków chronionych. W celu ochrony liczebności wielu chronionych gatunków ptaków (m.in. jerzyki, kawki, wróble, mazurki, kopciuszek) oraz nietoperzy, w ramach prac związanych z modernizacją i termomodernizacją budynków, wprowadza się następujące ramy korzystania ze środowiska:

- a) ze względu na możliwość zasiedlania budynków przez gatunki ptaków bytujących w szczelinach i otworach wentylacyjnych, przed rozpoczęciem prac powinno się przeprowadzić audyt ornitologiczny, a w ich trakcie wdrożyć odpowiednie rozwiązania chroniące (m.in. prowadzenie prac poza sezonem lęgowym, wykonanie zastępczych miejsc lęgowych itp.);
- b) ze względu na możliwość zasiedlenia budynków przez nietoperze, przed przystąpieniem do realizacji prac należy dokonać szczegółowej oceny walorów przyrodniczych i skali zagrożeń; w przypadku stwierdzenia występowania nietoperzy należy wdrożyć odpowiednie rozwiązania chroniące (m.in. odpowiedni termin realizacji prac - późne lato i wczesna jesień; zaklejenie szczelin i innych kryjówek - jeśli istnieje podejrzenie, że mogą w nich przebywać nietoperze - jest niedopuszczalne; można to zrobić dopiero po bezpiecznym opuszczeniu przez nietoperze kryjówek letnich lub zimowych; po opuszczeniu przez nietoperze kolonii letniej (przełom lata i jesieni) lub zimowej (początek kwietnia) jest możliwe zabezpieczanie schronień, ale tak, by zwierzęta mogły wychodzić z kryjówek; ostateczne zatkanie wstępnie zabezpieczonych schronień nietoperzy, może nastąpić dopiero po upewnieniu się, że wszystkie ssaki opuściły azyl).

Aby remont nie spowodował znaczącej szkody przyrodniczej, należy zwierzętom zapewnić istnienie odpowiedniej ilości właściwych schronień po remoncie:

- Pozostawienie kilku szczelin i otworów wykorzystywanych do tej pory przez nietoperze, gdyż te zwierzęta są bardzo przywiązane do swoich schronień. Jest to też często rozwiązanie najprostsze z technicznego punktu widzenia, przy czym nie może wpływać negatywnie na efekt docieplania i trwałość budynku. Jeśli po wykonaniu oceny technicznej uznano, że możliwe jest dalsze

wykorzystywanie przez zwierzęta zajmowanych wcześniej szczelin, trzeba zagwarantować nietoperzom łatwy dostęp poprzez pozostawienie odpowiednio zabezpieczonego otworu w izolacji termicznej;

- Jeśli nie ma możliwości pozostawienia schronień istniejących, należy utworzyć schronienia alternatywne, równoważące ubytek takich miejsc w wyniku remontu;
 - Liczba alternatywnych schronień powinna w pełni równoważyć stratę;
 - Zrównoważenie strat należy rozpatrywać w skali lokalnej (np. osiedla, dzielnicy), a nie pojedynczego budynku, na którym może wystąpić problem z umieszczeniem odpowiedniej liczby skrzynek.
 - Nie wszystkie skrzynki są zajmowane przez nietoperze, dlatego ich liczbę trzeba zwiększyć w zależności od gatunku i warunków lokalnych - o 50-200% - w stosunku do miejsc wykorzystywanych przez nietoperze, przed jego remontem;
 - Dobór skrzynek i ich lokalizacja musi być uzgodniona z chiropterologiem (chiropterolog – specjalista zajmujący się między innymi życiem i zwyczajami nietoperzy).
- c) ze względu na ochronę siedlisk i gatunków hydrogeniczných oraz wyeliminowanie kolizji dróg twardych ze szlakami migracyjnymi lub miejscami rozrodu i regularnego przebywania fauny, wyklucza się trasowanie nowych odcinków dróg przez siedliska przyrodnicze; dodatkowo przepusty wodne należy dostosowywać do wymogów przepustów ekologicznych dla małych i średnich zwierząt oraz stosować rozwiązania chroniące stosunki wodne oraz jakość wód powierzchniowych i podziemnych.

5.2.1 Lista planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej	
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada	
Krótki opis sytuacji problemowej		Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie stanowi główną placówkę edukacyjną gminy. Budynek szkoły w chwili obecnie nie spełnia wymogów w stawianych tego typu obiektom, głównie w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz dostosowania dla osób z niepełnoprawnościami. Obok budynku znajduje się wyeksportowana infrastruktura sportowa, na którą składają się: hala sportowa oraz jedno boisko sportowe, a także tren zielony i plac zabaw. Biorąc pod uwagę mnogość i wieloaspektowość problemów w sferze edukacji, korelację pomiędzy poziomem wykształcenia a szansą na powodzenie w życiu osobistym i zawodowym, niezbędne jest podjęcie interwencji w zakresie ww. sfery. Wykształcenie i kompetencje są ważnym wskaźnikiem szans życiowych. Dlatego właśnie edukacja jest jednym z podstawowych instrumentów zwiększania szans na rynku pracy i przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. Dysponowanie odpowiednimi kompetencjami pełni coraz ważniejszą rolę na rynku pracy. Ma ono także szerszy wymiar, wiążący się z uczestnictwem w życiu społecznym i obywatelskim oraz szeroko rozumianą jakością życia. Mając na względzie dobro dotychczasowych i przyszłych pokoleń, w tym również z obszaru rewitalizacji, szczególnie pożądana jest realizacja niniejszego projektu.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest podniesienie jakości oraz komfortu użytkowania obiektów edukacyjnych Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie oraz szkolnej infrastruktury sportowej. Planowane przedsięwzięcie składa się z 4 etapów rozbudowy i modernizacji Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej. Etap I obejmuje m.in. izolację ścian fundamentowych szkoły, dobudowę łącznika, stolarkę i ślusarkę okienną i drzwiową, wyposażenie, instalacje sanitarne. Etap II obejmuje m.in. izolację ścian fundamentowych hali, wymianę posadzki na hali sportowej, stolarkę i ślusarkę okienną i drzwiową, wyposażenie, wykonanie elewacji. Etap III dalsze prace budowlane i instalacyjne oraz rozbudowę szkoły o dodatkowe skrzydło, w którym zlokalizowane byłyby sale lekcyjne. Etap IV obejmuje wykonanie prac sanitarnych. W ramach projektu dobudowane zostanie nowe skrzydło i przebudowany łącznik między halą sportowa a budynkiem szkoły. Wykonany zostanie nowy plac zabaw. W budynku szkoły przebudowane zostaną pomieszczenia oraz klatki schodowe, tak aby zapewnić pełne dostosowanie do wymagań w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Zostanie również zagospodarowany plac wokół szkoły. Wykonanie całej	

	inwestycji pozwoli za zapewnienie odpowiedniej ilości miejsca do komfortowej nauki dla dzieci uczęszczających do Szkoły Podstawowej w miejscowości Komarów-Osada.	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	W ramach przedsięwzięcia obiekt szkolny oraz infrastruktura sportowa zostaną w pełni dostosowane dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami, m.in. dostosowanie przejść i likwidacja barier architektonicznych, dostosowanie łazienek, budowa podjazdu, modernizacja zaplecza sanitarno-higienicznego, likwidacja progów, dostosowanie otwór drzwiowych, montaż balustrad.	
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	W efekcie realizacji projektu nastąpi znaczne podwyższenie jakości oferowanych usług edukacyjnych na obszarze rewitalizacji. Dzieci uzyskają dostęp do miejsca atrakcyjnego dla nich, pozwalającego na rozwój ich pasji i zainteresowań. Projekt umożliwi podniesienie poziomu kształcenia i dostosowania go do potrzeb zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego. Realizacja projektu znacznie poprawi komfort przyswajania przez uczniów wiedzy. Przyczyni się do wzrostu indeksu zadowolenia mieszkańców z poziomu życia na obszarze rewitalizacji, jak również w długoterminowej perspektywie umożliwi podniesienie jego atrakcyjności poprzez wzrost potencjału intelektualnego kapitału ludzkiego, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju gminy, powiatu i regionu. Szczególną wartość przedmiotowego projektu stanowi stworzenie zaplecza technicznego i materiałowego pozwalającego na prowadzenie procesu edukacyjnego mającego charakter włączający, tj. dostępny dla wszystkich bez względu na diagnozowane ograniczenia. W związku z realizacją projektu powstanie infrastruktura, w której będą mogły być prowadzone usługi społeczne, rekreacyjne, sportowe, zdrowotne i kulturalne. Poza tym projekt przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze poprzez montaż monitoringu i nowego oświetlenia. Stworzy on również warunki do aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców (plac zabaw i infrastruktura sportowa), korzystnie wpływając na ich stan zdrowia, a także umożliwi rozwój kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów.
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Prowadzone w placówce edukacyjnej zajęcia wpłyną na zwiększenie wiedzy w zakresie ekonomii i przedsiębiorczości, rozwijając przy tym tzw. kompetencje miękkie, m.in. umiejętność pracy w grupie, radzenia sobie ze stresem, wiarę we własne możliwości, kreatywność, zdolność do planowania i konsekwentnej realizacji przedsięwzięć. Aktywizacja dzieci od najmłodszych lat sprawia, że w kreatywny sposób podchodzą do wyboru przyszłej ścieżki edukacji, dzięki czemu po jej zakończeniu pewniej wkroczą na rynek pracy. Realizacja celów projektu przyczyni się do rozwoju kompetencji komputerowych i informatycznych, czyli kluczowych umiejętności, niezbędnych do pełnego funkcjonowania we współczesnym świecie. Zdobyte umiejętności będą stanowiły o przewadze konkurencyjnej na rynku pracy. Zachęcą do

		poszukiwania nowych rozwiązań, pomysłów i aktywności w dziedzinie przedsiębiorczości. Prowadzone w placówce edukacyjnej zajęcia pozwolą na wzrost wiedzy ekonomicznej oraz postawy przedsiębiorczości i racjonalnego decydowania oraz rozwijania wśród dzieci tych kompetencji, które w przyszłości będą poszukiwane na rynku pracy i przyczynią się do rozwoju ich kariery zawodowej. Efektem inwestycji będzie też pobudzenie lokalnego rynku poprzez angażowanie w realizację poszczególnych działań zewnętrznych wykonawców/ dostawców z racji charakteru zaplanowanych działań niemieszczących się w zakresie działalności ani JST ani szkół (zwiększony obrót środków, wymiana towarów i usług).		
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Realizacja przedsięwzięcia wpisuje się w 3. cel strategiczny. W pierwszej kolejności pozwoli na znaczny rozwój oraz wzrost poziomu świadczonych usług publicznych (edukacyjnych). Pozwoli na poprawę estetyki oraz zagospodarowania przestrzennego obszaru. Atrakcyjna dla odbiorców przestrzeń wpłynie na wzrost zainteresowania dzieci i młodzieży nauką, co przełoży się na wzmocnienie kapitału społecznego i spójności społecznej obszaru. W efekcie przedsięwzięcia nastąpi także znaczne zwiększenie dostępności placówki edukacyjnej dla potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, różnego rodzaju dysfunkcjami oraz niepełnosprawnościami. Projekt będzie sprzyjał uzupełnieniu i uporządkowaniu ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji. Przywróci wartości użytkowe i przestrzenne obiektom zdegradowanym, nie spełniającym współczesnych standardów. Polega na poprawie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. Elementy wpływające na zmniejszenie energochłonności obiektów wpłyną na znacząco poprawę jakości środowiska naturalnego. Zawiera nowoczesne i energooszczędne rozwiązania techniczne zmniejszające koszty eksploatacyjne i wpływ na środowisko (oświetlenie LED, instalacja fotowoltaiczna, pompa ciepła). Zakres przedsięwzięcia - kompleksowa i głęboka termomodernizacja budynku SP im. H. Sieniewicza w Komarowie- Osadzie		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	ul. Kościuszki 2	Działki ewidencyjne:	580, 581, 582
	Obszar rewitalizacji			
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)		NIE DOTYCZY
	✓			
*UZASADNIENIE – Nie dotyczy				
Okres realizacji	2024-2027			
łącznie wartość przedsięwzięcia	18 200 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	15 160 000,00 zł - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych		
	Środki prywatne	0,00 zł		

Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł
Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł
Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	3 040 000,00 zł

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba zmodernizowanych szkół	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
Liczba doposażonych szkół	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
Liczba rozbudowanych szkół	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego

Wskaźniki rezultatu

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	osoby/rok	0	268	Ewidencje prowadzone przez placówkę oświatową
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze wspartych dostosowanych obiektów	osoby/rok	0	10	Ewidencje prowadzone przez placówkę oświatową

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Dzięki realizacji przedmiotowego projektu zostaną osiągnięte znaczące korzyści społeczno-gospodarcze. Osiągnięte korzyści będą miały charakter lokalny i regionalny. Wśród najważniejszych z nich należy wymienić: zwiększenie jakości kapitału ludzkiego, zahamowanie procesu przedwczesnego opuszczania systemu edukacji, wdrożenie zasady projektowania uniwersalnego prowadzącej do zapewnienia równości w dostępie do edukacji dla wszystkich osób, niezależnie od stopnia ich sprawności, dzięki dostosowaniu sal edukacyjnych i infrastruktury szkolnej do specyficznych potrzeb edukacyjnych osób z dysfunkcjami, wzrost zadowolenia mieszkańców z życia nie tylko na obszarze rewitalizacji, lecz całej gminy Komarów-Osada. Realizacja celów projektu przyczyni się również do rozwoju kompetencji kluczowych oraz umiejętności, niezbędnych do pełnego funkcjonowania we współczesnym świecie. Aktywizacja dzieci i młodzieży od najmłodszych lat sprawia, że w kreatywny sposób podchodzą one do wyboru przyszłej ścieżki edukacji, dzięki czemu po jej zakończeniu pewniej wkroczą na rynek pracy. Planowana inwestycja dzięki eliminacji barier dostępu dla osób niepełnosprawnych wyrówna szanse edukacyjne wszystkich dzieci i będzie przeciwdziałać marginalizacji tej grupy, wykluczeniu cyfrowemu, umożliwi aktywny udział w życiu szkoły, co zwiększy ich aktywność i poczucie integracji ze społecznością uczniowską. W szkole powstanie przestrzeń pozwalająca na rozwój innowacyjnego myślenia i działania oraz kreatywności. Nowopowstałe miejsce będzie stymulowało intensywną wymianę informacji i pomysłów, w tym rozmowy twarzą w twarz, w parach lub większych zespołach. Właśnie wymiana z innymi ludźmi, a nie samotna praca w izolowanym pomieszczeniu lub przed ekranem własnego komputera, sprzyja kreatywnemu myśleniu. Umożliwia nieformalne „burze mózgów”, pozwala na szybkie „sprawdzenie” z innymi wstępnymi pomysłami, ułatwia zadawanie nieoczywistych pytań, szukanie błędów i luk..

Przedsięwzięcia komplementarne	2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 8/P – Wyznaczenie szlaków turystycznych w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadania mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 12/P – Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie 13/P – Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada 19/P – Zwiększenie efektywności nauczania języka angielskiego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie 15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa przedsięwzięcia	2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada
Krótki opis sytuacji problemowej	W świetle przeprowadzonej diagnozy w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji zauważalna jest koncentracja różnego rodzaju problemów, które powodują konieczność korzystania przez mieszkańców z pomocy społecznej udzielanej przez GOSP – świadczą o tym dane dotyczące udziału mieszkańców korzystających z pomocy GOPS i zamieszkujących wyznaczony obszar rewitalizacji. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji zauważalna jest szczególnie koncentracja osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń GOPS. Zanotowany w latach 2017-2021 trend spadku liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jest w przypadku obszaru rewitalizacji znacznie wyższy niż w przypadku całej gminy Komarów-Osada (gmina: 29,89%; obszar rewitalizacji: 52,88%). Dane te należy jednak interpretować ostrożnie ponieważ związane jest to z liczbą osób poddanych analizie (spadek w mniejszej rzeczywistej liczbie daje wysoki %). Niepokoi fakt, iż w kolejnych latach odsetek osób zamieszkujących w granicach obszaru rewitalizacji, w stosunku do ogólnej liczebności beneficjentów GOPS z obszaru całej gminy, kształtował się na stosunkowo wysokim poziomie: 2017 r. – 38,38%, w 2018 r. – 29,71%, w 2019 r. – 31,16%, w 2020 r. – 33,53%, w 2021 r. – 25,79%. Powyższe dane wskazują, że na obszarze rewitalizacji zamieszkuje ponad 1/4 wszystkich beneficjentów pomocy społecznej z terenu gminy. Mieszkaniowy zasób gminy Komarów-Osada tworzą lokale mieszkalne komunalne usytuowane w budynkach stanowiących w całości własność gminy. Gmina nie dysponuje lokalami socjalnymi. Mieszkaniowy zasób gminy obejmuje 20 lokali komunalnych znajdujących się w 5 budynkach. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji znajduje się przeważająca część lokali komunalnych, tj. 17 lokali w 4 budynkach (w tym: 5 lokali w 3 budynkach w Komarowie-Osadzie ul. Borowinka 36, ul. Piłsudskiego 8, ul. Polna 1- oraz 11 lokali w 1 budynku w m. Komarów –Wieś nr 73). Szczególnie niekorzystną sytuację odnotowuje się w zakresie budynku byłej porodówki w Komarowie –Osadzie oraz budynek byłego Domu Nauczyciela w Komarowie – Wsi.

W ramach *Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Komarów-Osada na lata 2020-2025* stan budynków określono jako dobry lub średni. Niemniej jednak kwalifikuje się on jako obiekt zdegradowany, który w wyniku długiego użytkowania utracił parametry racjonalnych kosztów eksploatacji (awaryjność sieci wewnętrznych budynku, zużycie stolarki okiennej i drzwiowej – tylko część jest wymieniona, niedostateczne parametry termoizolacyjności) oraz nie spełnia zmienionych w międzyczasie wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom. Wokół budynków brak jest praktycznie jakiegokolwiek zagospodarowania. Ciągi piesze ułożone są z kostki betonowej, która w wyniku długoletniej eksploatacji stała się nierówna i w wielu miejscach występują jej ubytki. Wokół budynku rosną pojedyncze drzewa oraz krzewy. Teren jest zaniedbany i nie przywodzi pozytywnych skojarzeń wśród społeczności lokalnej. Obniża poziom zadowolenia z miejsca zamieszkania.

Budynek byłej „porodówki”

Budynek Domu Nauczyciela

Zakres realizowanego przedsięwzięcia

Głównym celem przedsięwzięcia jest podniesienie jakości życia na obszarze rewitalizacji dzięki zaspokojeniu potrzeb mieszkańców uprawnionych do przydzielenia mieszkań socjalnych oraz mieszkańców korzystających z mieszkaniowego zasobu gminy Komarów-Osada. Koncepcja przedsięwzięcia przewiduje kompleksową rewitalizację zdegradowanych budynków o funkcjach społecznych w miejscowościach Komarów-Osada oraz Komarów Wieś wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie powiązanego z obiektami. Zakres prac przewiduje m.in. prace termomodernizacyjne budynków, zwiększenie ich dostępności dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wymianę oświetlenie wewnętrznego wraz z montażem instalacji fotowoltaicznej. Teren publiczny wokół budynków zostanie urządzony i estetycznie zagospodarowany. Powstaną place zjazdowe oraz miejsca spotkań integrujące całą społeczność lokalną (zadaszona altana wraz z grillem). Powstaną nowe ciągi piesze (chodniki) oraz parking, w tym z miejscami dla niepełnoprawnych. Oczekiwany efektem projektu będzie zwiększenie zaangażowania mieszkańców w uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół budynków oraz późniejsze dbanie o wspólnie utworzony teren. Przestrzeń wokół budynku zostanie przygotowana wspólnie przez mieszkańców wg. ich pomysłów i potrzeb (np. kwietniki czy zieleńce).

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze

W ramach projektu budynki zostaną dostosowane dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami. W ramach dostosowania zostaną zastosowane m.in.

szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	- wejścia do budynku oraz przejścia pomiędzy poszczególnymi pomieszczeniami bezprogowe lub z progami o wysokości maksymalnie 20 mm; - zagospodarowanie terenu poprzez m.in. budowę ciągów pieszych pozwalających na swobodne poruszanie się osób ze szczególnymi potrzebami - utworzenie miejsc parkingowych, w tym specjalnie przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami	
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Jednym z najistotniejszych elementów wpływających na jakość życia jest miejsce i warunki zamieszkiwania. Przedsięwzięcie wpłynie na znaczną poprawę komfortu i warunków zamieszkiwania osób będących w szczególnej sytuacji (tj. mieszkańców korzystających z gminnych mieszkań komunalnych). Zmiana jakości zamieszkiwania wpłynie pozytywnie na sposób postrzegania swojej sytuacji życiowej przez mieszkańców obszaru rewitalizacji. W efekcie nastąpi ich aktywizacja i przełamanie bierności. Zmiana mentalności przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim oraz wpłynie na zwiększenie aktywizacji zawodowej mieszkańców. Przedsięwzięcie wpłynie na znaczną poprawę warunków zamieszkiwania najmłodszych członków lokalnej społeczności, co pozwoli na ich aktywizację w dziedzinie edukacji i rozwijania swoich pasji oraz talentów. Dzięki modernizacji systemu oświetlenia zewnętrznego nastąpi znaczne podniesienie bezpieczeństwa całej okolicy. Przedsięwzięcie wpłynie na zaspokojenie potrzeb społeczności - poprawę warunków technicznych i zwiększenie komfortu użytkowania budynków mieszkalnych. Poprzez realizację działań w zakresie podniesienia efektywności energetycznej przyniesie także korzyści ekonomiczne - zmniejszenie obciążeń budżetów domowych związanych z eksploatacją przedmiotowego budynku. Oszczędności wygenerowane w związku z realizacją przedsięwzięcia będą mogły zostać wykorzystane na inne cele.
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	-
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Celem projektu jest poprawa standardu zamieszkiwania osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze rewitalizacji. Dzięki niemu nastąpi rozszerzenie dostępności, jakości świadczonych usług publicznych oraz zaspokojone zostaną podstawowe potrzeby osób będących w szczególnej sytuacji życiowej (głównie o niskich dochodach lub bezrobotne utrzymujące się ze świadczeń PUP oraz GOPS). Bezpośrednie wsparcie otrzyma budownictwo mieszkaniowe będące w zasobie gminy. Przedsięwzięcie wpłynie w znaczny sposób na ochronę środowiska naturalnego. W ramach projektu nastąpi znaczna poprawa efektywności energetycznej budynków (prace termomodernizacyjne,

		energooszczędne oświetlenie). Jego efektem będzie również zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza dzięki wymianie nieefektywnych i wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Realizacja zakresu rzeczowego umożliwi poprawę efektywności energetycznej, w wyniku, której możliwe będzie ograniczenie ilości zużywanej energii dla potrzeb eksploatacji obiektów objętych przedsięwzięciem. Mniejsza ilość zużywanej energii umożliwi zmniejszenie obciążeń finansowych ponoszonych przez użytkowników budynku.		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Komarów-Osada ul. Piłsudskiego 8 Komarów-Wieś 73	Działki ewidencyjne:	577 – Komarów-Osada 93 - Komarów Wieś
	Obszar rewitalizacji			
	TAK		NIE *(wymagane uzasadnienie)	
	✓			
*UZASADNIENIE – Nie dotyczy				
Okres realizacji	2024-2028			
Łączna wartość przedsięwzięcia	3 000 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	2 550 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	450 000,00 zł		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Ha	0	0,71	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.

Liczba budynków mieszkalnych, których efektywność energetyczna uległa poprawie	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej	osoby/rok	0	34	Statystyki Urzędu Gminy
Liczba użytkowników budynków mieszkalnych o podniesionym standardzie energetycznym	osoby/rok	0	40	Statystyki Urzędu Gminy
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
W efekcie realizacji projektu nastąpi znaczna poprawa jakości i komfortu zamieszkiwania w lokalach komunalnych wchodzących w skład zasobu gminy. Przyczyni się również do poprawy estetyki całego otoczenia, która ma bardzo duży wpływ na poziom zadowolenia z miejsca zamieszkiwania a przez to poziom identyfikacji i poczucia lokalnej dumy. Ważnym elementem planowanego przedsięwzięcia jest również animowanie do realizacji oddolnych inicjatyw. W związku z tym, po realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia, planowany jest kolejny etap, w ramach którego bezpośrednimi uczestnikami i realizatorami będą mieszkańcy lokali komunalnych. Obejmować będzie on uprządkowanie i uprzątnięcie przestrzeni wokół budynków oraz jej aranżacja wg. własnych pomysłów i potrzeb. Pozwoli to na bezpośrednie zaangażowanie i zwiększenia poczucia sprawczości i decydowania o otaczającej rzeczywistości i przestrzeni. Realizacja wspólnych pomysłów pozwoli na zwiększenie w przyszłości aktywności inicjowanych i kolejnych realizowanych wspólnie przez społeczność lokalną. Tego rodzaju działania będą miały wpływ na zmianę postaw mieszkańców i myślenia na przyszłość. Dzięki nim mieszkańcy odzyskają poczucie sprawczości i zyskają chęć do dokonywania zmian również w życiu osobistym i zawodowym.				
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadania mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej 15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji 16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada 1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach 2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada 15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada			

Numer i nazwa przedsięwzięcia	
3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół	
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada
Krótki opis sytuacji problemowej	W trakcie procesu partycypacji społecznej w ramach opracowywania GPR mieszkańcy artykułowali bardzo mocno potrzebę utworzenia miejsc pozwalającego na opiekę i edukację dzieci w wieku żłobkowym i przedszkolnym. Wśród argumentów przemawiających za tego rodzaju rozwiązaniem podnoszono nie tylko chęć zapewnienia wszechstronnego rozwoju dzieciom, ale również możliwość zapewnienia rodzicom (głównie kobietom) powrotu na rynek pracy w związku z przerwą związaną z urodzeniem dziecka i koniecznością sprawowania opieki. Potrzeby dotyczące wychowania przedszkolnego na terenie gminy Komarów-Osada zaspokajane są w niewystarczającym stopniu, ze względu na dostępność miejsc Analiza liczby miejsc przedszkolnych i geograficznego zapotrzebowania na edukację przedszkolną wyraźnie wskazują, że potrzeby w tym zakresie nie są w pełni zaspokojone. Problemem jest brak miejsc opieki nad dziećmi młodszymi (tj. w wieku żłobkowym). Niewystarczająca liczba oddziałów przedszkolnych nie zaspokaja wszystkich potrzeb dotyczących wychowania przedszkolnego dla mieszkańców gminy (warunki lokalowe w Komarowie-Osadzie niedostosowane do zapotrzebowania na miejsca przedszkolne). Również wyposażenie placówki wychowania przedszkolnego jest na niewystarczającym poziomie, ograniczając rozwój intelektualny dzieci, poziom ich bezpieczeństwa, atrakcyjność wychowania przedszkolnego. Ze względu na brak odpowiedniej liczby miejsc w przedszkolu oraz brak żłobka, jedno z rodziców musi przejść opiekę nad dzieckiem. Zazwyczaj są to kobiety, które rezygnują z pracy zawodowej, z możliwości rozwijania kariery zawodowej. Niedogodnościami dla pewnej grupy mieszkańców są koszty związane z posłaniem dziecka do placówki edukacyjnej, w tym także koszty związane z dowozem dzieci do przedszkola, koszty zapewnienia opieki prywatnej dla dziecka. Niegodności występują też po stronie dzieci z niepełnosprawnościami - brak odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej dostanie się do obiektu, swobodne poruszanie się po obiekcie przedszkolnym, korzystanie z sanitariatów (bariery architektoniczne), a także niedogodności związane z dostosowaniem pomocy dydaktycznych dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, umożliwiającą wspólny rozwój, naukę oraz zabawę.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem głównym projektu jest poprawa równego dostępu do edukacji przedszkolnej oraz opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez rozwój świadczonych usług publicznych na obszarze rewitalizacji. Zakres realizowanego przedsięwzięcia obejmuje przebudowę wraz z rozbudową budynku Przedszkola w celu podniesienia jakości świadczonych usług ośrodka wychowania przedszkolnego a także utworzenia żłobka. W ramach prac przewidziano wykonanie kompleksowej przebudowy i rozbudowy istniejącego budynku wraz z wyposażeniem obiektu w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne. W ramach projektu przewiduje się również wykonanie generalnego remontu wszystkich pomieszczeń oraz wymianę sieci: kanalizacyjnej wodociągowej, elektrycznej i wentylacyjnej. Projekt przewiduje również wykonanie instalacji fotowoltaicznej na budynku. Działania wskazane w projekcie mają na celu upowszechnienie opieki nad dziećmi jako instrumentu oddziałującego na sytuację zawodową rodziców i opiekunów. Działanie wpłynie na wzrost zatrudnienia, przede wszystkim kobiet opiekujących się dziećmi. Zakres projektu obejmuje także kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku, w tym budowę placu zabaw.

	Realizacja zadania, przyczyni się do stworzenia inkludującego, dostępnego i wszechstronnego środowiska edukacyjnego, w którym każde dziecko ma szansę na pełny rozwój i aktywny udział. Projekt wpłynie na stworzenie przestrzeni, w której dzieci z różnymi zdolnościami będą mogły razem się rozwijać, uczyć i bawić się, co wpłynie korzystnie na ich rozwój społeczny, emocjonalny i poznawczy. Dostosowanie obiektu i pomieszczeń do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami pozwala na pełniejszy rozwój potencjału każdego dziecka, niezależnie od ich zdolności czy ograniczeń. Zakup wyposażenia pomieszczeń edukacji przedszkolnej oraz żłobkowej ma ogromne znaczenie dla zapewnienia odpowiednich warunków nauki i rozwoju dzieci. Odpowiednie meble, pomoce naukowe i artystyczne oraz elementy zapewniające bezpieczeństwo i higienę tworzą atrakcyjne i funkcjonalne środowisko, które przyczynia się do pozytywnego doświadczenia edukacyjnego dla dzieci, rodziców oraz personelu. Działka nr 698/1 stanowi własność osób fizycznych i leży w bezpośrednim sąsiedztwie działek gminnych, na którym znajduje się przedszkole. Trwają prace związane z zakupem przedmiotowej nieruchomości. Na działce znajduje się stary zdewastowany budynek – były magazyn GSu. Planuje się rozbiorę przedmiotowego budynku i utworzenie miejsc parkingowych dla rodziców dzieci uczęszczających do przedszkola i nowopowstałego żłobka.	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Budynek zostanie dostosowany dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami.	
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Realizacja projektu przyczyni się do urzeczywistnienia zamierzeń przedmiotowego celu strategicznego. Dzięki niemu najmłodszy członkowie lokalnej społeczności zyskają szansę na wszechstronny rozwój i zwiększenie szans edukacyjnych w przyszłości. Zakupione wyposażenie pozwoli na zapewnienie atrakcyjnej i specjalistycznej oferty wychowawczo-opiekuńczej. Jednocześnie podkreślić należy, iż przebywanie dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego oraz dla dzieci w wieku do lat 3 wpływa na szybszy ich rozwój i lepszy start w kolejnych etapach edukacji. Włączenie społeczne nastąpi poprzez realizację prac zgodnych z zasadą uniwersalnego projektowania, co pozwoli na zagwarantowanie pełnej dostępności budynku oraz oferty przedszkola i żłobka. Kolejnym ważnym elementem będzie plac zabaw, który stanowić będzie nie tylko miejsce łączenia zabawy z nauką przez dzieci. Stanie się także miejscem dla całej społeczności lokalnej, które uatrakcyjni spędzanie czasu wolnego oraz umożliwi integrację środowiska lokalnego. Będzie miejscem spotkań całych rodzin z dziećmi, które w bezpieczny sposób będą mogłyby rozwijać swoją sprawność ruchową, zaspokajać potrzeby zabawy i kontaktu z rówieśnikami. Nowa przestrzeń sprzyjać będzie zacieśnianiu relacji sąsiedzkich i otwiera lokalną społeczność na różne inicjatywy, kształtować będzie prawidłowe postawy społeczne wśród najmłodszych i sprzyjać ich rozwojowi,

		zachęcać dzieci i rodziców do aktywnego spędzania wspólnych chwil na świeżym powietrzu. Wpłyne także na znaczne podniesienie atrakcyjności obszaru.		
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	W związku z utworzeniem nowej placówki (żłobka) na obszarze rewitalizacji powstaną nowe miejsca pracy, co przyniesie pozytywne efekty w postaci zmniejszenia skali bezrobocia. Możliwość zatrudnienia otrzyma zarówno cała obsada merytoryczna obiektu, jak i pracownicy obsługi. Szansa na otrzymanie stałej pracy przełoży się na zmniejszenie skali ubożenia społeczności lokalnej. Ożywieniu ulegnie sfera gospodarcza związana z koniecznością zagwarantowania obsługi całego obiektu (m.in. wyżywienie dzieci i sprzątanie obiektu). Projekt przyczyni się do zwiększenia zainteresowania rodziców działalnością placówki. Szybsze rozpoczęcie edukacji w wieku przedszkolnym oraz w wieku do lat 3 procentuje lepszymi efektami w ramach kolejnych szczebli kształcenia. Prowadzony w sposób ciekawy proces edukacyjny wpływa na zwiększenie kreatywności i innowacyjności w późniejszym etapie rozwoju, co ma bezpośredni wpływ na jakość kapitału ludzkiego. Jednocześnie ludzie kreatywni i innowacyjni nie obawiają się podejmować ryzyka i nowych wyzwań w postaci prowadzenia własnej działalności, są bardziej przedsiębiorczy. Efektom inwestycji będzie też pobudzenie lokalnego rynku poprzez angażowanie w realizację poszczególnych działań zewnętrznych wykonawców/ dostawców z racji charakteru zaplanowanych działań niemieszających się w zakresie działalności ani JST ani szkół (zwiększony obrót środków, wymiana towarów i usług).		
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Dzięki przeprowadzonemu przedsięwzięciu dzieci uzyskają dostęp do nowoczesnego, bezpiecznego, przestronnego budynku użyteczności publicznej oraz atrakcyjnej przestrzeni publicznej wokół niego. Efektem przedsięwzięcia będzie znaczne podniesienie jakości oferowanych usług publicznych. W jego ramach zaplanowano również szereg elementów przyczyniających się do poprawy jakości środowiska naturalnego (zmniejszenie energochłonności budynku w efekcie przeprowadzonych prac termomodernizacyjnych, zastosowanie energooszczędnego oświetlenia oraz montaż oze).		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	ul. Piłsudskiego 5, Komarów-Osada	Działki ewidencyjne:	698/1,698/2, 698/3
	Obszar rewitalizacji			
	TAK		NIE *(wymagane uzasadnienie)	
	✓			
*UZASADNIENIE – Nie dotyczy				
Okres realizacji	2024-2026			
Łączna wartość przedsięwzięcia	11 775 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	10 000 000,00 zł - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych		

	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	1 775 000,00 zł		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,1961	Dane Wnioskodawcy
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba wspartych przedszkoli	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba doposażonych przedszkoli	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba wspartych obiektów opieki żłobkowej	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba doposażonych obiektów opieki żłobkowej	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki nad dziećmi	osoby	0	75	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych opieki żłobkowej	osoby	0	20	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi	osoby	0	75	Listy przyjętych i uczestniczących osób do placówki opieki nad dziećmi/edukacyjnej, do nowo utworzonych miejsc.
Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki żłobkowej	osoby	0	20	Listy przyjętych i uczestniczących osób do placówki opieki żłobkowej

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji	
Kluczowym rezultatem projektu będzie wzrost poziomu dostępności do infrastruktury przedszkolnej i żłobkowej oraz wysokiej jakości wczesnej edukacji przedszkolnej i usług opiekuńczych nad najmłodszymi członkami społeczności lokalnej. Realizacja projektu przyczynia się do poprawy jakości życia lokalnej społeczności, wspierając rodziny w opiece nad dziećmi i umożliwiając rodzicom (głównie matkom) powrót na rynek pracy. Projekt przyczyni się do stworzenia odpowiednich i specjalistycznych przestrzeni do nauki i zabawy, co przyczynia się do wszechstronnego rozwoju najmłodszych mieszkańców. Dzieci korzystające z przedszkola będą miały lepsze przygotowanie do edukacji szkolnej, co może przynieść długoterminowe korzyści dla społeczeństwa. Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu aktywności lokalnych firm budowlanych, dostawców materiałów oraz usługodawców związanych z wyposażeniem oraz obsługą placówek (m.in. wyżywienie dzieci oraz sprząatanie obiektu). To z kolei może korzystnie wpłynąć na miejscową gospodarkę i tworzenie miejsc pracy. Zagwarantowane zostaną warunki do prowadzenia atrakcyjnego procesu wychowawczo-opiekuńczego, co w przyszłości przełoży się na zwiększenie uczestnictwa w kolejnych etapach edukacji oraz innowacyjności i kreatywności społeczeństwa. Wysokiej jakości edukacja pozwala na nabycie wymaganych kompetencji i umiejętności, co procentuje przez całe życie. Istotna jest również zmiana mentalności i nabycie przeświadczenia o niezbędności nauki i rozwijania się. Taki efekt można jedynie osiągnąć zachęcając do nauki i rozwoju dzieci od najmłodszych lat. Kolejny z pozytywnych efektów projektu dotyczy integracji społeczności lokalnej, zwiększenia poczucia zadowolenia z miejsca zamieszkania, wspólnoty oraz dumy lokalnej. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż plac zabaw będzie miał charakter publiczny; korzystać będą z niego nie tylko dzieci uczęszczające do przedszkola, ale cała społeczność lokalna (mieszkańcy okolicznych domów). W związku z tym stanie się miejscem integracji społeczności lokalnej.	
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 12/P – Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie 13/P – Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada 19/P – Zwiększenie efektywności nauczania języka angielskiego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie 15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa przedsięwzięcia	4/P – „ORLE GNIAZDO”
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada
Krótki opis sytuacji problemowej	Niedalekie położenie innych miejscowości o bardzo rozbudowanej ofercie turystyczno-rekreacyjnej (np. Józefów, Krasnobród czy Zwierzyniec) powoduje, że w okresie letnim turyści częściej wybierają je na miejsce wypoczynku. Jednocześnie gmina Komarów-Osada

	znajduje się w obszarze (Roztocze) o bardzo dużym ruchu turystycznym. Problemem obszaru rewitalizacji jest brak wystarczającego wykorzystania potencjału turystycznego, na który w przypadku gminy Komarów – Osada składa się zasób dziedzictwa historyczno-kulturowego materialnego i niematerialnego oraz dziedzictwa przyrodniczo-naturalnego. Mając na względzie charakter gminy Komarów – Osada oraz jej położenie i potencjał, a także przyjęte w dokumentach strategicznych założenia i kierunki rozwoju, turystyka stanowi jeden z wiodących kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Niedostateczne zagospodarowanie w tym zakresie, powoduje falę niezadowolenia wśród mieszkańców a jednocześnie hamuje możliwości przyspieszenia tempa rozwoju. Tymczasem zasoby naturalne posiadają walor podnoszący jakość życia, budujący spójność społeczną. Problematyczny jest również niski poziom przedsiębiorczości obszaru rewitalizacji. Jedynie nieliczni mieszkańcy decydują się podejmowanie aktywności gospodarczej. W związku z tym istnieją również silna potrzeba dostarczenia bodźców do rozwoju działalności komercyjnej na obszarze rewitalizacji oraz całej gminy Komarów-Osada. Jednym z najważniejszych problemów gospodarczych na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji jest niewystarczająca liczba miejsc pracy. Dlatego też, mieszkańcy wyjeżdżają stąd często w poszukiwaniu środków do życia, a inni nie chcą sprowadzać się do miejsca, które jest tak mało atrakcyjne. Coraz więcej mieszkańców decyduje się opuścić gminę Komarów-Osada, co z kolei prowadzi do szeregu negatywnych zjawisk społecznych: rozluźnianie się więzi rodzinnych, rozbić rodzin, pozostawienie bez opieki najstarszych członków rodziny czy problem dzieci ponoszących negatywne, psychologiczne konsekwencje emigracji rodziców w celach zarobkowych). Obszar rewitalizacji to także teren dużej koncentracji problemu bezrobocia.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem przedsięwzięcia jest podniesienie jakości życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji prowadzące do wyprowadzenia go ze stanu kryzysu poprzez zwiększenie konkurencyjności turystycznej obszaru. Zakres projektu obejmuje budowę wieży widokowej „Orle Gniazdo” wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Projektowana wieża będzie to budowla z tarasem widokowym zlokalizowanym około 24m powyżej otaczającego terenu. Ponadto zakres projektu będzie obejmował budowę dojazdu i miejsc parkingowych dla samochodów osobowych, budowę wiaty rekreacyjnej oraz elementów małej architektury – m.in. montaż rowerka i ławki z ładowarkami USB, monitoring, montaż stołów i ławek, stojaka na rowery, koszy na śmieci oraz grilla metalowego. Zakres przedsięwzięcia obejmuje również montaż systemu monitoringu, który będzie pełnił dwie funkcje. Pierwsza z nich to funkcja turystyczna umożliwiająca oglądanie panoramy gminy za pośrednictwem strony internetowej gminy. Druga funkcja dotyczy podniesienia poziomu bezpieczeństwa przeciwpożarowego – monitoring pozwoli na wczesne ostrzeżenie w zakresie pożarów, w szczególności w zakresie obszarów leśnych. Realizacja przedmiotowego celu będzie następowała poprzez urzeczywistnienie następujących celów szczegółowych: zwiększenie efektywnego wykorzystania potencjału turystycznego w osiąganiu korzyści społeczno-gospodarczych, wspieranie rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób z grup defaworyzowanych – seniorów, osób z niepełnosprawnościami, chorych, itd., wzrost dostępności wysokiej jakości usług turystyczno-rekreacyjnych dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji oraz terenu całej gminy Komarów-Osada.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie	Projekt zakłada budowę wieży widokowej dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami			
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	W efekcie realizacji projektu stworzone zostaną warunki do aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańcom, korzystnie wpływając na ich stan zdrowia. Ożywianie gospodarcze i ruch turystyczny wpłyną pozytywnie na redukcję bezrobocia na obszarze rewitalizacji.	
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Dzięki projektowi obszar stanie się atrakcyjniejszy przede wszystkim pod względem gospodarczym. Wpłyne to na wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy. W efekcie realizacji projektu nastąpi poprawa obsługi całego obszaru rewitalizacji i stworzone zostaną nowe możliwości rozwoju (np. rozwój agroturystyki, mini gastronomii czy produkcji wyrobów lokalnych oraz zaangażowanie podmiotu obsługującego nową infrastrukturę).	
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Projekt wpłynie pozytywnie na ochronę środowiska naturalnego. Przewiduje on ochronę bioróżnorodności obszaru w efekcie zlikwidowanie niekontrolowanego ruchu turystycznego. Zamontowany system monitoringu pozwoli na znaczne zwiększenie ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy, w tym w szczególności obszarów leśnych. Dzięki niemu nastąpi również pozytywna zmiana wizerunku obszaru rewitalizacji i estetyzacja otoczenia, co przyczyni się do zwiększenia poczucia tożsamości przestrzennej mieszkańców.	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: Komarów-Osada	Działki ewidencyjne:	1329/1, 1329/2, 1328
	Obszar rewitalizacji		
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY
	✓		
*UZASADNIENIE Projekt realizowany będzie w miejscowości Komarów-Osada w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Umiejscowiony jest on na terenach nieujętych w granicach obszaru rewitalizacji ze względu na występowanie terenów jedynie rolniczych. Projekt będzie miał bardzo duży wpływ na rozwiązywanie głównych problemów społecznych zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Ma on kluczowe znaczenie dla likwidacji głównych barier rozwoju obszaru rewitalizacji (mały potencjał gospodarczy obszaru, niewystarczająca liczba miejsc pracy, w tym brak pracy dla osób niepełnosprawnych, brak integracji społeczeństwa, marazm i bierność w zakresie podejmowania jakichkolwiek aktywności czy to społecznych czy gospodarczych). Wpłynie na pobudzenie lokalnej gospodarki opartej na kapitale ludzkim i możliwości zarobkowania na skutek zwiększonego ruchu turystycznego.			
Okres realizacji	2025-2029		
łącznie wartość przedsięwzięcia	4 170 000,00 zł		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł	

	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	3 127 500,00 zł		- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	1 042 500,00 zł		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,40	Protokół odbioru końcowego
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	2000	Statystyki, listy obecności
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Zadbane dziedzictwo naturalne pozytywnie wpłynie na jakość życia poprzez budowanie więzi społecznych, wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania. Dzięki niemu nastąpi również poprawa zagospodarowania układu komunikacji obszaru rewitalizacji, w tym budowa drogi dojazdowej, parkingu, w tym miejsc postojowych dla pojazdów osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych wpływająca na podniesienie dostępności obiektów dla osób mających trudności w poruszaniu się (osoby niepełnosprawne na wózkach inwalidzkich, itp.) oraz usprawni system komunikacji dla wszystkich mieszkańców i osób przyjezdnych. Zagospodarowanie terenu publicznych przyczyni się do stworzenia zwartej – estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej. Miejsce to będzie stanowił przestrzeń przyjazną służącą integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji.				
Przedsięwzięcia komplementarne	6/P – Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada 8/P – Wyznaczenie szlaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś 10/P – Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady 11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej 2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 7/D – Grant rewitalizacyjny 13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada 14/D - Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji			

Numer i nazwa przedsięwzięcia	
5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada	
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada
Krótki opis sytuacji problemowej	Wśród problemów obszaru rewitalizacji znajduje nadal stosunkowo spora liczba budynków użyteczności publicznej wymagająca przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych. Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą 6 spośród 12 budynków zlokalizowanych w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji wymaga prac termomodernizacyjnych. Szczególną rolę wśród tych obiektów pełni budynek użyteczności publicznej zlokalizowany przy ul. Rynek 15 w Komarowie –Osadzie. W budynku mieści się Urząd Gminy, Urząd Stanu Cywilnego, Samorządowy Ośrodek Kultury, OSP Komarów-Osada oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ze względu na długotrwałą eksploatację stracił on parametry racjonalnej eksploatacji. Problemem jest nie tylko duża efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji, ale również poza nim. W świetle przeprowadzonej diagnozy obszaru gminy Komarów-Osada służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, 18 spośród 36 wszystkich budynków publicznych wchodzących w zasób gminy wymaga przeprowadzenia pilnych prac termomodernizacyjnych. Najpilniej przeprowadzenia takich prac wymaga budynek Samorządowego Przedszkola w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Zubowicach.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Komarów –Osada wpływająca na osiągnięcie korzyści społecznych, ekologicznych oraz ekonomicznych. Zakres przedsięwzięcia obejmuje kompleksową i głęboką termomodernizację dwóch budynków wymagających najpilniej przeprowadzenia takich prac, tj. budynku użyteczności publicznej w Komarowie –Osadzie oraz budynku Samorządowego Przedszkola w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Zubowicach. Realizacja celu wpłynie bezpośrednio na poprawę jakości i komfortu użytkowania przedmiotowych budynków. Poprawa efektywności energetycznej (oraz częściowe zaspokojenie potrzeb energetycznego energią z OZE) wpłynie na zmniejszenie obciążeń finansowych gminy Komarów-Osada. Wygenerowane dzięki temu oszczędności przyczynią się do aktywizacji lokalnej gospodarki i zwiększenia ogólnego dobrobytu. Z drugiej strony ograniczenie zapotrzebowania na energię ciepłą produkowaną w sposób konwencjonalny przyniesie pozytywne efekty ekologiczne w postaci: redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, substytucji paliw kopalnych i racjonalizacji ich użytkowania oraz ograniczenia negatywnego wpływu funkcjonowania energetyki zawodowej na środowisko naturalne.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Budynek zostanie dostosowany dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnoprawnościami.

Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Realizacja celu wpłynie bezpośrednio na poprawę jakości i komfortu użytkowania przedmiotowych budynków i pozostałych mieszkańców gminy.		
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	-		
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa efektywności wykorzystania energii w budynkach użyteczności publicznej w gminie Komarów-Osada. W jego ramach zaplanowano montaż instalacji fotowoltaicznej. Przedsięwzięcie wpłynie także na ograniczenie zapotrzebowania na energię ciepłą pozyskiwaną tradycyjnymi sposobami, co przełoży się na zmniejszenie zużycia konwencjonalnych surowców energetycznych. Przyczyni się to do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania tychże zasobów.		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	ul. Rynek 15, Zubowice 19	Działki ewidencyjne:	712/2, 712/5 Komarów-Osada 505/2 Zubowice
	Obszar rewitalizacji			
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)		NIE DOTYCZY
	✓	✓		
	*UZASADNIENIE Jeden z budynków objętych projektem znajduje się poza obszarem rewitalizacji. Jednocześnie realizacja przedsięwzięcia w taki kształcie ma kluczowe znaczenie dla likwidacji kluczowych problemów obszaru rewitalizacji. W pierwszej kolejności na podkreślenie zasługuje fakt, iż do Przedszkola z Zubowicach uczęszczają również dzieci zamieszkujące obszar rewitalizacji. Wobec tego, realizacja przedsięwzięcia wpłynie na podniesienie komfortu użytkowania oraz komfortu cieplnego obiektu wykorzystywanego przez mieszkańców obszaru rewitalizacji. Realizacja projektu w takim kształcie jest również uzasadniona ze względów środowiskowych. Zwiększy się efektywność energetyczna dwóch budynków, co przyniesie większe korzyści w postaci zmniejszenia zużycia energii pierwotnej oraz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska związanych ze zużyciem energii cieplnej.			
Okres realizacji	2024-2025			
Łączna wartość przedsięwzięcia	5 000 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	4 250 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	750 000,00 zł		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				

Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego robót
Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego robót
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego robót
Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego robót
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Ilość wytworzonej energii elektrycznej ze źródeł OZE	MWh/rok	0	Brak danych	Dokumentacja projektowa/ licznik produkcji energii
Szacowana emisja gazów cieplarnianych	t/rok	0	Brak danych	Dokumentacja projektowa (audyt energetyczny)
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Realizacja projektu przyniesie znaczące korzyści społeczno-ekonomiczne zarówno w wymiarze lokalnym, regionalnymi oraz co najważniejsze, w wymiarze globalnym. Projekt przyczyni się do realizacji aktualnej polityki energetycznej kraju. Bezpośrednio wpłynie na ograniczenie zapotrzebowania na energię ciepłą pozyskiwaną tradycyjnymi sposobami, co przełoży się na zmniejszenie zużycia konwencjonalnych surowców energetycznych. Przyczyni się to do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania tychże zasobów. Dzięki redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, substytucji paliw kopalnych oraz ograniczeniu negatywnego wpływu funkcjonowania energetyki zawodowej (która jest w znacznym stopniu odpowiedzialna za globalne problemy ekologiczne), projekt pozytywnie wpłynie na poprawę stanu środowiska naturalnego. Projekt zwiększy bezpieczeństwo energetyczne obszaru i przyczyni się do dywersyfikacji źródeł zaopatrzenia w energię oraz decentralizacji jej wytwarzania dzięki wykorzystaniu OZE. W ujęciu lokalnym przedsięwzięcie wpłynie na bardziej efektywne zaspokojenie potrzeb energetycznych. Przyniesie również wymierne profity finansowe - zmniejszenie obciążeń wynikających z konieczności zakupu paliw do produkcji energii cieplnej. Dodatkowo rozwój energetyki odnawialnej pociąga za sobą zmianę przepływu strumieni pieniężnych płatności za energię. Oszczędności wygenerowane w związku z realizacją przedsięwzięcia pozostaną w regionie aktywizując lokalną gospodarkę i przyczynią się do zwiększenia ogólnego dobrobytu. Ponadto projekt wpłynie na rozwój firm specjalizujących się w pracach z zakresu termomodernizacji.				
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu			

1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach
2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada
3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada
4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada
11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada
12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada
15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa przedsięwzięcia	
6/P – Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada	
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada
Krótki opis sytuacji problemowej	W niedalekiej odległości od obiektu Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie znajduje się teren rekreacyjno-sportowy. W chwili obecnej znajduje się tam boisko wielofunkcyjne o nawierzchni sztucznej, boisko do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej oraz altana z grillem. Boisko wielofunkcyjne posiada starą i wyeksploatowaną nawierzchnię. Boisko trawiaste ma naturalną nawierzchnię trawiastą, której stan techniczny jest zły i nie nadaje się do realizacji funkcji sportowej (nierówna powierzchnia mogąca zagrażać zdrowiu korzystających z niej użytkowników – różnego rodzaju kontuzje). Poza tym boiska nie mają trybun (miejsc siedzących) w związku z tym kibice uczestniczący w imprezach sportowych zmuszeni są oglądać je na stojąco. Sprzęt sportowy jest tj. bramki, kosze itp. jest mocno zużyty. Stanowi to duże utrudnienie. W obecnym stanie prowadzone zajęcia dla młodzieży szkolnej są mało atrakcyjne, wobec czego nie cieszą się dużym powodzeniem. Altana jest zdegradowana a grill jest rozbity i nie nadaje się do użytku. Z obiektów sportowych korzystają głównie uczniowie szkoły oraz członkowie Klubu Sportowego Legion Komarów-Osada, a także pozostali mieszkańcy gminy Komarów-Osada. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych mieszkańcy obszaru rewitalizacji wielokrotnie wskazywali na te tereny; powinny zostać objęte działaniami rewitalizacji w celu przywrócenia zdegradowanemu obszarów funkcji użytkowej. Jednocześnie należy podkreślić, że jest to miejsce nie gwarantujące bezpieczeństwa przebywającej tam ludności – brak oświetlenia terenu, monitoringu, uszkodzone ogrodzenie. W związku z tym organizacja imprez zarówno sportowych, jak i pozostałych wiąże się z dużym ryzykiem. Brak oświetlenia nie tylko obniża poziom bezpieczeństwa na tym terenie, ale również ogranicza w sposób znaczny możliwość realizacji zajęć w okresie jesienno-zimowym, kiedy to zmrok zapada bardzo szybko. Jest to również przestrzeń, która sprzyja występowaniu zachowań dewiacyjnych (okoliczna młodzież z uwagi na brak alternatywnej rozrywki spędza wolny czas, urządzając spotkania, podczas których pije się alkohol w przestrzeni publicznej).

	Wśród problemów obszaru rewitalizacji (oraz całej gminy) znajduje się deficyt dobrze wyposażonych obiektów sportowych umożliwiających przełamywanie negatywnych przyzwyczajeń i złych nawyków dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych (brak aktywności ruchowej, spędzanie czasu wolnego przed telewizorem czy komputerem) będących przyczyną różnego rodzaju schorzeń – otyłości, nadwagi, chorób układu ruchu, wad postawy, jak również chorób układu krążenia. Przedmiotowy deficyt powoduje kolejne problemy – niewystarczającą ofertę w zakresie aktywnych form sportu oraz mogących „zaszczepić” ducha zdrowego i sportowego stylu życia. Niewystarczające jest również wyposażenie obszaru rewitalizacji w infrastrukturę rekreacyjną oraz pozwalającą na aktywne spędzanie wolnego czasu i integracją, zarówno społeczną, jak i międzypokoleniową. Wśród najczęściej pojawiających się oczekiwań społeczność obszaru rewitalizacji pojawiało się: dostosowanie funkcji obiektu w taki sposób, aby możliwe było prowadzenie w nim m.in.: zajęć dla rodziców z dziećmi (integrujących pokolenia), cyklicznych spotkań społeczności lokalnej, festynów rodzinnych, organizacja zajęć i zawodów sportowych oraz sprawnościowych. Wśród zgłaszanych niedogodności znajduje się również brak szatni oraz toalet.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest kompleksowe uporządkowanie zaniedbanego i zdegradowanego terenu publicznego oraz poprawa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w oparciu o istniejącą bazę sportową znajdującą się w niedalekiej odległości od SP im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadle. Celami projektu są: 1. Poprawa jakości i standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. 2. Przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom obszaru rewitalizacji, tj. deficytu miejsc i oferty spędzania wolnego czasu, braku atrakcyjnych miejsc aktywności ruchowej, małej aktywności ruchowej mieszkańców, problemów zdrowotnych mieszkańców, małej świadomości mieszkańców w zakresie niezbędności prowadzenia aktywnego trybu życia. 3. Przywrócenie pierwotnych funkcji zdegradowanym obszarom o szczególnym znaczeniu dla rozwoju społecznego nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy Komarów-Osada. Zakres projektu obejmuje uporządkowanie i zagospodarowanie terenu publicznego w celu utworzenia kompleksu sportowego i ogrodzeniem terenu (m. in. Wymiana nawierzchni na boisku trawiastym i wielofunkcyjnym). Przedsięwzięcie obejmuje również zakup niezbędnego wyposażenia (m.in. piłkochwyty, bramki, kosze, piłki, inny niezbędny sprzęt sportowy). W jego ramach planowany jest montaż trybun pozwalających na zwiększenie profesjonalizacji prowadzonych działań sportowych. Zamontowane zostanie nowe ogrodzenie, monitoring oraz oświetlenie terenu, co pozwoli na znaczne zwiększenie poziomu bezpieczeństwa obszaru rewitalizacji. Zamontowane zostanie zaplecze higieniczno-sanitarne (szatnie oraz sanitariaty) w formie kontenerowej. Nastąpi montaż obiektów małej architektury (m.in. ławki, kosze na śmieci, stojaki na rowery) oraz powstaną ciągi piesze pozwalające na swobodne poruszanie się po obiekcie. Zmodernizowana zostanie część rekreacyjna, tj. altana wraz z grillem. Cała przestrzeń zostanie kompleksowo uporządkowana i zagospodarowana. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna przeznaczona będzie do potrzeb realizacji zajęć wychowania fizycznego na nowoczesnym i spełniającym najwyższe standardy obiekcie sportowym jak również funkcjonującego Klubu Sportowego prowadzącego zajęcia sportowe dla lokalnej społeczności gminy. Zrealizowany projekt pozwoli mieszkańcom miejscowości Komarów-Osada oraz sąsiednich miejscowości na rozwój zainteresowań sportowych, spędzanie czasu wolnego w sposób aktywny.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie	Teren zostanie dostosowany w taki sposób, aby zapewnić jego pełną dostępność do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnoprawnościami, m.in. powstaną utwardzone ciągi, które umożliwią poruszanie się osobom na wózkach, zlikwidowana zostaną wszystkie bariery architektoniczne.

z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami		
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Projekt przyczyni się do zwiększania dostępu do dobrej jakości bezpłatnych usług społecznych – w jego ramach powstanie infrastruktura, w której będą mogły być prowadzone usługi społeczne rekreacyjne, sportowe, zdrowotne i kulturalne. Poza tym projekt przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze poprzez montaż nowego oświetlenia i monitoringu. Stworzy on również warunki do aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływając na ich stan zdrowia, a także umożliwi rozwój kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów. Przyczyni się do ochrony i wzmocnienia dziedzictwa niematerialnego społeczności lokalnej. Co najważniejsze, projekt będzie sprzyjał poprawie życia osób poprzez przygotowanie zrewitalizowanej infrastruktury do świadczenia usług dla zróżnicowanych potrzeb mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci, niepełnosprawnych, osób starszych. Projekt ma kluczowe znaczenie dla likwidacji głównych barier rozwoju obszaru rewitalizacji, a przez to otwiera możliwości uruchomienia innych przedsięwzięć zawartych w programie rewitalizacji (realizacja szeregu przedsięwzięć integrujących lokalną społeczność, promujących proekologiczne zachowania oraz aktyw i zdrowy styl życia z wykorzystaniem infrastruktury sportowej). Zawiera elementy zapewniające wieloaspektowe i komplementarne wykorzystanie efektów, zgodnie z więcej niż jednym celem programu rewitalizacji. Zrewitalizowana przestrzeń stanie się miejscem dla całej społeczności lokalnej, które uatrakcyjni spędzanie czasu wolnego oraz umożliwi integrację środowiska lokalnego. Będzie miejscem spotkań całych rodzin z dziećmi, które w bezpieczny sposób będą mogłyby rozwijać swoją sprawność ruchową, zaspokajać potrzeby zabawy i kontaktu z rówieśnikami. Nowa przestrzeń sprzyjać będzie zacieśnianiu relacji sąsiedzkich i otwiera lokalną społeczność na różne inicjatywy, kształtować będzie prawidłowe postawy społeczne wśród najmłodszych i sprzyjać ich rozwojowi, zachęcać dzieci i rodziców do aktywnego spędzania wspólnych chwil na świeżym powietrzu. Wpłyne także na znaczne podniesienie atrakcyjności obszaru.
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	-
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Projekt będzie sprzyjał uzupełnieniu i uporządkowaniu ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji. Przywróci wartości użytkowe i przestrzenne obiektom zdegradowanym, nie spełniającym współczesnych standardów. Polega na poprawie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. Zawiera nowoczesne i energooszczędne rozwiązania techniczne zmniejszające koszty eksploatacyjne i wpływ na środowisko (oświetlenie LED). W efekcie montażu systemu oświetlenia i monitoringu obiektu nastąpi znaczna poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.

Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Komarów-Osada		Działki ewidencyjne:	548/6, 548/4, 547/4, 547/5, 550, 551,552/1 Komarów-Osada
	Obszar rewitalizacji				
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)		NIE DOTYCZY	
	✓				
*UZASADNIENIE -Nie dotyczy					
Okres realizacji	2025-2028				
łączna wartość przedsięwzięcia	3 000 000,00 zł				
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł			
	Środki prywatne	0,00 zł			
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	2 550 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027			
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł			
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	450 000,00 zł			
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji					
Wskaźniki produktu					
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika	
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna	
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	2,86	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.	
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.	
Wskaźniki rezultatu					
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika	
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze	osoby/rok	0	2000	Statystyki Urzędu Gminy	
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji					

Bezpośrednim efektem planowanego przedsięwzięcia będzie poprawa jakości zdegradowanych przestrzeni publicznych, przyczyniająca się do zwiększenia poziomu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Dzięki realizacji projektu powstanie społecznie oczekiwana infrastruktura umożliwiająca rozwój oferty rekreacyjno -sportowo-kulturalnej. Rewitalizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych będzie impulsem do realizacji szeregu kolejnych oddolnych inicjatyw. Powstanie nowej infrastruktury wpłynie na rozwój zainteresowania i promocje zdrowego i sportowego stylu życia, z drugiej zaś pozwalającej na budowanie silnych relacji i więzi społeczności lokalnej, jak również lokalnego patriotyzmu i dumy z miejsca zamieszkania. Wpłynie również na zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców, a także rozwój oferty spędzania wolnego czasu. Będzie to miejsce „pozytywnej energii”, w obrębie którego prowadzone będą inicjatywy przełamujące marazm i bierność społeczności lokalnej. Argumentem przemawiającym za realizacją przedmiotowego przedsięwzięcia jest deklarowana przez społeczność lokalną chęć realizacji oddolnych inicjatyw w oparciu o zrewitalizowaną infrastrukturę (m.in. organizacja zajęć sportowych czy wydarzeń promujących zdrowy styl życia i odpowiedzialne zachowania wobec środowiska naturalnego). Ważne jest także zgromadzenie w jednym obiekcie szeregu funkcji związanych z kulturą, sportem i rekreacją. Będzie to miejsce nie tylko stanowiące centrum życia sportowego i rekreacyjnego (udostępnienie miejsca spotkań mieszkańców, poprawa kondycji, zdrowia, aktywności ruchowej mieszkańców, promocja zdrowego stylu życia), ale również życia kulturalnego (możliwość organizacji imprez plenerowych integrujących społeczność obszaru rewitalizacji i wpływających na zacieśnianie się więzi społecznych).

Przedsięwzięcia komplementarne	4/P – „ORLE GNIAZDO”
	8/P – Wyznaczenie szklaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś
	10/P – Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady
	11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej
	13/D - Rozwój świadomość ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada

Numer i nazwa przedsięwzięcia	7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej	
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada	
Krótki opis sytuacji problemowej		W skład obiektów należących niegdyś do Spółdzielni Kótek Rolniczych wchodzi zdegradowany budynek pełniący niegdyś funkcje garaży i realizacji działalności usługowej. Ze względu na parametry i standardy techniczne budynek utracił swoje funkcje użytkowe (jest całkowicie wyłączony z użytku). Brakuje niektórych z okien (zostały one częściowo wybite), brak podłóg, ściany nie mają ocieplenia, brak jest ogrzewania, konieczna jest wymiana dachu. Budynek ma wyeksploatowane instalacje elektryczne oraz wodociągowe, itd. Cały szereg problemów natury technicznej decyduje o tym, iż budynek nadają się do gruntownej przebudowy. Jest to obiekt wyłączony z użytkowania ze względu na niespełnianie przez niego warunków technicznych.

	Ze względu na brak odpowiedniego ogrodzenia, systemu oświetlenia oraz monitoringu w chwili obecnej miejsce to jest wybierane przez młodzież do organizacji spotkań, którym często towarzyszą nieakceptowalne społecznie zachowania, takie jak: spożywanie alkoholu czy wybryki chuligańskie. Na obszarze rewitalizacji występuje duża liczba przestrzeni publicznych, które mają charakter zdegradowany, ale jednocześnie odznaczają się bardzo dużym potencjałem. Obszar rewitalizacji to teren, który zgodnie z przeprowadzoną diagnozą boryka się z szeregiem problemów społecznych. Przy populacji obszaru wynoszącej 29,81% wszystkich mieszkańców gminy, 31% wszystkich bezrobotnych zamieszkuje ww. obszar. Zjawisko długotrwałego bezrobocia, ma na obszarze rewitalizacji charakter utrwalony i wskazuje tendencje wzrostową. Na przestrzeni lat 2017-2021 udział osób długotrwanie bezrobotnych zamieszkujących obszar rewitalizacji w ogólnej liczbie długotrwanie bezrobotnych z terenu gminy wzrósł z 26,53% do 28,57%. Jest to teren szczególnej koncentracji osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń GOPS - na obszarze tym zamieszkuje około 1/4 wszystkich beneficjentów pomocy społecznej z terenu gminy. Odnotowano tu również koncentrację problemu ubóstwa (wskaźnik obrazujący liczbę osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu ubóstwa przypadającą na 100 mieszkańców w 2021 r. dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji kształtuje się na poziomie ponad dwukrotnie wyższym (0,22) niż średnia gminy (0,1)). Obszar rewitalizacji cechuje się również szczególną koncentracją osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności, udział osób pobierających świadczenia z tego tytułu i zamieszkujący obszar rewitalizacji w ogólnej populacji jest znacznie wyższy (2021 r.: 0,6%) niż w przypadku obszaru całej gminy (2021 r.: 0,47%), osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji stanowiły w latach 2017-2021 znaczną część wszystkich osób pobierających świadczenia z tego tytułu (34,72% w 2021r.). Skala potrzeb osób dorosłych w zakresie deficytu umiejętności podstawowych dotyczy w dużej mierze osób nieaktywnych zawodowo tj. niepracujących i nieszukających pracy. W chwili obecnej na terenie gminy Komarów-Osada funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej (CIS) w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Janówce Zachodniej. CIS został utworzony w 2013 roku w odpowiedzi na zapotrzebowanie społeczne związane z wysokim bezrobociem na terenie gminy. W aktualnej siedzibie CIS w Janówce Zachodnie prowadzona jest głównie działalność gastronomiczna (catering, przygotowywanie posiłków, itd.). Sprzęt służący realizacji działań CIS w zakresie utrzymywania porządku i pielęgnacji zieleni przetrzymywany jest w budynku byłej lecznicy w Komarowie-Osadzie oraz na placu znajdującym się obok budynku.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem przedsięwzięcia jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji. W ramach projektu zdegradowany obiekt należący niegdyś do SKR oraz teren publiczny wokół niego zostaną poddane kompleksowej rewitalizacji w celu przywrócenia mu funkcji użytkowych i nadania nowego przeznaczenia. W efekcie powstanie nowoczesny obiekt, który zostanie w całości przeznaczony dla potrzeb utworzenia siedziby Centrum Integracji Społecznej. CIS jest placówką aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu działającą na podstawie ustawy o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dz.U. z 2022, poz. 2241). CIS realizuje reintegrację zawodową i społeczną osób dotkniętych wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie same zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych oraz znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo i uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym, a także rodzinnym. Reintegracja realizowana jest przez następujące usługi: 1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu; 2) nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych; 3) naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym

	staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą; 4) uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi. Projekt obejmuje zagospodarowanie terenu wokół budynku, m.in. montaż ogrodzenia, utwardzenie terenu, montaż obiektów małej architektury, oświetlenia zewnętrznego oraz systemu monitoringu. W jego ramach zakupione zostanie wyposażenie niezbędne dla potrzeb funkcjonowania podmiotu ekonomii społecznej. Nowo powstała infrastruktura będzie przeznaczona dla potrzeb rozwoju działalności prowadzonej przez istniejący CIS.		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Obiekt zostanie w pełni dostosowany dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami.		
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Realizacja projektu ma kluczowe znaczenie dla likwidacji zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji. W jego efekcie na obszarze rewitalizacji powstanie placówka realizująca specjalistyczne programy pracy z osobami wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi wykluczeniem. CIS będzie prowadził działalność w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz działania długofalowe mające wpływ na postawę człowieka i jego sposób funkcjonowania w środowisku. W ramach prowadzonego procesu reintegracji nastąpi odbudowywanie i podtrzymywanie u osób wykluczonych społecznie, zdolności do samodzielnego i efektywnego pełnienia ról społecznych.	
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Prowadzony w ramach CIS proces reintegracji wpłynie na zwiększenie szans osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem na samodzielne poruszanie się po rynku pracy, prowadzące do zatrudnienia w różnych formach: u pracodawcy, samozatrudnienia (praca na własny rachunek lub w spółdzielni socjalnej). Dzięki przyuczeniu zawodowemu pod opieką instruktora wzmocnione zostaną kompetencje klientów CIS. Uzyskają one profesjonalną pomoc w powrocie na rynek pracy. Placówka oferować będzie kursy zawodowe, szkolenia i warsztaty, wsparcie w usamodzielnianiu się, reintegracji ze środowiskiem, promować wszelkie formy aktywności.	
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Realizacja projektu wpłynie na zwiększenie dostępu do usług publicznych w obszarze rewitalizacji, co przełoży się na: niwelowanie deficytów w obszarze motywacyjnym, świadomościowym, edukacyjnym, zmianę stereotypów związanych z barierami podjęcia pracy, aktywności na rzecz najbliższego otoczenia, nabyciem kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, rozwinięcie kompetencji społecznych przez mieszkańców będących w trudnej sytuacji życiowej.	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: Komarów Wieś	Działki ewidencyjne:	123/4

	Obszar rewitalizacji			
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY	
	✓			
	*UZASADNIENIE – Nie dotyczy			
Okres realizacji	2027-2029			
łącna wartość przedsięwzięcia	3 500 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	2 975 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	525 000,00 zł		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Ha	0	0,57	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba wspartych podmiotów ekonomii społecznej	Sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze	osoby/rok	0	1000	Statystyki Urzędu Gminy

Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach.	EPC	0	5	Statystyki Urzędu Gminy
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Dzięki uczestnictwu w procesie reintegracji społecznej i zawodowej prowadzonej w ramach w CIS mieszkańcy uzyskują szanse na zdobycie umiejętności pozwalających im na podjęcie pracy u pracodawcy, rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej lub podjęcie wspólnych działań m.in. w ramach spółdzielni socjalnej. Dzięki działalności CIS osoby dorosłe o niskich umiejętnościach podstawowych będą mogły zacząć realizować swój potencjał podnosząc poziom umiejętności. Warto podkreślić, iż w CIS-ach istotne znaczenie ma empowerment tj. procesu upodmiotawiania uczestników. Odbywa się to za pomocą włączania ich w proces współtworzenia indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego. CIS będzie proponował mechanizmy wsparcia dla osób, które chcą coś w swoim życiu zmienić i podjąć proces uczenia się. Uczenie od zawsze pomagało w opanowaniu kompetencji, które umożliwiają lepszą orientację w świecie oraz samodzielne, odpowiedzialne działanie w życiu prywatnym i społecznym. W CIS mieszkańcy gminy zyskują możliwość nauczenia się nowych technik, zdobycia kwalifikacji zawodowych i kompetencji kluczowych takich jak: umiejętność pracy zespołowej, umiejętność samokierowania sobą. CIS w środowisku lokalnym będzie zaspokajał potrzeby dorosłych, w zakresie przywracania na rynek pracy, jak również do życia społecznego (integracja społeczna). Szczególną cechą CIS-u jest również rodzaj podejmowanych działań, jest to postępowanie holistyczne obejmujące różne sfery życia uczestników, począwszy od problemów psychologicznych, kwestii socjalnych i prawnych, aż po uzupełnienie braków edukacyjnych w celu rozwinięcia podstawowych umiejętności. Oznacza to wpływanie na uwarunkowania, które prowadzą do posiadania niskich kompetencji. Na obszarze rewitalizacji powstaną nowe miejsca pracy, wobec czego znacznie zwiększone zostaną szanse na zatrudnienie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji 16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada 1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach 2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada 15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada			

Numer i nazwa przedsięwzięcia		8/P – Wyznaczenie szlaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada	
Krótki opis sytuacji problemowej	Na terenie gminy Komarów-Osada wyznaczona jest jedna ścieżka rowerowa biegnąca przez jej cały teren. Wytoczona trasa dla rowerzystów ma 50 kilometrów i wiedzie po urokliwych zakątkach gminy. Rowerzyści korzystają przeważnie z dróg utwardzonych, a na niewielkich odcinkach także z tras gruntowych. Jedynie część z mieszkańców obszaru rewitalizacji uprawia aktywność sportową. Głównie jest to aktywność polegająca na spacerach, bieganiu lub uprawianiu nordic walking. Jednak przeważając część mieszkańców nie chce realizować tego rodzaju aktywności ze względu na brak odpowiedniego oznaczenia tras oraz brak infrastruktury pozwalającej na komfortowe uprawianie sportu. Problemem w tym zakresie jest brak miejsc pozwalających na odpoczynek (m. in. ławeczki, miejsca piknikowe, toalety, oświetlenie itd.). Ze względu na deficyty infrastrukturalne uprawianie sportu jest szczególnie problematyczne w okresie jesienno-zimowym.	
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest podniesienie jakości zamieszkiwania oraz atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji poprzez oznakowanie i zagwarantowanie odpowiedniej infrastruktury pieszego szlaku turystycznego. W ramach projektu na obszarze rewitalizacji oznakowany zostanie szlak pieszy prowadzący m.in. po najwyższych punktach miejscowości Komarów-Osady, gdzie rozpościera się piękny widok na całą okolicę gminy. Pieszy szlak turystyczny będzie prowadził koło punktu widokowego – „Orlego Gniazda”. W granicach szlaku posadowione zostaną toalety, elementy małej architektury (ławeczki, w tym ławeczki solarne, kosze na śmieci, stojaki na rowery). Stworzone zostaną miejsca odpoczynku – miejsca piknikowe. Szlak zostanie oznakowany specjalnymi tabliczkami, na których znajdą się również informacje i ciekawostki o obszarze rewitalizacji.	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Wyznaczony szlak turystyczny będzie dostosowany dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami, m.in. poprzez umiejscowienie oznaczeń w alfabecie Braille'a.	
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Utworzenie atrakcyjnego szlaku turystycznego przyczyni się do zwiększenia aktywności ruchowej mieszkańców, co pozytywnie wpłynie na ich stan zdrowia. Regularna aktywność fizyczna osób starszych będzie zapobiegać lub opóźniać występowanie chorób charakterystycznych dla wieku podeszłego (zgodnie z koncepcją korzystnego starzenia się). Dodatkowo wpłynie pozytywnie na stan psychiczny mieszkańców i będzie przeciwdziałać tego rodzaju problemom. Dla dzieci i młodzieży wzrost aktywności fizycznej i ruchu będzie szansą na zmniejsza poczucie niepokoju i poprawi jakość snu, rozwinie odpowiedzialność, pewność siebie i poczucie własnej wartości, pobudzi empatię, kreatywność i zdolności społeczne. Ruch jest również kluczowym czynnikiem warunkującym

		prawidłowość procesów rozwojowych oraz zmniejsza ryzyko wystąpienia wielu schorzeń w wieku dorosłym.		
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Projekty realizowany na terenie gminy Komarów –Osada, tj. jednostki o wysokim potencjale kulturowym, naturalnym oraz turystycznym wpłynie istotnie na zwiększenie liczby turystów, a tym samym przyczyniają się do wzrostu dochodów przedsiębiorców oraz dochodów gminy. Przedsięwzięcie obejmujące wzrost atrakcyjności obszaru rewitalizacji wpłynie na kreowanie potencjału turystycznego, który będzie przyciągać turystów nie tylko z najbliższej okolicy, ale również całego kraju.		
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Przedsięwzięcie przyczyni się do neutralizowania takich czynników jak spadek jakości życia, degradacja przestrzeni życia, spadek spójności terytorialnej. Dodatkowo będzie miał niebagatelny wpływ na kreowanie pozytywnego wizerunku obszaru rewitalizacji jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej.		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Komarów-Osada, Komarów Dolny, Komarów Wieś	Działki ewidencyjne:	
	Obszar rewitalizacji			
	TAK ✓	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY	
Okres realizacji	2025-2028			
łączna wartość przedsięwzięcia	800 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	680 000,00 zł - Środki Lokalnej Grupy Działania - Środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	120 000,00 zł		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika

Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	0	Protokół odbioru końcowego
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	Brak danych	Protokół odbioru końcowego
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	2000	Statystyki, listy obecności
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Turystyka jest jednym z najbardziej dynamicznych sektorów gospodarki. Jest instrumentem polityki regionalnej, aktywizacji społeczności lokalnych oraz budowy trwałych podstaw rozwoju gospodarczego. Od jej funkcjonowania zależy istnienie wielu gałęzi gospodarki, ale także budowa świadomości społecznej, identyfikacji regionalnej ludności, budowa korzystnych postaw społecznych. Planowany projektu wpłynie na znaczne podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji, co wpłynie na jego ożywienie gospodarcze. Zintegrowane działania w zakresie podniesienia konkurencyjności turystycznej przyczynią się do rozwoju lokalnej działalności gospodarczej (m.in. agroturystyka, mini gastronomia, usługi rekreacyjne realizowane w ramach gospodarki czasu wolnego). Poprawa sytuacji w zakresie sfery gospodarczej przyniesie wymierne korzyści społeczne związane ze zmniejszeniem bezrobocia i zwiększeniem dochodów mieszkańców. Założonym efektem przedsięwzięcia będzie również zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców w każdym wieku, co przełoży się na poprawę stanu zdrowia. Udostępniona zostanie również infrastruktura pozwalająca na zmianę dotychczasowego sposobu spędzania czasu wolnego i negatywnych nawyków.				
Przedsięwzięcia komplementarne	4/P – „ORLE GNIAZDO” 6/P – Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada 10/P – Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady 11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej 2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada			

Numer i nazwa przedsięwzięcia	9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada

Krótki opis sytuacji problemowej

Stan techniczny budynków zlokalizowanych przy ul. Borowinka 36 (budynek mieszkalno-usługowy i gospodarczy-garaż) w Komarowie-Osadzie jest w złym stanie i bardzo wyeksploatowany. W wyniku długiego użytkowania budynek mieszkalno-usługowy utracił parametry racjonalnych kosztów eksploatacji (awaryjność sieci wewnętrznych i zewnętrznych budynku, zużycie stolarki okiennej i drzwiowej, niedostateczne parametry termoizolacyjności) oraz nie spełnia zmienionych na przestrzeni lat wymogów stawianych tego typu obiektom. Budynek nie spełnia wymagań izolacyjności cieplnej. Wokół budynku brak jest jakiegokolwiek zagospodarowania. Znajduje się tu jedynie budynek gospodarczy – garaż, chodnik i utwardzony plac. W wyniku długoletniego użytkowania, w tym poruszania się po nich ciężkiego sprzętu (np. ciągniki) są one nierówne oraz w wielu miejscach wybrakowane.

W budynku znajdują się lokale komunalne. Pomieszczenia w budynku, garaż oraz plac przed budynkiem wykorzystywane są przez istniejące Centrum Integracji Społecznej w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Janówce Zachodniej jako baza do przechowywania sprzętu oraz narzędzi. Taka sytuacja powoduje znaczne obniżenie estetyki miejsca.

W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych mieszkańcy zgłosili potrzebę podjęcia interwencji w tym zakresie. W ich ocenie budynek posiada bardzo duży potencjał (tym bardziej, że znajduje się w centrum Komarowa-Osady) i nie można go wykorzystywać do przechowywania jedynie sprzętu.

Zakres realizowanego przedsięwzięcia

Głównym celem przedsięwzięcia jest rozwój infrastruktury obszaru rewitalizacji przyczyniający się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych. Przedmiotowy cel zostanie osiągnięty w efekcie realizacji następujących celów szczegółowych:

1. Rewitalizacja społecznie oczekiwanej infrastruktury wpływającej na eliminację zdiagnozowanych problemów społecznych obszaru rewitalizacji.
2. Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.
3. Zmniejszenie wykluczenia społecznego mieszkańców rewitalizacji.
4. Poprawa dostępności do usług publicznych świadczonych dla społeczności lokalnych

W efekcie realizacji projektu nastąpi poprawa jakości zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji i zwiększenie dostępu do obiektów pozwalających na aktywizację społeczną i obywatelską mieszkańców. W ramach projektu budynek zostanie poddany kompleksowej rewitalizacji. Część budynku nadal będzie przeznaczona do funkcji mieszkalnych (pozostaną tam lokale komunalne). Natomiast pozostała część budynku przeznaczony zostanie dla potrzeb wprowadzenia nowych funkcji, tj. społecznych, sportowych i kulturalnych. Pomieszczenia

	przeznaczone zostaną dla potrzeb prowadzenia oddolnych inicjatyw mieszkańców (np. warsztaty, spotkania, debaty, wieczorki kulturalne). Będzie to miejsce spotkań i integracji społecznej. Założeniem tego miejsca będzie integracja międzypokoleniowa osób starszych oraz dzieci i młodzieży, gdzie będą mogli wspólnie spędzić czas, nauczyć się wzajemnie od siebie wielu rzeczy, przekazać swoją wiedzę oraz nauczyć się wzajemnego szacunku. Zakres projektu obejmuje również zakup kompleksowego wyposażenia budynku bezpośrednio związanego z funkcją, jaką będzie on pełnił po realizacji projektu. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano także uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanej przestrzeni publicznych wokół budynku oraz rewitalizację garażu w celu nadania funkcji społecznych, kulturalnych bądź sportowych.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Budynki zostaną dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, ukształtowanie infrastruktury zewnętrznej z dostosowaniem dla niepełnosprawnych, toaleta na parterze dla niepełnosprawnych, parking z wyznaczonym miejscem.
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji Projekt przyczyni się do rozszerzenia oferty społecznej i kulturalnej, co będzie miało bezpośrednie przełożenie na wzrost kapitału społecznego - zwiększenie innowacyjności i kreatywności mieszkańców. Dzięki inwestycji nastąpi rozwój oferty usług świadczonych z myślą o społeczności lokalnej, udostępnione zostaną usługi kulturalne i wychowawcze dla dzieci i młodzieży, oferta aktywizacyjna dla osób w wieku średnim a także dla seniorów. Będzie miał bardzo duży wpływ na ograniczenie problemów społecznych - obejmuje działania na rzecz stworzenia osobom borykającym się z problemami społecznymi możliwości ich rozwiązania. Stworzy warunki do aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańcom (zagospodarowanie terenu wokół budynku), korzystnie wpływając na ich stan zdrowia. Zrewitalizowany obiekt będzie stwarzał możliwości rozwoju kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów oraz przyczyni się do ochrony i wzmocnienia dziedzictwa niematerialnego społeczności lokalnej (np. kultywowanie tradycji, zwyczajów, obyczajów). Projekt zachowuje również elementy istotne dla spójności wizualnej i krajobrazu kulturowego.
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji -
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji W efekcie realizacji projektu powstanie nowoczesny i spełniający oczekiwania społeczności lokalnej ośrodek animacji społeczno-kulturalnej. Mieszkańcy dostaną do dyspozycji zadbaną i etyczną przestrzeń pobudzającą ich do kreatywności, innowacyjności i twórczego, nieskrępowanego tworzenia oraz ekspresji. Budynek zostanie dostosowany zgodnie z wszelkimi zasadami uniwersalnego projektowania, tak aby zapewnić jego pełną dostępność osobom ze szczególnymi

		potrzebami, w tym niepełnosprawnościami. Zastosowane zostaną nowoczesne i energooszczędne rozwiązania zmniejszające presję na środowisko (m.in. oświetlenie LED, instalacja fotowoltaiczna).		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Komarów – Osada, ul. Borowinka 36	Działki ewidencyjne:	591/8, 603/1, 603/2, 606/1, 617, 612, 613, 614, 615, 616
	Obszar rewitalizacji			
	TAK		NIE *(wymagane uzasadnienie)	
	✓			
*UZASADNIENIE – Nie dotyczy				
Okres realizacji	2025-2028			
Łączna wartość przedsięwzięcia	5 000 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	4 250 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	750 000,00 zł		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	1,2574	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika

Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	600	listy z organizowanych wydarzeń i inicjatyw
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Projekt przyniesie szereg wymiernych efektów społeczno-gospodarczych. W efekcie realizacji projektu nastąpi wyciągnięcie obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysu. Wpłyne ona na znaczny rozwój oferty usług publicznych (kulturalnych, edukacyjnych i społecznych) świadczonych na rzecz społeczności lokalnej na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Dzięki realizacji projektu udostępnione zostaną usługi edukacyjne i wychowawcze dla dzieci i młodzieży. Zagospodarowanie terenu wokół budynku przyczyni się do znacznej poprawy zdrowia mieszkańców. Nastąpi promocja zdrowych nawyków ruchowych i zdrowotnych. Przyczyni się również do przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom mieszkańców obszaru rewitalizacji – otyłości, nadwagi, chorób układu ruchu czy krążenia. Wśród oczekiwanych efektów realizacji przedsięwzięcia należy wymienić przede wszystkim kształtowanie prawidłowych nawyków oraz postaw społecznych wśród dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dzięki projektowi jego uczestnicy nabędą praktyczne umiejętności interpersonalne i przyjmowania negatywnych uczuć oraz opinii o sobie (krytyki). Poznają nowe sposoby spędzania wolnego czasu w sposób akceptowany społecznie – bez używek i agresji. Podstawowym założeniem miejsca będzie integracja międzypokoleniowa, wobec czego w budynku zostaną skupione usługi oferowane na rzecz seniorów oraz dzieci i młodzieży. Stworzenie centrum aktywności lokalnej będzie impulsem do prowadzenia szeregu inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizacji.				
Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji 16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada 1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach 2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada 9/D – Rozwój interwencyjnych usług wsparcia 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada 15/D – Modernizacja i doposażenie świateł na terenie gminy Komarów- Osada			
Numer i nazwa przedsięwzięcia	10/P – Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady			
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada			

Krótki opis sytuacji problemowej	W efekcie prowadzonej diagnozy w obrębie obszaru rewitalizacji stwierdzono występowanie szeregu problemów w następujących sferach: a) społeczna – bezrobocie, ubóstwo, wysoki stopień korzystania z pomocy społecznej, marazm i bierność mieszkańców, brak chęci do działania, deficyt usług rekreacyjnych i spędzania czasu wolnego, b) gospodarcza – mały stopień przedsiębiorczości mieszkańców, deficyt miejsc pozwalających na rozwój działalności gospodarczej, deficyt miejsc pracy, niewystarczające wykorzystanie potencjału naturalnego obszaru, d) techniczna i funkcjonalno-przestrzenna- występowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych oraz brak wystarczającego wykorzystania walorów naturalnych obszaru dla rozwoju funkcji gospodarczych obszaru wpływających na wzrost ruchu turystycznego. Jednym ze zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (w ramach wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023) był projekt pn. „Rewitalizacja centrum miejscowości Komarów-Osada” – w jego ramach udało się m.in. uporządkować i zrewitalizować park usytuowany w centralnej części Komarowa-Osady. Utworzono m. in. ciągi piesze, zrobiono częściowo nowe nasadzenia oraz zamontowano ławki, kosze na śmieci, urządzenia sportowo-rekreacyjne (narciarz oraz huśtawka wagowa). W budynku byłego przystanku autobusowego powstała przestrzeń przeznaczona do dyspozycji NGO. Centrum miejscowości stało się miejscem często odwiedzanym przez mieszkańców, którzy lubią tam spacerować i spędzać czas. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych mieszkańcy zgłaszali potrzebę kontynuacji działań i rozwoju nowych funkcji obszaru centrum Komarowa poprzez utworzenie strefy rekreacji ruchowej i kulturalnej. Mieszkańcy wskazywali, iż jest to teren bardzo popularny, głównie wśród młodzieży i że należy wykorzystać jego potencjał. Zakres przedsięwzięcia został ustalony na podstawie oczekiwań lokalnej społeczności. Zaobserwowano wśród najmłodszych mieszkańców ogromne zainteresowanie jazdą na hulajnogach, rolkach, deskorolkach i wrotkach. Najmłodszy mieszkańcy zgłaszali, że chcieli by, aby w Komarowie powstał park linowy i ścianka wspinaczkowa oraz aby wykorzystać naturalny spadek terenu, co uczyniło by w ich oczach teren ten jeszcze bardziej atrakcyjny. Podjęto decyzję, aby stworzyć takie miejsce, aby chętne osoby mogły rozwijać swoje zainteresowania i umiejętności. Planowane przedsięwzięcie stanowi bezpośrednią kontynuację i uzupełnienie działań rozpoczętych w ramach wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Oba projekty (zarówno ten zrealizowany, jak i ten planowany) stanowią przedsięwzięcia komplementarne.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem przedsięwzięcia jest podniesienie jakości życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji prowadzące do wyprowadzenia go ze stanu kryzysu poprzez zwiększenie konkurencyjności turystycznej obszaru. Realizacja przedmiotowego celu będzie następowała poprzez urzeczywistnienie następujących celów szczegółowych: wspieranie rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób z grup defaworyzowanych – seniorów, osób z niepełnosprawnościami, chorych, itd., wzrost dostępności wysokiej jakości usług turystyczno-rekreacyjnych dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji oraz terenu całej gminy Komarów-Osada, poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz nadanie im nowych funkcji użytkowych Zakres rzeczowy projektu obejmuje stworzenie w centrum Komarowa-Osady strefy rekreacyjnej i kulturalnej. W ramach projektu powstanie m. in. ścianka wspinaczkowa, skatepark, park linowy, a także inne elementy infrastruktury kulturowej, rekreacyjno-ruchowej i społecznej. Zamontowane zostanie również oświetlenie. Innowacyjny charakter przedsięwzięcia polega na zaprojektowaniu w ramach projektu również elementów dla osób z niepełnosprawnościami.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze	W efekcie realizacji projektu teren publiczny zostanie w pełni udostępniony osobom z niepełnosprawnościami. Przedsięwzięcie obejmuje utworzenie strefy wraz z torem do nauki jazdy na wózkach inwalidzkich, na którym swoje umiejętności będą mogły szkolić osoby ze

szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	szczególnymi potrzebami. Przeszkody na torze nie będą trudne. Mają nauczyć osoby na wózkach, jak pokonywać trudności spotykane na co dzień, np. schodki, barierki, pochylnie.		
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	W związku z realizacją projektu powstanie innowacyjna infrastruktura pozwalająca na wspólny rozwój aktywności sportowej i ruchowej zarówno osób zdrowych, jak i osób ze szczególnymi potrzebami. Stworzona przestrzeń pozwoli na rozwój pasji i zainteresowań przez miłośników jazdy na deskorolkach, rolkach czy rowerach (bmx). Stworzona infrastruktura ma służyć społeczności lokalnej, głównie dzieciom i młodzieży, i umożliwić im spędzanie czasu wolnego w sposób aktywny. Miejsce ma integrować, zachęcać do wspólnej zabawy. Stworzone zostanie również w celu promowania zdrowego stylu życia i spędzenia aktywnie czasu wolnego z dala od telefonów, smartfonów i Internetu. Stworzenie nowego miejsca spotkań pozwoli na lepszą integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji z uwzględnieniem potrzeb różnych grup, w tym wymagających szczególnych potrzeb - m.in. niepełnosprawnych.	
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Projekt wpłynie na znaczne podniesienie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej obszaru, co przełoży się na jego ożywienie gospodarcze.	
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	W efekcie realizacji projektu nastąpi zagospodarowanie społecznie oczekiwanej infrastruktury. Stworzone zostanie miejsce dające realną alternatywę dla dotychczasowych sposobów spędzania wolnego czasu na obszarze rewitalizacji. Nastąpi zwiększenie ofert rekreacyjnych obszaru rewitalizacji. Dzięki niemu nastąpi również pozytywna zmiana wizerunku obszaru rewitalizacji i estetyzacja otoczenia, co przyczyni się do zwiększenia poczucia tożsamości przestrzennej mieszkańców. W związku z utworzeniem ciągów pieszych (chodników) nastąpi poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru.	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: Komarów – Osada, ul. Rynek	Działki ewidencyjne:	629/1, 629/4, 624, 626, 626/1
	Obszar rewitalizacji		
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY
	✓		
Okres realizacji	2025-2028		
Łączna wartość przedsięwzięcia	2 000 000,00 zł		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł	
	Środki prywatne	0,00 zł	

	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	1 700 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	300 000,00 zł		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,38	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	1000	Listy z organizowanych wydarzeń i inicjatyw
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Projekt będzie miał bardzo duży wpływ na rozwiązywanie głównych problemów społecznych zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Dzięki niemu powstanie społecznie oczekiwana infrastruktura, z której będą korzystali mieszkańcy nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również pozostałej części gminy Komarów-Osada. W przyszłości mamy zamiar zacząć organizować różnego rodzaju wydarzenia społeczne w oparciu o zrewitalizowaną przestrzeń (np. zawody rowerowe, pokazy zawodowców oraz lokalnych amatorów, m.in. osób ze szczególnymi potrzebami). W najmłodszych członkach społeczności lokalnej zakorzenione zostaną nawyki zdrowego i aktywnego spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu, co przyczyni się do poprawy jakości zdrowia przyszłych pokoleń. Innowacyjna w skali regionu infrastruktura wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej całej gminy Komarów-Osada. Będzie miało to pozytywny wpływ na wzrost aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Zadbana przestrzeń publiczna wpłynie na jakość życia poprzez budowanie więzi społecznych, wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania.				
Przedsięwzięcia komplementarne	4/P – „ORLE GNIAZDO” 6/P – Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada 8/P – Wyznaczenie szlaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś 11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej			

2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 13/D - Rozwój świadomość ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada

Numer i nazwa przedsięwzięcia	11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada
Krótki opis sytuacji problemowej	W efekcie prowadzonej diagnozy w obrębie obszaru rewitalizacji stwierdzono występowanie szeregu problemów w następujących sferach: a) społeczna – bezrobocie, ubóstwo, wysoki stopień korzystania z pomocy społecznej, marazm i bierność mieszkańców, brak chęci do działania, deficyt usług rekreacyjnych i spędzania czasu wolnego, b) gospodarcza – mały stopień przedsiębiorczości mieszkańców, deficyt miejsc pozwalających na rozwój działalności gospodarczej, deficyt miejsc pracy, niewystarczające wykorzystanie potencjału naturalnego obszaru, d) techniczna i funkcjonalno-przestrzenna- występowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych oraz brak wystarczającego wykorzystania walorów naturalnych obszaru dla rozwoju funkcji gospodarczych obszaru wpływających na wzrost ruchu turystycznego. Wśród problemów obszaru rewitalizacji (oraz całej gminy) znajduje się deficyt dobrze wyposażonych obiektów sportowych umożliwiających przełamywanie negatywnych przyzwyczajeń i złych nawyków dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych (brak aktywności ruchowej, spędzanie czasu wolnego przed telewizorem czy komputerem) będących przyczyną różnego rodzaju schorzeń – otyłości, nadwagi, chorób układu ruchu, wad postawy, jak również chorób układu krążenia. Przedmiotowy deficyt powoduje kolejne problemy – niewystarczającą ofertę w zakresie aktywnych form sportu oraz mogących „zaszczepić” ducha zdrowego i sportowego stylu życia. Niewystarczające jest również wyposażenie obszaru rewitalizacji w infrastrukturę rekreacyjną oraz pozwalająca na aktywne spędzanie wolnego czasu i integracją, zarówno społeczną, jak i międzypokoleniową. Jednym z takich terenów jest obszar po byłej zlewni mleka znajdujący się w Komarowie –Osadzie. Teren ten jest nieużytkowany od lat. Jest w stanie naturalnym – cały zarośnięty roślinnością. Na placu znajduje się również zdegradowany budynek, który ze względu na stan techniczny nie nadaje się on do użytkowania i wymaga rozbiórki

Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Miejsce to jest ze względu na bujną roślinność (swoisty zakamarek) Stawarza warunki do prezentowania zachowań niektórych z mieszkańców, które nie są akceptowalne społecznie (np. spożywanie alkoholu czy wybryki chuligańskie). Celem przedsięwzięcia jest kompleksowe uporządkowanie zaniedbanego i zdegradowanego terenu publicznego w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej. W ramach projektu nastąpi kompleksowe zagospodarowanie terenu poprzez utworzenie siłowni zewnętrznej. Powstaną elementy ogrodu sensorycznego. Zamontowana zostanie wiata wraz z grillem stanowiąca miejsce integracji społeczności lokalnej.	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Teren publiczny zostanie wyrównany tak, aby zapewnić możliwość swobodnego poruszania się po nim. Zamontowany w ramach strefy rekreacji ruchowej urządzenia będą pozwalały na zwiększenie aktywności i rehabilitację osób z różnego rodzaju problemami. Zamontowane zostaną pionizatory, tj. urządzenia przeznaczone do rehabilitacji osób z problemami kończyn dolnych. W ramach siłowni zewnętrznej zamontowane zostaną urządzenia dedykowane osobom starszym i osobom o ograniczonej sprawności ruchowej, tak aby aktywność fizyczna była dostępna dla wszystkich niezależnie od formy. Wykonane trawniki, kwietniki i nasadzenia pozwolą na realizację elementów ogrodu sensorycznego stworzonego z myślą o specyficznych potrzebach rozwojowych dzieci i młodzieży, w szczególności z trudnościami z odbiorem oraz interpretacją bodźców pochodzących z otoczenia. Zamontowane zostaną specjalne oznaczenia pozwalające na zwiększenie dostępności terenu.	
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Projekt przyczyni się do zwiększania dostępu do dobrej jakości bezpłatnych usług społecznych – w jego ramach powstanie infrastruktura, w której będą mogły być prowadzone usługi społeczne rekreacyjne, sportowe, zdrowotne i kulturalne. Projekt przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa na rewitalizowanym obszarze. Likwidacja zakamarków stwarza warunki do prezentowania zachowań akceptowalnych społecznie. Stworzy on również warunki do aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływając na ich stan zdrowia, a także umożliwi rozwój kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów. Przyczyni się do ochrony i wzmocnienia dziedzictwa niematerialnego społeczności lokalnej. Projekt ma kluczowe znaczenie dla likwidacji głównych barier rozwoju

		obszaru rewitalizacji, a przez to otwiera możliwości uruchomienia innych przedsięwzięć zawartych w programie rewitalizacji (realizacja szeregu przedsięwzięć integrujących lokalną społeczność, promujących proekologiczne zachowania oraz aktywne i zdrowy styl życia z wykorzystaniem infrastruktury sportowej). Nowa przestrzeń sprzyjać będzie zacieśnianiu relacji sąsiedzkich i otwiera lokalną społeczność na różne inicjatywy, kształtować będzie prawidłowe postawy społeczne, zachęcać dzieci i rodziców do aktywnego spędzania wspólnych chwil na świeżym powietrzu. Wpłynie także na znaczne podniesienie atrakcyjności obszaru. Rewitalizacja zaniedbanej przestrzeni publicznej pozytywnie wpłynie na jakość życia poprzez budowanie więzi społecznych, wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania.		
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	-		
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Projekt będzie sprzyjał uzupełnieniu i uporządkowaniu ładu przestrzennego obszaru rewitalizacji. Przywróci wartości użytkowe i przestrzenne obiektom zdegradowanym, nie spełniającym współczesnych standardów. Polega na poprawie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. Poprawa estetyki połączona z budową odpowiedniej infrastruktury rekreacyjnej zachęci mieszkańców do odwiedzania tej strefy o każdej porze. Przełoży się to bezpośrednio na wzajemną integrację społeczną.		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Komarów-Osada, ul. Armii Krajowej	Działki ewidencyjne:	695/1, 695/2, 695/3, 695/4, 695/5
	Obszar rewitalizacji			
	TAK ✓	NIE *(wymagane uzasadnienie)		NIE DOTYCZY
	*UZASADNIENIE – Nie dotyczy			
Okres realizacji	2025-2028			
Łączna wartość przedsięwzięcia	300 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	255 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	45 000,00 zł		

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,10	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	500	listy z organizowanych wydarzeń i inicjatyw
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
W efekcie realizacji projektu nastąpi uporządkowanie społecznie oczekiwanej przestrzeni publicznej o ogromnym potencjale dla rozwoju społecznego nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy Komarów-Osada. Stworzone zostanie miejsce dające realną alternatywę dla dotychczasowych sposobów spędzania wolnego czasu na obszarze rewitalizacji. Nastąpi zwiększenie oferty rekreacyjnej obszaru rewitalizacji. Bezpośrednim efektem planowanego przedsięwzięcia będzie poprawa jakości zdegradowanych przestrzeni publicznych, przyczyniająca się do zwiększenia poziomu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Powstanie nowej infrastruktury wpłynie na rozwój zainteresowania i promocje zdrowego i sportowego stylu życia oraz pozwoli na budowanie silnych relacji i więzi społeczności lokalnej, jak również lokalnego patriotyzmu i dumy z miejsca zamieszkania. Wpłynie również na zwiększenie aktywności ruchowej mieszkańców, a także rozwój oferty spędzania wolnego czasu. Będzie to miejsce „pozytywnej energii”, w obrębie którego prowadzone będą inicjatywy przełamujące marazm i bierność społeczności lokalnej.				
Przedsięwzięcia komplementarne	4/P – „ORLE GNIAZDO” 6/P – Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada 8/P – Wyznaczenie szklaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś 10/P – Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady 2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 13/D - Rozwój świadomość ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada			

Numer i nazwa przedsięwzięcia	
12/P – Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie	
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie
Krótki opis sytuacji problemowej	Szereg niżej wymienionych ograniczeń wpływa na gorszy start i mniejsze szanse edukacyjne dzieci i młodzieży zamieszkującej obszar rewitalizacji. Do głównych barier hamujących rozwój dzieci należy zaliczyć: * niekorzystną sytuację materialną rodzin, które nierzadko utrzymują się z prac dorywczych lub pobieranych świadczeń pomocy społecznej, * niskie aspiracje edukacyjne będące często pokłosiem niskiej świadomości rodziców dotyczącej potrzeby edukacji mające bezpośredni wpływ na motywację dzieci do nauki; nie wszyscy rodzice inwestują w rozwój swoich dzieci (zakup książek, wyjazdy do kina, teatru); nie zachęcają do czytania książek; * niedoinwestowanie infrastruktury edukacyjnej szkół– niewystarczająca ilość pomocy dydaktycznych i naukowych, co ma bezpośredni wpływ na ofertę edukacyjną; ograniczony dostęp do nowoczesnych technologii teleinformatycznych (przestarzałe i awaryjne komputery, ograniczony dostęp do Internetu oraz multimediiów) wpływa na efektywność prowadzonych zajęć i możliwość zaciekawienia uczniów nauką; * zróżnicowania poziomu kwalifikacji nauczycieli – poprawa jakości systemu edukacji jest warunkiem pogłębiania wiedzy i wzrostu kompetencji nauczycieli i pedagogów. Oprócz problemów stricte związanych z procesem edukacyjnym, wśród dzieci i młodzieży zauważalne są coraz częściej problemy związane ze sferą psychologiczną i emocjonalną. Przyczyny zaburzeń emocjonalnych nierzadko tkwią w środowisku rodzinnym uczniów. To w domu rodzinnym dzieci uczą się, w jaki sposób wyrażać emocje. Podczas dnia codziennego dzieci obserwują zachowanie rodziców przeżywających różne uczucia i emocje, nieświadomie ich naśladując. Jednym z ważnych elementów świadomego wychowywania dziecka przez rodziców jest nauczenie go, jak należy wyrażać uczucia. Zbyt duży rygorizm w tym zakresie, jak również nadmierny liberalizm, gdy nie pokazuje się dziecku żadnej potrzeby ani nie uczy się żadnego sposobu kontrolowania swoich reakcji emocjonalnych, mogą spowodować u dziecka zaburzenia na tle emocjonalnym. Uczniowie z trudnościami emocjonalnymi łatwo zrażają się trudnościami, porzucają podjęte inicjatywy, dlatego nie wystarczy odkryć ich możliwości, ale trzeba je wspierać w działaniu, aby nie zrezygnowały i nie odniosły porażek. Niezbędna jest pomoc dziecku w odnalezieniu miejsca w grupie rówieśników. Zdiagnozowanym problemem są gorsze wyniki w nauce, czego odzwierciedlenie można znaleźć w wynikach egzaminów ósmioklasistów, m.in. z języka angielskiego.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem głównym projektu jest podniesienie jakości świadczonych usług edukacyjnych, wyrównywanie szans edukacyjnych i zwiększenie potencjału do prowadzenia edukacji włączającej w Szkole Podstawowej im. gen. Władysława Sikorskiego na podstawie działań wynikających z programu rozwojowego szkoły- skutkujących nabyciem lub rozwinięciem kompetencji oraz wsparciem uzdolnień, zainteresowań 268 uczniów i rozwinięciem kwalifikacji 29 nauczycieli. Zakres realizowanych zadań obejmuje m.in.: Zadanie 1 - doradztwo edukacyjno-zawodowe lub zawodowe dla uczniów. Celem tych działań jest przygotowanie każdego ucznia do samodzielnego podejmowania kolejnych edukacyjnych i zawodowych decyzji w oparciu o sprecyzowaną ścieżkę kariery zawodowej.

	Zadanie 2 - Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie - m.in. pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla uczniów na rzecz rozwoju edukacji włączającej. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna indywidualna dla uczniów: Poradnictwo, konsultacje, diagnoza, terapia - Dobrostan psychiczny w rozwoju dzieci i młodzieży - diagnostyka i psychoprofilaktyka. Zadanie 3: Dodatkowa oferta dydaktyczna, przyczyniająca się do rozwoju kompetencji cyfrowych. Zadanie 4 - Zajęcia dodatkowe w zakresie umiejętności podstawowych: rozumienia i tworzenia informacji, rozwijania i wykorzystania myślenia matematycznego. Cel: rozwój umiejętności podstawowych: rozumienia i tworzenia informacji, rozwijania i wykorzystania myślenia matematycznego. Rozwój kompetencji kluczowych, m.in. w zakresie umiejętności społecznych czy posługiwania się językiem obcym. Zadanie 5: Doskonalenie kadr szkoły. Zadanie 6 Dostosowanie szkoły i realizowanego procesu nauczania do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Zadanie 7 Wsparcie potencjału dydaktycznego szkoły dla rozwoju umiejętności uczniów – realizacja zakupów i doposażenia wynikającego z programu rozwojowego szkoły. Nastąpi wsparcie potencjału dydaktycznego szkoły dla rozwoju umiejętności uczniów poprzez zakup doposażenia niezbędnego do prowadzenia dodatkowych zajęć. Formy podnoszenia kwalifikacji/ kompetencji są skierowane wyłącznie do kadry szkoły/ placówki oświatowej objętej wsparciem w projekcie i kończą się obligatoryjnym dokumentem potwierdzającym zdobycie przez uczestników projektu kwalifikacji/ kompetencji. Zakres rzeczowy projektu obejmuje rozwoju kompetencji potrzebnych w procesie zielonej transformacji oraz nowoczesnych technologii, istnieje konieczność wspierania kompetencji cyfrowych, jak również kompetencji dotyczących zielonej transformacji zarówno wśród uczniów jak i nauczycieli (wsparcie obejmie uczniów i nauczycieli). Projekt zakłada doskonalenie zawodowe nauczycieli w zakresie pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Szczegółowy zakres wsparcia będzie określony w diagnozie potrzeb.	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zapewni możliwość prowadzenia edukacji włączającej, której głównym zamierzeniem jest podejście zapewniające każdemu uczniowi odpowiednie do jego możliwości i potrzeb warunki rozwoju. Zastosowana zostaną elementy zasady projektowania uniwersalnego w nauczaniu (ULD – universal learning design), m.in. zapewnienie różnorodnych sposobów przekazu informacji w czasie zajęć dydaktyczno-wychowawczych (dostosowanie w zakresie wzrokowego odbioru informacji, zapewnienie alternatywy dla treści dźwiękowych i treści wizualnych), różnorodnych form ekspresji i prezentowania wiedzy i kompetencji (optymalizacja dostępu do narzędzi i technologii wspomagających, zróżnicowane metody reagowania i nawigowania) oraz różnorodnych form zaangażowania i motywowania dzieci do pracy (wspieranie indywidualnych wyborów i autonomii, wspieranie współpracy i tworzenie społeczności).	
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji przedmiotowego celu rewitalizacji. Dzięki niemu nastąpi wzmocnienie jakości kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy. Projekt pozwoli na podniesienie jakości kształcenia i zróżnicowanie oferty edukacyjnej szkoły objętej projektem przyczyniając się do wszechstronnego i kompleksowego rozwoju kapitału ludzkiego mieszkańców, bo atrakcyjne i dostosowane do potrzeb danej grupy/ danego przedmiotu nowoczesne metody nauczania z wykorzystaniem adekwatnego sprzętu TIK zwiększy możliwości rozwoju kompetencji kluczowych uczniów, wzmocni chęci i motywację do nauki, co przełoży się na

		wyższe wyniki edukacyjne w egzaminach zewnętrznych. Dzięki organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcia rodziców/opiekunów prawnych uczniów i nauczycieli w zakresie stymulowania rozwoju uczniów, a także doskonaleniu umiejętności wychowawczych, projekt będzie przeciwdziałał szeregowi zdiagnozowanych problemów mieszkańców obszaru rewitalizacji. W efekcie przedsięwzięcia nastąpi wspieranie równego dostępu do dobrej jakości włączającego kształcenia oraz możliwości jego ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji. Skuteczna edukacja włączająca dotyczy będzie w szczególności grup, które najbardziej potrzebują wsparcia, tj. koncentrują się na uczniach z niepełnosprawnościami i zapewnieniu im pełnego dostępu do edukacji ogólnodostępnej, z właściwym wsparciem w zakresie specjalnych potrzeb. Dzięki organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wsparcia rodziców/opiekunów prawnych uczniów i nauczycieli w zakresie stymulowania rozwoju uczniów, a także doskonaleniu umiejętności wychowawczych, projekt będzie przeciwdziałał szeregu zdiagnozowanym problemom mieszkańców obszaru rewitalizacji.		
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Zdobyta w efekcie realizacji projektu wiedza oraz nabyte umiejętności będą stanowiły o przewadze konkurencyjnej na rynku pracy. Zachęcą do poszukiwania nowych rozwiązań, pomysłów i aktywności w dziedzinie przedsiębiorczości. Prowadzone w placówce edukacyjnej zajęcia pozwolą na wzrost wiedzy ekonomicznej oraz postawy przedsiębiorczości i racjonalnego decydowania oraz rozwijania wśród dzieci tych kompetencji, które w przyszłości będą poszukiwane na rynku pracy i przyczynią się do rozwoju ich kariery zawodowej. Pozwolą także na zwiększenie kreatywności i innowacyjności, co przełoży się na zwiększenie jakości kapitału ludzkiego na przyszłość.		
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	W efekcie przedsięwzięcia nastąpi wspieranie równego dostępu do dobrej jakości włączającego kształcenia oraz możliwości jego ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji. Skuteczna edukacja włączająca dotyczy będzie w szczególności grup, które najbardziej potrzebują wsparcia, tj. koncentrują się na uczniach z niepełnosprawnościami i zapewnieniu im pełnego dostępu do edukacji ogólnodostępnej, z właściwym wsparciem w zakresie specjalnych potrzeb.		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Komarów – Osada, ul. Kościuszki 2	Działki ewidencyjne:	580,581, 582
	Obszar rewitalizacji			
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY	
	✓			
	*UZASADNIENIE – Nie dotyczy			
Okres realizacji	2025-2028			
Łączna wartość przedsięwzięcia	1 000 000,00 zł			

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	850 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	150 000,00 zł (wkład własny niepieniężny)		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	Osoby	0	268	Umowa o udziale w projekcie Listy obecności na zajęciach i dzienniki zajęć Ankiety ewaluacyjne ucz, raport z oceny nabytych kompetencji
Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	Osoby	0	29	Umowa o udziale w projekcie Listy obecności na zajęciach i dzienniki zajęć Ankiety ewaluacyjne ucz, raport z oceny nabytych kompetencji
Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	Sztuki	0	1	Umowa o udziale w projekcie, formalne potwierdzenie uczestnictwa np. zarządzenie, uchwała, porozumienie
Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	Osoby	0	10	Umowa o udziale w projekcie Listy obecności na zajęciach i dzienniki zajęć Ankiety ewaluacyjne ucz, raport z oceny nabytych kompetencji
Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej	Sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika

Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	Osoby	0	268	Ewidencje prowadzone przez placówkę oświatową
Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	Osoby	0	29	Ewidencje prowadzone przez placówkę oświatową
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Dzięki realizacji dodatkowych zajęć z zakresu kompetencji społeczno-emocjonalnych, umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych niezbędnych na rynku pracy, w tym kompetencji cyfrowych, zielonych oraz rozwijającej talenty i zainteresowania uczniów (w tym uczniów ze środowisk defaworyzowanych i zdolnych) projekt przyczyni się do znacznego podniesienia sytuacji na rynku pracy. Ponadto nastąpi rozwój indywidualny ucznia oraz zostaną zaspokojone specjalne potrzeby uczniów. Realizacja projektu pozwoli na zapewnienie równego dostępu do najwyższej jakości edukacji poprzez realizację ciekawej oferty zajęć pozalekcyjnych, w tym objęcie wsparciem uczniów z niepełnosprawnościami, wspieranie rozwoju oraz podnoszenia jakości doskonalenia zawodowego nauczycieli. Ponadto pozwoli na wyposażenie szkół w nowoczesne materiały i środki dydaktyczne, co poprawi dostęp do nowoczesnej edukacji mieszkańców gminy i zwiększy ich szansę na rynku pracy. Inicjatywa wpłynie również pozytywnie na eliminację zdiagnozowanych na etapie delimitacji problemów w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, ich kompetencji społeczno-emocjonalnych, które w obecnych czasach wymagają nierzadko podjęcia pracy specjalistów.				
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 13/P – Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada 19/P – Zwiększenie efektywności nauczania języka angielskiego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie			

Numer i nazwa przedsięwzięcia	13/P – Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Samorządowe Przedszkole w Komarowie – Osadzie Samorządowe Przedszkole w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Zubowicach
Krótki opis sytuacji problemowej	Zmiany zachodzące we współczesnym świecie, ich wielość i intensywność powodują, że coraz bardziej wpisują się one w codzienność edukacji, warunkują jej rozwój, wskazują na szeroką perspektywę oddziaływań. Wyjście naprzeciw tym zmianom to zadanie dostępnego przedszkola, koncentrującego się na stworzeniu takich warunków, które zapewnią dzieciom sukces przy przekraczaniu kolejnego progu edukacji oraz umożliwią korzystanie z dobrodziejstw otaczającego nas świata, a w konsekwencji osiągnięcie życiowych celów. Zachodzi również potrzeba zwiększenia dostępności przedszkola do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ze względu na limitowane środki finansowe instytucji publicznej, a także niekorzystną sytuację finansową rodzin, które często nie mogą pozwolić sobie na kolejne opłaty, realizacja zajęć dodatkowych dydaktyczno-wychowawczych oraz specjalistycznych na obszarze rewitalizacji odbywa się w bardzo okrojonym zakresie i nie pokrywa w całości potrzeb dzieci. Kolejnym z problemów jest deficyt pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i rodziców/opiekunów. Wśród niedogodności zgłaszanych przez kadry placówek oświatowych znajdują się również problemy w zakresie nawiązania odpowiednich i skutecznych relacji z rodzicami/opiekunami dzieci. Istnieją również potrzeby zwiększenia wiedzy i kompetencji kadry w zakresie pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z dziećmi zdolnymi i z dziećmi z niepełnosprawnościami. Jak wskazuje kadra z roku na rok zwiększa się liczba dzieci o specjalnych potrzebach.

Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem przedsięwzięcia jest wspieranie dostępu do wysokiej jakości, włączającego kształcenia w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem. Zakres obejmuje wsparcie dostępu do wysokiej jakości edukacji w dwóch placówkach przedszkolnych, tj. w miejscowości Komarów-Osada oraz miejscowości Zubowice, poprzez realizację programów rozwojowych ośrodków wychowania przedszkolnego uwzględniających m.in. - poprawę dostępności usług przedszkola, - realizację dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych oraz specjalistycznych, - pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla dzieci, rodziców/opiekunów i nauczycieli, w tym w zakresie stymulowania rozwoju dziecka, rozwijania kompetencji wychowawczych i opiekuńczych, działania na rzecz usprawniania relacji i współpracy kadry z rodzicami/opiekunami - doskonalenie zawodowe kadry przedszkola (w tym nauczycieli i kadr zarządzających), w szczególności w zakresie pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z dziećmi zdolnymi i z dziećmi z niepełnosprawnościami, podnoszenie jakości systemu zarządzania, - zakup wyposażenia. W ramach projektu realizowane będą elementy rozwijające jakość edukacji przedszkolnej (przede wszystkim w odniesieniu do metodyki pracy z dziećmi, rozwoju kompetencji kluczowych, realizacji dodatkowych zajęć, kompetencji kadry w zakresie diagnozy i identyfikacji potencjalnych problemów rozwojowych na wczesnym etapie, pedagogiki małego dziecka) oraz poprawiające dostępność dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Działania dotyczące wsparcia w prowadzeniu skutecznej edukacji włączającej będą: dotyczyć przede wszystkim grup, które najbardziej potrzebują wsparcia, tj. koncentrują się na dzieciach z niepełnosprawnościami i zapewnieniu im pełnego dostępu do edukacji, z właściwym wsparciem w zakresie specjalnych potrzeb.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	W ramach projektu zakupione zostanie wyposażenie i sprzęt i wyposażenie pozwalające zarówno na pełne uczestnictwo dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami, w ofercie zajęć realizowanych przez przedszkole. Projekt zapewni możliwość prowadzenia edukacji włączającej, której głównym zamierzeniem jest podejście zapewniające każdemu uczniowi odpowiednie do jego możliwości i potrzeb warunki rozwoju. Zastosowane zostaną elementy zasady projektowania uniwersalnego w nauczaniu (ULD – universal learning design), m.in. zapewnienie różnorodnych sposobów przekazu informacji w czasie zajęć dydaktyczno-wychowawczych (dostosowanie w zakresie wzrokowego odbioru informacji, zapewnienie alternatywy dla treści dźwiękowych i treści wizualnych), różnorodnych form ekspresji i prezentowania wiedzy i kompetencji (optymalizacja dostępu do narzędzi i technologii wspomagających), zróżnicowane metody reagowania i nawigowania) oraz różnorodnych form zaangażowania i motywowania dzieci do pracy (wspieranie indywidualnych wyborów i autonomii, wspieranie współpracy i tworzenie społeczności).
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji Zrealizowane programy rozwoju ośrodków wychowania przedszkolnego stanowiąc będą odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby i skutkować będzie kompleksowym, trwałym podniesieniem jakości świadczonych usług oraz przygotowaniem przedszkoli do prowadzenia edukacji włączającej. Zastosowanie zasad projektowania uniwersalnego w nauczaniu prowadzi do zaspokojenia potrzeb wynikających ze zróżnicowań w zakresie statusu socjoekonomicznego, kulturowego i zdrowotnego dzieci. Dostępność nierozzerwalnie związana jest z włączeniem. Zamierzeniem jest, aby w przedszkolach włączenie było czymś naturalnym, nie działaniem chaotycznym i pozbawionym reguł. Będzie ono miało charakter naturalny, bo wynikać będzie z głębokiego przekonania wszystkich

		uczestników procesu o słuszności idei inkluzji, z obszernej wiedzy kadry przedszkola oraz z poczucia odpowiedzialności za każdego wychowanka. Prowadzony w placówce proces będzie oparty na empatii i konsekwencji. Projekt wpłynie pozytywnie na włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami. Zagwarantowana zostanie możliwość wszechstronnego rozwoju dzieci, co przełoży się na zwiększenie ich szans edukacyjnych w przyszłości. Nowoczesna placówka, świadcząca wysokiej jakości usługi wpłynie znacznie na podniesienie stanu zadowolenia mieszkańców z miejsca zamieszkiwania, co przełoży się na wzrost aktywności społecznej mieszkańców. Przedsięwzięcie sprzyjać będzie upowszechnianiu edukacji przedszkolnej jako formy opieki i wychowania dzieci. Przeciwdziałanie ich wykluczeniu z edukacji przedszkolnej wpłynie na wyrównywanie ich szans edukacyjnych oraz zwiększenie ich socjalizacji na jak wcześniejszym etapie życia. Dzięki nauce w przedszkolu dzieci zdobywają umiejętności i kompetencje, również w wymiarze społecznym, które przygotowują je do nauki i obowiązków szkolnych na kolejnych etapach.		
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	W ramach prowadzonej działalności dydaktycznej przedszkola wprowadzane będą elementy przedsiębiorczości. W efekcie zrealizowanych zajęć nastąpi zaznajomienie najmłodszych z zagadnieniami ekonomii oraz oszczędzania. Zbudowane zostaną postawy samodzielności i przeświadczenia o szukaniu rozwiązań pozwalających na radzenie sobie z każdym problemem. Zakres projektu obejmuje także podniesienie kompetencji kadr, co przełoży się na podniesienie konkurencyjności pracowników na rynku pracy.		
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Realizacja projektu wpłynie na podniesienie atrakcyjności oferty i usług świadczonych w placówkach edukacyjnych, co wpłynie na wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców. Dzięki zakupionemu sprzętowi i wyposażeniu oraz zwiększeniu kompetencji i umiejętności kadry przedszkola nastąpi znaczna zmiana jakościowa prowadzonego procesu dydaktycznego, który stanie się procesem włączającym w pełnym wymiarze. Przedszkole będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym, oferującym wysokie standardy edukacyjne i moralne, w którym znaczenie mają podstawowe wartości, takie jak miłość, mądrość i wolność. Podniesienie jakości usług publicznych pozwoli na zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej, zniwelowanie deficytów oraz wyrównanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci.		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	ul. Piłsudskiego 5 Zubowice 19	Działki ewidencyjne:	698/2, 698/3 Komarów-Osada 505/2 Zubowice
	Obszar rewitalizacji			
	TAK		NIE *(wymagane uzasadnienie)	
	✓			
	*UZASADNIENIE			
Ze względu na charakter przedsięwzięcia realizowane będzie on jednocześnie w dwóch placówkach wychowania przedszkolnego funkcjonujących na terenie gminy Komarów-Osada oraz dotyczyć będzie zarówno mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i pozostałej części				

	gminy. Taki sposób postępowania został zastosowany w celu zapewnienia braku stygmatyzacji osób pochodzących z obszaru rewitalizacji i przeciwdziałania izolacji mieszkańców tego obszaru. W zakresie osób zamieszkujących w granicach obszaru rewitalizacji zastosowane zostaną preferencyjne kryteria uczestnictwa. Jednocześnie podkreślić należy, iż do Przedszkola w Zubowicach uczęszczają dzieci zamieszkujące obszar rewitalizacji. Projekt wpływ więc w sposób bezpośredni na zwiększenie szans na wszechstronny rozwój dzieci pochodzących z obszaru rewitalizacji.			
Okres realizacji	2025-2026			
łącznie wartość przedsięwzięcia	700 000,00 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	595 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	105 000,00 zł - wkład własny niepieniężny		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej	osoby	0	7	Ewidencje prowadzone przez placówkę przedszkolną
Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	0	5	Ewidencje prowadzone przez placówkę przedszkolną
Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	0	75	Ewidencje prowadzone przez placówkę przedszkolną
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością	sztuki	0	75	Protokół odbioru
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	7	Ewidencje prowadzone przez placówkę przedszkolną

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji	
Realizacja projektu wpłynie na podniesienie atrakcyjności oferty i usług świadczonych w placówkach wychowania przedszkolnego, co wpłynie na wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców. Dzięki zakupionemu sprzętowi i wyposażeniu oraz zwiększeniu kompetencji i umiejętności kadry przedszkoli nastąpi znaczna zmiana jakościowa prowadzonego procesu dydaktycznego, który stanie się procesem włączającym w pełnym wymiarze. Przedszkola będą miejscem przyjaznym i bezpiecznym, oferującym wysokie standardy edukacyjne i moralne, w którym znaczenie mają podstawowe wartości, takie jak miłość, mądrość i wolność. Podniesienie jakości usług publicznych pozwoli na zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej, zniwelowanie deficytów oraz wyrównanie szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci.	
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 12/P – Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie 13/P – Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada 19/P – Zwiększenie efektywności nauczania języka angielskiego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie

Numer i nazwa przedsięwzięcia	14/P – RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Koło Gospodyń Wiejskich w Komarowie- Wsi
Krótki opis sytuacji problemowej	Realizacja przedsięwzięcia jest niezbędna ze względu na zdiagnozowane na etapie delimitacji problemy sfery społecznej dotyczące niekorzystnej zmiany struktury wieku mieszkańców oraz starzejącego się społeczeństwa. Problemem obszaru rewitalizacji jest wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym – wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w zakresie obszaru rewitalizacji wynosi 25,52 kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia gminna (25,39). O koncentracji problemu niekorzystnej struktury wiekowej oraz pogłębiającym się procesie starzenia się społeczeństwa świadczą dane dotyczące wskaźnika zmiany liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021 r. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie znacznie wyższym (12,21) niż średnia gminy (6,68). Negatywne trendy obserwowalne są także podczas analizy kształtu piramidy wieku, której wierzchołek w kolejnych latach rozszerza się, podstawa zaś zmniejsza, co oznacza coraz większy udział mieszkańców w podeszłym wieku w ogólnej liczbie mieszkańców, innymi słowy obrazuje systematyczny proces starzenia się społeczeństwa. Niekorzystne trendy odnotowuje się w zakresie prognoz GUS, które wskazują, iż starzenie się populacji zarówno obszaru rewitalizacji, a także obszaru całej gminy będzie postępować nadal. W przeważającej części mieszkańcy obszaru rewitalizacji to ludność o niskim statusie materialnym, wykluczona bądź zagrożona wykluczeniem społecznym. Znajomość statusu materialnego lokalnego społeczeństwa pozwala wnioskować, iż mieszkańcy są w stanie zapewnić jedynie podstawowe potrzeby. Niestety nierzadko nawet w tym zakresie występują problemy i zmuszeni są korzystać z pomocy społecznej w zakresie dożywiania. Głównie sytuacja dotyczy seniorów, którzy ze względu na swoją sytuację (głównym źródłem dochodów jest niska emerytura oraz brak jest możliwości dodatkowego zarobkowania) dysponują skromnymi środkami finansowymi. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji zauważalna jest szczególna koncentracja osób korzystających z różnego rodzaju świadczeń GOPS – co czwarty beneficjent pomocy społecznej zamieszkiwał w 2021 r. obszar rewitalizacji.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest przeciwdziałanie samotności osób starszych poprzez zaproszenie ich do wspólnego stołu. Celem projektu jest zachęcenie seniorów do wyjścia z domu i spędzenia czasu z innymi ludźmi. Trzeba pamiętać, że choć z wiekiem maleje nasza sprawność,

	potrzeby społeczne pozostają silne. Niezwykle istotna jest również kwestia prawidłowego żywienia osób starszych. Naszym celem jest to, by seniorzy mogli poczuć się częścią lokalnej społeczności. Seniorzy to bogactwo wiedzy i życiowego doświadczenia. Dzięki nim możliwe jest m.in. utrzymanie regionalnych tradycji, w tym kulinarnych. Zakres przedsięwzięcia obejmuje organizację wspólnych wydarzeń (przy wspólnym stole) przez Koło Gospodyń Wiejskich z Komarowa - Wsi oraz seniorów. Zorganizowane zostanie 5 spotkań dla seniorów. Koło Gospodyń Wiejskich przygotowuje wartościowe posiłki, uwzględniające potrzeby i preferencje seniorów. Założeniem projektu jest pełna integracja seniorów i przeciwdziałanie stygmatyzacji mieszkańców pochodzących z wyznaczonych obszarów rewitalizacji. W związku z tym, projekt prowadzony będzie na terenie obszaru rewitalizacji, ale uczestniczyć w nim będą mogli również mieszkańcy całej gminy Komarow-Osada. Mieszkańcy z obszaru rewitalizacji będą traktowani preferencyjnie w zakresie uczestnictwa w przedsięwzięciu.		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	W ramach organizacji cyklicznej spotkań wykorzystane zostaną przestrzenie/budynki/obiekty, które są dostosowane do potrzeb osób z niepełnoprównościami.		
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Idea wspólnych posiłków dla osób starszych wpłynie na zmniejszenie zagrożenia seniorów samotnością oraz marginalizacją. Dzięki projektowi do stołu zaproszone zostaną osoby starsze i samotne. Uczestnicy wspólnie będą się dzielić przepisami, lokalnymi obyczajami i barwnymi historiami. Ale przede wszystkim robić będą to, co integruje rodzinę, społeczeństwo czyli gotować, jeść i śmiać się. Projekt zachęci ludzi starszych do wyjścia z domu i spędzenia czasu z innymi ludźmi. Obecność osób starszych w lokalnej wspólnocie jest wartością, która dzięki przedsięwzięciu zostanie wzmocniona. Projekt wpłynie również na zwiększenie wiedzy w zakresie prawidłowego żywienia osób starszych. Projekt będzie również stanowił pomoc osobom mającym problemy w zakresie zaspakajania swoich życiowych potrzeb.	
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	-	
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Realizacja projektu wpłynie na rozwój usług społecznych świadczonych w graniach podobszarów rewitalizacji. Projekt wpłynie na zmianę postrzegania społeczności lokalnej miejsca zamieszkania - stanie się ono bardziej przyjazne i atrakcyjne. Stworzona zostanie bezpieczna przestrzeń dla rozmów i wspólnego spędzania czasu wolnego.	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres: Komarów-Wieś	Działki ewidencyjne:	
	Obszar rewitalizacji		

	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY	
	✓			
	*UZASADNIENIE – Nie dotyczy			
Okres realizacji	2024			
łącznie przedsięwzięcia	wartość	10 000,00 zł		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	10 000,00 zł „Danie Wspólnych Chwil”- Fundacja Biedronki		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	0,00 zł		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba zorganizowanych wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	sztuki	0	5	Dokumentacja KGW, dokumentacja zdjęciowa
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba uczestników wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	20	Listy obecności uczestników wydarzeń
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Osiągnięte efekty przedsięwzięcia to: zapobieganie samotności seniorów, wzrost integracji seniorów z lokalną społecznością, ożywienie idei dobroczynności, wspieranie działalności społecznej oraz rozwijanie i umacnianie postaw społecznych nastawionych na pomoc potrzebującym, wsparcie KGW w realizacji ich celów statutowych, wymiana wiedzy i doświadczeń w temacie sytuacji i potrzeb seniorów oraz KGW.				
Przedsięwzięcia komplementarne	17/P – STREFA AKTYNWEGO SENIORA 18/P – Rozwój usług społecznych i zdrowotnych w gminie Komarów-Osada 5/D - NATURA OD KUCHNI 6/D – Komarowska Parada Orkiestr Dętych 7/D – Grant rewitalizacyjny 8/D – „Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą”			

9/D – Rozwój interwencyjnych usług wsparcia
10/D – Rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji
13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada
14/D - Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji
15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa przedsięwzięcia	
15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji	
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada
Krótki opis sytuacji problemowej	W ramach prowadzonej diagnozy obszaru rewitalizacji analizie poddano jakości dróg lokalnych, które stanowią podstawę infrastruktury komunikacyjnej gminy. Wzięto pod uwagę wskaźnik obrazujący udział długości dróg lokalnych, które wymagają podjęcia interwencji (np. modernizacja istniejących odcinków lub budowa nowych) w ogólnej długości dróg w gminie. Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy w Komarowie-Osadzie łączna długość dróg gminnych na terenie gminy w 2021 r. wynosiła 324 km, z czego 17,28% to drogi utwardzone (56 km), a 82,72% to drogi nieutwardzone (268 km). Wskaźnik obrazujący udział długości dróg lokalnych wymagających podjęcia interwencji w ogólnej długości dróg w danym obszarze w 2021 r. dla obszaru gminy wyniósł 82,72%. Natomiast dla obszaru rewitalizacji jest znacznie niższy i przyjął wartość 72,34%. W obydwu przypadkach jednak wartości wskaźników są bardzo wysokie i dobitnie świadczą o konieczności podjęcia działań interwencyjnych.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa poruszania się po drogach publicznych. Zakres projektu obejmuje wykonanie robót budowlanych związanych z przebudową dróg (wykonanie podbudowy, nawierzchni, poboczy, odwodnienia i oznakowania a także konserwacji rowów przydrożnych z odtworzeniem elementów odwodnienia jezdni.) W ramach modernizacji dróg planowana jest również uzupełnienie o dodatkowe lampy zasilane energią słoneczną. Zadanie obejmuje również wykonanie chodników przy tych drogach intensywnie uczęszczanych przez pieszych. Zrealizowany projekt umożliwi wyrównanie szans w dostępie do dróg publicznych i ciągów pieszo jezdnych zaprojektowanych w taki sposób, aby zniwelować nierówności powierzchni oraz ułatwić dostęp dla użytkowników z wszystkich grup społecznych. Przebudowa dróg w miejscowościach obszaru rewitalizacji gminy Komarów-Osada podniesie bezpieczeństwo komunikacji pomiędzy miejscowościami, poprawi warunki dojazdu dzieci i młodzieży do szkół jak i dojazd do gruntów ornych dla rolników. Działanie podniesie atrakcyjność inwestycyjną terenu rewitalizacji. Zakres projektu obejmuje dwa elementy: 1. Drogę gminną nr 110920L w miejscowości Komarów-Osada 2 Drogę gminną nr 116079L w miejscowości Komarów-Osada
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie	Zakres rzeczowy projektu nie odnosi się do działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami			
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Projekt wpłynie na poprawę jakości komfortu zamieszkiwania mieszkańców oraz zwiększenie bezpieczeństwa. Stanowi także krok ku rozwojowi gospodarczemu obszaru, na którym inwestycja jest realizowana. Nowoczesna infrastruktura drogowa wpływa bowiem na wzrost zamożności mieszkańców i zwiększa atrakcyjność inwestycyjną terenów. Dzięki takim działaniom mieszkańcy mogą łatwiej i w bardziej komfortowych warunkach dotrzeć do pracy, szkoły, ośrodków medycznych czy kulturalnych. Jakość dróg odgrywa również niebagatelne znaczenie w sytuacjach losowych np. konieczność wezwania karetki i udzielania nagłej pomocy. W takich przypadkach wysoka jakość infrastruktury drogowej odgrywa bardzo ważną rolę.	
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Spójny układ komunikacyjny wpływa na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru. Nierzadko to właśnie dostępność komunikacyjna i możliwość dogodnego prowadzenia transportu wpływa na decyzję o lokalizacji prowadzonej działalności. Wobec czego, realizacja tego rodzaju przedsięwzięć jest niezwykle istotna dla ożywienia gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości.	
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Projekt wpłynie na poprawę społecznie oczekiwanej infrastruktury publicznej, spójności układu komunikacyjnego. Odpowiednio rozwinięta sieć drogowa w bardzo dużym stopniu wpływa na atrakcyjność i spójność przestrzenną, co znacząco wpływa zarówno na jakość życia mieszkańców, jak i potencjał gospodarczy obszaru. Modernizacja dróg i podniesienie jakości nawierzchni przyczynia się bezpośrednio do zmniejszenia emisji liniowej.	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Komarów - Osada	Działki ewidencyjne: 573, 591/8, 733, 747
	Obszar rewitalizacji		
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY
	✓		
*UZASADNIENIE – Nie dotyczy			
Okres realizacji	2024-2025		
Łączna wartość przedsięwzięcia	2 490 000,00 zł		
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	2 116 500,00 zł -Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	
	Środki prywatne	0,00 zł	
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	0,00 zł	
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł	

	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	za	373 500,00 zł	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba przebudowanych/wyremontowanych dróg gminnych	Sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba mieszkańców korzystających z efektów przedsięwzięcia	Osoby	0	1000	Statystyki Urzędu Gminy
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
W efekcie realizacji przedsięwzięcia nastąpi podniesienie standardu drogi z zachowaniem jednorodności z siecią dróg publicznych, poprawa stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zamieszkiwania na terenach peryferyjnych o utrudnionym dostępie do usług zdrowotnych, zapewnienie spójności z siecią dróg publicznych, zwiększenie dostępności transportowej oraz lepszy dostęp do terenów inwestycyjnych.				
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadania mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada 1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada 15/D – Modernizacja i doposażenie świateł na terenie gminy Komarów- Osada			

Numer i nazwa przedsięwzięcia	16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada
Krótki opis sytuacji problemowej	Wśród głównych problemów znajdują się:* brak środków finansowych pozwalających na samodzielną realizację niezbędnych przedsięwzięć inwestycyjnych, w szczególności w zakresie modernizacji oraz uzupełnienia brakującego oświetlenia ulicznego (problematyka wymiany źródeł światła na oszczędne i ekologiczne często schodzi na drugi plan i staje się tematem uzupełniającym względem podstawowej działalności gminy)*niewystarczający poziom realizacji zobowiązań dot. zmniejszenia zużycia energii finalnej oraz spadku emisji CO2, SO2, NOx, PM10, PM2,5. Wymiana oraz budowa oświetlenia ulicznego ekologicznego i energooszczędnego jest istotną częścią działań, bez których osiągnięcie wyznaczonych celów środowiskowych jest trudne do realizacji. *brak systemu sterowania oświetleniem, co wpływa na znaczną konsumpcję energii elektrycznej. Problemy mieszkańców gminy Komarów-Osada, w tym wyznaczonego obszaru rewitalizacji *przestarzały system oświetlenia ulicznego (zdiagnozowano problemy: w niektórych miejscach braki w oświetleniu - część punktów jest wyeksploatowana - nie są w stanie zapewnić wymaganego poziomu oświetlenia ulic; zidentyfikowano newralgiczne miejsca pozbawione właściwego oświetlenia lub nieprawidłowo oświetlone - pozostawione w bieżącym stanie stanowią czynnik ryzyka, m.in. przyczynę wypadków); mieszkańcy odczuwają niedogodności szczególnie w okresie jesienno-zimowym (zagrożenia występują przed właściwym zaciemnieniem, kiedy lampy nie zostały jeszcze włączone lub znajdują się w fazie włączenia) -brak oświetlenia części dróg lub słabo funkcjonujące źródła światła powodują nie tylko dyskomfort, lecz również poważne zagrożenie dla uczestników ruchu (zwłaszcza dla osób nie znających terenów/ przyjezdnych) ; *w zakresie miejscowości wiejskich, gdzie zabudowa zwykle ma charakter rozproszony, lub skoncentrowany wzdłuż drogi głównej, budynki/budowle i obiekty znajdują się w znacznych odległościach od siebie, przez co oświetlenie uliczne stanowi jeden z podst. czynników warunkujących poziom życia/pracy/działalności; *brak jednolitości infrastruktury oświetlenia (na przestrzeni lat zamontowano różne źródła światła o odmiennych kształtach i rodzajach, możliwościach i potencjale funkcjonowania), co wpływa na jakość użytkowania szeroko pojętej infrastruktury gminy (w tym także na ocenę atrakcyjności obszaru). Problemy Policji oraz osób przejeżdżających przez teren gminy Komarów-Osada, w tym wyznaczonego obszaru rewitalizacji- niewystarczający poziom komfortu oraz bezpieczeństwa poruszania się po drogach publicznych.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem projektu jest podniesienie jakości życia na terenie gminy Komarów-Osada poprzez wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej. Przedmiotowy cel zostanie osiągnięty w efekcie realizacji celów szczegółowych: 1. Poprawa jakości powietrza dzięki redukcji emisji zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla środowiska, 2. Racjonalizacja zużycia energii finalnej i obciążeń sektora samorządowego 3. Zwiększenie komfortu zamieszkiwania dzięki uzupełnieniu brakującej infrastruktury oświetlenia ulicznego. Zakres przedsięwzięcia obejmuje modernizację infrastruktury oświetleniowej na terenie gminy Komarów-Osada, która polegać będzie na wymianie istniejących wyeksploatowanych i energochłonnych opraw oświetleniowych w ilości 345 sztuk na oprawy energooszczędne. Inwestycja przyczyni się w znaczący sposób do ograniczenia zużycia energii elektrycznej, a także do poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy. W miejscach dotychczas nieoświetlonych zamontowane zostanie nowe oświetlenie.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze	Zakres rzeczowy projektu nie odnosi się do działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami				
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	W efekcie realizacji projektu nastąpi zwiększenie komfortu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy Komarów-Osada poprzez polepszenie stanu oświetlenia dróg i ulic. Nastąpi podniesienie niezawodności funkcjonowania oświetlenia ulicznego, dzięki czemu nastąpi znaczne zwiększenie bezpieczeństwa poruszania się po drogach. Kolejny z efektów to zmniejszenie kosztów zakupu energii elektrycznej oraz bieżącej eksploatacji systemu oświetlenia (w tym napraw, remontów, konserwacji), co przełoży się na konkretne oszczędności finansowe w budżecie gminy i pozwoli na realizację kolejnych przedsięwzięć m.in. w zakresie zwiększenia włączenia społecznego i przeciwdziałania marginalizacji mieszkańców.		
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	-		
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Przedsięwzięcie wpływa na realizację przedmiotowego celu strategicznego. Dzięki niemu nastąpi dostosowanie oświetlenia do istniejącego układu zabudowy i uwarunkowań infrastrukturalnych. Wpłynie to na poprawę estetyki gminy Komarów-Osada poprzez ujednoczenie systemu - ujednoczenie opraw, równomierność oświetlenia. Przedsięwzięcie wpisuje się w realizację przedmiotowego celu strategicznego. Dotyczy ono bezpośrednio wdrożenia rozwiązań pozwalających na zmniejszenie energochłonności istniejącego systemu oświetlenia ulicznego, co w konsekwencji będzie prowadzić do poprawy jakości środowiska naturalnego- ograniczenia emisji szkodliwych gazów i pyłów.		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Teren gminy Komarów-Osada	Działki ewidencyjne:	-
	Obszar rewitalizacji			
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY	
	✓	✓		
*UZASADNIENIE – Przedsięwzięcie ma charakter systemowy i obejmuje teren całej gminy Komarów-Osada, w tym wyznaczony obszar rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięcia w takim zakresie (nie tylko ograniczenie do obszaru rewitalizacji) jest podyktowana względami ekonomicznymi, środowiskowymi (znacznie większe oddziaływanie w zakresie ochrony środowiska) oraz społecznymi (zwiększanie komfortu poruszania się po drogach oraz wzrost bezpieczeństwa na znacznie większym terenie).				
Okres realizacji	2024-2025			
łącznie przedsięwzięcia	wartość	800 000,00 zł		

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	524 400,00 zł	- Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych		
	Środki prywatne	0,00 zł			
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	134 260,00 zł			
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł			
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	141 340,00 zł			
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji					
Wskaźniki produktu					
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika	
Liczba nowych/zmodernizowanych punktów świetlnych	sztuki	0	500	Dane Urzędu Gminy	
Wskaźniki rezultatu					
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika	
Stopień zaoszczędzonej ilości energii elektrycznej	%	0	60	Dane Urzędu Gminy	
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji					
Realizacja projektu przyniesie korzyści społeczno-gospodarcze zarówno w wymiarze lokalnym, jak i regionalnym. Inwestycja realizuje założenia polityki energetycznej kraju, regionu, jest wyrazem lokalnych zobowiązań gminy Komarów-Osada. W jego efekcie nastąpi ograniczenie zapotrzebowania na energię finalną, co przełoży się na zmniejszenie zużycia konwencjonalnych surowców energetycznych oraz poprawę efektywności ich wykorzystywania (racjonalna gospodarka zasobami i realizacja zasady zrównoważonego rozwoju). Efektem redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery będzie poprawa stanu środowiska. Nie bez znaczenia są także korzyści społeczne. W ujęciu lokalnym przedsięwzięcie wpłynie na zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy Komarów-Osada w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa poruszania się po drogach (wymiana przestarzałych i słabo świecących źródeł światła). Dzięki niemu nastąpi redukcja zagrożeń i wypadków (podniesienie jakości życia na terenie gminy). Realizacja inwestycji w dłuższym horyzoncie czasowym, poza natychmiastowymi odczuwalnymi korzyściami dla interesariuszy bezpośrednich, tj. Wnioskodawcy i mieszkańców gminy Komarów-Osada (*poprawa bezpieczeństwa poruszania się po drogach publicznych, *możliwość wykorzystania powstałych w budżecie JST oszczędności na realizację inwestycji wpływających na podniesienie jakości i komfortu życia mieszkańców), przyniesie również szereg korzyści długofalowych: *racjonalizacja użytkowania zasobów energetycznych, *zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, *poprawa warunków zamieszkania, *poprawa infrastrukturalnych warunków rozwoju przedsiębiorczości, zatrudnienia i mobilności zawodowej mieszkańców.					
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada				

7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej
9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu
15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji
1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach
3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada
4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada
11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada
12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada
15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa przedsięwzięcia	17/P – STREFA AKTYWNEGO SENIORA
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie-Osadle Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie- Osadle
Krótki opis sytuacji problemowej	Realizacja tego rodzaju przedsięwzięcia jest również zasadna ze względu zdiagnozowane na etapie delimitacji problemy sfery społecznej dotyczące niekorzystnej zmiany struktury wieku mieszkańców oraz starzejącego się społeczeństwa. Problemem obszaru rewitalizacji jest wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym – wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w zakresie obszaru rewitalizacji wynosi 25,52 kształtuje się na poziomie wyższym niż średnia gminna (25,39). O koncentracji problemu niekorzystnej struktury wiekowej oraz pogłębiającym się procesie starzenia się społeczeństwa świadczą dane dotyczące wskaźnika zmiany liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w 2021 r. W obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji wartość wskaźnika kształtuje się na poziomie znacznie wyższym (12,21) niż średnia gminy (6,68). Niekorzystnie kształtują się również prognozy GUS, które wskazują na pogłębiających się problem starzenia się populacji mieszkańców. Taki stan rzeczy będzie generował szereg problemów niekorzystnie wpływających na sytuację, np. wzrost kosztów opieki zdrowotnej i świadczenia opieki nad osobami starszymi. Wobec czego istnieje potrzeba podjęcia interwencji w zakresie rozwoju usług opiekuńczych, które pomogą seniorom nie tylko w codziennym funkcjonowaniu, ale również pozwolą na utrzymanie ich w jak najlepszej kondycji fizycznej i psychicznej w jak najdłuższym okresie. W przeważającej części mieszkańcy obszaru rewitalizacji to ludność o niskim statusie materialnym, wykluczona bądź zagrożona wykluczeniem społecznym. Znajomość statusu materialnego lokalnego społeczeństwa pozwala wnioskować, iż mieszkańcy są w stanie zapewnić jedynie podstawowe potrzeby. Niestety potrzeby wyższego rzędu (takie jak rozwój osobisty, podróże) ze względu na barierę finansową nie są realizowane. Poza tym, dla mieszkańców charakterystyczne są takie postawy jak: marazm, bierność, barak uczestnictwa w życiu społecznym. Wobec tego, celem działań projektowych, w tym organizowanych wyjazdów poza teren miejscowości jest umożliwienie zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu (obcowania z kulturą czy sztuką w trakcie zwiedzania wystaw w muzeach czy oglądania spektakli w teatrach). Poza tym, celem będzie nie tylko relaks na świeżym powietrzu i dobra zabawa, ale przede wszystkim integracja seniorów.

Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Wsparcie prowadzić będzie do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz liczby osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej. W ramach projektu utworzony zostanie Klub seniora, który siedzibę będzie miał na terenie obszaru zrewitalizowanego. Głównym celem projektu jest rozwoju usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej oraz rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Komarów-Osada. Zakres rzeczowy projektu obejmować będzie m.in.: 1. Zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej o 20 miejsc oraz liczby osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej o 20 osób w stosunku do pierwotnej liczby. Dodatkowo nastąpi objęcie 10 mieszkańców usługami asystenckimi. 2. Realizacja oferty zajęć i warsztatów stacjonarnych dla członków Klubów Seniora, np. zajęć dla seniorów pozwalających na uzyskanie wiedzy i umiejętności praktycznych, przydatnych w samodzielnym funkcjonowaniu w społeczeństwie informacyjnym (rozwój kompetencji cyfrowych), wspierających dbałość o zdrowie i aktywność ruchową seniorów –np. kurs dbałości o wygląd, warsztaty zdrowego stylu życia –wykłady i zajęcia praktyczne na temat zdrowego odżywiania i diety w wieku senioralnym połączone ze wspólnym przygotowaniem zdrowych i smacznych posiłków, dostosowanych do potrzeb zdrowotnych organizmów osób starszych oraz zajęcia ruchowe o charakterze profilaktyki zdrowotnej, zachęcające do aktywności fizycznej i dostosowane do wieku uczestników i kondycji seniorów. 3. Realizacja zajęć mających służyć z jednej strony integracji wewnątrz- i międzypokoleniowej wokół wspólnych zainteresowań, a z drugiej umożliwić seniorom podjęcie aktywnych działań na rzecz lokalnej społeczności – np., warsztaty twórcze (nauka nowych form twórczości z wykorzystaniem kreatywności seniorów, warsztaty muzyczne/wokalne/teatralne, rękodzielnicze, kulinarne, itp. 4. Organizacja zajęć wyjazdowych 1-dniowych i kilkudniowych. Uczestnicy wyjazdów będą mieli czas by się bliżej poznać, by porozmawiać, bawić się razem. Będzie to również dobry czas na zapoznanie się z dziedzictwem kulturowym oraz naturalnym kraju. Dzięki wyjazdom seniorzy zostaną włączeni do życia społecznego – poznają zasady „poruszania się” w społeczeństwie (zwiedzanie muzeów, pobyt w kinie, itd.). Wyjazdy pozwolą również na promowanie aktywnych postaw seniorów –pokażą im, że w każdym wieku można być aktywnym uczestnikiem toczącego się życia społecznego, pozwolą na rozwój zainteresowań i pasji, zniesienie barier i oporów psychologicznych dot. niewiedzy w zakresie poruszania się po różnych miejscach (seniorzy często myślą, że nie potrafią czegoś zrobić, że idąc do kina czy jadąc gdzieś nie będą wiedzieli jak się zachować; że nie poradzą sobie). Realizacja zajęć wyjazdowych dla członków KS, czyli osób w zbliżonym wieku, będzie znakomitą sposobem na zawarcie nowych znajomości i na zerwanie z samotnością. Nierzadko osoby takie, ze względu na barierę finansową oraz/lub braku wolnego czasu, nie mogły pozwolić sobie na tego rodzaju wyjazdy. Dlatego będą one stanowiły zarówno doskonały sposób na włączenie społeczne seniorów, jak również spełnienie ich marzeń. 5. Organizacja pomocy psychologicznej. 6. Organizacja zajęć wspierających pozostawanie w dobrej kondycji fizycznej w jak najdłuższym okresie np. zajęcia z masażystą czy fizjoterapeutą, warsztaty prozdrowotne, gimnastyka umysłu (ćwiczenia usprawniające pamięć, warsztaty dietetyczno - kulinarne (połączenie teorii z praktyką), muzykoterapia relaksacyjna, warsztaty kosmetyczne. 7. Szkolenia z samoobrony seniorów, joga, zajęcia ruchowe m.in. aquafitness, fitness, zajęcia florystyczne. 8. Zakup wyposażenia, sprzętu, materiałów, narzędzi, itd. niezbędnych do prowadzenia bieżącej działalności przez kluby seniora oraz realizowanych przez nie działalności. Rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami.

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Budynek, w którym prowadzona będzie działalność w formie Klubu Seniora dostosowany jest dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami. W razie stwierdzenia takiej potrzeby w momencie dokonywania szczegółowej diagnozy grupy docelowej projektu podjęta zostanie decyzja o ewentualnej konieczności zakupu dodatkowego wyposażenia pozwalającego na zapewnienie pełnego dostępu do uczestnictwa w projekcie osobom z niepełnosprawnościami (np. pętla indukcyjna, program do audiodeskrpcji czy usługa tłumacza języka migowego, itd.).								
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	W efekcie realizacji przedsięwzięcia nastąpi znaczne rozszerzenie usług społecznych, tym opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej oraz usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami. Grupę docelową będą stanowili mieszkańcy w wieku senioralnym, tj. 60+ oraz osoby z niepełnosprawnościami. Projekt przyczyni się do włączenia społecznego grup defaworyzowanych. Zapewni mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju.							
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	-							
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Projekt wpisuje się w realizację przedmiotowego celu strategicznego. Opowiada na potrzeby i oczekiwania społeczności lokalnej w zakresie stworzenia przestrzeni pozwalającej na ciekaw i aktywne spędzanie czasu wolnego oraz rozwój pasji i zainteresowań. Realizowane zajęcia wpłyną m.in. na podniesienie wiedzy ekologicznej mieszkańców, co przyczyni się do ochrony środowiska naturalnego. Zakłada zakup sprzętu i wyposażenia charakteryzującego się zmniejszonym poborem zużycia energii.							
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Obszar rewitalizacji gminy Komarów-Osada	Działki ewidencyjne: - Obszar rewitalizacji <table border="1" data-bbox="555 986 2038 1058"> <thead> <tr> <th data-bbox="555 986 1048 1018">TAK</th> <th data-bbox="1059 986 1552 1018">NIE *(wymagane uzasadnienie)</th> <th data-bbox="1563 986 2038 1018">NIE DOTYCZY</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="555 1018 1048 1058" style="text-align: center;">✓</td> <td data-bbox="1059 1018 1552 1058"></td> <td data-bbox="1563 1018 2038 1058"></td> </tr> </tbody> </table> *UZASADNIENIE – Nie dotyczy	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY	✓		
TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY							
✓									
Okres realizacji	2025-2026								
łącznie wartość przedsięwzięcia	2 000 000,00 zł								
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł							
	Środki prywatne	0,00 zł							
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	1 700 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027							
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł							

	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	300 000,00 zł - wkład własny niepieniężny		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	Osoby	0	100	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS
Liczba osób objętych usługami asystenckim w programie	Osoby	0	10	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	Osoby	0	10	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS
Liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie	Osoby	0	2	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	Sztuki	0	100	Dokumentacja projektowa
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Efektom realizacji projektu będzie przede wszystkim wzmocnienie pozytywnych zmian w grupie 60+ z obszaru rewitalizacji oraz całej gminy Komarów-Osada. Dzięki niemu wśród seniorów nastąpi obniżenie poczucia wykluczenia społecznego i lęku przed osamotnieniem. Przyczyni się również do aktywizacji i integracji wewnątrz- i międzypokoleniowej dla seniorów, poprzez dostarczenie im koniecznej wiedzy, umiejętności i możliwości do samodzielnego funkcjonowania w nowoczesnym świecie. Przeprowadzone działania pozwolą na zwiększenie kompetencji cyfrowych seniorów. Edukacja cyfrowa seniorów przyniesie korzyści nie tylko dla nich – a także dla osób z ich otoczenia. Mowa tutaj o korzyściach w wielu sferach życia: komunikacji i utrzymania relacji, zdrowia i opieki, a także rozwoju i wypoczynku oraz aktywności konsumenckiej. Co ważne, umiejętność korzystania z komputera, telefonu bądź komunikatorów i aplikacji mobilnych umożliwią seniorom nie tylko utrzymanie kontaktu, czy rozwój zainteresowań, lecz wpłyną również na wzrost ich pewność siebie, satysfakcję oraz poczucie podążania z duchem czasu. Inną korzyścią jaką przyniesie edukacja cyfrowa seniorów jest ich włączenie do życia społecznego, obywatelskiego, kulturalnego. Przede wszystkim dlatego, że przy pomocy urządzeń cyfrowych możliwe jest zaczerpnięcie informacji zarówno w kwestiach około-medycznych, urzędowych czy konsumenckich, a także np. o tym co ciekawego dzieje się w danym mieście/społeczności. Przestrzeń cyfrowa jako źródło wiedzy i informacji szczególnego znaczenia nabiera dla osób o niskiej mobilności, np. w związku z problemami z chodzeniem. Zresztą także dla chodzących osób, jednak obciążonych różnymi schorzeniami, urządzenia cyfrowe dostarczają możliwości podnoszących ich poziom (i poczucie) bezpieczeństwa.				
Przedsięwzięcia komplementarne	14/P – RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE 18/P – Rozwój usług społecznych i zdrowotnych w gminie Komarów-Osada 5/D - NATURA OD KUCHNI 6/D – Komarowska Parada Orkiestr Dętych 7/D – Grant rewitalizacyjny			

8/D – „Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą”
9/D – Rozwój interwencyjnych usług wsparcia
10/D – Rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji
13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada
14/D - Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa przedsięwzięcia	
18/P – Rozwój usług społecznych i zdrowotnych w gminie Komarów-Osada	
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie-Osadzie
Krótki opis sytuacji problemowej	Wśród zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji znajduje się duży udział osób wykluczonych bądź zagrożonych takim wykluczeniem, a także osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami. W związku z zachodzącymi zmianami społecznymi wzrasta systematycznie liczba osób starszych, potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu, mających problemy z mobilnością ze względu na stan swojego zdrowia. Zgodnie z danymi uzyskanymi w trakcie prowadzonej diagnozy w obszarze rewitalizacji zauważalny jest wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. W zakresie starzejącego się społeczeństwa szczególnie niekorzystnie wyglądają prognozy GUS, w świetle których w Polsce procesy te będą się systematycznie nasilały. Z sytuacją taką będziemy również mieli do czynienia na terenach wiejskich gminy Komarów-Osada. Postępujący proces starzenia się populacji, zwiększający się udział osób starszych w społeczeństwie (w tym osób wymagających wsparcia), zmiany w tradycyjnym modelu rodziny (odejście od modelu rodziny wielopokoleniowej, wzrastająca liczba rodzin niepełnych) oraz niewysoki status ekonomiczny seniorów, w szczególności osób samotnych to czynniki, które powodują, że usługi społeczne świadczone w miejscu zamieszkania to forma usług o coraz większym zasięgu i znaczeniu społecznym. W związku z ww. zagadnieniami nierozzerwalnie związana jest kwestia osób, które sprawują opiekę nad osobami jej wymagającymi i niesamodzielnymi. Stała opieka nad dziećmi bądź osobami dorosłymi, których niepełnosprawność wiąże się z całym spektrum problemów zdrowotnych, utrudniających bądź uniemożliwiających samodzielne funkcjonowanie, może prowadzić do wyczerpania fizycznego i psychicznego, co przekłada się na mniejszą skuteczność w opiece nad osobą niepełnosprawną i obniżenie poziomu życia zarówno opiekuna, jak i osoby niepełnosprawnej. Wobec powyższego konieczne jest podjęcie działań mających na celu odciążenie opiekunów osób niepełnosprawnych. Zarówno dostępne dane, jak również prognozy GUS oraz informacje uzyskane w trakcie prowadzonej diagnozy wskazują, iż postępujące starzenie się społeczeństwa i wydłużenie okresu życia są zjawiskami nieuniknionymi. W konsekwencji wzrastać będzie udział ludności wymagającej opieki ze względu na stan swojego zdrowia lub niepełnosprawność. Rodzi to konieczność podjęcia działań w tym zakresie.
Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Głównym celem przedsięwzięcia będzie zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług społecznych i zdrowotnych, które wspierają dostęp do opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej oraz poprawa dostępności tychże usług dla osób z niepełnosprawnościami. Zakłada ono rozwój usług uwzględniających podmiotowość jednostki, świadczonych w środowisku zamieszkania, głównie w warunkach domowych. Przewiduje również szkolenia kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej. Podniesiona zostanie dostępność usług świadczonych w społeczności lokalnej, np. w formie usług

	asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami, rozwoju usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych). Przewiduje się również wsparcie dla opiekunów faktycznych osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z zakresu opieki nad tymi osobami, w tym opieka wytchnieniowa, kształcenie potrzebne do opieki, poradnictwo, tworzenie wypożyczalni sprzętu opiekuńczego i rehabilitacyjnego. Przeciwdziałając wykluczeniu komunikacyjnemu rozwijane będą usługi transportowe “door to door”. Zakres planowanego przedsięwzięcia obejmować będzie: a) wsparcia tworzenia warunków i usług w zakresie opieki osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania, b) wsparcia opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym np. opieka wytchnieniowa, poradnictwo psychologiczne, gerontologiczne, kształcenie potrzebne do opieki, c) szkolenia kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej, w tym usług na rzecz seniorów, d) rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami, e) usługi wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, f) zakup opasek życia z systemem przywołującym i pakietów bezpieczeństwa dla seniorów. Wsparcie oferowane osobom potrzebującym pomocy w codziennym funkcjonowaniu będzie dostosowane do indywidualnych potrzeb tych osób. Będzie przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami. W szczególności wsparcie przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami dostosowane jest do osobistych preferencji oraz rodzaju niepełnosprawności. Wsparcie będzie dotyczyć tylko społeczności lokalnej. Wsparcie dla usług opiekuńczych lub asystenckich prowadzić będzie do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz liczby osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej. Projekt zakłada realizację kompleksowych działań odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby w zakresie wsparcia opiekunów faktycznych poprzez objęcie ich działaniami wspierającymi, doradczymi i szkoleniowymi mającymi na celu doskonalenie ich umiejętności warunkujących efektywną opiekę i tym samym podnoszących jakość życia opiekunów i podopiecznych. Przeprowadzone działania umożliwiają pozostanie osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w społeczności lokalnej, pozwalające tym osobom na w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie. Zakres przedsięwzięć obejmie np. działania zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo tych osób takie jak np. likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania (mieszkania adaptowalne), sfinansowanie tworzenia wypożyczalni sprzętu wspomagającego (zwiększającego samodzielność tych osób) i sprzętu pielęgnacyjnego (niezbędnego do opieki nad tymi osobami), sfinansowanie wypożyczenia lub zakupu tego sprzętu, usługi dowożenia posiłków, przewóz do miejsca pracy lub ośrodka wsparcia. W celu zapewnienia braku stygmatyzacji osób pochodzących z obszaru rewitalizacji, przedsięwzięcie obejmie mieszkańców całej gminy Komarów-Osada. W zakresie osób zamieszkujących w granicach obszaru rewitalizacji zastosowane zostaną preferencyjne kryteria uczestnictwa.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności	Projekt z założenia obejmuje i jest nakierowany na osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby z niepełnosprawnościami. Przewiduje on szereg działań pozwalających na włączenie tej grupy w nurt życia społecznego i obywatelskiego, na w miarę możliwości samodzielne funkcjonowanie, zwiększenie ich mobilności i autonomii. Działanie będzie zapewniało dostępność m.in. dzięki stosowanym technologiom informacyjno-komunikacyjnym oraz promowanie przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym.

osobom ze szczególnymi potrzebami				
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Przedsięwzięcie wpłynie na znaczny wzrost jakości życia mieszkańców z niepełnosprawnościami oraz wykluczonych społecznie m.in. ze względu na stan ich zdrowia. Dzięki niemu wsparcie otrzymają osoby wymagające pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Szczególnie istotną kwestią będzie fakt, iż wsparcie realizowane będzie w najbardziej przyjaznym dla jednostki środowisku, tj. nie w formach stacjonarnych lecz w miejscu zamieszkania. Projekt przyczyni się również do rozwoju usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami. Przyczyni się również do wsparcia opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym opieka wytchnieniowa, poradnictwo, kształcenie potrzebne do opieki. Celem opieki wytchnieniowej jest zapewnienie opiekunom okazji do odpoczynku, odprężenia i odreagowania, aby mogli kontynuować swoją rolę w opiece bez nadmiernego obciążenia. Dzięki temu osoby, które były dotychczas wykluczone społecznie ze względu na konieczność sprawowania stałej opieki, uzyskają możliwość włączenia się w nurt życia społecznego i obywatelskiego.		
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	-		
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na znaczny rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących podobszary rewitalizacji. Realizowane będą usługi, które dotychczas nie były oferowane przez GOPS albo były oferowane w bardzo małym zakresie. Rozwój usług publicznych wpłynie na znaczną poprawę jakości życia i zamieszkiwania nie tylko w obrębie obszaru rewitalizacji, lecz również całej gminy Komarów-Osada.		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	Gmina Komarów-Osada	Działki ewidencyjne:	-
	Obszar rewitalizacji			
	TAK	NIE *(wymagane uzasadnienie)	NIE DOTYCZY	
	✓	✓		
*UZASADNIENIE				
Ze względu na charakter przedsięwzięcia dotyczyć ono będzie zarówno mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i pozostałej części gminy Komarów-Osada. Taki sposób postępowania został zastosowany w celu zapewnienia braku stygmatyzacji osób pochodzących z obszaru rewitalizacji.				
Okres realizacji	2024-2030			
łączna wartość przedsięwzięcia	3 000 000,00 zł			

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	2 550 000,00 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	450 000,00 zł - wkład własny niepieniężny		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	0	100	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS
Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie	osoby	0	10	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	20	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS
Liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie	osoby	0	5	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	sztuki	0	1	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać bezpośrednio zdiagnozowanym problemom w zakresie: deficytu usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej (m.in. w zakresie usług w zakresie opieki osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w miejscu zamieszkania lub opieki wytchnieniowej) oraz odpowiadać na aktualny stan i prognozy w zakresie stopniowego starzenia się społeczności oraz wzrostu liczby osób chorych lub niepełnosprawnych wymagających opieki. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż realizacja usług społecznych przyczynia się do utrzymania odpowiedniego poziomu życia osób starszych lub niesamodzielnych, które w codziennym życiu doświadczają ograniczeń w zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb w miejscu zamieszkania, a poprzez to w dłuższej perspektywie przyczyniają się opóźnienia momentu umieszczenia w placówkach całodobowej opieki. Mieszkańcom stworzona zostanie możliwość dalszego (jak najdłuższego) funkcjonowania w swoim dotychczasowym środowisku, mimo doświadczanych ograniczeń w samodzielnym zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb oraz barier w integracji ze środowiskiem. Poprzez odpowiednie wsparcie zapewniane w formie usług opiekuńczych powyższe ograniczenia oraz bariery będą niwelowane, przyczyniając się do zachowania (mimo postępującego procesu starzenia) lub podnoszenia poziomu jej życia. Świadczenie usług w sposób zorganizowany adekwatnie do rozpoznanych potrzeb zakładać partycypację osoby starszej w wykonywaniu poszczególnych czynności wchodzących w zakres usług (charakter wspierająco-aktywizujący, ale nie wyręczający) oraz				

ściłą współpracę w realizacji usług z najbliższym otoczeniem osoby starszej (zgodnie z zasadą pomocniczości). Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi podtrzymanie lub poprawa sprawności fizycznej najstarszych członków lokalnej społeczności, zapewnienie im dobrej kondycji psychicznej oraz integracji ze społecznością w stopniu adekwatnym do indywidualnych możliwości i potrzeb, utrzymanie stabilnego stanu zdrowia, uniknięcie powikłań związanych z hospitalizacją, długotrwałą lub przewlekłą chorobą, uniknięcie powikłań wynikających z długotrwałego unieruchomienia (odparzenia, odleżyny, przykurcze, powikłania układu oddechowego, pokarmowego, krążenia), podtrzymanie lub zwiększenie samodzielności, zmniejszanie izolacji społecznej. Bardzo istotną kwestią jest również kompensowanie ograniczonej zdolności do samodzielnego poruszania się przy pomocy osoby drugiej.

Przedsięwzięcia komplementarne	4/P – „ORLE GNIAZDO” 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 6/P – Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada 8/P – Wyznaczenie szklaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś 10/P – Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady 11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej 1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach 2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada

Numer i nazwa przedsięwzięcia	19/P – Zwiększenie efektywności nauczania języka angielskiego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadle
Podmioty odpowiedzialne za realizację	Gmina Komarów-Osada
Krótki opis sytuacji problemowej	Uczniowie szkoły objętej projektem od lat uzyskuje wyniki egzaminów ósmoklasisty z języka angielskiego na niesatysfakcjonującym poziomie (2020/21-46%, śr.woj.-62,98%; 2021/22-60%, śr.woj-64,1%, 2022/23- 59%; śr.woj.63,88%) niższym niż średnia wojewódzka. Zdiagnozowane w szkole problemy obejmują: brak atrakcyjnych zajęć dodatkowych na terenie gminy, utrudniony dostęp do zajęć związany z miejscem zamieszkania (tereny wiejskie, konieczność dojazdu do większych miejscowości), brak środków fin. w budżecie gminy na realizację nieodpłatnych zajęć, sytuacja fin. rodziców uniemożliwiająca udział w płatnych zajęciach, nieatrakcyjność dostępnych zajęć wynikająca często z braku interesujących pomocy dydaktyczne, problemy integracyjne, problemy z wypowiedaniem się w j. angielskim. Bariery: finansowe (gminy, rodziców), logistyczne (dojazd na zajęcia), brak motywacji uczniów do dodatkowej nauki, strach przed pracą w nowej grupie. Potrzeby: bezpłatne dodatkowe zajęcia z j. angielskiego, które umożliwią zwiększenie poziomu wiedzy uczniów, organizacja zajęć wykraczających formą poza edukację formalną a pozwalających nabyć i utrwalić określoną programem wiedzę i umiejętności, uatrakcyjnienie oferty zajęć pozaformalnych, realizacja zajęć w szkole, przed lub po lekcjach, praca w znanej grupie w ramach swojej klasy, nacisk na umiejętność wypowiedzenia się / mówienia.

Zakres realizowanego przedsięwzięcia	Główny cel projektu to: poprawa efektywności kształcenia w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie (lepsze wyniki egzaminu ósmoklasisty) oraz wyrównanie szans edukacyjnych 268 uczniów z zakresu języka angielskiego w okresie do 30.06.2026 r. Projekt przyczyni się w sposób bezpośredni do osiągnięcia ww. celu szczegółowego poprzez realizację 1620 godzin dodatkowych zajęć z języka angielskiego, co przełoży się na poprawę jakości nauczania w SP w Komarowie-Osadzie w tym zakresie oraz zwiększy poziom wiedzy uczniów z przedmiotowego języka, co w przyszłości poprawi ich szanse na rynku pracy. Wnioskodawca planuje objąć dodatkowymi zajęciami z języka angielskiego wszystkich uczniów klas 1-8 w roku szkolnym 2024/2025 oraz roku szkolnym 2025/2026, tj. 268 uczniów, z zastrzeżeniem, iż udział w proj. jest dobrowolny a liczba uczniów może ulec zmianie w związku z wystąpieniem zdarzeń losowych. Wsparcie stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby uczniów oraz oczekiwania rodziców, jak również jest odpowiedzią na problemy wskazane przez nauczycieli. W związku z osiąganiem przez szkołę wyników egzaminów z języka angielskiego niższych niż średnia wojewódzka dla wszystkich uczniów zaplanowane zostało w projekcie wsparcie w postaci dodatkowych zajęć z języka angielskiego (2 razy w tygodniu po 45 minut zajęć, tj. łącznie 60 godzin w roku szkolnym dla każdej klasy [2024/2025-13 klas, 2025/2026-14 klas], zajęcia w szkole prowadzone będą przez 5 nauczycieli zatrudnionych w szkole [3 dyplomowanych i 2 mianowanych], łącznie w projekcie 1620 godzin zajęć). Wnioskodawca zakłada zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu języka angielskiego u 85% uczestników projektu.	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zapewnia dostępność dla wszystkich użytkowników bez jakiegokolwiek dyskryminacji, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z Rozporządzeniem 2021/1060 (w szczególności art. 9), oraz Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Udział w projekcie będzie mogła wziąć każda osoba spełniająca kryteria uczestnictwa, bez względu na ich płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Zapewniono pełną możliwość udziału we wszystkich zaplanowanych formach wsparcia i rekrutacji dla wszystkich uczestników/uczestniczek spełniających kryteria dostępu, a w przypadku osób z niepełnosprawnościami (w razie potrzeb) zapewnienie też odpowiednich warunków ich uczestnictwa.	
Powiązania z celami rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji celów rewitalizacji. Dzięki niemu nastąpi wzmocnienie jakości kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy. Projekt pozwoli na podniesienie jakości kształcenia i zróżnicowanie oferty edukacyjnej szkoły objętej projektem przyczyniając się do wszechstronnego i kompleksowego rozwoju kapitału ludzkiego mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, ale całej gminy Komarów-Osada. Badania naukowe wskazują na bezpośredni związek między nauką języków obcych, a wynikami w innych dziedzinach nauki. Poświęcając tygodniowo pewien czas na edukację językową, znacząco wpływamy na wyniki nauki z innych dziedzin.
	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Zdobyta w efekcie realizacji projektu wiedza oraz nabyte umiejętności będą stanowiły o przewadze konkurencyjnej na rynku pracy. Uczestnictwo w dodatkowych zajęciach wpłynie na wzrost poziomu wiedzy na tle rówieśników. Bardzo dobra znajomość języka angielskiego jest czynnikiem, który nierzadko faworyzuje podczas rekrutacji do szkoły średniej lub na studia. Patrząc dalej, jest to również czynnik, który ma duży wpływ na pozycję startową młodego człowieka na rynku pracy.
	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni	W efekcie realizacji projektu nastąpi podniesienie jakości zaplecza materiałowo-technicznego szkoły (zakup materiałów dydaktycznych do języka angielskiego), dzięki czemu na długo podniesie się

	publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	ogólna jakość nauczania w szkole. Stworzone zaplecze dydaktyczne zostanie w szkole i będzie służyć realizacji zajęć z j. angielskiego także po zakończeniu proj. Wnioskodawca gwarantuje, że zakupione w ramach projektu pomoce dydaktyczne będą wykorzystywane również po zakończeniu proj. przez wszystkich uczniów szkoły.		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Adres:	ul. Kościuszki 2	Działki ewidencyjne:	580, 581, 582
	Obszar rewitalizacji			
	TAK		NIE *(wymagane uzasadnienie)	
	✓			
	*UZASADNIENIE Nie dotyczy			
Okres realizacji	2024-2026			
łącna wartość przedsięwzięcia	220 622,78 zł			
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych:	0,00 zł		
	Środki prywatne	0,00 zł		
	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS:	197 622,78 zł - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
	Środki pochodzące z innych źródeł:	0,00 zł		
	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia	23 000,00 zł - wkład własny niepieniężny		
Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji				
Wskaźniki produktu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika
Liczba podmiotów objętych wsparciem w celu zwiększenia jakości i efektywności systemu kształcenia i szkolenia	Sztuki	0	1	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą
Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	Sztuki	0	1	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą
Wskaźniki rezultatu				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wartości docelowej wskaźnika

Liczba podmiotów, które podniosły jakość i efektywność oferowanych usług edukacyjnych	Sztuki	0	1	Zaświadczenia o ukończeniu przez uczniów dodatkowych zajęć z j. angielskiego świadectwa uczniów, wyniki testów (pre i post), regulamin realizacji dodatkowych zajęć z j. angielskiego, dok. fotograficzna z zajęć, opinie o postępach uczniów
Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	Podmioty	0	1	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	Osoby	0	1	Orzeczenia o niepełnosprawności
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji				
W efekcie realizacji projektu dodatkowymi, bezpłatnymi zajęciami z języka angielskiego objęci zostaną wszyscy uczniowie klas I-VIII szkoły. Dzięki temu nastąpi zwiększenia szans placówek edukacyjnych w zakresie wyrównania poziomu j. angielskiego do poziomu województwa, co będzie pozytywnie oddziaływać na poprawę jakości kapitału ludzkiego w gminie Komarów-Osada. Zakup pomocy dydaktycznych pozwalających na wzbogacenie prowadzonych zajęć edukacyjnych, poprawi ich skuteczności i zwiększy zainteresowanie uczniów nauką. Rezultaty projektu długotrwale wpłyną na rozwój kompetencji kluczowych uczniów w zakresie porozumiewania się w języku angielskim, które zwiększą ich szanse na powodzenie w życiu zawodowym i społecznym. Trwałość projektu będzie realizowana przez uczniów na ich kolejnych etapach życia, gdyż dzięki wiedzy i umiejętnościom jakie nabędą w wyniku uczestnictwa w projekcie, będą mogły dalej się rozwijać i z większą łatwością funkcjonować zarówno w dalszym procesie nauczania, jak i codziennym życiu. Dzięki wdrożeniu atrakcyjnych metod prowadzonych zajęć, zwiększy się efektywność przekazywanej wiedzy, co przyczyni się do osiągnięcia przez uczniów lepszych wyników w nauce, w tym w zakresie egzaminów kończących etap nauki na poziomie podstawowym. Projekt będzie dodatkowo wdrażał ideę uczenia się przez całe życie i pomoże w wyrobieniu nawyku samodzielnej nauki. Wzrośnie aktywność edukacyjna uczestników projektu, którzy po proj. będą wraz z rodzicami kontynuować lub czynnie poszukiwać możliwości udziału w dodatkowych zajęciach rozwijających kompetencje w zakresie języka angielskiego, co przyczyni się do trwałego umocnienia celów projektu (trwała zmiana postaw uczniów).				
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 12/P – Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie 13/P – Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada			

5.2.2 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa projektu	1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach		
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Gmina Komarów –Osada		
Zakres realizowanych działań	Jednym z głównych problemów nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy Komarów-Osada jest brak komunalnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków. Mieszkańcy gminy korzystają w większości z bezodpływowych zbiorników i nieliczni z przydomowych oczyszczalni ścieków. Wśród głównych problemów związanych z brakiem infrastruktury kanalizacji sanitarnej należy wymienić: -wysoki poziom zagrożenia dla dobrostanu zwierząt gospodarskich oraz stanu środowiska naturalnego w związku z zanieczyszczeniem wód i gruntów, -obniżona jakość wód powierzchniowych -zagrożenie złym stanem wody pitnej, -zwiększone koszty wywozu nieczystości z gospodarstw domowych, -brak możliwości budowy indywidualnych oczyszczalni ścieków w związku z niskim poziomem dochodów mieszkańców, -niski poziom bezpieczeństwa użytkowania zbiorników bezodpływowych. Ścieki przeważnie odprowadzane są powierzchniowo zanieczyszczając wody otwarte lub przenikają do gruntu powodując zanieczyszczenia wód głębszych. Zgodnie z zapisami dokumentów strategicznych gminy (Strategia Rozwoju Gminy Komarów –Osada na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 r.) w celu poprawienia gospodarki ściekowej i stanu środowiska niezbędna jest budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej. Jest to jedno z priorytetowych przedsięwzięć na terenie gminy. Głównym celem projektu jest poprawa jakości i komfortu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy Komarów-Osada poprzez budowę infrastruktury oczyszczania ścieków. Zakres projektu obejmuje budowę zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada wraz z siecią kanalizacyjną oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach gminy. Ze względu na charakter zabudowy obszaru rewitalizacji (stosunkowo zwarta zabudowa oraz niedaleka odległość pomiędzy miejscowościami) to właśnie ten obszar jest szczególnie predystynowany do rozwoju tego rodzaju infrastruktury. Przedsięwzięcie ma ogromne znaczenie nie tylko dla poprawy jakości życia, atrakcyjności osiedleńczej, ale również ochrony środowiska w całej gminie.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji ✓	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji ✓	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji ✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Realizacja projektu pozwoli na osiągnięcie znaczących korzyści społeczno-gospodarczych, takich jak m.in. zwiększenie bezpieczeństwa ekologicznego, zminimalizowanie problemu narażenia na różnego rodzaju choroby, poprawa komfortu i standardu życia mieszkańców gminy Komarów-Osada, w tym warunków sanitarnych, będąca efektem rozwoju infrastruktury oczyszczania ścieków. Realizacja inwestycji wpłynie na poprawę standardu i warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy. Przyniesie także korzyści zdrowotne dla społeczności lokalnej w efekcie poprawy jakości infrastruktury oczyszczania ścieków, co przełoży się		

	na ochronę wód gruntowych. Ma to związek przede wszystkim ze zmniejszeniem narażenia społeczeństwa na negatywne oddziaływania zanieczyszczeń pochodzących z niekontrolowanego przedostawania się ścieków do gleb, wód gruntowych i powierzchniowych. W związku z występującym ryzykiem związanym z przedostawaniem się ścieków do gruntu oraz mając na uwadze schemat rozprzestrzeniania się tych zanieczyszczeń w różnych ośrodkach tj. gleba, woda gruntowa, woda powierzchniowa i powietrze, pojawią się konkretne korzyści zdrowotne w wyniku realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia. W efekcie realizacji przedsięwzięcia powstanie społecznie oczekiwana infrastruktura techniczna, której deficyty zostały zdiagnozowane w trakcie prowadzonego procesu diagnostycznego obszaru rewitalizacji. Projekt wpłynie na poprawę jakości środowiska naturalnego poprzez ograniczenie procesu przedostawania się niebezpiecznych substancji zagrażających życiu i zdrowiu ludzi do wody i gleby, oraz dotrzymanie bezpiecznych wskaźników emisyjnych w odniesieniu do pozostałych substancji zagrażających ekosystemom wodnym. Osiągnięte efekty przedsięwzięcia: Aspekt środowiskowy - ograniczenie potencjalnego negatywnego wpływu systemu oczyszczania ścieków na wody powierzchniowe i podziemne. Aspekt społeczny - poprawa jakości życia mieszkańców (warunków sanitarnych, jak również konieczności obsługi dotychczasowych zbiorników na ścieki), zwiększenie atrakcyjności osadniczej obszaru rewitalizacji i całej gminy, zwiększenie liczby miejsc pracy będące wynikiem zaangażowania personelu oczyszczalni ścieków, co bez wątpienia będzie miało pozytywny wpływ na redukcję bezrobocia, wygenerowanie oszczędności w budżetach domowych związanych z obniżeniem kosztów sanitacji ścieków. Aspekt gospodarczy - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i rekreacyjnej gminy Komarów-Osada.
Szacunkowy koszt	40 000 000,00 zł
Źródła finansowania	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych, środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS, środki prywatne, wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadaniu mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji 16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada 13/D - Rozwój świadomość ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada

	15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa projektu	2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Gmina Komarów –Osada
Zakres realizowanych działań	W trakcie prowadzonej diagnozy zidentyfikowano następujące problemy obszaru rewitalizacji: niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru rewitalizacji, niewystarczająca liczba miejsc pracy na rynku lokalnym, bezrobocie, niewystarczające zarobki mieszkańców wpływające na stopień zubożenia społeczności lokalnej, brak atrakcyjnej (głównie dla osób młodych) oferty spędzania czasu wolnego, która stanowiła by alternatywę dla dotychczasowych zajęć. Głównym celem przedsięwzięcia jest podniesienie jakości życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji prowadzące do wyprowadzenie go ze stanu kryzysu poprzez zwiększenie konkurencyjności turystycznej obszaru. Realizacja przedmiotowego celu będzie następowała poprzez urzeczywistnienie następujących celów szczegółowych: zwiększenie efektywnego wykorzystania potencjału turystycznego w osiąganiu korzyści społeczno-gospodarczych, wspieranie rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji poprzez rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób z grup defaworyzowanych – seniorów, osób z niepełnosprawnościami, chorych, itd., wzrost dostępności wysokiej jakości usług turystyczno-rekreacyjnych dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji oraz terenu całej gminy Komarów-Osada. Zakres przedsięwzięcia obejmuje zakup gruntów oraz utworzenie zbiornika wodnego retencyjnego w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Zbiornik zostanie zlokalizowany w m. Komarów-Osada (dz. ewid. 57). Realizacja projektu przyczyni się do poprawy bilansu wodnego i zdolności retencyjnej zlewni oraz zabezpieczenia mieszkańców regionu przed okresami intensywnych opadów przeplatanych z występowaniem długotrwałej suszy. Zbiornik będzie miał charakter wielofunkcyjny, co oznacza, że oprócz podstawowej funkcji, którą jest retencja wody na potrzeby rolnictwa, akwen będzie także służył celom rekreacyjnym. W ramach projektu przewidziano: utworzenie zbiornika wodnego wraz z montażem infrastruktury rekreacyjnej (pomosty), plaży, montaż urządzeń wodnych, budowę ścieżki edukacyjnej, budowę ciągów pieszo-jezdných (ścieżki spacerowe, ścieżki rowerowe), umiejscowienie obiektów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, miejsce na ognisko i grilla, wiaty z miejscami na posiłek oraz siłowni napowietrznej, przygotowanie terenów pozwalających na prowadzenie działalności gospodarczej, budowę tężni solankowej, utworzenie parku linowego oraz palcu zabaw, a także sceny plenerowej pozwalającej na organizację różnego rodzaju eventów. W efekcie czego powstanie atrakcyjny zbiornik wodny wraz z miejscem dla wędkarzy. Budowa zbiornika przyczyni się do znacznego ożywienia całego obszaru rewitalizacji, wykreowania zadbanej i atrakcyjnej wspólnej przestrzeni tętniącej życiem, w której mieszkańcy nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz również całej gminy Komarów-Osada, będą mogli się integrować i spędzać aktywnie czas wolny. Stworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni łączącej funkcje rekreacyjne, turystyczne i animacyjne. Nowo utworzony zbiornik wodny stanie się miejscem organizacji różnego rodzaju imprez integrujących społeczność lokalną, m.in. pikników rodzinnych, zawodów wędkarskich, miejscem organizacji Nocy Świętojańskiej, itp. Nowe miejsce ściągnie do Komarowa - Osady turystów, co wpłynie na ożywienie gospodarcze. Rozwój turystyki pociągnie za sobą wzrost liczby mieszkańców decydujących się

	prorowadzenie małej działalności gospodarczej w postaci np. agroturystyki czy drobnej gastronomii opartej o naturalne produkty i tradycyjne receptury. Stworzone zostaną warunki do aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańcom, korzystnie wpływając na ich stan zdrowia. Projekt przyczynia się do ograniczenia problemów społecznych – bezrobocia, w tym w szczególności osób niepełnosprawnych (obsługa nowopowstałą infrastrukturę stworzy możliwość uzyskania pracy), niewystarczającej liczby miejsc spędzania wolnego czasu i integracji międzypokoleniowej (minimalizujących występowanie zjawisk patologicznych), pogarszającego się stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji (m.in. zwiększająca się liczba osób, w tym dzieci i młodzieży, borykających się z problemami nadwagi czy otyłości, które są głównie efektem nieprawidłowych nawyków ruchowych oraz żywieniowych). Dzięki przedsięwzięciu stworzone zostaną warunki dla aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływającej na ich stan zdrowia. Zrewitalizowane tereny sportowe wpłyną także na możliwości rozwoju kompetencji społecznych mieszkańców oraz rozwoju talentów. W efekcie prowadzonego procesu rewitalizacji obszar stanie się atrakcyjniejszy przede wszystkim pod względem gospodarczym. Spójne i uporządkowane otoczenie przyczyni się do stworzenia nowych możliwości zatrudnienia dla osób, w tym zagrożonych wykluczeniem. Wpłynie to na wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy. W efekcie realizacji projektu nastąpi poprawa obsługi całego obszaru rewitalizacji i stworzone zostaną nowe możliwości rozwoju (np. rozwój agroturystyki, mini gastronomii czy produkcji wyrobów lokalnych oraz zaangażowanie podmiotu obsługującego nową infrastrukturę). Dzięki temu będzie on miał pozytywny wpływ na redukcję bezrobocia na obszarze rewitalizacji.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
	✓	✓	✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Projekt usytuowany jest poza granicami obszaru rewitalizacji. Jednakże będzie on miał bardzo duży wpływ na rozwiązywanie głównych problemów społecznych zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji. Będzie miał również pozytywny wpływ na wzrost aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Po pierwsze planowanym efektem jego realizacji będzie zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych prywatnych prowadzących działalność związaną z obsługą turystów (np. mini gastronomia, sprzedaż produktów lokalnych czy rękodzieła). Po drugie niezbędne będzie zapewnienie obsługi nowo utworzonej infrastruktury (głównie utrzymywanie porządku oraz organizacja wydarzeń). Da to szansę na zatrudnienie mieszkańców borykających się z problemem bezrobocia. Projekt wpłynie na pobudzenie lokalnej gospodarki opartej na kapitale ludzkim i możliwości zarobkowania na skutek zwiększonego ruchu turystycznego. Zadbane dziedzictwo naturalne pozytywnie wpłynie na jakość życia poprzez budowanie więzi społecznych, wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i dumy z miejsca zamieszkania. Dzięki niemu nastąpi również poprawa zagospodarowania układu komunikacji obszaru rewitalizacji, w tym budowa ciągów pieszo-jezdnich, drogi dojazdowej, parkingu, w tym miejsc postojowych dla pojazdów osób niepełnosprawnych, likwidacja barier architektonicznych wpływająca na podniesienie dostępność obiektów dla osób mających trudności w poruszaniu się (osoby niepełnosprawne na wózkach inwalidzkich, itp.) oraz usprawni system komunikacji dla wszystkich mieszkańców i osób przyjezdnych. Zagospodarowanie terenów przyczyni się do stworzenia zwartej – estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej.		
Szacunkowy koszt	80 000 000,00 zł		

Źródła finansowania	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych, środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS, środki prywatne, wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcia komplementarne	4/P – „ORLE GNIAZDO” 6/P – Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada 8/P – Wyznaczenie szlaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś 10/P – Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady 11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej

Numer i nazwa projektu	3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada		
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Gmina Komarów –Osada		
Zakres realizowanych działań	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje budowę farmy fotowoltaicznej. Planowana lokalizacja to miejscowość Komarów-Osada (dz. ewid. 80). Celem inwestycji jest zmiana standardowych metod produkcji na źródła odnawialne. Inwestycja ma na celu odejście od konwencjonalnych źródeł energii oraz inwestowanie w te odnawialne, co przyniesie wymierne korzyści dla środowiska i bezpieczeństwa energetycznego. Farma fotowoltaiczna przyniesie wiele korzyści dla gminy. Pozwoli obniżyć koszty i uniezależnić się od zmiennych cen prądu. Poza tym stanowić będzie dodatkowe źródło dochodów dla gminy i wzmocni jej atrakcyjność. Może przyczyni się do redukcji wydatków poniesionych na energię eklektyczną w gminnych podmiotach. Wygenerowane nadwyżki budżetowe pozwolą na realizację wielu przedsięwzięć wpływających na poprawę komfortu życia mieszkańców, w tym m.in. w dziedzinie włączenia społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
	✓	✓	✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Mówiąc o korzyściach z farmy fotowoltaicznej w pierwszej kolejności wymienia się pozytywny wpływ na środowisko w skali globalnej oraz możliwość czerpania zysków przez inwestorów. Tymczasem farma zapewnia dużo więcej korzyści dla społeczności lokalnej. Budowa farmy fotowoltaicznej pomoże w zwiększeniu świadomości społecznej na temat korzyści ekologicznych energii odnawialnych i działać jako symbol walki ze zmianami klimatu. Dodatkowo, przepisy prawa pozwalają mieszkańcom w sposób bezpośredni czerpać korzyści z tego rodzaju inwestycji (np. obniżenie rachunków za energię elektryczną). Projekt ulokowany poza obszarem rewitalizacji. Jednakże ma on duży wpływ na poprawę sytuacji mieszkańców tegoż terenu. Potencjałe korzyści związane z obniżeniem płatności za energię elektryczną obejmą także mieszkańców obszaru rewitalizacji.		
Szacunkowy koszt	3 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych, środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS, środki prywatne, wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia.		

Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji 16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada 4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada 13/D - Rozwój świadomość ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada 15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa projektu				4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada			
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia				Gmina Komarów –Osada			
Zakres realizowanych działań				Wyposażenie w podstawową infrastrukturę techniczną budynków ma ogromny wpływ nie tylko na jakość i komfort zamieszkiwania, ale również atrakcyjność osiedleńczą oraz jakość środowiska naturalnego. W związku ze zdiagnozowanym problemem niewystarczającego stanu technicznego istniejącej sieci wodociągowej i stacji wodociągowej w Komarowie-Osadzie konieczne jest podjęcie interwencji. Ze względu na długotrwałe użytkowanie infrastruktura techniczna jest wyeksploatowana i podlega częstym awariom. Sytuacja taka obniża nie tylko komfort zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji, ale również jego atrakcyjność osiedleńczą. Cele projektu jest podniesienie jakości i standardu zamieszkiwania obszaru rewitalizacji poprzez modernizację społecznie oczekiwanej infrastruktury. Zakres projektu obejmuje modernizację istniejącej infrastruktury sieci wodociągowej wraz z modernizacją stacji wodociągowej w miejscowościach: Komarów-Osada, Komarów-Wieś, Komarów Dolny, Wolica Brzozowa, Wolica Brzozowa-Kolonia, Sosnowa-Dębowa, Zubowice, Zubowice-Kolonia, Księżostany i Księżostany Kolonia. Przedsięwzięcia ma charakter systemowy i obejmuje również teren poza obszarem rewitalizacji. Inwestycja zostanie prowadzona również poza obszarem rewitalizacji, gdyż przedmiotowy wodociąg znajduje się na w/w miejscowościach, jest ze sobą połączony i modernizacja tylko jego części nie spełniłaby założeń przedsięwzięcia.			
Oddziaływanie przedsięwzięcia		Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji		Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji		Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu	

			zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
	✓		✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Projekt wpłynie na zwiększenie komfortu zamieszkania i bezpieczeństwa sanitarnego na obszarze rewitalizacji oraz innych miejscowości gminy Komarów-Osada dzięki poprawie jakości dostarczanej wody oraz zmniejszeniu awaryjności infrastruktury technicznej. Przyczyni się także do ochrony środowiska naturalnego. Efektem przedsięwzięcia będzie również ograniczenie strat wody.		
Szacunkowy koszt	15 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych, środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS, środki prywatne, wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia.		
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadaniu mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji 16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada 13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada 15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada		

Numer i nazwa projektu	5/D - NATURA OD KUCHNI
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Koło Gospodyń Wiejskich w Komarowie Wsi
Zakres realizowanych działań	Celem przedsięwzięcia będzie upowszechnienie wiedzy o żywności, jaką daje las i jej unikalnych walorach, a zarazem o przyrodzie lasów i zrównoważonej gospodarce leśnej. Realizatorem zadania będzie Koło Gospodyń Wiejskich w Komarowie Wsi. Zakres projektu obejmie organizację warsztatów popularyzujących żywność pochodzenia leśnego oraz popularyzację leśnych kulinariów. Projekt przyczyni się do nawiązania wielopodmiotowych kontaktów, które w przyszłości mogą owocować we wspólnie podjętych inicjatywach. Uczestnikami warsztatów będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy Komarów-Osada.

Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
	✓		✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Projekt przyczyni się do realizacji społecznej funkcji lasów i wspierania lokalnej społeczności. Koła gospodyń wiejskich doskonale wypełniają misję kultywowania polskiej tradycji. Dzięki ich staraniom, wiedza o leśnych produktach ma szansę dotarcia do szerokiego społeczeństwa. Projekt wpłynie także na zwiększenie integracji społecznej mieszkańców, w tym pochodzących z grup defaworyzowanych.		
Szacunkowy koszt	10 000,00 zł		
Źródła finansowania	Program NATURA OD KUCHNI dla Kół Gospodyń Wiejskich organizowany przez Lasy Państwowe		
Przedsięwzięcia komplementarne	14/P – RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE 17/P – STREFA AKTYWNEGO SENIORA 6/D – Komarowska Parada Orkiestr Dętych 7/D – Grant rewitalizacyjny 8/D – „Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą” 13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada 14/D - Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji		

Numer i nazwa projektu	6/D – Komarowska Parada Orkiestr Dętych		
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie-Osadle		
Zakres realizowanych działań	Zadanie obejmuje organizację cyklicznego wydarzenia pn. „Parada Orkiestr Dętych” o puchar Wójta Gminy. Wydarzenie organizowane będzie corocznie w Święto Narodowe 3 Maja. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na promocję lokalnych talentów, rozwijanie umiejętności i zdolności, wzbudzanie kreatywności. Stanie się dobrą alternatywą dla dotychczasowych form spędzania wolnego czasu. Poszerzenie oferty kulturalnej realizowanej przez SOK jest niezbędne z uwagi na istniejące potrzeby oraz zagospodarowanie wolnego czasu dla miejscowej młodzieży i mieszkańców gminy. Imprezie towarzyszyć będą atrakcje dla dzieci, młodzieży i starszych.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
	✓		✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Plenerowa impreza muzyczna w Komarowie-Osadle, która wpisując się będzie w ogólnopolskie świętowanie patriotyczne, z czasem będzie cieszyć się coraz większą popularnością w regionie. Wydarzenie cykliczne skupiać będzie każdego roku setki muzyków oraz wielu gości, turystów oraz sympatyków muzyki dętej.		
Szacunkowy koszt	50 000,00 zł		
Źródła finansowania	- Środki Lokalnej Grupy Działania		

	-Środki Programu EtnoPolska i inne
Przedsięwzięcia komplementarne	14/P – RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE 17/P – STREFA AKTYWNEGO SENIORA 5/D - NATURA OD KUCHNI 7/D – Grant rewitalizacyjny 8/D – „Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą” 13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada 14/D - Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa projektu	7/D – Grant rewitalizacyjny		
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Gmina Komarów –Osada Partner/rzy – potencjalne organizacje społeczne		
Zakres realizowanych działań	Zakres przedsięwzięcia obejmuje realizację, potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, które będzie wypełniało następujące cele: - wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrożenie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją, - poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych, - pobudzanie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne, - zachęcanie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddalonych działań na rzecz dobra wspólnego, - zwiększanie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich, - wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym, - wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe), - wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności. Ostateczny kształt i zakres przedsięwzięcia oraz partnerów je realizujących, a także liczbę zgłoszonych mini-projektów rewitalizacyjnych zostaną ustalone na etapie sporządzania mikro-projektu/ów. W pierwszym etapie planowane jest wspólne opracowanie koncepcji przedsięwzięcia/ęć (ewentualnie konkurs na tego rodzaju koncepcje), tak aby mini projekt/y-rewitalizacyjny/e mógł/y implementować założenia tychże koncepcji. Taka metodologia postępowania nawiązuje do koncepcji „Smart Village” zakładającej animowanie lokalnej społeczności do poszukiwania innowacji wpływających na podniesienie jakości życia, polepszenia standardu usług publicznych czy wykorzystania zasobów. Według tej koncepcji to właśnie społeczność wykorzystuje nowoczesne technologie w celu poprawy jakości i poziomu życia oraz zrównoważonego rozwoju. Społeczność, która na swoim terenie współpracuje i wspólnie decyduje o swoim rozwoju i rozwiązywaniu nękających je problemów. Podejście takie nie polega na wdrożeniu rozwiązania uniwersalnego a opera się na potrzebach i potencjale danego obszaru.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji

	✓	✓	✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Przyjęta forma opracowania projektu wpłynie na wzrost zainteresowania i realizacji inicjatyw w formułach partnerskich oraz z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań wpływających na poprawę sytuacji w społeczności lokalnej. W rezultacie, formuła partnerstwa stanie się w przyszłości regułą. Wartością dodaną będzie wzrost innowacyjności obszaru, która będzie dotyczyła inicjatyw oddolnych skupiających się na pilotażach rozwiązań zmieniających sposób funkcjonowania społeczności lokalnej i poprawiających jakość ich życia a także zwiększających zaangażowanie w sprawy lokalne. Szerokie zachęcanie mieszkańców do realizacji oddolnych inicjatyw wpłynie na zwiększenie spójności i aktywizację lokalnych społeczności, w tym szczególnie osób młodych oraz seniorów, przyczyni się do wzrostu poczucia tożsamości lokalnej oraz lepszej integracji społeczności. Istotnym elementem operacji realizowanych w formule partnerskiej będzie sieciowanie, wymiana doświadczeń oraz propagowanie dobrych przykładów, które są dowodem na powodzenie w działaniu. Nie bez znaczenia jest edukacja i poszerzanie światopoglądu.		
Szacunkowy koszt	300 000,00 zł		
Źródła finansowania	-Projekt „Regiony Rewitalizacji 3.0” współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027		
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 4/P – „ORLE GNIAZDO” 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 6/P – Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 8/P – Wyznaczenie szlaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 10/P – Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady 11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej 17/P – STREFA AKTYNWEGO SENIORA 1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach 2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 5/D - NATURA OD KUCHNI 6/D – Komarowska Parada Orkiestr Dętych 8/D – „Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą” 9/D – Rozwój interwencyjnych usług wsparcia 10/D – Rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji		

11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada 13/D - Rozwój świadomość ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada 14/D - Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji

Numer i nazwa projektu		8/D – „Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą”		
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia		Biblioteka w Komarowie –Osadzie		
Zakres realizowanych działań		Zakres przedsięwzięcia obejmować będzie następujące elementy: 1. Celem działań jest wsparcie ludzi młodych w zachowaniu tożsamości z obszarem, w którym żyją, uczą się i pracują. Obejmują one sferę historyczną, kulturalną oraz przyrodniczą. Realizowane będą poprzez organizowanie warsztatów, konkursów i spotkań ze świadkami historii, zwłaszcza lokalnej, kultury i tradycji gminy (prowadzenie wywiadów z ludźmi, spisywanie tych relacji i ewentualne wydanie ich w publikacji), ale także zapraszanie na spotkania osób „z zewnątrz”, które zajmują się wyżej wymienionymi zagadnieniami. Planuje się założenie literackiego koła dyskusyjnego, w którym wymieniane będą refleksje na temat literatury pięknej, historycznej i obyczajowej. Ponadto zakłada się zwiększanie świadomości ekologicznej wśród ludzi młodych przez propagowanie zrównoważonego rolnictwa, zielonej gospodarki, a także ukazywanie pozytywnego obrazu łowiectwa jako ważnego obszaru ojczystej gospodarki i filaru ochrony przyrody (konkursy, warsztaty i spotkania z kompetentnymi osobami). Wszystkie zaplanowane wyżej inicjatywy mają za zadanie odnowić i umocnić tożsamość młodych ludzi ze swoją „małą ojczyzną”, pobudzić patriotyzm, zachęcić młodzież do aktywnego i kreatywnego spędzania czasu, pogłębić wiedzę, a także doprowadzić do budowania trwałych i zdrowych relacji społecznych. 2. Utworzenie Mobilnej Biblioteki, która np. 1 x w miesiącu odwiedzałaby poszczególne miejscowości, aby dowieźć mieszkańcom książki 3. Utworzenie księżkomatu (Księżkomat to urządzenie samoobsługowe, które działa jak popularne paczkomaty. Wystarczy zamówić książkę, film lub audiobook przez katalog biblioteczny online i wybrać opcję odbioru w księżkomacie). 4. Utworzenie przy bibliotece czytelnicy pod chmurką, w której mieszkańcy mogą się spotkać, porozmawiać, przeczytać prasę lub książkę, odpocząć; ustawienie przed biblioteką zacytanych ławek (ławki w kształcie książki) np. Ławka Spełnionego Twórcy, Ławka Odwagi, Ławka Pełna Metafor, Ławka Szczęścia – to nowatorskie formy promocji czytelnictwa. 5. Organizacja spotkań autorskich - to wyjątkowa okazja, by osobiście poznać autora, porozmawiać o tajnikach twórczej pracy, o przesłaniach zawartych w książkach czy otrzymać autograf. To doskonała okazja do bliższego zetknięcia się z literaturą i autorem, który potrafi wciągnąć czytelników w niezwykle historie. Celem prowadzonych działań będzie m.in. lepsza integracja lokalnej społeczności i docenienie lokalnej kultury i tradycji. Ważna będzie też idea integracji międzypokoleniowej i towarzyszące temu zwiększenie aktywności seniorów oraz dowartościowanie osób starszych poprzez stworzenie im warunków do przekazywania swojej wiedzy i doświadczenia młodszemu pokoleniu. Głównym celem projektu jest zwiększenie zainteresowania lokalnej społeczności kulturą i historią gminy, tradycjami i obyczajami ludowymi regionu, aktywizacja lokalnej społeczności wokół ochrony dziedzictwa kulturowego oraz integracja różnych środowisk działających w obrębie kultury ludowej Lubelszczyzny. Jako priorytet powinno być traktowane przekazywanie dzieciom i młodzieży tradycji regionalnych w ich możliwie najwierniejszej formie		
Oddziaływanie przedsięwzięcia		Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu

	✓	zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Suma zadań składających się na planowane przedsięwzięcie przyczyni się z jednej strony do rozbudowy oferty instytucji kultury, z drugiej tworzyć będzie platformę/pretekst do spotkań i integracji. Podstawowym założeniem przedsięwzięcia jest integracja pomiędzy różnymi pokoleniami, przekazywanie wiedzy i umiejętności młodym przez osoby starsze. Dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi: wzrost włączenia społecznego poprzez wzrost uczestnictwa w kulturze, wzrośnie poziom aktywności mieszkańców, a co za tym idzie, nastąpi wzmocnienie kapitału społecznego. Poprzez realizację projektu nastąpi wzmocnienie poczucia przynależności do danego regionu, jego tradycji i kultury wśród lokalnej społeczności.		
Szacunkowy koszt	1 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021-2030 (NOWEFIO) - Narodowy Instytut Wolności Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego - Środki fundacji (m.in. Fundację BGK im. J. K. Steczkowskiego, mBanku, Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności) i inne		
Przedsięwzięcia komplementarne	14/P – RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE 17/P – STREFA AKTYWNEGO SENIORA 5/D - NATURA OD KUCHNI 7/D – Grant rewitalizacyjny 13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada 14/D - Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji		

Numer i nazwa projektu	9/D – Rozwój interwencyjnych usług wsparcia
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie - Osadzie Ewentualni partnerzy (OPS z terenu powiatu zamojskiego oraz NGO)
Zakres realizowanych działań	Wśród wielu problemów, ujawnionych w trakcie prowadzonego procesu partycypacji społecznej, znajduje się również kwestia odczuwalnego przez mieszkańców nie tylko obszaru rewitalizacji, ale również całej gminy Komarów-Osada deficytu usług psychologicznych i specjalistycznych. W szczególności mieszkańcy odczuwają bardzo mocno deficyt dostępnych usług psychologicznych w sytuacjach kryzysowych, gdy taka pomoc jest potrzebna nagle. Problem ten jest szczególnie istotny ze względu na fakt, iż w obrębie gminy nie ma podmiotu/jednostki stricte zajmujące interwencją kryzysową. Najbliższa tego typu instytucja usytuowana jest w Zamościu (ok.21 km). Jest to Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zamościu (ul. Jana Kilińskiego 32). W ramach ośrodka udzielane jest wsparcie w ramach interwencji kryzysowej, porady psychologiczne i prawne, działa grupa wsparcia, prowadzony jest hostel oraz telefon zaufania, który czynny jest do poniedziałku do piątku w godz. od 7.30 do 18.30). W powiecie zamojskim działa również Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczepieszynie (ul. Ogrodowa 14; około 42 km). W ramach ośrodka udzielana jest pomoc psychologiczna, pedagogiczna, prawna, socjalna,

	a także pomoc w postaci tymczasowego schronienia w hostelu. Ośrodek prowadzi działalność w następujący sposób : poniedziałki, środy w godzinach: 8:00 - 19:00, wtorki, czwartki, piątki w godzinach: 8:00- 17:00, hostel otwarty – całodobowo we wszystkie dni tygodnia. Problemem w tym zakresie jest limitowany czas funkcjonowania tychże ośrodków oraz stosunkowo daleka ich odległość względem gminy Komarów-Osada. Doświadczenia ostatnich lat (pandemii COVID-19, wojna w bliskim sąsiedztwie), odcisnęły bardzo mocno piętno na psychice mieszkańców i odczuwają oni coraz częściej potrzebę uzyskania pomocy. Ze względu na specyfikę miejsca należy pamiętać, iż konieczność skorzystania z pomocy psychologicznej jest nadal tematem tabu i wręcz czymś wstydlivym. Wobec tego, spora część mieszkańców nie decyduje się na szukanie pomocy. Niepokoją również opinie wśród osób korzystających z dostępnych form pomocy. Nie są oni usatysfakcjonowani uzyskaną pomocą. Podstawowym problemem w tym jest brak znajomości kadr (w tym pracowników instytucji pomocy społecznej) specyfiki interwencji kryzysowej. Celem projektu jest wspieranie integracji społecznej osób dotkniętych kryzysem i ich otoczenia poprzez specjalistyczne usługi oraz podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi interwencji kryzysowej na terenie gminy Komarów-Osada oraz ewentualnych partnerów projektu. Naszym zamierzeniem jest zaproszenie do udziału w projekcie partnerów (OPS) z gmin sąsiadujących, w celu zwiększenia oddziaływania efektów projektu. Koncepcja projektu zakłada przedsięwzięcia o charakterze systemowym, tj. wykraczającym poza obszar gminy (o ile zgłoszą się zainteresowani partnerzy. Projekt realizowany będzie w partnerstwie, które obejmować będzie podmioty z dwóch sektorów: społecznego i publicznego. Cele szczegółowe projektu to: - wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci - rozwój usług specjalistycznych i interwencyjnych dla osób doświadczających kryzysu, przemocy, dyskryminacji - podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi interwencji kryzysowej - zapewnienie dostępu do usług m.in. poradnictwa specjalistycznego, psychologicznego, psychologicznego dla dzieci, prawnego, terapii i socjalnego osobom dotkniętym kryzysem i ich otoczenia. W ramach projektu zaplanowano rozwój kompleksowych usług, które przyczynią się do realizacji celu głównego: - usługi specjalistyczne i interwencyjne dla osób doświadczających kryzysu, przemocy, dyskryminacji - grupy wsparcia oraz warsztaty dla osób doświadczających kryzysu, przemocy, dyskryminacji - szkolenia doskonalące, warsztaty dla kadry świadczącej usługi interwencji kryzysowej, - utworzenie całodobowej infolinii punktu interwencji kryzysowej		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
Wpływ na cele rewitalizacji	✓		✓
	Projekt jest szczególnie istotny dla mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji. To oni bezpośredni zgłosili potrzebę rozwoju tego rodzaju usług publicznych. W efekcie realizacji projektu mieszkańcy uzyskają dostęp do pomocy w sytuacji kryzysowej, która pozwala na przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencja kryzysowa umożliwia odzyskanie równowagi wewnętrznej. Osoba, która		

	upora się ze swoim problemem, wyjdzie z kryzysu, odzyskuje poczucie sprawczości. Celem interwencji może być pomoc klientowi w uzyskaniu większej świadomości na temat swojego problemu i zmianie poglądów na jego temat. Dzięki temu osoba odzyskuje kontrolę nad swoim problemem. W efekcie interwencji kryzysowej klient odzyskuje umiejętność skutecznego radzenia sobie z problemami. Interwencja może także pomóc w adekwatnej ocenie okoliczności, które wpływają na powstanie kryzysu. Klient uzyskuje pomoc w znalezieniu skutecznych alternatyw do stosowanych dotychczas nieskutecznych zachowań. W efekcie następuje nie tylko rozwiązanie problemu i wyjście z kryzysu, ale klient zyskuje kompetencje, które pomogą mu w przyszłości w radzeniu sobie z trudnymi doświadczeniami. Projekt przyczynia się do urzeczywistnienia przedmiotowego celu strategicznego. Wpływ na znaczny rozwój usług na terenie nie tylko obszaru rewitalizacji, ale całej gminy. Dostęp do specjalistycznych usług wpłynie znacznie na podniesienie jakości życia mieszkańców. Przedsięwzięcie ma istotne znaczenie zarówno dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji, jak również całej gminy Komarów-Osada. To właśnie zgłoszone potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji stanowiły podstawę opracowania koncepcji przedmiotowego projektu. Mając na względzie istniejącą sytuację niezbędne jest podjęcie trudu wprowadzenia zmian systemowych, nie tylko punktowych o znacznie ograniczonym zasięgu. Jednocześnie na podkreślenie zasługuje fakt, iż projekt w sposób bezpośredni odpowiada na problemy zgłoszone przez mieszkańców i przyczyniła się do zminimalizowania zdiagnozowanych problemów społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, tj. wykluczenia społecznego, deficytu usług poradnictwa specjalistycznego, psychologicznego, w tym dziecięcego oraz rodzinnego, deficytu ośrodków wsparcia kryzysowego oraz przemocy rodzinnej.
Szacunkowy koszt	500 000,00 zł
Źródła finansowania	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2017-2021 i inne
Przedsięwzięcia komplementarne	7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 8/P – Wyznaczenie szlaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś 14/P – RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE 17/P – STREFA AKTYWNEGO SENIORA 18/P – Rozwój usług społecznych i zdrowotnych w gminie Komarów-Osada 7/D – Grant rewitalizacyjny 9/D – Rozwój interwencyjnych usług wsparcia 10/D – Rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji

Numer i nazwa projektu	2017-2021 – Rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	CIS w Komarowie –Osadzie z siedzibą w Janówce Zachodniej
Zakres realizowanych działań	Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzącym w sferze społecznej w wyznaczonym obszarze rewitalizacji, silnie związanym z innymi negatywnymi procesami, jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy).

	Głównym celem przedsięwzięcia jest wsparcie działań istniejącego CIS poprzez starzenie warunków dla jego rozwoju, w tym wzrost zatrudnialności w sektorze ekonomii społecznej na terenie gminy Komarów-Osada, w szczególności w wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Projekt obejmuje wsparcie na tworzenie nowych miejsc w CIS.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
	✓	✓	✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Przedsięwzięcie bezpośrednio wpłynie na wzrost zatrudnienia i integracji społecznej w obszarze rewitalizacji, ze szczególnym ukierunkowaniem na tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej. Dzięki temu nastąpi poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem. Efektem prowadzonych działań będzie zahamowanie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych. W efekcie powołania do życia podmiotów ekonomii społecznej ich członkom zostanie umożliwione odbudowanie i podtrzymywanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy i zamieszania. Oprócz tego uzyskają oni szansę na odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Skoordynowane działania ukierunkowane na aktywizację zawodową mieszkańców obszaru będą sprzyjały zatrzymaniu negatywnych trendów, związanych z zarobkowym odpływem migracyjnym zwłaszcza młodych osób, negatywnie wpływającym na perspektywy rozwojowe regionu.		
Szacunkowy koszt	3 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 i inne		
Przedsięwzięcia komplementarne	7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 8/P – Wyznaczenie szklaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś 14/P – RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE 17/P – STREFA AKTYNWEGO SENIORA 18/P – Rozwój usług społecznych i zdrowotnych w gminie Komarów-Osada 7/D – Grant rewitalizacyjny 9/D – Rozwój interwencyjnych usług wsparcia		

Numer i nazwa projektu		11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada		
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Gmina Komarów-Osada Mieszkańcy gminy			
Zakres realizowanych działań	Wśród wielu problemów obszaru rewitalizacji znajduje się również wysoki udział budynków pokrytych szkodliwym dla zdrowia i życia ludzkiego oraz jakości środowiska naturalnego azbestem. Pomimo uczestnictwa w latach wcześniejszych w projektach, których głównym zamierzeniem była utylizacji azbestu („System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego”, współfinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020) zarówno na obszarze rewitalizacji, jak również całej gminy nadal pozostaje duża ilość azbestu do usunięcia.			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	
	✓		✓	
Wpływ na cele rewitalizacji	Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Szczególną cechą azbestu jest to, że włókna gromadzą się i pozostają w tkance płucnej w ciągu całego życia. Zmiany chorobowe mogą pojawić się po kilku lub nawet kilkudziesięciu latach. Włókna azbestu trafiają do organizmu głównie drogą oddechową, z wdychanym powietrzem, i w niewielkim tylko stopniu przez skórę i z układu pokarmowego. Jak wskazują liczne badania kontakt z azbestem stanowi przyczynę wielu chorób, m.in.: azbestozę, raka płuc, raka oskrzeli oraz raka opłucnej zwanego międzybłoniakiem. Wdychający włókna częściej chorują też na inne nowotwory - raka żołądka, krtani, nerek, jelit, trzustki, jajnika oraz chłoniaki. Na podkreślenie zasługuje również fakt, iż azbest jest zaliczany aktualnie do dziesięciu najgroźniejszych zanieczyszczeń Ziemi. Wobec wyżej zaprezentowanego wpływu azbestu na stan zdrowia mieszkańców niezwykle istotna jest kontynuacja działań w zakresie usuwania tej szkodliwej substancji na terenie gminy Dzięki czemu nastąpi zmniejszenie negatywnych skutków zdrowotnych mieszkańców spowodowanych obecnością azbestu oraz likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.			
Szacunkowy koszt	10 000 000,00 zł			
Źródła finansowania	- Środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 i inne - Środki prywatne mieszkańców			
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej			

9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu   11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej   15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji   16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada   1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach   3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada   12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada   13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada   15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa projektu	12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Gmina Komarow-Osada
Zakres realizowanych działań	Wśród problemów mieszkańców obszaru rewitalizacji na pierwszy plan wysuwa się stan zubożenia mieszkańców, bezrobocie albo niskie dochody, które nierzadko wpływają na brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb socjalno-bytowych. Tym bardziej nie pozwala na samodzielne inwestowanie w technologie OZE. Brak odpowiednich zasobów finansowych oraz niewystarczająca świadomość ekologiczna przyczyniają się do uzależnienia mieszkańców od tradycyjnych metod produkcji energii cieplnej i elektrycznej. Te z kolei są kosztochłonne i powodują znaczne obciążenie budżetów domowych (wzrastające ceny nośników oraz całoroczna potrzeba dostępu do c.w.u., c.o.). Ponadto tradycyjne metody pozyskiwania energii cieplnej są niezwykle szkodliwe dla środowiska naturalnego (emisja szkodliwych substancji do powietrza przez cały rok), a przez to dla samych mieszkańców. Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości środowiska naturalnego na terenie gminy Komarów-Osada wpływająca na wzrost jakości życia społeczności lokalnej oraz zwiększenie konkurencyjności obszaru. Przedmiotowy cel zostanie osiągnięty w efekcie realizacji następujących celów szczegółowych: redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza dzięki montażowi instalacji OZE w gospodarstwach domowych, podniesienia jakości życia mieszkańców gminy w efekcie stosowania alternatywnych źródeł energii, zmniejszenie obciążeń budżetów gospodarstw domowych. Zakres przedsięwzięcia obejmuje budowę i rozbudowę instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej (również z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci), w tym z zapewnieniem możliwości usuwania wyrobów zawierających azbest przed dokonaniem montażu instalacji oraz budowę i rozbudowę instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (również z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE). Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do transformacji dotychczasowych źródeł pozyskiwania energii, w kierunku wykorzystania technologii ekologicznych i niskoemisyjnych oraz zaspokojenia rosnących potrzeb energetycznych społeczności. W efekcie powstaną nowe jednostki wytwórcze do produkcji energii z OZE, co bezpośrednio przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń oraz umożliwi efektywne i racjonalne korzystanie z zasobów. Projekt zwiększy bezpieczeństwo energetyczne regionu, przy wykorzystaniu jego

	naturalnych uwarunkowań i potencjału. Wpłyne na poprawę jakości życia mieszkańców. Przedsięwzięcie obejmuje mieszkańców całej gminy. W jego ramach przewidziano preferencje dla najuboższych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Preferencje dotyczą zarówno pierwszeństwa na liście uczestników projektu, jak również dodatkowych dopłat do wkładu własnego niezbędnego do wniesienia przez uczestnika projektu.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
	✓		✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Wśród korzyści wynikających z zastosowania OZE należy wymienić korzyści ekonomiczno-społeczne (wprowadzenie niewyczerpalnych i tanich źródeł energii - w miejsce trudniej dostępnych i coraz droższych paliw kopalnych), ekologiczne (zredukowanie emisji zanieczyszczeń powietrza związanych z przetwarzaniem paliw kopalnych i redukcja efektu cieplarnianego) i zdrowotne (ograniczenie zachorowań wynikających z zanieczyszczeń środowiska). Dodatkowo dzięki realizacji przedsięwzięcia nastąpi zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego gminy i dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej oraz ciepłej. Realizacja przedsięwzięcia przyniesie wymierne korzyści społeczno-ekonomiczne. W efekcie realizacji nastąpi poprawa warunków bytowych mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak również pozostałej części gminy Komarów-Osada (poprzez ułatwiony dostęp do ciepłej wody użytkowej oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej) oraz zwiększenie komfortu życia (wyeliminowana zostanie potrzeba całorocznego użytkowania pieców z ręcznym załadunkiem paliwa). W konsekwencji, zmniejszeniu podlegać będzie stopa ubóstwa energetycznego. Ponadto, ze względu na znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery (CO₂, CO, SO₂, tlenki azotu - NO_x, pyły oraz benzo(α)pirenu) zredukowany zostanie negatywny wpływ produkcji energii ciepłej na środowisko naturalne. Skutkiem dodatkowym będzie poprawa jakości życia/zdrowia mieszkańców. Kolejnymi korzyściami będą korzyści ekonomiczne w postaci redukcji zużycia kosztownych tradycyjnych surowców energetycznych i zmniejszenie obciążenia budżetów domowych. W wymiarze regionalnym, wygenerowane oszczędności pozostaną w regionie aktywizując lokalny potencjał gospodarczy, co przyniesie zwiększenie poziomu dobrobytu. Wzrost popularności rozwiązań z zakresu OZE na terenie gminy przełoży się na zmniejszenie zużycia konwencjonalnych paliw i poprawę efektywności ich wykorzystania (racjonalna gospodarka zasobami i realizacja zasady zrównoważonego rozwoju).		
Szacunkowy koszt	3 000 000,00 zł		
Źródła finansowania	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 i inne		
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej		

9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu   11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej   15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji   16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada   1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach   3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada   11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada   13/D - Rozwój świadomość ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada   15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa projektu	13/D - Rozwój świadomość ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie –Osadzie Gminna Biblioteka Publiczna w Komarowie-Osadzie
Zakres realizowanych działań	Edukacja ekologiczna odgrywa bardzo ważną rolę w kształtowaniu świadomości prośrodowiskowej. Edukacja ma za zadanie wykształcić nowe spojrzenie na środowisko i jego walory oraz nauczyć jak chronić przyrodę i racjonalnie korzystać z jej dóbr. Przedmiotem przedsięwzięcia jest realizacja zintegrowanych działań na rzecz kształtowania prawidłowych postaw i nawyków w zakresie zdrowia, żywienia, uprawiania sportu, zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców. Całość realizowanych przedsięwzięć służyć ma również integracji lokalnej społeczności, w tym w szczególności integracji międzypokoleniowej. Jednym z głównych działań będzie rozwijanie i wspieranie pozaszkolnych form edukacji oraz akcji ukierunkowanych na dbanie o wspólną przestrzeń skierowanych do wszystkich mieszkańców. W ramach przedsięwzięcia przewidziano np. organizację konkursów przyrodniczych, organizację akcji cyklicznego wspólnego sprzątnięcia najbliższej okolicy, przygotowanie ścieżek przyrodniczych i dydaktycznych, realizacja warsztatów ekologicznych o różnej tematyce, promowanie informacji w zakresie możliwości dofinansowania do wymiany pieców węglowych na ekologiczne źródła ogrzewania oraz dofinansowania w zakresie montażu odnawialnych źródeł energii, realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych i zmniejszających energochłonność budynków mieszkalnych. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych zgłaszano, iż dzieci mają problemy związane z brakiem ruchu i wadami postawy, spora część z nich stale nie uprawia aktywności ruchowej – przyzwyczajone są do spędzania wolnego czasu przed telewizorem czy komputerem. Problem ten dotyczy również dorosłych mieszkańców. Nie przestrzegają również zasad zdrowego żywienia. Na taki stan rzeczy wpływ mają przede wszystkim ugruntowane nieprawidłowe nawyki rodziców nie przywiązują wagi do zdrowego stylu życia pojmowanego w kontekście aktywności ruchowej oraz zdrowego żywienia. Wobec czego drugi filar przedmiotowego przedsięwzięcia będzie stanowiła realizacja małych przedsięwzięć przyczyniających się do uatrakcyjnienia oferty spędzania czasu, w tym m.in.: organizacja imprez i festynów o tematyce zdrowotnej, organizacja zabaw i ćwiczeń ruchowych oraz zajęć dedykowanych zarówno dzieciom w wieku przedszkolnym jak i w wariacie i osobom dorosłym (m.in. maraton zumby, zumba kids itp.), organizacja eventów sportowych np. zawodów drwali, itp., promocja aktywnego i zdrowego trybu życia wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji,

	prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie różnego rodzaju chorób. Możliwość uczestnictwa w realizacji wspólnych przedsięwzięć, angażujących osoby w różnym wieku, będzie również ważnym elementem integrującym lokalną społeczność.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
	✓		✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Podniesienie wiedzy ekologicznej mieszkańców przyczyni się do zmian ich nieprawidłowych nawyków. Wpłynie to pozytywnie na poprawę zarówno środowiska naturalnego, jak i jakości zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji. Prawidłowe i ekologiczne nawyki oraz przeprowadzone działania związane z kwestiami zdrowotnymi wpłyną na polepszenie stanu zdrowia lokalnej społeczności. Czyste środowisko naturalne to jedno z głównych atutów i potencjałów wpływających na możliwość rozwoju branży turystycznej. Poprawa jakość środowiska naturalnego wpłynie na podniesienie atrakcyjność turystycznej obszaru rewitalizacji.		
Szacunkowy koszt	150 000,00 zł		
Źródła finansowania	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 - Program Regionalny Wsparcia Edukacji Ekologicznej na lata 2022-2025 - Środki Ministerstwa Zagranicznych w ramach programu „Edukacja globalna” - Fundusz Naturalnej Energii (Spółka GAZ-SYSTEM) - „Sport na start” - Fundacja BGK im. J. K. Steczkowskiego i inne		
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadani mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej 15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji 16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada 1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada		

15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada

Numer i nazwa projektu		14/D - Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji		
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia		Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie –Osadzie Gminna Biblioteka Publiczna w Komarowie-Osadzie		
Zakres realizowanych działań		Zakres przedsięwzięcia obejmuje organizację cyklu działań edukacyjnych skierowanych do dwóch grup wiekowych. Pierwsza z grup obejmuje dzieci i młodzież. Druga grupa obejmie natomiast osoby w wieku dorosłym. Działania edukacyjne prowadzone będą w różnych formach, m.in. dodatkowych zajęć edukacyjnych w szkołach, organizowanych pikników, spotkań, eventów. Bycie przedsiębiorczym to umiejętność, która przydaje się zarówno w życiu zawodowym, jak i prywatnym. Kształcenie w zakresie przedsiębiorczości ma pierwszorzędne znaczenie dla konkurencyjności i trwałego wzrostu gospodarki obszaru rewitalizacji. Podkreślenia wymaga fakt, iż przedsiębiorczość jest pojęciem szerokim, na które składają się umiejętności i wiedza finansowa oraz kompetencje „miękkie”, niezbędne do skutecznego działania. Głównym celem przedsięwzięcia jest wsparcie postaw i rozwój kompetencji przedsiębiorczych wśród społeczności lokalnej. W ramach przedsięwzięcia panuje się m.in. cykl warsztatów dla uczniów w celu wzmocnienia w nich umiejętności uczenia się, kształtowania postaw przedsiębiorczych i społecznych, cykl zajęć z lokalnymi przedsiębiorcami działającymi w wybranych branżach gospodarczych, prowadzonych metodą wywiadu z elementami sesji motywującej i aktywizującej uczniów, edukacyjną grę w plenerze, której scenariusz opierał się będzie na uproszczonej symulacji zakładania i rozpoczynania własnej działalności gospodarczej. Celem gry będzie promowanie, pobudzanie i kształtowanie postaw przedsiębiorczych i społecznych u uczniów, wizyty studyjne. Prowadzone zajęcia pozwolą na wzrost wiedzy ekonomicznej oraz postawy przedsiębiorczości i racjonalnego decydowania oraz rozwijania wśród dzieci tych kompetencji, które w przyszłości będą poszukiwane na rynku pracy i przyczynią się do rozwoju ich kariery zawodowej. Z postawą przedsiębiorczą wiążą się takie kompetencje jak kreatywność, innowacyjność czy podejmowanie ryzyka mające duży wpływ na skuteczną realizację przedsięwzięć ekonomicznych. W ramach prowadzonych przedsięwzięć przedsiębiorczości będzie ujmowana nie tylko w kontekście gospodarczym, ale też społecznym, a zatem promującym społeczną odpowiedzialność biznesu. Wśród proponowanych zagadnień znajdują się np. umiejętność podejmowania decyzji i osiągania celów czy sztuka budżetowania oraz oszczędzania.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia		Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
		✓	✓	✓
Wpływ na cele rewitalizacji		Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać w sposób bezpośredni zdiagnozowanym problemom sfery społecznej i gospodarczej obszaru rewitalizacji. Dzięki niemu nastąpi wzrost kompetencji i umiejętności pozwalających na rozwój postawy bycia przedsiębiorczym wśród lokalnej społeczności. Przeprowadzone różnego rodzaju działania zachęcą do poszukiwania nowych rozwiązań, pomysłów i aktywności w dziedzinie przedsiębiorczości. Pozwolą także na zwiększenie kreatywności i innowacyjności, co przełoży się na zwiększenie jakości kapitału ludzkiego na przyszłość. Prowadzone w placówce edukacyjnej zajęcia pozwolą na wzrost wiedzy ekonomicznej oraz postawy		

	przedsiębiorczości i racjonalnego decydowania oraz rozwijania wśród dzieci tych kompetencji, które w przyszłości będą poszukiwane na rynku pracy i przyczynią się do rozwoju ich kariery zawodowej. Realizacja projektu wpłynie na zmianę mentalności i postrzegania świata przez mieszkańców rewitalizacji. Pozwoli na rozwój kompetencji społecznych oraz wzrost wiedzy ekonomicznej, co będzie miało bezpośredni wpływ na podniesienie jakości kapitału społecznego. Zwiększy również konkurencyjność mieszkańców na rynku pracy. Dzięki niemu nastąpi wzrost zainteresowania mieszkańców prowadzeniem działalności gospodarczej, co w przyszłości wpłynie na wzrost liczby podmiotów gospodarczych, wzrost liczby miejsc pracy oraz ogólne ożywienie gospodarcze obszaru. Rozwój sfery gospodarczej wpłynie na poprawę sytuacji w sferze społecznej, tj. zmniejszenie skali bezrobocia i zubożenia społeczności lokalnej.
Szacunkowy koszt	30 000,00 zł
Źródła finansowania	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 - „Były sobie pieniądze” - Fundacja BGK im. J. K. Steczkowskiego i inne
Przedsięwzięcia komplementarne	12/P – Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie 13/P – Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada 7/D – Grant rewitalizacyjny 8/D – „Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą” 10/D – Rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji

Numer i nazwa projektu	15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada		
Podmioty odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia	Gmina Komarów-Osada Koła Gospodyń Wiejskich z terenu gminy Komarów –Osada		
Zakres realizowanych działań	Ze względu na specyfikę gminy Komarów-Osada świetlice stanowią naturalne i niekiedy jedyne miejsce spotkań lokalnej społeczności, jej integracji i podejmowania działań kulturalnych czy obywatelskich. Wobec czego istotne jest podnoszenie jakości i komfortu budynków służących społeczności lokalnej. Zakres realizowanego przedsięwzięcia obejmuje prace remontowe i modernizacyjne świetlic na terenie gminy Komarów–Osada wraz z zakupem sprzętu niezbędnego do prowadzenia działań statutowych. Przedsięwzięcie wpłynie na profesjonalizację i poprawę komfortu prowadzonej przez mieszkańców działalności. W ramach prowadzonych prac nastąpi również częściowo zwiększenie dostępności obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
	✓		✓
Wpływ na cele rewitalizacji	Przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom sfery technicznej (m.in. w zakresie niewystarczającego stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, ich dużej energochłonności oraz braku dostosowania do potrzeb osób		

	niepełnosprawnych). Przyczyni się ono do znacznej poprawy warunków i komfortu użytkowania świetlic, czego bezpośrednim efektem będzie wzrost oddolnych inicjatyw realizowanych przez społeczność lokalną. Zadbane i atrakcyjna przestrzeń pobudzi mieszkańców do aktywności kulturalnej i społecznej.
Szacunkowy koszt	1 000 000,00 zł
Źródła finansowania	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027 - Fundacja BGK im. J.K. Steczkowskiego – Program Gospodynie do dzieła! i inne
Przedsięwzięcia komplementarne	1/P – Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej 2/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich 3/P – Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół 5/P – Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada 6/P – Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada 7/P – Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej 9/P – Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadaniu mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu 10/P – Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady 11/P – Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej 15/P – Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji 16/P – Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada 1/D- Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach 2/D - Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada 3/D - Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada 4/D - Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada 11/D – Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada 12/D – Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada

5.3 Szacunkowe ramy finansowe

Dywersyfikacja źródeł finansowania stanowi jeden z podstawowych warunków decydujących o powodzeniu procesu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Różnorodność i komplementarność finansowa decyduje o tym, że realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie efektywna i bezpieczna (zwiększa szanse na powodzenie i pełną realizację założeń).

5.3.1 Indykatywne ramy finansowe GPR

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane przez różnorodne grupy podmiotów tj. przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego. Do pierwszego rodzaju źródeł finansowania (tj. komercyjnych) zalicza się przede wszystkim kredyty, pożyczki, obligacje komunalne. Ponadto wskazuje się, że niektóre działania mogą być wspierane przez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów prywatnych i pozarządowych. Na etapie realizacji zapisów GPR bardzo istotna jest współpraca różnych podmiotów gwarantująca powodzenie wdrażanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wspomniany drugi rodzaj obejmuje źródła niekomercyjne. Wśród nich największe znaczenie mają środki własne budżetu gminy, fundusze europejskie oraz środki pochodzące z programów krajowych.

Poniższa tabela prezentuje szacowane koszty realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Na uwadze mieć należy, iż zaplanowane źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć mogą ulec zmianie.

Tabela 19 Indykatywne ramy finansowe podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nr projektu	Nazwa projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Okres realizacji	Szacunkowa wartość projektu (PLN)	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (PLN)	Środki prywatne (PLN)	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS (PLN)	Środki pochodzące z innych źródeł (PLN)	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia (PLN)
1/P	Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej	Inwestycyjne	Gmina Komarów-Osada	2024-2027	18 000 000,00	15 160 000,00 - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	0,00	0,00	0,00	3 040 000,00
2/P	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2024-2028	3 000 000,00	0,00	0,00	2 550 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	450 000,00
3/P	Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2024-2026	11 775 000,00	10 000 000,00 - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	0,00	0,00	0,00	1 775 000,00
4/P	„ORLE GNIAZDO”	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2025-2029	4 170 000,00	0,00	0,00	3 127 500,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego	0,00	1 042 500,00

Nr projektu	Nazwa projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Okres realizacji	Szacunkowa wartość projektu (PLN)	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (PLN)	Środki prywatne (PLN)	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS (PLN)	Środki pochodzące z innych źródeł (PLN)	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia (PLN)
								na lata 2021-2027		
5/P	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2024-2025	5 000 000,00	0,00	0,00	4 250 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	750 000,00
6/P	Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2025-2028	3 000 000,00	0,00	0,00	2 550 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	450 000,00
7/P	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2027-2029	3 500 000,00	0,00	0,00	2 975 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	525 000,00
8/P	Wyznaczenie szklaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada,	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2025-2028	800 000,00	0,00	0,00	0,00	680 000,00 - Środki Lokalnej Grupy Działania	120 000,00

Nr projektu	Nazwa projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Okres realizacji	Szacunkowa wartość projektu (PLN)	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (PLN)	Środki prywatne (PLN)	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS (PLN)	Środki pochodzące z innych źródeł (PLN)	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia (PLN)
	Komarów-Dolny i Komarów-Wieś								- Środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027	
9/P	Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadania mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2025-2028	5 000 000,00	0,00	0,00	4 250 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	750 000,00
10/P	Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2025-2028	2 000 000,00	0,00	0,00	1 700 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	300 000,00
11/P	Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2025-2028	300 000,00	0,00	0,00	255 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	45 000,00
12/P	Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka	Nieinwestycyjny	Szkoła Podstawowa im. Henryka	2025-2028	1 000 000,00	0,00	0,00	850 000,00 - Fundusze Europejskie	0,00	150 000,00 (wkład własny niepieniężny)

Nr projektu	Nazwa projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Okres realizacji	Szacunkowa wartość projektu (PLN)	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (PLN)	Środki prywatne (PLN)	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS (PLN)	Środki pochodzące z innych źródeł (PLN)	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia (PLN)
	Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie		Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie					dla Lubelskiego na lata 2021-2027		
13/P	Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada	Nieinwestycyjny	Przedszkole Samorządowe w Komarowie – Osadzie Przedszkole Samorządowe w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Zubowicach	2025-2026	700 000,00	0,00	0,00	595 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	105 000,00 (wkład własny niepieniężny)
14/P	RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE	Nieinwestycyjny	Koło Gospodyń Wiejskich w Komarowie- Wsi	2024-2028	10 000,00	0,00	0,00	0,00	10 000,00 „Danie Wspólnych Chwil”- Fundacja Biedronki	0,00
15/P	Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2024-2025	2 490 000,00	2 116 500,00 -Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	0,00	0,00	0,00	373 500,00
16/P	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2024-2025	800 000,00	524 400,00 zł - Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	0,00	134 260,00 Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	141 340,00 zł

Nr projektu	Nazwa projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Okres realizacji	Szacunkowa wartość projektu (PLN)	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (PLN)	Środki prywatne (PLN)	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS (PLN)	Środki pochodzące z innych źródeł (PLN)	Wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia (PLN)
17/P	STREFA AKTYWNEGO SENIORA	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie-Osadzie Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie-Osady	2025-2026	2 000 000,00	0,00	0,00	1 700 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	300 000,00 (wkład własny niepieniężny)
18/P	Rozwój usług społecznych w gminie Komarów-Osada	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie-Osadzie	2025-2026	3 000 000,00	0,00	0,00	2 550 000,00 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	450 000,00 (wkład własny niepieniężny)
19/P	Zwiększenie efektywności nauczania języka angielskiego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie	Nieinwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	2024-2026	220 622,78	0,00	0,00	197 622,78 - Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027	0,00	23 000,00 (wkład własny niepieniężny)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 20 Potencjalne źródła finansowania dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nr projektu	Nazwa projektu	Rodzaj projektu	Wnioskodawca	Szacunkowa wartość projektu (PLN)	Potencjalne źródła finansowania
1/D	Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	40 000 000,00	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027 - Fundusze Norweskie środki prywatne, wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia i inne.
2/D	Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	80 000 000,00	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027 - Środki budżetu państwa i inne
3/D	Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów –Osada	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	3 000 000,00	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 - Fundusze Norweskie - Programy krajowe środki prywatne, wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia i inne.
4/D	Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	15 000 000,00	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027 - Fundusze Norweskie - Programy krajowe środki prywatne, wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia i inne.
5/D	NATURA OD KUCHNI	Nieinwestycyjny	Koło Gospodyń Wiejskich w Komarowie Wsi	10 000,00	Program NATURA OD KUCHNI dla Kół Gospodyń Wiejskich organizowany przez Lasy Państwowe i inne
6/D	Komarowska Parada Orkiestr Dętych	Nieinwestycyjny	Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie-Osady	50 000,00	- Środki Lokalnej Grupy Działania -Środki Programu EtnoPolska i inne
7/D	Grant rewitalizacyjny	Nieinwestycyjny/ Nieinwestycyjny+ Inwestycyjny	Gmina Komarów – Osada Partner/rzy – potencjalne organizacje społeczne	300 000,00	Projekt „Regiony Rewitalizacji 3.0” współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027 i inne
8/D	„Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą”	Nieinwestycyjny	Biblioteka w Komarowie – Osadzie	1 000 000,00	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021-2030 (NOWEFIO)

					- Narodowy Instytut Wolności Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego - Środki fundacji (m.in. Fundację BGK im. J. K. Steczkowskiego, mBanku, Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności) i inne
9/D	Rozwój interwencyjnych usług wsparcia	Nieinwestycyjny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komarowie - Osadzie Ewentualni partnerzy (OPS z terenu powiatu zamojskiego oraz NGO)	500 000,00	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2017-2021 i inne
10/D	Rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji	Nieinwestycyjny	CIS w Komarowie – Osadzie z siedzibą w Janówce Zachodniej	3 000 000,00	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2017-2021 i inne
11/D	Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada Mieszkańcy gminy	10 000 000,00	- Środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 - Środki prywatne mieszkańców i inne
12/D	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada	3 000 000,00	- Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2017-2021 środki prywatne, wkład podmiotu odpowiedzialnego za realizację przedsięwzięcia i inne
13/D	Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada	Nieinwestycyjny	Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie – Osadzie Gminna Biblioteka Publiczna w Komarowie-Osadzie	150 000,00	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 - Program Regionalny Wsparcia Edukacji Ekologicznej na lata 2022-2025 - Środki Ministerstwa Zagranicznych w ramach programu „Edukacja globalna” - Fundusz Naturalnej Energii (Spółka GAZ-SYSTEM) - „Sport na start” - Fundacja BGK im. J. K. Steczkowskiego i inne
14/D	Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji	Nieinwestycyjny	Samorządowy Ośrodek Kultury w Komarowie – Osadzie	30 000,00	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 - „Były sobie pieniądze” - Fundacja BGK im. J. K. Steczkowskiego i inne

			Gminna Biblioteka Publiczna w Komarowie-Osadzie		
15/D	Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów- Osada	Inwestycyjny	Gmina Komarów-Osada Koła Gospodyń Wiejskich z terenu gminy Komarów – Osada	1 000 000,00	- Środki Lokalnej Grupy Działania - Środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027 - Fundacja BGK im. J.K. Steczkowskiego – Program Gospodynie do działa! i inne

Źródło: Opracowanie własne

5.3.2 Potencjalne źródła finansowania GPR

Rewitalizacja jest procesem wieloaspektowym, także pod względem finansowania. Wiąże się ona z koniecznością oparcia realizacji przedsięwzięć na różnych źródłach finansowania stosownie do ich obszarów tematycznych. Zastosowanie zasady komplementarności źródeł finansowania tj. łączenia środków europejskich z różnych funduszy i programów ze środkami z krajowych źródeł publicznych oraz zaangażowaniu środków prywatnych znacznie zwiększa szanse powodzenia na wdrożenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poniżej przedstawione są potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

❖ Środki Europejskie

Rozporządzenie ogólne¹⁹ dopuszcza stosowanie przez państwo członkowskie nowego instrumentu wspierającego rozwój regionalny²⁰ pn. *inne instrumenty terytorialne*²¹, który w systemie wdrażania polityki spójności w Polsce będzie wykorzystany m.in. do wspierania działań rozwojowych realizowanych przez pojedyncze JST szczebla lokalnego, tj. gminy. Zgodnie z zapisami *Procedury oceny gminnych programów rewitalizacji (GPR) w województwie lubelskim w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*²² Gminny Program Rewitalizacji będzie pełnić funkcję strategii IIT (innego instrumentu terytorialnego) o ile zostanie uzupełniony o opis procesu zaangażowania partnerów, czyli interesariuszy rewitalizacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem programu w odniesieniu do przewidzianych w nich działań finansowanych ze środków polityki spójności. Projekty wynikające z GPR mogą korzystać z różnych źródeł finansowania stosownie do ich dostępności, a sposób realizacji poszczególnych przedsięwzięć może uwzględniać możliwości, jakie stwarzają różne programy pomocowe. Wykorzystanie środków finansowych w ramach programu *Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027* stanowić będzie jedno z najważniejszych źródeł wsparcia zewnętrznego procesu rewitalizacji w gminie Komarów-Osada. Zgodnie z zapisami *Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Województwa Lubelskiego 2021-2027*²³, zastosowanie instrumentów terytorialnych wdrażanych w oparciu o programy rewitalizacji następować będzie w ramach dedykowanych priorytetów i celów szczegółowych: *2.1.11 Priorytet XI Rozwój zrównoważony*

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

²⁰ Art. 28 i art. 39 rozporządzenia ogólnego Parlamentu Europejskiego i Rady (UE),

²¹ Zgodnie z art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027

²² Załącznik do uchwały nr CDXXVI/7499/2023 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 25 stycznia 2023 r.

²³ przyjętego przez Zarząd Województwa Lubelskiego Uchwałą nr CDXVII/7223/2022 z dnia 13 grudnia 2022 roku i zatwierdzonego przez Komisję Europejską decyzją wykonawczą nr C(2022)8382 z dnia 24 listopada 2022 roku [Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 20 grudnia 2022 poz. 6857]

terytorialnie, 2.1.11.1. Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

Poza wyżej wymienionym i stricte przeznaczonym procesowi rewitalizacji priorytetem, wymienić można również inne priorytety i cele szczegółowe *Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Województwa Lubelskiego 2021-2027*, które stanowią potencjalne źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

- ✓ Projekt „Regiony Rewitalizacji 3.0” współfinansowanego z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027
- ✓ 2.1.2. Priorytet II Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu - 2.1.2.1. Cel szczegółowy 1(ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych, 2.1.2.2. Cel szczegółowy 1(iii) wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.
- ✓ 2.1.3. Priorytet III Ochrona zasobów środowiska i klimatu - 2.1.3.1. Cel szczegółowy 2(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, 2.1.3.2. Cel szczegółowy 2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej, 2.1.3.3 Cel szczegółowy 2(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu, 2.1.3.4 Cel szczegółowy 2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.
- ✓ 2.1.4 Priorytet IV Efektywne wykorzystanie energii- 2.1.4.3 Cel szczegółowy 2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, 2.1.4.4. Cel szczegółowy 2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.
- ✓ 2.1.7 Priorytet VII Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych- 2.1.7.1 -Cel szczegółowy 4(ii) (EFRR) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, 2.1.7.2 - Cel szczegółowy 4(iii) (EFRR) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne, 2.1.7.3 - Cel szczegółowy 4(v) (EFRR) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej,

oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, 2.1.7.4 - Cel szczegółowy 4(vi) (EFRR) wzmocnienie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

- ✓ 2.1.8 Priorytet VIII Zwiększanie spójności społecznej – 2.1.8.1 - Cel szczegółowy 4h) (EFS+) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji, 2.1.8.2 - Cel szczegółowy 4k) (EFS+) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej, modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji, poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej, 2.1.8.3 - Cel szczegółowy 4l) (EFS+) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.
- ✓ 2.1.9 -Priorytet IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy- 2.1.9.1 - Cel szczegółowy 4a) (EFS+) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej, 2.1.9.2 - Cel szczegółowy 4b) (EFS+) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy, 2.1.9.3 - Cel szczegółowy 4c) (EFS+) Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, 2.1.9.4 - Cel szczegółowy 4d) (EFS+) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia.
- ✓ 2.1.10 Priorytet X Lepsza edukacja- 2.1.10.1 - Cel szczegółowy 4e) (EFS+) poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie

przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego, 2.1.10.2 - Cel szczegółowy 4f) (EFS+) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, 2.1.10.3 - Cel szczegółowy 4g) (EFS+) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej.

Wśród potencjalnych europejskich źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych można wymienić również:

- ✓ *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2021-2027* - to jeden z najważniejszych instrumentów wsparcia rozwoju obszarów wiejskich w Polsce, realizowany przez Unię Europejską w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (CAP). Celem PROW jest wzmocnienie konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich poprzez wsparcie inwestycji, działań innowacyjnych i projektów społecznych. PROW jest skierowany do różnych grup beneficjentów, takich jak rolnicy, przedsiębiorcy, lokalne grupy działania, samorządy i organizacje pozarządowe z terenów wiejskich. W ramach PROW 2021-2027, beneficjenci mogą uzyskać dotacje na realizację projektów związanych z rozwojem gospodarczym, środowiskowym i społecznym na obszarach wiejskich. Dotacje na działania z zakresu rozwoju społecznego: PROW 2021-2027 oferuje dotacje na działania z zakresu rozwoju społecznego, takie jak m.in. rozwój infrastruktury społecznej, wsparcie dla organizacji pozarządowych czy też wsparcie dla lokalnych inicjatyw na obszarach wiejskich. Dotacje te są przeznaczone dla samorządów, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów z terenów wiejskich, które chcą wdrażać projekty związane z rozwojem społecznym na obszarach wiejskich.
- ✓ *Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę Klimat Środowisko* – program został zatwierdzony w dniu 6 października 2022 roku przez Komisję Europejską, jego celem jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego. Z tego względu cele programu są bezpośrednio powiązane z celami programu rewitalizacji, który opiera się na realizacji tej zasady w odniesieniu do wyznaczonego w gminie obszaru rewitalizacji.

- ✓ *Krajowy Plan Odbudowy i Wzmacniania Odporności* - obejmuje środki Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, które dedykowane są różnym obszarom tematycznym, między innymi zielonej transformacji. Wsparcie będzie kierowane m.in. na wprowadzenie zieleni, bardziej efektywnym wykorzystaniu zasobów oraz przeciwdziałaniu utracie różnorodności biologicznej.
- ❖ **Środki krajowe**
- ✓ *Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa* - zgodnie z art. 90u ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²⁴ Rada Ministrów realizuje Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2021-2025, którego celem jest wzmacnianie roli bibliotek publicznych, szkolnych oraz pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego, które stanowią centrum dostępu do kultury i wiedzy. Program ten realizowany jest poprzez poprawę oferty bibliotek publicznych oraz inwestycje w ich infrastrukturę. Obejmuje to w szczególności dostosowanie bazy lokalowej do współczesnych standardów w zakresie obiektów użyteczności publicznej w celu rozwijania kompetencji społecznych i kulturowych mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności świadczonych usług.
- ✓ *Program Wieloletni Senior Plus* - program na lata 2021-2025, który prowadzony jest przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, ma na celu wsparcie warunków do aktywnego starzenia się w środowisku lokalnym oraz jak najdłuższego udziału w życiu społecznym seniorów. Wspiera on działania mające na celu zwiększenie spójności społecznej poprzez wsparcie kierowane do najstarszej części społeczeństwa. Program obejmuje zarówno działania związane z utworzeniem lub wyposażeniem infrastruktury społecznej wspierającej seniorów, jak też stanowi wsparcia dla zapewnienia funkcjonowania już istniejących obiektów.
- ✓ *Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej* - zgodnie z art. 86 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych²⁵ Minister właściwy do spraw kultury fizycznej jest dysponentem państwowego funduszu celowego pod nazwą Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej. Wydatki w ramach funduszu ponoszone są na przebudowę, remonty i dofinansowanie inwestycji obiektów sportowych, rozwijanie sportu wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych, rozwój turystyki społecznej sprzyjającej aktywności fizycznej społeczeństwa oraz zadania określone w przepisach o zdrowiu publicznym w zakresie aktywności fizycznej. Zasady wdrażania środków funduszu określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Sportu i Turystyki z dnia 12 sierpnia 2019 roku w sprawie przekazywania środków z Funduszu Kultury Fizycznej²⁶.

²⁴ Tekst jednolity Dz. U. z 2022 poz. 2230 ze zmianami

²⁵ Tekst jednolity Dz. U. z 2023 roku poz. 227 ze zmianami

²⁶ Tekst jednolity Dz. U. z 2019 roku poz. 1638

- ✓ *Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych* - zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 23 października 2018 roku *o Funduszu Solidarnościowym*²⁷ fundusz, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, jest funduszem celowym obejmującym wsparcie osób niepełnosprawnych oraz emerytów i rencistów. Stosownie do art. 6 oraz art. 7 ust. 1 i ust. 5 ustawy zgromadzone w ramach niniejszego funduszu środki finansowe przeznaczone są na realizację zadań w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez programy rządowe Rady Ministrów i programy resortowe ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Jednym z takich programów jest program rozwoju centrów opiekuńczo- mieszkalnych realizowany przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.
- ✓ *Fundusz Dostępności* - zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku *o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*²⁸ Fundusz Dostępności jest funduszem celowym, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego. Celem tego funduszu jest realizacja zadań polegających na wsparciu działań w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Realizacja przedsięwzięć polegających na likwidacji barier architektonicznych może być wspierana w ramach funduszu poprzez korzystnie oprocentowane instrumenty zwrotne.
- ✓ *Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych* - program utworzony został uchwałą nr 84/2021 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2021 roku z późniejszymi zmianami, ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w art. 65 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. *o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw*. Program obejmuje cztery obszary priorytetowe dotyczące różnego rodzaju zadań własnych gminy. Dotyczą one między innymi infrastruktury drogowej i infrastruktury technicznej, gospodarki odpadami, infrastruktury kulturalnej i sportowej czy też rewitalizacji.
- ✓ *Fundusz Termomodernizacji i Remontów* - wdrażanie programu ustanowiła ustawa z dnia 21 listopada 2008 roku o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków, przewiduje udzielanie wsparcia na działania w zakresie termomodernizacji lub przedsięwzięć służących przeciwdziałaniu skutkom luki remontowej.

❖ Środki międzynarodowe

²⁷ Tekst jednolity Dz. U. z 2023 roku poz. 647 ze zmianami

²⁸ Tekst jednolity Dz. U. z 2022 poz. 2240.i

- ✓ *Fundusze norweskie i EOG* - celem funduszy jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych oraz współpracy merytorycznej pomiędzy państwami-darczyńcami oraz państwem-beneficjentem. Szeroki zakres wsparcia jest wzbogacony poprzez możliwość współpracy z partnerami z krajów finansujących, co pozwala na wdrażanie innowacyjnych rozwiązań.

5.4 Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Komplementarność stanowi istotny element Gminnego Programu Rewitalizacji. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. W ramach niniejszego rozdziału powiązania rozpatrywane są w następujących aspektach:

- a) przestrzennym,
- b) problemowym,
- c) w zakresie ustawy o dostępności z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- d) proceduralno-instytucjonalnym,
- e) międzyokresowym,
- f) źródeł finansowania.

5.4.1 Komplementarność przestrzenna

Przedmiotowy Gminny Program Rewitalizacji spełnia wymagania dotyczące komplementarności przestrzennej. Ze względu na znaczenie tego obszaru planowana interwencja nie spowoduje przesunięcia problemów na inny obszar, a jedynie zapoczątkuje pozytywne zmiany w pozostałych obszarach gminy Komarów-Osada. Komplementarność przestrzenna opiera się na uwzględnieniu ciągłości przestrzeni i relacjach przestrzennych z pozostałymi częściami gminy. Przestrzeń traktowana jest jako całość, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać nie punktowo, ale poprzez efekt synergii na całe otoczenie.

Uwzględnienie zarówno danych obiektywnych, jak i opinii społeczeństwa, świadczy o trafności przestrzennej zaplanowanej w ramach rewitalizacji interwencji. Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią aktywną i zintegrowaną odpowiedź na główne problemy wytypowanych obszarów rewitalizacji gminy Komarów-Osada. O zachowaniu zasady komplementarności

przestrzennej świadczy przed wszystkim wyznaczony obszar rewitalizacji. Przeprowadzona delimitacja pozwoliła na wybranie obszarów charakteryzujących się największą koncentracją niekorzystnych zjawisk społecznych i współwystępujących innych negatywnych zjawisk (w sferze środowiskowej lub gospodarczej lub technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej). Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się więc dużą komplementarnością przestrzenną. Delimitacja, obejmująca nie tylko weryfikację danych obiektywnych, lecz także analizy istotnych dla rozwoju gminy problemów wraz z opinią przedstawicieli zainteresowanych środowisk, jak i samych mieszkańców, pozwoliła na wyznaczenie obszaru będącego w stanie kryzysowym. Wytypowany obszar rewitalizacji składa się z trzech bezpośrednio przylegających do siebie jednostek, tj. Komarów-Osada, Komarów Dolny i Komarów Wieś. Jest to więc obszar spójny terytorialnie.

Przeważająca część podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz projektów umieszczonych na liście dodatkowej skupia się wyłącznie na obszarze rewitalizacji i jest z nim ściśle powiązana. W ramach niniejszego GPR przewidziano również przedsięwzięcia realizowane fizycznie w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji, które obejmą również mieszkańców pozostałej części gminy Komarów-Osada. Taka sytuacja dotyczy części przedsięwzięć nieinfrastrukturalnych, które ze względu na swoją specyfikę realizowane będą stricte w granicach obszaru rewitalizacji, ale swoim zasięgiem obejmą potencjalnie wszystkich mieszkańców jednostki terytorialnej. Głównym celem tychże przedsięwzięć jest aktywizacja społeczna, kulturalna i obywatelska społeczności lokalnej (m.in. *14/P – RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE*, *17/P – STREFA AKTYWNEGO SENIORA*, *5/D - NATURA OD KUCHNI*, *6/D – Komarowska Parada Orkiestr Dętych*, *7/D- Grant rewitalizacyjny*, *8/D – „Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą”*, *13/D - Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada*, *14/D – Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji*). Sytuacja taka dotyczy również programów rozwojowych placówek edukacyjnych (*12/P – Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie*, *19/P - Zwiększenie efektywności nauczania języka angielskiego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie*) i wychowania przedszkolnego (*13/P – Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada*). Przedsięwzięcia te dotyczą placówek edukacyjnych położonych głównie w obszarze rewitalizacji (wyjątek stanowi przedszkole w Zubowicach), ale obejmą również uczniów spoza niego. W ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych znalazły się również projekty, które ze względu na swoją specyfikę będą realizowane częściowo w obszarze rewitalizacji, a częściowo poza nim. Dotyczy to głównie przedsięwzięć infrastrukturalnych o systemowym charakterze, które z założenia obejmują większy teren (np. *11/D Kontynuacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Komarów-Osada*, *12/D - Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada* czy *15/D – Modernizacja i doposażenie świetlic na terenie gminy Komarów-Osada*). GPR zawiera także przedsięwzięcie, które stricte ulokowane jest poza obszarem rewitalizacji, ale ma

bardzo duży wpływ na niego – przedsięwzięcie 4/P- „Orle gniazdo”. Realizacja projektu przyczyni się w znaczny sposób do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji. W ramach GPR zawarto uzasadnienie konieczności realizacji tego rodzaju przedsięwzięć. Szczególny rodzaj stanowią przedsięwzięcia, które ze względu na specyfikę nie posiadają konkretnej lokalizacji, ale obejmują zarówno mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i pozostałej części gminy. Zaplanowany w ten sposób projekt dotyczy rozwoju usług społecznych (18/P - *Rozwój usług społecznych i zdrowotnych w gminie Komarów-Osada oraz 9/D – Rozwój interwencyjnych usług wsparcia*). W ramach inicjatyw obejmujących potencjalnie mieszkańców całej gminy Komarów-Osada przewidziano preferencyjne uczestnictwo mieszkańców z obszaru rewitalizacji. Podstawowym założeniem takiej konstrukcji jest chęć przeciwdziałania niepożądanym efektom takim jak stygmatyzacja i segregacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji. Niezbędne jest również „rozmywanie” granic obszaru będącego w stanie kryzysu.

Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy konkretnego terenu. W związku z faktem, iż wiele z nich dotyczy działań podejmowanych w zakresie miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, pozytywne skutki ich realizacji zauważalne będą nie tylko w granicach obszaru rewitalizacji, lecz również w obrębie całej gminy Komarów-Osada. Co najważniejsze, będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe i przeciwdziałać rozlewaniu się problemów na inne części gminy. Zaplanowane projekty wzajemnie się uzupełniają i oddziałują na zidentyfikowane wyzwania w sposób skoncentrowany i kompleksowy.

5.4.2 Komplementarność problemowa

Przedmiotowy GPR spełnia całość wymogów w zakresie komplementarności problemowej i jest dokumentem spójnym wewnątrznie oraz zewnątrznie, harmonijnie wplecionym w system zarządzania strategicznego gminy Komarów-Osada:

- ✓ w następnej kolejności (rozdział 3.) zaprezentowano metodologię przeprowadzenia procesu delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ✓ w rozdziale 4. przedstawiono szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji (zawierającą informację w zakresie zaobserwowanych problemów i obszarów deficytowych, jak również potencjałów decydujących o możliwościach rozwojowych obszaru),
- ✓ w rozdziale 5.1.1 zaprezentowano wizję stanu obszaru po zrealizowaniu programu rewitalizacji,
- ✓ w rozdziale 5.1.2 zaprezentowano zhierarchizowany zestaw celów rewitalizacji (cel główny – cele strategiczne- cele operacyjne), których realizacja następować za pomocą wyznaczonych kierunków działań,
- ✓ w rozdziale 5.2.1 - przedstawiono listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (zawierającą w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie

podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny oraz opis działań zapewniających dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami),

- ✓ w rozdziale 5.2.2 przedstawiono charakterystykę (realizujących cele i kierunki działań rewitalizacyjnych) pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- ✓ w rozdziale 5.3 przedstawiono indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz potencjalne źródła finansowania pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- ✓ mechanizmy zapewnienia komplementarności – zarówno pomiędzy rodzajami przedsięwzięć rewitalizacyjnych, różnymi rodzajami podmiotów je realizujących jak i pomiędzy różnymi źródłami ich finansowania zostały opisane w tymże rozdziale (5.4).
- ✓ w rozdziale 6. zaprezentowano kompleksowy system wdrażania GPR wraz z kwalifikowalnymi rezultatami rewitalizacji, opatrzonymi wskaźnikami oceny postępów wdrażania,
- ✓ szczegółowy opis powiązań przedmiotowego GPR z dokumentami strategicznymi poszczególnych gmin został zaprezentowany w rozdziale 7. *Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi*,
- ✓ w rozdziale 8. zawarto informacje w zakresie procesu uspołeczniania procedury opracowywania i wdrażania GPR,
- ✓ zakres niezbędnych zmian w dokumentach strategicznych i uchwałach gminy Komarów-Osada został zaprezentowany w rozdziale 9.,
- ✓ rozdział 10 zawiera informacje w zakresie procesu opiniowania dokumentu przez wymagane organy, procedury oceny oddziaływania na środowisko dokumentu, a także załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Przedstawione w niniejszym Programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne są komplementarne na poziomie ogólnym (dopełniania się rodzajami). Wszystkie z przedsięwzięć rewitalizacyjnych mają charakter przekrojowy – realizuje więcej niż jeden cel i dotyka szeregu aspektów (społecznych, ekonomicznych, przestrzennych, środowiskowych, technicznych). Wzajemne dopełnianie się w zakresie rozwiązywania problemów przez poszczególne przedsięwzięcia zostało zapewnione m.in. na poziomie naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych prowadzonych w okresie 02.10.2023 r. -16.10.2023r. przez gminę Komarów-Osada. Przyjęto zasadę, że komplementarność problemowa występuje jeżeli jest wykazane dopełnianie się przedsięwzięć w zakresie przeciwdziałania co najmniej jednemu problemowi społecznemu i co najmniej jednemu problemowi z pozostałych sfer (gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej). W przypadku projektów infrastrukturalnych, związanych z rewitalizacją zdegradowanych obiektów czy budynków, zaniedbanych terenów publicznych, dla których dominującą sferą interwencji jest sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna

i środowiskowa, zakłada się, iż będą one stanowiły trwałą bazę dla realizacji projektów społecznych (wspierających potencjał młodzieży oraz ich kompetencje społeczne i edukacyjne, integracyjnych, aktywizujących mieszkańców, promujących zdrowe nawyki żywieniowe i ruchowe, a także zwiększające świadomość w zakresie postaw proekologicznych i prospołecznych, zwiększających dostęp do kultury). Jednocześnie przedsięwzięcia zostały zaplanowane w taki sposób, aby ich skutki przyczyniały się do niwelowania problemów w różnych sferach, osiągając w niektórych przypadkach wymiar horyzontalny. Aktywizacja społeczna przyczyni się zarówno do ograniczania problemu patologii, jak i aktywizacji zawodowej. Problemy związane z funkcjonowaniem osób niepełnosprawnych będą niwelowane zarówno w warstwie społecznej i zawodowej (m.in. poprzez rozwój sektora ekonomii społecznej), jak i w odniesieniu do fizycznego funkcjonowania (ograniczenia barier architektonicznych) wskazanej kategorii społecznej. Projekty polegające na poprawie jakości usług publicznych (np. poprawa standardu i rozwój programów edukacyjnych) przełożą się na wzrost poczucia tożsamości lokalnej i budowanie silnego kapitału społecznego. Projekty obejmujące uporządkowanie przestrzeni publicznych wpłyną na atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania i rekreacji (np. uporządkowanie i poprawa estetyki przestrzeni publicznych, a także rozwój ich funkcji o nowe, m.in. turystyczno-rekreacyjne, co niewątpliwie przyczyni się do rozwoju usług turystycznych i okołoturystycznych jak również usług podstawowych dla mieszkańców). Wskazane w ramach niniejszego dokumentu przedsięwzięcia wpływają na niwelowanie problemów w różnych sferach, co przeciwdziała fragmentacji działań i wpływa na ich kompleksowość. W każdym z przypadków przedsięwzięcia zaplanowane zostały w taki sposób, aby bazować lub wykorzystywać istniejące potencjały obszaru.

Planowane przedsięwzięcia wynikają z potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji, a także odpowiadają na potrzeby sygnalizowane w obszarach społecznym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym oraz środowiskowym. Kolejność realizacji zidentyfikowanych projektów rewitalizacyjnych wynika z logicznej konsekwencji wprowadzonych zmian w obszarze rewitalizacji. W pierwszej kolejności realizowane będą projekty inwestycyjne, których efekty w formie udostępnionej powierzchni lub wyposażenia mogą zostać wykorzystane podczas realizacji projektów „miękkich”. Na kolejność realizacji projektów wpływ ma również rozwiązanie najbardziej naglących potrzeb obszaru rewitalizacji. Zaplanowano, iż w pierwszej kolejności przeprowadzone zostaną przedsięwzięcia podnoszące jakość i warunki edukacji, w tym gwarantujące możliwość prowadzenia włączającego procesu edukacyjnego (1/P, 3/P, 12/P, 13/P, 19P), a także wpływające na zmianę jakości zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji (2/P). Kolejne, zgodnie z oczekiwaniami społeczności lokalnej, przedsięwzięcia dotyczą kontynuacji, zainicjowanych w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji*, przedsięwzięć obejmujących kwestie uporządkowania i nadania nowych funkcji zdegradowanym przestrzeniom publicznym. W jednym przypadku planowane przedsięwzięcie stanowi bezpośrednią

kontynuację wcześniej zrealizowanego projektu rewitalizacyjnego (10/P). Częściowo założyły się również przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować z różnych przyczyn w ramach wdrażania LPR (np. 11/P). Pozostałe to projektu wynikające z aktualnego zapotrzebowania, których potrzeba realizacji ujawniła się bezpośrednio w trakcie prowadzonego procesu partycypacji społecznej (m.in. 6/P).

W odpowiedzi na problemy istniejące na lokalnym rynku pracy i generujące niekorzystne zjawiska w sferze społeczności lokalnej, takie jak bezrobocie, niskie zarobki czy ubożenie społeczności lokalnej, zaplanowana przedsięwzięcia, których podstawowym zamierzeniem jest ożywienie gospodarcze nie tylko obszaru rewitalizacji, lecz całej gminy Komarów –Osada oraz generowanie nowych miejsc pracy i możliwości dodatkowego zarobkowania przy jednoczesnym wykorzystaniu bogatych walorów naturalno-przyrodniczych obszaru (4/P, 8/P). W zakresie problemów z zatrudnieniem osób wykluczonych lub osób z niepełnoprównościami przewidziano działania wpływające na reintegrację tychże grup (7/P, 10/D). Dla osób borykających się z różnego rodzaju problemami czy to zdrowotnymi, wynikającymi z niekorzystnej sytuacji życiowej czy będącymi pochodną stanu zdrowia, przewidziano przedsięwzięcia umożliwiacie na obszarze rewitalizacji oraz pozostałej części gminy rozwój specjalistycznych usług (18/P, 9/D). Remedium na problemy zweryfikowane w sferze technicznej stanowią przedsięwzięcia obejmujące podniesienie efektywności energetycznej budynków (5/P). Problemy zdiagnozowane w sferze przestrzenno-funkcjonalnej zostaną zażegnane dzięki przedsięwzięciom wpływającym na poprawę infrastruktury drogowej (15/P) oraz budowę nowej i modernizację istniejącej infrastruktury oświetleniowej na terenie gminy Komarów–Osada (16/P). Natomiast w odpowiedzi na problemy sfery środowiskowej przewidziano projekty przyczyniające się do wzrostu wykorzystania oze w sektorze publicznym oraz prywatnym na terenie gminy, a także likwidacji szkodliwego dla zdrowia azbestu (3/D, 11/D, 12/D).

Wyżej wymienione przedsięwzięcia zaspokoją najbardziej palące potrzeby wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Dzięki nim zniwelowane zostaną m.in. problemy w zakresie wyłączenie społecznego mieszkańców obszaru rewitalizacji, deficytu ofert kulturalnej oraz umożliwiającej ciekawe spędzanie czasu wolnego. Uzupelnieniem ww. działań będą projekty umieszczone na liście przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które przyczynią się do poprawy sfery funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji i wpłyną na podniesienie atrakcyjności osiedleńczej tego terenu, a także ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji. Niezwykle istotny będzie rozwój infrastruktury technicznej, obejmujący m.in. budowę zbiorczej oczyszczalni ścieków oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach gminy (1/D), modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów–Osada (4/D).

Całość stworzonej infrastruktury i przestrzeni będzie służyć realizacji przedsięwzięć przeciwdziałających zdiagnozowanym w sferze społecznym problemom dot. m.in. konieczności

rozwoju usług społecznych i specjalistycznych usług interwencyjnych, rozwoju oferty dla seniorów, dzieci i młodzieży (14/P, 5/D, 6/D, 7/D, 8/D, 13/D), a także wpływających na rozwój przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji (14/D). Nowa przestrzeń będzie również na realizację cyklicznych wydarzeń integrujących społeczność lokalną. Będzie również miejscem wielu oddolnych inicjatyw.

Na uwadze mieć należy fakt, iż proces rewitalizacji sam w sobie jest procesem niezwykle trudnym i wielowątkowy; wymagającym ogromnej determinacji i w początkowym etapie dużego zaangażowania sektora publicznego. W obrębie takich obszarów jak gmina Komarów-Osada, stanowi on dodatkowe wyzwanie. Ze względu na swoiste „zapóźnienie” rozwojowe obszarów peryferyjnych, (do których zalicza się niestety Lubelszczyzna), chcąc zacząć „odnowę społeczną”, zmianę mentalności (która jest mentalnością wielopokoleniową), sposób myślenia i postępowania, trzeba w pierwszej kolejności zagwarantować mieszkańcom dostęp do przestrzeni, infrastruktury i usług, które w innych rejonach kraju stanowią rozwiązania standardowe i ogólnodostępne. Dopiero w „nowej przestrzeni” można próbować „zmieniać” mieszkańców.

5.4.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Niniejszy GPR charakteryzuje się komplementarnością proceduralno-instytucjonalną, gdyż obejmuje system zarządzania procesem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie interesariuszy, w tym niezależnych od siebie instytucji i podmiotów.

W rozdziale 6. opisany został szczegółów system wdrażania GPR, natomiast w rozdziale 6.1. zaprezentowano strukturę zarządzania wdrażaniem GPR. System monitorowania oraz system oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych (oceny postępów realizacji celów GPR) został opisany w rozdziale 6.2 W tymże rozdziale zaprezentowano także mechanizm wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmienność otoczenia programu (w tym na zmiany wywołane przez sam program).

System zarządzania rewitalizacją zostanie włączony w strukturę ogólnego systemu zarządzania w gminie Komarów-Osada głównie poprzez uwzględnienie GPR w filarze schematu struktury zarządzania, jako ramy operacyjnej integrującej wszystkie strategiczne działania.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania jaki został zaprojektowany na potrzeby implementacji rewitalizacji. Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Komarów-Osada odpowiada Wójt Gminy Komarów-Osada, przy wsparciu Urzędu Gminy Komarów-Osada. Kwestie rewitalizacji zostaną merytorycznie usytuowane w zakresie obowiązków Operatora GPR, tj. – Referatu Gospodarczego, Innowacji Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych, co wiązać się będzie z realizacją szeregu zadań o wymiarze koordynacyjnym, rozliczeniowym, informacyjnym, itp. Nadzór nad realizacją GPR będzie pełnił Kierownik ww. Referatu, jednocześnie będzie on koordynatorem rewitalizacji. W Regulaminie Organizacyjnym znajdują się zapisy poszerzające zakres działania ww. Referatu o zagadnienia związane z wdrażaniem i monitorowaniem

wdrażania GPR. Umieszczenie koordynatora w obrębie struktur Urzędu Gminy zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych. Przewidziano niezbędne ramy dla efektywnego współdziałania instytucji i podmiotów oraz wzajemnej koordynacji ich działań. Wypracowane spójne procedury zarządzania programem rewitalizacji w oparciu o istniejące struktury administracyjne i systemy zarządzania gminą pozwolą na zachowanie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej oraz skuteczne wdrożenie powiązanych ze sobą przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W celu skutecznej realizacji założeń GPR przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego. Instytucje te odpowiedzialne będą nie tylko za konsultowanie, opiniowanie projektów i działań rewitalizacyjnych w ramach prac Komitetu Rewitalizacji, ale także będą uczestniczyły w realizacji poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecenia zadań publicznych wg procedury przewidzianej w ustawie działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie – Prawo zamówień publicznych.

5.4.4 Komplementarność w zakresie ustawy z 19 lipca 2019 roku o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Zapisy ustawy o rewitalizacji obligują jednostki opracowujące dokument do tego, aby w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych umieszczonych na liście podstawowej zawrzeć opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019 poz. 1696 z późn. zm.). Zgodnie z art. 2 pkt. 3) ustawy osobą ze szczególnymi potrzebami jest osoba, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przewyższenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. W katalogu osób spełniających powyższą definicję wymienić można: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością (ruchową czy też intelektualną), ale też inne osoby mające w sposób trwały lub czasowy naruszoną sprawność w zakresie mobilności i percepcji (przykładowo osoby niedowidzące, niesłyszące, osoby poruszające się przy pomocy kul, wózków, chodzików, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem, kobiety w ciąży, itp.). W związku z powyższym instytucje publiczne zobowiązane są do:

- ✓ stosowania zasad projektowania uniwersalnego - w rozumieniu art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 (Dz. U. 2012 poz. 1169),

- ✓ racjonalnych usprawnień – tj. modyfikacji lub adaptacji, niepociągających za sobą niepotrzebnych utrudnień, które są niezbędne dla zapewnienia osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości korzystania z dóbr i usług,
- ✓ dostępu alternatywnego – w pierwszych dwóch latach funkcjonowania ustawy, polegającego na zastosowaniu takich rozwiązań organizacyjnych, które zapewnią osobie ze szczególnymi potrzebami dostęp do budynku, ale nie w sposób samodzielny, albo które nie zapewniają dostępu do budynku podmiotu publicznego, ale umożliwiają skorzystanie z usług publicznych, np. w sposób zdalny. Każde z zwartych w ramach GPR przedsięwzięć zawiera informacje w zakresie jego zgodności z ww. ustawą.

5.4.5 Komplementarność międzyokresowa

Zgodnie z zasadą ciągłości w planowaniu, etap opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, poprzedziła analiza obowiązującego w kwestii rewitalizacji dokumentu strategicznego (wnioski w tej kwestii umieszczono w Rozdziale 1.4 *Ocena dotychczasowego procesu rewitalizacji*). Kwestie rewitalizacji na terenie gminy Komarów-Osada podejmował przyjęty na podstawie Uchwały Nr Uchwały Nr XXIX/206/17 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 6 października 2017 r. *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023*. Przedmiotowy LPR był pierwszym dokumentem, w którym wyznaczono obszar rewitalizacji i wytyczono plan działania w zakresie rewitalizacji gminy Komarów-Osada. Program ten stanowił podstawę do podjęcia kompleksowych działań rewitalizacyjnych na zdegradowanym obszarze gminy Komarów-Osada wymagających szczególnego wsparcia. Ponadto umożliwił efektywne pozyskiwanie dofinansowania do projektów ze środków Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014–2020. Przedmiotowy dokument nie stanowi Gminnego Programu Rewitalizacji w rozumieniu ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U.2021 poz. 485), zawiera jednak informacje w zakresie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz wykaz działań i przedsięwzięć kwalifikujących się do objęcia wsparciem rewitalizacji w ramach RPO WL na lata 2014-2020. Wyżej wymieniony Lokalny Program Rewitalizacji został określony według tzw. procedury pozaustawowej zgodnie z *Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* oraz *Zasadami programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim*. Przejściowe przepisy o rewitalizacji dopuściły obowiązywanie programów rewitalizacji opracowanych wg tej procedury do końca roku 2023.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023 został wpisany do wykazu programów rewitalizacji prowadzonego przez Marszałka Województwa Lubelskiego, co było

jednoznaczne z pozytywną weryfikacją i umożliwieniem przedsięwzięciom zawartym, w tym dokumencie ubiegania się o współfinansowanie ze środków unijnych na rewitalizację.

Komplementarność międzyokresowa projektów ujętych w GPR polegać będzie na kontynuacji części działań zapoczątkowanych lub zrealizowanych w ramach wdrażania *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada na lata 2017-2023*. Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach GPR są kontynuacją i niezbędnym uzupełnieniem działań prowadzonych w poprzednich latach. Część z przedsięwzięć, których ze względu na ograniczone środki finansowe nie udało się do tej pory zrealizować, została przeniesiona do realizacji w ramach GPR ze względu na tożsamość przestrzenną (w ramach LPR obszar rewitalizacji obejmował następujące sołectwa: Kraczew, Wolica Śniatycka, Komarów-Osada oraz Antoniówka; wyznaczony w ramach aktualizacji delimitacji nowy obszar rewitalizacji pokrywa się częściowo z pierwotnym obszarem rewitalizacji w zakresie miejscowości (sołectwa) Komarów-Osada; nowy obszar dotyczy natomiast jednostek (Komarów Dolny oraz Komarów Wieś) oraz problemową (część z problemów jest nadal aktualna, zatem zachodzi konieczność podjęcia stosownej interwencji- zaplanowane przedsięwzięcia będą w sposób bezpośredni im przeciwdziałać). Dotyczy to przedsięwzięć w zakresie: rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej wpływającej na ożywienie i poprawę sytuacji w sferze społeczno-gospodarczej (4/P – „ORLE GNIAZDO”) oraz wpływających na poprawę zamieszkiwania osób będących w trudnej sytuacji życiowej i zmuszonych do korzystania ze wsparcia w postaci preferencyjnych form zamieszkiwania (2/P – *Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół*). Wśród tego rodzaju przedsięwzięć znalazło się również przedsięwzięcie dotyczące organizacji parady orkiestr dętych.

Analogicznie, jak realizowane do tej pory, nowe przedsięwzięcia założone do realizacji w GPR do 2030 r. nastawione są na rozwiązywanie zdiagnozowanych w obszarze rewitalizacji problemów społecznych oraz poprawy jakości życia i funkcjonowania mieszkańców. Komplementarność międzyokresowa dotyczy zarówno wymiaru infrastrukturalnego. W ramach GPR zaplanowano realizację działań znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie wcześniejszych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. przedsięwzięcia LPR 1. *Rewitalizacja centrum miejscowości Komarów-Osada*. Planowany obecnie projekt dotyczy kontynuacji działań rewitalizacyjnych w obrębie centrum Komarowa–Osady. Obejmuje ono kolejny etap polegający na rozwoju istniejących funkcji przestrzeni publicznej o nowe funkcje rekreacyjno-turystyczne (utworzenie skateparku oraz ścianki wspinaczkowej). Taki sposób postępowania ma na celu osiągnięcie efektu synergii pomiędzy zrealizowanymi już i planowanymi do wdrożenia przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Pozwoli również na znaczne osiągnięcie spójności przestrzennej. Całość stworzonej infrastruktury i przestrzeni będzie służyć realizacji przedsięwzięć obejmujących m.in. rozwój usług społecznych, zwiększenie oferty dla seniorów, dzieci i młodzieży. Nowa przestrzeń będzie również na realizację cyklicznych wydarzeń

wpływających na podniesienie świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców oraz rozwoju postawy przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Będzie również miejscem wielu oddolnych inicjatyw. Powstała w ramach wcześniej zrealizowanych przedsięwzięć, w tym rewitalizacyjnych infrastruktura (m.in. baza dydaktyczna placówek edukacyjnych) pozwoli na kontynuację działań w zakresie włączania społecznego grup defaworyzowanych, rozwoju włączającego charakteru procesu edukacyjnego.

Kontynuacja dotyczy również aspektu społecznego – tj. przedsięwzięć mających na celu włączenie społeczne i obywatelskie mieszkańców, rozwój usług społecznych w celu poprawy jakości życia na obszarze rewitalizacji czy podniesienie jakości usług edukacyjnych i zdrowotnych. Dzięki kontynuacji problemowej poprzednich projektów oraz realizacji nowych zintegrowanych inicjatyw skoncentrowanych na jednolitym obszarze rewitalizacji, możliwe będzie wzmocnienie dotychczas uzyskanych efektów i przyspieszenie procesu wyprowadzania wskazanego terenu ze stanu kryzysowego.

W ramach niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji zakłada się dalsze ożywienie społeczne przestrzeni publicznych, które zostały zmodernizowane w poprzednich latach oraz dalszą modernizację infrastrukturalną wraz z integracją i aktywizacją społeczną mieszkańców oraz ożywieniem gospodarczym obszaru z zachowaniem dziedzictwa kulturowego. Zamierzenia te są ściśle kontynuacją procesu rewitalizacji z lat poprzednich. Doświadczenie i wnioski z realizacji poprzednich działań pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie wdrażania procesu rewitalizacji.

5.4.6 Komplementarność źródeł finansowania

Niniejszy GPR spełnia wymogi komplementarności źródeł finansowania. Przedmiotowa komplementarność została zapewniona przez określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane przez sektor prywatny, jak i publiczny, środki osób/podmiotów indywidualnych, sektora pozarządowego, jak i środki publiczne oraz środki europejskie.

Realizacja projektów rewitalizacyjnych z różnych źródeł, z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania, pozwala na uzyskanie korzystnych efektów i wpływa na wzrost dynamiki pożądanych zmian. Ponadto, projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Ważne jest wykorzystanie dla celów rewitalizacji dostępnych środków z programów rządowych oraz funduszy pomocowych Unii Europejskiej, a także stworzenie przez gminę warunków dla możliwie szerokiego włączenia się sektora prywatnego

w działania na rzecz rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych firm i instytucji oraz programów aktywizacji i wsparcia dla wspólnot mieszkaniowych.

W ramach wszystkich przedsięwzięć z listy przedsięwzięć podstawowych, określono indykatywne ramy finansowe. Przy każdym z przedsięwzięć (z listy podstawowej oraz uzupełniającej) wskazano komplementarne źródła finansowania.

Gminny Program Rewitalizacji zakłada umiejętne wykorzystywanie środków ze źródeł zewnętrznych, dzięki którym będzie można uzyskać korzystne i optymalne efekty na obszarze rewitalizacji.

5.4.7 Kompleksowość

Koncentracja interwencji i niezbędność hierarchizacji potrzeb powodują, że projekty rewitalizacyjne dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla terenów całej gminy, przy jednoczesnym objęciu obszarów objętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Interwencja GPR dotyczy wielu różnorodnych obiektów i przestrzeni, które z jednej strony wpłyną na poprawę sytuacji na obszarze rewitalizacji, z drugiej natomiast – poprzez efekt synergii będą pozytywnie oddziaływać na ożywienie i rozwój całej gminy. O kompleksowości dodatkowo świadczy przekrojowość poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Podsumowanie kompleksowości w obrębie GPR odzwierciedla załączona poniżej matryca obrazująca powiązania na poziomie przedsięwzięć oraz celów rewitalizacji. Związane jest to z patrzeniem na proces rewitalizacji jako narzędzia osiągnięcia konkretnych i mierzalnych celów.

Tabela 21 Matryca kompleksowości – komplementarność przedsięwzięć z celami strategicznymi i szczegółowymi GPR

Nr	Nazwa projektu	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
1/P	Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej	✓	✓	✓
2/P	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich	✓		✓
3/P	Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół	✓	✓	✓
4/P	„ORLE GNIAZDO”	✓	✓	✓
5/P	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w gminie Komarów –Osada	✓		✓
6/P	Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada	✓		✓
7/P	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowej funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej	✓	✓	✓
8/P	Wyznaczenie szklaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś	✓	✓	✓
9/P	Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadania mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu	✓		✓
10/P	Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady	✓		✓
11/P	Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej	✓		✓
12/P	Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie	✓	✓	✓
13/P	Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada	✓	✓	✓
14/P	RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE	✓		✓

Nr	Nazwa projektu	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
15/P	Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji	✓	✓	✓
16/P	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów –Osada	✓		✓
17/P	STREFA AKTYWNEGO SENIORA	✓		✓
18/P	Rozwój usług społecznych w gminie Komarów-Osada	✓		✓
19/P	Zwiększenie efektywności nauczania języka angielskiego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osadle	✓	✓	✓
1/D	Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach	✓	✓	✓
2/D	Budowa zbiornika wodnego w gminie Komarów – Osada	✓	✓	✓
3/D	Budowa farmy fotowoltaicznej w gminie Komarów – Osada	✓	✓	✓
4/D	Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada	✓		✓
5/D	NATURA OD KUCHNI	✓		✓
6/D	Komarowska Parada Orkiestr Dętych	✓		✓
7/D	Grant rewitalizacyjny	✓	✓	✓
8/D	„Komarowskie spotkania z historią, kulturą, tradycją i przyrodą”	✓		✓
9/D	Rozwój interwencyjnych usług wsparcia	✓		✓
10/D	Rozwój ekonomii społecznej w obszarze rewitalizacji	✓	✓	✓
11/D	Kontynuacja programu usuwania azbestu na terenie gminy Komarów-Osada	✓		✓
12/D	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada			✓

Nr	Nazwa projektu	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji
13/D	Rozwój świadomości ekologicznej i zdrowotnej mieszkańców gminy Komarów-Osada	✓		✓
14/D	Przedsiębiorczy mieszkańcy obszaru rewitalizacji	✓	✓	✓
15/D	Modernizacja i doposażenie świateł na terenie gminy Komarów- Osada	✓		✓

Źródło: Opracowanie własne

5.4.8 Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji

W celu jak najpełniejszego zrealizowania celów rewitalizacji wyznaczonych w niniejszym Gminnym Programie Rewitalizacji zapewniono zaangażowanie w proces rewitalizacji instytucji mogących być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w GPR oraz zachęcano mieszkańców do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów rewitalizacji. Zasada „partnerstwa” jest jedną z kluczowych zasad przyświecających przygotowaniu i wdrażaniu GPR. Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi stanowiło podstawę prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji. Przedmiotowa współpraca ma na celu zagwarantować wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników, optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców, wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającej się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

Gminnym Programem Rewitalizacji realizuje się zasadę partnerstwa i partycypacji poprzez angażowanie interesariuszy na każdym etapie jego realizacji. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono w rozdziale 8. Opis partycypacji społecznej w ramach opracowania i wdrażania GPR.

5.4.9 Mechanizmy integrowania działań

Gminny Program Rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych), tak aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego, związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Komplementarność działań podejmowanych na obszarze gminy Komarów – Osada została zagwarantowana m.in. poprzez:

- ✓ zhierarchizowany układ celów, które obejmują wszystkie ważne elementy z punktu widzenia wyzwolenia potencjału obszaru rewitalizacji,
- ✓ wielość i różnokierunkowość zadań, zarówno z listy podstawowej, jak i dodatkowej,
- ✓ różnorodność podmiotów zaangażowanych we wdrażanie GPR.

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

a) integracja na poziomie celów – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględnił będzie takie mechanizmy jak:

- ✓ aktywne włączenie interesariuszy w proces diagnozowania obszaru gminy oraz konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji –uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu GPR,
- ✓ otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR –przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich oddziaływania na podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu – weryfikacji osiąganych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania GPR.

b) integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR – mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- ✓ powołanie Komitetu Rewitalizacji – jego podstawową funkcją będzie ocena postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji,
- ✓ współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci,
- ✓ współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych,
- ✓ systematyczne spotkania z interesariuszami,
- ✓ dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

c) integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

Monitoring oraz ewaluacja GPR zostały opisane w rozdziale 6. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji GPR.

Poniżej przedstawiono założenia w zakresie integracji działań rewitalizacyjnych:

- ✓ Wykorzystanie szansy na rozwój poprzez rewitalizację - wyzwolenie potencjału społecznego, gospodarczego i przestrzenno-funkcjonalnego obszaru rewitalizacji.
- ✓ Edukacja w zakresie procesu rewitalizacji jako jeden z podstawowych czynników warunkujących jego powodzenie. Podstawowym założeniem jest zapewnienie pełnego i prawidłowego rozumienia

procesu rewitalizacji przez wszystkie jednostki i podmioty zaangażowane. Świadomość i wiedza zarówno w zakresie wagi, jak i sposobów prowadzenia działań rewitalizacyjnych jest niezwykle istotnym czynnikiem gwarantującym prawidłowość oraz efektywność procesu rewitalizacji.

- ✓ Podporządkowanie celom rewitalizacji wszystkich celów w poszczególnych sektorach. Proces rewitalizacji winien stanowić cel nadrzędny względem pozostałych celów sektorowych (np. w zakresie polityki społecznej, gospodarczej, komunalnej) na etapie planowania jak i wdrażania.
- ✓ Planowanie działań rewitalizacyjnych w długoterminowej perspektywie (nie ograniczono realizacji działań wyłącznie do programów pomocowych w nowej perspektywie finansowej na lata 2021-2027).
- ✓ Nadanie priorytetowego charakteru działaniom rewitalizacyjnym poprzez ujęcie projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Zapewnienie odpowiednich wkładów własnych z budżetu gminy a dla projektów z zewnętrznym finansowaniem (np. fundusze UE, krajowe, inne międzynarodowe), a także ewentualne wykorzystanie środków ze sprzedaży nieruchomości na realizację działań rewitalizacyjnych.
- ✓ Maksymalne wykorzystanie różnorodnych form współfinansowania – zarówno bezzwrotnych (EFRR, EFS), jak i zwrotnych. Istotnym aspektem jest, aby całość działań rewitalizacyjnych nie była podporządkowana jedynie celom programów pomocowych. Wykorzystanie środków zewnętrznych należy postrzegać jako wykorzystanie szansy, a nie cel sam w sobie.
- ✓ Wzmacnianie oraz integracja działań rewitalizacyjnych w obszarach: społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, kulturowym.
- ✓ Zaangażowanie prywatnych właścicieli nieruchomości w procesy rewitalizacyjne poprzez wdrożenie konkretnych modeli współpracy oraz stworzenie instrumentów wspierających ich indywidualne działania.
- ✓ Inicjowanie działań rewitalizacyjnych skutkujących wytworzeniem silnego „miejscowego” impulsu rozwojowego wywołującego efekt domina. W długim okresie skutkuje to pozytywnym oddziaływaniem na rozległy obszar oraz działa zachęcająco dla pozostałych podmiotów. Wśród narzędzi, które gmina może wykorzystać w tym zakresie znajduje się: możliwość realizacji inwestycji infrastrukturalnych, udostępniania na cele inwestycyjne poszczególnych terenów oraz polepszenie wizerunku istniejących obiektów.
- ✓ Stworzenie oferty i wsparcia dla działań z zakresu ekonomii społecznej i umacniania roli III sektora w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego i skutecznego systemu wspierania mieszkańców.
- ✓ Umacnianie aktywnego sąsiedztwa oraz odbudowywanie relacji społecznych.

6. Część zarządcza

Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji to proces w którym głównym celem jest zbudowanie odpowiedniego partnerstwa między koordynatorem tego procesu, tj. Urzędem Gminy Komarów-Osada a innymi podmiotami uczestniczącymi w rewitalizacji bezpośrednio lub pośrednio. Właściwe zarządzanie programem ma ułatwić realizację poszczególnych przedsięwzięć, a tym samym doprowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem stanowiącym operacyjną podstawę do wdrażania projektów rewitalizacyjnych realizowanych przez następujące grupy podmiotów:

- ✓ Podmioty wykonawcze- jednostki realizujące przedsięwzięcia wskazane w GPR należące zarówno do sektora publicznego, prywatnego oraz pozarządowego,
- ✓ Podmioty zarządzające, czyli podmioty odpowiedzialne za wdrożenie, monitoring i ewaluację Gminnego Programu Rewitalizacji.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji oparte jest na wsparciu realizacji projektów stworzonych z myślą osiągnięcia celów spójnych z celami strategicznymi oraz operacyjnymi przewidzianymi w dokumencie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w programie rewitalizacji lub zakwalifikowane przez program jako dopuszczalne mają bardzo zróżnicowany charakter. Do zakwalifikowania dowolnego projektu jako projektu spełniającego kryteria projektu rewitalizacyjnego, na etapie prowadzonego naboru przedsięwzięć niezbędne było wskazanie w jaki sposób projekt proponowany przez podmiot wykonawczy, realizuje cel strategiczny i cele operacyjne GPR ze szczególnym uwzględnieniem informacji o tym w jaki sposób pomaga rozwiązywać problemy wskazane w diagnozie obszaru przygotowanej na potrzeby GPR.

Projekty umieszczone na liście projektów podstawowych uzupełniają się wzajemnie oraz zaplanowane są do realizacji w sposób nie stwarzający konfliktu realizacji kilku zadań na tym samym obszarze w tym samym czasie. Na uwadze mieć jednak należy fakt, iż zaplanowane przedsięwzięcia mogą być realizowane przez różne podmioty, co dodatkowo wzmocni będzie ryzyko niespójności czy wręcz ich sprzeczności. Dotyczy to sytuacji, gdy podmioty te faktycznie są od siebie niezależne, ale może zdarzyć się także w rozległej strukturze komórek Urzędu Gminy i jednostek mu podległych. Stąd potrzeba zaplanowania efektywnych mechanizmów faktycznej koordynacji i integracji różnorodnych przedsięwzięć (zarówno „twardych” jak i „miękkich”), a także łagodzenia napięć, jakie mogą zaistnieć między poszczególnymi działaniami/przedsięwzięciami czy też rezultatami realizacji.

6.1 Opis struktury zarządzania GRP

W skład struktury zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji wchodzi Wójt Gminy Komarów-Osada (odpowiedzialny za bieżący nadzór nad realizacją GPR, dbałość o zagwarantowanie środków finansowych na jego skuteczną realizację oraz pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania, podejmowanie decyzji o potrzebie dokonania zmian w GPR) oraz Rada Gminy (odpowiedzialna za uchwalanie GPR i jego głównych kierunków, a także opiniowanie jego zmian i aktualizację). Zgodnie z właściwością, zarządzanie i koordynacja GPR, a także realizacja prowadzona będzie w strukturach organizacyjnych Urzędu Gminy Komarów-Osada. Operatorem GPR będzie: Referat Gospodarczy, Innowacji Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych. Zadania każdej z komórek czy stanowisk oraz jednostek organizacyjnych, wykonywane w ramach GPR, zostaną określone i ściśle zdefiniowane przez Operatora GPR. Wszystkie komórki czy jednostki organizacyjne, w ramach swoich kompetencji, będą realizowały wyznaczone zadania dostosowując swoje zasoby do potrzeb w sposób elastyczny w ramach istniejących struktur. W ich ramach wyodrębnione zostaną zadania służące realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nad którymi nadzór merytoryczny sprawować będzie Operator. W ramach procesu opracowywania, realizacji oraz ewaluacji i oceny stopnia wdrażania GPR czynny udział będzie brał również Komitet Rewitalizacji.

Poglądowa struktura zarządzania GPR została przedstawiona na poniższej grafice.

Rysunek 3 Struktura zarządzania GPR

Źródło: Opracowanie własne

❖ **Wójt Gminy Komarów- Osada**

Za wdrażanie i monitoring *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów – Osada do 2030 r.* odpowiadać będzie Wójt Gminy we współpracy z:

- ✓ Radą Gminy,
- ✓ Urzędem Gminy,
- ✓ Komitetem Rewitalizacji,
- ✓ jednostkami organizacyjnymi (m.in. GOPS, SOK oraz placówkami edukacyjnymi), ewentualnie zespołami roboczymi,
- ✓ Interesariuszami rewitalizacji.

Do kompetencji Wójta Gminy należeć będzie również powołanie w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia przez Radę Gminy zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Wójt Gminy będzie również odpowiedzialny za obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji.

❖ **Rada Gminy**

Rolą Rady Gminy będzie weryfikacja postępów wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada do 2030 r.* i w razie konieczności, przeprowadzenie aktualizacji programu, zgodnie z procedurą opisaną w rozdziałach 6.2.2 *Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych* oraz 6.2.3 *Aktualizacja GPR*.

❖ **Operator GPR – Referat Gospodarczy, Innowacji Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych**

Realizację GPR powierza się Wójtowi Gminy Komarów-Osada za pośrednictwem Urzędu Gminy Komarów-Osada, w szczególności Operatora GPR, tj. – Referatu Gospodarczego, Innowacji Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych. Działania jednostki dotyczące rewitalizacji zostaną wyróżnione w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Gminy. Do obowiązków Operatora GPR należeć będzie m.in.:

- ✓ analiza możliwości, inicjowania i koordynacji działań związanych z pozyskiwaniem środków pozabudżetowych na realizację zadań inwestycyjnych;
- ✓ współpraca z podmiotami i instytucjami zaangażowanymi w proces aplikacyjny;
- ✓ opracowywanie dokumentacji aplikacyjnej;
- ✓ monitorowanie rzeczowej i finansowej realizacji projektów,
- ✓ rozliczanie projektów i sprawozdawczości;
- ✓ prowadzenie działań promocyjnych projektów i źródeł finansowania,
- ✓ przygotowanie, koordynowanie oraz wdrażanie projektów ujętych w GPR (zarówno w ramach listy podstawowej, jak i pozostałych działań);

- ✓ uaktualnianie i kontynuacja procesu planowania, także w odniesieniu do poszerzenia GPR o działania uwzględniające inne kategorie projektów;
- ✓ dalsze programowanie procesów rozwojowych, wykraczających poza okres realizacji niniejszego GPR (tj. rok 2030);
- ✓ realizację GPR, w rozumieniu koordynowania i inspirowania działań administracji i beneficjentów, w kierunku przestrzegania zasad wdrożenia, wymagań zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych (np. FELU 2021-2027, fundusze krajowe), a także spójności GPR;
- ✓ urządzenie przebiegu upowszechnienia GPR i komunikacji społecznej (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy);
- ✓ monitorowanie realizacji i ewaluację GPR;
- ✓ przygotowywanie sprawozdań i dokonywanie wewnętrznej oceny efektów GPR.

Pracami Operatora GPR będzie kierował wyznaczony Koordynator Rewitalizacji – Kierownik Referatu Gospodarczego, Innowacji Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych. Koordynator będzie odpowiadał za zarządzanie GPR, który stanowi swoistego rodzaju ramę operacyjną dla przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji oraz wszystkich innych działań Urzędu, które merytorycznie związane są z zakresem rewitalizacji. Zarządzanie projektami rewitalizacyjnymi będzie odbywał się w oparciu o indywidualne i szczegółowe podejście do wszystkich z nich; począwszy od etapu planowania i przygotowania projektu po etap jego realizacji i monitorowania efektów. Mając na względzie konieczność włączenia w proces rewitalizacji większości komórek Urzędu Gminy czy gminnych jednostek organizacyjnych, Koordynator Rewitalizacji w ramach swoich kompetencji będzie miał możliwość wydawania wiążących dyspozycji i rekomendacji kierownikom/dyrektorom poszczególnych komórek i jednostek w zakresie ich udziału w procesie rewitalizacji. Ponadto, wyżej wymienieni kierownicy i dyrektorzy mają obowiązek umożliwienia wyznaczonym pracownikom pełnego zaangażowania w realizację zadań związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji. Koordynator będzie pełnił nadzór merytoryczny nad innymi podmiotami (w zakresie odpowiedzialnym powierzonym im do realizacji przedsięwzięciom rewitalizacyjnym) zapewnienia uzyskania właściwego poziomu poszczególnych wskaźników oraz zachowania wysokiego stopnia partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji.

❖ **Komitet Rewitalizacji**

Komitet Rewitalizacji będzie stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy z Wójtem Gminy oraz organami Urzędu Gminy w sprawach dotyczących prowadzenia oceny rewitalizacji oraz będzie pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą.

Komitet jest typowym organem o charakterze opiniująco-doradczym, nie będąc jednocześnie organem jednostki samorządu terytorialnego, do jego zadań należy doradzanie organom wykonującym zadania w zakresie rewitalizacji poprzez:

- ✓ wyrażanie opinii na temat dokumentów przygotowanych przez jednostkę lub na temat podejmowanych przez nią działań,
- ✓ formułowanie opinii z własnej inicjatywy, stając się w ten sposób aktywnym uczestnikiem włączającym się w proces realizacji programu rewitalizacji.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczenia składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa się w drodze uchwały przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji albo w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia jego uchwalenia. W przypadku gminy Komarów-Osada Komitet Rewitalizacyjny zostanie powołany w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od uchwalenia niniejszego GPR. Podjęcie uchwały poprzedzone będzie konsultacjami społecznymi, tak aby zapewnić wyłanianie członków Komitetu przez interesariuszy.

Wójt Gminy niezwłocznie po podjęciu przez Radę Gminy uchwały określającej zasady wyznaczenia oraz działania Komitetu Rewitalizacji, powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji.

Za Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia Wójt Gminy poprzez przekazanie odpowiednich zadań do realizacji przez Referat Gospodarczy, Innowacji Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych. Szczegółowy zakres obowiązków na poszczególnych stanowiskach oraz częstotliwość spotkań Komitetu Rewitalizacji określony zostanie w uchwale Rady Gminy.

❖ **Samorządowe jednostki organizacyjne**

Jednostki organizacyjne gminy będą bezpośrednio zaangażowane w realizację przedsięwzięć ujętych w GPR, zgodnie z ich właściwościami.

❖ **Zespoły zadaniowe**

W przypadku skomplikowanych projektów rewitalizacyjnych (wymagających współpracy specjalistów z różnych dziedzin) Wójt Gminy Komarów-Osada w drodze zarządzenia może powołać zespoły zadaniowe składające się z wyspecjalizowanych komórek Urzędu Gminy oraz samorządowych jednostek organizacyjnych.

❖ **Interesariusze rewitalizacji**

Współzarządzanie procesem rewitalizacji przez interesariuszy rewitalizacji odbywać się będzie za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji oraz form przewidzianych w rozdziale zawierającym opis procesu uspołecznienia wdrażania GPR.

Wdrażanie GPR to system złożony i wielowątkowy. W związku z tym istnieje potrzeba identyfikacji sposobów ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR. Poniższa tabela zawiera zestawienie ryzyk, które mogą wystąpić podczas wdrażania GPR. W ramach każdego ze zidentyfikowanych ryzyk przypisano prawdopodobieństwo wystąpienia w 3 stopniowej skali:

- 1- niskie ryzyko wystąpienia
- 2- średnie ryzyko wystąpienia
- 3- ryzyko prawdopodobne.

Tabela 22 Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka	Sposoby rozwiązywania sytuacji problemowej
Nieotrzymanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych	3 – ryzyko prawdopodobne	1. Dywersyfikacja źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych (źródła prywatne, konkursowe, zagraniczne, krajowe, itd.) 2. Aktualizacja GPR 3. Angażowanie specjalistów w proces pozyskiwania środków w celu uniknięcia pomyłek i błędów skutkujących brakiem uzyskania dofinansowania
Opóźnienia w realizacji przedsięwzięć	2 – średnie ryzyko wystąpienia	1. Konstrukcja umów zakładająca kary umowne i odpowiedzialność wykonawcy za terminowe ukończenie inwestycji/projektu. 2. Bieżący monitoring postępu realizacji przedsięwzięć
Brak chętnych do uczestnictwa w przedsięwzięciach społecznych	2 – średnie ryzyko wystąpienia	1. Aktywna promocja planowanych przedsięwzięć społecznych 2. Osobiste zaangażowanie liderów wybranych grup w proces rekrutacji 3. Aktywne formy poszukiwania uczestników projektów prowadzone przez podmioty odpowiedzialne za wdrażanie projektów
Rezygnacja z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez inne podmioty	3 – ryzyko prawdopodobne	1. Bieżąca współpraca i komunikacja z podmiotami innymi niż publiczne w zakresie postępów związanych z projektem 2. Doradztwo merytoryczne w zakresie projektów, których realizacja jest zagrożona

Źródło: Opracowanie własne

6.2 System monitoringu i ewaluacji GRP

W celu zmierzenia efektów przyszłych działań rewitalizacyjnych realizowanych w ramach GPR i prawidłowego reagowania na niepożądane tendencje i zjawiska, niezbędne jest wdrożenie odpowiedniego systemu monitoringu i ewaluacji opierającego się na konkretnych

wskaźnikach. Celem monitoringu będzie ocena stopnia realizacji celów rewitalizacji i przedsięwzięć rewitalizacyjnych określonych w Programie.

Pojęcie monitoringu oznacza systematyczne obserwowanie jakiegoś procesu i odnotowywanie jego zmieniającego się stanu w celu uzyskania wiedzy o jego przebiegu. Tak rozumiany monitoring spełnia również rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. System monitorowania GPR został tak skonstruowany, aby umożliwiać dokonywanie obiektywnych pomiarów poszczególnych wskaźników w przyjętych odstępach czasu, dzięki czemu możliwa będzie ocena efektywności realizowanych przedsięwzięć. Głównym celem monitorowania procesów rewitalizacyjnych jest dostarczenie informacji, na podstawie których nastąpi ocena postępu prowadzonych działań oraz weryfikacja tempa i kierunku zmian, do których proces ten zmierza. Dzięki monitoringowi prowadzona będzie identyfikacja trudności lub nieprawidłowości we wdrażaniu Programu. Zagwarantuje ona również zgodność realizacji przedsięwzięć z przyjętymi założeniami i wcześniej zatwierdzonymi celami, a także spełnia funkcję wewnętrznej kontroli, obejmującej ocenę skuteczności i terminowości realizacji poszczególnych przedsięwzięć względem przyjętego harmonogramu, a także kontrolę końcową – sprawdzenie czy ustalone cele zostały osiągnięte.

Wśród instytucji i podmiotów, które będą brały udział w procesie monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji należy w szczególności wymienić:

- ✓ Operatora GPR na czele z Koordynatorem Rewitalizacji;
- ✓ Komitet Rewitalizacji;
- ✓ odpowiednie stanowiska w strukturze Urzędu Gminy Komarów- Osada oraz samorządowych jednostek organizacyjnych sprawujące nadzór i kontrolę nad poszczególnymi sferami istotnymi dla procesu rewitalizacji;
- ✓ wnioskodawców - partnerów, którzy współpracując z gminą realizują przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczyniające się do implementacji GPR.

Szczególne role w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych ujętych w Programie projektów.

Monitorowanie i ocena GPR ma charakter procesu ciągłego. Oznacza to, że proces monitorowania nie jest procesem jednorazowym dokonywanym na koniec okresu programowania, a jest realizowany na bieżąco zgodnie z harmonogramem realizacji projektów oraz w przypadku sytuacji losowych, które wymagają wprowadzenia zmian w sposobie realizacji GPR. Podstawowymi elementami składowymi przyjętego systemu monitoringu będą:

- ✓ analiza wskaźników rezultatu oraz wskaźników produktu osiągniętych na skutek realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych,

- ✓ analiza jakościowa zmian w strukturze społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej, technicznej i środowiskowej (na podstawie wskaźników oddziaływania) oraz ocena działań podejmowanych przez podmioty zewnętrzne wpisujących się w założenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

6.2.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

- ✓ GPR podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- ✓ Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, że GPR wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

Monitoring niniejszego GPR prowadzony będzie w oparciu o następujące zasady:

- ✓ Monitoring realizowany będzie w cyklu rocznym (dot. przedsięwzięć rewitalizacyjnych) oraz okresowym 3 –letnim oraz końcowy (dot. poziomu wdrażania GPR).
- ✓ Monitoring prowadzony będzie w oparciu o wytyczone wskaźniki produktu i rezultatu dla poszczególnych przedsięwzięć (tabela: *Wskaźniki produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych*) oraz oddziaływania (tabela: *Wskaźniki monitorowania osiągania celów GPR*).
- ✓ Źródłem weryfikacji wskaźników będą dane statystyczne, dane źródłowe znajdujące się w dyspozycji Urzędu Gminy Komarów-Osada, samorządowych jednostek organizacyjnych bądź też partnerów – wnioskodawców, którzy współpracując z gminy realizują przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczyniające się do implementacji GPR.
- ✓ Punktem odniesienia, w procesie weryfikacji wskaźników oddziaływania będą dane pochodzące z końca 2021 r., bądź też inne – w uzasadnionych przypadkach.

- ✓ W procesie monitoringu uwzględniane będą plany wdrażania rewitalizacji określone w Rocznych okresowych harmonogramach (rocznym oraz trzyletnim) realizacji GPR.
- ✓ W procesie monitoringu, w sytuacji braku postępów, które świadczyłyby o wdrażaniu GPR, identyfikowane będą bariery implementacji.
- ✓ Wyniki monitoringu przyjmowały będą postać informacji z realizacji GPR (roczne, za minione 3 lata oraz końcowy).
- ✓ Informacja z realizacji GPR określała będzie zarówno źródła sukcesów, jak i porażek w zakresie osiągania wskaźników, a tym samym kierunków działania i celów rewitalizacji.
- ✓ Za przeprowadzanie monitoringu odpowiedzialny będzie Operator GPR.
- ✓ Proces monitoringu prowadzony będzie z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej – poprzez zaangażowanie Komitetu Rewitalizacji oraz konsultacje społeczne.
- ✓ Informacja z realizacji GPR przedstawiana będzie Radzie Gminy.

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR będzie realizowana etapowo:

- ✓ etapami trzyletnimi,
- ✓ etapem śródkresowym (przeprowadzona w 2027 r.)
- ✓ etapem końcowym (na koniec 2030 r.-wyniki 2030 r.).

Obejmować ona będzie całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR, w tym ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom zakończoną raportem. Poniżej w tabeli przedstawiono wskaźniki monitoringu poszczególnych celów (wskaźniki oddziaływania zgodne ze wskaźnikami użytymi do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.). Ocena stopnia wdrażania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych następować będzie za pomocą wskaźników produktu i rezultatu w ramach oceny sporządzanej corocznie. Wskaźniki produktu odnoszą się do mierzalnych cech samego projektu rewitalizacyjnego i obejmować mogą takie elementy jak np. liczba odnowionych budynków, powierzchnia odnowionych obszarów publicznych, liczba nowo utworzonych miejsc pracy, jakość infrastruktury czy liczba przeprowadzonych działań o charakterze „miękkim”. Wskaźnik rezultatu w ramach przedsięwzięcia rewitalizacyjnego koncentrują się na osiągniętych rezultatach w kontekście zamierzonych celów rewitalizacyjnych. Mogą obejmować takie aspekty jak np. zmniejszenie bezrobocia, zmniejszenie liczby osób uzależnionych od systemu pomocy społecznej. Wyselekcjonowanie wskaźników produktu i rezultatu w ramach poszczególnych projektów rewitalizacyjnych pozwala na obiektywną ocenę postępów i skuteczności działań. Dzięki temu można monitorować. Monitoring wskaźników oddziaływania daje odpowiedź w zakresie czy realizowane zamierzenia GPR przynoszą oczekiwane rezultaty i mają pozytywny wpływ na wyprowadzanie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej.

Tabela 23 Wskaźniki produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nr projektu	Nazwa projektu	Nazwa wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru wskaźnika
1/P	Rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie Osadzie wraz z modernizacją szkolnej infrastruktury sportowej	Wskaźniki produktu				
		Liczba zmodernizowanych szkół	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
		Liczba doposażonych szkół	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
		Liczba rozbudowanych szkół	szt.	0	1	Protokół odbioru końcowego
		Wskaźniki rezultatu				
		Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	osoby/rok	0	268	Ewidencje prowadzone przez placówkę oświatową
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze wspartych dostosowanych obiektów	osoby/rok	0	10	Ewidencje prowadzone przez placówkę oświatową		
2/P	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych budynków w m. Komarów –Osada i m. Komarów-Wieś wraz z zagospodarowaniem terenów publicznych wokół nich	Wskaźniki produktu				
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Ha	0	0,71	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
		Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
		Liczba budynków mieszkalnych, których efektywność energetyczna uległa poprawie	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
		Wskaźniki rezultatu				
		Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej	osoby/rok	0	34	Statystyki Urzędu Gminy
Liczba użytkowników budynków mieszkalnych o podniesionym standardzie energetycznym	osoby/rok	0	40	Statystyki Urzędu Gminy		
3/P	Przebudowa, rozbudowa Przedszkola w Komarowie-Osadzie wraz	Wskaźniki produktu				
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,1961	Dane Wnioskodawcy

	ze stworzeniem żłobka i zagospodarowaniem terenu wokół	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.		
		Liczba wspartych przedszkoli	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.		
		Liczba doposażonych przedszkoli	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.		
		Liczba wspartych obiektów opieki żłobkowej	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.		
		Liczba doposażonych obiektów opieki żłobkowej	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.		
		Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki nad dziećmi	osoby	0	75	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.		
		Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych opieki żłobkowej	osoby	0	20	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.		
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.		
		Wskaźniki rezultatu						
		Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi	osoby	0	75	Listy przyjętych i uczestniczących osób do placówki opieki nad dziećmi/edukacyjnej, do nowo utworzonych miejsc.		
		Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki żłobkowej	osoby	0	20	Listy przyjętych i uczestniczących osób do placówki opieki żłobkowej		
4/P	„ORLE GNIAZDO”	Wskaźniki produktu						
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego		
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,40	Protokół odbioru końcowego		
		Wskaźniki rezultatu						
		Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	2000	Statystyki, listy obecności		
5/P	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	Wskaźniki produktu						
		Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego robót		

	w gminie Komarów – Osada	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego robót	
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego robót	
		Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego robót	
		Wskaźniki rezultatu					
		Ilość wytworzonej energii elektrycznej ze źródeł OZE	MWh/rok	0	Brak danych	Dokumentacja projektowa/ licznik produkcji energii	
		Szacowana emisja gazów cieplarnianych	t/rok	0	Brak danych	Dokumentacja projektowa (audyt energetyczny)	
6/P	Rewitalizacja zdegradowanych terenów sportowo-rekreacyjnych w miejscowości Komarów-Osada	Wskaźniki produktu					
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna	
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	2,86	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.	
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.	
		Wskaźniki rezultatu					
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze	osoby/rok	0	2000	Statystyki Urzędu Gminy			
7/P	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obiektów byłej SKR w Komarowie-Wsi w celu nadania im nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem funkcjonalnie powiązanej przestrzeni publicznej	Wskaźniki produktu					
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna	
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,57	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.	
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.	
		Liczba wspartych podmiotów ekonomii społecznej	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.	
		Wskaźniki rezultatu					
Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze	osoby/rok	0	1000	Statystyki Urzędu Gminy			

		Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach.	EPC	0	5	Statystyki Urzędu Gminy
8/P	Wyznaczenie szklaku turystycznego w miejscowościach: Komarów – Osada, Komarów-Dolny i Komarów-Wieś	Wskaźniki produktu				
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	0	Protokół odbioru końcowego
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	Brak danych	Protokół odbioru końcowego
		Wskaźniki rezultatu				
		Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	2000	Statystyki, listy obecności
9/P	Kompleksowa rewitalizacja budynku byłej lecznicy w celu nadania mu funkcji społecznych i kulturalnych wraz zagospodarowaniem terenu wokół obiektu	Wskaźniki produktu				
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	1,2574	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	2	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
		Wskaźniki rezultatu				
		Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	600	listy z organizowanych wydarzeń i inicjatyw
10/P	Strefa rekreacji ruchowej w centrum Komarowa-Osady	Wskaźniki produktu				
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,38	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
Wskaźniki rezultatu						

		Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	1000	Listy z organizowanych wydarzeń i inicjatyw
11/P	Rewitalizacja zdegradowanej przestrzeni po byłej zlewni mleka w celu utworzenia strefy rekreacji ruchowej	Wskaźniki produktu				
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	0,10	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół zdawczo - odbiorczy. Dokumentacja techniczna.
		Wskaźniki rezultatu				
		Liczba osób korzystających z obiektów Infrastruktury społecznej/kulturalnej/turystycznej będącej przedmiotem projektu	osoby/rok	0	50	listy z organizowanych wydarzeń i inicjatyw
12/P	Program rozwojowy Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Komarowie-Osadzie	Wskaźniki produktu				
		Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
		Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	0	268	Umowa o udziale w projekcie Listy obecności na zajęciach i dzienniki zajęć Ankiety ewaluacyjne ucz, raport z oceny nabytych kompetencji
		Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	0	29	Umowa o udziale w projekcie Listy obecności na zajęciach i dzienniki zajęć Ankiety ewaluacyjne ucz, raport z oceny nabytych kompetencji
		Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	sztuki	0	1	Umowa o udziale w projekcie, formalne potwierdzenie uczestnictwa np. zarządzenie, uchwała, porozumienie
		Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	0	10	Umowa o udziale w projekcie Listy obecności na zajęciach i

						dzienniki zajęć Ankiety ewaluacyjne ucz, raport z oceny nabytych kompetencji
		Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej	sztuki	0	1	Protokół odbioru końcowego
		Wskaźniki rezultatu				
		Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	0	268	Ewidencje prowadzone przez placówkę oświatową
		Liczba przedstawiciele kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	29	Ewidencje prowadzone przez placówkę oświatową
		Wskaźniki produktu				
		Liczba przedstawiciele kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej	osoby	0	7	Ewidencje prowadzone przez placówkę przedszkolną
		Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	0	5	Ewidencje prowadzone przez placówkę przedszkolną
		Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	0	75	Ewidencje prowadzone przez placówkę przedszkolną
		Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością	sztuki	0	75	Protokół odbioru
		Wskaźniki rezultatu				
		Liczba przedstawiciele kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	7	Ewidencje prowadzone przez placówkę przedszkolną
		Wskaźniki produktu				
		Liczba zorganizowanych wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	sztuki	0	5	Dokumentacja KGW, dokumentacja zdjęciowa
		Wskaźniki rezultatu				
		Liczba uczestników wydarzeń ingerujących społeczność obszaru rewitalizacji	osoby/wydarzenie	0	20	Listy obecności uczestników wydarzeń
		Wskaźniki produktu				
		Liczba przebudowanych/wyremontowanych dróg gminnych	sztuki	0	2	Protokół odbioru końcowego
		Wskaźniki rezultatu				
		Liczba mieszkańców korzystających z efektów przedsięwzięcia	osoby	0	1000	Statystyki Urzędu Gminy
		Wskaźniki produktu				
		Liczba nowych/zmodernizowanych punktów świetlnych	sztuki	0	500	Dane Urzędu Gminy
		Wskaźniki rezultatu				
		Stopień zaoszczędzonej ilości energii elektrycznej	%	0	60	Dane Urzędu Gminy
		Wskaźniki produktu				
13/P	Przedszkolna edukacja włączająca na terenie gminy Komarów-Osada					
14/P	RADOSNY CZAS PRZY WSPÓLNYM STOLE					
15/P	Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji					
16/P	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Komarów-Osada					
17/P						

	STREFA AKTYWNEGO SENIORA	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	0	100	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS		
		Liczba osób objętych usługami asystenckim w programie	osoby	0	10	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS		
		Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	10	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS		
		Liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie	osoby	0	2	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS		
		Wskaźniki rezultatu						
		Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	0	100	Dokumentacja projektowa		
18/P	Rozwój usług społecznych w gminie Komarów-Osada	Wskaźniki produktu						
		Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	0	100	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS		
		Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie	osoby	0	10	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS		
		Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	0	20	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS		
		Liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie	osoby	0	5	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS		
		Wskaźniki rezultatu						
		Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	sztuki	0	1	Ewidencje i statystyki prowadzone przez GOPS		
19/P	Zwiększenie efektywności nauczania języka angielskiego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Komarowie-Osady	Wskaźniki produktu						
		Liczba podmiotów objętych wsparciem w celu zwiększenia jakości i efektywności systemu kształcenia i szkolenia	Sztuki	0	1	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą		
		Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	Sztuki	0	1	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą		
		Wskaźniki rezultatu						
		Liczba podmiotów, które podniosły jakość i efektywność oferowanych usług edukacyjnych	Sztuki	0	1	Zaświadczenia o ukończeniu przez uczniów dodatkowych zajęć z j. angielskiego świadectwa uczniów, wyniki testów (pre i post), regulamin realizacji dodatkowych zajęć z j.		

						angielskiego, dok. fotograficzna z zajęć, opinie o postępach uczniów
		Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym	Podmioty	0	1	Umowa o dofinansowanie z Instytucją Zarządzającą
		Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	Osoby	0	1	Orzeczenia o niepełnosprawności

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 24 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (2021 r.)	Zmiana	Źródło danych pomiaru wskaźnika
Liczba osób bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	osoby	9,32	↓	Dane PUP
Liczba osób długotrwale bezrobotnych przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	osoby	5,64	↓	Dane PUP
Liczba osób pobierających świadczenia GOPS przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	3,67	↓	Dane GOPS
Liczba osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu ubóstwa przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	0,22	↓	Dane GOPS
Liczba osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu bezrobocia przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	0,67	↓	Dane GOPS
Liczba osób pobierających świadczenia GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego przypadająca na 100 mieszkańców	osoby	0,15	↓	Dane GOPS
Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z dożywiania przypadająca na 100 dzieci w wieku do 17 roku życia	osoby	3,43	↓	Dane GOPS
Liczba organizacji społecznych przypadająca na 100 mieszkańców	sztuki/100 mieszkańców	0,75	↑	Dane UG
Liczba przestępstw przypadająca na 100 mieszkańców	sztuki/100 mieszkańców	0,90	↓	Dane Policji
Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji przypadająca na 100 mieszkańców	sztuki/100 mieszkańców	12,20	↓	Dane Policji
Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji				

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (2021 r.)	Zmiana	Źródło danych pomiaru wskaźnika
Powierzchnia budynków/obiektów (m2) przeznaczonych pod działalność gospodarczą przypadająca na 100 mieszkańców	m2/osobę	195,88		Dane UG
Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (2021 r.)	Zmiana	Źródło danych pomiaru wskaźnika
Udział budynków mieszkalnych pokrytych azbestem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	%	25,27		Dane UG
Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	%	94,98		Dane UG
Udział budynków mieszkalnych wykorzystujących przestarzałe źródła ciepła w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	%	69,43		Dane UG
Udział budynków użyteczności publicznej wymagających prac termomodernizacyjnych w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej	%	50,00		Dane UG
Udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej	%	66,67		Dane UG
Udział długości dróg gminnych wymagających podjęcia interwencji w ogólnej długości dróg	%	72,34		Dane UG
Udział punktów świetlnych wymagających modernizacji i wymiany na energooszczędne	%	55,56		Dane UG
Udział terenów publicznych wymagających podjęcia interwencji	%	100,00		Dane UG

Źródło: Opracowanie własne

Ocena postępu celów strategicznych i wskaźników diagnostycznych będzie dokonywana raz do roku. Gromadzenie informacji w zakresie wskaźników bezpośrednio związanych z realizacją konkretnych projektów (produktów i rezultatów) będzie następowało w systemie ciągłym i będzie związane z momentem zakończenia tych projektów. Zebrane dane i informacje prezentowane będą w postaci raportu.

Następnym etapem monitoringu wdrażania GPR będzie analiza zebranych danych i informacji. Przedmiotowej analizie dokonywać będzie Komitet Rewitalizacji, który w przypadku stwierdzonych opóźnień w harmonogramie, braku zadowalających efektów formułuje rekomendacje bądź propozycje działań naprawczych. Wnioski z przeprowadzonego monitoringu mogą być podstawą do wprowadzenia zmian do GPR. Formalną podstawą do wprowadzenia zmian w GPR będzie uchwała Rady Gminy. Propozycję zmian w GPR tworzy i przedstawia Operator GPR, na zlecenie Wójta Gminy wynikające z rekomendacji Komitetu Rewitalizacji.

Podsumowaniem realizacji GPR będzie analiza jakościowa zmian w strukturze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej i porównanie jej wyników do wniosków diagnozy przeprowadzonej na potrzeby programowania GPR.

6.2.2 Monitorowanie postępów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie odbywało się w cyklach rocznych za pomocą specjalnie sporządzanych w tym celu kart weryfikujących stan realizacji projektu. Podmiot odpowiedzialny za realizację przedsięwzięcia rewitalizacyjnego (referat lub inny realizator) będzie zobligowany do wypełnienia karty projektu i przedłożenie jej w określonym terminie do Operatora GPR. Uzupełnione karty będą stanowiły podstawę do sporządzenia raportu rocznego z realizacji projektów GPR do 31 grudnia danego roku. Przedmiotowy raport zostanie przekazany Komitetowi Rewitalizacji do zaopiniowania i będzie stanowił źródło wiedzy o bieżących postępach w realizacji GPR.

6.2.3 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

W przypadku pojawienia się problemów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych na etapie monitorowania przewidziano możliwości modyfikacji i aktualizacji GPR. W przypadku wprowadzania zmian i korekt w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych w dokumencie należy przedstawić ich uzasadnienie. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji może okazać się konieczna, np. w

przypadku braku terminowości realizacji działań oraz nieosiągnięcia zakładanych wskaźników podczas monitorowania.

Gminny Program Rewitalizacji podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy, co najmniej raz na 3 lata. Ocena sporządzona przez Wójta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej. Na podstawie dyskusji, Komitet Rewitalizacji podejmuje decyzję o podjęciu lub zaniechaniu działań modyfikujących. W przypadku podjęcia decyzji o zasadności wprowadzenia zmian w GPR Komitet Rewitalizacji przygotowuje stosowną rekomendację i przedstawia ją Wójt Gminy. W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt Gminy występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, dołączając do wniosku sporządzoną ocenę aktualności i stopnia realizacji. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji GPR, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Gminy uchyla uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta. Zaktualizowany GPR powinien zawierać uzasadnienie przeprowadzonych korekt i opis zmian oraz ich wpływu na dalszą realizację programu.

Zmiana GPR następuje w trybie, w jakim był on uchwalony. W przypadku zaproponowanych zmian dotyczących modyfikacji w podstawowych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych lub dotyczą ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, obowiązkowo należy przeprowadzić konsultacje społeczne, uzyskać stosowne opinie i przeprowadzić procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu.

6.2.4 Harmonogram realizacji GPR

Wdrażanie GPR to proces złożony i strategicznie zaplanowany na kilka lat. W celu łatwiejszego zobrazowania działań zarządczych niezbędne jest zaplanowanie ich w odpowiednim przedziale czasowym. Poniżej znajduje się harmonogram przedstawiający powyższe działania.

Tabela 25 Harmonogram działań zarządczych

Nazwa zadania	2021-2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Prace przygotowawcze Gminnego Programu Rewitalizacji	■	■								
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji		■								
Podjęcie uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji (nie później niż w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)			■							

Źródło: Opracowanie własne

6.2.5 Koszty zarządzania GPR

Zarządzanie realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji nie generuje istotnych kosztów, ponieważ proces rewitalizacji jest zadaniem własnym gminy i prowadzony jest w związku z tym głównie poprzez Urząd Gminy Komarów - Osada przy współpracy z interesariuszami. Całość procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji będzie realizowana przez pracowników Referatu Gospodarczego, Innowacji Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych Urzędu Gminy Komarów-Osada w ramach obowiązków służbowych, w związku z czym nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z obsługą procesu.

Komitet Rewitalizacji powołany przez Wójta Gminy jako ciało doradcze, funkcjonować będzie w oparciu o przedstawicieli Urzędu Gminy i samorządowych jednostek organizacyjnych, jak również

wyłonionych przedstawicieli podmiotów publicznych i prywatnych oraz mieszkańców. Praca w ramach Komitetu Rewitalizacji będzie miała charakter społeczny i honorowy, zatem również nie wymaga rezerwowania w budżecie gminy żadnych środków finansowych.

7. Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji gminy Komarów-Osada do 2030 r. został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali makro i mikro. Zwrócić uwagę, należy na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju

7.1 Spójność dokumentu w skali makro

Przedmiotowe opracowanie jest w pełni zgodne z założeniami, priorytetami oraz celami artykułowanymi w poniżej zestawionych dokumentach.

Komplementarność dokumentu na poziomie krajowym
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności
Dokument przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Określa on główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju. Cele i zadania: 1. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki: • Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji• Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym• Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki• Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki• Stworzenie Polski Cyfrowej• Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”• Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska2. Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów: • Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych• Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach• Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego3. Efektywność i sprawność państwa: • Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej• Wzrost społecznego kapitału rozwoju <i>Gminny Program Rewitalizacji gminy Komarów-Osada do 2030</i> wpisuje się w ww. cele i kierunki działań. Oba dokumenty wskazują na konieczność rozwoju gospodarki w oparciu o istniejące zasoby przy jednoczesnym

zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Niezwykle istotnym elementem obu dokumentów jest podnoszenie kapitału ludzkiego i społecznego oraz włączenie społeczne wszystkich wymagających tego osób. Nie bez znaczenia pozostaje również kwestia poprawy jakości środowiska naturalnego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Cele i zadania:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

W ramach GPR istotną rolę pełnią aspekty dotyczące przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego (cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji). Istotną kwestią jest podwyższenie konkurencyjności gminy Komarów-Osada oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i lokalnych walorów krajobrazowych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Dokument stanowi aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r.

Cele i zadania:

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:
 - Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji
 - Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych
 - Przemiany strukturalne sektora
 - Nowe formy działania i współpracy
 - Nowoczesne instrumenty wsparcia
 - Trwałe zwiększanie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych
 - Zwiększanie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki
 - Zwiększanie towarów zaawansowanych technologicznie
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
 - Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
 - Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
 - Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
 - Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
 - Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
 - Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne- dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
 - Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego

- Cyfrowe państwo usługowe
- Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
- Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe. Kierunki działań zaplanowanych w GPR korelują z celami ww. Strategii, m. in. w zakresie poprawy dostępności dla mieszkańców gminy usług świadczonych na jej terenie, szczególnie w obliczu niekorzystnych zmian demograficznych (starzenia się społeczeństwa), poprawy wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy (poprzez aktywizowanie mieszkańców do podejmowania zatrudnienia poza rolnictwem).

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Cel szczegółowy 1: Niskoemisyjne wytwarzanie energii

Cel szczegółowy 2: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami

Cel szczegółowy 3: Rozwój zrównoważonej produkcji -obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo

Cel szczegółowy 4: Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności, obejmująca sektor transportu i handlu

Cel szczegółowy 5: Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji

Zadania zawarte w GPR, w szczególności służące realizacji celu strategicznego 3. *Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji* (np. modernizacja infrastruktury z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań, prace termomodernizacyjne budynków, rewaloryzacja i zagospodarowanie terenów zielonych), nakierowane są na zastosowanie energooszczędnych technologii co przyczyni się do poprawy sytuacji środowiskowej. Wobec czego są one zbieżne z założeniami Narodowego Programu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Cel główny KSRR:

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym

1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją

1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze

1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska

1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych

1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszących atrakcyjność inwestycyjną obszarów

Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym

2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach

Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

3.1 Wzmocnienie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem

3.2 Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym

3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych

3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.

Dokument w sposób jednoznaczny wskazuje, że zapotrzebowanie gmin na niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych jest duże. Odpowiedzią na fragmentaryczne i geograficznie zogniskowane kryzysy obszarów powinna być dobrze zaplanowana rewitalizacja, jako narzędzie poprawy warunków życia, rozwoju gospodarczego i jakości środowiska na obszarach kryzysowych. Dokument wielokrotnie wskazuje, iż jednym z najistotniejszych i jednocześnie najskuteczniejszych narzędzi poprawy sytuacji mieszkańców na obszarach spełniających warunki obszarów kryzysowych jest rewitalizacja.

Komplementarność dokumentu na poziomie regionalnym i ponadlokalnym

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Przeprowadzona analiza wykazuje zbieżność pomiędzy zaproponowanymi w GPR celami i kierunkami działań a postulatami i zapisami SRWL2030. W obu dokumentach podkreśla się konieczność wdrożenia działań na rzecz integracji społecznej i podnoszenia kapitału społecznego, poprawę dostępności i rozwoju usług społecznych dla osób starszych oraz osób ze specjalnymi potrzebami. Zbieżność zauważalna jest również w zakresie działań prośrodowiskowych (wdrażanie rozwiązań oze i niskoemisyjnych). Zauważalna jest szczególnie korelacja i współgranie celów GPR z celami SRWL2030:

GPR	SRWL2030
Cel strategiczny 1. Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 4. Wzmacnianie kapitału społecznego
Cel strategiczny 2. Ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu
Cel strategiczny 3. Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

Gmina znajduje się również w obszarze OSI ROZTOCZE, gdzie priorytetem rozwoju jest społeczno – gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej. Kierunki rozwoju w ramach OSI zostały określone w następujący sposób:

1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych

- Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych.

2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej

- Poprawa regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowych (S19, S17 i S12) oraz planowanej autostrady A2, w tym budowa obwodnic miast

Przedsięwzięcia flagowe:

- Realizacja drogi ekspresowej Via Carpatia / S19;

- Realizacja drogi ekspresowej S17, w tym budowa obwodnic: Zamościa i Tomaszowa Lubelskiego;

- Przebudowa DK74, w tym budowa obwodnic: Dzwoli, Gorajca, Janowa Lubelskiego, Szczebrzeszyna, Zamościa;

- Przebudowa i rozbudowa dróg wojewódzkich nr: DW833, DW835, DW837, DW842, DW848, DW849, DW850, DW852, DW853, DW858, DW863, w tym budowa obwodnicy Kraśnika (DW833), Urzędowa (DW833), Biłgoraja (DW835), Frampola (DW835) i Tarnogrodu (DW835).

- Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego CPK Centralny Port Komunikacyjny

Przedsięwzięcia flagowe:

- Realizacja szlaku kolejowego relacji Warszawa– Lwów;

- Budowa nowego połączenia kolejowego (Lublin– Zamość / komponent CPK: Trawniki–Zamość);

- Budowa linii kolejowej (Szastarka–Janów Lubelski

- Biłgoraj) wraz z poprawą dostępności do transportu kolejowego w m. Kraśnik;

- Przebudowa linii kolejowej nr 68 relacji Lublin– Stalowa Wola / budowa nowego odcinka Kraśnik

- Rzeczyca;

- Przebudowa linii kolejowych 69 i 72 na odcinku

- Rejowiec–Zawada–Zamość Szopinek wraz z budową łącznicy omijającej stację Zawada;

- Budowa linii kolejowej nr 56 (Wólka Orłowska– Bełżec);

- Budowa dworca kolejowego w Kraśniku;

- Rozbudowa Lokalnego Centrum Sterowania Linii Hutniczej Szerokotorowej oraz przebudowa stacji

- Zamość Bortatycze i Szczebrzeszyn.

2.4 Ochrona walorów środowiska

- Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności

Przedsięwzięcia flagowe:

– Opracowanie planów ochrony oraz planów zadań ochronnych dla obszarów objętych prawną formą ochrony przyrody;

– Aktualizacja lokalnych dokumentów planistycznych w zakresie uwzględnienia działań i warunków zagospodarowania wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych.

3.3 Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej

● Rozwój funkcji i bazy lecznictwa uzdrowiskowego na obszarach występowania naturalnych warunków i czynników leczniczych

Przedsięwzięcia flagowe:

– Rozbudowa bazy i infrastruktury uzdrowiska Krasnobród;

– Realizacja procesu dochodzenia do uzyskania statusu uzdrowiska na terenach występowania naturalnych czynników leczniczych (wody mineralne, właściwości klimatu) w gminach: Biszcza, Janów Lubelski, Łukowa i Susiec.

3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo- -kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

● Kreowanie i rozwijanie oferty ośrodków łączących funkcje edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne,

wykorzystujących nowe trendy w turystyce

Przedsięwzięcia flagowe:

– Utworzenie Geoparku „Kamienny las na Roztoczu”.

● Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe)

● Organizacja punktów usług i obsługi turystycznej dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa)

● Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki (np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp.)

Przedsięwzięcia flagowe:

– Rozbudowa Centralnego Szlaku Rowerowego Roztocza;

– Rozbudowa Green Velo;

– Organizacja szlaku Architektury Drewnianej Województwa Lubelskiego.

● Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych

● Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych

4.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

● Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej (budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego) oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, lotnisko, infrastruktura turystyczna)

Przedsięwzięcia flagowe:

– Wspieranie rozbudowy istniejącej oraz budowy nowej infrastruktury poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, infrastruktura turystyczna).

● Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej.

Priorytety rozwojowe ujęte w GPR są zbieżne z kierunkami rozwoju ujętymi w aktualnej *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030* dla OSI Roztocze, w którym jest położona gmina Komarów-Osada. W szczególności w zakresie: poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców poprzez wsparcie rozwoju oferty turystycznej, zrównoważonego rozwoju infrastruktury technicznej, która wymaga modernizacji, czy dbałości o krajobraz i innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy (np. w rozwoju oferty turystycznej) oraz poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych.

Program inwentaryzacji i usuwania azbestu na lata 2010-2032 dla Powiatu Zamojskiego

W ramach dokumentu wyznaczono następujące cele:

1. Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.
2. Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju, w tym na terenie województwa lubelskiego.
3. Likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko.
4. Przedstawienie oddziaływania wyrobów zawierających azbest na zdrowie człowieka i środowisko naturalne.

5. Podniesienie świadomości społecznej odnośnie zagrożeń powodowanych przez wyroby zawierające azbest.
6. Wskazanie możliwości pozyskania funduszy na usunięcie wyrobów zawierających azbest.
7. Zapoznanie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz wynikającymi z nich procedurami dotyczącymi postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.
8. Określenie harmonogramu zadań oraz oszacowanie kosztów likwidacji wyrobów azbestowych.

Cele określone w GPR oraz mające służyć ich realizacji kierunki działań współgrają z celami ww. dokumentu. Jednym z działań zaplanowanych w ramach GPR jest program wsparcia na rzecz usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zamojskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Powyższy dokument jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu zamojskiego. Opracowany program doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Program określa politykę środowiskową oraz wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych. Opracowany dokument wspomaga dążenie do uzyskania w powiecie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony.

W ramach Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zamojskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028 wyznaczono następujące cele w zależności od obszaru interwencji:

1. Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji oraz promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
2. Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego.
3. Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych.
4. System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.
5. Bieżąca modernizacja infrastruktury związanej z gospodarką wodno – ściekową.
6. Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.
7. Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.
8. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa lubelskiego.
9. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.
10. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

W ramach GPR wyznaczono 3. cel strategiczny pn. *Rozwój i podniesienie jakości przestrzeni publicznej w celu zaspokojenia potrzeb wszystkich użytkowników obszaru rewitalizacji.* Wśród kierunków działań przedmiotowego celu znajduje się kwestia działań wpływających na poprawę jakości środowiska naturalnego na obszarze rewitalizacji. Przytoczone cele oraz zaplanowane do ich realizacji kierunki działań korelują z celami ww. programu ochrony środowiska. W ramach obu dokumentów priorytetowo traktowane będą działania na rzecz poprawy jakości powietrza, budowa zrównoważonego systemu gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, realizacja działań pozwalających na wprowadzenie zasad gospodarki niskoemisyjnej, ochrona i rozwój bioróżnorodności terenu.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zamojskim na lata 2021-2025

W ramach dokumentu wyznaczono cztery cele strategiczne i służące do ich realizacji kierunki działań, które podporządkowane są wizji rozwoju ujętej w następującym sformułowaniu: „Powiat zamojski obszarem zrównoważonego rozwoju o dużej atrakcyjności społecznej i aktywności obywatelskiej.” Wizja ta ma na celu osiągnięcie wysokiego poziomu życia mieszkańców oraz równy dla wszystkich dostęp do oferowanych dóbr i usług, co w konsekwencji przyczyni się do atrakcyjności powiatu.

Cel 1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców powiatu.

Kierunki działań: przeciwdziałanie skutkom wykluczenia społecznego osób spowodowanego pozostawaniem bez pracy w powiecie zamojskim.

Cel 2: Podejmowanie działań mających na celu wspieranie dziecka, rodziny, osób starszych.

Kierunki działań: pomoc rodzinie i dziecku, tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej, zwiększanie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym.

Cel 3: Zwiększanie skuteczności i efektywności podejmowanych działań mających na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie zamojskim.

Kierunki działań: zintensyfikowanie działań na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4: Stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym włączenie się lub całkowity powrót do czynnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym zapobiegającym marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Kierunki działań: działanie na rzecz poprawy warunków rozwoju społecznego dla osób niepełnosprawnych, wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz zawodowym, wspieranie w integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną poprzez kształtowanie właściwych postaw oraz stwarzanie warunków do pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, kulturalnym, sportowym i rekreacji, wyrównywanie szans w zakresie edukacji osób niepełnosprawnych, wspieranie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, zwiększenie dostępności pomocy

w rozumieniu zadań i programów finansowanych ze środków PFRON.

Opisana powyżej strategia wpisuje się silnie w założenia określone w GPR, w szczególności cel strategiczny 1. (*Wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji*) oraz wchodzące w jego skład cel operacyjne i kierunki działań. Obydwa dokumenty mają na celu budowanie kapitału społecznego poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom występującym w sferze społecznej oraz wspieranie osób wykluczonych poprzez ułatwianie dostępu do pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

Wyżej zaprezentowane zestawienie wskazuje na silne powiązanie pomiędzy celami strategicznymi *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada do 2030 roku*, a krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi dokumentami strategicznymi. W wielu z przytoczonych dokumentach odnaleźć można priorytety i cele strategiczne związane z ochroną i zrównoważonym wykorzystaniem zasobów naturalnych, w tym przede wszystkim redukcję zjawiska niskiej emisji. W kierunkach działań zaproponowanych w GPR znajdują się odpowiednie zapisy mające za zadanie realizację tego celu. Podobnie w przypadku integracji społecznej osób w trudnej sytuacji życiowej.

7.2 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy Komarów-Osada

W wymiarze mikro Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi dokumentami:

Strategia Rozwoju Gminy Komarów-Osada na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 r.

Strategia Rozwoju Gminy Komarów-Osada na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 wyznacza średniookresowe cele i kierunki rozwoju lokalnego gminy Komarów-Osada i stanowi główny dokumentem pozwalający na racjonalne organizowanie działań i prowadzenie skoordynowanej polityki rozwoju w wyznaczonym horyzoncie czasowym. Dokument formułuje wizję rozwoju lokalnego, wskazuje cele i kierunki działań, które samorząd na poziomie gminy, zgodnie z kompetencjami, samodzielnie podejmuje i za nie odpowiada. Określa ona nadrzędne kierunki rozwoju gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań. Stanowi dokument nadrzędny względem innych dokumentów planistyczno-strategicznymi obowiązujących w gminie, a także spójny z dokumentami wyższego rzędu – *Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku* oraz *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania.

Cel strategiczny 1: wzmocnienie kapitału społecznego

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
2. Intensyfikacja oferty edukacyjno- wychowawczej.
3. Zwiększanie bezpieczeństwa mieszkańców w wymiarze publicznym, zdrowotnych i społecznym.
4. Aktywizacja społeczna i obywatelska mieszkańców.
5. Rozwój potencjału i skuteczności administracji publicznej.

Cel strategiczny 2: Zrównoważony i wszechstronny rozwój przestrzenno- funkcjonalny obszaru

Cele operacyjne:

1. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej.
2. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej.
3. Zrównoważone wykorzystywanie zasobów naturalnych i ochrona środowiska naturalnego.
4. Poprawa estetyki i ładu przestrzennego.

Cel strategiczny 3: Ożywienie lokalnej gospodarki

Cele operacyjne:

1. Wspieranie rozwoju lokalnej działalności gospodarczej.
2. Tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji i konkurencyjności producentów rolnych.
3. Promocja lokalnej produkcji rolnej.

Zadania zaplanowane do wdrożenia w ramach GPR realizować będą jednocześnie cele wymienione w Strategii Rozwoju Gminy Komarów-Osada. GPR jako dokument holistycznym, projektującym działania w zakresie różnych obszarów oraz tworzy płaszczyznę koordynacji tychże działań. Stanowi on narzędzie zarządzania strategicznego gminą. Zgodność i powiązanie analizowanych dokumentów wyraża się w odniesieniu do celów strategicznych obu dokumentów w odniesieniu do poszczególnych sfer.

**Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy
Komarów-Osada na lata 2016-2025**

Priorytety i cele Strategii to:

Priorytet I. Aktywni mieszkańcy na rozwijającym się rynku pracy.

Cel strategiczny I. Poprawa sytuacji na rynku pracy.

Cele operacyjne:

- 1.1. Zwiększenie zdolności mieszkańców do zatrudnienia.
- 1.2. Wzrost potencjału lokalnej gospodarki do tworzenia miejsc pracy.

Priorytet II. Dobrze funkcjonująca rodzina fundamentem społeczeństwa.

Cel strategiczny II. Poprawa procesu opieki i wychowania w rodzinach.

Cele operacyjne:

- 2.1. Wzmocnienie kompetencji rodzicielskich.
- 2.2. Zmniejszenie skali dysfunkcji w rodzinach.

Priorytet III. Dzieci i młodzież przygotowane do wyzwań dorosłości.

Cel strategiczny III. Lepsze przygotowanie dzieci i młodzieży do wejścia w dorosłe, samodzielne życie

Cele operacyjne:

- 3.1. Zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
- 3.2. Wzmocnienie postaw prospołecznych oraz kompetencji ułatwiających pełnienie ról rodzinnych i zawodowych.

Priorytet IV. Osoby zależne aktywnymi uczestnikami życia społecznego.

Cel strategiczny IV. Zwiększenie udziału osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

- 4.1. Wzrost aktywności osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących.
- 4.2. Poprawa dostępu osób zależnych i ich rodzin do usług społecznych.

Priorytet V. Dobre warunki mieszkaniowe i materialne gospodarstw domowych.

Cel strategiczny V. Poprawa warunków socjalno-bytowych gospodarstw domowych.

Cele operacyjne:

- 5.1. Wzrost kompetencji sprzyjających samodzielności i zaradności życiowej.
- 5.2. Zapewnienie dostępu do podstawowych dóbr i zasobów.

Priorytet VI. Zintegrowana wspólnota lokalna, aktywni mieszkańcy.

Cel strategiczny VI. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne.

Cele operacyjne:

- 6.1. Wzmocnienie wspólnej tożsamości i odpowiedzialności za otoczenie.
- 6.2. Wzrost świadomości, integracji i aktywności społecznej.
- 6.3. Poprawa dostępności przestrzeni publicznej.

Priorytet VII. Współpraca lokalna na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Cel strategiczny VII. Wzrost efektywności i jakości działań społecznych.

Cele operacyjne:

7.1. Wzmocnienie współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Gminy, innymi instytucjami publicznymi oraz podmiotami sektora obywatelskiego.

7.2. Profesjonalizacja działań instytucji i organizacji lokalnych.

Wszystkie wymienione priorytety oraz cele mają na celu zmniejszenie negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy, działania podjęte podczas procesu rewitalizacji również będą skierowane na zmniejszenie skali tych problemów. Każde z zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wpisuje się na swój specyficzny sposób w realizację założeń przedmiotowej strategii.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Komarów-Osada

Celem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Komarów-Osada jest wskazanie działań przyczyniających się do podniesienia efektywności energetycznej, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Wszystkie działania związane z modernizacją lub przebudową, jakie zostaną przeprowadzone w ramach procesu rewitalizacji zostaną zaplanowane z uwzględnieniem wymienionych celów, dzięki temu przyczynią się do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Gminny System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2016-2023

Główne cele zawarte w Gminnym Systemie Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną na lata 2016-2023 to:

1. Poprawa jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
2. Przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną, bezradnością społeczną.
3. Kompensowanie deficytów zdrowotnych, edukacyjnych, wychowawczych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci.
4. Promowanie zdrowego stylu życia.
5. Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka oraz prewencja, redukcja, likwidacja czynników dezorganizujących środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży.
6. Rozwijanie środowiska społecznego sprzyjającego wyzwalaniu potencjału intelektualnego, twórczego, organizacyjnego i społecznego ludzi młodych.
7. Ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, deprawacją, wykołajaniem i przestępczością.

GPR w sposób szeroki uwzględnienia koncepcję uniwersalnego projektowania oraz pełnego włączenia osób z niepełnosprawnościami. Działania realizowane w ramach GPR przyczynią się również do likwidacji różnego rodzaju barier, w tym architektonicznych, technicznych, komunikacyjnych oraz społecznych. Nastawiony jest także na szeroko pojęte wspieranie rodzin w ich funkcji wychowawczej i opiekuńczej oraz przeciwdziałania zjawiskom patologicznym występującym w środowiskach rodzinnych. Całościowym wsparciem objęte zostaną również osoby w bezrobotne oraz seniorzy. Wobec powyższego GPR koresponduje bezpośrednio z założeniami ww. strategii, a cele obydwu dokumentów są spójne.

8. Opis procesu partycypacji społecznej w ramach tworzenia i wdrażania GPR

Partycypacja społeczna została wprowadzona jako filar działań na różnych etapach Gminnego Programu Rewitalizacji (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, w tym finansowanie, monitorowanie i ewaluacja) procesu rewitalizacji odbywającego się na terenie gminy Komarów-Osada. Podstawowym założeniem tego rodzaju podejścia jest chęć podniesienia skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz zwiększenia gotowości i świadomości mieszkańców

o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji stanowi ona warunek sine qua non procesu rewitalizacji. Istotnym zagadnieniem sektora publicznego jest wzbudzenie przeświadczenia społeczeństwa o realnej możliwości decydowania o losach wspólnoty samorządowej. Ponadto włączenie szerokiego grona interesariuszy w proces rewitalizacji realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 14 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. i polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów. Zasada ta bazuje na założeniu, że otoczenie środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konstruktywnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych.

Podstawowym wymogiem rzeczowej dyskusji jest świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, jej znaczeniu i oczekiwanych efektach. W związku z tym, uwagę poświęcono na trafienie do społecznej świadomości mieszkańców i dostarczenie im informacji o zaletach rewitalizacji i procesach towarzyszących wyprawdzaniu poszczególnych miejsc z sytuacji kryzysowej.

W poniższych podrozdziałach zawarto szczegółowy opis dotyczący metod i narzędzi zastosowanych w celu zapewnienia partycypacji społeczności lokalnej w ramach poszczególnych elementów opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz późniejszego jego wdrażania, monitoringu i ewaluacji.

8.1 Partycypacja społeczna na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Pierwsza etap procedury związanej z procesem rewitalizacji gminy Komarów-Osada obejmował prace związane z wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy. Zarówno proces analizowania i diagnozowania sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Komarów-Osada (którego wyniki przedstawiono w dokumencie „Diagnoza służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Komarów- Osada”), jaki i społecznego odbioru zagadnień objętych sytuacją kryzysową, odbywał się metodą partycypacyjną, u podstaw której leży przekonanie o niezbędności włączania mieszkańców i partnerów społecznych w przebieg wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także przedsięwzięć i aktywności, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na wyznaczonych podczas konsultacji obszarach.

W okresie od 30 stycznia 2023 r. do 12 lutego 2023 r. na terenie gminy Komarów-Osada przeprowadzono badanie ankietowe. Ze względu na panującą sytuację epidemiologiczną (panującą na terenie Polski od marca 2020 r. epidemia wirusa SARS CoV-2) badanie ankietowe zostało przeprowadzone w formie elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej gminy

(<https://komarow.pl/>). Społeczność lokalna została szeroko poinformowana w sposób zwyczajowo przyjęty o prowadzonym badaniu. Wyniki przeprowadzonego badania zostały przedstawione w ww. diagnozie delimitacyjnej.

Rysunek 4 Informacja w zakresie badania ankietowego prowadzonego w ramach wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: <https://komarow.pl/aktualnosc/>

Następnie projekt Uchwały Rady Gminy Komarów-Osada o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem i projektem „Diagnozy służąca delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Komarów-Osada” oraz mapą stanowiącą integralny załącznik do ww. projektu uchwały zostały poddane konsultacjom społecznym. Przedmiotowe konsultacje prowadzone były w dniach od 8 maja 2023 r. do 9 czerwca 2023 r. w następujących formach:

1) zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza dostępnego na stronie internetowej BIP Urzędu Gminy Komarów-Osada <https://komarowosada.bip.lubelskie.pl/?id=6> i na stronie <https://komarow.pl/> oraz dostępnego w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Komarów-Osada, ul. Rynek 15, 22-435 Komarów-Osada.

Wypełnione i podpisane formularze należało złożyć:

a) drogą elektroniczną adres: poczta@komarow.pl

b) drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Komarów-Osada, ul. Rynek 15, 22-435 Komarów-Osada,

c) osobiście w Urzędzie Gminy Komarów-Osada, ul. Rynek 15, 22-435 Komarów-Osada, w sekretariacie Urzędu, w godzinach pracy urzędu tj. poniedziałek-piątek: od godz. 7³⁰ do godz. 15³⁰;

2) zbieranie do protokołu uwag ustnych:

a) osobiście w Urzędzie Gminy Komarów-Osada, ul. Rynek 15, 22-435 Komarów-Osada, w pok. 13 w godz. od 7³⁰ do 15³⁰ lub telefonicznie 84 615 31 02 wew. 50 w godzinach od 7³⁰ do 15³⁰

3) badania ankietowego on-line dotyczącego opinii na temat proponowanych granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, a także zaproponowanych w uchwale rozwiązań. Link do ankiety dostępny był na stronach internetowych BIP Urzędu Gminy Komarów-Osada:

<https://komarowosada.bip.lubelskie.pl/?id=6> i na stronie <https://komarow.pl/>

Rysunek 5 Informacja w zakresie badania ankietowego prowadzonego w ramach konsultacji społecznych projektu uchwały ws. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: <https://komarow.pl/aktualnosci/>

4) spotkania rewitalizacyjnego organizowanego w formie bezpośrednich spotkań z mieszkańcami lub on-line. Informacja o otwartym spotkaniu rewitalizacyjnym została zamieszczona na stronach: BIP Urzędu Komarów-Osada: <https://komarowosada.bip.lubelskie.pl/?id=6> i na stronie <https://komarow.pl/> na minimum 7 dni przed planowanym spotkaniem.

Spotkanie rewitalizacyjne zorganizowane zostało w dniu 06.06.2023 r. o godz. 10⁰⁰. Spotkanie odbyło się w budynku w Samorządowego Ośrodka Kultury w Komarowie-Osadzie, ul. Rynek 15. W trakcie spotkania zostały przybliżone zagadnienia dotyczące procesu rewitalizacji, zaprezentowano wyniki przeprowadzonej diagnozy problemów występujących na terenie gminy, prezentowano konsultowany projekt Uchwały oraz odbyła się dyskusja z mieszkańcami.

Zdjęcie 5, Zdjęcie 6 Spotkanie konsultacyjne w ramach wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w dniu 06.06.2023 r.

Źródło: Urząd Gminy Komarów-Osada

Szczegółowa informacja z przebiegu prowadzonych konsultacji społecznych wraz z listą zgłoszonych uwag oraz odniesieniem do nich znalazła się w „Raporcie z przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Komarów-Osada w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Komarów-Osada”.

Rysunek 6 Informacja w zakresie publikacji raportu dotyczącego konsultacji społecznych projektu uchwały ws. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: <https://komarow.pl/aktualnosc>

Ostateczny kształt obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji został wyznaczony *Uchwałą Nr L/413/2023 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Komarów-Osada (Dz. Urzędowy Woj. Lubelskiego z dn. 21.07.2023 r. poz. 4681).*

8.2 Partycypacja społeczna na etapie opracowywania GPR

Zgodnie z wymogami ustawowymi kolejnym krokiem było podjęcie stosownej uchwały ws. przystąpienia do opracowania GPR. Prace nad opracowaniem niniejszego dokumentu zostały podjęte

na podstawie *Uchwały Nr LI/416/2023 z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada do 2030 r.*

W tworzeniu niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji aktywnie uczestniczyli przedstawiciele wszystkich sektorów: publicznego, społecznego oraz gospodarczego. Opracowania dokonano aktywnymi metodami planowania strategicznego z udziałem lokalnej społeczności. W zakresie poszczególnych elementów opracowania dokumentu prowadzone były konsultacje społeczne odpowiednio dobranymi metodami partycypacyjnymi. Pozwoliło to na osiągnięcie najwyższego poziomu udziału społeczności lokalnej w podejmowaniu decyzji w sprawie zawartości GPR. Całość procesu partycypacyjnego miała charakter otwarty. Konsultacje zostały zorganizowane w sposób stwarzający mieszkańcom warunki do uczestnictwa zgodnie z zasadą powszechności, partnerstwa, równości i jawności. Działania prowadzone były w sposób umożliwiający jak największe zaangażowania społeczności w pracę nad GPR. Uwzględniały one również oczekiwania mieszkańców, w taki sposób, aby jak największa liczba osób mogła uczestniczyć w pracach nad tworzeniem GPR. Niektóre z działań były prowadzone w Internecie z myślą o aktywnych i zapracowanych, którzy nie mogą uczestniczyć bezpośrednio w działaniach. Część prowadzona była na spotkaniach bezpośrednich. Szczególną uwagę przywiązywano do zapewnienia pełnej dostępności osobom z niepełnosprawnościami (m.in. organizacją spotkań w miejscach spełniających standardy dostosowania i zapewnienie specjalnego transportu w trakcie spaceru badawczego, itd.). Duży nacisk kładziony był na to, by spotkania nie były wykluczające poprzez dostosowanie godzin, a także dni tygodnia. W celu dotarcia do jak najszerzej liczby mieszkańców, zaproszenia do udziału w pracach dystrybuowane były do uczestników różnymi kanałami komunikacji m.in. przez: zamieszczane na stronach internetowych, na sesjach Rady Gminy. Poza tym informacje o spotkaniach zawieszano na tablicach informacyjnych w miejscach użyteczności publicznej tj. przy ośrodku zdrowia, przy parafiach oraz na tablicach informacyjnych w każdej miejscowości. Do współpracy angażowano przedstawicieli instytucji publicznych (m.in. szkół, instytucji kultury, instytucji pomocy społecznej).

W dniu 15.09.2023 r. r. w budynku Samorządowego Ośrodka Kultury w Komarowie-Osady odbyło się otwarte spotkanie rewitalizacyjne dla mieszkańców gminy, w szczególności wyznaczonego obszaru rewitalizacji (tj. miejscowości Komarów Dolny, Komarów-Osada, Komarów-Wieś). Spotkanie miało formę warsztatów projekcyjnych w zakresie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych oraz odpowiadających im przedsięwzięć/projektów rewitalizacyjnych. W pierwszej części warsztatów przedstawione zostały wyniki szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji oraz wynikające z tego założenia części planistycznej GPR. Dopracowywano kwestię potencjałów obszaru rewitalizacji. Następnie wspólnie zaprojektowano cele rewitalizacji, wizję obszaru rewitalizacji po zakończeniu realizacji całego procesu oraz planowane efekty działań. Mając na względzie opracowane cele

rewitalizacji i wizję obszaru po zakończeniu procesu zaplanowano szkiec przedsięwzięć przeciwdziałających negatywnie zdiagnozowanym problemom.

Rysunek 7 Ogłoszenie o spotkaniu rewitalizacyjnym oraz spacerze badawczym w ramach opracowania GPR -07.09.2023 r.

Źródło: <https://komarow.pl/aktualnosci/>

Zdjęcie 7 Spotkanie konsultacyjne w ramach opracowania GPR w dniu 15.09.2023 r.

Źródło: Urząd Gminy Komarów-Osada

Kolejnym elementem zapewniającym partycypacyjny charakter procesu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji był spacer badawczy prowadzony w miejscowościach objętych obszarem rewitalizacji, tj. Komarów Dolny, Komarów-Osada i Komarów-Wieś. Spacer badawczy odbył się w dniu 15.09.2023 r. Spacer dał możliwość mieszkańcom na czynne włączenie się w prowadzony proces rewitalizacji. Podczas spaceru zostały przedstawione pomysły na przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz zostały wysłuchane propozycje mieszkańców. Doprecyzowano zakresy planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Uczestnicy spaceru mieli możliwość bezpośredniej obserwacji przestrzeni i zauważenia obszarów deficytowych, których w inny sposób nie dało by się zauważyć. Kluczowym zamierzeniem tego narzędzia jest możliwość spojrzenia na przestrzeń ze swojej

perspektywy – użytkownika/użytkowniczki przestrzeni, identyfikując problematyczne miejsca i sytuacje oraz miejsca i pomysły na rozwój tej przestrzeni. W trakcie spaceru dokonano oceny przestrzeni oczami jej użytkowników (np. pod kątem dostosowania do potrzeb osób starszych lub osób z niepełnosprawnościami, ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych, problemów w zakresie efektywności energetycznej budynków). Podczas spaceru zebrano cenne uwagi i propozycje dotyczące potrzeb oraz możliwych kierunków działań rewitalizacyjnych. Pozwolił on również na zebranie pomysłów na nowe rozwiązania w sposobie zagospodarowania przestrzeni (np. nowe lokalizacje ławek, placu zabaw, itd.). Spacer pozwolił na zaproszenie użytkowników do krytycznego „audytu przestrzeni” i umożliwił poddanie różnych rozwiązań przestrzennych ocenie w autentycznej sytuacji ich użycia. Rekomendacje ze spaceru posłużą do projektowania nowych i ulepszania dotychczasowych rozwiązań w zagospodarowaniu przestrzeni obszaru rewitalizacji.

Zdjęcie 8 Spacer badawczy w ramach opracowania GPR w dniu 15.09.2023 r.

Źródło: Urząd Gminy Komarów-Osada

Następne z działań mających na celu włączenie mieszkańców w proces opracowywania GPR obejmował ogłoszenie otwartego naboru na przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Nabór prowadzony był w okresie od 02.10.2023 r. do 16.10.2023 r. W ramach naboru wszystkie zainteresowane osoby miały możliwość przedstawienia propozycji przedsięwzięć odpowiadających na wyznaczone cele rewitalizacyjne oraz kierunki interwencji.

Rysunek 8 Ogłoszenie o naborze na przedsięwzięcia rewitalizacyjne prowadzonym w dniach 02-16.10.2023 r. w ramach opracowania GPR

NABÓR PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH DO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA Gminy KOMARÓW – OSADA DO 2030 R.

utworzone przez admin | wrz 22. 2023 | Aktualności

Szanowni Państwo, zgodnie z Uchwałą Nr L/413/2023 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 30 czerwca 2023r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Komarów-Osada wyznaczono obszar rewitalizacji składających się z jednostek: Komarów...

Źródło: <https://komarow.pl/aktualnosci/>

Zgodnie z wymogami ustawowymi projekt Gminnego Programu Rewitalizacji został poddany konsultacjom społecznym. Przedmiotowe konsultacje prowadzone będą w dniach od 27.11.2023r do 28.12.2023r. w następujących formach:

1. Zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, poprzez wypełnienie formularza dostępnego na stronach internetowych: <https://komarow.pl>,

<https://komarowosada.bip.lubelskie.pl/index.php?id=313> oraz dostępnego w postaci papierowej w siedzibie Urzędu Gminy Komarów-Osada w pok. nr 13. Wypełnione i podpisane formularze należy złożyć:

a) drogą elektroniczną na adres: poczta@komarow.pl

b) drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Komarów-Osada, ul. Rynek 15 22-435 Komarów-Osada

c) osobiście w sekretariacie Urzędu Gminy Komarów-Osada, pok. Nr 6, w godzinach pracy urzędu tj. od godz. 7.30 do godz. 15.30.

2. Zbieranie do protokołu uwag ustnych:

a) osobiście w Urzędzie Gminy Komarów-Osada w pok. nr 13 w godz. od godz. 7.30 do godz. 15.30 lub telefonicznie pod nr 84 638 86 50 w godzinach od godz. 7.30 do godz. 15.30

b) osobiście w trakcie otwartej debaty dla wszystkich interesariuszy rewitalizacji.

3. Otwarta debata dla wszystkich interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli instytucji, organizacji pozarządowych i innych zainteresowanych osób), która zostanie zorganizowana w dniu 11 grudnia 2023 roku o godz. 10.00 w Samorządowym Ośrodku Kultury w Komarowie-Osadzie, ul. Rynek 15, 22-435 Komarów-Osada

8.3 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania GPR

Szerokie upowszechnienie informacji o rewitalizacji i partycypacyjny model opracowywania niniejszego *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Komarów-Osada do 2030 r.* będzie się przekształcał w partycypacyjny model jego wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Ze względu na społeczny charakter procesu rewitalizacji (w tym przede wszystkim dotyczący aspektu realizacji przedsięwzięć „z mieszkańcami”, a nie tylko „dla mieszkańców”) na etapie wdrażania niniejszego GPR zastosowany zostanie szeroki wachlarz instrumentów umożliwiających współuczestnictwo społeczności w poszczególnych projektach, m.in. dyskusje o sposobach zagospodarowania i przyjmowania właściwych rozwiązań, zastosowanie w SWZ społecznych kryteriów oceny ofert inwestycyjnych, premiując zatrudnianie lokalnych bezrobotnych.

Bez pełnej oraz aktywnej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym, wdrażanie zaplanowanych w ramach niniejszego dokumentu projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia. Jedynie ścisła współpraca stanowi gwarancję pełnego sukcesu. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że określenie jasnych zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest niezwykle istotne i stanowi zasadniczy element w celu osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami lokalnego społeczeństwa, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także stanowi podstawę wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego. Ranga równoprawnej współpracy w procesie rewitalizacji obszarów objętych kryzysem jest niezwykle istotna, nie tylko ze względu na społeczną użyteczność Gminnego Programu Rewitalizacji, lecz również w zakresie wymogów stawianych przez Unię Europejską. Mając to na uwadze, już od samego początku tworzenia Programu szczególną funkcję - zarówno opiniotwórczą, jak i ważnego kreatora zdarzeń w Programie, przypisano

społeczności lokalnej (obejmującej nie tylko samych mieszkańców, lecz również przedsiębiorców, członków NGOów).

Kluczowe jest tu również powołanie Komitetu Rewitalizacji. Silne umocowanie czynnika społecznego w procesie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji gwarantuje wypracowanie spójnego i wspólnego sposobu działania ponad jednostkowymi celami partnerów procesu (władz lokalnych, beneficjentów Programu, podmiotów włączanych) i da rzeczywisty impuls do rozwoju terenów rewitalizowanych i w konsekwencji całego miasta.

Kooperacja międzysektorowa w ramach wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji zachodzić będzie na 3 płaszczyznach:

- 1. merytorycznej** – poprzez zespołowe podejmowanie decyzji, a także rozwiązywanie problemów;
- 2. organizacyjnej** – poprzez włączanie specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- 3. finansowej** – poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć.

Współuczestniczenie trzech wyżej wymienionych sektorów w realizację zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w oparciu o następujące zasady:

- ✓ respektowania własnych potrzeb oraz możliwości,
- ✓ kompromisowego rozwiązywania problemów,
- ✓ przejrzystość podejmowanych działań,
- ✓ otwarty dialog z mieszkańcami.

Na etapie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, zarówno jego Operator GPR, jak i inne podmioty zaangażowane w jego urzeczywistnianie, a także konkretni beneficjenci podejmowanych działań, dołożą wszelkich starań, aby we właściwy sposób rozpowszechnić informacje o jego celach, zamierzeniach, jak i konkretnych efektach, które przyniesie realizacja. Działania te będą nakierowane również na dalszy proces konsultacji i ewentualną aktualizację GPR w sytuacji zmiany czynników, które determinowały obecny jego kształt.

Za podejmowanie merytorycznych działań promocyjnych odpowiedzialny będzie Operator GPR. Do jego zadań należeć będzie opracowanie strategii informacji i promocji. Głównym celem działań informacyjnych i promocyjnych, realizowanych w ramach GPR, jest podniesienie świadomości opinii publicznej o mechanizmach i procesach rewitalizacji, a także przebiegu realizacji i efektach oraz rezultatach Programu. Grupę docelową ww. działań stanowić będzie:

- ✓ społeczeństwo, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji (w tym poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp.);
- ✓ lokalni przedsiębiorcy,
- ✓ beneficjenci i potencjalni beneficjenci Programu;

- ✓ partnerzy społeczno-gospodarczy;
- ✓ organizacje pozarządowe;
- ✓ właściwe władze publiczne (władze regionalne województwa lubelskiego, administracja rządowa szczebla wojewódzkiego, władze publiczne gmin i powiatów sąsiedzkich, władze publiczne miast i gmin partnerskich);
- ✓ media (prasa, radio, telewizja o zasięgu lokalnym, regionalnym, media elektroniczne).

Proces informowania o GPR będzie miał charakter dwukierunkowy, pozwalający odbiorcom przekazów na informację zwrotną (przekazywanie własnych opinii). W związku z tym, strategia działań informacyjnych i promocyjnych powinna uwzględniać zarówno bierne, jak i czynne prawo obywateli do informacji. Do instrumentów realizacji wśród działań GPR w wyżej wymienionych sferach należy wyliczyć:

- ✓ zastosowanie oficjalnych stron internetowych gminy i jednostek podległych (w tym BIP) do publikacji informacji o rewitalizacji;
- ✓ prowadzenie na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz BIP zakładki dotyczącej Gminnego Programu Rewitalizacji, w ramach której można znaleźć informacje na temat: podstawowych pojęć i zagadnień związanych z procesem rewitalizacji, problematyki rewitalizacji obszarów wiejskich, procesu opracowywania oraz konsultowania GPR; a w późniejszym okresie również: bieżącego stanu wdrażania, finansowania, ewaluacji Programu (upublicznianie sprawozdań), innych materiałów o charakterze informacyjnym (np. komunikaty o przetargach, konkursach ofert i ich wynikach), bazę przedsięwzięć rewitalizacyjnych, galerię fotografii dokumentującą stan sprzed realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i po ich realizacji;
- ✓ wydawane przez Operatora oraz inne podmioty zaangażowane w realizację Gminnego Programu Rewitalizacji ulotki i broszury informacyjne, publikacje związane z realizacją poszczególnych przedsięwzięć;
- ✓ publikacje m.in. uchwalenia GPR, kolejnych etapów wdrożenia i ewaluacji, uzyskania środków na finansowanie Programu lub poszczególnych projektów, zakończenia realizacji poszczególnych projektów realizowanych w ramach GPR,
- ✓ współpraca z lokalnymi mediami mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i wnioskach z monitorowania GPR.

Uspołecznienie wdrażania GPR będzie również poprzez współpracę pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi, m.in.:

- ✓ przygotowywanie bieżących informacji z przebiegu wdrażania GPR,

- ✓ opracowanie ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny stopnia wdrażania GPR oraz poziomu zadowolenie i satysfakcji mieszkańców w tym zakresie,
- ✓ powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji; stanowiącego forum współpracy i dialogu szerokiego grona interesariuszy (NGO, przedsiębiorców, lokalnych liderów, mieszkańców) z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji;
- ✓ włączenie organizacji pozarządowych poprzez wspieranie inicjatyw oddolnych na obszarze rewitalizacji w ramach organizacji otwartych konkursów ofert oraz tzw. małych grantów.

Proponowane działania mające na celu wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi mogą zostać rozszerzone, dostosowane do panujących przepisów prawnych.

8.4 Partycypacja społeczna na etapie oceny GPR

Istotnym punktem procesu rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społeczeństwa nie tylko na etapie planowania i wdrażania, ale także w momencie oceny efektów wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Niezwykle ważnym elementem jest podsumowanie efektów procesu rewitalizacji oraz prognoza ich trwałości oraz efektów synergicznych i mnożnikowych. Przedmiotem oceny końcowej jest nie tylko zweryfikowanie, czy cele rewitalizacji zostały całkowicie osiągnięte ale również ocena trwałości osiągniętego stanu, w tym przede wszystkim dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Na tym etapie podejmuje się również decyzje o ewentualnej konieczności przedłużenia działań rewitalizacyjnych.

Realizacja tego etapu nie jest możliwa bez partycypacji społecznej. Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji winna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych i techniczno-środowiskowych obszaru rewitalizacji opartą na wskaźnikach oraz opiniach mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie ewaluacji procesu rewitalizacji zagwarantowana jest poprzez uczestnictwo przedstawicieli mieszkańców w pracach Komitetu Rewitalizacji oraz w szerokich konsultacjach społecznych.

Wśród instrumentów i narzędzi aktywnego włączenia mieszkańców w ocenę efektów Gminnego Programu Rewitalizacji należy wymienić:

- ✓ badania ankietowe i sondażowe na temat oceny procesów rewitalizacji z wykorzystaniem np. mediów społecznościowych;
- ✓ badania opinii publicznej dot. jakości życia na obszarze rewitalizacji,

- ✓ debaty publiczne na temat postrzegania zmian na obszarze rewitalizacji,
- ✓ warsztaty sektorowe;
- ✓ spacery studyjne, warsztaty z mieszkańcami.

Wyżej wymienione instrumenty powinny być dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania. Dla partycypacji społecznej w rewitalizacji ważne są przy tym umiejętności osób animujących proces oraz ich otwartość na współpracę z mieszkańcami i ich organizacjami. Bez owej otwartości i pełnej gotowości do współpracy – instrumenty partycypacji nie będą spełniały swej roli.

9. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz dokumentów

9.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji gminy Komarów-Osada nie planuje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

9.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

9.2.1 Niezbędne zmian w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

*STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOMARÓW-OSADA ze zmianami*²⁹ jako dokument określający politykę przestrzenną gminy zawiera zasady działań planistycznych. Określone kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz przeznaczeniu terenów mają służyć poprawie jakości życia mieszkańców. Ustalenia zawarte w studium, zarówno w części tekstowej, jak i graficznej należy traktować jako zasady prowadzenia polityki przestrzennej, a nie ścisłe lokalizacje poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Doprecyzowanie ich lokalizacji oraz przeznaczenia terenów następuje na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W kontekście przeznaczenia terenów, studium określa dominujące funkcje poszczególnych części gminy z zastrzeżeniem, że w planach miejscowych nie ma konieczności ustalania

²⁹Uchwała Nr II/8/2002 Rady Gminy Komarów –Osada z dnia 12 grudnia 2002 r. ze zmianami.

przeznaczenia terenów w ścisłej zgodności z ustaleniami studium w tym zakresie. W sytuacji, gdy na etapie sporządzania lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykonane analizy lub prognozy wykażą potrzebę pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu bądź wyznaczenia funkcji komplementarnych (np. zieleni publicznej, zieleni towarzyszącej, usług, infrastruktury komunikacyjnej i technicznej), wskazane jest uzupełnienie obszaru o te funkcje i wyznaczenie terenów pod ich lokalizację zgodnie z zasadą komplementarności.

Charakter zaplanowanych w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Komarów-Osada do 2030 r.* przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wywołuje konieczności wprowadzenia korekt w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Komarów-Osada* w zakresie zmiany funkcji i przeznaczenia terenów. Sporządzana w przyszłości ewentualna aktualizacja ww. studium powinna uwzględnić wyniki delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określonego *Uchwałą Nr L/413/2023 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Komarów-Osada (Dz. Urzędowy Woj. Lubelskiego z dn. 21.07.2023 r. poz. 4681)*. Aktualizacja ta winna obejmować korektę i uspojnienie części dotyczącej kierunków działań przestrzennych w zakresie obszarów wymagających rewitalizacji. Na podkreślenie zasługuje jednak fakt, iż od dnia 01.01.2026 r., po zmianie ustawy studium uwarunkowań w całej Polsce już nie będą obowiązywać i gminy będą musiały uchylać plan ogólny, który stanowi już akt prawa miejscowego (zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

9.2.2 Niezbędne zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Na obszarze gminy Komarów –Osada obowiązuje jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uchwalony na podstawie Uchwały Nr X/64/2003 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 5 grudnia 2003 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Komarów-Osada i zmieniony na podstawie:

1. UCHWAŁA Nr VII/39/07 RADY GMINY KOMARÓW - OSADA z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Komarów - Osada, w zakresie dopuszczenia zmniejszenia odległości linii zabudowy w terenach budowlanych na obszarze gminy, od krawędzi jezdni odcinków dróg powiatowych o następujących numerach: 3265 L, 3266 L, 3267 L, 3268 L, 3270 L, 3272 L, 3273 L, 3274 L, 3275 L, 3279 L, 3280 L, 3281 L, 3282 L i 3283 L.

2. UCHWAŁA Nr XXXVII/221/14 RADY GMINY KOMARÓW-OSADA z dnia 18 września 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Komarów-Osada

Przeprowadzona analiza wykazała, iż w z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji nie występuje konieczności uchwalenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jak również konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

9.3 Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 172,975,1561,2456)

Na terenie gminy Komarów-Osada obowiązuje Uchwała Nr XXI/149/2020 Rady Gminy Komarów-Osada z dnia 21 września 2020r. w sprawie uchwalenia *Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Komarów-Osada na lata 2020-2025*.

W chwili obecnej nie przewiduje się zmian w ww. uchwałach dotyczących polityki mieszkaniowej z uwagi na to, że obowiązujące dokumenty są zgodne z przyjętymi kierunkami procesu rewitalizacji gminy Komarów-Osada.

10. Podsumowanie

10.1 Opiniowanie GPR przez właściwe organ

Rozdział zostanie uzupełniony po otrzymaniu niezbędnych opinii.

10.2 Ocena oddziaływania na środowisko

Rozdział zostanie uzupełniony po otrzymaniu niezbędnych opinii.

10.3 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji wynikają z diagnozy i analiz, zdiagnozowanych problemów, zgłoszonych potrzeb, konsultacji społecznych, opinii oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji gminy

Komarów-Osada. Na mapie, stanowiącej załącznik do programu rewitalizacji, wskazano lokalizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dla większości przedsięwzięć jest możliwe ustalenie konkretnej lokalizacji. Wśród nich znajdują się przedsięwzięcia inwestycyjne dotyczące budynków, które zostaną poddane modernizacji i/lub adaptacji pod inne funkcje, przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji przestrzeni publicznej. Powstałe w ten sposób miejsca będą służyły realizacji przedsięwzięć nieinwestycyjnych dotyczących m.in. działań społecznych, którymi objęci zostaną mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy. Działania te będą organizowane m.in. w konkretnych lokalizacjach, np. w siedzibie organizacji lub placówki oświatowej oferującej aktywizację społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji. Część przedsięwzięć rewitalizacyjnych dotyczy inwestycji i działań społecznych zaplanowanych do realizacji w przestrzeni publicznej i na terenach zieleni. Kilka przedsięwzięć nie zostało ukazanych na mapie, a jedynie w legendzie, z następujących przyczyn:

- a) 18/P – *Rozwój usług społecznych w gminie Komarów-Osada* – jest to przedsięwzięcie systemowe i ze względu na swoją specyfikę obejmuje obszar całej gminy; w jego zakresie przewidziano preferencje dla mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- b) 1/D- *Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Komarów-Osada i przydomowych oczyszczalni ścieków w pozostałych miejscowościach* – jest to przedsięwzięcie systemowe i ze względu na swoją specyfikę obejmuje obszar całej gminy;
- c) 4/D - *Modernizacja wodociągu i stacji wodociągowej Komarów-Osada* - - jest to przedsięwzięcie systemowe i ze względu na swoją specyfikę obejmuje obszar całej gminy;
- d) 7/D – *Grant rewitalizacyjny* - przedsięwzięcie ma charakter koncepcji; na ten moment nie ma możliwości określenia konkretów co do liczby partnerów, zakresu oraz lokalizacji;
- e) 9/D – *Rozwój interwencyjnych usług wsparcia* - przedsięwzięcie ma charakter koncepcji; na ten moment nie ma możliwości określenia konkretów co do liczby partnerów, zakresu oraz lokalizacji;
- f) 11/D - *Kontynuacja programu usuwania azbestu* - jest to przedsięwzięcie systemowe i ze względu na swoją specyfikę obejmuje obszar całej gminy Komarów-Osada; w jego zakresie przewidziano preferencje dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; na ten moment nie ma możliwości wykazania konkretnych lokalizacji w obszarze rewitalizacji;
- g) 12/D - *Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Komarów-Osada* - jest to przedsięwzięcie systemowe i ze względu na swoją specyfikę obejmuje obszar całej gminy Komarów-Osada w jego zakresie przewidziano preferencje dla mieszkańców obszaru

rewitalizacji; na ten moment nie ma możliwości wykazania konkretnych lokalizacji w obszarze rewitalizacji.

Załącznik nr 1 Mapa zawierająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji gminy Komarów-Osada